

Kommunstyrelsen

Kallelse

Nämnd	Kommunstyrelsen
Datum och tid	2025-06-03, kl. 9.00.
Plats	Kommunkontoret i Östhammar, SR Gräsö.
Sekreterare	Ania Lehtinen
Ordförande	Fabian Sjöberg (M)

Uppskattad sluttid för sammanträdet är kl. 15.30.

Ärendelista

1. Val av justerare	4
2. Fastställande av föredragningslista	4
3. Information från Bygg- och miljönämnden	5
kl. 9.00-9.15 Ulf Andersson	
4. Information från IT-nämnden	6
kl. 9.15-9.30 Andreas Synning	
5. Information från Hargs hamn AB	7
kl. 9.30-9.45 Peeter Nömm	
kl. 9.45-9.55 Paus	
6. Information från Östhammar Vatten AB	8
kl. 9.55-10.10 Lena Blad	
7. Höjning av VA-taxans bruksavgift 2026	9
kl. 10.10-10.20 Lena Blad	
8. Driftbidrag för Östhammar Vatten AB	11
kl. 10.20-10.30 Lena Blad	
9. Informationsärende: Utredning om förpackningsinsamling närsorterat	14
kl. 10.30-10.50 Lars Ekman	
10. Fastställande av budget 2026 och flerårsplan 2027-2028, drift- och investeringsbudget	15
kl. 10.50-11.20 Mattias Nilsson, Fredrik Hübinette, Peter Nyberg	
11. Ekonomisk uppföljning samt mål och uppdragsuppföljning per april 2025 och helårsprognos 2025	17
kl. 11.20-11.50 Mattias Nilsson, Peter Nyberg	

Kommunstyrelsen

12. Yttrande avseende granskning av upphandlingsprocessen	18
kl. 11.50-11.55 Peter Nyberg	
kl. 11.55-12.55 Lunchpaus	
13. Revidering av taxa för kontroll enligt livsmedelslagstiftningen	20
14. Riktlinje för kamerabevakning	22
15. Antagande av Vision för Östhammars kommun	23
16. Riktlinje för oljeskydd	24
17. Beslut om samråd för tematiskt tillägg för eldistribution och energiproduktion till översiktsplanen	26
kl. 13.20-13.30 Pontus Ericsson, Alice Möller	
18. Förtydligande av ändring av grafisk profil för Östhammars kommun	27
kl. 13.30-13.40 Pauliina Lundberg	
19. Remissvar Regional utvecklingsstrategi i Uppsala län (RUS)	28
kl. 13.40-13.55 Elin Dahm	
kl. 13.55-14.05 Paus	
20. Remiss om fastställande av vattenskyddsområde med föreskrifter för Ed och Börstil grundvattentäkter samt upphävande av tidigare beslut	31
kl. 14.05-14.15 Anna Bergsten	
21. Angående framtida användning av Karö våtmark	33
kl. 14.15-14.30 Anna Bergsten, Camilla Andersson, Joanna Wasshem	
22. Försäljning av fastighet Öregrund 4:43, "Blomtorp"	34
23. Svar på motion från Lisa Norén (S) gällande flaggning med regnbågsflaggan	35
24. Svar på motion från Lisa Norén (S) gällande lunch för pensionärer på våra äldreboenden	36
25. Svar på motion från Lisa Norén (S) om att inte sälja ut räddningstjänstens lokaler	37
26. Svar på motion från Pernilla Grahm (V) om att Roslagens luftvärnsregemente LV 3 ska återuppstå i Östhammars kommun	38
27. Svar på motion från Irmeli Bellander (L) om att införa en policy i Östhammars kommun för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck	39
28. Godkännande av årsredovisning för gemensam IT-nämnd 2024	40
29. Godkännande av årsbokslut, analys och verksamhetsuppföljning för gemensam överförmyndarnämnd 2024	41
30. Årsredovisning och revisionsberättelse Stiftelsen Östhammarshem 2024	42
31. Årsredovisning för Samordningsförbundet 2024	43
32. Delegationsbeslut	44

Kommunstyrelsen

33. Anmälningssärenden från nämnder	47
34. Anmälningssärenden från bolag, stiftelser, etc.	49
35. Anmälningssärenden, rapporter, domslut med mera	50
36. Information från kommunförvaltningen	51
kl. 14.55 Peter Nyberg	

Kommunstyrelsen

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslista

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-1

UA

3. Information från Bygg- och miljönämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor från verksamheten.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-1

AS

4. Information från IT-nämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor från verksamheten.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-1

PN

5. Information från Hargs hamn AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor från verksamheten.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-1

LB

6. Information från Östhammar Vatten AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor från verksamheten.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-421 LB

7. Höjning av VA-taxans bruksavgift 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att höja VA-taxans bruksavgift för Östhammars kommun från 1 januari 2026. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

I Östhammar Vatten AB:s uppdrag som VA-huvudman ingår att bereda och lämna förslag på ändringar av VA-taxans nivå. Kommunfullmäktige i Östhammar beslutar om nivån för VA-taxan.

I Östhammars kommun är antalet vattenverk och reningsverk många då kommunen består av flera tätorter och antalet kunder som ska dela på kostnaderna är relativt få. Kostnaderna för VA-verksamhetens drift i Östhammar ökar både på grund av inflation och höjda räntor, samt av stort behov av åtgärder för den dagliga VA-leveransen. Behovet av underhåll och uppgradering av nuvarande VA-system är stort, både utifrån ålder, status och nya myndighetskrav.

VA-verksamheten är i grunden avgiftsfinansierad och en höjning av taxan är nödvändig för att bibehålla balans mellan intäkter och kostnader i Östhammar Vatten AB.

För att inte VA-kollektivet i Östhammar ska belastas av den stora satsningen på VA-utveckling i östra Östhammar (Östhammar och Öregrund), täcks dessa kostnader av ett driftbidrag från Östhammars kommun.

Efter driftbidrag samt översyn för att dämpa och hålla nere kostnader krävs en höjning av brukningstaxan för år 2026 med 9 % för att skapa balans med ökade kostnader och upprätthålla VA-leveransen. Under år 2027–2029 bedöms taxehöjningar i storleksordningen 3–7 % per år vara nödvändiga, för att tillsammans med driftsbidrag på ca 8–20 mnkr per år skapa balans med kostnaderna. Vattenförbrukningen för kommande år bedöms ligga i paritet med nuvarande volym. En ökad kostnadsnivå eller minskad försäld mängd vatten kan dock påverka behovet av intäktsnivå.

Föreslagen intäktshöjning i Östhammar kommun på 9 % innebär en höjning av taxan med 92 kr per månad, (1 106 kr per år), för genomsnittsvillan i Östhammar.

Per lägenhet för flerfamiljshus (typhus B*) 68 kr per månad, (813 kr per år).

Förslaget innebär att fasta och rörliga parametrar i taxan i princip ökar procentuellt lika.

En liter vatten, inklusive fasta kostnader och avlopp, för den genomsnittliga villan i Östhammar ligger efter höjningen på nästan 16 öre, vilket är en ökning med 1,3 öre.

Genomsnittsvillan i Östhammar förbrukar cirka 85 kubikmeter vatten per år medan den nationella jämförelsen via Svenskt Vatten använder en högre vattenförbrukning på 150 kubikmeter för villor (typhus A).

Typhus A innebär en ökning på 117 kr per månad vilket motsvarar 1 409 kr per år.

Kommunstyrelsen

*Enligt den nationella jämförelsen via Svenskt Vatten. För flerfamiljshus är det svårare att definiera ett relevant genomsnittligt flerfamiljshus i Östhammar. Typhus B motsvarar 15 lägenheter och en förbrukning på 2 000 kubikmeter.

Beslutsunderlag

Bilaga - Brukningsavgifter 2026 Östhammar kommun

Underlag för höjning av VA-taxans brukningsavgift år 2026, Östhammars kommun
Protokoll från Östhammar Vatten AB styrelsemöte 2025-05-05 § 7.2

Beslutet skickas till

VD, Gästrike Vatten (lana.blad@gastrikevatten.se)

Vd-assistent, Gästrike Vatten (helena.sjoholm@gastrikevatten.se)

Ekonomichef, Gästrike Vatten (jonas.warn@gastrikevatten.se)

Controller, Gästrike Vatten (marie.eriksson@gastrikevatten.se)

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-416 LB

8. Driftbidrag för Östhammar Vatten AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla Östhammar Vatten AB begäran om ett driftbidrag på 5 mnkr för att möta ej aktiverbara rörelse- och kapitalkostnader kopplade till VA-utvecklingen i Östra Östhammar under år 2026. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Under våren 2022 fattade kommunfullmäktige i Östhammar beslut om att knyta ihop VA-anläggningarna i de östra delarna av Östhammars kommun (Östhammar och Öregrund) för att både skapa en bättre VA-försörjning och öka kapaciteten. Ett VA-utvecklingsprogram har därför startat med uppgiften att öka VA- kapaciteten, både vad gäller produktion av dricksvatten samt rening av avloppsvatten (spillvatten), för att kunna ansluta fler samt öka kvaliteten i de VA-tjänster som levereras till nuvarande kunder.

De investeringar som planeras inom ramen för programmet VA-utveckling i östra Östhammar innebär utöver investeringsutgifter, även ökade rörelse- och finansiella kostnader under planperioden. Det betyder att ett årligt driftbidrag behövs för att balansera Östhammar Vattens intäkter och täcka upp för det underskott som annars skulle uppstå, och därigenom undvika att utvecklingskostnaderna belastar VA-kollektivet. Detta i enlighet med beslut §78 i Östhammars kommunfullmäktige 2022-06-14.

För 2026 uppgår bedömt behov av driftsbidrag till 5 mnkr och avser kostnader under verksamhetsåret, se tabell 1. Kostnader för resurser och aktiviteter som inte kan redovisas som investering finns med i driftbidraget under posten rörelsekostnader. Främst är det kommunikation (både tid och kostnader) samt hyra av lokal i Tornvillan som innefattas. I kapitalkostnaderna är det räntekostnader för lånade investeringsmedel samt avskrivningskostnader som avses (för 2026 enbart ränta).

Under planperioden 2026–2029 beräknas behovet av driftbidrag uppgå till i storleksordningen ca 5–20 mnkr per år. Driftbidraget tas upp som övrig intäkt för Östhammar Vatten AB.

Tabell 1. Specifikation av driftbidrag

Driftbidrag	2026	2027	2028	2029
Rörelsekostnader (mnkr)	2,3	2,3	2,3	2,3
Kapitalkostnader (mnkr)	2,6	5,6	11,6	16,7
Summa (mnkr)	5	8	14	19

Finansiering och budgetram

Preliminär resultat-, balans- och investeringsbudget (budgetram) för i första hand år 2026 med plan för perioden 2027–2029, samt utblick för investeringar till och med år 2032 har beslutats av Östhammar Vatten AB:s styrelse. Budgetramen utgör, tillsammans med ärende med förslag till driftbidrag samt höjning av brukningstaxans nivå för år 2026, grund för fortsatt arbete med bolagets och Gästrike Vatten-koncernens Affärsplan för 2026–2029, samt Handlingsplan och budget för år 2026.

Kommunstyrelsen

Det finns fortfarande en stor osäkerhet i omfattning och tid för planerade åtgärder, varför rambudgeten är mycket osäker. Reinvesteringarna under planperioden är mer av löpande karaktär. Huvuddelen av nyinvesteringarna under planperioden härrör förutom till VA-utvecklingen i Östra Östhammar till utbyggnad av Alunda reningsverk. Utbyggnaden av Alunda reningsverk kommer att ske i takt med att fler ansluts till kommunalt VA och att behovet av ökad kapacitet i reningsverket ökar.

Behov av långfristig finansiering ökar under perioden som en följd av planerade investeringar. Prognos för helår 2026 är ca 415 mnkr och år 2029 är prognosen att behovet är ca 1 000 mnkr, vilket innebär ett nettoupplåningsbehov på ca 585 mnkr under perioden.

Finansiering av överföringsledning från Örbyhus i Tierps kommun till Österbybruk och Alunda i Östhammars kommun sker genom att Östhammar Vatten årligen fakturerar Östhammars kommun avskrivnings- och räntekostnader för två tredjedelar av de investeringsutgifter som överskrider 40 mnkr och som bedöms vara ett risktagande. Detta i enlighet med beslut §171 i Östhammars kommunfullmäktige 2019-12-17. I rambudget för år 2026–2029 har ett belopp om ca 2,5–3 mnkr per år lagts in.

Efter att hänsyn tagits till driftbidrag, samt översyn för att dämpa och hålla nere kostnader, krävs en höjning av brukningstaxan för år 2026 med 9 % för att bibehålla balans med ökade kostnader, minskade intäkter och för att upprätthålla VA-leveransen. Under år 2027–2029 bedöms taxehöjningar i storleksordningen 3–7 % per år vara nödvändiga och har därför lagts in i den preliminära budgetramen för att i kombination med driftbidrag från Östhammar kommun skapa balans med ökade kostnader.

Under planperioden kommer VA-taxans anläggningsavgift att ses över och öka för att bättre möta kostnader för utbyggnad och anpassning av VA-infrastrukturen.

Utveckling av VA-försörjningen

I Östhammars kommun är antalet vattenverk och reningsverk många då kommunen består av flera tätorter och antalet kunder som ska dela på kostnaderna är relativt få. Behovet av underhåll och uppgradering av nuvarande VA-system är stort, både utifrån ålder, status och nya (eller skärpta) myndighetskrav. Kostnaderna för VA-verksamhetens drift i Östhammar ökar både på grund av inflation och höjda räntor, samt av ett stort behov av åtgärder för att upprätthålla den dagliga VA-leveransen. Intäkterna har de senaste åren minskat på grund av lägre förbrukning.

Både SCB:s befolkningsprognos och den övergripande målbilden i Östhammar kommuns översiktsplan visar en viss ökning av befolkningen med ca 50–100 personer per år fram till 2040. Utöver prognosierad befolkningsökning finns flera befintliga bebyggelseområden inom så kallade omvandlingsområden runt orterna Östhammar och Öregrund som har behov av att ansluta till kommunalt VA. Det innebär att antalet anslutningar till kommunalt VA till 2040 och kommande år bedöms vara större än befolkningsökningen. Förslag till Vattentjänstplan för Östhammars kommun innehållande en Utbyggnads- och anslutningsplan för omvandlingsområden ger viktig vägledning av var och vilka områden som har ett behov av kommunalt VA på lång sikt. Vattentjänstplanen förväntas antas av kommunfullmäktige under 2025.

Kommunstyrelsen

Planer för att utveckla nya bostäder och verksamheter pågår i huvudsak i orterna Alunda, Gimo, Östhammar och Öregrund. Exploateringar i främst Alunda och Österbybruk har lagts in i rambudgeten för år 2026–2029, samt i de östra delarna av kommunen från år 2027. I övrigt har det budgeterats för förtätning, dvs anslutning av enstaka fastigheter i direkt anslutning till nuvarande ledningsnät.

Ärendets beredning

I beredningen av underlaget har dialog skett med tjänstemän i Östhammars kommun.

Beslutsunderlag

Bilaga - Preliminär resultat-, balans-, och investeringsbudget (budgettram) för Östhammar Vatten AB år 2026 samt plan för 2027 – 2029

Protokoll från Östhammar Vatten AB:s styrelsemöte från 2025-05-05 § 7.1

Beslutet skickas till

VD Gästrike Vatten (lana.blad@gastrikevatten.se)

Vd-assistent, Gästrike Vatten (helena.sjoholm@gastrikevatten.se)

Ekonomichef, Gästrike Vatten (jonas.warn@gastrikevatten.se)

Controller, Gästrike Vatten (marie.eriksson@gastrikevatten.se)

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2024-824 LE

9. Informationsärende: Utredning om förpackningsinsamling närsorterat

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade 2024-11-26 § 421 om inriktningsbeslut att utreda vidare om insamling av förpackningar.

Avfallsenheten har på uppdrag av kommunstyrelsen genomfört en fördjupad omvärldsanalys av två insamlingssystem inför kommande lagkrav på närsorterade förpackningar i Östhammars kommun. Syftet har varit att samla kunskap från andra kommuner och kommunalförbund om insamling för de två aktuella alternativen; ett delat respektive två separata kärl, för pappers- och plastförpackningar.

Beslutsunderlag

Omvärldsbevakning närsorterat

Beslutet skickas för kännedom till

Renhållningschef

Teknisk chef

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-371 MN, FH, PN

10. Fastställande av budget 2026 och flerårsplan 2027-2028, drift- och investeringsbudget

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att: (Bilaga)

- fastställa budget 2026, samt flerårsplan 2027-2028,
- fastställa Östhammars kommuns skattesats för 2026 till 21,59 kronor,
- vid tillämpning av kalkylmässig ränta fastställs räntesatsen till 2 %,
- kommunstyrelsen har under år 2026 rätt att nyupplåna, dvs öka kommunens skulder, med totalt 100 mnkr upp till totalt 560 mnkr,
- kommunstyrelsen har under år 2026 rätt att omsätta lån, dvs låna upp belopp motsvarande de lån som förfaller till betalning under året,
- kommunstyrelsen medges rätt att besluta om fördelning av den ofördelade investeringsramen för planperioden,
- kommunägda företag ska under 2026 avlämna delårsrapport till kommunstyrelsen per 31 augusti,
- förvaltningen får i uppdrag att arbeta efter resultatmål om 3 % som andel av skatter och generella statsbidrag år 2026 samt 3 % under resterande planperiod.

Ärendebeskrivning

Förslag till budget 2026 och flerårsplan 2027-2028 har utarbetats med stöd av kommunens resursfördelningsmodell där justeringar har gjorts för kända volym- och kostnadsuppräknings samt skatter och bidrag. Budgetramarna baseras på de förutsättningar som har satts upp av den politiska majoriteten.

Budgetförslaget innehåller drift- och investeringsbudget för Östhammars kommun.

Beslut om budget fattas av kommunfullmäktige den 17 juni 2025. Nämndernas verksamhetsberättelser tas fram därefter och anmäls till fullmäktige under hösten.

Skattesatsen för Östhammars kommun 2026 ska fastställas av kommunfullmäktige senast sista november 2025. Skattesatsen för 2025 föreslås fastställas till 21,59 kronor, en minskning med 0,05 kr jämfört med 2025.

Beslutsunderlag

Bilaga - Årsbudget 2026 plan 2027-2028

Missiv

Ärendets behandling

Vid kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-20 avstod Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) från att delta i beslutet.

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

Kommundirektör

Ekonom Mattias Nilsson

Kvalitetsutvecklare Fredrik Hübinette

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-182 MN, PN

11. Ekonomisk uppföljning samt mål och uppdragsuppföljning per april 2025 och helårsprognos 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av rapport per april 2025 samt helårsprognos 2025 för Östhammars kommun. (Bilagor).

Ärendebeskrivning

Ekonomiskt utfall och årsprognos samt mål- och uppdragsuppföljning per april månad 2025 för Östhammars kommun.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 - Mål och uppdragsuppföljning per april 2025

Bilaga 2 - Uppföljning april 2025 med åtgärder

Beslutet skickas för kännedom till

Budgetansvarig Mattias Nilsson

Kommundirektör

Stabschef

Kontorschefer

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2024-360 PN

12. Yttrande avseende granskning av upphandlingsprocessen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av granskningen och ger förvaltningen i uppdrag att arbeta in de rekommendationer som framkommit.

Beslutsmotivering

KPMG har på lekmanrevisionens uppdrag gjort en granskning av kommunens upphandlingsprocess.

Ärendebeskrivning

KPMG har av revisorerna i Östhammars kommun fått i uppdrag att genomföra en granskning av upphandlingsprocessen.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om inköp och upphandling sker i enlighet med tillämpbar lagstiftning och interna styrdokument.

Revisionens samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att inköp och upphandling inte sker i enlighet med tillämpbar lagstiftning och interna styrdokument.

Revisionen rekommenderar kommunstyrelsen att:

- Uppdatera inköps- och upphandlingspolicyn samt riktlinjerna för upphandling och direktupphandling så att de överensstämmer med gällande lagstiftning, gällande delegationsordning samt Östhammars kommuns nya organisering.
- Uppdatera riktlinjerna för upphandling och direktupphandling till att även inkludera tillvägagångssätt för upphandlingar över tröskelvärden samt avrop vid ramavtal. Riktlinjerna kan även med fördel uppdateras till att beskriva hela upphandlingsprocessen, från genomförandet av en marknadsanalys till uppföljning av avtal och avtalsförvaltning.
- Utveckla uppföljningen av avtal så att de inkluderar fler kontrollmoment för att säkerställa att ingångna avtal följs och utöka antalet fakturor som granskas.
- Utveckla och stärka kontrollen av inköp överstigande direktupphandlingsgränsen i syfte att öka försäkringen avseende otillåtna direktupphandlingar.
- Utveckla och stärka kontrollen av inköp överstigande direktupphandlingsgränsen i syfte att öka försäkringen om följsamhet till LOU.

Utifrån revisionens iakttagelser och bedömningar rekommenderas kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, vård- och omsorgsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden att:

Inkludera inköp och upphandling som ett kontrollmoment i kommande internkontrollplaner.

Kommunstyrelsen

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inga konsekvenser eller behov av finansiering.

Prövning av barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant.

Beslutsunderlag

KPMG:s granskning av upphandlingsprocessen.

Beslutet skickas för åtgärd till

Upphandlingsenheten

Ekonomi och upphandlingschef

Nämndsekretariatet – anmälningssärende till samtliga nämnder

Samtliga kontorschefer

Staben för fördelning

Beslutet skickas för kännedom till

Förtroendevalda revisorer samt administrativt stöd KPMG

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-268

13. Revidering av taxa för kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar reviderad taxa för livsmedelskontroll. Den fasta avgiften för ordinarie livsmedelskontroll ersätts av debitering per timme nedlagd handläggningstid. (Bilaga).

Beslutsmotivering

Bygg- och miljönämndens förslag till ny taxa ligger i linje med de riktlinjer och rekommendationer som tagits fram av Livsmedelsverket samt SKR. Syftet med införandet av efterhandsdebitering är att avgiftsuttaget ska bli mer rättvist när verksamhetsutövaren betalar för den kontroll som faktiskt utförts. När vi tar betalt per timme nedlagd handläggningstid blir det ännu tydligare att företagarna betalar för den kontroll de varit föremål för. Avgiften ska täcka nämndens kostnader för livsmedelskontrollen och kontrollen ska betalas av livsmedelsföretagaren.

Lagstöd

Förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Kostnaden för livsmedelskontroll ska betalas av livsmedelsföretagaren.

Ärendebeskrivning

Nuvarande taxa slår hårt mot små företag då vi tar en fast avgift för alla kontroller oavsett hur lång tid kontrollen tar, 8 280 kr/planerad kontroll. De riktlinjer som tagits fram av Livsmedelsverket och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) gällande efterhandsdebitering föreslår debitering per timme utifrån faktisk nedlagd handläggningstid i varje enskilt ärende. En omarbetning av taxan har gjorts för att ge en mer likvärdig och transparent debitering av utförd kontroll. Den modell som användes för att räkna fram en timavgift är framtagen av SKR och utgår från bygg- och miljönämndens kostnader för livsmedelskontroll.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ändringen av taxan beräknas ge minskade intäkter för livsmedelskontrollen. Åtgärder för att väga upp intäktsminskningen görs genom att omfördela personalresurserna så att de som arbetar med livsmedelskontroll även arbetar med andra saker.

Beräknade intäkter gamla taxan: 1 800 000 kr

Beräknade intäkter nya taxan: 1 330 000 kr

Beslutsunderlag

Bilaga - Taxa för offentlig kontroll enligt livsmedelslagen

Ärendets behandling

Bygg- och miljönämnden beslutade vid sitt sammanträde 2025-03-26 § 36 att föreslå kommunfullmäktige att anta ny taxa för kontroll enligt livsmedelslagstiftningen.

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för åtgärd till
Webbredaktionen för publicering samt avpublicering

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för kännedom till
Samhällsbyggnadschef
Näringslivschef
Miljökontoret

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-387

14. Riktlinje för kamerabevakning

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Riktlinje för kamerabevakning, dokumentet ersätter tidigare riktlinje för kamerabevakning. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Östhammars kommuns arbete med kamerabevakning har som syfte att minska skadegörelse på och vid kommunens fastigheter samt vid allmänna ytor som till exempel torg och gator. Arbetet med kamerabevakning är även en del av Östhammars kommuns arbete med brottsförebyggande- och trygghetsskapande åtgärder.

Föreliggande ändring

Sedan tidigare finns en riktlinje för kamerabevakning. Riktlinjen förslås nu ersättas med bakgrund av en lagändring. Nya ändringar infördes i Kamerabevakningslagen (2018:1200) den 1 april 2025.

Ändringarna medför att kommuner inte längre behöver ansöka om tillstånd för kamerabevakning. Det krävs däremot fortsatt en bedömning görs för att bedriva kamerabevakning men efter ändringar ansvarar kommunen själv för denna bedömning.

Kommunförvaltningen ansvarar för att ta fram en vägledning som förtydligar hur Östhammars kommun ska arbeta med till exempel processen för intresseavvägning och dokumentation, drift av anläggningar med mera.

Beslutsunderlag

Bilaga - Riktlinje kamerabevakning

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för åtgärd till

Webbredaktionen för publicering

Beslutet skickas för kännedom till

Elin Fogelström Säkerhetskyddschef
Oskar Johansson Beredskapssamordnare

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-410

15. Antagande av Vision för Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Vision för Östhammars kommun. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Kommunen har under de senaste åren inte haft en skriftlig antagen vision som uttrycker kommunens ambition i form av riktning och önskad utveckling. En uttalad vision för kommunen anger vilken riktning och vilka övergripande mål kommunen har. Den hjälper till att skapa en gemensam bild av framtiden, fungerar som en grund för strategiska beslut och prioriteringar samt beskriver vad medborgarna kan förvänta sig av kommunen. Visionen är ett övergripande styrdokument som årligen följs upp under rubriken Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten i kommunens årsredovisning.

Prövning av barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant i ärendet.

Beslutsunderlag

Bilaga - Vision för Östhammars kommun

Ärendets behandling

Vid kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-20 yrkade Lisa Norén (S) avslag till förslaget till beslut med följande motivering:

Jag yrkar avslag till beslutet. Visionen är varken brett förankrad eller kommunicerad och kommer först när det är 1 år kvar på mandatperioden. Visionen visar på värderingar och politiska uttryck som vi inte kan stå bakom.

Kommunstyrelsens arbetsutskott avslog yrkandet.

Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) reserverade sig mot beslutet till förmån för Lisa Noréns (S) avslagsyrkande.

Beslutet skickas för kännedom till

Kommundirektör

Samtliga kontorschefer

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-360

16. Riktlinje för oljeskydd

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar riktlinje för oljeskydd. (Bilaga)
Bilagor tillhörande riktlinjen i form av rutiner och vägledningar beslutas av kommundirektören.

Ärendebeskrivning

Syftet med att ta fram en riktlinje för oljeskydd är att säkerställa en strukturerad och samordnad hantering av olyckor med oljeutsläpp. Att kommunen har en beslutad riktlinje för oljeskydd och därmed en beredskap för oljeutsläpp till havs har identifierats som en viktig åtgärd i kommunens *Risk- och sårbarhetsanalys 2023–2027*. Riktlinjen syftar även till att bidra till uppfyllelsen av målen i *Program för beredskap 2023–2027*.

Ett oljeutsläpp till havs kan få omfattande konsekvenser för både miljö och samhälle. Saneringsinsatsen som följer efter en räddningsinsats vid ett oljeutsläpp till havs kan i många fall bli ett kommunalt ansvar när det når land. Erfarenheter från tidigare större oljeolyckor har tydligt visat på behovet av en robust och väl förberedd kommunal beredskap för att hantera oljeföroreningar i marina miljöer.

Östhammars kommun, som kustkommun med lång kuststräcka, inre skärgård och närvaro av både fritids- och handelsfartyg, är särskilt utsatt för risken av oljeutsläpp. I kommunen ligger även Hargshamn som är en viktig bulkhamn för det lokala näringslivet vars kapacitet och tillgänglighet har stärkts genom utbyggnadsåtgärder. Samtidigt medför en ökad hamnkapacitet en potentiellt högre risk för oljeutsläpp.

Ett oljeutsläpp kan skada marina ekosystem, förorena stränder och sjöbottnar, samt leda till betydande socioekonomiska konsekvenser för bland annat dricksvattenförsörjning och turism. Mot denna bakgrund är det avgörande att kommunen har tydliga riktlinjer för hur sådana händelser ska hanteras för att snabbt och effektivt kunna begränsa miljöpåverkan och andra negativa följd effekter.

Bilagor tillhörande riktlinjen beslutas av kommundirektören.

I enlighet med *Riktlinjer för styrdokument* beslutas rutiner och vägledningar av ansvarig chef i förvaltningen, i detta fall kommundirektören. Rutiner och vägledningar är av verkställande karaktär och ger antingen en konkret beskrivning av arbetssätt eller starkt rekommenderade arbetssätt. De är till för att stödja effektivt arbete.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

De insatser som krävs för att stärka och utveckla organisationen finansieras genom medel från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Denna finansiering är möjlig genom den ersättning som MSB tilldelat Östhammars kommun efter utsläppet med tallolja 2021. Vid framtida utsläpp ska ersättning för vidtagna åtgärder enligt riktlinjen begäras från bland annat MSB.

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Bilaga - Riktlinje för oljeskydd (KS-2025-360)

Beslutet skickas för kännedom till

Beredskapssamordnare Fredrik Jansson
Enheten för säkerhetsskydd och beredskap

Beslutet skickas för åtgärd till

Webbredaktionen för publicering

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2024-766 PE, AM

17. Beslut om samråd för tematiskt tillägg för eldistribution och energiproduktion till översiktsplanen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att förslag till tematiskt tillägg till gällande översiktsplan från 2024 går ut på samråd. Samrådet ska ske under perioden 11 juni–11 augusti.

Ärendebeskrivning

Sedan januari 2025 har samhällsbyggnadskontoret arbetat med att ta fram en samrådshandling till ett tematiskt tillägg till gällande översiktsplan. I detta skede har ett samrådsförslag tagits fram. Samrådsförslaget har föregåtts av dialog inom förvaltningen samt dialog med de politiska majoritetsledarna. Samhällsbyggnadskontoret föreslår att det tematiska tillägget går ut på samråd till allmänheten enligt de lagstadgade regler som finns i PBL under perioden 11 juni–11 augusti, 2025.

Det tematiska tillägget fokuserar på de tre delarna i energisystemet: produktion, distribution och användning. Samhällsbyggnadskontoret har utrett lämpliga platser för ny energiproduktion. Dialog har förts med relevanta myndigheter, energiproducenter och elnätsägare för att utreda vilka konsekvenser som etablering av ny energiproduktion skulle medföra. Kommunen har även utrett energianvändning i form av industriell verksamhet med målet att skapa lokala synergier mellan energiproduktion och energianvändning.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Pilotprojektet finansieras i sin helhet av bidrag från Naturvårdsverket i enlighet med beviljad ansökan. Fortsatt arbete med granskning och antagande av det tematiska tillägget kommer dock att kräva annan finansiering, förslagsvis via Kommunstyrelsens medel för översiktsplanering.

Beslutsunderlag

Tematiskt tillägg till Översiktsplan, samrådsförslag - utkast

Beslutet skickas för kännedom till

Kontorschef samhällsbyggnadskontoret
översiktsplanerare Alice Möller,
projektledare Pontus Ericsson,

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2024-571 PL

18. Förtydligande av ändring av grafisk profil för Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ta till handlingarna föreliggande förtydligande av de ändringar som gjorts i den uppdaterade grafiska profilen, (KS-2025-02-25 § 17).

Ärendebeskrivning

En uppdatering av kommunens grafiska profil antogs av kommunstyrelsen den 2025-02-25. Kommunstyrelsen har önskat en förtydligande om vilken text som har tagits bort i den uppdaterade versionen.

Under rubriken "Bildpolicy" har ett tidigare avsnitt, benämnt "Jämlikhet och mångfald" tagits bort. En del exempelbilder under "Kategorier" har, i igenkänningssyfte, ersatts med bilder som mer visar på kommunala miljöer och verksamhet, istället för genrebilder med fotomodeller.

Prövning av barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant i ärendet.

Beslutsunderlag

Grafisk profil, antagen KS 2025-02-05 § 17

Grafisk profil, antagen november 2018

Ärendets behandling

Vid kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-20 avstod Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) från att delta i beslutet.

Beslutet skickas för åtgärd till

Kommunikation och kundtjänst.

19. Remissvar Regional utvecklingsstrategi i Uppsala län (RUS)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av förslag till ny regional utvecklingsstrategi. Kommunstyrelsen antar yttrandet och överlämnar det till Region Uppsala.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Region Uppsala har i uppgift, enligt lag¹, att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling samt att samordna insatser för genomförande av denna. Strategin utformas i samråd med många olika aktörer i regionen.

Östhammars kommun är en av remissinstanserna i framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi, härnäst förkortad RUS. Samtliga kontor har givits möjlighet att kommentera.

I förslagen RUS finns tre strategiska utvecklingsområden (en region för alla, en hållbart växande region samt en nyskapande region). Dessa tre utvecklingsområden är samma som i befintlig RUS och är indelade i åtta fokusområden och 27 mål (se bifogad länk). Samtliga mål i Agenda 2030 är adresserade.

Östhammars kommuns yttrande

Övergripande

En ny RUS ska tas fram en gång per mandatperiod. Tiden för RUSens antagande bör dock ligga tidigt under mandatperioden. Att anta en RUS i slutet av en mandatperiod riskerar att göra den obsolet direkt efter nästkommande val. För att få en levande RUS bör den majoritet som antar den också ha en möjlighet att arbeta med den.

Ur ett landsbygdskommunsperspektiv upplevs förslaget som i hög grad stads- och Uppsalafokuserat. Stora delar av regionen är landsbygd och både ”stad och land” behöver kunna relatera för att strategin ska bli relevant.

Trots att texten är förkortad upplevs den fortfarande för lång. Stora delar av målbeskrivningarna bör, om RUSen behålls i befintlig version, kortas ner.

Målen

Östhammars kommun anser att antalet mål är för många och för detaljerade.

I förslaget till RUS finns 27 mål föreslagna. Ett stort antal mål kan upplevas flexibelt då samtliga aktörer kan hitta mål som berör den egna verksamheten, vilket i sin tur kan ge hög acceptans. Alla aktörer kan välja de mål som är relevanta för verksamheten. Dock riskerar för många mål att leda till otydlighet och urvattning i arbetet och konsekvensen kan bli målträngsel och ibland målkonflikter. Om länets kommuner väljer tre mål var som upplevs relevanta så skulle det teoretiskt kunna bli så att alla kommuner har valt olika mål.

Samordningen uteblir.

¹ Lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630)

Kommunstyrelsen

Att ha många mål leder också till en ökad administration och risk finns för selektiv rapportering där mål som är lätta att mäta är de mål som får fokus. En lång lista av detaljerade mål uppfattas lätt mer som ett visionsdokument, en ”önskelista”, och riskerar att bli en så kallad hyllvärmare. Färre, väldokumenterade mål får större praktisk effekt. Med färre mål kan aktörerna också lättare hitta samarbeten och hjälpas åt.

Av de mål som finns med i remissen bör ett flertal gå att klustra och sättas samman till större strategiska mål (se förslag nedan). Några mål uppfattas som rent kommunala medan några är riktade till enskilda kommuner. Ett exempel är mål 20 som berör utvecklingen i Norduppland och industriklustret som berörs där. Det är av intresse för Östhammars kommun men kan uppfattas som irrelevant för andra kommuner. På samma sätt är life science mycket aktuellt för Uppsala kommun men mindre relevant för t ex Östhammars kommun. De lokala förutsättningarna bör hanteras av kommunerna separat. Samlade strategiska mål, med möjlighet för kommunerna att själva anpassa dem lokalt är att föredra. Enskilda branscher eller geografiska förutsättningar behöver inte beröras i den övergripande strategin.

Ekonomiska förutsättningar och konsekvenser

I förslaget till RUS berörs inte strategins ekonomiska konsekvenser.

För att få utväxling på de mål som sätts behöver resurser i form av tid och sannolikt även budget avsättas. Detta berörs inte i dokumentet. Mål som tangerar befintliga kommunala mål kan inkorporeras och redovisas, men de mål som ”tillkommer” skapar en press. Att sätta ett mål utan att berörda verksamheter har kapacitet att arbeta med dem riskerar att bli ett slag i luften och prioritering uteblir.

I de kommunala mål- och budgethandlingarna som tas fram varje år framgår det vilka mål som förvaltningen kommer att arbeta med och vilka medel som avsätts. Länets kommunala aktörer har vitt skilda ekonomiska förutsättningar. En strategisk plan bör belysa utvecklingskostnader och prioritering utifrån ekonomiska förutsättningar. En målhandling utan denna förankring kommer sakna förutsättningar att få genomslag.

Förslag till förändring

För att RUSen ska uppfattas som relevant behöver den kopplas till det redan befintliga kommunala målarbetet.

Länets kommuner har utmaningar som skiljer sig åt, men det finns utmaningar som är gemensamma och som samtliga kommuner brottas med. Förutsättningarna skiljer sig naturligtvis åt, men målsättningen att lösa dessa är gemensam. Ur Östhammars kommuns perspektiv vore det önskvärt att välja ut fyra till fem strategiska områden att samarbeta kring istället för att detaljprecisera genom många mål. Kommunerna behöver själva välja vilket sätt de kan och vill arbeta med de olika strategiska områdena och RUSen kan inte stå som ett separat måldokument utan behöver integreras i befintligt målarbete.

Strategiska områden som Östhammars kommun identifierar som viktiga samarbetsfrågor och där uppfattningen att ett gemensamt måldokument vore relevant samt vilka mål i förslaget som kan inkluderas:

Kommunstyrelsen

Strategiskt område	Mål från RUS-förslaget som kan inkluderas
Kompetensförsörjning	4, 5, 6, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 23, 24
El/effekt ²	20, 22, 24
Infrastruktur	11, 12, 13, 14, 15, 20, 21, 24, 27
Kris och beredskap	7, 16, 17, 18, 19, 20, 27

Prövning av barnets bästa

Barnkonsekvensanalys görs av Region Uppsala som är huvudman för strategin.

Beslutsunderlag

Regional utvecklingsstrategi i Uppsala län.

Länk:

https://publikdocplus.regionuppsala.se/Home/GetDocument?containerName=e0c73411-be4b-4fee-ac09-640f9e2c5d83&reference=DocPlusSTYR-46815&docId=DocPlusSTYR-46815&filename=Region-Uppsala_Regional-utvecklingsstrategi-2025_remiss.pdf

Ärendets behandling

Vid kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-20 avstod Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) från att delta i beslutet.

Beslutet skickas för åtgärd till

Beslutet skickas till Region Uppsala, regionalutvecklingsstrategi@regionuppsala.se (ange i ämnesraden: "Remissvar Östhammars kommun")

Beslutet skickas för kännedom till

Kommundirektör samt samtliga kontorschefer.

² El/effekt är en del av infrastrukturen, men då detta visat sig vara en uttalad flaskhals för tillväxt och utveckling sätts det som separat mål.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-321 AB

20. Remiss om fastställande av vattenskyddsområde med föreskrifter för Ed och Börstil grundvattentäkter samt upphävande av tidigare beslut

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förvaltningens förslag till yttrande och skickar till Länsstyrelsen i Uppsala län. (Bilaga).

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att förtydliga remissvaret om väg, markarbeten och infrastruktur.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har mottagit en remiss från Länsstyrelsen Uppsala län angående ny avgränsning av vattenskyddsområde och nya föreskrifter för Börstil och Ed grundvattentäkter. Ett vattenskyddsområde är ett geografiskt område som har fastställts för att skydda en viktig vattentäkt. Inom området gäller särskilda regler (skyddsföreskrifter) för att förhindra föroreningar och bevara vattenkvaliteten.

Vattentäkterna Ed och Börstil försörjer cirka 4 800 personer i Östhammar tätort med dricksvatten. Inom vattenskyddsområdet förekommer olika typer av verksamheter och markanvändning som kan påverka grundvattenkvaliteten eller grundvattentillgången. Nuvarande vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter fastställdes 1975. Sedan dess har både de verksamheter som bedrivs inom vattenskyddsområdet och lagkrav avseende bland annat vattenförsörjning ändrats.

Den föreslagna nya avgränsningen av vattenskyddsområdet innebär en viss utökning österut i jämförelse med befintligt vattenskyddsområde. De förändrade gränserna beror främst på ny kunskap om grundvattenmagasinet men vissa justeringar har även gjorts för att vattenskyddsområdet bättre ska följa gränser i form av vägar och fastighetsgränser.

En riskinventering och riskanalys för verksamheter inom det föreslagna skyddsområdet har utförts. Vissa av de risker som identifierats i riskanalysen är antingen inte reglerade eller otydligt reglerade i de nuvarande föreskrifterna för vattenskyddsområdet. Det nu remitterade förslaget innehåller därför både förtydliganden och nya regleringar för verksamheter och markanvändning.

Beslutet skickas senast 5 juni.

Beslutsunderlag

Bilaga - Förvaltningens förslag till yttrande

Karta med förslag till nytt vattenskyddsområde

Förslag till beslut om fastställande av vattenskyddsområde med föreskrifter för Ed och Börstil grundvattentäkter samt upphävande av tidigare beslut i Östhammar kommun

Förslag till skyddsföreskrifter avseende vattenskyddsområde för kommunala grundvattentäkterna Ed och Börstil, Östhammars kommun

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas för åtgärd till

Länsstyrelsen Uppsala län

Beslutet skickas senast 5 juni.

Använd länsstyrelsernas [e-tjänst för komplettering eller yttrande i ärende](#).

I e-tjänsten anges Länsstyrelsen Uppsala län och diarienummer 4981-2018. E-tjänsten nås via länken här ovanför, eller i länsstyrelsens [e-tjänstportal](#) (www.lansstyrelsen.se/e-portal).

Beslutet skickas för kännedom till

Östhammar Vatten AB (info@gastrikevatten.se)

Samhällsbyggnadschef

VA-samordnare Anna Bergsten

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-366 CA, AB, JW

21. Angående framtida användning av Karö våtmark

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att inte ansöka om förlängning av befintligt tillstånd för anläggande av den naturnära våtmark.

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att i samverkan med Gästrike Vatten AB lyfta frågan om möjligheten att nyttja Karö våtmark för dagvattenhantering till kommunstyrelsen. Detta görs när resultatet från den provtagning som planeras att avslutas 2027 är tillgängligt. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Sedan 2015 leds renat avloppsvatten från Östhammars reningsverk till en teknisk våtmark vid Karö. Från början var det tänkt att Karö våtmark skulle bestå av två delar – en teknisk våtmark och en naturnära våtmark – men den naturnära delen har inte blivit anlagd.

Miljötillstånd finns för anläggande av den naturnära delen, med ursprunglig genomförandetid till 2021 men kommunen har beviljats förlängd genomförandetid till 2026.

I juni 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om en gemensam VA-lösning för de östra kommundelarna. Detta innebär bland annat att avloppsvatten från Östhammars tätort kommer att renas i ett nytt, gemensamt reningsverk i Öregrund. Reningsverket i Östhammar kommer i och med det att avvecklas och det blir då inte längre aktuellt att leda renat avloppsvatten till Karö våtmark. Enligt nuvarande tidplan planeras det nya reningsverket i Öregrund att tas i drift 2031.

Även om avvecklingen av Östhammars reningsverk ligger ett antal år framåt i tiden finns det anledning att redan nu börja undersöka möjlig framtida användning av Karö våtmark. I dagsläget äger Östhammar Vatten fastigheten men beroende på framtida användning kan det finnas anledning att se över såväl ägar- som ansvarsförhållanden. Tillståndet för anläggande av den naturnära våtmarken, som löper ut 2026, bedöms inte vara av relevans för annan användning än efterbehandling av renat avloppsvatten.

Östhammars kommun och Östhammar Vatten får återkommande frågor från allmänhet och föreningar om Karö våtmark och dess framtid. Det finns därför ett behov av att tydliggöra kommunens intentioner angående Karö våtmark i relation till såväl övriga fattade beslut om VA-utvecklingen i de östra kommundelarna som i relation till kommunens arbete med fjärdarnas vattenkvalitet.

Beslutsunderlag

Bilaga - Skrivelse från förvaltningen

Beslutet skickas för kännedom till

Samhällsbyggnadschef, Ulf Andersson

Miljösakkunnig, Camilla Andersson

VA-samordnare, Anna Bergsten

Avdelningschef Avlopp, Raul Johnson (raul.johnson@gastrikevatten.se)

Programledare VA-utveckling östra Östhammar, Joanna Wasshem
(joanna.wasshem@gastrikevatten.se)

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-370

22. Försäljning av fastighet Öregrund 4:43, "Blomtorp"

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att sälja Öregrund 4:43 till en summa av:

1. i första hand 4 150 000 kronor
2. i andra hand 4 100 000 kronor.

Förvaltningen får i uppdrag att ta fram avtal för signering i enlighet med högsta budet. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Öregrund 4:43 är en fastighet i Öregrund som funnits i kommunal ägo under längre tid. På fastigheten står ett hus som är uppdelad i mindre lägenheter, som på senaste tiden nyttjats genom Ukrainaprojektet. Huset står nu tomt.

Östhammars kommun har sedan tidigare beslutat att fastigheten Öregrund 4:43 ska säljas på öppen marknad. Budgivningen har nu avslutats och presenteras i bifogad bilaga.

Beslutsunderlag

Bilaga - Budgivningslista

Beslutet skickas för åtgärd till

Markstrateg Krister Carlsson

Beslutet skickas för kännedom till

Fastighetscontroller Magnus Andersson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2024-488

23. Svar på motion från Lisa Norén (S) gällande flaggning med regnbågsflaggan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motion från Lisa Norén (S) i enlighet med svarshandling. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Lisa Norén (S) yrkar i motion daterad 2024-06-04 att:

- Att kommunfullmäktige beslutar att möjliggöra för flaggning av regnbågsflaggan.

Beslutsunderlag

Bilaga:

- Motion
- Svar

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2024-06-18 § 110 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Vid kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-20 yrkade Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) bifall till motionen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade bifalla förslaget till beslut.

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för kännedom till

Motionär

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för åtgärd till

Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2024-725**24. Svar på motion från Lisa Norén (S) gällande lunch för pensionärer på våra äldreboenden****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att motionen besvaras i enlighet med svarshandling. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Lisa Norén (S) yrkar i motion daterad 2024-10-03:

- Att kommunfullmäktige beslutar att starta lunch-mötesplatser på samtliga äldreboenden, där ålderspensionärer får äta lunch på vardagar för 80 kronor.

Beslutsunderlag

Bilaga:

- Motion
- Svar

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2024-11-05 § 196 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Vid kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-20 yrkade Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) bifall till motionen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade bifalla förslaget till beslut.

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för kännedom till
Motionär

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för åtgärd till
Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2024-297

25. Svar på motion från Lisa Norén (S) om att inte sälja ut räddningstjänstens lokaler

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att motionen besvaras i enlighet med svarhandling. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Lisa Norén (S) yrkar i motion daterad 2024-02-26:

- Att den aktuella fastigheten (Östhammar 22:18) tas bort från försäljning.
- Att lokalen rustas och anpassas.
- Att nya hyresavtal tecknas som speglar kommunens kostnader för lokalanpassningar och renoveringar.

Beslutsunderlag

Bilaga:

- Motion
- Svar

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2024-04-23 § 68 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Vid kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-20 yrkade Lisa Norén (S) och Tomas Bendiksen (S) bifall till motionen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade bifalla förslaget till beslut.

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för kännedom till

Motionär

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för åtgärd till

Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-277

26. Svar på motion från Pernilla Grahn (V) om att Roslagens luftvärnsregemente LV 3 ska återuppstå i Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motion från Pernilla Grahn (V) i enlighet med svarshandling. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Pernilla Grahn (V) yrkar i motion daterad 2025-03-31 att:

- Östhammars kommun gör en hemställan till regeringen och försvarsmakten att etablera ett LV regemente i Östhammars kommun.
- Kommunledningen arbetar aktivt för att ett regemente blir verklighet.
- Kommunledningen arbetar för att VA och annan kommunal infrastruktur planeras och prioriteras för militärförläggningen.
- Före 2030 skall första spadtaget för ett regemente vara taget.

Beslutsunderlag

Bilaga:

- Motion
- Svar

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2025-04-22 § 63 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för kännedom till

Motionär

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för åtgärd till

Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2024-124**27. Svar på motion från Irmeli Bellander (L) om att införa en policy i Östhammars kommun för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att motionen besvaras i enlighet med svarshandling. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Irmeli Bellander (L) yrkar i motion daterad 2024-02-08:

- Att Östhammars kommun ska införa en policy för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck
- Att Östhammars kommun genomför en enkät bland anställda som möter barn, unga och utsatta om i vilken utsträckning de möter hedersrelaterad problematik och vilka behov av stöd de har.
- Att Östhammars kommun inventerar antalet barn som förts bort eller som riskerar att föras utomlands.
- Att Östhammars kommun tar ett ansvar för att all berörd personal får mandat och utbildning för att kunna agera kraftfullt.

Beslutsunderlag

Bilaga:

- Motion
- Svar

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2024-02-13 § 36 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för kännedom till

Motionär

Beslutet skickas efter beslut i kommunfullmäktige för åtgärd till

Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-35**28. Godkännande av årsredovisning för gemensam IT-nämnd 2024****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner årsredovisningen för den gemensamma IT-nämnden 2024. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Årsredovisning för gemensam IT-nämnd 2024. Ansvarsfrihet behandlas i ett separat ärende.

Beslutsunderlag

Bilaga - Årsredovisning 2024

Protokollsutdrag IT-nämnden 2024-03-14 § 5

Ärendets behandling

IT-nämnden har behandlat ärendet 2024-03-14 § 5 och har godkänt och överlämnat årsredovisning för kommunerna

Beslutet skickas till

Förtroendevalda revisorer samt administrativt stöd KPMG

Nämndsekreterare för IT-nämnden - evelina.hakansson@tierp.se

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-383

29. Godkännande av årsbokslut, analys och verksamhetsuppföljning för gemensam överförmyndarnämnd 2024

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner årsbokslut, analys och verksamhetsuppföljning för gemensam överförmyndarnämnd 2024. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Årsbokslut och analys har upprättats av överförmyndarnämnden inför årsredovisningen. Verksamhetsuppföljningen lämnas i samband med årsbokslutet och följer upp nämndspecifika mål samt kommunövergripande inriktningsmål och uppdrag som följer värdkommunen Uppsala. Ansvarsfrihet behandlas i ett separat ärende.

Beslutsunderlag

Bilaga:

- Årsbokslut 2024
- Överförmyndarnämndens sammanställda analys inför årsredovisningen

Ärendets behandling

Överförmyndarnämnden har behandlat ärendena 2025-02-10 § 57.

Beslutet skickas för kännedom till

Revisionen, förtroendevalda samt administrativt stöd KPMG
Nämndsekreterare för överförmyndarnämnden - sofi.maag@ uppsala.se

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-133

30. Årsredovisning och revisionsberättelse Stiftelsen Östhammarshem 2024

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige tar del av årsredovisningen för Stiftelsen Östhammarshem och revisionsrapport för 2024. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Bifogat återfinns årsredovisning för stiftelsen Östhammarshem 2024. I årsredovisningen redogörs för stiftelsens verksamhet samt ekonomiska utfall och ställning 2024. Östhammars kommun har att besluta om ansvarsfrihet för kommunens förtroendevalda i stiftelsens styrelse.

Beslutsunderlag

Bilaga:

- Årsredovisning 2024
- Revisionsberättelse

Beslutet skickas för kännedom till

Stiftelsen Östhammarshem AB – VD Jessica Eliardsson och ekonomichef Jennie Saglam
Revisionen, förtroendevalda och sakkunnigt biträde KPMG
Ekonom Mattias Nilsson

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-323

31. Årsredovisning för Samordningsförbundet 2024

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna årsredovisningen för Samordningsförbundet 2024. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 11 kap. 21 § ska årsredovisningen godkännas innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet. Fullmäktige bör inte ta ställning till årsredovisningen annat än i samband med behandlingen av frågan om ansvarsfrihet som behandlas i ett separat ärende. Fullmäktiges beslut om att bevilja eller vägra ansvarsfrihet ska fattas innan utgången av juni 2025.

Beslutsunderlag

Underlag från Samordningsförbundet Uppsala län, bilaga:

- Årsredovisning 2024
- Revisionsberättelse 2024
- EYs årliga granskningsrapport 2024
- KPMG Revisionsrapport 2024.
- KPMG Granskningsrapport 2024
- Ansvarsfrihet för styrelsen i Samordningsförbundet Uppsala län

Beslutet skickas till

Samordningsförbundet Uppsala län, info@finsamuppsala.se
Revisionen, förtroendevalda och administrativt stöd KPMG

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-2**32. Delegationsbeslut****Förslag till beslut**

Kommunstyrelsen godkänner redovisningen av delegationsbeslut. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Nämnden ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med delegation ska anmälas till den med stöd av 6 kap 40 § kommunallagen.

Delegationsbeslut avseende nya och ändrade anställningar enligt bifogad sammanställd förteckning. Rapporten avser perioden 26/2-30/4 2025. Ytterligare dokumentation i respektive ärende finns i lönesystemet *Personec P*.

Beslutsdatum	Delegat	Dnr och ärenderubrik
2025-04-03	Fabian Sjöberg, kommunstyrelsens ordförande	KS-2025-299 Beslut om representant vid Inera AB Ägarråd
2025-04-01	Pauliina Lundberg, Stabschef, tf kontorschef kommunledningskontoret	KS-2025-313 Avtalsteckning
2025-04-15	Pauliina Lundberg, Stabschef, tf kontorschef kommunledningskontoret	KS-2025-376 Beslut om förbehåll
2025-04-17	Pauliina Lundberg, Stabschef, tf kontorschef kommunledningskontoret	KS-2024-723 Sekretessbeslut
2025-04-29	Pauliina Lundberg, Stabschef tf kontorschef kommunledningskontoret	KS-2025-379 Sekretessbeslut
2025-05-14	Oskar Molarin, Kultur- och fritidschef	KS-2025-56 Utbetalning av stimulansbidrag
2025-05-14	Måns Lorichs, Kommunstyrelsens förste vice ordförande	KS-2025-384 Deltagande i konferens
2025-05-14	Oskar Molarin, Kultur- och fritidschef	KS-2025-425 Utbetalning av stimulansbidrag
2025-05-14	Oskar Molarin, Kultur- och fritidschef	KS-2025-422 Utbetalning av stimulansbidrag

Kommunstyrelsen

2025-04-02	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-210 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-02	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-218 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-02	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-212 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-03	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-217 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-03	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-219 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-03	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-244 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-03	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-247 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-03	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-251 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-11	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-329 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-28	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-243 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-28	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-373 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-29	Camilla Andersson, miljösakkunnig	KS-2025-80 Kommunranking Miljöbästa kommun, Östhammars kommuns svar på enkät
2025-04-30	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-380 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-30	Krister Carlsson, markstrateg	KS-2025-322 Upplåtelse av offentlig plats
2025-04-30	Camilla Andersson, miljösakkunnig	KS-2024-817 Yttrande i samråd gällande viktiga vattenfrågor i Norra Östersjöns vattendistrikt

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Bilaga - Förteckning över delegationsbeslut, för perioden 26/2-30/4 2025.

Handlingar publiceras separat i politikerportalen.

Protokoll från kommunstyrelsens utskott finns i politikerportalen.

Beslutet skickas för kännedom till

Teamledare lön Pär Wickholm

Kommunstyrelsen

33. Anmälningssärenden från nämnder

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationspunkt b), c).

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen

Ärendebeskrivning

Protokoll eller övrig information från kommunens nämnder, inklusive gemensamma nämnder.

a) Beslut Lokala säkerhetsnämnden

Diarienummer: KS-2025-48

Lokala säkerhetsnämnden har lämnat remissvar till Klimat- och näringslivsdepartementet gällande utredningen Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter (SOU 2025:7).

b) Protokoll Överförmyndarnämnden

Diarienummer: KS-2025-383

Protokoll från Överförmyndarnämndens sammanträde 2025-04-29. Ärenden som behandlades var bland annat verksamhetsplan 2025 och delårsbokslut 2025.

c) Protokoll Räddningsnämnden

Diarienummer: KS-2025-382

Protokoll från Räddningsnämndens sammanträde 2025-04-23. Ärenden som behandlades var bland annat delårsuppföljning per mars 2025.

d) Protokoll IT-nämnden

Diarienummer: KS-2025-35

Protokoll från IT-nämnden sammanträde 2025-05-23. Ärenden som behandlades var bland annat Information, redovisning av systemkarta, ekonomisk uppföljning – preliminär tertialrapport 2025, planerade och genomförda effektiviseringar 2025 och framåt, införa skydd mot övergrepsmaterial på barn i kommunernas IT-miljö, ekonomisk fördelningsmodell och revidering av IT-nämndens delegationsordning.

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i politikerportalen.

Kommunstyrelsen

34. Anmälningssärenden från bolag, stiftelser, etc.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås ta del av punkt d) och e).

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Protokoll eller övrig information från kommunens bolag, stiftelser och andra organ där kommunen är representerad.

a) Styrelsemöte Samordningsförbundet Uppsala län

Diarienummer: KS-2025-35

Protokoll från styrelsemöte 2025-03-20, ärenden som behandlades var bland annat ekonomisk information och årsredovisning 2024.

b) Styrelsemöte Hargs Hamn AB

Diarienummer: KS-2025-35

Protokoll från styrelsemöte 2025-03-25, ärenden som behandlades var bland annat VD-rapport, årsredovisning 2024 och ekonomirapport.

c) Styrelsemöte Östhammar Vatten AB

Diarienummer: KS-2025-35

Protokoll från styrelsemöte 2025-03-20, ärenden som behandlades var bland annat Nuläge VA-försörjning, ekonomi- och plan och information.

d) Styrelsemöte Gästrike Vatten AB

Diarienummer: KS-2025-35

Protokoll från styrelsemöte 2025-03-19, ärenden som behandlades var bland annat information och godkännande av verksamhetsrapport 2024. Rapport föreligger.

e) Styrelsemöte Gästrike Vatten AB

Diarienummer: KS-2025-35

Protokoll från styrelsemöte 2025-05-07, ärenden som behandlades var bland annat preliminär resultat-, balans- och investeringsbudget (budgetram) för Gästrike Vatten AB för år 2026 med utblick för 2027 – 2029. Bilaga 1 föreligger.

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i politikerportalen.

Kommunstyrelsen

35. Anmälningssärenden, rapporter, domslut med mera

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Beslut från olika organ, rapporter och skrivelser som anmäls till kommunstyrelsen som information.

a) Aktuellt i slutförvarsfrågan

Diarienummer: KS-2025-1

Rapport från Slutförvarsorganisationen för perioden 2025-04-08 – 2025-09-02.

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras separat i politikerportalen.

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2025-1

36. Information från kommunförvaltningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor från kommunförvaltningen.

Bilaga 1 Underlag för höjning av VA-taxans brukningsavgift år 2026, Östhammars kommun

VA-verksamheten i Sverige är tydligt reglerad. Alla lokala kostnader för vatten och avlopp inom en kommun finansieras i grunden av VA-taxan i den egna kommunen.

VA-taxan fördelas på anläggningstaxa (engångsavgift som betalas vid anslutning eller vid tillbyggnad på befintlig fastighet) och brukningstaxa (löpande avgifter som en fastighetsägare betalar för nyttjande av kommunalt dricksvatten, spillvatten och dagvatten).

Avgiftsfinansierad verksamhet

Avgifterna följer självkostnadsprincipen. Det betyder att kunder som är anslutna till den kommunala VA-anläggningen i Östhammars kommun bär sina egna kostnader. Det innebär också att när kostnaderna ökar för att förvalta, driva och ansvara för den allmänna VA-anläggningen så behöver även taxan höjas.

Inte vinstdrivande

Taxan ska täcka kostnaderna med ett slutresultat på plus/minus noll över tid. Taxan får inte överstiga vad som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva kommunens VA-anläggning. Det innebär att kostnader som berör andra delar av den kommunala samhällsnyttan än VA eller som utgör stor risk för VA-kollektivet behöver finansieras på annat sätt än via VA-taxan.

Det gör vi för avgifterna

Brukningsavgifterna ska täcka kostnader för drift, underhåll och förnyelse av kommunens vatten- och avloppsledningar, pumpstationer, vattenverk, reningsverk och andra VA-anläggningar. Även kostnader för att skydda vattentäkt, kundservice och fakturering.

Olika avgifter i olika kommuner

Förutsättningarna för VA-försörjningen i respektive kommun styr hur hög eller låg avgiften är. Varje kommun har egna verksamhetsområden och förutsättningarna i dessa kan variera kraftigt. Avgifterna speglar antal anslutna invånare och infrastrukturens omfattning. Ju fler som är med och delar på kostnaderna desto lägre kan taxan vara. Det som styr är bland annat om kommunen har tätt eller utspritt boende eftersom det styr hur långa ledningar som behövs, om kommunen har många små anläggningar eller färre men större anläggningar som ger stordriftsfördelar.

Beslut om taxans nivå

Gästrike Vatten tar fram förslag på taxenivåer för att täcka kostnaderna för VA i respektive kommun. Styrelsen i respektive anläggningsbolag (Gävle Vatten, Hofors Vatten, Ockelbo Vatten, Älvkarleby Vatten, Östhammar Vatten) beslutar om förslag till Kommunfullmäktige. Taxan fastställs av respektive kommuns fullmäktige.

Exempelberäkningar för olika kundkategorier utefter föreslagen taxehöjning

Hur mycket du betalar beror på hur mycket vatten du använder och hur din fastighet är ansluten till VA-nätet.

För genomsnittsvillan i Östhammar ökar

- årskostnaden från 12 275 kr till 13 381 kr inkl moms vilket ger en skillnad med 1 106 kr/år inkl moms.
- månadskostnaden med 92 kr inkl moms.

För typhus A ökar

- årskostnaden från 15 639 kr till 17 048 kr inkl moms vilket ger en skillnad med 1 409 kr/år inkl moms.
- månadskostnaden med 117 kr inkl moms.

För typhus B ökar

- årskostnaden från 135 421 kr till 147 620 kr inkl moms vilket ger en skillnad med 12 199 kr/år inkl moms.
- månadskostnaden per lägenhet med 68 kr inkl moms.

Genomsnittsvillan i Östhammar – Har en årsförbrukning på ca 85 kbm.

Svenskt Vattens jämförelsevärde:

Typhus A - Villa med tomt om 800 kvm, två vuxna och två barn, årsförbrukning 150 kbm

Typhus B - Flerbostadshus med 15 lägenheter och en årsförbrukning på 2 000 kbm

Jämförelse av bruksavgift 2025 och 2026

Fast del (Mätaravgift)

fast avgift för varje mätpunkt baserad på årsförbrukningen enligt nedan	2025 Exklusive moms	2025 Inklusive moms	2026 Exklusive moms	2026 Inklusive moms
< 600 kbm/år	6 301	7 876	6 869	8 586
> 600 kbm/år	25 537	31 921	27 836	34 795

Rörlig del (Avgift per förbrukad m³)

Per tjänst , kr	2025		2026	
	Exklusive moms	Inklusive moms	Exklusive moms	Inklusive moms
en avgift per m ³ VA, vatten och avlopp	41,40	51,75	45,13	56,41
Eller				
V, vattenförsörjning	16,59	20,74	18,09	22,61
S, spillvattenavlopp	24,82	31,03	27,06	33,83

Bilaga 2 Brukningsavgifter 2026, Östhammar kommun

Nya brukningsavgifter i taxebilagan för brukande av allmänna vattentjänster i Östhammars kommun

§ 12.1 och 12.2 från 2026-01-01 enligt nedan.

fast avgift för varje mätpunkt baserad på årsförbrukningen enligt nedan	Exklusive moms	Inklusive moms
< 600 kbm/år	6 869	8 586
> 600 kbm/år	27 836	34 795

	Exklusive moms, kr/kbm	Inklusive moms, kr/kbm
en avgift per m3 VA, vatten och avlopp	45,13	56,41
Eller		
V, vattenförsörjning	18,09	22,61
S, spillvattenavlopp	27,06	33,83

PROTOKOLL STYRELSEMÖTE

Protokollet avser Östhammar Vatten AB
Sammanträdesdatum 5 maj 2025
Plats Tornvillan, Lasarettsgatan 10 Östhammar
Tid 09.00 – 12.30

Protokollet signeras digitalt av mötets ordförande, justerare och sekreterare.

NÄRVARO

NÄRVARANDE

Pär-Olof Olsson, Ordförande
Margareta Widén Berggren, Vice ordförande
Tomas Bendiksen, Ledamot
Måns Lorichs, Ledamot

ÖVRIGA

Lena Blad, Vd, deltog digitalt
Helena Sjöholm, Vd-assistent
Marie Eriksson, Controller, deltog digitalt
Joanna Wasshem, Programledare VA-utveckling östra Östhammar
Helena Nilsson, Kommunikatör Program VA-utveckling östra Östhammar

Frånvarande

Sabina Ståhl, Ledamot

§6. MÖTETS ÖPPNANDE

Ordföranden hälsar alla välkomna och förklarar mötet öppnat.

§6.1 UPPROP

Upprop av deltagare för dagens möte.

§6.2 VAL AV PROTOKOLLJUSTERARE

Att jämte ordföranden justera dagens protokoll föreslås Margareta Widén Berggren och Helena Sjöholm.

§6.3 GODKÄNNANDE AV DAGORDNING

Styrelsen beslutar
att godkänna föreslagen dagordning.

§6.4 GODKÄNNANDE AV FÖREGÅENDE PROTOKOLL

Styrelsen beslutar
att godkänna protokoll från styrelsemöte 2025-03-20.

§7. BESLUTSÄRENDEN

§7.1 PRELIMINÄR BUDGETRAM FÖR ÖSTHAMMAR VATTEN AB 2026 SAMT PLAN FÖR 2027-2029

Beslutspunkt

Anförande: Marie Eriksson, Lena Blad

Östhammar Vatten AB:s styrelse beslutar

att begära ett driftbidrag från Östhammars kommun på 5 mnkr för att möta ej aktiverbara rörelse- och kapitalkostnader kopplade till VA-utvecklingen i Östra Östhammar under år 2026. Driftbidraget tas upp som övrig intäkt på räkenskapsåret 2026.

att godkänna förslaget till preliminär resultat-, balans- och investeringsbudget (budgetram) för Östhammar Vatten AB för år 2026 med utblick för 2027–2029 i enlighet med bilaga 1.

att överlämna beslutad preliminär resultat-, balans- och investeringsbudget (budgetram) för Östhammar Vatten AB för år 2026 med utblick för 2027–2029 till Östhammars kommun.

Ärendebeskrivning

Under våren 2022 fattade kommunfullmäktige i Östhammar beslut om att knyta ihop VA-anläggningarna i de östra delarna av Östhammars kommun (Östhammar och Öregrund) för att både skapa en bättre VA-försörjning och öka kapaciteten. Ett VA-utvecklingsprogram har därför startat med uppgiften att öka VA- kapaciteten, både vad gäller produktion av dricksvatten samt rening av avloppsvatten (spillvatten), för att kunna ansluta fler samt öka kvaliteten i de VA-tjänster som levereras till nuvarande kunder.

De investeringar som planeras inom ramen för programmet VA-utveckling i östra Östhammar innebär utöver investeringsutgifter, även ökade rörelse- och finansiella kostnader under planperioden. Det betyder att ett årligt driftbidrag behövs för att balansera Östhammar Vattens intäkter och täcka upp för det underskott som annars skulle uppstå, och därigenom undvika att utvecklingskostnaderna belastar VA-kollektivet. Detta i enlighet med beslut §78 i Östhammars kommunfullmäktige 2022-06-14.

För 2026 uppgår bedömt behov av driftsbidrag till 5 mnkr och avser kostnader under verksamhetsåret, se tabell 1. Kostnader för resurser och aktiviteter som inte kan redovisas som investering finns med i driftbidraget under posten rörelsekostnader. Främst är det kommunikation (både tid och kostnader) samt hyra av lokal i Tornvillan som innefattas. I kapitalkostnaderna är det räntekostnader för lånade investeringsmedel samt avskrivningskostnader som avses (för 2026 enbart ränta).

Under planperioden 2026–2029 beräknas behovet av driftbidrag uppgå till i storleksordningen ca 5–20 mnkr per år. Driftbidraget tas upp som övrig intäkt för Östhammar Vatten AB.

Tabell 1. Specifikation av driftbidrag

Driftbidrag	2026	2027	2028	2029
Rörelsekostnader (mnkr)	2,3	2,3	2,3	2,3
Kapitalkostnader (mnkr)	2,6	5,6	11,6	16,7
Summa (mnkr)	5	8	14	19

Finansiering och budgetram

Preliminär resultat-, balans- och investeringsbudget (budgetram) för i första hand år 2026 med plan för perioden 2027–2029, samt utblick för investeringar till och med år 2032 har beslutats av Östhammar Vatten AB:s styrelse. Budgetramen utgör, tillsammans med ärende med förslag till driftbidrag samt höjning av brukningstaxans nivå för år 2026, grund för fortsatt arbete med bolagets och Gästrike Vatten-koncernens Affärsplan för 2026–2029, samt Handlingsplan och budget för år 2026.

Det finns fortfarande en stor osäkerhet i omfattning och tid för planerade åtgärder, varför rambudgeten är mycket osäker. Reinvesteringarna under planperioden är mer av löpande karaktär. Huvuddelen av nyinvesteringarna under planperioden härrör förutom till VA-utvecklingen i Östra Östhammar till utbyggnad av Alunda reningsverk. Utbyggnaden av Alunda reningsverk kommer att ske i takt med att fler ansluts till kommunalt VA och att behovet av ökad kapacitet i reningsverket ökar.

Behov av långfristig finansiering ökar under perioden som en följd av planerade investeringar. Prognos för helår 2026 är ca 415 mnkr och år 2029 är prognosen att behovet är ca 1 000 mnkr, vilket innebär ett nettoupplåningsbehov på ca 585 mnkr under perioden.

Finansiering av överföringsledning från Örbyhus i Tierps kommun till Österbybruk och Alunda i Östhammars kommun sker genom att Östhammar Vatten årligen fakturerar Östhammars kommun avskrivnings- och räntekostnader för två tredjedelar av de investeringsutgifter som överskrider 40 mnkr och som bedöms vara ett risktagande. Detta i enlighet med beslut §171 i Östhammars kommunfullmäktige 2019-12-17. I rambudget för år 2026–2029 har ett belopp om ca 2,5–3 mnkr per år lagts in.

Efter att hänsyn tagits till driftbidrag, samt översyn för att dämpa och hålla nere kostnader, krävs en höjning av brukningstaxan för år 2026 med 9 % för att bibehålla balans med ökade kostnader, minskade intäkter och för att upprätthålla VA-leveransen. Under år 2027–2029 bedöms taxehöjningar i storleksordningen 3–7 % per år vara nödvändiga och har därför lagts in i den preliminära budgetramen för att i kombination med driftbidrag från Östhammar kommun skapa balans med ökade kostnader.

Under planperioden kommer VA-taxans anläggningsavgift att ses över och öka för att bättre möta kostnader för utbyggnad och anpassning av VA-infrastrukturen.

Utveckling av VA-försörjningen

I Östhammars kommun är antalet vattenverk och reningsverk många då kommunen består av flera tätorter och antalet kunder som ska dela på kostnaderna är relativt få. Behovet av underhåll och uppgradering av nuvarande VA-system är stort, både utifrån ålder, status och nya (eller skärpta) myndighetskrav. Kostnaderna för VA-verksamhetens drift i Östhammar ökar både på grund av inflation och höjda räntor, samt av ett stort behov av åtgärder för att upprätthålla den dagliga VA-leveransen. Intäkterna har de senaste åren minskat på grund av lägre förbrukning.

Både SCB:s befolkningsprognos och den övergripande målbilden i Östhammar kommuns översiktsplan visar en viss ökning av befolkningen med ca 50–100 personer per år fram till 2040. Utöver prognosierad befolkningsökning finns flera befintliga bebyggelseområden inom så kallade omvandlingsområden runt orterna Östhammar och Öregrund som har behov av att ansluta till kommunalt VA. Det innebär att antalet anslutningar till kommunalt VA till 2040 och kommande år bedöms vara större än befolkningsökningen. Förslag till Vattentjänstplan för Östhammars kommun innehållande en Utbyggnads- och anslutningsplan för omvandlingsområden ger viktig vägledning av var och vilka områden som har ett behov av kommunalt VA på lång sikt. Vattentjänstplanen förväntas antas av kommunfullmäktige under 2025.

Planer för att utveckla nya bostäder och verksamheter pågår i huvudsak i orterna Alunda, Gimo, Östhammar och Öregrund. Exploateringar i främst Alunda och Österbybruk har lagts in i rambudgeten för år 2026–2029, samt i de östra delarna av kommunen från år 2027. I övrigt har det budgeterats för förtätning, dvs anslutning av enstaka fastigheter i direkt anslutning till nuvarande ledningsnät.

Ärendets beredning

I beredningen av underlaget har dialog skett med tjänstemän i Östhammars kommun.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Preliminär resultat-, balans- och investeringsbudget (budgetram) för Östhammar Vatten AB år 2026 samt plan för 2027-2029 (DokumentID 20250427-00010).

§7.2 HÖJNING AV VA-TAXANS BRUKNINGSAVGIFT 2026, ÖSTHAMMAR KOMMUN

Beslutspunkt

Anförande: Marie Eriksson, Lena Blad

Östhammar Vatten AB:s styrelse beslutar

att föreslå Östhammars kommunfullmäktige att besluta att från 1 januari 2026 höja VA-taxans brukningsavgift för Östhammars kommun enligt bilaga 2.

Ärendebeskrivning

I Östhammar Vatten AB:s uppdrag som VA-huvudman ingår att bereda och lämna förslag på ändringar av VA-taxans nivå. Kommunfullmäktige i Östhammar beslutar om nivån för VA-taxan.

I Östhammars kommun är antalet vattenverk och reningsverk många då kommunen består av flera tätorter och antalet kunder som ska dela på kostnaderna är relativt få. Kostnaderna för VA-verksamhetens drift i Östhammar ökar både på grund av inflation och höjda räntor, samt av stort behov av åtgärder för den dagliga VA-leveransen. Behovet av underhåll och uppgradering av nuvarande VA-system är stort, både utifrån ålder, status och nya myndighetskrav.

VA-verksamheten är i grunden avgiftsfinansierad och en höjning av taxan är nödvändig för att bibehålla balans mellan intäkter och kostnader i Östhammar Vatten AB.

För att inte VA-kollektivet i Östhammar ska belastas av den stora satsningen på VA-utveckling i östra Östhammar (Östhammar och Öregrund), täcks dessa kostnader av ett driftbidrag från Östhammars kommun.

Efter driftbidrag samt översyn för att dämpa och hålla nere kostnader krävs en höjning av brukningstaxan för år 2026 med 9 % för att skapa balans med ökade kostnader och upprätthålla VA-leveransen. Under år 2027 – 2029 bedöms taxehöjningar i storleksordningen 3–7 % per år vara nödvändiga, för att tillsammans med driftsbidrag på ca 8–20 mnkr per år skapa balans med kostnaderna. Vattenförbrukningen för kommande år bedöms ligga i paritet med nuvarande volym. En ökad kostnadsnivå eller minskad försäld mängd vatten kan dock påverka behovet av intäktsnivå.

Föreslagen intäktshöjning i Östhammar kommun på 9 procent innebär en höjning av taxan med 92 kr per månad, eller 1 106 kr per år, för genomsnittsvillan i Östhammar med 68 kr per månad, eller 813 kr per år, per lägenhet för flerfamiljshus (typhus B*).

Förslaget innebär att fasta och rörliga parametrar i taxan i princip ökar procentuellt lika.

En liter vatten, inklusive fasta kostnader och avlopp, för den genomsnittliga villan i Östhammar ligger efter höjningen på nästan 16 öre, vilket är en ökning med 1,3 öre.

Genomsnittsvillan i Östhammar förbrukar cirka 85 kubikmeter vatten per år medan den nationella jämförelsen via Svenskt Vatten använder en högre vattenförbrukning på 150 kubikmeter för villor (typhus A).

Typhus A innebär en ökning på 117 kr per månad vilket motsvarar 1 409 kr per år.

*Enligt den nationella jämförelsen via Svenskt Vatten. För flerfamiljshus är det svårare att definiera ett relevant genomsnittligt flerfamiljshus i Östhammar. Typhus B motsvarar 15 lägenheter och en förbrukning på 2 000 kubikmeter.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Underlag för höjning av VA-taxans bruksavgift år 2026, Östhammar kommun (DokumentID 20250428-00008)

Bilaga 2. Bruksavgifter år 2026, Östhammar kommun (DokumentID 20250428-00011)

Ansvarig för underlag i ärendet är Katarina Sundqvist, chef Servicecenter.

§8. INFORMATIONÄRENDE

§8.1 VA-UTVECKLING ÖSTHAMMAR, STATUS OCH UTVECKLING

Informationspunkt

Anförande: Joanna Wasshem, Helena Nilsson

Information om nuläge inom de olika delarna i programmet samt planerade kommunikationsaktiviteter. Särskilt lyftes att sträckning för överföringssystemet mellan Östhammar och Öregrund har fastställts och att markförhandling pågår. Ledamöterna tackade för informationen.

§8.2 VD-INFORMERAR

Informationspunkt

Anförande: Lena Blad

Ledamöterna ges tillfälle att ställa frågor utifrån informationen om aktuella frågeställningar, som besvaras.

ÖVRIGA FRÅGOR OCH NÄSTA MÖTE

Inga övriga frågor.

Nästa möte, konstituerande styrelsemöte per capsulam 2025-05-20.

AVSLUTNING

Ordföranden tackar för visat intresse och avslutar sammanträdet.

Östhammar Vatten AB

Resultatbudget (Mnkr)

	Utfall	Beslutad budget	Budget	Plan	Plan	Plan
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Intäkter	65	77	81	89	100	110
Varav:						
Anläggningsavgift	1	1	1	1	2	3
Återföring investeringsfond						
Rörelsens intäkter	64	70	75	80	84	88
Driftbidrag	0	6	5	8	14	19
Rörelsekostnader	-63	-67	-71	-73	-76	-79
Varav:						
Verksamhetskostnader	-47	-48	-48	-49	-50	-50
Verksamhetsprojekt	-7	-7	-10	-10	-10	-10
Personalkostnader						
Avskrivningar	-10	-12	-13	-14	-16	-19
Rörelseresultat	2	11	11	17	24	31
Finansiella kostnader	-10	-10	-11	-16	-24	-32
Varav:						
Ränteintäkter	0	0	0	0	0	0
Räntekostnader	-10	-10	-11	-16	-24	-32
Skatt	0	0	0	0	0	0
Resultat	-8	1	-1	1	0	-1

	Utfall	Beslutad budget	Budget	Plan	Plan	Plan
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Anläggningstillgångar	360	409	463	665	906	1091
Varav:						
Anläggningar	360	409	463	665	906	1091
Omsättningstillgångar	9	6	9	9	9	9
Varav:						
Övriga kortfristiga fordringar	9	6	9	9	9	9
Summa Tillgångar	369	415	471	674	915	1100
Eget kapital	5	6	5	6	6	5
Varav:						
Aktiekapital	0	0	0	0	0	0
Fritt eget kapital	5	6	5	6	6	5
Långfristiga skulder	329	401	448	635	862	1043
Varav:						
Avsättningar/period. Anl.avgifter	32	31	33	33	39	46
Långfristiga lån	296	371	415	602	823	997
Kortfristiga skulder	35	8	19	33	47	52
Varav:						
Skuld VA-kollektivet	0	0	0	0	0	0
Övriga kortfristiga skulder	35	8	19	33	47	52
Summa Eget kapital & Skulder	369	415	471	674	915	1100
Saldo överuttag (+)/underuttag (-)	-5	-4	-5	-4	-4	-5
Avser ack. kort skuld (+) resp. fordran (-) till VA-kollektivet						

Östhammar Vatten AB
INVESTERINGSVERKSAMHET

Mnkr	Beslutad budget	Budget	Plan	Plan	Plan	Plan	Plan	Plan	totalt
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2026-2032
EXPLOTERINGSVERKSAMHET									
Delsumma Exploatering	2,0	5,2	15,2	20,0	12,0	23,0	41,6	36,6	153,6
REINVESTERINGAR									
Delsumma Reinvestering	10,5	35,1	35,4	33,3	28,8	28,8	29,1	21,1	211,7
NYINVESTERINGAR									
Delsumma Nyinvestering	37,0	37,7	166,0	204,0	163,4	108,4	28,9	20,4	728,7
Summa Investeringar och exploatering	49,5	77,9	216,6	257,3	204,2	160,2	99,6	78,1	1 094,0
Varav program VA-utveckling Östra Östhammar	30,5	38,0	140,5	185,5	149,5	129,5	69,0	47,5	759,5

Omvärldsbevakning närsorterat

Avfallsenheten har på uppdrag av kommunstyrelsen (KS 2024-11-26. § 241) genomfört en fördjupad omvärldsanalys av två insamlingssystem inför kommande lagkrav på närsorterade förpackningar i Östhammars kommun. Syftet har varit att samla kunskap från andra kommuner och kommunalförbund om insamling för de två aktuella alternativen; ett delat respektive två separata kärl, för pappers- och plastförpackningar.

Vi har valt att träffa åtta representanter för de två olika systemlösningarna för att ta del av deras erfarenheter. Fyra för varje alternativ. Alla åtta arbetar med likvärdiga förhållanden som vi har i Östhammars kommun. Det kan handla om smala vägar, långa avstånd, varierande bebyggelse och demografi. Några ärven skärgårdskommuner, för att få med den aspekten.

De vi har talat med har arbetat med att omvärldsbevaka, genomföra tester och utvärdera hur systemen tagits emot av hushållen. Vår intention är att via andras erfarenheter kunna samla för- och nackdelar med de aktuella alternativen.

Våra grannkommuner Tierp och Norrtälje är nära samarbetsparter och vi har löpande dialog med Temab och Norrtälje Vatten och Avfall AB.

På kommande sidor presenteras vår samlade bedömning samt en uppställning av likheter och skillnader utifrån olika perspektiv. Efter det går vi igenom resultatet utifrån de kommuner och kommunalförbund som vi har haft kontakt med.

Bifogat finns också en sammanställning över resultatet av den digitala medborgardialog som genomfördes på kommunens hemsida under februari-mars 2025.

Samlad bedömning

Vid införande av fastighetsnära insamling av förpackningar är det önskvärt att tillämpa ett standardiserat system, då detta underlättar både kommunikationen med medborgare och bidrar till en effektiv avfallshantering. Det bör dock betonas att ett enhetligt system inte nödvändigtvis utesluter möjligheten att tillämpa olika lösningar beroende på lokala förutsättningar.

För enskilda hushåll med begränsat utrymme kan ett delat kärl för det enskilda hushållet utgöra en lämplig lösning, medan det i andra fall – där behovet av volym är större – kan vara mer ändamålsenligt att tillhandahålla två separata kärl. Oberoende av vald lösning kan den befintliga fordonsparken fortsatt nyttjas för insamling.

Genom att separera insamlingen av förpackningar från insamlingen av mat- och restavfall med olika rutter, öppnas möjligheten att organisera förpackningsinsamlingen i kommunal regi, alternativt upphandla denna som en separat entreprenad.

Den webbenkät som genomförts visar att uppfattningen om förpackningsinsamling varierar kraftigt bland invånarna. Samtidigt indikerar resultaten att avfallsfrågor i stort väcker ett stort engagemang. Flera kommuner har nyligen påbörjat insamling av förpackningar i någon form, eller står i begrepp att implementera ett sådant system. För att säkerställa ett välgrundat beslut föreslås vi att kommunen följer utvecklingen i andra kommuner och drar lärdom av deras erfarenheter. Målsättningen är att under hösten kunna fatta ett beslut om vilket insamlingssystem som är mest lämpligt för vår kommun.

Vår övergripande ambition bör vara att skapa en kostnadseffektiv insamlingsverksamhet, där så stor andel av förpackningarna som möjligt sorteras ut och återvinns.

Delade kärl

Separata kärl

Behov av kärl	Inköp av kärl krävs. Kan tas i etapper och som start kan ett tvådelat kärl 370 L köpas in per hushåll, totalt 12 500.	Inköp av kärl krävs. Kan tas i etapper och som start kan två kärl, ett på 190 L och ett på 240 liter köpas in per hushåll, totalt 25 000.
Insamlingsfordon	Traditionella baklastande tvåacksfordon kan fortsatt användas.	Traditionella baklastande tvåacksfordon kan fortsatt användas.
Småhus/flerfamiljshus	Fungerar för både småbostadshus och flerfamiljshus (dock har de flesta flerfamiljshus separata större kärl).	Fungerar för både småbostadshus och flerfamiljshus (dock har de flesta flerfamiljshus separata större kärl).
Transporter	Rest- och matavfall hämtas varannan vecka. Plast och papp hämtas var fjärde vecka. 50 % ökade transporter.	Mat hämtas varannan vecka, plast, papp och restavfall hämtas var sjätte vecka. Motsvarande transporter som idag. Rest- och matavfall hämtas varannan vecka. Plast och papp hämtas var fjärde vecka. 50 % ökade transporter.
Övrig resursförbrukning	Kräver fler insamlingsfordon och fler transporter.	Ingen förändring från idag. Kan kräva fler insamlingsfordon och fler transporter beroende på frekvens.
Entreprenad	Möjligt att hålla isär entreprenaden. Öppnar upp för införande av insamling i egen regi och/eller samarbete med annan kommun.	Möjligt och hålla isär entreprenaden, om mat och restavfall samlas in separat. Öppnar upp för införande av insamling i egen regi och/eller samarbete med annan kommun.
Flexibilitet	En given max volym per fraktion, Eventuellt möjligt att ändra till separata kärl.	Möjligt att ändra kärlstorlek.
Bekvämlighet	Enkelt. Ytterligare ett kärl i trädgården.	Enkelt. Ytterligare två kärl i trädgården.
Arbetsmiljö	Samma kärl plus ytterligare ett något större kärl som idag och, samma typ av hämtningsfordon som idag.	Samma kärl plus ytterligare två kärl som idag, och samma typ av hämtningsfordon som idag.
Logistik	Nya rutter för förpackningar	De flesta rutter kan behållas, men vissa kommer behöva göras om pga att materialet inte kommer kunna komprimeras.
Svåra hämtställen	Svårframkomliga områden kan lösas med gemensamma hämtplatser.	Svårframkomliga områden kan lösas med gemensamma hämtplatser.
Driftsäkerhet	Insamling och transporter är motsvarande som idag.	Insamling och transporter är motsvarande som idag.

Tvåfackssystem

Ale kommun

Införde närsorterat 2021 med valfri lösning¹. Startar upp med delade kärl för alla kunder och förpackningssorter runt årsskiftet 2025/2026.

Ale kommun har 32 000 invånare och 5 tätorter där flest bor. En omfattande landsbygd med smala vägar har fått kommunen att besluta om tvåfackslösning till skillnad från omkringliggande kommuner i regionen som har valt fyrfacksmodellen.

Samlar in med baklastande tvåfacksfordon genom sin entreprenör, Renova.

Idag valbara abonnemang, en tredjedel av kunderna har valt närsorterat:

- Restavfall (140l) och matavfall (140l)
- Restavfall (140l), matavfall (140l) och plast- och pappersförpackningar (240l delat 50/50).
- Restavfall (140l) och hemkompost
- Restavfall (140l), hemkompost och plast- och pappersförpackningar (240l delat 50/50).

När kunden valt att närsortera har de rekommenderats 140 liter som storlek på restavfallskärlet för ett normalhushåll på fyra personer. Matavfallskärlet är alltid på 140 liter. Frekvens varannan vecka. Kärlet för plast- och pappersförpackningar rymmer 240 liter och töms varannan vecka. De delade kärlen är 50/50 inuti har ett stort lock.

Från årsskiftet 2025/2026 kommer insamling att ordnas i tvåfackskärl för samtliga förpackningsfraktioner. Då ändras insamlingen av restavfall från varannan till var fjärde vecka. Det går bra att byta till en större kärlstorlek för restavfallet för den som behöver när full sortering införs. Delning med grannar och gemensamma lösningar förordas.

Från årsskiftet 2025/2026 införs närsortering i hela kommunen med totalt 4 kärl (2 delade):

- Restavfall (140l) var fjärde vecka och matavfall (140l) varannan vecka.
- Plast- och pappersförpackningar (240l delat 50/50) varannan vecka.
- Färgade och ofärgade glasförpackningar (240l delat 50/50). Metallförpackningar läggs i behållare i glaskärlet. Kärlet töms som tätast var fjärde vecka.

Ingen extra avgift tas ut för förpackningsinsamlingen.

En app kommer att upphandlas och intresset är stort för Bozzanovas Avfallsappen.

Hoppas kunna avveckla hälften av befintliga Återvinningsstationer för förpackningar, herefter ÅVS:er.

En märkbar reduktion av restavfall är ett faktum enligt genomförda plockanalyser.

Bästa tipsen till oss är kommunikation, kommunikation, kommunikation! Brevutskick till alla, hemsidan, filmer, Facebook och marknader – ta alla möjligheter att nå ut!
Var ute i god tid för att börja informera, det tar längre tid än man tror att ta till sig information.

Avfall och återvinning i Skaraborg²

Har testat närsorterat i Gullspång från april 2024 för drygt 2000 hushåll. Införandet av insamling från småhus för övriga områden är planerat från våren 2025 till och med hösten 2028.

¹ [Avgifter och regler, abonnemang | Ale kommun](#) [Hemsortering, fastighetsnära förpackningsinsamling | Ale kommun](#)

² [Förpackningsinsamling fastighetsnära, villa](#)

Avfall och Återvinning i Skaraborg är ett kommunalförbund som omfattar 13 kommuner. Regionen omfattar cirka 217 000 invånare och har varierande struktur med stor andel landsbygd. Här finns en även många mindre tätorter medan Skara och Mariestad fungerar som större centralorter i regionen. Avfallshanteringen är delad på tre entreprenadområden med upphandlade aktörer men det finns även områden som körs i egen regi.

Gullspångs kommun ingår i ett försöksområde där bolaget samlat in matavfall, restavfall samt förpackningsfraktionerna papp, plast och glas (färgat och ofärgat) närsorterat i tvåfackskärl.

Insamlingen utförs med sidlastande tvåfacksfordon.

Försöksabonnemang med 3 delade kärl:

- Mat och restavfall (240l delat 50/50) varannan vecka
- Förpackningar av papp och plast (370l delat 50/50) varannan vecka
- Förpackningar av färgat respektive ofärgat glas (240l delat 50/50) var fjärde vecka
- Metall och returpapper samlades in vid ÅVS:erna

Från maj 2025 till hösten 2028 kommer insamling att ordnas för samtliga förpackningsfraktioner från småhusen. Extra, separata kärl för restavfall (max 190l) kan ställas ut efter ansökan på grund av särskilda skäl.

Ingen extra avgift tas ut för förpackningsinsamlingen.

Avfallsappen³ finns på plats att ladda ner som stöd för kunderna.

En märkbar reduktion av restavfall och fler utsorterade förpackningar är ett faktum enligt genomförd plockanalys. Andelen förpackningar i restavfallet minskade med närmare 13 viktprocent och förpackningar är lätta i sammanhanget. Mest ökade utsorteringen av plastförpackningar.

Viktig erfarenhet vad gäller insamling av glas där 75% kan tänka sig områdesnära insamling istället för kärl. Det blir väldigt liten mängd insamlade glasförpackningar. Glassplitter och buller vid insamlingen upplevs negativt och försämrar kvalitén på materialet.

Annat medskick är att insamlade volymer varierar mycket. Med en frekvens på varannan vecka och kärlovolymer 185 liter varierade fyllnadsgraden mellan 40-70%.

Film⁴ på hemsidan berättar om det nya insamlingssystemet.

³ [Avfallsappen™ - Hela Sveriges \(åter\)vinnande koncept](#)

⁴ [Fastighetsnära insamling av förpackningar och matavfall i villahushåll i Gullspång](#)

VafabMiljö⁵

Inför närsortering succesivt 2024-2026. Tre testområden med ett 159 hushåll har utvärderats. Under 2025 får alla i Västerås kommun sina delade kärl för pappers- och plastförpackningar.

VafabMiljö är ett kommunalförbund bildat av Heby, Enköping och alla kommuner i Västmanland. Omfattar nära 340 000 invånare i varierande omgivningar. Här finns många sjöar, mindre tätorter och landsbygd. Västerås och Enköping hör till de större tätorterna. Invånarantalet i regionen ökar, särskilt i områdena nära Stockholm. Det finns sammanlagt omkring 70 000 småhus, varav 10% fritidshus i de tolv kommunerna.

Insamlingen utförs med sidlastande fordon från småhusen.

Normalabonnemang utöver dagens mat- och restavfallsinsamling i totalt 3 kärl (1 delat):

- Matavfall (140l) och restavfall (190l) varannan vecka.
- Förpackningar av papp och plast (370l delat 50/50) var fjärde vecka.
- Förpackningar av glas, metall och även returpapper samlas tills vidare in vid ÅVS:erna

App-lösning är under implementering.

ÅVS:erna är under utredning och behovet kommer att bedömas utifrån beslut om insamlingen av metall och glas. Vafab lutar åt en gemensamhetslösning och har tagit fram omfattande underlag för att visa orimligheten i en närsorterad lösning av dessa fraktioner.

Viktigt att ha en flexibel lösning men de mängder och frekvenser som införs som standard kommer att passa absoluta majoriteten. En intressant iakttagelse var att 120l för restavfall i testet var en för stor volym för många hushåll. För att förbättra flexibiliteten kommer hushållen framöver att erbjudas två separata kärl (240l) för sin pappers- och plastförpackningar.

Kunderna har varit väldigt nöjda trots farhågor inledningsvis om att det kunde bli trångt med ett stort kärl till på tomten. Utsorteringen förbättrades direkt och redan en månad efter införandet hade mängden förpackningar i restavfallet minskat från 37% till 18%.

⁵ [Närsorterat – Fastighetsnära insamling - Vafabmiljö](#)

Västervik Miljö & Energi⁶

Obligatorisk närsorterad insamling införs hösten 2024 men frivilligt från 2007 med 75% anslutningsgrad.

Västervik är en skärgårdskommun med ca 37000 invånare. Här utförs liksom i Östhammar insamling från öar i säck med båt och fyrhjuling. Västervik har en omfattande landsbygd och bedömer att fyrfack inte fungerar på grund av långa transportsträckor och de större fordon som krävs.

Insamling utförs i egen regi av baklastande 2-facksfordon.

Fyra delade kärl som rymmer 240 liter - normalabonnemang

- Restavfall och matavfall (240l delat 50/50) varannan vecka.
- Pappersförpackningar och returpapper (240l delat 50/50) var fjärde vecka (ibland krävs extra kärl för pappersförpackningar).
- Plastförpackningar och metallförpackningar (240l delat 50/50) var fjärde vecka (ibland krävs extra kärl för plastförpackningar).
- Förpackningar av färgat respektive ofärgat glas (240l delat 50/50) töms någon gång per år.

Ett kärl som rymmer 370 liter och tre kärl med plats för 240 liter - villa plus

- Restavfall och matavfall (370l delat 50/50) varannan vecka.
- Pappersförpackningar och returpapper (240l delat 50/50) var fjärde vecka (ibland krävs extra kärl för kartong).
- Plastförpackningar och metallförpackningar (240l delat 50/50) var fjärde vecka (ibland krävs extra kärl för plastförpackningar).
- Förpackningar av färgat respektive ofärgat glas (240l delat 50/50) töms någon gång per år.

Ingen extra avgift utgår för förpackningsinsamlingen

App-tjänst finns på plats och drygt 7000 nedladdningar gjordes första månaden.

ÅVS:erna har anpassats efter övertagandet och containrar för metall och glas är utbytta mot 660l kärl. Personal från ÅVC tar hand om ÅVS:erna vilket fungerar mycket bra.

Medskick att införandet för småhus (etapp 1 2024) tog mycket mer resurser än förväntat i anspråk just vad gäller kommunikationsinsatsen. Ändå var 75% redan anslutna!

Viktigt att ha en flexibel lösning och bygga insamlingen på fraktioner och mängder som håller över tid och kan justeras. Vi vet redan att metall, glas och returpapper minskar medan kartong och plast ökar, vilket blev ännu mer tydligt att vi behöver ta stor hänsyn till. Idag behöver många extra kärl ställas ut för papper och plast då dessa inte räcker till.

Skärgården och andra svåråtkomliga platser kräver väldigt mycket dialog och information eftersom platsförhållandena ofta är specifika.

Under 2024 påbörjades samråd med skärgårdsföreningar och samfälligheter, samt även med enskilda privatkunder där nuvarande hämtplats är svåråtkomlig. Allt för att finna anpassade lösningar för utsortering och hämtning. Prioriterar att hitta gemensamma samlingsplatser på land.

⁶ [Om förändringarna - Västervik Miljö & Energi Boende i villa eller fritidshus - Västervik Miljö & Energi](#)

Separata kärl

Dala Vatten och Avfall⁷

Startat upp med test i november 2023. Beslut om att samla in pappers- och plastförpackningar i mars 2024 och till april 2025 ska 40 000 kärl ha placerats ut.

De fyra kommunerna omfattar omkring 44 000 invånare spridda över en stor yta. Här finns många fritidshus, särskilt i områdena runt Siljan.

Insamling utförs med sidlastande tvåfacksfordon och upphandlad entreprenör Nordisk Återvinning.

Restavfall, pappers- och plastförpackningar hämtas var sjätte vecka. Matavfall varannan. Normalabonnemanget var tidigare varannan vecka för matavfall och var fjärde för restavfall. Nu är två- och fyraveckorsalternativen borta men det går att få hämtning av restavfall var 12:de vecka.

Sortering i hela kommunen med totalt 4 separata kärl:

- Matavfall (140l) varannan vecka
- Restavfall (190l alt. 370l) var sjätte vecka
- Pappersförpackningar (240l) var sjätte vecka
- Plastförpackningar (240l) var sjätte vecka

För insamling av metall- och glasförpackningar samt returpapper hänvisas till ÅVS:er och förhoppning finns om ändringar i föreskriften enligt den gemensamma skrivelse som även Östhammar signerat. I skrivelsen påtalas vikten av att kommunerna ska ges större flexibilitet i valet av system för glas- och metallförpackningar.

Ingen extra avgift utgår för förpackningsinsamlingen

App-tjänst finns på plats.

För att underlätta insamlingen av returpapper och glas- och metallförpackningar har 30 nya ÅVS:er etablerats.

Genomför under våren ett test att samla in metallförpackningar i säck var 12:de vecka. Detta för att förbereda inför ett eventuellt systemval längre fram.

Det går utmärkt att komprimera förpackningarna vilket medför att ett 240-literskärl kan rymma betydligt mer volym.

Resultatet i dagsläget är rena fraktioner, nöjda kunder och att restavfallet minskat med 30%.

⁷ [Avfall och återvinning - Dala Vatten och Avfall AB](#)

Gästrike Återvinnare⁸

Test genomfört av delade och separata kärl 2023, rapport finns att läsa (Avfallsenheten). Beslut att införa "närsorterad" insamling av pappers- och plastförpackningar t.o.m.2026. Start av abonnemang görs för cirka 400 hushåll i veckan.

Omfattar fem kommuner med cirka 174 000 invånare. Geografiskt diversifierat med Gävle som den stora centralorten. Många mindre tätorter, stor landsbygd och även skärgård.

Insamling utförs med sidlastande tvåfacksfordon i egen regi. Insamling i skärgården görs på entreprenad.

Restavfall hämtas varannan vecka. Pappersförpackningar och matavfall hämtas varannan vecka. Plastförpackningar och matavfall hämtas varannan vecka. Normalabonnemanget var tidigare varannan vecka för matavfall och restavfall men beräkningarna visar att det kommer att fungera med restavfallsinsamling mer sällan över tid. Innebär att varje fastighet behöver besökas varje vecka (samma veckodag är viktigt!) men över tid kommer glesare intervaller troligen att kunna införas.

Sortering med totalt 4 separata kärl:

- Matavfall (140l) varannan vecka
- Restavfall (140l, 190l alt. 360l) varannan vecka, var fjärde alternativt var 12:de vecka (kommer att glesas ut och varannan vecka tas bort)
- Pappersförpackningar (190l) var fjärde vecka
- Plastförpackningar (190l) var fjärde vecka

För insamling av metall- och glasförpackningar samt returpapper hänvisas till ÅVS:er och förhoppning finns om ändringar i föreskriften enligt den gemensamma skrivelse som även Östhammar signerat. I skrivelsen påtalas vikten av att kommunerna ska ges större flexibilitet i valet av system för glas- och metallförpackningar. Genomför under våren ett test att samla in metallförpackningar i säck var 12:de vecka. Detta för att förbereda inför ett eventuellt systemval längre fram.

Ingen extra avgift utgår för förpackningsinsamlingen. Beräkningar visar att med fyrfacksinsamling hade taxan behövt höjas med 800 kr/år medan de i dagsläget inte behövt höja taxan alls.

App-tjänst Evado finns på plats och har laddats ned av 9000 användare (av ca 17000).

Det går utmärkt att komprimera förpackningarna vilket medför att ett 240-literskärl kan rymma betydligt mer volym. Omkring 15% av de som startat upp med insamlingen upplever att de behöver ett större kärl.

Restavfallet har minskat med omkring 30%.

Av 17 000 kunder har två stycken inte velat ta emot de nya kärlen. En kraftfull kommunikationsinsats har medfört positiva tongångar i media. Alla får en enkät efter uppstarten som tar omkring 3 minuter att besvara. Detta har medfört att informationsmaterial och logistik har förbättrats succesivt.

Kommunikation internt, externt och i alla former av media är centralt för att lyckas.

Tänk på arbete bakom bil! Det finns risk/möjlighet att sidlastande fordon blir ett krav vid insamling alternativt att TMA-bil krävs för att trygga chaufförernas arbetsmiljö.

Ljusdal Energi⁹

Inför närsorterad insamling från 2024 till 2026 av pappers- och plastförpackningar i separata kärl.

⁸ [Närsorterat - Gästrike återvinnare](#)

⁹ [Fastighetsnära insamling - FNI - Ljusdal Energi](#)

Ljusdals kommun är en glesbefolkad kommun med en befolkningstäthet på ca 3,5 inv/km² för sina omkring 18 000 invånare. Ljusdal är centralorten. Turismen är stor inom kommunen särskilt i och omkring Järvsö och här finns gott om fritidshus.

Insamlingen utförs i egen regi med sidlastande två-facksfordon.

Ljusdal har tagit steget fullt ut från insamling varannan vecka till var sjätte. Priserna på hemsidan visar pedagogiskt att kostnaden blir lägre med närsorterat. Kunden kan välja mellan 4 storlekar för restavfallet vilket är kostnaden som redovisas. I priset ingår då 370-literskärl för pappersförpackningar och 240-literskärl för plastförpackningar. Bättre service till lägre kostnader är ett vinnande koncept även i Östhammar där vi har erfarenheter från insamlingen vid flerbostadshus.

Kärlstorlek	Kostnad tömning med närsorterat (var sjätte vecka)*	Kostnad utan närsorterat (tömning varannan vecka)*
140 liter	1968 kr	2741 kr
190 liter	2273 kr	3081 kr
240 liter	2871 kr	3812 kr
370 liter	3975 kr	5419 kr

* Priset är per år inkl. moms.

Sortering med totalt 4 separata kärl:

- Matavfall (140l) varannan vecka
- Restavfall (140l, 190l, 240 alt. 370l) var sjätte vecka
- Pappersförpackningar (370l) var sjätte vecka
- Plastförpackningar (240l) var sjätte vecka

Kärlen har olika färg på locken och vid behov kan man byta till större storlek (plastförpackningar) eller få ett kärl till (restavfall). En handfull av kunderna har valt ett extra kärl på grund av två blöjbarn alternativt vuxenblöjor. Färgerna på locken upplevs som "fult" av vissa.

Inga problem med den glesare frekvensen då fler blivit medvetna om vikten av att sortera och restavfallskärnen inte blir lika fulla som tidigare. Det har fungerat över förväntan.

Platsbristfrågan hanteras genom att vara tydlig med att kärnen kan placeras där kunderna vill utom på tömningsdagen, bakom ett garage till exempel. Det är även möjligt att dela kärl med granne/grannar.

Eftersom det, i restavfallet, inte ska finnas något matavfall eller liknande bör det inte lukta. Från början fanns kunder som var oroliga för lukt då de slänger blöjor. Kundtjänst informerade dessa kunder att försluta påsarna ordentligt, eventuellt använda dubbla påsar och har inte hört något om lukt från dem.

Tömningsaviseringar genom en app alternativt Mina sidor.

Räknar med att kunna reducera antal tömningar vid sina ÅVS:er framöver men att de som finns behövs. Inom fritidshusområden planeras för ÅVS:er även för mat- och restavfall.

Vakin¹⁰

Testar närsortering under hösten 2024 och startar upp skarpt hösten 2026

Bolaget hanterar VA och Avfall för Umeå, Nordmaling och Vindeln med tillsammans ca 155 000 invånare. De tre kommunerna har olika taxor.

Vakin kör med sidlastande 2-facksbilar som de upplever är positivt särskilt på landsbygden. Chaufförerna går inte ur bilen utan lägger avvikelser ifall kärl inte står framställda (1,5m från uppställt fordon).

Testet pågick i 12 veckor och omfattade 115 hushåll. Områdena valdes ut med tanke på att utmaningarna skulle vara relativt stora. Ett lite äldre område med blandad demografi och ett nyare område med 95% barnfamiljer. Trånga tomter i båda områdena med mycket backar och varierat med radhus och villor.

Två extra 190 liters kärl ställdes ut för pappers- och plastförpackningar. Matavfallet samlades som tidigare in varannan vecka medan övriga fraktioner i 190l-kärl samlades in var sjätte vecka.

3 paket att välja på har föreslagits till politiken:

Lilla paketet med 4 separata kärl:

- Matavfall (140l) varannan vecka
- Restavfall (140l, 190l, 240 alt. 360l) var sjätte vecka
- Pappersförpackningar (190l) var sjätte vecka
- Plastförpackningar (240l) var sjätte vecka

Mellanpaketet med 4 separata kärl:

- Matavfall (140l) varannan vecka
- Restavfall (140l, 190l, 240 alt. 360l) var sjätte vecka
- Pappersförpackningar (370l) var sjätte vecka
- Plastförpackningar (370l) var sjätte vecka

Stora paketet med 4 separata kärl:

- Matavfall (140l) varannan vecka
- Restavfall (140l, 190l, 240 alt. 360l) var sjätte vecka
- Pappersförpackningar (370l) var sjätte vecka
- Plastförpackningar (370l) var sjätte vecka

Fokus är på hög flexibilitet och utveckling över tid. Det kommer till exempel att vara fritt att lämna extrasäckar med förpackningar i början. Lösningar som clips på locket, lock-i-lock, reflexer på kärlen, dekaler för synskadade och minimizer för plastförpackningar kommer ordnas för de som önskar men inte default.

Inför testet var vissa skeptiska och oroade sig bland annat för platsbrist på tomten samt de längre hämtningsintervallerna. Efter testperioden hade många ändrat inställning och ville behålla de nya tunnorna. Tipsade att använda pappkassar till pappersförpackningar och plastpåsar till plastförpackningar vilket fungerade bra.

Positiva effekter:

- Bekvämt att kunna sortera och slänga förpackningar direkt vid huset istället för att åka till återvinningsstationen.
- Enklare att sortera direkt tack vare närheten till tunnorna. Det ledde till att mer blev sorterat och mindre avfall hamnade i gröna tunnan.
- Mindre lukt inomhus på grund av att kunderna slapp förvara illaluktande förpackningar inomhus.

¹⁰ [Förpackningsinsamling - Vakin](#)

- Mer plats inomhus då "mellanstationen" för plast och papper inte längre behövdes.
- Många hade vant sig vid det nya systemet efter testperiodens slut och upplevde det som mer bekvämt.

Insikter och utmaningar:

- Kunderna behöver kunna erbjudas en större tunna för pappersförpackningar än standardstorleken, eftersom den nuvarande storleken (190l) inte räckte till för alla hushåll.
- Det behövs tydliga rutiner för att hjälpa kunderna att veta vilka tunnor som ska ställas ut vid tömning.
- Många deltagare upplevde att de fyra tunnorna tog för mycket plats på tomten, särskilt de med begränsat utrymme.
- Vissa deltagare uttryckte oro för att den närsorterade insamlingen skulle leda till ökade avgifter.

Efter testet är beslutsprocessen om kärllösning påbörjad. Frekvenserna 6 veckor ligger fast.

Vakin kör med sidlastande 2-facksbilar som de upplever är positivt särskilt på landsbygden. Chaufförerna går inte ur bilen utan lägger avvikelse ifall kärl inte står framställda.

Utreder för närvarande ifall de ska fortsätta med sms-tjänsten som bygger på information om driftstörningar (VA+avfall) eller ta fram en app för att hjälpa kunderna med hämtdagarna.

Reflektioner att det gick smidigare än väntat. Kunder har reflekterat över att det varit snyggare vid ÅVS:er i närområdet under testet men inga direkta mätningar gjordes. Ö-hämtning planeras med underjordsbehållare på landsidan. Idag finns en anpassad insamlingsgård på Holmön men annars tar skärgårdsboende själva iland sitt avfall.

Sammanställning av synpunkter från webenkäten.

1. Brist på utrymme för fler kärl:
Många uttrycker oro över att inte ha plats för tre eller fyra kärl på sin tomt/fastighet.
2. Preferens för nuvarande system:
En återkommande synpunkt att nuvarande system fungerar bra och bör behållas.
3. Fördel med gemensamma kärl:
Många förespråkar delning av kärl mellan hushåll, särskilt för att minska kostnader och platsbehov.
4. Missnöje med att glas och metall inte hämtas fastighetsnära:
Detta gör att fler inte anser att förändringen är tillräckligt effektiv eller användarvänlig.
5. Miljömässiga och ekonomiska konsekvenser av tätare hämtningar:
Flera påpekar att tätare hämtningar leder till högre kostnader och negativ miljöpåverkan.
6. Frustration över avsaknad av fyrfackskärl:
Många anser att fyrfackskärl vore den bästa lösningen, både praktiskt och ekonomiskt.
7. Vikten av flexibla lösningar:
Flera vill ha möjlighet att anpassa abonnemanget efter hushållets behov, till exempel glesare tömning eller att fortsatt lämna avfall vid återvinningsstationer.
8. Barnfamiljer och större hushåll kräver större kapacitet:
Det framgår att många större hushåll har svårt att få plats med sitt avfall i tvåfackskärl.

Närsorterat i Östhammar

Närsorterade förpackningar i Östhammar

- o Mat- och restavfall samlas in som tidigare. Två separata kärl ger möjlighet att påverka sina kostnader genom att minska kärlstorlek och frekvens för restavfallsinsamlingen.

Alternativ för närsorterat:

- o Ett delat kärl som rymmer 370 liter med plats för pappersförpackningar i en del (60%) och plastförpackningar i den andra (40%).
- o Två kärl, ett med plats för pappersförpackningar (240 liter) och ett med plats för plastförpackningar (190 liter).

Omvärldsbevakning – lärdomar och erfarenheter

- o Kommunikation i alla kanaler vid rätt tidpunkt är viktigaste framgångsfaktorn.
- o Variationen i mängder är stor beroende av hushållens sammansättning och vanor, något som även kom fram i vår egen enkät.
- o Omkring 30% mer sorteras ut från restavfallet efter införandet av förpackningskärlen.
- o Viktigt med flexibilitet och uppföljning över tid exempelvis genom anpassning av hämtningsfrekvenser eller kärlstorlekar.
- o Etappvis införande ger utrymme för anpassning av kommunikationsinsatser och underlättar logistiken.

Omvärldsbevakning – kontakter

Delade kärl med två fack:

- Ale kommun
- Avfall och Återvinning i Skaraborg – kommunalförbund (13 kommuner).
- Vafab miljö
- Västervik Miljö och Energi

Separata kärl:

- Dala Vatten och Avfall – kommunalförbund (4 kommuner)
- Gästrike Återvinnare – kommunalförbund (5 kommuner)
- Ljusdal Energi
- Vakin kommunalförbund (3 kommuner)

Nära dialog med Tierps bolag Temab samt Stockholmskommunerna löpande.

Delade kärl – fördelar och nackdelar

- + **Platsbesparing** – Kräver mindre utrymme vilket kan vara fördelaktigt i tätbebyggda områden.
- + **Effektivitet** – Färre kärl att hantera kan minska tömningstiden.
- **Risk för felsortering** – Olika material kan riskera att blandas.
- **Kapacitetsproblem** – Varierande mängder kan leda till att fack blir överfulla och ytterligare kärl krävs för att möta behovet hos vissa hushåll.

Separata kärl – fördelar och nackdelar

- + **Flexibilitet** – Möjligt att anpassa kärlstorlek och frekvens efter behov. Samt att mindre kärl kan underlätta placeringen på mindre tomter.
- + **Tydligare separation av material** – Kan förbättra återvinningsgraden.
- **Två kärl tar mer yta i anspråk** – Kräver mer utrymme
- **Högre kostnader** – fler kärl kan innebära högre inköps-, underhålls- och transportkostnader.

Fler erfarenheter och lärdomar

- O Flera av de vi träffat planerar/förbereder i dagsläget att på något sätt samla in alla 5 förpackningsfraktionerna fastighetsnära.
- O Fokusera maximalt på kommunikation i införandefasen för bästa resultat.
- O En app-lösning eller liknande krävs för att underlätta kommunikation om hämtdagar och för återkoppling.
- O Eventuella kostnader hanteras av kollektivet, och ingen av de kontaktade kommunerna tar betalt för förpackningsinsamling.
- O När allt väl är igång är erfarenheten övervägande positiv. Mindre problem än förväntat upplever de flesta!

Missiv angående ändringar och tillägg i handlingen årsbudget 2026

från utskick till KSAU 20 maj 2025
till utskick KS 3 juni 2025

Sid	Ändring	Kommentar
9	Borttagen asterisk *	För målet Öka andelen undersköterskor inom äldreomsorgen
30	Korrigerad summering Kommunstyrelsens inv.budg. 2026	Korrekt summering är 200 700
35	Korrigerig titel GEH budgetföljsamhet (kommunen)	Tidigare stod det ...(nämnderna)

Årsbudget 2026

FLERÅRSPLAN 2027-2028

Förord

Budget 2026

Östhammars kommun är i rörelse – och framtiden ser ljus ut. Vi märker hur utvecklingen i hela Norduppland tilltar, med växande företag, nya initiativ och en bostadsmarknad som äntligen börjar komma igång igen. Det här är en utveckling vi vill bejaka, driva på och skapa goda förutsättningar för.

Budgeten för 2026 fokuserar på det som gör skillnad här och nu – och samtidigt bygger för framtiden. Vi satsar på ökad trygghet i våra tätorter med bland annat medel till trafiksäkerhet. Vi stärker vår fältverksamhet och ser till att unga och äldre får fler aktiviteter att samlas kring. I skolan lägger vi resurser på teknik för barn och på fysiska läromedel som stöttar lärandet. Även sådant som ofta glöms bort – som bekämpning av skadedjur – får nu medel för att kunna hanteras effektivt. Samtidigt som fler får behålla mer av sina pengar i sin plånbok och kommunen stärker sitt resultat.

För år 2026 och i flerårsplanen har vi anpassat budgeten strikt efter vår kommuns demografi. De kommande tre åren kommer innebära stora förflyttningar av invånarnas behov mot äldreomsorgen vilket är något vi redan nu bemöter.

Det här är en budget som tar ansvar, men också en budget som visar på framtidstro. Inför 2026 och 2027 kommer kommunen att fortsätta investera för framtiden. Både i form av lokaler till våra verksamheter men även genom exploatering av nya bostadsområden.

Vi tror på Östhammars kommun, och vi ser alla möjligheter som växer fram när människor, företag och samhällsfunktioner samverkar. Det är i vardagen förändringen börjar – och det är där vi vill göra skillnad.

Majoriteten i Östhammars kommun:

Fabian Sjöberg, Moderaterna

Måns Lorichs, Sverigedemokraterna

Sabina Ståhl, Kristdemokraterna

Lars O Holmgren, Lokalpartiet BoA

Innehållsförteckning

Organisation

Vår organisation	5
------------------------	---

Budgetprocessen

Budgetprocessen.....	6
----------------------	---

Mål och uppdrag

Kommunövergripande.....	8
Mål, uppdrag och styrning av nämnderna.....	9

Ekonomi

Budgetförutsättningar.....	20
Driftbudget.....	24
- Driftbudget 2026.....	25
- Driftbudgetens flerårsplan 2027 - 2028	27
Investeringsbudget.....	30
Resultatbudget.....	31
Balansbudget.....	32
Kassaflödesanalys.....	33

Bilaga

Finansiella mål	35
Mål för samtliga nämnder.....	37
Mål för kommunstyrelsen.....	38
Mål för övriga nämnder.....	39

VÅR ORGANISATION

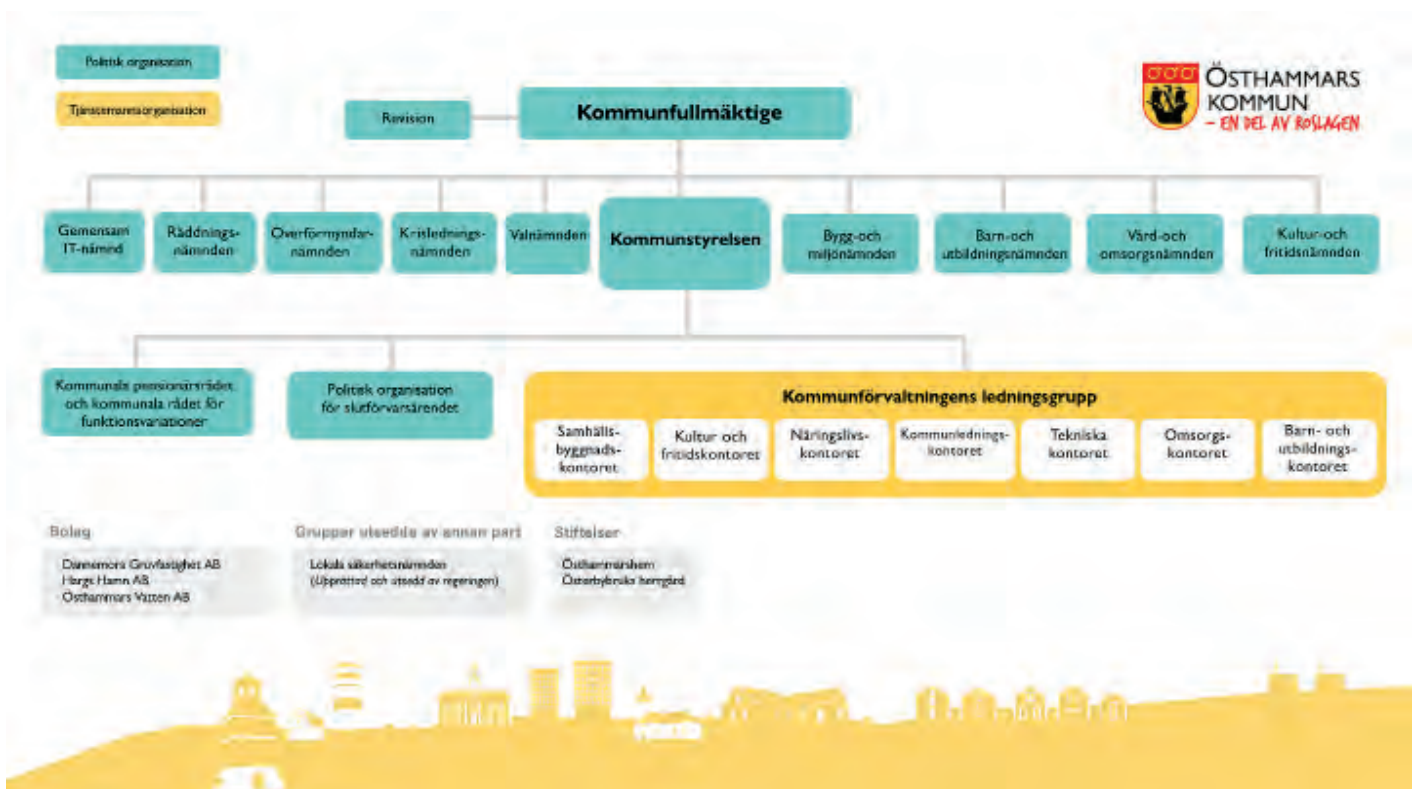

Vår organisation

Kommunens organisation består av kommunfullmäktige, politiska nämnder, en förvaltningsorganisation och bolag.

I kommunfullmäktige och de olika nämnderna sitter förtroendevalda, som har det politiska ansvaret för kommunens verksamhet. Förvaltningsorganisationen består av sju kontor uppdelade i verksamheter och enheter, samt stab och säkerhetsskyddsorganisation, där våra medarbetare arbetar med att genomföra de beslut som tas i kommunfullmäktige och nämnderna.

De kommunala bolagen är styrelseledda och har egna anställda som genomför arbetet.

Budgetprocessen

Budgetprocessen

Kommunfullmäktige fastställer årligen mål och uppdrag samt fördelar resurser till nämnderna genom budgetprocessen. Syftet är att, i enlighet med kommunens ledningssystem, bidra till långsiktig god ekonomisk hushållning och att nå både verksamhets- och finansiella mål. I juni beslutar kommunfullmäktige om budget för kommande år och flerårsplan för de två följande åren. Budgethandlingen klargör mål, uppdrag och ekonomiska ramar för drift och investeringar.

Budgetförutsättningar

Budgetarbetet startar i oktober, 15 månader innan budgeten träder i kraft. Med data från Sveriges kommuner och regioner (SKR) görs beräkningar för hur kommande års ekonomi för de olika nämnderna kan komma att se ut, varvid utfallet kommuniceras till nämnderna före årsskiftet. Proceduren upprepas i februari med uppdaterad data från SKR.

Majoritetens budgetarbete

Budgetberedningen tar fram förslag till budgetramar, mål och uppdrag i sådan tid att de kan tas upp för diskussion i kommunstyrelsens arbetsutskott och kommunstyrelsen under våren, för vidare beslut i kommunfullmäktige i juni.

Nämndernas planering

Nämnderna arbetar vidare med sina budgetar under sensommar och höst där de, baserat på de beslutade budgetramarna, fördelar medel till verksamheterna. Efter nämndernas antagande upprättar förvaltningen detaljerade budgetar som läggs in i ekonomisystemet.

Uppföljningsprocessen

Varje nämnd ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp verksamheten utifrån mål, resultat, kvalitet, ekonomi och personal. Analysen ska fokusera på väsentliga avvikelser och deras orsaker.

Ekonomisk uppföljning på nämndnivå sker sex gånger per år, efter februari, april, juni, augusti, oktober och december. Vid dessa tillfällen periodiseras kostnader och intäkter, och en prognos för helåret lämnas.

Kommundirektören stämmer månatligen av med kontorscheferna om hur mål och uppdrag utvecklar sig.

Uppföljningen per augusti och december resulterar i delårsrapport respektive årsredovisning. Nämnderna rapporterar till kommunstyrelsen enligt anvisningar, och kommunstyrelsen sammanställer och rapporterar till kommunfullmäktige utifrån budget, mål och uppdrag samt övriga risker och väsentligheter inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

MÅL OCH UPPDRAG

Kommunövergripande

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen (2017:725) ska kommuner ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Kommunens långsiktiga styrning för god ekonomisk hushållning beskrivs i Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv (KF 2013-12-10, § 125). För budgetåret har kommunen en plan för verksamheten där nämnderna styrs genom finansiella och verksamhetsmässiga mål samt uppdrag. Dessa delar tillsammans: riktlinjer, mål och uppdrag, är hur kommunen arbetar för god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål

För att kunna styra kommunens verksamhet ur ett finansiellt perspektiv krävs att finansiella mål sätts, som i sin tur ska stödja den verksamhetsplanering som sker.

För de finansiella målen anges nedanstående målnivåer för planperioden			
	2026	2027	2028
God ekonomisk hushållning - budgetföljsamhet (kommunen)	En maximal negativ avvikelse om 1%		
God ekonomisk hushållning - resultat i % (kommunen)	3 %	3 %	3 %
God ekonomisk hushållning - soliditet (kommunkoncernen)	25 %	25 %	25 %
God ekonomisk hushållning - resultatöverskott (bolagen)	Ett positivt resultat		

Mål, uppdrag och styrning av nämnderna

Kommunfullmäktiges och nämndernas mål

Tabellen visar kommunfullmäktiges mål och vilken nämnd som är tilldelad respektive mål. Verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning är utmärkta med *.

En närmare beskrivning av hur målen mäts finns i bilaga.

Budgetföljsamhet	*	Samtliga nämnder
Nöjda kommuninvånare		
Trivas och må bra på jobbet	*	
Upplevelsen av trygghet		
Ett välmående näringsliv	*	Kommunstyrelsen
God och mättande mat		
Förbättra det kommunala fastighetsbeståndets driftnetto	*	
Att höja kunskapsnivån och förbättra resultaten i grundskolan	*	Barn- och utbildningsnämnden
Att höja den totala närvaron inom grundskola och gymnasieskola		
Andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ska öka	*	
Öka andelen undersköterskor inom äldreomsorgen		Vård- och omsorgsnämnden
Bibehållen personalkontinuitet		
Förebyggande arbete i fokus		
Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar	*	Kultur- och fritidsnämnden
Ökad nöjdhet med myndighetsutövningen		Bygg- och miljönämnden

Samtliga nämnder

Budgetföljsamhet

Att upprätthålla budgetföljsamhet är viktigt för att hålla kommunens ekonomi på en sund grund och för att säkerställa att resurserna används på ett effektivt sätt. För att uppnå detta mål kommer avvikelserna mellan budget och faktiskt utfall att mätas varannan månad. Genom att övervaka avvikelserna kan eventuella problem eller utmaningar identifieras och åtgärdas i tid. Utfallet ska rapporteras till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att säkerställa en hög budgetföljsamhet.

Nöjda kommuninvånare

Invånarnas samlade upplevelse av kommunens verksamhet ska förbättras. Kommunen uppnår detta genom att löpande utveckla kvaliteten på den kommunala servicen och bemötandet.

Trivas och må bra på jobbet

Detta mål är viktigt för att skapa en hälsosam och trivsam arbetsmiljö för kommunens anställda. Genom att minska sjukfrånvaron och öka trivseln på arbetsplatsen kan man också öka produktiviteten och effektiviteten i verksamheterna. Detta mål kommer att mätas genom både sjukfrånvaro och en enkätundersökning om trivsel och arbetsmiljö för att ge en heltäckande bild av situationen. Resultaten av dessa mätningar kommer att rapporteras till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att åtgärder ska kunna vidtas vid behov.

Upplevelsen av trygghet

De som lever, verkar och vistas i kommunen har behov av trygghet i sin vardag. Invånarna möter kommunen och de kommunala verksamheterna på en rad sätt. Samtliga kommunala verksamheter ska verka för att inge trygghet och förtroende i mötet med invånarna. Inom skolverksamheterna ska det trygghetsskapande arbetet resultera i en ökad studiero.

Kommunstyrelsen

Nämndens ansvarsområde:

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett övergripande ansvar för kommunens utveckling av verksamheter och ekonomi.

Kommunstyrelsen leder, samordnar, stödjer och följer upp. Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund.

Kommunstyrelsen ansvarar för stöd- och ledningsfunktioner inom ekonomi, administration och juridik, HR, kommunikation, digitalisering, samt strategisk samhällsplanering, stadsbyggnad och lokalfrågor.

Nämndens mål:

Ett välmående näringsliv

För att skapa en gynnsam miljö för företagande och ekonomisk utveckling i kommunen är det viktigt att förbättra företagsklimatet. För att mäta framgången i att uppnå detta mål kommer flera index att användas, inklusive antalet nya företag som etablerar sig i kommunen, företagsöverlevnad samt resultatet av Svenskt Näringslivs enkätundersökning om företagsklimatet. NKI för kommunens myndighetsutövning kommer också att mätas för att få en uppfattning om tillfredsställelsen hos befintliga företag. Dessa mått kommer att rapporteras till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för att utvärdera resultaten och vidta åtgärder vid behov.

God och mättande mat

Öka kvaliteten på maten som serveras på särskilda boenden och skolor. Kvaliteten på maten som serveras på särskilda boenden har en stor påverkan på hälsa och livskvalitet för de boende. Genom att öka kvaliteten på maten kan vi förbättra hälsan och trivselen för de boende. Motsvarande gäller i kommunens skolor för att eleverna ska ges goda förutsättningar att prestera under skoldagen.

Förbättra det kommunala fastighetsbeståndets driftnetto

Kostnaden för lokaler är en stor post i kommunens ekonomi. Såväl internt som externt uthyrda fastigheters driftnetto ska förbättras.

Kommunstyrelsen ges följande specifika uppdrag:

- Möjliggöra småskaliga upphandlingar
- Minska skadeverkningar från skadedjur

Möjliggöra småskaliga upphandlingar.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utveckla upphandlingsprocessen i syfte att öppna upp för fler aktörer, särskilt små och medelstora företag, utan att kompromissa med gällande lagstiftning.

Minska skadeverkningar från skadedjur.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att finna och införa varaktiga, kostnadseffektiva och resultatrika metoder för att minska skadeverkningarna från djur som vildsvin, kanadagäss, gräsänder och skarv, samtidigt som befintliga framgångsrika samarbeten bevaras och stärks.

Barn- och utbildningsnämnden

Nämndens ansvarsområde:

Barn- och utbildningsnämnden fullgör kommunens ansvar avseende utbildning och annan pedagogisk verksamhet som regleras i skollagen. I nämndens uppdrag ingår att svara för övergripande myndighetsutövning, resursfördelning, information samt uppföljning av kvalitet och resultat. Nämnden har även ansvaret för drift av egen regi inom förskola, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, vuxenutbildning, komvux som anpassad utbildning samt annan pedagogisk verksamhet.

Nämndens mål:

Att höja kunskapsnivån och förbättra resultaten i grundskolan

I grundskolan läggs en kunskapsgrund som sedan byggs på under gymnasietiden. Skolans ansvar är att säkerställa att alla elever når grundläggande gymnasiebehörighet, samtidigt som de studiebegåvade eleverna inte hindras eller stoppas i sin utveckling. På så sätt ges alla elever förutsättningar att lyckas och utvecklas utifrån sina individuella behov och förmågor.

Att höja den totala närvaron inom grundskola och gymnasieskola

Närvaro på lektionerna är viktigt av flera olika anledningar. Kunskaper prövas, befästs och fördjupas genom diskussion och interaktion i klassrummet. Skolfrånvaro börjar oftast med ströfrånvaro som i sig kan medföra kunskapsluckor. Ströfrånvaro kan vidare leda till ökad frånvaro och i en förlängning avhopp.

Andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ska öka

En gymnasieutbildning som avslutas med en examen är en viktig grund för framtiden, oavsett om vidare studier eller arbetslivet väntar efter utbildningen.

Barn- och utbildningsnämnden ges följande specifika uppdrag:

- Genomföra kompetenssatsningar inom samtliga skolformer, med fokus på ledarskap på alla nivåer.
- Att öka användandet av fysiska läromedel/litteratur i undervisningen.
- Att utveckla förskolans språkutvecklande arbetssätt.
- Teknik för barn.

Genomföra kompetenssatsningar inom samtliga skolformer, med fokus på ledarskap på alla nivåer.

Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att genom kompetenssatsningar stärka ledarskapet, på alla nivåer i samtliga skolformer i syfte att höja tryggheten och ge ökad studiero.

Att öka användandet av fysiska läromedel/litteratur i undervisningen.

Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att öka användandet av fysiska läromedel i undervisningen.

Att utveckla förskolans språkutvecklande arbetssätt.

Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att stärka förskolans språkutvecklande arbetssätt för att ge barnen en stark grund för deras språkliga och kommunikativa förmåga.

Teknik för barn.

Barn- och utbildningsnämnden ges i uppdrag att stärka teknikintresset och teknikkunskaperna hos kommunens barn genom att metodiskt inarbeta det som en del av skolgången. I uppdraget ingår att undersöka om till exempel läroböcker/-material kan framarbetas i samarbete med lokala teknik- och industriföretag samt Ung Företagsamhet.

Vård- och omsorgsnämnden

Nämndens ansvarsområde:

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för utförandet inom ramen för kommunens socialtjänst samt hemsjukvård enligt Socialtjänstlag (SoL), Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Hälso- och sjukvårdslag (HSL) samt övrig för verksamheten reglerande lagstiftning och de uppgifter i övrigt som enligt lag ankommer på socialnämnd och som inte särskilt anförtrots annan nämnd i kommunen.

Myndighetsutövning inom ramen för kommunens socialtjänst samt för övrig lagstiftning enligt Socialtjänstlag (SoL), Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), Lag om placering av barn i skyddat boende, Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Lag om färdtjänst, Lag om riksfärdtjänst, Skuldsaneringslag, Lag om bostadsanpassningsbidrag och Trafikförordning, detta avser endast bostadsanpassningsbidrag och parkeringstillstånd för rörelsehindrade (KF § 83/2019).

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar även för att samordna mottagandet av nyanlända och är arbetslöshetsnämnd.

Nämndens mål:

Öka andelen undersköterskor inom äldreomsorgen

Undersköterskor fyller en viktig funktion för en patientsäker omvårdnad och brukarnas välbefinnande. En högre andel undersköterskeutbildad omvårdnadspersonal inom äldreomsorgen bidrar till en förbättrad vård- och omsorgskvalitet, avlastar sjuksköterskorna genom att utföra delegerade arbetsuppgifter samt fyller rollen som fast omsorgskontakt inom hemtjänsten.

Bibehållen personalkontinuitet

Vård- och omsorgsnämnden har arbetat framgångsrikt med att minska antalet anställda en brukare med hemtjänst träffar under 14 dagar. Arbetet ska upprätthållas och det ska säkerställas att alla enheter tar arbetet i mål.

Förebyggande arbete i fokus

En del av den kommunala öppenvården är verksamhet för barn, unga, föräldrar och anhöriga som har frågor kring eller behov av stöd i familjerelationer. Denna del har även mottagning för frågor om missbruk avseende alkohol, narkotika, läkemedel och spel. Nämnden ska förstärka öppenvårdens förebyggande arbete, utveckla samverkan med skola, vård och civilsamhälle samt stärka fältverksamheten för att minska behovet av akuta insatser.

Vård- och omsorgsnämnden ges följande specifika uppdrag

- Utveckling av individens delaktighet.
- Digitalisering och innovation.
- Stärka kompetensutvecklingen.
- Inför språktester vid nyrekrytering inom omsorgen

Utveckling av individens delaktighet.

Vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att skapa en struktur där brukare aktivt deltar i planeringen av sina insatser, i enlighet med Socialtjänstlagens fokus på självbestämmande.

Digitalisering och innovation.

Vård- och omsorgsnämnden arbetar för att kontakten med socialtjänsten ska bli lättare för invånarna. Vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att använda digitala verktyg för att förenkla ansökningsprocesser och uppföljningar. Åtgärder inkluderar införande av digitala ansökningsprocesser, möjlighet till tidsbokning via webben och användning av digitala verktyg som komplement till traditionella insatser.

Stärka kompetensutvecklingen.

Vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att säkerställa att chefer och handläggare använder evidensbaserade metoder och arbetssätt och där brister identifieras genomföra utbildningsinsatser. I uppdraget ingår också att säkerställa att alla medarbetare har genomgått, för yrkeskategorin ändamålsenlig, utbildning i den nya Socialtjänstlagen samt att interna riktlinjer och rutiner har anpassats till de förändringar som lagen innebär.

Införa språktester vid nyrekrytering inom omsorgen.

Vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att kartlägga språkbrister och genomföra språktester i syfte att kvalitetssäkra god kommunikation mellan medarbetare och brukare för en god och trygg vård.

Kultur- och fritidsnämnden

Nämndens ansvarsområde:

Nämndens verksamhetsområde omfattar kultur-, förenings-, idrotts-, och fritidsverksamhet. Nämndens uppgift är att finansiera, ta fram riktlinjer, hantera avgifter och ersättningar, samt följa upp mål och kvalitet inom nämndens olika verksamhetsområden. Nämnden ska bedriva verksamhet i egen regi inom kultur- och fritidsområdet, bland annat bibliotek, kulturverksamhet för barn och ungdom samt fritidsgårdsverksamhet. Nämnden beslutar också om bidrag till föreningar och studieförbund. Unga och äldre är nämndens prioriterade målgrupp.

Nämndens mål:

Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar

Verksamheten ska vara nytänkande och öppen för nya idéer och sätt att arbeta. Lika möjligheter för flickor och pojkar är grundläggande för nämndens arbete. Befintliga anläggningar ska nyttjas mer effektivt. Ökad möjlighet till spontanidrott och utforma mötesplatser med ett helt nytt innehåll med fokus på unga ska tas fram.

Kultur- och fritidsnämnden ges följande specifika uppdrag:

- Medborgardriven kultur och fritid.
- Utveckla utbudet av aktiviteter för barn och unga samt äldre.

Medborgardriven kultur och fritid.

Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att främja medborgardriven kultur och fritid genom mer bidrag till föreningar och mindre kommunal verksamhet.

Utveckla utbudet av aktiviteter för barn och unga samt äldre.

Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att, i samverkan med barn och unga samt äldre, utveckla utbudet av aktiviteter samt attraktiva mötesplatser för denna målgrupp.

Bygg- och miljönämnden

Nämndens ansvarsområde:

Nämnden hanterar frågor om bygglov, marklov, förhandsbesked, strandskyddsfrågor samt tillsyn och övriga uppgifter inom byggnadsväsendet, kontroll och myndighetssamverkan. Nämnden har därtill ansvar för kommunens myndighetsuppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt myndighetsutövning inom alkohollagen, tobakslagen samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel. Nämnden ska vägleda invånare och företag i deras myndighetsärenden, så att alla ärenden har en positiv hantering.

Nämndens mål:

Ökad nöjdhet med myndighetsutövningen

Nöjdheten med livsmedel, miljö, mark, servering och bygglov ska vara bättre än snittet i Sverige. (NKI)

Bygg- och miljönämnden ges följande specifika uppdrag:

- Kartlägga och inventera befintlig enskild dricksvattenförsörjning

Kartlägga och inventera befintlig enskild dricksvattenförsörjning.

Bygg- och miljönämnden ges, inom ramen för befintlig budget, i uppdrag att kartlägga och inventera befintlig enskild dricksvattenförsörjning inklusive jordbruk och industri. Detta uppdrag ska påbörjas redan 2025 och planeras pågå till och med hösten 2026. Målet är att minst 100 vattenprover från olika delar i kommunen ska ge en bild av vattenkvaliteten i kommunen. Uppdraget ska ses som ett inledande steg i en serie insatser för att öka kunskapen om våra vattenresurser.

Valnämnden

Nämndens ansvarsområde:

Valnämnden, som ligger under kommunfullmäktige, ansvarar för att organisera och genomföra allmänna val. Det gäller val till riksdag, regionfullmäktige och kommunfullmäktige, samt val till europaparlamentet och eventuella folkomröstningar.

EKONOMI

Budgetförutsättningar

Kommunernas ekonomi framöver

Året har börjat minst sagt turbulent. Enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) är det inte längre bara ett hot om en eskalerande handelskonflikt utan detta har realiserats nu under våren 2025. Hela den ekonomiska spelplanen är satt i gungning. Vi ser att den ekonomiska aktiviteten, inte bara i Sverige, utan även i vår omvärld dämpas. Lågkonjunkturen som vi ännu befinner oss i förväntas bestå ytterligare en tid.

SKR anser vidare att den turbulens som vi ser i den globala ekonomin kommer främst av den kraftigt förhöjda osäkerheten. Detta har lett till stora rörelser på de finansiella marknaderna. Trots en lite mer expansiv finans- och penningpolitik i Sverige medför osäkerheten att både större investeringar och hushållens konsumtion dämpas. Detta motverkas dock något genom satsningar på grön omställning och militär upprustning.

Arbetslösheten i riket förväntas dock nå sin topp under 2025 för att under perioden 2026-2028 börja falla tillbaka. Östhammars kommun har jämfört med såväl riket som regionen en låg arbetslöshet.

Förutsättningar i Östhammars kommun

Budget 2026 samt flerårsplan 2027-2028 innehåller utmaningar för Östhammars kommun liksom för många kommuner i Sverige. Andelen äldre i kommunen ökar snabbare än den grupp invånare vars skatteintäkter finansierar välfärden. Andelen invånare under 18 år kommer att vara relativt stabil. Dessa två befolkningsgrupper är de största nyttjarna av kommunens verksamhet. Befolkningsförändringen gör att efterfrågan på kommunens verksamhet förväntas öka i en högre takt än skatteintäkterna. När behoven ökar snabbare än intäkterna kommer det att krävas hårdare prioritering mellan kommunens verksamheter.

Några av kommunens utmaningar kommande år är en fortsatt exploatering för att få i gång bostadsbyggandet i kommunen. Detta är viktigt då en växande befolkning ger kommunen bättre förutsättningar att leverera en god välfärd. I detta arbetet är det nödvändigt att kommunen är en aktiv part i utveckling och utbyggnad av kommunens VA.

Sysselsättningsnivån i Östhammar är hög både i jämförelse med riket och kommunerna i Uppsala län. Den demografiska försörjningskvoten är hög i Östhammars kommun jämfört med riket och den förväntas öka kommande år.

En viktig budgetförutsättning bygger på hur SKR har bedömt skatteunderlagets utveckling samt utjämningssystemens förändringar under perioden 2026 - 2028. För år 2025 men även för perioden 2026-2028 prognosticeras det av SKR en real tillväxt av skatteunderlaget till skillnad mot åren 2023 och 2024 då vi såg en negativ utveckling av det reala skatteunderlaget. För åren 2026-2028 förväntas det faktiska skatteunderlaget växa i linje med ett historiskt genomsnitt (10 år). Den köpkraft som både kommuner och hushåll tappat under perioden 2022-2023, när inflationen var som högst, kommer dock ta flera år att återhämta sig ifrån.

Befolkningsutvecklingen har stor betydelse för kommunen, eftersom den påverkar behov och efterfrågan av kommunala tjänster, men även storleken på skatteintäkter, generella statsbidrag och det kommunala utjämningsystemet.

Befolkningsutvecklingen i Östhammars kommun understiger de prognoser som kommunen tidigare räknat med. Budget 2026 bygger på en befolkning på 22 164 invånare per 1 november 2025. Det är samma invånarantal som fastställdes i november 2024. Första november är det datum som avgör nästkommande års nivå inom skatte- och utjämningsystemen. Befolkningen bedöms öka med ca 20 invånare per år under perioden 2027-2028.

I tabellen nedan redovisas folkmängd per sista december för respektive år. Kommunen har tagit stöd av SCB:s prognoser för samma tidsperiod vid fördelningen mellan de olika åldersgrupperna.

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
FOLKMÄNGD per 1231						
Totalt	22 138	22 164	22 164	22 184	22 204	22 224
Män	11 381					
Kvinnor	10 757					
0-5 år	1 234	1 195	1 178	1 149	1 122	1 127
6-15 år	2 509	2 524	2 500	2 484	2 449	2 402
16-18 år	720	683	701	713	759	759
19-67 år	11 249	11 231	11 172	11 140	11 109	11 081
68-79 år	4 601	4 578	4 555	4 530	4 464	4 452
80-w	1 825	1 953	2 058	2 168	2 301	2 403
FOLKMÄNGDSFÖR- ÄNDRING						
Födda	176					
Döda	268					
Födelsenetto	-92					
Flyttningsnetto	59					
Befolkningsförändring	-34					

* Prognos

Total skattesats, kommun och region

Skattesatsen för Östhammars kommun för 2026 sänks med 5 öre, jämfört med 2025, till 21,59 kr. Skattesatsen sänktes även 2024 med 5 öre. Skattesatsen i kommunen har varit oförändrad, 21,69 kr, under åren 2011 till 2024. Den genomsnittliga totala kommunalskatten i riket höjdes under 2025 med 4 öre.

2025	Total skattesats	Kommunal skattesats
Enköping	33,05	21,34
Heby	34,21	22,50
Håbo	33,30	21,59
Knivsta	32,62	20,91
Tierp	33,00	21,29
Uppsala	32,85	21,14
Älvkarleby	34,40	22,69
Östhammar	33,35	21,64
varav Region Uppsala	11,71	11,71
Snitt Sverige	32,41	20,71
Snitt Sv regioner	11,69	11,69
Begravn.avg	0,29	

Balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv

Balanskravet innebär att kommunen ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske.

Budget 2026 och flerårsplan 2027-2028 uppfyller balanskravet. Kommunen har hittills gjort 22,3 mnkr i avsättning till resultatutjämningsreserv (RUR) varav 21,2 mnkr användes under 2024. Reservering av medel till RUR var möjlig fram till och med 2023. Från 2024 kan man istället för att reservera medel i RUR reservera medel i en resultatreserv (RER). Kommunen budgeterar inte för att göra någon reservering till eller disponering från RER/RUR under planperioden.

BALANSKRAVSUTREDNING

Budget	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Årets resultat	51,6	53,4	55,0
Reducering av samtliga realisationsvinster	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	51,6	53,4	55,0
Reservering till resultatreserv (RER)	0,0	0,0	0,0
Disponering från resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	51,6	53,4	55,0

Känslighetsanalys

En kommun påverkas många gånger av händelser utanför dess egen kontroll. Ett sätt att göra detta tydligt är att upprätta en känslighetsanalys som visar hur olika förändringar påverkar kommunens finansiella situation. I tabellen nedan redovisas hur ett antal faktorer påverkar kommunens resultat.

Här framgår bland annat att varje procents ökning av räntan innebär en kostnad för kommunen på ca 4,6 mnkr.

Händelseförändring	Förändring (Mnkr)
Ränteförändring med 1 %	+/- 4,6
Löneförändring med 1 %	+/- 11,0
Bruttokostnadsförändring 1 %	+/- 19,0
100 kommuninvånare	+/- 6,7
Förändrad skattesats 1 kr	+/- 61,5
10 heltidstjänster	+/- 5,9

Driftbudget

Nettokostnader per nämnd (tkr)	BUDGET 2025	BUDGET 2026	BUDGET 2027	BUDGET 2028
Kommunfullmäktige (KF)	-59 511	-60 912	-61 727	-63 205
Kommunstyrelse (KS)	-213 384	-229 400	-236 431	-232 944
Bygg- och miljönämnd (BMN)	-6 369	-6 548	-6 715	-6 876
Kultur- och fritidsnämnd (KFN)	-55 423	-56 979	-58 425	-59 825
Barn- och utbildningsnämnd (BUN)	-632 112	-652 024	-666 893	-690 380
Vård- och omsorgsnämnd (VON)	-155 925	-650 633	-681 841	-715 155
Individ- och familjenämnd (IFN)	-462 233	-	-	-
Summa nämndernas ramar	-1 584 957	-1 656 496	-1 712 032	-1 768 385
Pensioner, exkl finansiella poster	-37 964	-38 293	-38 615	-39 000
Intern finansiering	24 894	25 516	26 180	26 860
Driftbidrag Östhammars vatten AB	-6 000	-	-	-
Resursmedel	-4 862	-	-	-
Verksamhetenes nettokostnader	-1 608 889	-1 669 273	-1 724 467	-1 780 525
Kommunfullmäktige, ingående delar				
Kommunfullmäktige	-2 285	-2 349	-2 410	-2 468
Revisionen	-1 020	-1 448	-1 484	-1 519
Valnämnden	-122	-855	-147	-150
Gemensam överförmyndarnämnd	-2 586	-2 658	-2 726	-2 791
Gemensam räddningsnämnd	-33 897	-34 849	-35 733	-36 589
Gemensam IT-nämnd	-19 601	-18 752	-19 227	-19 688
Kommunfullmäktige	- 59 511	-60 912	-61 727	-63 205
Kommunstyrelsen, ingående delar				
Kommunstyrelsens verksamheter	-	-217 246	-222 780	-223 266
Driftbidrag Östhammars vatten AB	-	-5 200	-8 000	-9 678
Resursmedel	-	-6 954	-5 651	0
Kommunstyrelsen	-	-229 400	-236 431	-232 944

Driftbudget 2026

Alla verksamheter ska bedrivas på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt. Detta kräver ansvarstagande och god budgetdisciplin. Kommunfullmäktige beslutar om budget med ekonomiska ramar för nämnderna. Nämndernas ekonomiska ram är en nettoram där nämnderna får prioritera utifrån reglemente, mål och uppdrag samt politisk viljeriktning.

Förändringar jämfört med 2025 års budget

Till 2026 räknas nämndernas budgetramar upp med 2,7 %, vilket innebär en uppräknings av budgetramarna med 42,5 mnkr.

Kommunens resursfördelningsmodell tar hänsyn till demografisk förändring, och den demografiska justeringen 2026 uppgår till 16,9 mnkr.

Sammanlagd uppräknings av nämndernas budgetramar sker då med 59,4 mnkr vilket motsvarar en procentuell uppräknings med 3,8 %.

Intäkterna för 2026 prognosticeras att öka med 63,9 mnkr vilket motsvarar en procentuell ökning med 3,8 %.

Kommunfullmäktige:

I posten kommunfullmäktige ingår arvoden till ledamöter i kommunfullmäktige samt arvode till revisionen, valnämnden samt kommunens gemensamma nämnder.

Valnämndens budget utökas med 0,7 mnkr då det 2026 kommer genomföras val till riksdag, kommuner och regioner.

Gemensam IT- nämnd får minskad budget med 1,4 mnkr på grund av minskat underhåll- och investeringsbehov 2026.

Inga andra prioriteringar eller förändringar utöver ordinarie uppräknings.

Kommunstyrelse:

Kommunstyrelsen får utökad budget om 0,5 mnkr avseende brottsförebyggande arbete.

Till kommunstyrelsen budgetflyttas 0,2 tkr från barn- och utbildningsnämnden. Detta avser överskjutande budget avseende hyra av ytor i kommunhuset.

Från kommunstyrelsen budgetflyttas 2,6 mnkr avseende arbetsuppgifter som fortsättningsvis ska utföras av andra nämnder.

I KS budget finns resursmedel om ca 7 mnkr som kan fördelas till nämnderna som tilläggsanslag under löpande budgetår efter beslut i kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen måste alltid ta hänsyn till kommunens finansiella mål vid beslut om ianspråktangande av resursmedlen.

För 2026 kommer ca 3 mnkr av dessa resursmedel, om det är förenligt med kommunens finansiella mål, att användas till riktade satsningar.

Riktade satsningar som getts som uppdrag och som får extra resurser är köp av fysiska läromedel 0,5 mnkr, bekämpning av skadedjur 0,25 mnkr, teknik för barn 0,3 mnkr, fältverksamhet 0,55 mnkr samt aktiviteter för unga samt äldre 0,4 mnkr. Utöver det tillkommer en riktad satsning för trafiksäkerhet om 1 mnkr.

Bygg- och miljönämnd:

Inga andra prioriteringar eller förändringar utöver ordinarie uppräknings.

Kultur- och fritidsnämnd:

Inga andra prioriteringar eller förändringar utöver ordinarie uppräknings.

Barn- och utbildningsnämnd:

Inga andra prioriteringar utöver ordinarie uppräknings.

Till barn- och utbildningsnämnden budgetflyttas 1,5 mnkr för arbetsuppgifter som tidigare utförts av kommunstyrelsens verksamheter.

Från barn- och utbildningsnämnden budgetflyttas 0,2 mnkr. Detta avser överskjutande budget avseende hyra av ytor i kommunhuset.

Nämnden kan komma att tilläggsdebiteras internt för kostnader för måltider. Detta kan bli aktuellt om livsmedelspriserna för måltidsenheten ökar mer än den ordinarie uppräknings.

Vård- och omsorgsnämnd:

Inga andra prioriteringar i driftbudgeten utöver ordinarie uppräknings. Dock utökas investeringsramen med 2 mnkr för investeringar i välfärdsteknik.

Till vård- och omsorgsnämnden budgetflyttas 1,1 mnkr för arbetsuppgifter som tidigare utförts av Kommunstyrelsens verksamheter.

Nämnden kan komma att tilläggsdebiteras internt för kostnader för måltider. Detta kan bli aktuellt om livsmedelspriserna för måltidsenheten ökar mer än den ordinarie uppräkningsen.

Driftbidrag Östhammar vatten AB:

I budgeten avsätts 5,2 mnkr i driftbidrag till Östhammar vatten AB. Driftbidraget är en förutsättning för utbyggnad och modernisering av kommunens VA-nät.

Centrala pensionskostnader:

Efter information från SKR samt prognos från kommunens pensionsförvaltare avsätts 38,3 mnkr avseende pensionskostnader med intjänande år före 1998.

Intern finansiering:

På kommunens investeringar beräknas en internränta. Nivån på internräntan är 2 % under 2026. Internräntan är beräknad för att matcha kommunens räntekostnad för extern upplåning och har ingen nettopåverkan på budgeten. Varje år föreslår SKR en internräntenivå, men varje kommun rekommenderas att internräntan ska beräknas utifrån kommunens egna upplåningskostnader. SKR:s föreslagna internränta för 2026 är 2,75 %.

Driftbudgetens flerårsplan 2027 – 2028

Driftbudget 2027

För 2027 räknas nämndernas budgetramar upp med 2,4 %, vilket innebär en uppräkning av budgetramarna med 40,2 mnkr.

Kommunens resursfördelningsmodell tar hänsyn till demografisk förändring, och den demografiska justeringen 2027 uppgår till 14,9 mnkr.

Sammanlagt uppräkning av nämndernas budgetramar sker då med 55,1 mnkr vilket motsvarar en procentuell uppräkning med 3,3 %.

Intäkterna för 2027 prognosticeras att öka med 60 mnkr vilket motsvarar en procentuell ökning med 3,5 %.

Kommunfullmäktige:

Valnämndens budgetram minskas med 0,7 mnkr 2027 då val till riksdag, kommuner och regioner inte kommer genomföras.

Övriga nämnder:

Inga förändringar förutom ordinarie uppräkningsplaneras.

Driftbidrag Östhammar vatten AB:

Reservering för driftbidrag till Östhammar vatten AB görs för 2027 med 8 mnkr vilket är ett utökat driftbidrag jämfört med 2026 med 2,8 mnkr.

Intern finansiering

På kommunens investeringar beräknas en internränta. Prognosen är att nivån på internräntan är 2 % under 2027.

Driftbudget 2028

En preliminär fördelning utifrån resursfördelningsmodellen per nämnd har utförts för 2028 med uppräkningsav budgetramarna med 2,3 % vilket innebär en uppräkningsav budgetramarna med 39,0 mnkr.

Kommunens resursfördelningsmodell tar hänsyn till demografisk förändring, och den demografiska justeringen 2028 uppgår till 26,5 mnkr.

Sammanlagt uppräkningsav nämndernas budgetramar sker då med 65,2 mnkr vilket motsvarar en procentuell uppräkningsav med 3,8 %.

Intäkterna för 2028 prognosticeras samtidigt att öka med 58,3 mnkr vilket motsvarar en procentuell ökning med 3,3 %.

Nämnderna:

Inga förändringar förutom ordinarie uppräkningsplaneras.

Driftbidrag Östhammar vatten AB:

Reservering för driftbidrag till Östhammar Vatten AB görs för 2028 med 9,7 mnkr vilket är ett utökat driftbidrag jämfört med 2027 med 1,7 mnkr.

Intern finansiering

På kommunens investeringar beräknas en internränta. Prognosen är att nivån på internräntan är 2 % under 2027.

Förändring av budgetramarna 2026-2028

Tabellen nedan visar hur budgetramar har räknats upp för budgetåret 2026 samt beräknas förändras under planperioden 2027-2028.

Nämnd/fullmäktige	Ramändringar	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Kommunfullmäktige (KF)	Demografisk förändring	-75	-68	-72
	Uppräkning ramar	-1 596	-1 477	-1 407
	Prioriteringar	800	730	0
Kommunstyrelsen (KS)	Demografisk förändring	-299	-268	-288
	Uppräkning ramar	-5 723	-5 562	-5 388
	Prioriteringar	200	0	0
Bygg- och miljönämnden (BMN)	Demografisk förändring	-8	-8	-8
	Uppräkning ramar	-171	-159	-153
	Prioriteringar	0	0	0
Kultur- och fritidsnämnden (KFN)	Demografisk förändring	-70	-64	-69
	Uppräkning ramar	-1 486	-1 381	-1 331
	Prioriteringar	0	0	0
Barn- och utbildningsnämnden (BUN)	Demografisk förändring	-1 668	939	-8 290
	Uppräkning ramar	-16 953	-15 808	-15 197
	Prioriteringar	0	0	0
Vård- och omsorgsnämnden (VON)	Demografisk förändring	-14 762	-15 433	-17 777
	Uppräkning ramar	-16 578	-15 774	-15 538
	Prioriteringar	0	0	0

Negativt belopp = ökade kostnader, positivt belopp = minskade kostnader

Investeringsbudget

Tilldelad investeringsbudget kan sträcka sig över flera budgetår. Investeringar ska beräknas med ett bestående värde och en livslängd på tre år. Eftersom investeringar verkställs vid olika tidpunkter under året kan ett budgeterat projekt helt eller delvis skjutas upp till kommande år.

Investeringsbudgeten för 2026 är beräknad till 210 mnkr.

De totala avskrivningarna beräknas uppgå till 68,4 mnkr 2026. För 2027 och 2028 uppgår avskrivningarna preliminärt till 74,0 mnkr respektive 78,2 mnkr. Storleken på avskrivningarna påverkas av omfattningen av investeringar samt aktiveringar av anläggningar som tas i bruk.

Kapitalkostnaderna beräknas uppgå till 93,9 mnkr 2026. Kapitalkostnaderna består av avskrivningar och internränta. Avskrivningar och internränta bokförs på nämndnivå medan motsvarande internränta bokförs som intäkt på en central post i resultatbudgeten. Budgeten är upprättad under förutsättning att internräntan för 2026 sätts till 2 %.

För perioden 2026-2028 planeras nettoinvesteringar om 495 mnkr. Det är viktigt att beakta vilka effekter investeringarna får på kommunens ekonomi på längre sikt. Investeringsvolymen kommer att finansieras med egna medel samt vid behov, upptagande av nya lån.

INVESTERINGSBUDGET (TKR)	BUDGET 2026	PLAN 2027	PLAN 2028
Kommunstyrelse	200 700	157 700	112 700
<i>varav exploatering</i>	20 000	20 000	20 000
<i>varav infrastruktur</i>	8 400	8 400	8 900
<i>varav teknisk verksamhet projekt</i>	155 800	112 800	65 300
<i>varav tekniks verksamhet ofördelat</i>	10 000	10 000	10 000
<i>varav affärsverksamhet avfall</i>	3 500	3 500	3 500
<i>varav övrigt</i>	3 000	3 000	5 000
Bygg- och miljönämnd	200	200	200
Kultur- och fritidsnämnd	1 300	1 300	1 300
Barn- och utbildningsnämnd	3 500	3 500	3 500
Vård- och Omsorgsnämnd	4 300	2 300	2 300
NETTOINVESTERINGAR KOMMUNEN	210 000	165 000	120 000

Resultatbudget

mnkr	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER					
Verksamhetens intäkter	365,7	342,0	351,2	360,7	370,5
Verksamhetens kostnader	-1 912,7	-1 883,8	-1 952,1	-2 011,2	-2 072,8
Avskrivningar	-72,4	-67,1	-68,4	-74,0	-78,2
Summa verksamhetens nettokostnader	-1 619,5	-1 608,9	-1 669,3	-1 724,5	-1 780,5
SKATTEINTÄKTER MM					
Skatteintäkter	1 248,3	1 306,8	1 323,9	1 380,5	1 436,7
Generella statsbidrag o utjämning	345,6	361,1	408,0	411,4	413,3
Summa verksamhetens resultat	-25,6	59,0	62,6	67,4	69,5
Finansiella intäkter	14,8	1,6	1,6	1,6	1,6
Finansiella kostnader	-10,2	-10,6	-12,6	-15,6	-16,1
Resultat efter finansiella poster	-21,0	50,0	51,6	53,4	55,0
Extraordinära intäkter	12,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT	-8,8	50,0	51,6	53,4	55,0
NYCKELTAL					
Resultat som andel av skatter och generella statsbidrag		3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %

Balansbudget

mnkr	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Materiella/immateriella anläggningstillgångar	1 537,1	1 572,4	1 778,2	1 859,2	1 901,0
Finansiella anläggningstillgångar	115,0	112,8	112,8	112,8	112,8
Summa anläggningstillgångar	1 652,1	1 685,2	1 891,0	1 972,0	2 013,8
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd/exploateringstillgångar	0,6	1,0	1,0	1,0	1,0
Kortfristiga fordringar	236,0	150,0	210,0	200,0	200,0
Kassa och bank	63,9	56,9	75,8	88,6	102,2
Summa omsättningstillgångar	300,5	207,9	286,8	289,6	303,2
Summa tillgångar	1 952,6	1 893,1	2 177,8	2 261,6	2 317,0
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	923,6	980,0	1 031,6	1 085,0	1 140,0
- varav resultatutjämningsreserv	22,3	22,3	1,1	1,1	1,1
- varav årets resultat	-8,8	50,0	51,6	53,4	55,0
AVSÄTTNINGAR					
Avsättningar för pension och likn. förpliktelser	27,0	40,9	40,9	40,9	40,9
Övriga avsättningar	17,6	18,0	18,4	18,8	19,2
Summa avsättningar	44,6	58,9	59,3	59,7	60,1
SKULDER					
Långfristiga skulder	611,9	515,1	731,9	761,9	761,9
Kortfristiga skulder	372,5	339,1	355,0	355,0	355,0
Summa skulder	984,4	854,2	1 086,9	1 116,9	1 116,9
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 952,6	1 893,1	2 177,8	2 261,6	2 317,0

Kassaflödesanalys

mnkr	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Periodens resultat	-8,8	50,0	51,6	53,4	55,0
Justering för ej likvidpåverkande poster	-2,7				
Ökning (+) /minskning (-) av avsättningar	0	0,7	0,4	0,4	0,4
Rearesultat avyttring av anläggningstillgångar	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för av- och nedskrivningar	72,4	67,1	68,4	74,0	78,2
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	60,9	117,8	120,4	127,8	133,6
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordr.	-22,1	-53,5	26,0	0,0	0,0
Ökning (-)/minskning (+) förråd mm	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder	17,4	75,1	-17,5	0,0	0,0
Medel från den löpande verksamheten	56,3	139,4	128,9	127,8	133,6
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Förvärv av materiella/immateriella anläggningstillgångar	-92,9	-90,0	-210,0	-165,0	-120,0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Medel från investeringsverksamheten	-93,4	-90,0	-210,0	-165,0	-120,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Ökning (+)/minskning (-) av övriga långfristiga skulder	10,0	-77,2	100,0	50,0	0,0
Ökning (-)/minskning (+) av långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Amortering av skulder för finansiell leasing	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medel från finansieringsverksamheten	10,0	-77,2	100,0	50,0	0,0
ÅRETS KASSAFLÖDE	-27,0	-27,8	18,9	12,8	13,6
Likvida medel vid årets början	90,9	84,7	56,9	75,8	88,6
Likvida medel vid periodens slut	63,9	56,9	75,8	88,6	102,2

B I L A G A

Bilaga

Finansiella mål

God ekonomisk hushållning – budgetföljsamhet (kommunen)

Att nämnderna upprätthåller budgetföljsamhet är viktigt för att hålla kommunens ekonomi på en sund grund och för att säkerställa att resurserna används på ett effektivt sätt.

- Målet om budgetföljsamhet uppnås vid en maximal negativ budgetavvikelse om 1 %

Utfallet för kommunens nämnder återrapporteras till kommunfullmäktige i samband med rapportering för delårsrapport och årsredovisning. För delårsrapport följs årsprognos, och i årsredovisningen årets resultat. För kommunstyrelsen exkluderas finansieringsverksamheten.

Nämnder ska varannan månad stämma av utfall jämfört mot budget samt göra en årsprognos. Om en nämnds uppföljning uppvisar negativ avvikelse så ska nämnden anmäla detta till kommunstyrelsen samt redogöra för orsaker och de åtgärder som nämnden planerar att vidta.

God ekonomisk hushållning - resultat i % (kommunen)

Resultat i % definieras som resultat före extraordinära poster i %, det vill säga kommunens samtliga intäkter och kostnader under året exklusive extraordinära poster, dividerat med kommunens intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

- Målet uppnås om resultat i % enligt ovanstående beräkning uppgår till, eller överstiger, 3 % för 2026 enligt beslutad budget

Utfallet återrapporteras till kommunfullmäktige i samband med rapportering för delårsrapport och årsredovisning. För rapportering till delårsrapportering följs årsprognos. I årsredovisningen följs årets resultat.

God ekonomisk hushållning – resultatöverskott (bolagen)

Kommunkoncernens bolag och stiftelser ska uppvisa ett positivt resultat för året.

- Målet om resultatöverskott uppnås om bolagen uppvisar ett positivt resultat för året

Utfallet för bolagen i kommunkoncernen återrapporteras till kommunfullmäktige i samband med årsredovisningen.

God ekonomisk hushållning – soliditet (kommunkoncernen)

En stor utmaning för kommunen är att säkerställa långsiktig ekonomisk hållbarhet. I syfte att sätta fokus på kommunens tillgångar och att det egna kapitalet inte urholkas ska soliditetsutvecklingen följas på kommunkoncernnivå. När uppsatta mål stärker ekonomin bidrar de till att skapa den bärkraft som krävs för att inte föra över dagens välfärdskostnader på kommande generationer. Då stora investeringar i VA-nätet de kommande åren medför ökad skuldsättning är det naturligt att soliditeten minskar under planperioden.

- Soliditetsmålet uppnås om kommunkoncernen uppvisar en soliditet motsvarande 25 % eller mer för 2026

Soliditeten för kommunkoncernen återspeglaras till kommunfullmäktige i samband med årsredovisningen.

Mål för samtliga nämnder

God ekonomisk hushållning – budgetföljsamhet (nämnderna)

Se beskrivning ovan under rubriken finansiella mål.

Nöjda kommuninvånare

Andelen kommuninvånare som är nöjda med kommunens verksamheter ska öka.

- Målet uppnås om andelen som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Hur tycker du att Östhammars kommun sköter sina olika verksamheter?" i kommunens invånarundersökning ökar jämfört med utfall för 2025. De som har svarat "Vet ej/Ingen uppfattning" exkluderas

Utfallet återspeglaras till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning. Nämnderna kompletterar sina återspeglaringsfallfällen med relevanta brukar-/ kund-/invånarundersökningar som mäter nöjdheten med kommunens tjänster. Utfall och utveckling i dessa brukar-/kund-/ invånarundersökningar ska utgöra del av analysen i kommunfullmäktiges rapportering för delårsrapport och årsredovisning.

Trivas och må bra på jobbet

Sjukfrånvaron ska på årsbasis kontinuerligt sjunka och den totala kommunala sjukfrånvaron följs genom egna mätningar. Rullande tolv månaders data återspeglaras till kommunfullmäktige i samband med rapportering för delårsrapport och årsredovisning. Upplevelsen av en god arbetsmiljö ska öka jämfört med utfall för 2025. Egen mätning där data återspeglaras till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

- Målet uppnås om sjukfrånvaron på årsbasis sjunker, samt om upplevelsen av en god arbetsmiljö ökar jämfört med 2025

Upplevelsen av trygghet

Andelen kommuninvånare som känner sig trygga i Östhammars kommun ska öka.

- Målet uppnås om andelen som har svarat "Mycket trygg" eller "Ganska trygg" på frågan "Hur trygg känner du dig i Östhammars kommun?" i kommunens invånarundersökning ökar jämfört med utfall för 2025. De som har svarat "Vet ej/Ingen uppfattning" exkluderas

Nämnderna kompletterar sina återsrapporteringstillfällen med relevanta brukar-/ kund-/invånarundersökningar som mäter trygghet.

Mål för kommunstyrelsen

Ett välmående näringsliv

Mäts genom antalet nystartade företag i kommunen (nyföretagarbarometern), resultatet av Svenskt Näringslivs enkätundersökning om företagsklimatet samt det sammanvägda NKI-utfallet (företag).

- Måluppfyllelse avgörs baserat på en sammanvägning av nämnda mätningar. Data återsrapporteras till kommunfullmäktige i samband med rapportering för delårsrapport och årsredovisning

God och mättande mat

Egen mätning görs där antalet klagomål på maten ska minska och antalet positiva omdömen om maten ska öka.

- Målet uppnås om antalet klagomål på maten minskar och antalet positiva omdömen om maten ökar mellan mätningarna

Utfallet återsrapporteras till kommunfullmäktige i samband med rapportering för delårsrapport och årsredovisning.

Förbättra det kommunala fastighetsbeståndets driftnetto

Egen mätning görs där det kommunala fastighetsbeståndets driftnetto tas fram. Data återspeglas till kommunfullmäktige i samband med rapportering för delårsrapport och årsredovisning.

- Målet uppnås om dessa värden förbättras jämfört med 2025.

Kommunstyrelsen ska som ett komplement i sin analys även återspeglar hur driftkostnaden per kvm samt skicket på kommunens fastigheter utvecklats.

Mål för övriga nämnder

Att höja kunskapsnivån och förbättra resultaten i grundskolan (BUN)

Mätning görs av antal elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram dividerat med antal elever som fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9. För att ha gymnasiebehörighet till ett yrkesprogram krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och i minst fem andra ämnen från grundskolan. Kolada ID N15436.

- Målet uppnås om andelen elever som är behöriga till yrkesprogram ökar jämfört med 2025. Utfallet redovisas till kommunfullmäktige i samband med delårsrapport och årsredovisning

Barn- och utbildningsnämnden ska utöver ovan även i sin analys följa och kommentera:

- andelen elever som når kunskapsmålen i de nationella proven samt
- andelen elever som erhåller lägst betyget E i alla ämnen

Att höja den totala närvaron inom grundskola och gymnasieskola (BUN)

Den totala närvaron för grundskolan och gymnasiet följs genom egna mätningar.

- Målet uppnås om den totala närvaron för grundskolan, samt den totala närvaron för gymnasiet höjs jämfört med 2025.

Rullande tolv månaders data återspeglas till kommunfullmäktige i samband med rapportering för delårsrapport och årsredovisning.

Andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ska öka (BUN)

Mätning görs av antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för tre år sedan med examen inom tre år, inkl. IM, dividerat med antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för tre år sedan, inkl. IM. Elever som vid utbildningens början saknar svenskt personnummer (t ex nyanlända elever som ännu inte blivit folkbokförda) ingår ej. Från och med år 2021 exkluderas IB elever. Kolada ID: N17451.

- Målet uppnås om andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ökar jämfört med 2025. Data återrapporeras till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

Barn- och utbildningsnämnden ska utöver ovan även i sin analys följa och kommentera:

- Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande program (N17452) respektive yrkesprogram (N17453).
- Utvecklingen för SFI avseende genomströmning.

Öka andelen undersköterskor inom äldreomsorgen (VON)

Mätning där antalet undersköterskor ställs i relation till det totala antalet undersköterskor och vårdbiträden och där kvoten ska öka.

Bibehållen personalkontinuitet (VON)

Mäts genom medelvärdet av antal olika medarbetare som en hemtjänsttagare möter under en 14-dagarsperiod. Gäller de personer, 65 år eller äldre, som har två eller fler besök av hemtjänsten varje dag (måndag-söndag). Trygghetslarm och matleveranser räknas ej. Mätningen avser tiden 07.00- 22.00. Hemsjukvårdspersonal redovisas inte. Brukare som inte bott i det egna hemmet under hela eller delar av mätperioden exkluderas ur mätningen. Källa: Egen undersökning i kommunen och Kolada ID: U21401.

- Målet uppnås om personalkontinuiteten bibehålls inom intervallet 14-17.

Förebyggande arbete i fokus (VON)

Egen mätning/-ar där kvantitativ eller kvalitativ data inom öppenvården följs (t.ex. antal genomförda förebyggande insatser, förbättrad livskvalitet efter insats, upplevd nöjdhet med insats).

- Målet uppnås om mätpunkten/-erna förbättras jämfört med 2025.

Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar (KFN)

Egen mätning där rullande tolv månaders data tas ut.

- Målet uppnås om antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar ökar jämfört med 2025. Data återrapporteras till kommunfullmäktige i samband med rapportering för delårsrapport och årsredovisning

Ökad nöjdhet med myndighetsutövningen (BMN)

En enkät skickas till kunder (företagare, privatpersoner m.fl.) som haft ett avslutat myndighetsärende (livsmedel, miljö, mark, serveringstillstånd eller bygglov) med kommunen.

- Målet uppnås om nöjdheten (NKI) är bättre än snittet i Sverige. Utfallet återrapporteras till kommunfullmäktige i samband med rapportering för delårsrapport och årsredovisning.

Östhammars kommun
Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar
Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se
Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

Budgetuppföljning och helårsprognos samt mål- och uppdragsuppföljning Östhammars kommun

2025-04-30

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

FINANSIELLA MÅL

God ekonomisk hushållning – Resultat i % (kommunen)

- Målet uppnås om resultat i % uppgår till , eller överstiger, 3 % av årets skatter och generella statsbidrag.
- Återrapporteras till KF i samband med rapportering för Tertial 1

Resultat i % (kommunen)

- Utfall april: 8,1 %
- Årsprognos: 2,0 %
 - prognosen är att resultatmålet i % inte uppnås

FINANSIELLA MÅL

God ekonomisk hushållning – Budgetföljsamhet (kommunen)

- Målet om budgetföljsamhet uppnås vid en maximal negativ avvikelse om 1 %
- Återrapporteras till KF i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning

Budgetföljsamhet (kommunen)

- Utfall april: 4,0 %
- Årsprognos: -1,5 %.
Differens i % mellan prognosticerad resultatavvikelse mot budgeterat resultat.

- prognosen är att målet om budgetföljsamhet inte uppnås

FINANSIELLA MÅL

God ekonomisk hushållning – Budgetföljsamhet (nämnder)

- Målet om budgetföljsamhet uppnås vid en maximal negativ avvikelse om 1 %
- Anmälan till KS ska ske vid negativ avvikelse på nämndnivå. Anmälan ska innehålla en redogörelse för avvikelsen och planerade åtgärder som nämnden planer vidta.

Budgetföljsamhet (nämnder)

Nämnd	april 2025 (utfall)	helår 2025 (prognos)	
KF	1,1%	0,0%	Prognosen är att målet uppnås
KS	16,1%	0,3%	Prognosen är att målet uppnås
BMN	-12,0%	0,0%	Prognosen är att målet uppnås
KFN	14,9%	2,7%	Prognosen är att målet uppnås
BUN	1,6%	-0,8%	Prognosen är att målet uppnås
VON	1,3%	-3,4%	Prognosen är att målet inte uppnås

ÖSTHAMMARS KOMMUN

NÄMND	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Kommunfullmäktige	-19 837	-19 616	221	-59 511	-59 511	0
Kommunstyrelsen	-72 518	-60 829	11 689	-224 247	-223 546	701
Bygg- och miljönämnden	-268	-301	-33	-6 369	-6 369	0
Kultur- och fritidsnämnd	-19 426	-16 527	2 899	-55 423	-53 922	1 501
Barn- och utbildningsnämnden	-210 165	-206 711	3 454	-632 112	-637 112	-5 000
Vård- och omsorgsnämnden	-199 763	-197 237	2 526	-618 158	-639 290	-21 132
RESULTAT VERKSAMHETEN	-521 977	-501 221	20 756	-1 595 820	-1 619 750	-23 930
Finansieringsverksamheten	548 618	546 469	-2 149	1 645 855	1 653 586	7 731
RESULTAT ÖSTHAMMARS KOMMUN	26 641	45 248	18 607	50 035	33 836	-16 199

FINANSIERINGSVERKSAMHETEN

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Pensionskostnader	-12 655	-19 069	-6 414	-37 964	-37 964	0
Internfinansiering (internränta)	8 298	8 442	144	24 894	24 894	0
Skatteintäkter	555 975	559 977	4 002	1 667 925	1 675 656	7 731
Räntenetto (extern) och borgensavgifter	-3 000	-2 881	119	-9 000	-9 000	0
RESULTAT FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	548 618	546 469	-2 149	1 645 855	1 653 586	7 731

KOMMUNFULLMÄKTIGE

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Kommunfullmäktige	-762	-270	492	-2 285	-2 285	0
Revision	-340	-265	75	-1 020	-1 020	0
Valnämnd	-41	-30	11	-122	-122	0
Gemensamma nämnder	-18 695	-19 051	-356	-56 084	-56 084	0
RESULTAT POLITIK STAB	-19 838	-19 616	222	-59 511	-59 511	0

KOMMUNSTYRELSEN

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Politik	-2 162	-2 418	-256	-6 484	-6 484	0
Reformutrymme	-3 277	-769	2 508	-9 830	-9 830	0
Kommundirektör	-752	-673	79	-2 296	-2 346	-50
Övergripande kostnader	-3 257	-911	2 346	-9 772	-9 772	0
Flyktingmottagning	5	2 526	2 521	0	0	0
Stab	-4 336	-4 524	-188	-13 251	-12 610	641
Säkerhet och beredskap	-555	1 870	2 425	-1 850	-1 850	0
Lokala säkerhetsnämnden	0	149	149	0	0	0
RESULTAT POLITIK STAB	-14 334	-4 750	9 584	-43 483	-42 892	591

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Ekonomi	-5 197	-4 435	762	-16 089	-16 032	57
Upphandling	-1 390	-1 741	-351	-4 580	-4 580	0
HR	-4 961	-4 136	825	-15 212	-14 210	1 002
Kommunikation/kundtjänst	-3 860	-3 416	444	-11 819	-11 819	0
Digitalisering och projektledning	-3 896	-3 881	15	-11 804	-11 754	50
RESULTAT KLK	-19 304	-17 609	1 695	-59 504	-58 395	1 109

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	§	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Slutförvarsenheten	9	-591	-600		0	0	0
Översiktsplan och GIS	-1 169	-1 029	140		-3 562	-3 562	0
Markstrategi	-354	-1 260	-906		-1 090	-1 090	0
Bredband/strategi	-1 214	-1 415	-201		-3 645	-4 645	-1 000
Projekt	0	-129	-129		0	0	0
Infrastruktur	0	-44	-44		0	0	0
Ekologi/miljösakkunnig	-259	573	832		-808	-808	0
Program Alunda	3	-266	-269				0
RESULTAT SAMHÄLLSBYGGNAD	-2 984	-4 161	-1 177		-9 105	-10 105	-1 000

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	§	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Slutförvarsenheten	9	-591	-600		0	0	0
Översiktsplan och GIS	-1 169	-1 029	140		-3 562	-3 562	0
Markstrategi	-354	-1 260	-906		-1 090	-1 090	0
Bredband/strategi	-1 214	-1 415	-201		-3 645	-4 645	-1 000
Projekt	0	-129	-129		0	0	0
Infrastruktur	0	-44	-44		0	0	0
Ekologi/miljösakkunnig	-259	573	832		-808	-808	0
Program Alunda	3	-266	-269				0
RESULTAT SAMHÄLLSBYGGNAD	-2 984	-4 161	-1 177		-9 105	-10 105	-1 000

NÄRNGSLIVSKONTORET

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Näringsliv	-1 114	-1 251	-137	-3 382	-3 382	0
Turism	-578	1 755	2 333	-1 760	-1 760	0
Mervärdesprojekt	9	0	-9	0	0	0
RESULTAT NÄRINGSLIVSKONTORET	-1 683	504	2 187	-5 142	-5 142	0

TEKNISKA KONTORET

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Fordonsadministration	5	-535	-540	0	0	0
Städenheten	153	1 202	1 049	0	0	0
Avfallsverksamhet	321	-1 189	-1 510	0	0	0
Fastighet/gata/utemiljö	-15 871	-13 973	1 898	-49 039	-49 039	0
Tekniska staben	-2 235	-3 359	-1 124	-7 226	-7 226	0
Måltidsenheten	-16 585	-16 959	-374	-50 748	-50 748	0
RESULTAT TEKNISKA KONTORET	-34 212	-34 813	-601	-107 013	-107 013	0

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Bygg- och miljönämnden	-1 273	-822	451	-3 825	-3 825	0
Bygg, karta, detaljplan	-563	-465	98	-1 858	-1 858	0
Miljö	1 568	986	-582	-686	-686	0
RESULTAT BMN	-268	-301	-33	-6 369	-6 369	0

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Kultur- och fritidschef	-629	-550	79	-1 913	-1 913	0
Fritid och hälsa	-9 481	-8 749	732	-25 159	-23 414	1 745
Kultur och bibliotek	-6 850	-5 429	1 421	-20 801	-21 045	-244
Kulturskolan	-2 466	-1 799	667	-7 550	-7 550	0
RESULTAT KFN	-19 426	-16 527	2 899	-55 423	-53 922	1 501

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Bildning, stab	-83 210	-84 960	-1 750	-250 077	-256 076	-5 999
Gymnasiet och vuxenutbildning	-19 615	-18 392	1 223	-60 306	-59 306	1 000
Grundskola	-71 857	-69 193	2 664	-217 342	-217 342	0
Förskola och pedagogisk omsorg	-35 483	-34 166	1 317	-104 387	-104 388	-1
RESULTAT BUN	-210 165	-206 711	3 454	-632 112	-637 112	-5 000

VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN

VERKSAMHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Produktion	-45 385	-51 532	-6 147	-152 288	-179 418	-27 130
Myndighet	-154 378	-145 705	8 673	-465 780	-459 873	5 907
Totalt VON	-199 763	-197 237	2 526	-618 158	-639 291	-21 133

VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN, produktion

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Omsorg, stab	-15 673	-16 004	-331	-47 237	-40 590	6 647
Produktion, stab	-1 174	-1 240	-66	-3 587	-3 587	0
Särskilt boende, äldre	1 626	5 332	3 706	0	-4 429	-4 429
Ordinärt boende	-8 001	-17 896	-9 895	-31 928	-58 568	-26 640
Hemsjukvården	-11 667	-11 476	191	-35 137	-37 562	-2 425
Enh f hjälpm o föreby.ins	-7 727	-7 334	393	-23 481	-23 481	0
Funktionshinder	-2 768	-2 915	-147	-10 918	-11 200	-282
RESULTAT VON	-45 384	-51 533	-6 149	-152 288	-179 417	-27 129

VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN, myndighet

ENHET	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
Myndighet, stab	-1 075	-1 566	-491	-3 287	-3 287	0
Öppenvård	-5 579	-4 518	1 061	-17 064	-17 064	0
Barn- och ungdom, myndighet	-12 891	-13 657	-766	-39 670	-39 614	56
Vuxen, myndighet	-5 900	-5 205	695	-17 871	-17 871	0
Äldre och bistånd	-87 639	-80 430	7 209	-263 202	-255 503	7 699
Funktionsnedsättning	-38 834	-38 843	-9	-116 684	-118 442	-1 758
Integration och arbete	-2 461	-1 487	974	-8 092	-8 092	0
RESULTAT IFN	-154 379	-145 706	8 673	-465 870	-459 873	5 997

INVESTERINGAR

NÄMND	PROJ2	BUDGET ACK APRIL	UTFALL ACK APRIL	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2025	PROGNOS 2025	AVVIKELSE HELÅR
KS	Tek expl bost.omr	733	72	661	2 200	2 200	0
KS	Tek övr infrastruktur	1 833	395	1 438	5 500	5 500	0
KS	Tek vht projekt	18 333	42 320	-8 246	55 000	55 000	0
KS	Tek vht ofördelat	3 333	48	3 285	10 000	10 000	0
KS	Avfall	1 667	0	1 667	5 000	5 000	0
KS	Kommunledning	1 667	0	1 667	5 000	5 000	0
Summa KS		27 566	42 835	472	82 700	82 700	0
BMN	Bygg- o miljönämnden	67	0	100	200	200	0
Summa BMN		67	0	67	200	200	0
KFN	Kultur- o fritidsnämnden	433	0	850	1 300	1 300	0
Summa KFN		433	0	433	1 300	1 300	0
BUN	Barn- o utb nämnden	1 167	215	2 352	3 500	3 500	0
Summa BUN		1 167	215	952	3 500	3 500	0
VON	Vård- och omsorgsnämnden	767	776	-9	2 300	2 300	0
Summa VON		767	776	-9	2 300	2 300	0
Total		30 000	43 826	-13 826	90 000	90 000	0

Mål och uppdrag April

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Barn och utbildning

Budgetföljsamhet prognostiserar vi att vi klarar, men kommer bli tufft och vi behöver arbeta aktivt med åtgärder:

Barnomsorg- och skolskjutshandläggning samt ledningskoordinater till BoU-kontor = skapar kontroll

Minskade verksamhetsövergripande reserver = ingen central buffert, budgeten ska vara hos rektorerna

Kontinuerliga budgetuppföljningar (minst varannan månad)

Avser uppföljningar med rektorerna men även den verksamhetsövergripande budgeten (lokaler, skolskjuts, IT, mm)

Tätare "Återbesök" där enheter har avvikelser/utmaningar

Modersmålsenheten Uppdaterad rutin och studiehandledning (fördelar ut kostnaderna för viss studiehandledning)

Översyn IKT (inventering)

Söka statsbidrag (krävs mycket mer arbete i verksamhet). Behov att ta tillbaka.

Mål och uppdrag

Flera verksamheter har avvecklats de senaste åren
t.ex. Hälsoäventyret

Genomströmning på 3 år, Gymnasiet

Främja närvaro

Göra eleverna mer delaktiga – studiesituation,
kontroll

Planering, prioritering, påverkan och utveckling och
resultat

Vi har ju också ett projekt ISA

2.0. <https://www.osthammar.se/sv/utbildning-och-barnomsorg/esf--projektet-isa-2.0/> Projektet utgår från problematiken med ungdomars skolfrånvaro och bristande genomförd gymnasieutbildning i Östhammars kommun. Många ungdomar omfattas av kommunens aktivitetsansvar (KAA) och en betydande andel har en bakgrund med skolfrånvaro, ofta kopplat till neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Genomströmningen i gymnasiet är låg och många ungdomar avslutar sina studier utan examen, vilket försvårar deras inträde på arbetsmarknaden.

Kommunledningskontoret

KLK redovisar gult för **nöjda kommuninvånare**.

Aktiviteter som planeras för att åstadkomma målet är att arbeta vidare med att analysera inkommande ärenden och händelser till Östhammar direkt i syfte att identifiera hur vi ger bättre information och service till medborgare, besökare och företagare.

Vidare planeras att skapa och förstärka arbetssätt för att löpande kommunicera ut nämnders beslut.

I syfte att göra kommunens information lättillgänglig ska webbredaktörer m.fl. utbildas i klarspråk.

Samhällsbyggnadskontoret

Budgetföljsamhet

Beror främst på att detta är en merkostnad som inte är budgeterad.

För att ändå möta detta, utan att släppa taget om åtagandena (intrångsersättningar) så ligger vårt fokus på att öka intäkterna i mark- och exploateringsverksamheten. Detta bidrar dessutom till måluppfyllnad på andra områden.

Omsorgskontoret

Uppdrag:

Genomföra utbildningsinsats i yrkessvenska genom interna resurser (GUL).

Vi har haft en bra dialog med Bruks, som har bekräftat att de kan hjälpa oss med detta. För närvarande väntar vi på en kostnadsbild från dem innan vi går vidare med uppstarten.

Budgetföljsamhet: (RÖD).

Vi vidtar flera åtgärder för att hålla budgeten i balans. Nedan följer specifika åtgärder inom olika områden

Äldreomsorg:

- Sammanfoga Gimo och Alunda hemtjänst (neddragning av en chef).
- Minskat en chefstjänst på Edsvägen.
- Sammanfoga Östhammar Norra och Östhammar Södra till en hemtjänst (neddragning av en chef).
- Centralisera bemanningen (neddragning av administrativ personal).
- Konsult i bemanningsekonomi ser över varje enhet.
- Omförhandla schema (tar bort fridagar och drar ner på arbetspass).
- Hantera övertalighet på vissa enheter.
- Ändra nattorganisationen.
- Verksamhetschef har i uppdrag att stoppa all övertid ute i verksamheten.

Myndighet (Överskott):

- Minska en biträdande enhetschefstjänst.
- Ersätta externa placeringar på BoU med 20 % innan sommaren (hemmaplanslösningar istället)

Hälsa och Sjukvård (HSL):

- Då nattbemanningen inte får ansökningar och alltid bedrivs av bemanningssjuksköterskor, ska vi testa att utöka tjänsterna. Vi hoppas att vi får fler sökande när vi erbjuder två sjuksköterskor i tjänst istället för en. Detta ska minska behovet av bemanningssjuksköterskor

LSS:

- Ändringar i schemaläggning.
- Neddragning av administrativ personal.

Gemensamma mål		KFK	NK	KLK	SBK	OK	BoU	TK	Digitalisering och projektledning	Ekonomi och upphandling	Kommunikation och kundtjänst	HR och lön	Staben
Budgetföljsamhet													
Trivas och må bra på jobbet													
Nöjda kommuninvånare													
Upplevelsen av trygghet													
Nämndspecifika mål													
Ett välmående näringsliv		Näringslivskontoret											
God och mättande mat		Tekniska kontoret											
Lokaleffektivitet och nyttjandegrad		Tekniska kontoret											
Att höja kunskapsnivån och förbättra resultaten i grundskolan		Barn- och utbildningskontoret											
Att höja den totala närvaron inom grundskola och gymnasieskola		Barn- och utbildningskontoret											
Andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ska öka		Barn- och utbildningskontoret											
Ökad personalkontinuitet		Omsorgskontoret											
Öka antalet nyttjade timmar i sport- och simhallar		Kultur- och fritidskontoret											
Effektiv och rättssäker handläggning		Omsorgskontoret											
Ökad nöjdhet med myndighetsutövningen		Samhällsbyggnadskontoret											
Öka andelen undersköterskor		Omsorgskontoret											
Uppdrag													
Tillse att internhyresmodellen implementeras och följs		Tekniska kontoret											
Förtydliga chefens uppdrag		Kommunledningskontoret											
Nyttja digitaliseringens möjligheter		Kommunledningskontoret											
Öka bostadsbyggandet		Samhällsbyggnadskontoret											
Öka andelen behöriga lärare i skolan		Barn- och utbildningskontoret											
Minska hot och våld i skolan genom stärkt ledarskap i klassrummet		Barn- och utbildningskontoret											
Undersöka förutsättningarna för en anpassad gymnasieskola i Östhammars kommun		Barn- och utbildningskontoret											
Utveckla demensstödet inom ordinärt boende		Omsorgskontoret											
Genomföra utbildningsinsats i yrkessvenska genom interna resurser		Omsorgskontoret											
Upphandla och införa ett betalnings- och bokningssystem		Kultur- och fritidskontoret											
Utreda simhallsbehov i kommunen		Kultur- och fritidskontoret											
Identifiera behov av stöd för individer som saknar sysselsättning samt upprätta plan för att gå från bidrag till arbete		Omsorgskontoret											
Utöka och synliggöra fältverksamheten		Omsorgskontoret											
Kvalitetssäkra avgiftshanteringen		Samhällsbyggnadskontoret											
Förenkla processer (enklare och billigare att bygga på landsbygden)		Samhällsbyggnadskontoret											
Mål från aktiverande styrdokument													
Program för beredskap 2023-2027		Kommunledningskontoret											
Avfallsplan		Tekniska kontoret											
Biblioteksplan 2023-2026		Kultur- och fritidskontoret											
Friluftspolitisk plan för Östhammars kommun 2023-2025		Kultur- och fritidskontoret											
Program för informationssäkerhet		Kommunledningskontoret											
Bostadsförsörjningprogram		Samhällsbyggnadskontoret											

Kommunstyrelsen
Barn- och utbildningsnämnden
Bygg- och miljönämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Vård- och omsorgsnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

Granskning av Upphandlingsprocessen

KPMG har av revisorerna i Östhammars kommun fått i uppdrag att genomföra en granskning av upphandlingsprocessen.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om inköp och upphandling sker i enlighet med tillämplig lagstiftning och interna styrdokument.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att inköp och upphandling inte sker i enlighet med tillämplig lagstiftning och interna styrdokument.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visat att de befintliga riktlinjerna och rutinerna inte har uppdaterats i enlighet med den senaste revideringen av lagen om offentlig upphandling (LOU). Detta resulterar i felaktiga hänvisningar till lagtexten. Vidare har inte riktlinjer och rutiner uppdaterats efter att det genomförts omorganiseringar inom kommunen, vilket riskerar bidra till en otydlig ansvarsfördelning. Det finns även motstridiga uppgifter i nämndernas delegationsordningar i förhållande till vad som uppges i riktlinjerna för upphandling och direktupphandling. Därtill framgår det av intervjuer att ansvarsfördelningen upplevs som otydlig. Av genomförd substansgranskning kan vi även konstatera att det finns en hög risk för att det har genomförts otillåtna direktupphandlingar, samt att vissa upphandlingar inte har genomförts korrekt enligt LOU.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

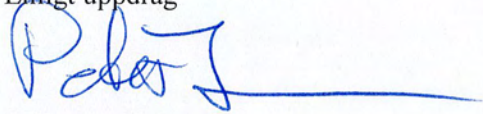
- Uppdatera inköps- och upphandlingspolicyn samt riktlinjerna för upphandling och direktupphandling så att de överensstämmer med gällande lagstiftning, gällande delegationsordning samt Östhammars kommuns nya organisering.
- Uppdatera riktlinjerna för upphandling och direktupphandling till att även inkludera tillvägagångssätt för upphandlingar över tröskelvärden samt avrop vid ramavtal. Riktlinjerna kan även med fördel uppdateras till att beskriva hela upphandlingsprocessen, från genomförandet av en marknadsanalys till uppföljning av avtal och avtalsförvaltning.
- Utveckla uppföljningen av avtal så att de inkluderar fler kontrollmoment för att säkerställa att ingångna avtal följs och utöka antalet fakturor som granskas.

- Utveckla och stärka kontrollen av inköp överstigande direktupphandlingsgränsen i syfte att öka försäkringen avseende otillåtna direktupphandlingar.
- Utveckla och stärka kontrollen av inköp överstigande direktupphandlingsgränsen i syfte att öka försäkringen om följsamhet till LOU.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, vård- och omsorgsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden att:

- Inkludera inköp och upphandling som ett kontrollmoment i kommande internkontrollplaner.

Enligt uppdrag

Peter Jansson
Revisionens ordförande

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

Rapport

Östhammars kommun

KPMG AB

2025-02-18

Antal sidor 17

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Styrning av upphandling och inköp	6
3.2	Roll- och ansvarsfördelning vid upphandling och inköp	9
3.3	Övriga kontrollaktiviteter vid upphandling och inköp	11
3.4	Substansgranskning av inköp och upphandling	13
4	Samlad bedömning och rekommendationer	16

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

1 Sammanfattning

KPMG har av revisorerna i Östhammars kommun fått i uppdrag att genomföra en granskning av upphandlingsprocessen.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om inköp och upphandling sker i enlighet med tillämpbar lagstiftning och interna styrdokument.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att inköp och upphandling inte sker i enlighet med tillämpbar lagstiftning och interna styrdokument.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visat att de befintliga riktlinjerna och rutinerna inte har uppdaterats i enlighet med den senaste revideringen av lagen om offentlig upphandling (LOU). Detta resulterar i felaktiga hänvisningar till lagtexten. Vidare har inte riktlinjer och rutiner uppdaterats efter att det genomförts omorganiseringar inom kommunen, vilket riskerar bidra till en otydlig ansvarsfördelning. Det finns även motstridiga uppgifter i nämndernas delegationsordningar i förhållande till vad som uppges i riktlinjerna för upphandling och direktupphandling. Därtill framgår det av intervjuer att ansvarsfördelningen upplevs som otydlig. Av genomförd substansgranskning kan vi även konstatera att det finns en hög risk för att det har genomförts otillåtna direktupphandlingar, samt att vissa upphandlingar inte har genomförts korrekt enligt LOU.

I det följande redovisas samlad bedömning av revisionsfråga per revisionsobjekt:

Revisionsfråga	Bedömning
Finns riktlinjer och rutiner avseende upphandling och inköp i tillräcklig utsträckning som stöd i processen?	Delvis
Är det en tydlig ansvarsfördelning inom upphandlingsprocessen?	Nej
Säkerställer kommunstyrelsen en tillräcklig intern kontroll avseende upphandling och inköp?	Nej
Har enskilda inköp föregåtts av en upphandling som efterlever gällande regelverk?	Delvis
Säkerställs att ingångna avtal följs?	Nej

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Uppdatera inköps- och upphandlingspolicyn samt riktlinjerna för upphandling och direktupphandling så att de överensstämmer med gällande lagstiftning, gällande delegationsordning samt Östhammars kommuns nya organisering.
- Uppdatera riktlinjerna för upphandling och direktupphandling till att även inkludera tillvägagångssätt för upphandlingar över tröskelvärden samt avrop vid ramavtal. Riktlinjerna kan även med fördel uppdateras till att beskriva hela upphandlingsprocessen, från genomförandet av en marknadsanalys till uppföljning av avtal och avtalsförvaltning.
- Utveckla uppföljningen av avtal så att de inkluderar fler kontrollmoment för att säkerställa att ingångna avtal följs och utöka antalet fakturor som granskas.
- Utveckla och stärka kontrollen av inköp överstigande direktupphandlingsgränsen i syfte att öka försäkran avseende otillåtna direktupphandlingar.
- Utveckla och stärka kontrollen av inköp överstigande direktupphandlingsgränsen i syfte att öka försäkran om följsamhet till LOU.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, vård- och omsorgsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden att:

- Inkludera inköp och upphandling som ett kontrollmoment i kommande internkontrollplaner.

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

2 Bakgrund

KPMG har av revisorerna i Östhammars kommun fått i uppdrag att genomföra en granskning av upphandlingsprocessen. Uppdraget avser 2024 års revision.

Att inköp görs i enlighet med gällande regelverk ska säkerställa att anlitate leverantörer har god affärsetik, följer lagar och förordningar, och fullgör sina skyldigheter gentemot samhället. Ur kommunens perspektiv är det vidare viktigt att säkerställa att varor, tjänster och entreprenader köps med rätt kvalitet till rätt kostnad samtidigt som det tas hänsyn till sociala, etiska och miljömässiga krav. Kommunens inköp och upphandlingar ska rimligtvis medverka till en marknadssituation som präglas av uthållighet och väl fungerande konkurrens, vilket i sin tur över tid medverkar till affärsmässighet.

Revisionen gör bedömningen att det finns en risk för att inköps- och upphandlingsprocessen inte i tillräckligt hög grad är ändamålsenlig. Utifrån LOU:s långtgående krav på upphandlande enheter och sanktioner mot otillåtet genomförda upphandlingar/inköp, är det revisorernas mening att det är väsentligt att upphandlingsprocessen fungerar tillfredsställande så att kommunen lever upp till lagens krav på upphandling.

Mot bakgrund av ovanstående har revisorerna beslutat om att genomföra en granskning av upphandling och inköp.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om inköp och upphandling sker i enlighet med tillämplar lagstiftning och interna styrdokument.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Finns riktlinjer och rutiner avseende upphandling och inköp i tillräcklig utsträckning som stöd i processen?
- Är det en tydlig ansvarsfördelning inom upphandlingsprocessen?
- Säkerställer kommunstyrelsen en tillräcklig intern kontroll avseende upphandling och inköp?
 - o Sker systematiska kontroller av trohet till avtal?
- Har enskilda inköp föregåtts av en upphandling som efterlever gällande regelverk?
- Säkerställs att ingångna avtal följs?

Granskningen avser kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, vård- och omsorgsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- Kommunallagen 6 kap § 6

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

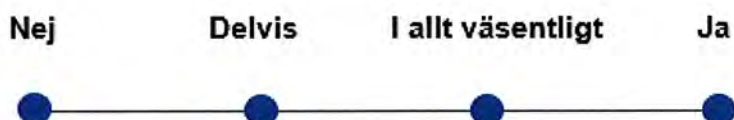
- Tillämpbara interna regelverk och policyer
- Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling
- Konkurrensverkets rekommendationer

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av inköps- och upphandlingspolicy, riktlinje för upphandling och direktupphandling i Östhammars kommun och delegationsordningar.
- Intervjuer har genomförts med kommundirektör, chefjurist, fastighetschef, ekonomi- och upphandlingschef, samt tjänstepersoner inom ekonomi och upphandling.
- Stickprovsvisa kontroller av enskilda upphandlingar.
- Registeranalys avseende om det finns avtal för inköp över direktupphandlingsgränsen.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av kommundirektör, chefjurist, ekonomi- och upphandlingschef, samt de tjänstepersoner inom ekonomi och upphandling som blev intervjuade.

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrning av upphandling och inköp

3.1.1 Inköps- och upphandlingspolicy

Kommunfullmäktige har antagit en inköps- och upphandlingspolicy¹ som är gällande för kommunens samtliga nämnder, verksamheter och enheter. Policyn beslutades 2021-09-14. En revidering av lagen om offentlig upphandling (LOU) genomfördes under år 2022.

Av policyn framgår det att alla upphandlingar och avrop ska ske i enlighet med gällande lagstiftning. Vidare anges att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att kommunens mål uppfylls och att ekonomiska resurser nyttjas effektivt. Enligt policyn ska kommunstyrelsen samordna styrningen för all upphandling inom kommunen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har under november 2024 gett förvaltningen i uppdrag att revidera inköps- och upphandlingspolicyn.

Målstyrning enligt inköps- och upphandlingspolicy

I policyn definieras ett antal mål för Östhammars kommuns upphandling. Enligt policy ska upphandlingar präglas av rättssäkerhet, effektivitet, samverkan och ekologisk och social hållbarhet. All inköps- och upphandlingsverksamhet ska bygga på objektivitet, affärsmässighet samt mångfald och konkurrens.

Enligt policyn avses målet kring rättssäkerhet att all inköps- och upphandlingsverksamhet ska följa gällande lagstiftning, interna styrdokument och riktlinjer. Kommunen ska även vara transparent i upphandlingsprocessen och upphandlingar ska genomföras av personer med kompetens inom området.

Avseende målet kring effektivitet anges det att Östhammars kommun strävar efter att i hög utsträckning digitalisera inköps- och upphandlingsverksamheten vilket innebär att använda e-handel i lämpliga fall. Vidare framgår det att avtalstrohet är nödvändigt för att uppnå målet kring effektivitet. Enligt policyn ska särskilda skäl kunna redovisas vid avsteg från befintliga ramavtal.

Målet kring samverkan innebär att Östhammars kommun ska i den mån det är möjligt och lämpligt samarbeta med andra upphandlande myndigheter.

Angående målet kring ekologisk och social hållbarhet anges det i policyn att vid upphandlingar ska miljökrav finnas med. Miljökraven som ställs ska vara proportionerliga och relevanta för att upphandlingsföremålet ska kunna följas upp. Vidare ska Östhammars kommun i sina upphandlingar ställa krav kring arbetsrättsliga villkor. I en upphandling ska en bedömning genomföras gällande vilka övriga sociala, etiska och arbetsrättsliga faktorer som är relevanta utifrån upphandlingsobjektet.

¹ Inköps- och upphandlingspolicy, antagen av kommunfullmäktige 2021-09-14 §129

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

Målet kring objektivitet innebär att val av leverantörer ska ske objektivt utifrån kraven i respektive upphandling.

Avseende målet kring affärsmässighet framgår det i policyn att Östhammars kommuns upphandlingar av varor, tjänster och entreprenader ska hålla rätt kvalitet och utföras till rätt pris utifrån ett långsiktigt totalkostnadsperspektiv. Vidare framgår det att uppföljningar av ingångna avtal ska ske löpande för att säkerställa att ingångna avtal följs och används på rätt sätt. Krav som ställts i upphandlingen ska följas upp under avtalstiden. Uppföljningar och eventuella avvikelser från avtal som kan leda till påföljder ska dokumenteras. Därtill anges det i policyn att de avtal som kommunen tecknat eller på annat sätt är avtalspart i alltid ska nyttjas vid avrop.

Gällande målen kring mångfald och konkurrens framgår det i policyn att kommunen ska underlätta för det lokala näringslivet att delta i kommunens upphandlingar. Dialog ska som huvudregel alltid ske med leverantörer före, under och efter en upphandling. Vidare framgår det att en ambition med kommunens upphandling är att underlätta för små, medelstora och nyetablerade företag att delta som anbudsgivare. Kommunen ska i upprättandet av upphandlingsunderlag där så är möjligt dela in upphandlingen i områden, kategorier, produktgrupper eller motsvarande.

Slutligen anges det att målet kring etik innebär att kommunens kontakter med leverantörer ska kännetecknas av god affärsetik, objektivitet och likabehandling. Östhammars kommun ska verka för en sund konkurrens på lika villkor. Vidare framgår det att kommunen ska kontrollera att alla leverantörer och underleverantörer uppfyller sina samhällsliga åtaganden vad gäller skatter och arbetsgivaravgifter. I policyn anges det även att anställda i Östhammars kommun eller anlitate konsulter ska avstå från att handlägga en upphandling eller annat upphandlingsärende där en jävssituation riskerar uppstå. Anställda ska också vara väl medvetna om att agera utifrån kommunens riktlinjer gällande mutor, jäv och korruption.

3.1.2 Riktlinje för upphandling och direktupphandling i Östhammars kommun

Kommunstyrelsen i Östhammar har antagit en integrerad riktlinje för upphandling och direktupphandling². Riktlinjen är gällande för samtliga nämnder och verksamheter i kommunen. Riktlinjerna antogs 2021-08-31. Under år 2022 genomfördes det en revidering av LOU.

Riktlinjer för upphandling

I riktlinjerna för upphandling anges de fem grundläggande upphandlingsprinciperna som lagarna avseende offentlig upphandling bygger på. Dessa är följande:

- Icke-diskriminering
- Likabehandling
- Proportionalitet
- Öppenhet

² Riktlinje för upphandling samt direktupphandling i Östhammars kommun. Kommunstyrelsen 2021-08-31 §213

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

- Ömsesidigt erkännande

I riktlinjerna saknas dock en tydlig vägledning kring upphandlingar över tröskelvärden och hur avrop från ramavtal ska genomföras. Därtill saknas en beskrivning för samtliga steg i processen (från marknadsanalys/behovsanalys till uppföljning av avtal) för genomförandet av en upphandling.

Riktlinjer för direktupphandling

Enligt LOU 19 a kap. 15§ ska en upphandlade myndighet besluta om riktlinjer för direktupphandling. I Östhammars kommuns riktlinjer för upphandling och direktupphandling finns det ett specifikt avsnitt för direktupphandling. Riktlinjerna har dock inte uppdaterats efter det att LOU reviderades år 2022, vilket innebär att det finns vissa felaktiga hänvisningar till lagtext. Av intervju framgår dock att det planeras en revidering av riktlinjerna efter det att inköps- och upphandlingspolicyn har reviderats.

I avsnittet för direktupphandling framgår det en beskrivning kring när en direktupphandling får genomföras. Vidare framgår det av riktlinjerna att en upphandling inte får delas upp i syfte att komma under beloppsgränserna för direktupphandling.

Det anges i riktlinjerna vem som är berättigad att genomföra en direktupphandling. Ett krav för att genomföra en direktupphandling är att personen har fått ett bemyndigande från attestberättigad chef. Personen i fråga ska också ha genomgått internutbildningen i direktupphandling.

I avsnittet kring direktupphandling finns det en beskrivning av genomförandet av en direktupphandling. I denna anges det att ett beslut kring direktupphandling förutsätter att det kontrollerats att ramavtal saknas i avtalskatalogen och det förmodade värdet av hela inköpet understiger direktupphandlingsgränsen. Vidare framgår det att vid ett avtalsvärde under 10 000 kr väljer den som upphandlar (delegaten) hur inköpet ska konkurrensutsättas, om direktupphandling ska genomföras skriftligt eller muntligt samt om avtal ska tecknas.

Vidare framgår det hur genomförande av tecknade av avtal mellan 10 001 – 100 000 kr ska genomföras. Vid dessa avtalsbelopp ska ett diarienummer tas fram samt en direktupphandlingsblankett. Vidare ska tre leverantörer utses, om tre leverantörer inte utses ska en anledning till det motiveras på upphandlingsblanketten. Det anges även att kontroll av leverantörer ska ske avseende bland annat registrering av mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter, innehav av F-skatt samt om eventuella skatteskulder föreligger. Leverantörerna ska kontaktas och begäran om pris ska göras. Den vinnande leverantören ska meddelas och varan ska beställas från denna. Handlingarna ska lämnas till diariet och direktupphandlingsblanketten ska bifogas fakturan. Det anges även att det är av vikt att alla leverantörer får samma information och villkor. Vidare anges att vid upphandling av tjänster ska Verksamhet Upphandling kontaktas.

Vid ett avtalsvärde som överstiger 100 000 kr anges det att kontakt ska tas med Verksamhet Upphandling. Direktupphandlingar över 100 000 kr kan genomföras på sektornivå efter bemyndigande från Verksamhetschef Upphandling. Det framgår dock att vid denna beloppsgräns ska en annonsering av direktupphandling övervägas.

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

3.1.3 Övriga rutiner för upphandling

I samband med granskningen har vi även tagit del av en upphandlingsrutin som är framställd på tjänstemannanivå. Rutinen beskriver bland annat hur ofta möten ska ske, övergripande kring förfarandet över nya upphandlingar, vilka som är ansvariga kontaktpersoner på respektive kontor samt övergripande information om Addas inköpscentral.

3.1.4 Bedömning

Vår bedömning är att riktlinjerna och rutinerna avseende upphandling och inköp delvis är ett tillräckligt stöd i processen. Av genomförd granskning kan vi konstatera att det finns en antagen policy samt riktlinjer för upphandling och direktupphandling. Policy och riktlinjer är antagna år 2021. Det genomfördes en revidering av LOU under år 2022 vilket medför att det i vissa delar av riktlinjerna hänvisas till fel lagtext. Med hänsyn till LOU:s revidering finns det därmed anledning att uppdatera riktlinjerna för att säkerställa att riktlinjerna följer gällande lagstiftning. Vi ser det som positivt att detta har uppmärksammats av kommunen och att det genomförs en revidering av inköps- och upphandlingspolicyn, samt att det planeras för en revidering av riktlinjerna.

Vidare gör vi bedömningen att riktlinjerna kan uppdateras till att inkludera tillvägagångssätt för upphandlingar över tröskelvärden samt avrop vid ramavtal. Riktlinjerna kan även med fördel uppdateras till att beskriva hela upphandlingsprocessen, från genomförandet av en marknadsanalys till uppföljning av avtal och avtalsförvaltning.

3.2 Roll- och ansvarsfördelning vid upphandling och inköp

3.2.1 Övergripande organisation

Under kommunfullmäktige finns det i Östhammars kommun sju nämnder³ och en kommunstyrelse. Under nämnderna finns det en förvaltning och sju kontor vilka är samhällsbyggnadskontoret, kultur- och fritidskontoret, kommunledningskontoret, tekniska kontoret, omsorgskontoret, näringslivskontoret och barn- och utbildningskontoret. Kontoren är vidare indelade i verksamheter och enheter. Under kommunledningskontoret finns verksamheten för ekonomi och upphandling.

3.2.2 Reglementen

Enligt kommunstyrelsens reglemente⁴ ansvarar kommunstyrelsen för den ekonomiska förvaltningen vilket inkluderar ansvaret över kommunens upphandlingspolicy, regler och anvisningar. Kommunstyrelsen är även ansvariga för inköps- och upphandlingsverksamheten. I övriga nämnders reglemente finns inte någon skrivning avseende inköp och upphandling. Enligt Östhammars kommuns attestreglemente⁵ är

³ Individ- och omsorgsnämnden upphörde under år 2024.

⁴ Reglemente för styrelse och nämnder, antagen av kommunfullmäktige 2024-09-17 §145

⁵ Kommunfullmäktige 2012-11-11

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

varje nämnd ansvariga för att upphandling sker enligt gällande avtal och lagar samt att verksamheten följer kommunövergripande policyer.

3.2.3 Delegationsordningar

Enligt kommunlagen kan en nämnd överlåta rätten att ta beslut i vissa frågor till någon annan. Av kommunstyrelsens, barn- och utbildningsnämndens, vård- och omsorgsnämndens, bygg och miljönämndens samt kultur- och fritidsnämndens delegationsordningar framgår bland annat delegation på beslut avseende direktupphandlingar, tilldelningsbeslut och tecknande av avtal.

I nämndernas delegationsordningar anges att anskaffningsbeslut, det vill säga beslutet att inleda processen för att köpa varor, över 400 000 kr beslutas av nämnd.

I kommunstyrelsens delegationsordning anges det att anskaffningsbeslut över 400 000 kr beslutas av KSAU/KSTU inom respektive utskotts uppdrag inom kommunstyrelsen och ansvarig nämnd utanför kommunstyrelsen. I kommentaren till kommunstyrelsens delegationspunkt avseende anskaffningsbeslut finns följande skrivning "politiskt eller principiellt viktiga". Vid intervju framgår det att denna skrivning har tolkats som att vid politiskt eller principiellt viktiga beslut ska politiken fatta beslutet kring anskaffning, men att vid beslut som inte är politiskt eller principiellt viktiga ska ekonomi- och upphandlingschef fatta anskaffningsbeslut.

3.2.4 Inköps- och upphandlingspolicy

Av Östhammars inköps- och upphandlingspolicy framgår det att upphandlingar och avrop över 100 000 kr ska utföras av Verksamhet Upphandling. I nämndernas delegationsordning framgår dock att tecknande av avtal upp till 400 000 kr är delegerat till kontorschef. Uppgifterna är således motstridiga.

Av policyn framgår att avrop från befintliga avtal under 100 000 kr ska utföras av personer som är särskilt utsedda för uppgiften vilket är certifierade beställare. För att en anställd ska bli certifierad beställare ska den ha genomgått kommunens internutbildning till certifierad beställare. Vidare framgår det att direktupphandlingar under 100 000 kr kan utföras av personer som genomgått kommunens internutbildning i direktupphandling.

3.2.5 Riktlinjer för upphandling samt direktupphandling i Östhammars kommun

Enligt riktlinjerna⁶ för upphandling är kommunens funktion för upphandling kallad Verksamhet Upphandling och placerad i sektor verksamhetsstöd. Riktlinjernas beskrivning av roll- och ansvarsfördelningen kring upphandling är dock till stor del inaktuella då det har genomförts flertalet omorganiseringar sedan riktlinjerna antogs år 2021.

Riktlinjerna är motstridiga till gällande delegationsordning. Riktlinjerna anger att sektorchef fattar anskaffningsbeslut inom respektive sektors verksamhetsområde upp till 800 000 kr. I nämndernas delegationsordningar anges dock att vid

⁶Kommunstyrelsen 2021-08-31 §213

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

ansaffningsbeslut där ramavtal inte finns är delegationen till kontorschef upp till 400 000 kr.

Vidare framgår det i riktlinjerna att vid direktupphandling över 100 000 kr ska Verksamhet Upphandling kontaktas.

3.2.6 Sammanfattande från intervjuer

Vid intervju med tjänstepersoner framgår det att policy, riktlinjer och delegationsordningar avseende upphandling och inköp inte upplevs som tillräckligt tydliga gällande ansvarsfördelningen. Vidare framgår det av intervju att skrivningen i kommunstyrelsens delegationsordning avseende principiellt viktiga beslut uppfattas som otydlig.

3.2.7 Bedömning

Vår bedömning är att det inte är en tydlig ansvarsfördelning inom upphandlingsprocessen. Bedömningen grundar sig på att riktlinjerna för upphandling och direktupphandling inte är uppdaterade efter det att omorganiseringar i kommunen har genomförts. Vidare är uppgifter i riktlinjer och policy motstridiga till delegationsordningen. Det har även framkommit av intervjuer att ansvarsfördelningen gällande inköp och upphandling upplevs som otydliga, vilket vi bedömer som en brist då det är av vikt att tjänstepersoner i kommunen upplever att ansvarsfördelningen är tydlig.

3.3 Övriga kontrollaktiviteter vid upphandling och inköp

3.3.1 Internkontrollplan

I kommunstyrelsens och nämndernas internkontrollplaner samt de riskanalyser som ligger till grund för internkontrollplanerna framgår ingen specifik risk eller specifikt kontrollmoment som avser inköp och upphandling.

3.3.2 Kontroll av avtal

Av intervju framgår att verksamheten för ekonomi och upphandling genomför vissa enklare kontroller av leverantörer vid avtalsförlängning, exempelvis kontroller av ett fåtal fakturor. Kontrollerna upplevs dock inte vara tillräckliga. Det beskrivs i intervju att på grund av hög arbetsbelastning har inte kontrollaktiviteter vid avtalsuppföljning kunnat prioriteras.

Vid intervju framgår det att upphandling och ekonomi har en upphandlingsplan som finns i Excelformat. Ansvarig upphandlare ska övervaka och hålla koll på de befintliga avtalen. Vid intervju framgår att en upphandlare kan ansvara för över 100 avtal. Vidare finns det en avtalsdatabas där verksamheter kan få information om hur avrop ska göras.

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

3.3.3 Kontroll av leverantörstrohet

Leverantörstrohet innebär att de inköp som genomförts har skett från leverantörer som kommunen har avtal med.

I riktlinjerna för upphandling anges det att kommunens anställda är skyldiga att känna till och använda gällande avtal för att säkerställa hög avtalstrohet. Vidare framgår det att direktupphandling inte får göras på sådant som redan omfattas av existerande avtal. Riktlinjerna beskriver även att varje chef ansvarar för att ingångna avtal följs och att avrop/beställningar görs i enlighet med kommunens rutiner. Vid intervju framgår det dock att vissa berörda chefer inom kommunen upplever att de ansvarar över ett för stort antal avtal, varav det upplevs som omöjligt att hålla koll på samtliga avtal.

I riktlinjerna beskrivs det att det ingår i Verksamhet Upphandlings ansvarsområde att löpande ta fram uppgifter gällande leverantörstrohet. Verksamhet Upphandling ska även påtala eventuella brister och identifiera dess orsaker. Av intervju framgår det att detta inte har genomförts på grund av omorganiseringar och personalbrist.

3.3.4 Uppföljning av följsamhet till upphandlingsregelverket

Enligt LOU får inte det sammanlagda värdet av liknande varor och tjänster direktupphandlas om det överstiger direktupphandlingsgränsen på 700 000 kr. Det är därför viktigt att samordna inköp, samt beakta om en vara / tjänst är ett engångsköp eller om det finns ett återkommande behov inom kommunen för varan / tjänsten.

Av intervju framgår det att det inte genomförs några specifika kontroller avseende om inköp som utförs av respektive kontor överstiger direktupphandlingsgränsen. Vidare framgår det av intervju att det genomförs inköp över 100 000 kr vid verksamheterna som inte genomförs av ekonomi och upphandling, vilket är motstridigt till riktlinjerna.

Vidare framgår det av granskningen att det saknas rutin för att fånga upp "vilda inköp". (vilda inköp är inköp utanför ramavtal vid upphandlingar där ramavtal bör tillämpas, exempelvis en otillåten direktupphandling). Saknaden av rutin riskerar att medföra en problematik med att matcha fakturan med leverantören.

3.3.5 Risk för oegentligheter och korruption

Kommunen har en policy mot oegentligheter och korruption som togs fram 2013. Inom kommunen saknas enligt uppgift idag specifika strukturer för att skydda sig mot oegentligheter och korruption. Det saknas specifika kontrollmoment och riktad uppföljning mot risker för oegentligheter och korruption.

I intervju framkommer följande avseende kontrollmiljön inom kommunen:

- Enligt uppgift förefaller verksamheten upprepade gånger avvika från att involvera upphandlingsfunktionen vid inköp i strid med interna riktlinjer.
- Enligt uppgift har samma verksamhet också förlängt kontrakt trots att de saknar behörighet att göra det. Detta har påtalats till verksamhetsansvariga men fortsätter trots detta att upprepas.

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

- Enligt uppgift har det flera gånger påpekats att chef gör inköp vid sidan om ramavtal utan att det leder till synbara konsekvenser.
- Enligt uppgift har det förekommit lagöverträdelser med misstanke om bedrägligt beteende och jäv och som trots påpekanden till verksamhetsansvariga inte har utretts djupare och utan synbara konsekvenser.

3.3.6 Bedömning

Vår bedömning är att kommunen inte säkerställer att ingångna avtal följs.

Av granskningen framgår det att det görs ett fåtal kontroller av leverantörer vid avtalsförlängning för att säkerställa att ingångna avtal följs. Kontrollerna som har beskrivits är exempelvis att följa upp ett tiotal fakturor. Vi bedömer det som positivt att det görs viss uppföljning, däremot anser vi att kontrollerna bör utvecklas till att dels involvera fler kontrollmoment för att säkerställa att ingångna avtal följs, dels utöka antalet fakturor som granskas.

Samtidigt verkar det saknas rutin för att fånga upp "vilda inköp". Eftersom inköp från leverantör som inte sedan tidigare är inlagd i ekonomisystemet kommer att medföra att fakturan inte kan matchas i ekonomisystemet när den inkommer. Här kan man tänka sig att ekonomiavdelningen stoppar fakturan för utredning om ett otillåtet inköp utöver avtal har skett som inte harmoniserar med interna riktlinjer. Vidare finns det en risk att "vilda inköp" och avsteg från upphandlade ramavtal kan innebära att kommunen blir skadeståndsskyldig. Det finns även en risk att rabatter för kommunen går förlorade när avsteg sker från upphandlade ramavtal, vilket kan innebära stora belopp för kommunen.

Vidare bedöms kommunens interna miljö vara svagt skyddad mot korruption och förutsättningarna för att det ska upptäckas bedöms vara små. Vi uppfattar därutöver att det är extra allvarligt att omfattande avvikelser från interna riktlinjer lyfts fram och synliggörs men att det inte leder till några konsekvenser. Varje inköp som innebär ett avsteg från ramavtal bör kunna betraktas som en potentiell oegentlighet med misstanke om korruption och bör därför utredas i grunden. Alla inköp som sker utifrån kommunens budget ska genomföras inom ramen för fastställda delegationer och i enlighet med fastställda riktlinjer. Alla inköp som genomförs i strid med dessa villkor bör i princip vara att betrakta som otillåtna.

3.4 Substansgranskning av inköp och upphandling

Granskningen har innefattat djupare intervjuer avseende upphandlingar och inköp inom fastighetsavdelningen, en registeranalys samt ett stickprov. Registeranalysen har syftat till att kontrollera om inköp som gjorts över direktupphandlingsgränsen har genomförts enligt befintliga avtal. Stickprovet har genomförts för att bedöma om upphandling har skett korrekt enligt LOU.

3.4.1 Upphandlingar och inköp inom fastighetsavdelningen

Budget och rätten att belasta densamma är delegerat till avdelningschef inom fastighetsavdelningen. Det framgår dock av intervju att det förekommer att anställda inom avdelningen ändå beställer varor utan ett godkännande. Detta förfarande

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

förefaller inte harmonisera med delegationsbeslut om budget och rätten att förfoga över kommunens medel. Vidare framgår det av intervju att detta bidrar till att det försvårar möjligheten att kontrollera om beställningar har gjorts inom ramen för befintliga avtal eller om en upphandling bör genomföras.

Därtill uppges det att slutattesterare har ca 100 fakturor per dag att attestera, där beställare först utför kontrollattester, dvs. att fakturerat belopp motsvarar beställd vara eller tjänst.

3.4.2 Registeranalys avseende om det finns avtal för inköp över direktupphandlingsgränsen

Registeranalysen har genomförts genom att vi har begärt ut en lista av gjorda inköp av kommunen samt kommunens avtalslista. Vi har sedan gjort en matchning mellan avtalslistan samt leverantörer för gjorda inköp över direktupphandlingsgränsen. Vi har därefter efterfrågat de avtal där det inte fanns någon matchning till leverantören. I vissa fall har kommunen kunnat visa att det finns gällande avtal, medan det i andra fall inte har kunnat påvisats.

3.4.3 Stickprov gällande om enskilda upphandlingar har skett i enlighet med LOU

Stickprov under direktupphandlingsgränsen (700 000 kr)

Stickprovet har genomförts genom att vi har valt ut två leverantörer där vi har kunnat se att inköp har genomförts under direktupphandlingsgränsen utifrån den leverantörslista vi erhållit från kommunen. Vi har sedan begärt in allt tillämpligt material för de genomförda upphandlingarna. I båda fallen har inköpen varit genomförts via avrop från Addas ramavtal⁷ där Östhammars kommun har varit en avropsberättigad part.

Stickprov över direktupphandlingsgränsen (700 000 kr)

Stickprovet har genomförts genom att begära in underlag från tre genomförda upphandlingar över direktupphandlingsgränsen och kontrollerat upphandlingen gentemot tillämpliga paragrafer i LOU. Underlag som begärts in var annons, upphandlingsdokument / administrativa föreskrifter, öppningsprotokoll, anbudsutvärdering, vinnande anbud, tilldelningsbeslut, undertecknat avtal och efterannonser.

Av genomfört stickprov kan vi konstatera att vi har funnit avvikelser i två av tre kontrollerade upphandlingar. I det ena fallet består avvikelserna i att det inte har genomförts någon efterannonsering och i det andra fallet består avvikelsen i att efterannonseringen har gjorts för sent enligt gällande rätt.

3.4.4 Bedömning

Vår bedömning är att enskilda inköp delvis har föregåtts av en upphandling som efterlever gällande regelverk.

⁷ Adda är ett företag inom SKR som bland annat hjälper kommuner och regioner med strategiskt inköp och ramavtal.

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

Bedömningen grundar sig på att det i vissa fall har genomförts inköp över direktupphandlingsgränsen där kommunen inte kunnat påvisa att det finns ett gällande avtal. Det finns därav en hög risk att det har genomförts otillåtna direktupphandlingar.

Därtill har vi vid stickprovsgranskning av enskilda upphandlingar över direktupphandlingsgränsen identifierat avvikelser i två av tre upphandlingar. Enligt 19 kap 7 § i LOU ska en upphandlande myndighet som tilldelat ett kontrakt eller ingått ett ramavtal genomföra en efterannons av upphandlingsresultatet senast 30 dagar efter att avtalet eller ramavtalet ingicks.

Vidare framgår det av granskningen att slutattesterare inom fastighetsavdelningen attesterar cirka 100 fakturor per dag. Med ett så stort antal fakturor i omlopp dagligen försämrar möjligheten för slutattesterare att kunna ta ansvar för att samtliga inköp är nödvändiga för verksamheten, att de följer avtal och regelverk i allmänhet. Därmed ökar risken att åtminstone delar av väsentliga kontrollmoment försummas i attestförfarandet.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen inte säkerställer en tillräcklig intern kontroll avseende upphandling och inköp.

Av granskningen framgår det att det inte genomförs tillräckliga kontrollaktiviteter avseende inköp och upphandling. Vidare har varken kommunstyrelsen eller nämnderna uppmärksammat inköp och upphandling som en risk i framtagnandet vad gäller internkontrollplanen. Av granskningen framgår det dessutom att det på grund av hög arbetsbelastning inte genomförts systematiska kontroller av trohet till avtal eller av leverantörstrohet. Därtill har vi uppmärksammat att det finns en hög risk för att otillåtna direktupphandlingar genomförs, samt uppmärksammat avvikelser i förhållande till enskilda upphandlingar. Det finns därmed indikationer på att internkontrollen kring inköp och upphandling inte är fungerande i praktiken.

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om inköp och upphandling sker i enlighet med tillämplig lagstiftning och interna styrdokument.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att inköp och upphandling inte sker i enlighet med tillämplig lagstiftning och interna styrdokument.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visat att de befintliga riktlinjerna och rutinerna inte har uppdaterats i enlighet med den senaste revideringen av lagen om offentlig upphandling (LOU). Detta resulterar i felaktiga hänvisningar till lagtexten. Vidare har inte en riktlinje och rutiner uppdaterats efter att det genomförts omorganiseringar inom kommunen, vilket bidrar till en otydlig ansvarsfördelning. Det finns även motstridiga uppgifter i nämndernas delegationsordningar mot vad som uppges i riktlinjerna för upphandling och direktupphandling. Därtill framgår det av intervjuer att ansvarsfördelningen upplevs som otydlig. Av genomförd substansgranskning via registeranalys och stickprov kan vi även konstatera att det finns en risk för att det har genomförts otillåtna direktupphandlingar, samt att vissa upphandlingar inte har genomförts korrekt enligt LOU.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Uppdatera inköps- och upphandlingspolicyn samt riktlinjerna för upphandling och direktupphandling så att de överensstämmer med gällande lagstiftning, gällande delegationsordning samt Östhammars kommuns nya organisering.
- Uppdatera riktlinjerna för upphandling och direktupphandling till att även inkludera tillvägagångssätt för upphandlingar över tröskelvärden samt avrop vid ramavtal. Riktlinjerna kan även med fördel uppdateras till att beskriva hela upphandlingsprocessen, från genomförandet av en marknadsanalys till uppföljning av avtal och avtalsförvaltning.
- Utveckla uppföljningen av avtal så att de inkluderar fler kontrollmoment för att säkerställa att ingångna avtal följs och utöka antalet fakturor som granskas.
- Utveckla och stärka kontrollen av inköp överstigande direktupphandlingsgränsen i syfte att öka försäkran avseende otillåtna direktupphandlingar.
- Utveckla och stärka kontrollen av inköp överstigande direktupphandlingsgränsen i syfte att öka försäkran om följsamhet till LOU.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, vård- och omsorgsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden att:

- Inkludera inköp och upphandling som ett kontrollmoment i kommande internkontrollplaner.

Östhammars kommun

Granskning av upphandlingsprocessen i Östhammars kommun

2025-02-18

Datum som ovan

KPMG AB

Anders Petersson

*Certifierad kommunal yrkesrevisor
och uppdragsansvarig*

Niklas Grönlund

Verksamhetsrevisor

Lisa Lohi

Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Taxa för offentlig kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

Antagen i kommunfullmäktige XXXX-XX-XX

Innehåll

Inledande bestämmelser	2
Allmänna bestämmelser om avgift.....	2
Särskilda bestämmelser om avgift.....	2
Timavgift.....	2
Indexuppräkning.....	3
Avgift för korrigerande åtgärder	4
Avgift exportkontroll.....	4
Avgift för inköp under dold identitet.....	4
Avgiftens erläggande och verkställighet	5
Överklaganden.....	5
Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	5

Inledande bestämmelser

1 § Denna taxa gäller avgifter för Östhammars kommuns kostnader för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedelslagen (2006:804), lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel och lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion samt de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lagstiftning, inklusive förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter, och de EU-bestämmelser som lagstiftningen kompletterar.

Enligt 3 § livsmedelslagen jämföras med livsmedel

1. vatten, från och med den punkt där det tas in i vattenverken till den punkt där det tappas ur kran till konsument, och
2. snus, snusliknande produkter och tuggtobak.

Allmänna bestämmelser om avgift

2 § Avgift enligt denna taxa betalas av den aktör vars verksamhet är föremål för nämndens offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen enligt 1 §, om inte annat följer av denna taxa.

3 § Avgift enligt denna taxa tas inte ut för handläggning som föranleds av ett beslut enligt livsmedels- och foderlagstiftningen överklagas.

4 § Beslut om avgift eller nedsättning av avgift i enskilda fall fattas av Bygg- och miljönämnden efter handläggning.

Särskilda bestämmelser om avgift

5 § För offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som utförs enligt de bestämmelser som avses i 1 § ska en avgift betalas för nämndens nedlagda handläggningstid enligt 6 §.

I 8–19 §§ finns särskilda bestämmelser om avgift för

1. Avgift för planerad kontroll (8 §)
2. Avgift för uppföljande kontroll (9 §)
3. Avgift för registrering (10 §)
4. Avgift för utredning av klagomål (11-12 §§)
5. Avgift för korrigerande åtgärder (13 §)
6. Avgift exportkontroll (14 §)
7. Avgift importkontroll (15 §)
8. Avgift för inköp under dold identitet (16 §)

Timavgift

6 § Vid tillämpningen av denna taxa, tas en timavgift ut enligt timtaxa beslutad av kommunfullmäktige. Avgift tas ut för varje påbörjad halvtimme nedlagd handläggningstid:

- a. 1 650 kronor per timme för planerad offentlig kontroll.
- b. 1 570 kronor per timme för uppföljande kontroll, annan offentlig verksamhet samt kontroll som ursprungligen inte var planerad.

Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid nämnden har använt för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen så som inläsning av ärendet, handläggning och beslut, kontakter med parter,

samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, provtagning och kontroller i övrigt. Vid uppföljande kontroll tas även avgift för restid ut.

Indexuppräknings

7 § Timavgiften i denna taxa är bestämd med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Bygg- och miljönämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att justera timavgiften med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Avgift för planerad kontroll

8 § Avgiftsuttag sker i förhållande till faktiskt nedlagd kontrolltid i varje ärende eller enligt de andra grunder som anges i taxan.

Avgift för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen ska debiteras efter det att kontrollen har utförts, om inte annat följer av denna taxa.

Kontrollen utförs med det kontrollintervall som föranleds av anläggningens riskklassningsbeslut som fastställs av Bygg- och miljönämnden.

Avgift för uppföljande kontroll

9 § För offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad, och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen, ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 6 § betalas om kontrollen blivit nödvändig efter det att bristande efterlevnad upptäckts under en offentlig kontroll och utförs för att bedöma omfattningen och konsekvenserna av denna bristande efterlevnad eller för att verifiera att korrigerande åtgärder har vidtagits.

Avgift för registrering

10 § Den som anmäler en livsmedelsanläggning för registrering ska betala avgift för 1 timme handläggningstid enligt 6 §. Detsamma gäller för den som anmäler en anläggning eller verksamhet som ska registreras enligt regelverket för material i kontakt med livsmedel. Av 1 § 2 st. i taxan framgår att anläggningar för det som enligt livsmedelslagen definieras som livsmedel omfattas av taxan. Avgiftsskyldigheten gäller även den som anmäler registrering av en anläggning med anledning av att den övergått till en ny aktör.

Avgift för utredning av klagomål

11 § För utredning av klagomål ska en avgift för nämndens nedlagda handläggningstid enligt 6 § betalas för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen i de fall där bristande efterlevnad hos aktören kan bekräftas.

12 § För offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen som utförs efter ett meddelande inom systemet för snabb varning (RASSF) enligt artikel 50 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, ska en avgift för nämndens nedlagda handläggningstid enligt 6 §, om det efter det att aktören erhöll meddelandet blivit nödvändigt för nämnden att vidta åtgärder för att spåra eller återkalla de varor som omfattas av meddelandet.

Avgiften ska betalas av den aktör som innehar eller har importerat, producerat, bearbetat, framställt eller distribuerat de varor som omfattas av meddelandet.

Avgift för korrigerande åtgärder

13 § För korrigerande åtgärder som blivit nödvändiga efter att bristande efterlevnad har konstaterats i syfte att åtgärda eller förebygga upprepning av den bristande efterlevnaden ska en avgift betalas motsvarande nämndens faktiska utgifter som hänger samman med åtgärden.

Avgift exportkontroll

14 § För exportkontroll som föranleds av införselbestämmelser i tredje land ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 6 § betalas för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen samt för utfärdande av exportintyg och andra intyg.

Avgiften ska betalas av den aktör som innehar den exportkontrollerade anläggningen.

Avgift importkontroll

15 § För kontroll av varor som importeras från ett tredjeland ska en avgift enligt 6 § betalas av den aktör som ansvarar för sändningen, med ett belopp som motsvarar nämndens nedlagda kontrolltid för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen.

För uppföljning av prover som har lett till anmärkning ska en avgift enligt 6 § betalas med ett belopp som motsvarar nämndens nedlagda kontrolltid samt nämndens övriga faktiska utgifter. Avgiften ska betalas av importören, dennes ombud eller den som annars ansvarar för livsmedlen.

Avgift för inköp under dold identitet

16 § För inköp under dold identitet som är nödvändiga för att kontrollera att ett livsmedel uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen ska en avgift motsvarande nämndens faktiska utgifter för köpet betalas.

Om ett inköp under dold identitet utförs som ett led i en klagomålskontroll enligt 11-12 §§ tas avgift enligt första stycket ut endast om bristande efterlevnad kan bekräftas.

Justering av avgift i enskilt fall

17 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till en verksamhets art, omfattning, tillsynsbehov eller övriga omständigheter, får Bygg- och miljönämnden i ett enskilt ärende besluta att sänka en avgift enligt denna taxa.

Första stycket gäller dock inte en avgift enligt 10 §. En sådan avgift får endast ändras enligt de förutsättningar som anges i artikel 79.3 förordning (EU) 2017/625.

18 § Om den sammanlagda handläggningstiden understiger en halv timme under ett och samma kalenderår får nämnden besluta att ingen timavgift ska tas ut av aktören under det kalenderåret.

Detsamma gäller andra avgifter enligt denna taxa än timavgift om beloppet i det enskilda fallet är så lågt att det inte är ekonomiskt motiverat att ta ut avgiften.

Avgift vid nekad kontroll

19 § Vid kontroll av livsmedelsverksamhet där Bygg- och miljönämnden inte tillåts tillträde till verksamhetens lokaler utan särskilda skäl för att utföra sin kontroll så tas en avgift ut motsvarande nedlagd handläggningstid enligt 6b §.

Avgiftens erläggande och verkställighet

20 § Betalning av avgift enligt denna taxa ska ske till Östhammar kommun genom dess Bygg- och miljönämnd. Betalning ska ske inom tid som anges i beslutet om avgift eller faktura.

Överklaganden

21 § Nämndens beslut om avgift överklagas till länsstyrelsen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

22 § Denna taxa träder i kraft den **XXXX** och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

Riktlinje för kamerabevakning

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	Datum och §
Ersätter tidigare version	KS-2023-704
Gäller för	KS, nämnder
Dokumentansvarig	Säkerhetsskydd och beredskap

1 Inledning

Östhammars kommuns arbete med kamerabevakning har som syfte att minska skadegörelse på och vid kommunens fastigheter samt vid allmänna ytor som till exempel torg och gator. Arbetet med kamerabevakning är även en del av Östhammars kommuns arbete med brottsförebyggande- och trygghetsskapande åtgärder.

Riktlinjerna tar sin utgångspunkt i kamerabevakningslagen (SFS 2018:1200) med de ändringar som trädde i kraft 2025, dataskyddsförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (GDPR)). Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) är tillsynsmyndighet och kan komma att göra tillsyn.

2 Syfte

Dessa riktlinjer har som syfte att ge vägledning för Östhammars kommuns nämnder och styrelser avseende kamerabevakning. Riktlinjerna ska tillämpas när kommunen ska bedöma möjligheten att få sätta upp nya bevakningskameror och följa upp befintlig kamerabevakning.

3 Kamerabevakning är en kompletterande skyddsåtgärd

För att få kamerabevaka krävs ett berättigat ändamål. En kommun får enbart bevaka det som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. Kamerabevakning ska bara bedrivas om de förväntade effekterna bedöms väga tyngre än den enskildes rätt till integritet. Bevakningen får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som bevakningen riktas mot. Man ska kunna visa att man uttömt andra möjligheter innan man tar till kamerabevakning.

Om ändamålet med bevakningen är att minska skadegörelse, förebygga brott, förhindra olyckor eller liknande ändamål så måste kommunen även kunna visa att det finns problem med brottslighet på den plats som man vill kamerabevaka. Det man vill stävja ska vara dokumenterat på något sätt innan man startar övervakning av viss plats. GDPR är tillämplig på all kamerabevakning. När kommunen identifierat ett ändamål med bevakningen måste även en rättslig grund enligt GDPR kunna konstateras.

De vanligaste rättsliga grunderna för offentlig verksamhet är:

- att kamerabevakningen är nödvändig för att kommunen ska kunna utföra en uppgift av allmänt intresse eller
- nödvändig som ett led i kommunens myndighetsutövning.

Varje beslut om kamerabevakning måste föregås av en konsekvensbedömning och kommunen måste också informera om tilltänkt bevakning genom t.ex. skyltning.

4 Vad gäller avseende tillstånd?

Genom ändringarna i kamerabevakningslagen (2018:1200) som trädde i kraft 2025 är inte längre kamerabevakning tillståndspliktig för kommuner. Det behöver fortsatt lagstöd för att bedriva kamerabevakning. Kommunen ska bedöma om lagstöd finns för varje ny bevakning som ska startas. Kommunen ska göra en intresseavvägning där det behöver stå klart att bevakningsintresset väger tyngre än den enskildes rätt till integritet för att bevakningskameran ska få sättas upp. Intresseavvägningen ska dokumenteras.

5 Vilken upplysningsplikt har kommunen?

Upplysningsplikten innebär att information om allmän kamerabevakning ska ske genom tydlig skyltning eller på annat verkningsfullt sätt, vilket följer av såväl kamerabevakningslagen som dataskyddsförordningen. Upplysningsplikten börjar gälla från och med att utrustningen för kamerabevakning sätts upp. Klagomål kan riktas till kommunens dataskyddsombud eller till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY).

6 Ansvarsfördelning

Respektive kontor ansvarar för att identifiera behov av kamerabevakning, hantera bedömning och dokumentation av aktuella bevakningskameror.

Respektive nämnd ansvarar för att fatta beslut om kamerabevakning. Detta medför att beslutande nämnd blir personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som sker genom kamerabevakning inom dess ansvarsområde i Östhammars kommun. Respektive nämnd ansvarar för att det finns en uppdaterad förteckning över vilken kamerabevakning som bedrivs.

Kommunförvaltningen ansvarar för att ta fram en vägledning som förtydligar hur Östhammars kommun ska arbeta med till exempel processen för intresseavvägning och dokumentation, drift av anläggningar med mera.

Riktlinje för kamerabevakning

Riktlinjer för kamerabevakning inom Östhammars kommun

1 Inledning

Östhammars kommuns arbete med kamerabevakning har som syfte att minska skadegörelse på och vid kommunens fastigheter samt vid allmänna ytor som till exempel torg och gator. Arbetet med kamerabevakning är även en del av Östhammars kommuns arbete med brottsförebyggande- och trygghetsskapande åtgärder.

Riktlinjerna tar sin utgångspunkt i kamerabevakningslagen (SFS 2018:1200) **med de ändringar som trädde i kraft 2025**, och dataskyddsförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (GDPR)). ~~Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) är vägledande tillstånds- och tillsynsmyndighet.~~ **Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) är tillsynsmyndighet och kan komma att göra tillsyn.**

2 Syfte

Dessa riktlinjer har som syfte att ge vägledning för Östhammars kommuns nämnder och styrelser avseende kamerabevakning. ~~Riktlinjerna ska tillämpas både när kamerabevakning kräver tillstånd och när Östhammars kommun själv kan besluta. Riktlinjerna ska också tillämpas om kommunen ska yttra sig över ärenden om kamerabevakning som inkommit till tillståndsmyndighet.~~ **Riktlinjerna ska tillämpas när kommunen ska bedöma möjligheten att få sätta upp nya bevakningskameror och följa upp befintlig kamerabevakning.**

3 Kamerabevakning är en kompletterande skyddsåtgärd!

För att få kamerabevaka krävs ett berättigat ändamål. En kommun får enbart bevaka det som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. Kamerabevakning ska bara bedrivas om de förväntade effekterna bedöms väga tyngre än den enskildes rätt till integritet. Bevakningen får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som bevakningen riktas mot. Man ska kunna visa att man uttömt andra möjligheter innan man tar till kamerabevakning.

Om ändamålet med bevakningen är att minska skadegörelse, förebygga brott, förhindra olyckor eller liknande ändamål så måste kommunen även kunna visa att det finns problem med brottslighet på den plats som man vill kamerabevaka. Det man vill stävja ska vara dokumenterat på något sätt innan man startar övervakning av viss plats. GDPR är tillämplig på all kamerabevakning, ~~oaktat om bevakningen är tillståndspliktig eller ej.~~ När kommunen identifierat ett ändamål med bevakningen måste även en rättslig grund enligt GDPR kunna konstateras.

De vanligaste rättsliga grunderna för offentlig verksamhet är

- att kamerabevakningen är nödvändig för att kommunen ska kunna utföra en uppgift av allmänt intresse eller
- nödvändig som ett led i kommunens myndighetsutövning.

Varje beslut om kamerabevakning måste föregås av en konsekvensbedömning och kommunen måste också informera om tilltänkt bevakning genom t.ex. skyltning.

4 Vad gäller avseende tillstånd?

Tillståndsplikten regleras i kamerabevakningslagen (2018:1200). Tillståndsplikten innebär att kamerabevakning är tillståndspliktig för myndigheter och andra aktörer som utför en uppgift av allmänt intresse och vill kamerabevaka en plats dit allmänheten har tillträde. Vidare gäller tillståndsplikten bara bevakning som innebär varaktig eller regelbundet upprepad personbevakning, det vill säga bevakning där människor utan större svårighet kan identifieras. Kommunstyrelsen ansvarar för att kontrollera vad som gäller i det aktuella fallet. De beslutsunderlag som tas fram för att ansöka om kamerabevakning ska redovisa övriga åtgärder som övervägts/ använts för att förebygga brott och/eller öka tryggheten i det aktuella området/verksamheten. Även vid tillståndspliktig kamerabevakning ska det stå klart att bevakningsintresset väger tyngre än den enskildes rätt till integritet.

Genom ändringarna i kamerabevakningslagen (2018:1200) som trädde i kraft 2025 är inte längre kamerabevakning tillståndspliktig för kommuner. Det behöver fortsatt lagstöd för att bedriva kamerabevakning. Kommunen ska bedöma om lagstöd finns för varje ny bevakning som ska startas. Kommunen ska göra en intresseavvägning där det behöver stå klart att bevakningsintresset väger tyngre än den enskildes rätt till integritet för att bevakningskameran ska få sättas upp. Intresseavvägningen ska dokumenteras.

5 Vilken upplysningsplikt har kommunen?

Upplysningsplikten innebär att information om allmän kamerabevakning ska ske genom tydlig skyltning eller på annat verkningsfullt sätt, vilket följer av såväl kamerabevakningslagen som dataskyddsförordningen. Upplysningsplikten börjar gälla från och med att utrustningen för kamerabevakning sätts upp. ~~Den omfattar alla typer av kamerabevakning, även sådan som inte är tillståndspliktig.~~ Klagomål kan riktas till kommunens dataskyddsombud eller till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY).

6 Berörda och ansvariga Ansvarsfördelning

Dessa riktlinjer gäller för samtliga nämnder inom Östhammars kommun.

Respektive nämnd ansvarar för att fatta beslut om kamerabevakning ska bedrivas ~~eller om en ansökan ska lämnas till tillsynsmyndigheten~~. Detta medför att beslutande nämnd blir personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som sker genom kamerabevakning inom dess ansvarsområde i Östhammars kommun. Respektive nämnd ansvarar för att det finns en uppdaterad förteckning över vilken kamerabevakning som bedrivs.

Kommunstyrelsen ansvarar för drift och underhåll av utrustningen för kamerabevakning. Nämnden åläggs därmed de skyldigheter som gäller enligt dataskyddsförordningen avseende personuppgiftsbiträden. Kommunstyrelsen ansvarar för att gällande bestämmelser och lagar efterlevs samt att det finns en uppdaterad förteckning över vilken kamerabevakning som bedrivs. Kommunstyrelsen ansvarar för att fastställa och vid behov revidera riktlinjerna.

Kommunförvaltningen ansvarar för att ta fram rutiner ~~en vägledning~~ som förtydligar hur Östhammars kommun ska arbeta med till exempel ansökningsprocessen, om tekniska plattformar, ~~exempel~~ **processen för intresseavvägning och dokumentation**, drift av anläggningar med mera.

~~7 Uppföljning~~

~~Kommunförvaltningen ansvarar för uppföljning av riktlinjerna.~~

~~Riktlinjerna gäller till och med 2026 men kan revideras vid behov.~~

Vision för Östhammars kommun

- Östhammar är en kommun som prioriterar service och sina kommunala kärnuppdrag. Vi tar hand om skattebetalarnas intressen och pengar på ett ansvarsfullt sätt. *Vi är tillgängliga för frågor, synpunkter och dialog. Vi tar ansvar för skattemedel och tillgångar genom god hushållning för att säkerställa långsiktig ekonomisk stabilitet och för att främja tillväxt.*
- Vi levererar god och effektiv välfärd som möter kommuninvånarnas behov. *Vi har brukare och elever i fokus när vi utför vårt uppdrag. Vi planerar utifrån kommunens demografi, både med dagens och framtidens behov.*
- Vi gör det attraktivt att starta och driva företag i Östhammars kommun. *Både stora och små företag ser kommunen som en pålitlig samarbetspartner. Det viktiga är att saker blir gjorda, inte vem som gör dem. Vi välkomnar flera aktörer som kan ge bättre service till invånarna än kommunen ensam. Vi möjliggör en god kompetensförsörjning som stärker vår industri och säkrar vår välfärd.*
- Att leva, arbeta och verka i Östhammars kommun är attraktivt. *Vi möjliggör god tillgång till bostäder, bred samhällsservice, arbetsmöjligheter och ett rikt fritids- och föreningsliv.*
- Vi är en trygg kommun och värnar om vår småskalighet och svenska kultur. *Trygghet är viktigt för oss, både i våra verksamheter och i samhället i stort. Vi är en kommun där människor tar ansvar för sina liv och visar respekt för sin omgivning. Vi vill utveckla våra orter och bevara deras unika karaktär.*
- Vi tar hand om vår fina natur, vattnet och miljön. *Kommunen har ett ansvar för vår närmiljö. Vi värnar om våra unika miljöer: skärgård, landsbygd och bruk, med invånares närmiljö i fokus. Tillsammans tar vi hand om vår natur och vårt vatten så att vi kan njuta av dem nu och i framtiden.*

Riktlinje för Oljeskydd

Östhammars kommun

Antaget av	Kommunstyrelsen
Antaget	Datum och §
Gäller för	KS, nämnder
Dokumentansvarig	Säkerhetsskydd och beredskap

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bakgrund	2
Mål och syfte	2
Oljeskyddsberedskap	2
Ansvar	3
Aktörer	6
Bekämpning och sanering	11
Avfallshantering	12
Hamnar	13
Dokumentation	14
Ekonomi	15
Miljö	16
Organisation	18
Information och massmedia	18
Prognos	19
Bilagor	19

Inledning

Denna riktlinje för oljeskydd beskriver ansvarsområden, resurstillgänglighet och de olika faserna av en oljeskyddsinsats. En oljeskyddsinsats inom det geografiska området berör alltid en i och med det geografiska områdesansvaret.¹

Ett oljeutsläpp kan involvera aktörer på såväl lokal, regional, nationell och internationell nivå. På internationell nivå är det i första hand Finland och Åland som skulle kunna bli berörda.

Bakgrund

Östhammars kommun har lång kuststräcka och många större seglande fartyg som passerar Ålandshav framförallt utanför Gräsö och inseglingen till Hargshamn men även i farleden mellan Öregrund och Gräsö.

En riktlinje för oljeskydd behövs eftersom saneringsinsatsen som följer efter en räddningsinsats vid oljeutsläpp till havs kan bli ett kommunalt ansvar. Erfarenheter från stora oljeolyckor påvisar nödvändigheten av att ha en robust kommunal beredskap för att hantera oljeförorening till havs. Kommunens beredskap mot skador till följd av oljeutsläpp till havs syftar till att avvärja, begränsa och undanröja skador av olja för att begränsa långvarig miljöpåverkan och ekonomiska konsekvenser.

Mål och syfte

Syftet med riktlinjen är att samla information och material om arbetssätt, ansvarsfördelning och potentiella samverkansaktörer vid oljeutsläpp eller utsläpp av andra skadliga ämnen till havs, i insjöar eller andra vattendrag. Målsättningen med kommunalt oljeskadeskyddsarbete är att ha förmåga att bekämpa utsläppen för att minimera de ekologiska och ekonomiska följderna. Tidiga och rätt prioriterade åtgärder kan minimera samhällets kostnader och skador på miljön väsentligt. Riktlinjen är en allmän skrift som kortfattat redogör för de olika parametrar och frågeställningar som blir aktuella vid utsläppen. Den ska även tydliggöra kommunens resurser, förmågor och ansvarsförhållanden vid ett oljepåslag i kommunen.

Oljeskyddsberedskap

Östhammars kommun har många öar och milslånga kuststräckor med högt skyddsvärde i form av naturreservat, salskyddsområde, fågelskyddsområden och kylvattenintag till Forsmarks kärnkraftverk.

Riktlinjen är ett dokument som redogör för de olika parametrar och frågeställningar som blir aktuella vid en oljeolycka till havs och i skärgård. Planen beskriver ansvarsförhållanden och en grundorganisation som kan anpassas och dimensioneras efter rådande förutsättningar.

¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Det lokala geografiska områdesansvaret under en samhällsstörning. <https://rib.msb.se/filer/pdf/28842.pdf>

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tagit fram en oljeskyddspärm² innehållande allmän information relaterad till en oljeolycka och den ska fungera som ett komplement till Östhammars kommuns Riktlinje för oljeskydd.

Östhammars kommun har en tjänsteperson i beredskap (TIB) som kan initiera den egna organisationen. TIB ansvarar för att kontakta ansvarig för att inleda en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF).

Oljeutsläpp i insjöar och andra vattendrag

Oljepåslag i insjöar och andra vattendrag, exempelvis efter en tankbilsolycka, är en mer lokal händelse som vanligtvis hanteras av den kommunala räddningstjänsten. Vid en större händelse kan det dock vara nödvändigt att hantera saneringen på samma sätt som vid ett oljepåslag till havs. Konsekvenserna kan bli allvarliga och långvariga, särskilt om utsläppet sker i en dricksvattentäkt eller i vattendrag med nationellt intresse och höga naturvärden.

Digitala hjälpmedel och verktyg

Karttjänsten miljöatlas³ är ett verktyg där information om känsliga områden och objekt, samt om kustens strandtyper finns samlad.

Naturvårdsverkets hemsida har en kartfunktion där skyddad natur visualiseras och kan sorteras⁴.

Strandstädarkartan är en digital karta som tillhandahålls av västkuststiftelsen. Kartan kan vid ett oljeutsläpp användas av kommuner för att låta allmänheten rapportera in fynd av olja⁵.

Ansvar

Enligt 1 kap 2 § 1 st i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, (LSO)⁶, avses med räddningstjänst de räddningsinsatser som staten eller kommunerna ska ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö. Staten eller kommunen ska endast ansvara för en räddningsinsats om det är motiverat med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt (1 kap 2 § 3 st LSO). Ur detta följer att ett oljeutsläpp som riskerar att drabba stränder ofta kan betraktas som en räddningsinsats, men det behöver inte entydigt vara en sådan om förberedelser kan göras innan oljepåslag. Juridiskt går gränsen mellan kommunens och statens ansvarsområden vid strandlinjen.

Kustbevakningen (KBV) ansvarar för miljöräddningstjänst till sjöss, och vid strandlinjen övergår ansvaret till den kommunala räddningstjänsten. Kommunen ansvarar även för

² Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kommunens oljeskadeskydd.

<https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/oljeskadeskydd/kommunens-oljeskadeskydd/>

³ Miljöatlas <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=e00b68a27e474926930a2197683733ea>

⁴ Skyddad natur <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

⁵ Strandstädarkartan <https://online.infracontrol.com/Public/IssueForm/213/Strandstadarkartan>

⁶ SFS 2003:778 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003778-om-skydd-mot-olyckor_sfs-2003-778/

hamnområden (pir till pir), kanaler, vattendrag och insjöar. Detta är den strikta juridiska definitionen av ansvarsområden men i praktiken krävs ofta samverkan mellan aktörer till sjöss och på strand för att lösa uppgiften och utföra en effektiv insats. När oljans spridning har stabiliserat sig och inte längre kan förvärras, avslutas räddningstjänsten enligt LSO. Därefter övergår insatsen till sanering, vilket inte regleras av LSO, utan styrs av andra åtgärdsplaner för sanering. Räddningsledaren fattar beslut om när räddningsinsatsen avslutas och rapporterar därefter skriftligen till den utsedda saneringsledaren, som är ansvarig för oljesaneringen.

Förberedelser – Fas 0

Kartläggning av skyddsvärda områden, erfarenheter och kunskap om att hantera utsläpp samt upprättande och ajourhållning av en lokal oljeskadeskyddsplan är viktiga förberedelser. Vid hot om oljepåslag styr prognoserna vilka kuststräckor som prioriteras. Prioritering av skyddsvärda områden kräver kunskap om tillgänglighet och praktiska skyddsåtgärder. Vetskap om detta är avgörande för att arbeta effektivt och maximera nyttan. Prioriteringen påverkas också av olyckans årstid. Om möjligt är det fördelaktigt att dokumentera kuststräckor innan påslaget sker. Allmänheten kan bidra genom att rensa sandstränder från tång och skräp innan påslaget, men efteråt bör oorganiserade insatser undvikas för att skydda hälsa och minska kontaminering, se bilaga 2 Rutiner och checklistor samt bilaga 4 Skyddsvärden med prioriteringar.⁷

Räddningstjänst – Fas 1

Bekämpning av oljeutsläpp räknas som räddningstjänst och utförs för att avvärja och begränsa skador. De berörda kommunerna svarar bland annat genom exempelvis egna räddningstjänster för bekämpning i strandzonen och i hamnar. Enligt lag är ansvarsgränsen mellan KBV (statens) och kommunens ansvarsområden vid strandlinjen, där KBV ansvarar för räddningstjänst till sjöss och kommunen ansvarar för åtgärder vid strandlinjen. I praktiken kan gränsen vara flexibel, och samverkan krävs för att hantera situationer som omfattar både sjö och land. Hamnar är ett kommunalt ansvar, och dess gränser i vattnet framgår bland annat i Räddningstjänstens handlingsprogram.

Grovsanering – Fas 2

Första prioritet är att försöka styra oljan med mekaniska hjälpmedel som länsor till minst olämpliga områden längs kusten, skydda stränderna med dukar och länsor och därefter hindra att ilandfluten olja sprids vidare. Olja som når land kan spridas och förorena stora områden och då krävs det betydande resurser i form av personal, materiel och underhåll för uthållighet. Det inledande saneringsskedet, grovsaneringen, leds av en kommunal räddningsledare från brandförsvaret.

Finsanering – Fas 3

När räddningstjänsten är avslutad vidtar saneringsarbetet. Saneringsåtgärderna är i princip att städa och göra rent på oljedrabbade stränder och vidtas när oljan inte längre kan spridas och

⁷ Bilaga 4 Skyddsvärden med prioriteringar

hota nya områden. Oljesanering brukar vara ett mycket långvarigt och resurskrävande arbete, som vid stora olyckor kan engagera tusentals personer i flera månader. För att kommunen på ett effektivt sätt ska klara saneringen krävs en väl fungerande organisation som bygger på de åtgärdsplaner som utarbetats. Saneringsledaren utses av kommunledningen efter samråd med Uppsala brandförsvaret. Oljesanering av stränder är inte reglerad i någon författning, men kommunen ansvarar för sitt geografiska område.

Räddningstjänst eller saneringsinsats?

En oljeskyddsinsats klassas inledningsvis som räddningsinsats enligt kriterier i 1 kap 2§ Lagen om skydd mot olyckor. Insatsen ska enligt lagen vara motiverad utifrån följande kriterier:

- Behovet av ett snabbt ingripande.
- Det hotade intressets vikt.
- Kostnaderna för insatsen.
- Omständigheterna i övrigt.

Räddningstjänsten avslutas när räddningsledaren fattar beslut om detta, vilket dokumenteras i räddningstjänstens händelserapport. Beslutet om avslut regleras i 3 kap 9§ i Lagen om skydd mot olyckor och markerar övergången till sanering om insatsen inte längre bedöms vara en räddningsåtgärd. Dialog sker mellan räddningsledaren och den efterföljande parten med genomgång om vad som gjorts eller kan behövas göras i fortsättningen men som inte rymms inom definitionen för räddningsinsats.

Extraordinär händelse

Lag (2006:544)⁸ om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap syftar till att kommuner och regioner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred.

En extraordinär händelse är en händelse som:

- Avviker från det normala.
- Innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig och/eller långvarig störning i viktiga samhällsfunktioner.
- Kräver skyndsamma insatser av en kommun eller region.

⁸ Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2006544-om-kommuners-och-regioners-atgarder_sfs-2006-544/

Aktörer

Nedan följer relevanta aktörer för en oljesaneringsinsats. Utöver kända aktörer tillkommer också den aktör som orsakat utsläppet.

Kustbevakningen

Kustbevakningen (KBV) är en statlig myndighet som ansvarar för miljöräddningstjänst till sjöss, inklusive åtgärder vid oljeutsläpp. Deras mål är att stoppa läckage, förhindra spridning och samla upp olja innan den når land⁹. KBV använder tekniska hjälpmedel som flygövervakning, Seatrack Web¹⁰ och Sjöbasis¹¹ för att hantera utsläpp och prognostisera oljans spridning och fartygs rörelsemönster.

Ansvarsgränsen går vid strandlinjen: KBV hanterar insatser till sjöss, medan kommunerna tar över vid land. Samarbete mellan KBV och kommunal räddningstjänst är avgörande för att effektivt hantera oljeutsläpp. Genom samarbete mellan myndigheter och kommuner kan resurser användas snabbt och koordinerat för att minimera miljöskador.

Räddningstjänst

Den kommunala räddningstjänsten ansvarar för att hantera oljeutsläpp som når land, särskilt vid strandlinjer, hamnområden, kanaler och insjöar. Kommunen ska snabbt vidta åtgärder för att begränsa oljans spridning och skydda miljön. Detta kan inkludera användning av länsor och dämmande dukar för att förhindra ytterligare spridning på land.

När oljan når land och påverkar inre vattenområden, övergår ansvaret från KBV, som hanterar insatser till sjöss, till den kommunala räddningstjänsten. Kommunen leder ofta den initiala bekämpningen och övergår sedan till sanering när oljans spridning har stabiliserats. Saneringen kan pågå under en längre tid och kräver ofta stora resurser.

Kommunen samarbetar nära med KBV för att säkerställa att insatserna är samordnade. Vid större utsläpp kan även Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och andra kommuner bidra med resurser genom samverkan.

Sammanfattningsvis är den kommunala räddningstjänstens ansvar att snabbt bekämpa olja vid land, sanera drabbade områden och koordinera insatserna i samarbete med andra aktörer.¹²

Sjöfartsverket

I sin roll som infrastrukturhållare verkar Sjöfartsverket för att upprätthålla en hållbar maritim miljö, vilket innefattar både arbete för en högre sjösäkerhet men också att främja miljöarbetet. Detta sker genom att verket levererar hållbara sjövägar och värnar liv och miljö vilket utförs genom lotsning, farledshållning, isbrytning, sjötrafikinformation, sjögeografisk verksamhet,

⁹ Kustbevakningen Olja <https://www.kustbevakningen.se/var-verksamhet/raddningstjanst/miljoraddning-till-sjoss/olja/>

¹⁰ Program för miljöräddningstjänst till sjöss <https://www.kustbevakningen.se/globalassets/documents-new/var-verksamhet/raddningstjanst/program-for-miljoraddningstjanst-til-sjoss.pdf>

¹¹ Sjöbasis <https://www.kustbevakningen.se/var-verksamhet/sjoovervakning/civil-sjoinformation/samverkan-sjoinformation/>

¹² Uppsala brandförsvär handlingsprogram <https://uppsalabrandforsvar.se/om-oss/var-verksamhet/mal-och-uppdrag/>

sjömansservice samt sjö- och flygräddning. Myndigheten ansvarar för nationella sjö- och flygräddningscentralen (JRCC) och för efterforskning och räddning av människor. Att farlederna är säkra är inte minst viktigt vid oljetransporter längs kuster och i de stora insjöarna Mälaren och Vänern. Myndighetens ansvar för sjögeografisk information följer internationell standard och bidrar i hög grad till att minska risken för grundstötningar och kollisioner till havs, vilket även Sjöfartsverkets ansvar för sjögeografisk information och lotsning bidrar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) förstärkningsresurs för oljeskadeskydd syftar till att stärka aktörers förmåga att hantera oljeutsläpp som hotar Sveriges kust. När kommunens och regionens resurser är uttömda, kan MSB tillhandahålla materiel från sina depåer i Göteborg, Stockholm, Gotland, Oskarshamn, Malmö och Härnösand.

Resurserna inkluderar:

- Länsor för inneslutning.
- Strandskyddsdukar.
- Pumpar och skimrar.
- Båtar och ATV för transporter.
- Skyddsutrustning och handverktyg för sanerare.
- Utrustning för saneringsplatser.
- Storsäckar för mellanlagring av olja.

Vid utskick av materiel erbjuder MSB instruktörer för utbildning och stöd vid saneringsplatsens uppbyggnad. Räddningsledare inom kommunal eller statlig räddningstjänst kan rekvirera materialet.¹³

Transportstyrelsen

Transportstyrelsen kan kartlägga vilka hamnar i länet som kan användas som nödhamnar respektive mottagningsplatser för olja som uppsamlats till havs av kustbevakningen.

Transportstyrelsen kan också utfärda förbud och förelägganden

Exempel:

- Förbud mot fartygets avgång eller vidare resa.
- Förbud att påbörja eller fortsätta lastning, lossning, läktring eller bunkring.
- Föreläggande att fartyget ska följa viss färdväg.
- Föreläggande gällande fartygets framförande eller drift.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har ett samordnande ansvar vid oljeutsläpp och stödjer både kommuner och statliga myndigheter som KBV och MSB. Vid större utsläpp kan länsstyrelsen initiera och leda regionala samordningsinsatser, säkerställa att beredskapsplaner följs och ge vägledning till kommunerna¹⁴.

¹³ Förstärkningsresurser <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/msbs-arbete-vid-olyckor-kriser-och-krig/forstarkningsresurser/>

¹⁴ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Beredskapsplanering. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farlaga-amnen/oljeskadeskydd/kommunens-oljeskadeskydd/>

Länsstyrelsen övervakar även miljökonsekvenser och vidtar åtgärder för att skydda känsliga ekosystem. De fungerar som en länk mellan lokala aktörer och nationella resurser för att effektivt hantera insatser och långsiktig sanering.

Länsstyrelsen beslutar om olika typer av tillstånd som kan behövas för att kunna genomföra oljesanering. Det är önskvärt att Länsstyrelsen, KBV eller behörig myndighet bistår med uppmaning/krav på att fartyg som passerar det drabbade området sänker hastigheten. Svallvågorna orsakar lätt nya påslag medan sanering pågår. Länsstyrelsen kan utfärda avlysningar eller utfärda tillfälliga föreskrifter om förbud för båttrafik.

Havs och vattenmyndigheten

Havs och vattenmyndigheten (HaV) oljejourverksamhet är under omprövning. Från 1 januari 2015 finns inget fast avtal med specifik genomförare, men myndigheten samarbetar kontinuerligt med MSB samt KBV för att förbättra miljöskyddet vid olje- och kemikalieutsläpp. En ny struktur för kunskapsstödet utvecklas under ledning av MSB. Vid olyckor eller akuta situationer hjälper HaV och MSB med att hänvisa till lämpliga utförare.¹⁵

Försvarmakten

Försvarmakten kan bidra vid oljeutsläpp genom att tillhandahålla resurser, personal och teknisk expertis, särskilt vid större eller komplexa utsläpp. De kan bistå med logistik och transport, exempelvis genom att använda flyg, fartyg och fordon för att snabbt leverera utrustning och personal till drabbade områden¹⁶.

Polismyndigheten

Eventuella åtalsanmälningar från drabbade utreds av Polisen vid utsläpp av olja. Polisen ansvarar tillsammans med andra aktörer för avspärningar av vägnät och Drabbade kuststräckor.

SMHI

SMHI erbjuder ett verktyg där det går att prognostisera hur oljan kommer sprida sig i ett område. Detta verktyg kallas för Seatrack web och kan användas för att genomföra förebyggande åtgärder för oljepåslag. SMHI tillhanda håller inte detta till en kommuner men KBV har möjlighet att använda programmet och kan bistå en kommun i arbetet.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket är en statlig myndighet för miljöfrågor och kan bland annat göra uppföljningar av miljöeffekter efter utsläpp av olja.

IVL Svenska Miljöinstitutet AB

IVL Svenska Miljöinstitutet kan bidra vid oljeutsläpp genom att erbjuda expertkunskap och forskningsstöd. De kan genomföra miljöbedömningar för att analysera utsläppets påverkan på miljön, samt ge rådgivning om effektiva saneringstekniker för att hantera olja på land och i

¹⁵ Hav och vattenmyndigheten <https://www.havochvatten.se/miljopaverkan-och-atgarder/miljopaverkan/fororeningar-och-farlaga-amnen/oljeutslapp/stod-verktyg-och-ansvar-vid-ett-oljeutslapp.html>

¹⁶ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003778-om-skydd-mot-olyckor_sfs-2003-778/

vatten. IVL Svenska Miljöinstitutet har också erfarenhet av att utveckla och tillämpa nya saneringsmetoder och teknologier för att minimera miljöskador och återställa drabbade ekosystem.

Frivilliga Resurs Gruppen

Frivilliga Resursgruppen kan stödja vid oljeutsläpp genom att bistå med praktiskt fältarbete, som att samla in förorenat material och hjälpa till med sanering av drabbade områden. De kan också bidra med logistiskt stöd, transport av resurser och stöd vid samordning mellan myndigheter och lokalsamhällen. Frivilliga Resursgruppen erbjuder även krisstöd till drabbade personer och samhällen, inklusive psykosocialt stöd och hjälp vid evakuering. Deras flexibla och frivilliga insatser gör dem till en viktig resurs vid oljeutsläpp.

Sjöräddningssällskapet

Vid ett oljespill kan Sjöräddningssällskapet använda länsor för att begränsa skador på den marina miljön tills KBV saneringsfartyg anländer. Sjöräddningssällskapet har 26 stycken miljöräddningssläp med sammanlagt cirka 6000 meter länsor, strategiskt placerade i Sverige. Varje släp har 200–400 meter länsor för att ringa in och begränsa spridningen vid ett utsläpp, samt 20 meter absorberingsläns. I Öregrund finns ett släp, tre räddningsbåtar, en Rescuerunner och en räddningssvävare. Sjöräddningssällskapet agerar på uppdrag av KBV eller kommunal räddningstjänst och släpet ska vara på gång inom 30 minuter efter larm. I samråd mellan operativa jouren hos sjöräddningssällskapet och KBV ledning kan man transportera släp eller utrustning från någon av dem andra depåerna i Sverige.

Sjövärnskåren

Enligt avtalet om samarbete i miljöräddningstjänst till sjöss mellan Sjövärnskåren och KBV åtar sig Sjövärnskåren att utföra de uppgifter som KBV räddningsledare tilldelar. Detta arbete kommer att utföras av utsedda regionala kårer.

Uppgifterna ska vara utformade så att de medför låg risk för deltagarna.

Exempel på sådana uppgifter inkluderar transport av personal och materiel, bogseringsuppdrag, rekognosering och assistera vid avspärrningar.

Saneringsföretag/konsult

Saneringsföretag eller konsulter kan spela en avgörande roll vid oljeutsläpp genom att erbjuda expertkunskap, saneringstjänster och specialutrustning. De kan ge teknisk rådgivning om bästa metoder för att stoppa och sanera oljespill, samt utföra praktisk sanering, som att ta bort förorenade material och använda specialutrustning för att samla upp oljan. Företagen har resurser för att snabbt mobilisera insatser vid stora utsläpp och kan också hjälpa till med förebyggande arbete och beredskapsplanering för framtida incidenter.

Grannkommuner

Grannkommuner har eventuellt möjlighet att bistå den drabbade kommunen vid oljeutsläpp, särskilt när resurser inte räcker till. De kan bidra med extra personal, utrustning och material, samt hjälpa till med samordning och logistik för att effektivt hantera insatserna. Vid större utsläpp, som bedöms som extraordinära händelser, kan grannkommuner ge formellt stöd och

få ersättning för sina insatser¹⁷. De har också ansvar för att skydda sina egna områden om oljan sprider sig över kommungränser och kan delta i sanering och återställning av drabbade miljöer.

Det är dock viktigt att notera att grannkommuner också kan bli drabbade av utsläppet, vilket kan påverka deras egna resurser och kapacitet att bidra. I sådana fall kan deras förmåga att bistå den drabbade kommunen vara begränsad, och de kan behöva fokusera på att hantera sina egna insatser. Samarbete mellan kommunerna blir då ännu viktigare för att säkerställa att hjälpen fördelas dit den behövs mest.

Övriga aktörer

Vid ett oljeutsläpp är även försäkringsbolag, markägare, andra Länsstyrelser, SOS Alarm, Sveriges Radio samt aktörer i Finland eller på Åland, beroende på utsläppets plats, viktiga aktörer i arbetet.

Övriga frivilliga

Frivillig arbetskraft kan vara en värdefull resurs under saneringsfasen efter en större händelse. För att dessa frivilliga arbetare ska kunna bidra effektivt krävs en tydlig ledning som organiserar arbetsuppgifterna. Kommunen har möjlighet att kalla in frivilliga resurser som kan hjälpa till med olika uppgifter, som informationsspridning och utspisning. Katastrofhjälp för fåglar och vilt är en organisation som erbjuder stöd och hjälp för omhändertagande och tvättning av oljeskadade djur.

Vid större oljepåslag kan allmänheten ofta vilja bidra med frivillig arbetskraft. För Östhammars kommun innebär detta att saneringsledaren måste ha en plan för hur man tar emot, kommunicerar med och hanterar både frivilligorganisationer och spontanfrivilliga.

Saneringsledaren bör beakta de risker och den komplexitet som uppgiften medför när det gäller att ta emot frivilliga insatser. Det är viktigt att användandet av frivilliga inte tar fokus från den faktiska saneringsinsatsen. Om frivilliga ska nyttjas bör det gynna insatsen snarare än att avleda uppmärksamheten. Därför är det viktigt att upprätta en informationskanal tidigt, för att kommunicera om vilken hjälp som önskas och hur intresserade kan anmäla sig.

Innan frivilliga påbörjar sitt arbete måste de få tillräcklig utbildning, utrustning och instruktioner för sina uppgifter. All hantering av frivilliga ska dokumenteras, och det är också viktigt att frivilliga är försäkrade¹⁸.

¹⁷ Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2006544-om-kommuners-och-regioners-atgarder_sfs-2006-544/

¹⁸ Hantering av frivilliga vid ett oljespill <https://www.msb.se/contentassets/e3ebc928de964a5eb1e5ace0a9ecb83e/13-hantering-av-frivilliga-vid-oljespill.pdf>

Bekämpning och sanering

Vid ett oljeutsläpp finns flera saneringsmetoder som kan tillämpas beroende på faktorer som strandtyp, oljans egenskaper, väderförhållanden och tillgång till skadeplatsen. Generellt gäller att ju tidigare insatser sätts in och ju kraftfullare de är, desto större chans att bekämpningen blir framgångsrik.

Metoder till havs

Vid oljeutsläpp till sjöss används flera saneringsmetoder beroende på utsläppets omfattning och placering. Ju tidigare insatserna sätts in, desto större chans att hindra oljan från att sprida sig.

Metoder i strandzonen

För att förhindra att oljan når stränderna används olika åtgärder i strandzonen, som räddningstjänsten ansvarar för.

Dessa inkluderar:

1. Styrning av oljan med hjälp av länsor till mindre känsliga områden, vilka identifieras i den digitala miljöatlasen.
2. Strandskyddsdukar placeras på stränder för att minimera skador på känsliga områden, också identifierade i miljöatlasen.

MSB har givit ut en skrift, 'Saneringsmanual för olja på svenska stränder', som beskriver saneringstekniker för olika strandtyper.¹⁹

Saneringsavslut

Beslut om när saneringen ska anses avslutad är ofta svårt och omdebatterat, och många diskussioner har handlat om frågan: "Hur rent är rent?". Sanering av olje- och kemikalieutsläpp utförs huvudsakligen av socioekonomiska snarare än strikt miljömässiga skäl. Ur ett miljöperspektiv kan en viss mängd olja lämnas kvar på stranden. Naturen får själva ta hand om de oljerester som lämnats kvar och med andra ord genomgå en naturlig återhämtning. Det finns enkla och snabba metoder som ska kunna användas i fält under pågående saneringsinsats. De parametrar som bäst beskriver oljans miljöpåverkan efter en sanering är "klibbighet", "blödning" och "avskrapbarhet". Med klibbighet avses om ett föremål (t.ex. en fågel) kommer i kontakt med oljan och blir smutsigt. "Skrapa av" är en mängdmetod, som visar på om olja skavs av vid kontakt eller inte. "Blödning" visar på om oljan "blöder", dvs. om klibbig olja tränger fram ur torkad olja vid ökad temperatur. Klibbighetstestet utförs med ett tryck om 0,1 kg/cm² (motsvarande trycket från en större fågel, t.ex. svan) och klibbigheten avläses på en duk av teflon. Avskrapbarhet testas med en skrapa med avrundad bas och blödning testas genom upphettning.

¹⁹ Saneringsmanual för olja på svenska stränder
<https://www.msb.se/contentassets/e3ebc928de964a5eb1e5ace0a9ecb83e/14-saneringsmanual-olja-svenska-strander.pdf>

Hälsoskydd och arbetsmiljö

Vid oljeutsläpp och under den efterföljande saneringen är det avgörande att de som arbetar med oljan är medvetna om de hälsorisker som oljan kan medföra. Under räddnings- eller saneringsinsatser har en arbetsledare ett samordnande arbetsmiljöansvar för all personal, inklusive frivilliga. Riktlinjer för arbetsmiljö och skyddsåtgärder ska sammanställas, utifrån riskanalys, med krav på skyddsutrustning och fysisk hälsostatus hos saneringspersonal. De som arbetar under saneringsinsatsen måste ha tillgång till mat och dryck, plats för vila samt tillgång till tvätt och rengöring av kläder. Olja innehåller hälsovådliga ämnen såsom t.ex. polycykliska aromatiska kolväten (PAH:er) och tungmetaller. Olja kan även innehålla lättare organiska ämnen som vid varmare förhållanden kan ge upphov till lukt, irritation etc. Möjlig exponering är via andningsvägar, magtarmkanalen eller upptag via huden. De hälsoeffekter som är dokumenterade från större internationella saneringsinsatser är främst huvudvärk, irritation i hals, hudirritation och irriterade ögon. Ämnena kan också vara cancerogena vilket gör att direktkontakt med oljan ska undvikas. Förutom hälsorisker orsakade av oljan, kan saneringsarbetet vara tungt och utföras i miljöer som innebär stora risker för olycksfall, exempelvis hala klippor, varierande väderlek och tunga lyft.

Avfallshantering

När oljan når land och saneringen inleds, genereras stora mängder avfall som är kontaminerat med olja och därmed klassas som farligt avfall. Vid hantering av detta farliga avfall är det viktigt att vidta åtgärder för att förhindra sekundär kontaminering. Transport av farligt avfall kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Det är fördelaktigt att använda etablerade entreprenörer som har både erfarenhet och tillstånd att hantera farligt avfall.

På plats

Det finns inga krav på anmälan eller tillstånd för tillfällig lagring av oljekontaminerat avfall vid olycksplatsen. Detta bör dock inte förväxlas med mellanlagring, där specifika krav gäller (se avsnitt om mellanlagring). För att förhindra sekundär kontaminering är det viktigt att redan från början sortera avfallet och använda täta containrar eller täta underlag. Rengöring av materiel bör, om möjligt, ske på en plats där förorenat tvättvatten kan hanteras på ett miljömässigt korrekt sätt.

Transport av farligt avfall

För transport av farligt avfall krävs tillstånd enligt Avfallsförordningen (2020:614)²⁰. Länsstyrelsen beviljar dessa tillstånd. Den som lämnar över avfallet har en skyldighet att säkerställa att transportören har erforderligt tillstånd att hantera farligt avfall. Detta gäller även när transportören ska överlämna avfallet till mottagaren. För mer information om avfallstransporter hänvisas till Länsstyrelsens hemsida²¹.

²⁰ Avfallsförordning (2020:614) https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/avfallsforordning-2020614_sfs-2020-614/#overgang

²¹ Länsstyrelsen Uppsala Transport och hantering av avfall <https://www.lansstyrelsen.se/uppsala/miljo-och-vatten/miljofarlig-verksamhet/avfall/transport-och-hantering-av-avfall.html>

Mellanlagring

Kommunen måste ha kapacitet att hantera den olja som samlats in både i strandzonen och den olja som tagits upp till sjöss av miljöräddningsfartygen. Välplanerade mellanlagrings- och slutförvaringsplatser är avgörande för effektiv bekämpning och sanering vid stora oljeutsläpp. Eftersom det kan vara svårt att exakt avgöra avfallets sammansättning, bör all insamlad olja betraktas som farligt avfall och behandlas därefter. Enligt riktlinjen kan transporten av den upptagna oljan genomföras i etapper, där tillfällig eller alternativ mellanlagring används. Båda lagringstyperna kräver noggrant förberedda ytor. Målet bör vara att all upptagen olja, om möjligt går till destruktion vid en upphandlad avfallsanläggning för farligt avfall.

Regionala anläggningar

Vid ett större oljepåslag finns risken att kapaciteten för mellanlagring på kommunens egna avfallsanläggningar kan bli otillräcklig. Därför krävs samarbete med regionala anläggningar som är lämpliga för omhändertagande av oljekontaminerade massor. Exempel på regionala anläggningar:

- Uppsala Kommun, Hovgården har en lagringskapacitet på 20–25 000 ton oljeskadade massor och kan behandla upp till 40 000 ton under en treårsperiod.

Hamnar

Hamnarna är en resurs för upptagning och omlastning av förorenat material. Tillgängligheten till hamnen och kvalitén på infrastrukturen är då en avgörande faktor för att lastbilar ska ha möjlighet att hämta materialet för transport vidare till mellanlagringstation. Det är i många fall önskvärt att spärra av hamnar som riskerar att påverkas av oljebältet för att undvika att oljan tränger in och förorenar hamnområdet. Hamnarnas uppbyggnad gör dem ofta svårsanerade och de är dessutom ofta fyllda med båtar. En avspärrning innebär dock risk för konflikter med fritidsbåtagare som vill nyttja sina båtar trots avspärrningar.

Nödhamn

Transportstyrelsen får i enlighet med kap. 7, 5 § Lag (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg, ta beslut i likhet med ovanstående²². Beslut får i enlighet med 7 kap. 3§ Förordning (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg, meddelas av Kustbevakningen, om Transportstyrelsens beslut inte kan avvaktas²³. Östhammars kommun är generellt olämplig för att ta emot ett större fartyg i behov av nödhamn, då de skyddade hamnarna är för små och grunda för att ett större fartyg ska kunna anlöpa. De skyddade hamnarna som skulle vara möjlig att spärra av är för liten och grund för ett större fartyg att anlöpa. Östhammars kommuns enda djuphamn är hamnen i Hargshamn. Inseglingen till Hargshamn är kantad av känsliga kuststräckor, och ett läckande fartyg i innerskärgården skulle innebära stora och svåra saneringsoperationer med effekter på flera viktiga samhällsfunktioner. Inom SKB:s anläggningar i Forsmark finns en djuphamn. På

²² Lag (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1980424-om-atgarder-mot-fororening-fran_sfs-1980-424/

²³ Förordning (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1980789-om-atgarder-mot-fororening_sfs-1980-789/

grund av intilliggande kärnkraftverkens behov av kylvatten, så är denna hamn i högsta grad olämplig som nödhamn.

Offervik

Om det inte finns en lämplig hamn för ett nödställt fartyg kan en grundsättning för att undvika att fartyget sjunker bli aktuell. Möjligheten att välja en så kallad offervik kan vara ett alternativ till en vanlig hamn. En sådan vik behöver ha en geografisk utformning som lämpar sig för avspärrning och grundstötning. Infrastrukturen till viken bör vara god och några särskilt känsliga naturvärden bör ej vara identifierade. För att möjliggöra för förutbestämd offervik (-ar) ska denna/dessa var utsedda i efter allt tänkbart samråd med exempelvis Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Sjöfartsverket och Kustbevakning m.fl.

Dokumentation

Allt som sker i samband med ett oljepåslag ska noga dokumenteras i text och bild för att det efteråt ska gå att ta del av beslutsunderlag, ansvarsfördelning och underlag för kostnadsberäkning. Ansvarig för att dokumentationen genomförs är räddningsledaren respektive saneringsledaren. Det är av största vikt att dokumentationen säkerställs vid övergång mellan räddningstjänstskedet och saneringsskedet. Bilddokumentationen kan göras av lämplig funktion på kommunen och/eller räddningstjänsten alternativt köpas in av lokalt företag. Kommunikationsfunktionen kan ha kontakter med lämpliga organisationer för dokumentation.

Före insats

Kusten bör dokumenteras även före det att oljan når land för att i efterhand ha underlagsmaterial vid ersättningsfrågor. Foto- och videodokumentation på kustremsan, nedfarter och tillfartsvägar bör genomföras.

Under insats

Den mest omfattande dokumentationen görs under insatsen. Samla in foto och video på saneringsmetoder, skador och händelseförlopp. Kustbevakningen ansvarar för att ta oljeprov på utsläppet dels för att identifiera källan och dels för att olika oljor innebär olika risker och saneringsmetoder²⁴.

Efter insats

När saneringsskedet är över är det nödvändigt att göra en avslutande dokumentation om effekterna av oljeutsläppet och saneringen. Foto och video kan användas för att jämföra hur kusten såg ut innan oljan nådde land. Tillfartsvägar och tidigare skyddade områden kan ha belastats hårt under saneringen och en tydlig dokumentation underlättar för att få ersättning.

Kostnadsredovisning

Samtliga kostnader för organisationen och övriga merkostnader med anledning av händelsen redovisa separat. Det är angeläget att kommunens kostnader omedelbart efter insatsens

²⁴ Kustbevakningen, Oljeprovtagning <https://www.kustbevakningen.se/var-verksamhet/raddningstjanst/miljoraddning-till-sjoss/olja/provtagning/>

påbörjande särredovisas i förhållande till övriga aktörers kostnader, då omfattande och långvariga insatser kan bli föremål för fördelning av statliga bidrag i efterhand.

Ekonomi

För den berörda kommunen medför ett oljeutsläpp höga kostnader, både från räddnings- och saneringsinsatser. Av dessa två är det saneringen som oftast står för den största delen av kostnaderna, vilket gör det viktigt att sträva efter en snabb och effektiv sanering. Kostnaderna för räddnings- och saneringsinsatser är relativt lätta att uppskatta, eftersom utgifter för material och personal noggrant dokumenteras. För att underlätta kostnadsredovisningen bör en projekt- eller ändamålskod skapas, som alla kostnader kopplade till insatsen kan referera till. De ekonomiska kostnaderna för effekter på miljön, minskad turism och konsekvenser för näringslivet är däremot svårare att beräkna och kan inte anges med exakta belopp, vilket gör att de inte ersätts av staten.

Upphandling

Vid en extraordinär händelse gäller fortfarande Lag (2016:1145) om offentlig upphandling²⁵. Det finns möjlighet att göra undantag och genomföra direktupphandlingar om värdet är lågt (under tröskelvärdet) eller vid synnerliga skäl (Lagen om offentlig upphandling 19 a kap 5 §). Det är viktigt att noggrant dokumentera och motivera undantaget från Lagen om offentlig upphandling. Direktupphandling får inte göras om en upphandling redan har genomförts och ett bindande ramavtal har tecknats för den aktuella varan eller tjänsten. För att säkerställa att inköp görs enligt befintliga avtal, är det lämpligt att använda intern inköpskompetens. I vissa situationer kan det även bli aktuellt att hyra in entreprenörer.

Redovisning

Det ställs höga krav på att verifiera kostnader. Det är avgörande att dokumentera alla beslut och de omständigheter som rådde vid beslutsfattandet. I Lagen om skydd mot olyckor (LSO) finns regler som reglerar kommunens rätt till ersättning för saneringskostnader och kostnader för räddningstjänst.

Ersättning

Vid ett oljeutsläpp på statligt eller internationellt vatten har kommunerna rätt att få ersättning för sina kostnader kopplade till oljeskyddsinsatser på land. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) reglerar hur dessa kostnader ska ersättas. Det allmänna rådet (SRV FS 2004:11) beskriver de krav och den dokumentation som staten ställer när ersättning begärs²⁶.

När olja eller andra skadliga ämnen läcker ut och kräver insatser från den kommunala räddningstjänsten, har kommunen rätt att få ersättning från staten²⁷ för de kostnader som överstiger ett belopp som fastställs av regeringen. Räddningstjänsten ansvarar för att beräkna

²⁵ Lag (2016:1145) om offentlig upphandling https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20161145-om-offentlig-upphandling_sfs-2016-1145/#K19a

²⁶ SRVFS 2004:11 allmänna råd och kommentarer om ersättning till kommuner för räddningstjänst och viss sanering <https://www.msb.se/sv/regler/gallande-regler/skydd-mot-olyckor/srvfs-200411/>

²⁷ Ersättningar till kommuner enligt LSO <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/msbs-arbete-vid-olyckor-kriser-och-krig/ersattningar/ersattningar-till-kommuner-enligt-lso/>

sina kostnader och för att begära kostnadstäckning från MSB. För frågor och ansökningar kan man använda funktionsmailen: ersattning@msb.se.

Vid sanering har kommunen rätt till ersättning för de saneringskostnader som överstiger det belopp som regeringen fastställt. Kommunens kostnadsberäkningar bör omfatta:

- Kostnader för saneringsinsats.
- Kostnader för sekundär kontaminering.
- Slitage och skador på fordon och utrustning.

För att få ersättning från den internationella oljeskadefonden (IOPC²⁸) måste det utsläppta fartyget vara registrerat. Den läckta oljan måste vara eldningsolja eller råolja, medan läckage av bunkerolja (fartygets drivmedel) inte omfattas av fondens ersättning. För mer information om ersättningar, vänligen se de angivna riktlinjerna.

Den verksamhetsutövare som orsakat oljeutsläppet är ansvarig för det avhjälpande som följer²⁹. Däremot är det inte alltid möjligt att fastställa vem verksamhetsutövaren är, eller att verksamhetsutövaren har kapacitet för sanering. För att skyndsamt sanera oljeutsläppet kan kommunen behöva ansvara för saneringsinsatsen i verksamhetsutövarens frånvaro. Verktyget Seatrack Web kan användas för att spåra ett identifierat utsläpp till den källa oljespillet kommer ifrån, med den funktionen kan ansvarsutkrävande hävdas vid ersättningskrav³⁰.

Dokumentation ska ske av:

- Beslut och beslutsunderlag.
- Förorening, val av saneringsmetoder och tillhörande motivering.
- Arbetstid och inköp.

Den sammanställning som sker blir underlag för ersättningsanspråk och underlag att dra lärdomar från.

Miljö

Målsättningen är att, så långt det är möjligt, minska skadeverkningar på djur och natur vid ett oljeutsläpp. Stöd och kunskap kan fås från kommunens samhällsbyggnadskontor, Länsstyrelsen, IVL Svenska Miljöinstitutet eller andra myndigheter och organisationer.

Natur

Kustområdena i kommunen är av stor betydelse för såväl friluftsliv som växt- och djurliv. Eftersom inget område i princip är mindre viktigt än något annat kan hela kustlinjen påstås vara skyddsvärd. Större delen av Östhammars kommuns kuststräcka är klassificerad av statliga myndigheter som skyddsvärd.

²⁸ IOPC <https://iopcfunds.org/>

²⁹ Miljöbalk (1998:808) https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808/#K10

³⁰ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Oljeutsläpp och föroreningsolyckor till sjöss. <https://rib.msb.se/filer/pdf/30009.pdf>

Kuststräckan är förhållandevis lång för kommunen och skärgården består av ett stort antal öar varav många är skyddade områden. För utvärdering och tolkning av särskilt känsliga områden är samhällsbyggnadskontoret samt kommunens miljöakkunnig en viktig resurs.

Länsstyrelsens miljöatlas utgör ett underlag för bedömning och prioritering av känsliga områden vid olika tidpunkter under året. Samhällsbyggnadskontoret har förberett en prioriterings lista som finns i bilaga 4.

Utgångspunkt för prioritering

Vid ett oljepåslag är det saneringsledaren som i samråd med berörda parter fastställer prioriteringarna för skadeinventering, bekämpning och sanering. När prioriteringarna fastställs ska hänsyn tas till följande faktorer:

- Skadegrad.
- Risker för bestående skador.
- Förekomst av särskilt skyddsvärda objekt inom drabbade områden.
- Drabbade områdets geografiska läge, bottenförhållanden och vågexponering.
- Risker för störningar på djur- och fågelliv.

Djur

Ett oljeutsläpp till havs får oftast stora konsekvenser på djurlivet. Skador på vilt är normalt sett inte räddningstjänstens ansvar. Undantag bör göras när skadorna är av sådan omfattning att det är fråga om miljöskada eller hot om miljöskada. Räddningsledaren bör då kontakta länsstyrelsen för hjälp och råd i ärendet. Exempel på frivilligorganisation för fåglar och vilt är Nordens Viltrehabilitering³¹ eller Katastrofhjälp - Fåglar och Vilt (KFV)³². De djur som inte bedöms kunna återföras till ett liv i frihet och reproduktion eller som inte går att fånga ska humanitetsavlivas. Vid behov av skyddsjakt ska samverkan ske mellan polis, kommunen och skyddsjägare.

Avlidna djur

Avlidna djur som är kontaminerade med olja klassificeras som riskavfall och ska hanteras enligt gällande avfallshanteringsföreskrifter. Eftersom avfallsanläggningen vid Vaddika inte har kapacitet att ta emot oljeskadade djur, som exempelvis fåglar och sälar, ska dessa lagras i tätt förslutna containrar. Djuravfallet ska sedan transporteras till ett lämpligt behandlingsställe, såsom en destruktionsanläggning vid Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) i Uppsala, för korrekt hantering och destruktion.

³¹ Viltrehabilitering <https://viltrehab.se/>

³² KFV Katastrofhjälp - Fåglar och Vilt <https://www.kfv-riks.se>

Organisation

Vid ett oljeutsläpp i Östhammars kommun aktiveras en förberedd organisation för att hantera händelsen effektivt och minimera skador på både människor och miljö. För att säkerställa att dessa uppgifter blir utförda på ett korrekt sätt finns ett lättillgängligt stödmaterial och riktlinjer för funktioner som behövs³³.

Beroende på olyckans omfattning och vilken fas i hanteringen som pågår, anpassas antalet medarbetare i organisationen för att möta behovet. Vid en mindre olycka kan det räcka med ett fåtal personer, medan ett större utsläpp kräver en betydligt större insats med fler funktioner involverade. Kommunens organisation är flexibel och anpassas för att snabbt kunna skala upp insatserna om händelsen kräver det.

Genom denna strukturerade och flexibla organisation kan Östhammars kommun snabbt och effektivt hantera ett oljeutsläpp och minimera dess negativa effekter på både miljö och samhälle.

Information och massmedia

En oljeolycka påverkar många olika delar av samhället. För att arbetet ska fungera friktionsfritt krävs ett väl fungerande flöde av information inom förvaltningar men också till allmänheten. Vid en stor olycka som drabbar flera kommuner kan länsstyrelsen eller annan central myndighet med fördel samordna informationsinsatserna. En stor olycka medför även stort internationellt intresse varvid presskonferenser och studiebesök ofta efterfrågas.

En utsedd person ska sköta all kommunikation med media och allmänheten. Får övrig personal frågor ska de hänvisa till den utsedda personen.

Inom räddningstjänsten, kommunen och skadeplatsorganisationen

Informationsflödet internt och externt sköts av kommunikatör. Det är viktigt att det interna informationsflödet sker regelbundet. Ett bra flöde av information är nyckeln till en lyckad insats. Nedan är förslag på vad det interna informationsflödet kan innehålla.

- Informera om vad som skett.
- Beslut i stort och inriktning för dagens arbete.
- Säkerhetsföreskrifter.
- Informera om trolig utveckling av insats.
- Om mer information behövs eller behov av att rapportera om resultat eller dylikt.
- Hänvisa till person/befattning/telefonnummer.

³³ Bilaga 2

Allmänheten

- Förmedla restriktioner och råd till allmänheten.
- Ett större oljeutsläpp karakteriseras av många osäkerheter och därmed är det viktigt att ge en effektiv och korrekt information till allmänheten för att bemöta osäkerheterna. Det är av stor vikt att ta hänsyn till medborgarnas intressen och känslor, människors behov av både trovärdig information och hänsyn till farhågor och oro.
- I saneringsskedet, när det inte är lika bråttom, kan det vara viktigt att ta sig tid att kommunicera med allmänheten genom informations- och samrådsmöten. Detta bör göras för att allmänheten ska få en målbild och förstå hur långt det går att sanera, samt att all olja inte kommer att vara borta när saneringen avslutas.

Prognos

Det är viktigt att så tidigt som möjligt få en skadebild och prognos för oljans spridning. Ju mer information som kan samlas in i ett tidigt skede, desto lättare blir det att fatta beslut om insatsens riktning. Information kan exempelvis vara berörd miljö, väder, djur, strömmar och saneringsteknik.

I det inledande skedet är det viktigt att kvalificerad personal bedömer skadan, så insatsen kan dimensioneras på ett riktigt sätt.

Kustbevakningen kan, med hjälp av spaning och oljedriftprognos, ge information om vart oljan förväntas ta vägen. Driftprognoserna är dock storskaliga och tar inte hänsyn till kustkonturer, kustströmmar eller bottenhyllor.

Bilagor

Bilaga 1 - Resurser och utrustning

Bilaga 2 - Rutiner och checklistor

Bilaga 3 - Skyddsvärden med prioritering

Bilaga 4 - Zonindelning

Bilaga 5 - Oljeskadat vilt

Bilaga 6 - Kontaktuppgifter

Bilaga 7 - Skyddsvärden Vattenskyddsområden

Miljöbedömning

Tematiskt tillägg till översiktsplanen – eldistribution och energiproduktion

Bilaga 1

**Miljöbedömning för tematiskt tillägg till översiktsplanen för Östhammars kommun –
Energiproduktion och eldistribution**

Samrådshandling 2025-05-02

Projektledning

Pontus Ericsson, Samhällsbyggnadskontoret Östhammars kommun.

Alice Möller, översiktsplanerare, Samhällsbyggnadskontoret Östhammars kommun.

Innehåll

Inledning.....	2
Bakgrund och syfte	2
Avgränsning	2
Nollalternativ	3
Nollalternativ för ny/mer kärnkraft.....	3
Ny energiproduktion	3
Ledningsgator	4
Bebyggelseutveckling.....	4
Miljöeffekter	4
Natur- och vattenområden	4
Effekter och konsekvenser (måttlig).....	5
Kulturmiljö och landskapsbild	6
Effekter och konsekvenser (medel negativ)	6
Hälsa och boendemiljö.....	8
Effekter och konsekvenser (negativ måttlig)	8
Klimatrelaterade risker	10

Inledning

Östhammars kommun ligger i Uppsala län, i den norra delen av Uppland. Kommunen är cirka 2 400 kvadratkilometer stort och har cirka 22 000 invånare fördelat på landsbygd och fem större tätorter. Landskapet är en blandning av land- och kustnära områden, vilket ger kommunen en unik natur med skogar, sjöar och en lång kustlinje. Östhammar, som är kommunens centralort, är en liten stad med en rik historia, bland annat med sin anknytning till gruvdrift och industri.

Bakgrund och syfte

Hösten 2024 gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att utlysa ett pilotprojekt. Syftet var att finansiera och samordna utvalda kommuners arbete med att utveckla arbetssätt för att möjliggöra effektiva plan- och tillståndprocesser för etablering av kärnenergianläggningar. Kommunen tar fram ett tematiskt tillägg till översiktsplan för att prova om det är ett relevant planeringsverktyg för snabbare och effektivare plan- och tillståndprocesser. Tillägg fokuserar på de tre delarna i energisystemet: produktion, distribution och användning. Kommunen har utrett lämpliga platser för ny energiproduktion och utbyggnad av stamnätet.

Enligt miljöbalken (MB), förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar och Plan- och bygglagen (PBL) ska en miljöbedömning alltid upprättas för en översiktsplan. Enligt 6 kap. 3§ miljöbalken antas alltid genomförandet av en översiktsplan medföra en betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning ska genomföras i enlighet med lagstiftningen i 6 kap. miljöbalken. Detsamma gäller för ett tillägg till översiktsplanen. Östhammars kommun har bedömt att det tematiska tillägget för eldistribution och energiproduktion kan anses ha en betydande miljöpåverkan.

Arbetet med miljöbedömningen är en process och ska löpa parallellt med planarbetet och bidra till att miljöfrågorna integreras i framtagandet av ett förslag till nytt tematiskt tillägg. Syftet med miljöbedömningen är att hänsyn till miljö ska arbetas in i översiktsplanen på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas.

Avgränsning

Nivå: Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivnings omfattning och detaljeringsgrad generellt anpassas till vad som är rimligt utifrån aktuell kunskap, allmänhetens intresse och den aktuella planens innehåll och detaljeringsgrad. Hänsyn ska också tas till att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med efterkommande planering eller i tillståndsprövningen av specifika verksamheter eller åtgärder.

Planeringsnivån för det tematiska tillägget och beskrivningarna i MKB:n för eldistribution och energiproduktion kommer generellt hållas på en översiktlig nivå och kommer därför rymma betydande osäkerheter. I underlaget har kommunen inte pekat ut specifik mark för ny energiproduktion utan snarare större område i närhet till existerande och framtida industriverksamhet. Det är för tidigt i processen att peka ut specifika markytor då förutsättningarna för den eventuella energiproduktionen kan skilja sig åt. Risker kopplade till eventuell utbyggnad av små modulära reaktorer där tekniken går snabbt framåt kommer också hållas på en övergripande nivå. I detta avseende har planeringen ännu inte hunnit så långt att en meningsfull riskbedömning är möjlig utan denna bör istället genomföras i kommande tillståndsprövningar.

Miljöbedömningen kommer inte innehålla djupare resonemang för utbyggnad av storskalig kärnkraft vid Forsmarksområdet då denna typ av utveckling redan anses möjlig genom nollalternativet (se rubrik nollalternativ).

Geografiskt: MKB:n fokuserar huvudsakligen på de miljökonsekvenser som det tematiska tillägget till översiktsplanen orsakar inom Östhammars kommuns gränser och särskilt i de delar av kommunen som berörs av konkreta ingrepp (exempelvis för områden utpekade för ny energiproduktion).

Tid: Tidsperspektivet som beskrivs i översiktsplanen är fram till 2040 varför detta även utgör miljökonsekvensbeskrivningens tidsmässiga avgränsning. Vissa miljöaspekter bör dock hanteras i ett ännu mer långsiktigt perspektiv.

I samråd med Länsstyrelsen har kommunen valt att inte genomföra ett avgränsningssamråd innan samrådstiden. En bedömning från länsstyrelsen kommer i samband med yttrande på samrådsförslaget.

Nollalternativ

Ett nollalternativ utgör en tänkt situation om den aktuella planen inte antas. Vid ett nollalternativ tittar man på vilka förutsättningar som finns för kommunen att utvecklas utan att det tematiska tillägget till översiktsplanen antas. Nollalternativet utgår från gällande översiktsplan som vann laga kraft 2024 och vilken vägledning den ger för utvecklingen av eldistribution och energiproduktion inom kommunens geografiska yta.

Nollalternativ för ny/mer kärnkraft

Vid befintliga kärnkraftverk i Forsmark finns det idag detaljplan som möjliggör mer energiproduktion. På den yta som är detaljplanerad är det möjligt att placera upp till 10 nya reaktorer. Detaljplanen togs fram på 1990-talet och gäller fortfarande vilket innebär i praktiken att kommunen har tagit ställning i frågan om ny/mer kärnkraft ska tillåtas i området. Ett nollalternativ skulle alltså innebära att mer kärnkraft vid Forsmark är fullt möjligt med gällande planförutsättningar.

I översiktsplanen finns riksintresse för slutförvar och använt kärnbränsle utpekade vid Forsmark. Kommunen skriver i sina intentioner att det finns en positiv inställning till slutförvaring och radioaktivt avfall i Forsmark och ser det som angeläget att få till en lösning för hantering av den svenska kärnkraftsindustrins avfall. Området har av prövande myndigheter ansetts vara lämpligt område för slutförvaring av radioaktivt avfall.

Ny energiproduktion

För ny energiproduktion i befintlig mark- och vattenanvändningskarta finns riksintresse för energiproduktion vind som finns utpekade utanför Forsmarks kust. Riksintresse för vind ska enligt kommunens uppfattning underordnas riksintresset i kust- och skärgårdsområdet och även närliggande riksintresse för naturvård. I området finns en av de tätaste havsörnsstammarna i Sverige. Kommunen har pekat ut tre större områden för utveckling av omgivningsstörande verksamheter i mark- och vattenanvändningskartan (Dannemora, Forsmark samt längs väg 292 mellan Harg och Gimo samt vid Hargshamnns hamn). Inom områdena ska det enligt översiktsplanen inte möjliggöras för nya bostadsområden för att befintliga och nya verksamheter inte ska påverkas negativt av utvecklingen i översiktsplanen.

Kommunen ser i gällande översiktsplan positivt på etablering av solcellsanläggningar men har inte problematiserat frågan mer än att gällande lagstiftning ska följas. En strategi är att kommunen ska skapa förutsättningar för en ökad produktion av el från solenergi. Nollalternativet skulle innebära att etableringar är fullt möjligt men skulle inte ge någon vägledning.

De energislag som diskuteras i TÖP (ny kärnkraft och solenergi) diskuteras bara på en övergripande nivå i gällande översiktsplan. Inom utpekade områden (exkluderat Forsmark) har det alltså inte resonerats kring hur ny kärnkraft, solenergi eller annan energiproduktion

kan påverka omgivningen. Kommunen har i nollalternativet inte heller någon uttalad strategi för hur denna typ av etableringar kan tänkas se ut. Kommande tillståndprocesser riskerar att ta längre tid om ansökningarna inte har stöd i kommunens översiktsplan.

Ledningsgator

En 400 kV kraftnätsledning sträcker sig från Forsmark ned till Uppsala i kommunens västra delar. Ledningen är en del av Svenska Kraftnäts transmissionsnät för el i Sverige vilket räknas till ett allmänt intresse, riksintresse och en grundförutsättning för att samhället ska fungera i fred, kris och krig. En av kopplingspunkterna för utbyte av el med utlandet ligger också vid Forsmark. Ledningen finns utpekad på karta över riksintressen i gällande översiktsplan. Det finns ingen planerad bostadsutveckling som kan anses negativt påverka ledningsgatorna. Däremot finns inte heller några ställningstagande angående hur kultur- och naturvärden kan tänkas påverkas vid en expansion av ledningsgator. Vid ett nollalternativ skulle alltså avvägningar för natur- och kulturvärden samt andra värden behöva samråd och bedömas. Kommande tillståndprocesser riskerar att ta längre tid om ansökningarna inte har stöd i kommunens översiktsplan.

Bebyggelseutveckling

Vid antagande av det tematiska tillägget till översiktsplanen kan utvecklingen få effekt på samhällets övriga delar, så som bostadsutveckling och samhällsservice. I gällande översiktsplan har mindre tätortsfördjupningar tagits fram för fem serviceorter (Alunda, Gimo, Östhammar, Gimo och Österbybruk). I tätortskartorna för serviceorterna pekas mark ut för bostadsbyggande som i stort möjliggör för en befolkningstillväxt som kan antas möta den näringslivsutveckling som det tematiska tillägget möjliggör för. De nya områdena kompletteras i gällande ÖP med beskrivningar för att säkerställa att rätt samhällsservice planeras för i takt med att nya bostadsområden byggs.

Ett kommunalt antagande av det tematiska tillägget kan anses ha samma effekt på bostadsutvecklingen i kommunen som gällande nollalternativ. Konsekvenserna av bebyggelseutvecklingen har redan bedömts i miljöbedömningen för översiktsplanens huvuddokument.

Miljöeffekter

Natur- och vattenområden

Sammanlagt finns 20 områden i kommunen utpekade som riksintressen för naturvärden. Dit hör hela skärgårdsområdet, stora delarna av kusten, och skogs- och våtmarksområden vid Florarna, längs Forsmarksån och runt sjön Vällen. Det finns 36 stycken Natura 2000-områden som är av riksintresse, varav flera är delområden i andra större riksintresseområden.

Runt Forsmarksområdet finns flertalet skyddade naturområden och höga naturvärden som behöver tas hänsyn till. Fyra Natura 2000-områden inom fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet finns utpekade i Forsmarks närområde. Runt Forsmark ligger *Forsmark ekopark* som förvaltas av Svea Skog. En ekopark är ett större sammanhängande landskap med stora ekologiska värden. I en ekopark bedrivs skogsbruk i begränsad omfattning, men med högre naturhänsyn och anpassat till ekoparkens särskilda natur- och kulturvärden.

Vid Forsmarks Bruk finns ett utpekad vattenskyddsområde (Forsmarks vattenskyddsområde) för ytvattentäkten Bruksdammen. Vattenskyddsområdet består av vattentäktsszon närmast uttagspunkten i Bruksdammen samt primär, sekundär och tertiär skyddszon.

Effekter och konsekvenser

För området kring Forsmark (utanför gällande detaljplan) kommer natur- och vattenområden främst påverkas av nya kraftledningsgator som behövs vid en utbyggnad. Enligt förslaget förordas att nya kraftledningar dras bredvid befintliga ledningar i första hand genom breddning av ledningsgatorna. De befintliga ledningarna är dragna genom olika skyddade intressen. Ett uppförande av nya kraftledningsgator ska planeras varsamt för att inte negativt påverka de omkringliggande områdena. De långsiktiga effekterna av kraftledningsgator kan bli positiva då ytorna under kan utvecklas till artrika och gynnsamma miljöer för den biologiska mångfalden. Särskilt artrika är de delar som tidigare varit jordbruksmark.

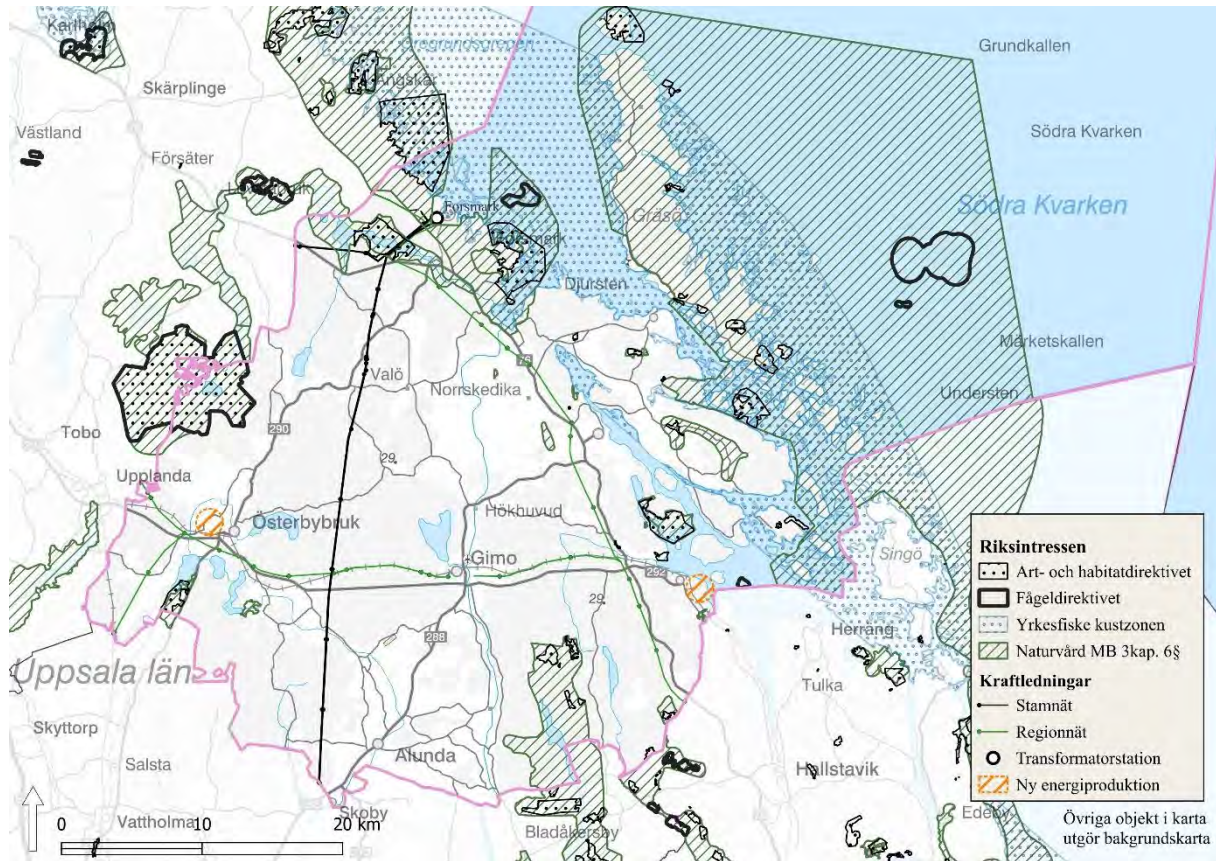
Kärnkraftverks påverkan på vattenkvaliteten är främst kopplad till användningen av stora mängder vatten för kylning. Detta kan leda till termisk förorening, där det uppvärmda vattnet som släpps tillbaka i vattendrag eller sjöar höjer temperaturen, vilket kan påverka lokala ekosystem och minska syrehalten i vattnet. Under normal drift är utsläppen av radioaktiva ämnen till vatten mycket små och strikt reglerade, men vid olyckor kan större mängder radioaktiva ämnen släppas ut, vilket kan förorena vattenresurser. Dessutom kan kylvattenintag påverka lokala vattenflöden och i vissa fall skada fisk och andra vattenlevande organismer. Vid val av havsvatten som kylteknik krävs relevanta utredningar kring påverkan på havet kopplat till verksamheternas tillståndprocesser. Även vid val av annan teknik bör på motsvarande konsekvenser för natur- och vattenområden utredas.

Forsmarks kärnkraftsområde är detaljplanlagt och prövad i en planprocess men bör ändå vid etablering av ny kärnkraft prövas i en enskild tillståndprocess enligt kärntekniklagen och miljöbalken. Platsen kan ha förändrats sedan dess och därför bör områdets naturvärden kartläggas på nytt. Enligt artportalen har flertalet naturvärden påträffats på platsen och Forsmark har även utfört en egen platsundersökning i området år 2022 (FM-18875-3-4). Vid en tillståndprocess kommer naturvärdena att utredas vidare på platsen för att göra marken lämplig för ny kärnkraft.

Vid en utbyggnad av ny kärnkraft inom utpekade områden vid Dannemora och Gimo kommer effekter uppstå både under byggnation, drift och vid avveckling. Inga områden som är utpekade för naturvård i Dannemora eller Gimo kommer tas i anspråk för ny energiproduktion enligt förslaget som ligger. Tänkbara störningar under byggtiden kan vara till exempel buller, damning, vibrationer och ljus. Även havsmiljön kan komma att påverkas i samband med byggnation av nytt kylvattenintag.

När solcellsparker anläggs i naturliga eller halvnaturliga miljöer kan de leda till förlust av biologisk mångfald. Mark som tidigare varit ängsmark, betesmark eller våtmark – ofta rika på hotade arter och höga naturvärden – kan omvandlas till tekniska ytor, vilket innebär att livsmiljöer för växter, insekter och fåglar försvinner. Dessutom kan solcellsanläggningar bidra till att fragmentera landskapet, vilket gör det svårare för vissa arter att röra sig fritt eller hitta föda och boplatser. Samtidigt finns det möjligheter att utforma solcellsparker på ett sätt som främjar biologisk mångfald. Genom att placera dem på lågproduktiva jordbruksmarker eller i redan exploaterade miljöer, och kombinera dem med blomrika gräsytor eller extensiv betesdrift, kan nya livsmiljöer skapas. En annan möjlighet är så kallad agrivoltaik – en kombination av solpaneler och jordbruk – där panelerna placeras så att odling eller djurhållning kan fortgå under dem. För att minimera negativ påverkan och maximera de ekologiska fördelarna är det viktigt att alltid genomföra miljökonsekvensbedömningar vid etablering av solcellsanläggningar, särskilt i känsliga områden. Kommunen bör undvika att exploatera mark med höga naturvärden, använda inhemska växter, och planera för ekologiska buffertzoner.

I den lokaliseringsutredning som föreslås vid händelsen att scenario B (mer kärnkraft i nytt geografiskt läge) genomförs bör inkludera konsekvensanalyser för natur- och vattenområden och eventuella kumulativa effekter. Östhammar har generellt många skyddade områden av olika karaktär och det kan konstateras att scenario B kommer få negativa konsekvenser på både natur- och vattenområden.

Figur 1. Karta över riksintresse natur

Kulturmiljö och landskapsbild

Riksintresse för kulturmiljövården är ett urval av miljöer som ska representera hela landets 10 000-åriga historia, från stenålder till nutid. Områdena ska skyddas mot åtgärder som kan förstöra värdena, totalt finns 12 områden för riksintresset kulturmiljö inom kommunen.

Hela Österbybruk-Dannemora-området omfattas av riksintresse för kulturmiljövården. Uttrycken inkluderar gruvmiljöerna, samlad småbebyggelse, herrgården, bruksmiljöerna och gårdar på spridda platser inom riksintresset.

I närheten av Forsmark ligger Forsmarks Bruk vilket är en arkitekturhistoriskt intressant och mycket påkostad bruksmiljö från 1700- och 1800-talen med en arkitektoniskt högklassig bebyggelse av vallonbrukskaraktär och en unik engelsk parkanläggning. Den centrala bruksmiljön är byggnadsminnesförklarad.

Runt Gimo bruk finns ett riksintresse utpekat för arkitekturhistoriskt intressant bruksmiljö med bebyggelse från 1700- och 1800- talen.

Effekter och konsekvenser

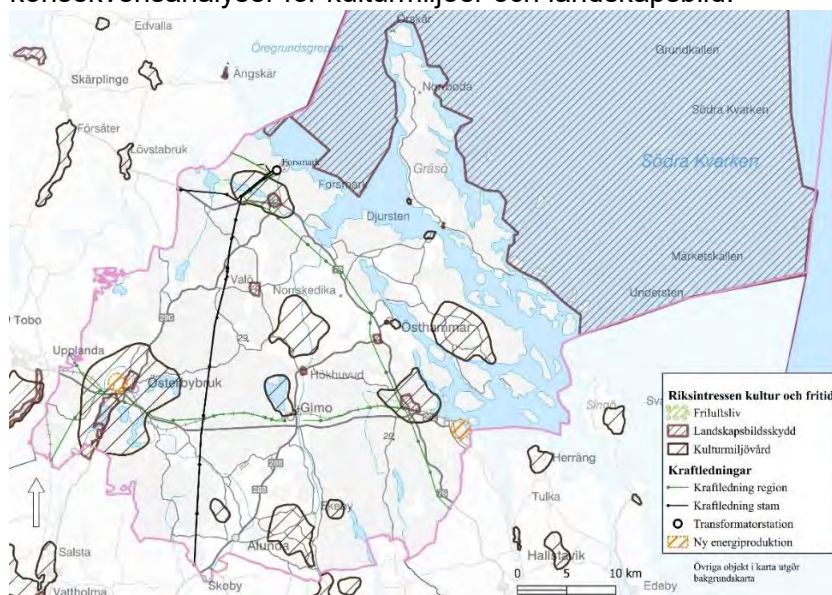
Inom område utpekat för ny energiproduktion runt Dannemora kan anläggning av mindre kärnkraftsanläggningar eller solenergi ha en påverkan på kulturmiljön. Dannemora har under lång tid varit ett område för industriverksamhet på grund av järnmalmgruvan och är alltså

präglad av industri. För att inte negativt påverka landskapsbilden bör ny etablering av energiproduktion placeras inom samma område som befintlig industri. Med god anpassning kan påverkan på kulturmiljön och landskapsbilden sannolikt minskas trots att det är ny typ av industri som planeras.

Vid etablering av solcellsanläggningar är det viktigt att det rörliga friluftslivet och landskapsbilden inte negativt påverkas för att inte ta bort från den visuella upplevelsen av industrilandskapet som finns inom kulturmiljöområdet. Stora etableringar av solceller anses inte vara lämpligt och ska anpassas för att ha så låg visuell påverkan som möjligt.

Forsmarks Bruk anses inte påverkas påtagligt av etablering av mer kärnkraft vid Forsmark och inte heller av breddning av ledningsgator för transmissionsnätet. Idag går redan breda ledningsgator från Forsmarks Kärnkraftverk genom kulturmiljöområdet utpekade för Forsmarks Bruk. Avståndet mellan bruket och ledningsgatorna är cirka 2,5 km. En breddning av ledningsgatorna anses inte förändra befintlig landskapsbild negativt. Kommunen föreslår i det tematiska tillägget att utbyggnaden sker på den västra sidan om den befintliga ledningsgatan för att minimera påverkan på Forsmarks bruk. Vid en utveckling där nya ledningsgator för transmissionsnätet behöver dras, kommer det i kommande tillståndprocesser krävas utredningar som visar påverkan på kulturmiljön och landskapsbilden. Förändringen av landskapsbild inom Forsmarks kärnkraftsområde bedöms som små då redan befintlig kärnkraft finns inom samma område.

Sett till etablering av ny energiproduktion i nytt geografiskt läge kommer detta påverka landskapsbild och kulturmiljövård olika beroende på vilken lokalisering som blir aktuell. Det går inte i det här läget att bedöma hur stora konsekvenserna för en sådan etablering blir. Dock går det att konstatera att det kommer bli en negativ påverkan på landskapsbilden eftersom en etablering kommer innebära att tidigare oexploaterad mark tas i anspråk. Exempelvis kommer ett nytt kärnkraftverk (oavsett storlek) synas på långt avstånd och därmed förändra landskapsbilden avsevärt. Det saknas även annan typ av hög bebyggelse i kommunen i stort, vilket är en faktor som medför en större förändring i området vid jämförelse med Forsmark. I den lokaliseringsutredning som föreslås vid händelsen att scenario B (ny energiproduktion i nytt geografiskt läge) genomförs bör inkludera konsekvensanalyser för kulturmiljöer och landskapsbild.

Figur 2. Karta över riksintresse kultur och friluftsliv

Hälsa och boendemiljö

Påverkan på bebyggelsestrukturen omfattar den bebyggelse som ska uppföras och den bebyggelse som påverkas av en byggnation. Det kan exempelvis handla om olika typer av störningar, lukt eller utsläpp. Omgivningsbuller till följd av trafik, industriverksamheter, bygg- och anläggningsarbeten med mera är en form av störning som berör många människor och som kan påverka människans hälsa och välbefinnande på flera sätt. En god ljudmiljö är därför en viktig del i samhällsplaneringen.

Effekter och konsekvenser

Vid utbyggnad av ny energiproduktion vid Hargshamn, Gimo, Dannemora eller annan geografisk plats finns det risk för förändrade förutsättningar för boendemiljöer och hälsa.

I byggfasen, oavsett typ av energiproduktion, finns risk för ökat buller. Eftersom många av etableringarna innebär ökad befolkningstillväxt och arbetstillfällen kan buller öka i form av ökad transport (kollektivtrafik eller biltrafik). Det tematiska tillägget möjliggör mestadels för etableringar på mark i närheten av redan etablerad industri. Nollalternativet tillåter utveckling av omgivningsstörande verksamheter på flera platser i kommunen vilket innebär konsekvenser av omgivningsstörande verksamheter redan diskuterats i miljöbedömningen kopplat till huvuddokumentet. Trots detta är en viktig del i kommande tillståndprocesser för etablering av ny energiproduktion vara att utreda hur buller kommer påverka under samtliga faser samt hur en ökad arbetspendling kan påverka omkringliggande boendemiljöer. Genom samarbete med regionen kan kommunen arbeta för att kollektivtrafiken ska vara ett reellt alternativ vid arbete på annan ort för att minska bullerföroreningar.

Denna ökning av transporter kan även leda till försämrad luftkvalitet, särskilt i områden nära större vägar, tätorter eller känslig bebyggelse såsom skolor, förskolor och vårdinrättningar.

De viktigaste luftföroreningarna kopplade till vägtrafik är kväveoxider (NO_x), inandningsbara partiklar (PM₁₀ och PM_{2,5}) samt flyktiga organiska ämnen (VOC). Dessa utsläpp påverkar människors hälsa negativt, särskilt hos barn, äldre och personer med underliggande sjukdomar. Förutom avgaser tillkommer även slitagepartiklar från däck, bromsar och vägbana. Byggsleden, särskilt vid större infrastruktur- eller energianläggningar, kan också bidra till förhöjda partikelhalter genom användning av dieseldrivna maskiner och transporter på temporära vägar, ofta med sämre dammbindning.

För att minimera påverkan på luftkvaliteten bör kommunen vid den fortsatta planeringen verka för att främja god tillgång till kollektivtrafik, gång- och cykelvägar, planera för logistiklösningar och styrning av tunga transporter under byggsleden, ställa krav på emissionssnål utrustning i upphandling av entreprenadarbeten. Sammantaget bedöms luftkvalitet vara en viktig faktor att beakta i den fortsatta planeringen, särskilt i områden där befolkningstätheten är hög eller där känslig bebyggelse planeras.

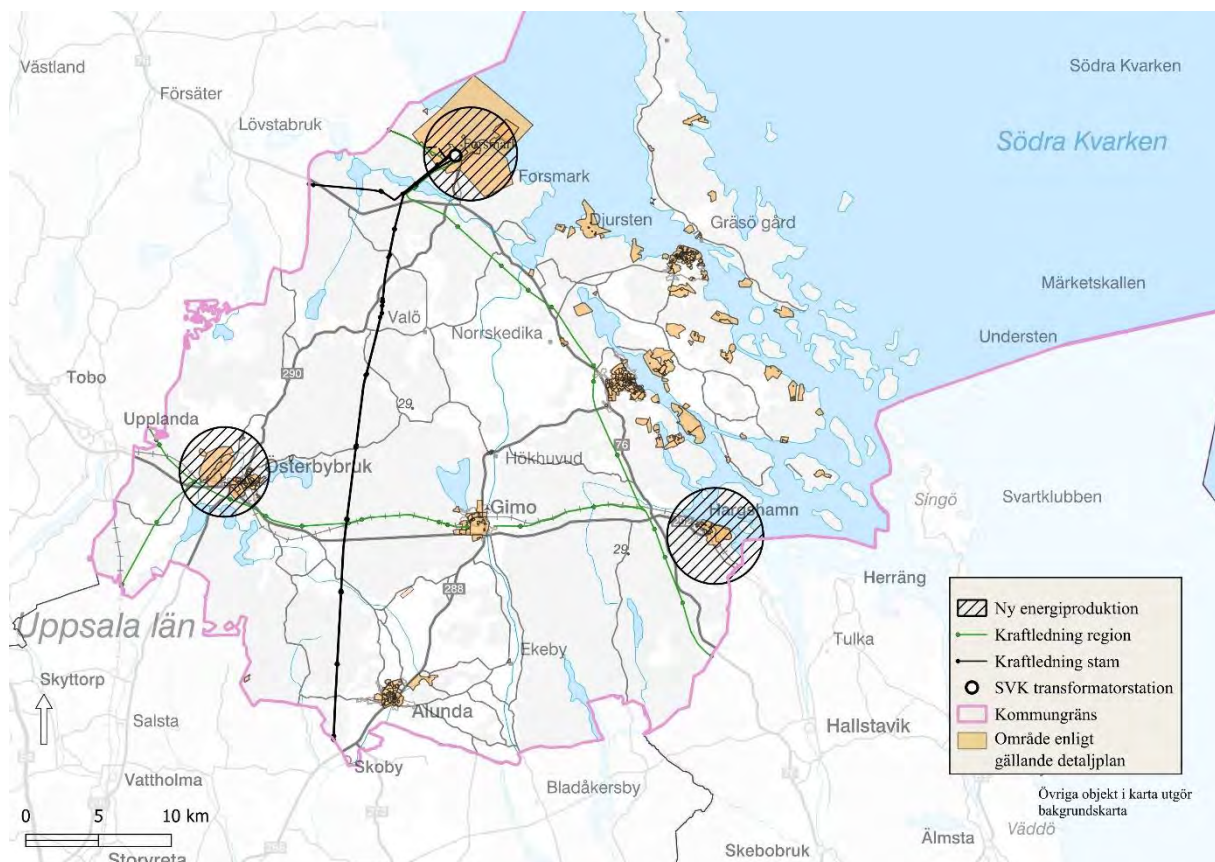
Etablering av en kärnkraftsanläggning medför bullerpåverkan, framför allt under byggtiden, men även i viss mån under anläggningens drift. Bullerpåverkan varierar beroende på avstånd till bebyggelse, topografi och teknisk utformning av anläggningen.

Under anläggningsfasen kan bullernivåerna vara betydande, då byggarbeten pågår under en längre period. Bullerkällorna inkluderar schaktning, sprängningsarbeten, pålning, transporter av byggmaterial samt användning av tunga maskiner som kranar och generatorer. Dessa arbeten kan medföra ljudnivåer som tillfälligt överskrider Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller, särskilt under vissa arbetsskeden. För att minska påverkan på

närboende bör bullerdämpande åtgärder vidtas, såsom bullerskärmar, inneslutning av bullrande utrustning och begränsning av arbetstider till dagtid.

Under driftsfasen är bullerpåverkan generellt låg, men vissa ljudkällor finns. Dessa omfattar bland annat ventilationssystem, kylvattenpumpar och andra tekniska installationer. I anläggningar med öppna kylsystem (t.ex. med kyltorn) kan ett konstant, lågfrekvent buller uppstå, men det ligger vanligtvis inom godtagbara nivåer. Vissa driftrelaterade moment, som ångavblåsning vid underhåll eller säkerhetstester, kan orsaka tillfälliga ljudtoppar, men dessa är sällsynta. Enligt Naturvårdsverkets riktvärden bör ekvivalent ljudnivå vid bostäder inte överstiga 55 dBA dagtid och 45 dBA nattetid. Dessa riktvärden ligger till grund för planering och tillståndsprövning. Sammanfattningsvis är bullerpåverkan från en kärnkraftsanläggning som störst under anläggningsfasen, men den kan hanteras med etablerade skyddsåtgärder. Under normal drift bedöms ljudnivåerna vara låga och inte medföra någon påtaglig störning för närboende.

Kärnkraftverks påverkan på luftkvaliteten är minimal under normal drift, eftersom de inte förbränner fossila bränslen och därför inte släpper ut vanliga luftföroreningar som koldioxid, kväveoxider eller partiklar. Det innebär att kärnkraft inte bidrar till smog eller luftföroreningar. Små mängder radioaktiva ämnen kan ibland släppas ut i luften, men dessa utsläpp är strikt reglerade och ligger långt under tillåtna gränsvärden. Därmed är kärnkraftens påverkan på luftkvaliteten generellt mycket låg, men vid olyckor kan stora mängder radioaktiva ämnen släppas ut och påverka luftkvaliteten negativt.

Figur 3. Karta över utpekade områden för ny energiproduktion

Klimatrelaterade risker

Inom det utpekade området i Hargshamn finns viss risk för eroderbarhet längs med kustlinjen. Övriga utpekade områden berörs ej. Risk för skred vid finkornig jordart finns vid orterna Östhammar, Gimo och Dannemora.

Gällande havsnivåhöjningar är det i nuläget svårt att bedöma hur högt vattnet kan komma att stiga i framtiden. Enligt MSB:s kustöversvämningskarta klarar både Forsmark och Hargshamn minst 2 meters höjning med en låg påverkan på landskapet. Extremväder kommer att bli vanligare i framtiden och det går inte att utesluta att kraftigare skyfall, förhöjda temperaturer eller liknande kan påverka de utpekade platserna.

Samlad bedömning

Den samlade bedömningen visar att planförslaget har en liten till måttlig negativ påverkan på miljön på grund av att ny energiproduktion kan öka den negativa påverkan på bland annat landskapsbilden. Förslaget kan ha en positiv påverkan på hälsa och boendemiljön då etableringar kan leda till att de strategier och förslag som finns i huvuddokumentet kan komma att genomföras vilket kan ha en positiv påverkan på kommunens serviceorter. Mer arbetskraft och skatteunderlag kan leda till förbättringar i den fysiska miljön, ett större befolkningsunderlag kan leda till ökad tillgänglighet till kollektivtrafik och bättre samhällsservice i stort.

Miljöeffekt	Planförslag	Nollalternativ
Natur- och vattenområden	Liten-måttlig negativ	Liten-måttlig negativ
Kulturmiljö och landskapsbild	Liten-måttlig negativ	Liten negativ
Hälsa och boendemiljö	Positiv	Positiv

Tematiskt tillägg till översiktsplanen för
Östhammars kommun - Energiproduktion
och eldistribution
– utkast samrådsförslag

Tematiskt tillägg till översiktsplanen för Östhammars kommun – Energiproduktion och eldistribution

Samrådshandling 2025-05-02

Projektledning

Pontus Ericsson, Samhällsbyggnadskontoret Östhammars kommun.

Alice Möller, översiktsplanerare, Samhällsbyggnadskontoret Östhammars kommun.

Konsulter

Ulrika Edlund, Matilda Swart Rehn, och Andreas Wallström, Sweco Sverige AB

Innehåll

1.	Inledning.....	5
	Om uppdraget	5
	Avgränsning.....	5
	Läsanvisning.....	5
	Om översiktsplanering	6
	Vad är ett tematiskt tillägg till en översiktsplan?	6
2.	Mål och Samband	6
3.	Utvecklingsinriktning	9
	Energi – utveckling utifrån olika scenarier	9
	Beredskap för olika scenarier	9
	Kärnkraft - funktion och tekniska egenskaper	10
	A – ny storskalig kärnkraft på Forsmarksområdet	11
	<i>Samhällsplaneringsfrågor</i>	11
	B – etablering av mindre kärnkraftsanläggning (SMR) i nytt geografiskt läge	12
	<i>Samhällsplaneringsfrågor</i>	12
	C – etablering av mindre kärnkraftsanläggning (SMR) i direkt anslutning till energikrävande verksamhet, utan krav på koppling till nationella transmissionsnätet	12
	<i>Samhällsplaneringsfrågor</i>	12
	D – ökad produktion av annan energi	13
	E – inga nya källor till energiproduktion i kommunen	13
	<i>Samhällsplaneringsfrågor</i>	13
	Östhammars kommuns utvecklingsinriktning.....	14
	Bebyggelsestruktur.....	14
	Östhammars kommuns utvecklingsinriktning	15
	Kommunikation	15
	Östhammars kommuns utvecklingsinriktning	15
	Grön- och blåstruktur	16
	Östhammars kommuns utvecklingsinriktning.....	16
4.	Mark- och vattenanvändning	17
	Forsmarks kärnkraftsområde - Scenario A.....	17
	Scenario B.....	17
	Dannemora - Scenario C.....	18
	Gimo industriområde – Scenario C	18
	Planförutsättningar för utbyggt transmissionsnät	18

Gällande planers utrymme för bebyggelseutveckling som möter upp behovet utifrån utbyggd kärnkraft	19
Hur gällande planer tillgodoser framtida behov utifrån scenario D, annan typ av energiproduktion	20
Förslag till ställningstaganden för mark- och vattenanvändning som kompletterar gällande ÖP, utifrån framtida energiutveckling	21
5. Väsentliga förhållanden.....	21
Riksintressen	21
Forsmark: ny kärnkraft och utbyggnad av transmissionsnätet	21
Dannemora/Österbybruk	24
Gimo	24
Hargshamn	24
Övriga väsentliga intressen.....	25
Fornlämningar	25
Klimatrelaterade risker.....	25
Beredskapsarbete.....	26
Övriga skyddade områden	26
Miljökvalitetsnormer: Vatten- och luftkvalitet.....	26
6. Genomförandenaspekter	26
7. Samhällsekonomiska och sociala aspekter	27
Måluppfyllelse	27
8. Miljöbedömning	28

1. Inledning

Sverige har som mål att ha noll nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast år 2045. Sverige behöver nå sina uppsatta klimatmål och samtidigt stärka landets konkurrenskraft genom en omfattande elektrifiering av industrin och transportsektorn. Riksdagen har även antagit ett mål om att elproduktionen i Sverige ska vara helt fossilfri till år 2040.¹ För att nå dit krävs en kraftsamling i hela samhället. Energiförsörjningen och eldistributionen behöver ses i ett nationellt och regionalt sammanhang. Det kommer att krävas breda insatser, nytänkande och ökad samverkan, inte minst bland myndigheterna för att hantera motstående intressen. Regeringen har i prop. 2023/24:105 om energipolitikens långsiktiga inriktning bedömt att ny kärnkraft behövs för att tillgodose framtidens elbehov och för att öka leveranssäkerheten i elsystemet, samt att förutsättningarna för marknadens aktörer att investera i ny kärnkraft bör förbättras så att fler reaktorer byggs.

Om uppdraget

Hösten 2024 gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att utlysa och finansiera kommunala pilotprojekt. Syftet var att samordna utvalda kommuners arbete med att utveckla arbetssätt för att möjliggöra effektiva plan- och tillståndprocesser för etablering av kärnenergianläggningar. Östhammars kommun ansökte om att delta och beviljades projektmedel.

Kommunen tar fram ett tematiskt tillägg till översiktsplan för att prova om det är ett relevant planeringsverktyg för snabbare och effektivare plan- och tillståndprocesser. Arbetet inleddes januari 2025. Resultatet från pilotprojektet ska rapporteras till Naturvårdsverket 30 september 2025 vilket medför tidsmässiga begränsningar, då även ett offentligt samråd ska inrymmas inom projektiden. Kommunen behöver därför avgränsa planeringsarbetet till att utgå från redan kända planeringsförutsättningar samt övergripande antaganden, som grund för att kunna formulera en utvecklingsinriktning. Kommunens översiktsplan vann laga kraft 2024 och det här tematiska tillägget utgör ett komplement med fokus på energifrågor.

Avgränsning

Detta tematiska tillägg fokuserar på de tre delarna i energisystemet: produktion, distribution och användning. Kommunen har utrett lämpliga platser för ny energiproduktion, framför allt kärnkraft, och fört en dialog med Svenska kraftnät angående vad en utbyggnad av transmissionsnätet skulle innebära. Kommunen har även utrett energianvändning i form av industriell verksamhet med målet att skapa lokala synergier mellan energiproduktion och energianvändning.

Läsanvisning

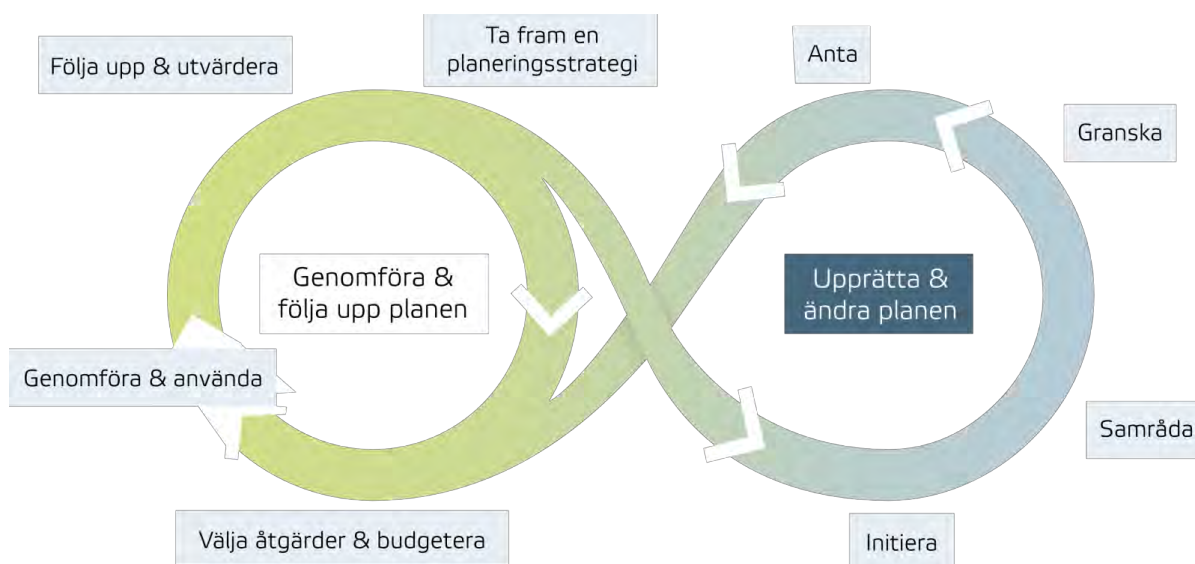
Kapitel 2 beskriver politiska mål, från lokal till internationell nivå, som har bäring på energifrågan och en utbyggnad av energiproduktionen. I kapitel 3 beskrivs kommunens *utvecklingsinriktning* för energiproduktion på ett övergripande sätt och med olika scenarier för kärnkraft och solenergi. I kapitlet beskrivs även vilka konsekvenser utvecklingen av energiproduktion har för bebyggelse, kommunikationer samt blå- och grönstrukturer. I kapitel 4 redovisas grunddragen i kommunens ställningstaganden av *mark- och vattenanvändning* för ny energiproduktion. I kapitel 5 redovisas riksintressen och andra *väsentliga intressen* som har väsentlig betydelse för mark- och vattenanvändning, inklusive kommunens syn på potentiella konflikter med riksintressen. Kapitel 6 går igen några *genomförandeaspekter* medan kapitel 7 tar upp hur förverkligande av delar av detta tematiska tillägg kan stärka kommunen socialt och ekonomiskt. En miljökonsekvensbeskrivning tillkommer i en bilaga.

¹ Prop. 2022/23:99, bet. 2022/23:FiU21, rskr. 2022/23:254.

Detta plandokument är ett tillägg till kommunens översiktsplan. I översiktsplanen finns texter och kartmaterial som utgör en utförlig beskrivning av kommunens ställningstagande för mark- och vattenanvändning, bland annat de orter och riksintressen som nämns i detta dokument. Under 2025 kommer kommunen även att anta en ny kommunal energiplan.

Om översiktsplanering

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Den ska spegla den politiska majoritetens uppfattning och beslutas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen är inte bindande men ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen ska redovisa hur kommunen avser att bland annat tillgodose riksintressen och andra allmänna intressen. Översiktsplanen är vägledande när kommunen upprättar detaljplaner, områdesbestämmelser och prövar bygglov enligt plan- och bygglagen samt när kommunen eller andra myndigheter fattar andra beslut som rör mark- och vattenanvändningen i kommunen. När en översiktsplan behöver uppdateras görs det antingen för planen som helhet, alternativt för ett geografiskt eller tematiskt avgränsat område.

Figur 1. Boverkets processbild över hur översiktsplanering genomförs löpande.

Vad är ett tematiskt tillägg till en översiktsplan?

En kommunomfattande översiktsplan kan ändras genom ett tillägg som behandlar ett enskilt tema. Det tillämpas ofta när en viss fråga som tidigare inte hanterats så ingående i översiktsplanen fått ett nytt fokus till följd av ändrad lagstiftning eller ändrade förutsättningar. Exempel på frågor som kan behandlas genom tillägg till översiktsplanen är eldistribution och energiproduktion. Ett tematiskt tillägg blir en del av översiktsplanen när det antagits. Detta tematiska tillägg syftar till att visa vilka markanspråk som behövs för eldistribution och energiproduktion samt kommunens syn på lämplig avvägning mellan berörda allmänna intressen.

Planförslaget är nu i samrådsskedet.

2. Mål och Samband

Fossilfri energiframställning är ett globalt mål såväl som ett mål på EU-nivå, nationell, regional och lokal nivå, om än uttryckt på olika vis och med olika målar. En fossilfri energiframställning har bäring på många andra delar av samhället så som en fossilfri transportsektor

och ett utvecklat lokalt näringsliv och arbetsmarknad. En utveckling av kärnkraft i Östhammars kommun kan därmed bidra till måluppfyllelse på flera nivåer beroende på tid och omfattning. En eventuell utbyggnad av kärnkraft med tillhörande investeringar i transmissionsnätet i Östhammars kommun får både tillfälliga och eventuellt bestående följd effekter i form av potentiell befolkningsökning, ökat skatteunderlag, ökat behov av bostäder och samhällsservice, men även ökad belastning på transportnätet och VA-nätet. Även detta kan bidra till måluppfyllelse på såväl lokal som nationell och global nivå.

I tabellen redogörs för ett urval av de mål och samband som finns på olika geografiska nivåer och som har bäring på energifrågan och en eventuell utbyggnad av kärnkraft. De olika scenarierna beskrivna i kapitel tre leder till större eller mindre måluppfyllnad.

Tabell 1. Mål och samband med bäring på energifrågan

Organisation	Namn	Bäring på energi
Region Uppsala	RUS Uppsala län remissversion ²	• Mål 11 – Uppsala län ska vara klimatneutralt senast 2045 och klimatpositivt senast 2050. • Mål 20 – Hållbar tillväxt för Norduppland (partnerskap med bla Östhammar). • Mål 21 – Attrahera och behåll kompetent arbetskraft inom länet. • Mål 22 – Främja förnybar energiproduktion och hantera effektproblematiken för en hållbar energiförsörjning.
Länsstyrelsen i Uppsala län	Miljö- och klimatråd ³	Miljö- och klimatrådet bildades 2017. Rådet ska utgöra en arena för analys och samsyn kring länets miljöutmaningar och har i uppgift att identifiera strategiskt viktiga områden för regional samverkan. Genom dialog, idé- och erfarenhetsutbyte ska miljö- och klimatrådet verka för att konkreta åtgärder genomförs. Målsättningen är att tillsammans bidra till en miljömässigt hållbar utveckling i länet. Rådet har flera arbetsområden varav Uppsalaeffekten är ett.
Länsstyrelsen i Uppsala län med flera	Uppsala-effekten ⁴	Offentliga aktörer i Uppsala län har genom ett nära samarbete hittat ett sätt att hantera den samhällsutmaning som ett ansträngt elnät utgör. Kommunerna, länsstyrelsen, Region Uppsala, elnätsbolagen och andra viktiga aktörer utbyter och sprider information, erfarenheter och kunskap för att se till att utvecklingen till ett klimatklokt län med eldriven transport kan fortsätta.
Samverkan i östra Mellansverige	Kraftförsörjning inom östra Mellansverige ⁵	Urval av slutsatser: • Det finns behov av tydligt ansvarstagande, tydliga roller och samverkan kopplat till kapacitetsutmaningar och kraftförsörjningens samspel med samhällsplanering • Ökad samverkan mellan kommuner och nätföretag i tidiga skeden krävs, dock är ett regionalt perspektiv viktigt, varpå mötesplatser och arbetssätt behöver skapas och utformas. Utmaningar finns kopplat till proaktiv nätutbyggnad i samspel med samhällsutveckling, eftersom skillnaden i ledtid mellan etablering av verksamheter och det elnät som ska försörja dem är betydande.
Kärnkrafts-kommunerna	Kärnkrafts-kommunernas syfte är att ta tillvara med-	Mål för verksamheten: • Stärka nätverket för kommuner med kärnteknisk verksamhet

² [Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län](#)

³ [Uppsala läns miljö- och klimatråd | Länsstyrelsen Uppsala](#)

⁴ [#uppsalaeffekten - arbete med eleffekt i Uppsala län | Länsstyrelsen Uppsala](#)

⁵ [Kraftförsörjning ÖMS Region Stockholm](#)

	lems-kommuner- nas intressen inom kärnkrafts- området och ener- gifrågor i övrigt. ⁶	• Lyfta lokala aspekter och konsekvenser av kärnkraftsproduktion • Fokus på: kärnsäkerhetsfrågor nationellt och internationellt, kärnavfallsfrågan och slutförvarsprocessen, avvecklings- och rivningsplanering, omställning/tillväxt, omvärldsfrågor och informationsspridning.
Riksdagen	Klimatmål ⁷	Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp.
Riksdagen	Mål för energipolitiken	Övergripande mål: • Svenska energipolitiken ska bygga på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. Politiken syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Energipolitiska mål: • Målet för elproduktionens sammansättning år 2040 är 100 procent fossilfri elproduktion. Planeringsmål och leveranssäkerhetsmål: • Planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och för att möjliggöra den gröna omställningen. Det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt. Omotiverade hinder i elsystemet ska undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser.
Europeiska unionen	The European Green Deal ⁸	EU strävar efter att Europa ska bli den första klimatneutrala kontinenten.
Europeiska unionen	Energy policy ⁹	Fem övergripande mål: • Diversify Europe's sources of energy, ensuring energy security through solidarity and cooperation between EU countries, • Ensure the functioning of a fully integrated internal energy market, enabling the free flow of energy through the EU through adequate infrastructure and without technical or regulatory barriers, • Improve energy efficiency and reduce dependence on energy imports, cut emissions, and drive jobs and growth, • Decarbonise the economy and move towards a low-carbon economy in line with the Paris Agreement, Tre mål till 2030: • An increase in the share of renewable energies in final energy consumption to 42.5%, with the aim of achieving 45%, The interconnection of at least 15% of the EU's electricity systems.
Förenta Nationerna	Agenda 2030 ¹⁰	Mål 7 – Hållbar energi för alla. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

⁶ Om KSO | Kärnkraftskommunerna

⁷ Det klimatpolitiska ramverket - Regeringen.se

⁸ The European Green Deal - European Commission

⁹ Energy policy: general principles | Fact Sheets on the European Union | European Parliament

¹⁰ Globala målen - Läs om Globala målen - 17 mål för hållbar utveckling

3. Utvecklingsinriktning

Eftersom denna handling är ett tillägg till Östhammars kommunövergripande översiktsplan är det viktigt att observera att utvecklingsinriktningen för bebyggelsestruktur, kommunikation samt grön- och blåstruktur här är avgränsad till de frågor som berörs av utvecklingen av energiproduktion och energidistribution. De är alltså inte heltäckande för kommunens viljeinriktning om utveckling av den byggda miljön.

Energi – utveckling utifrån olika scenarier

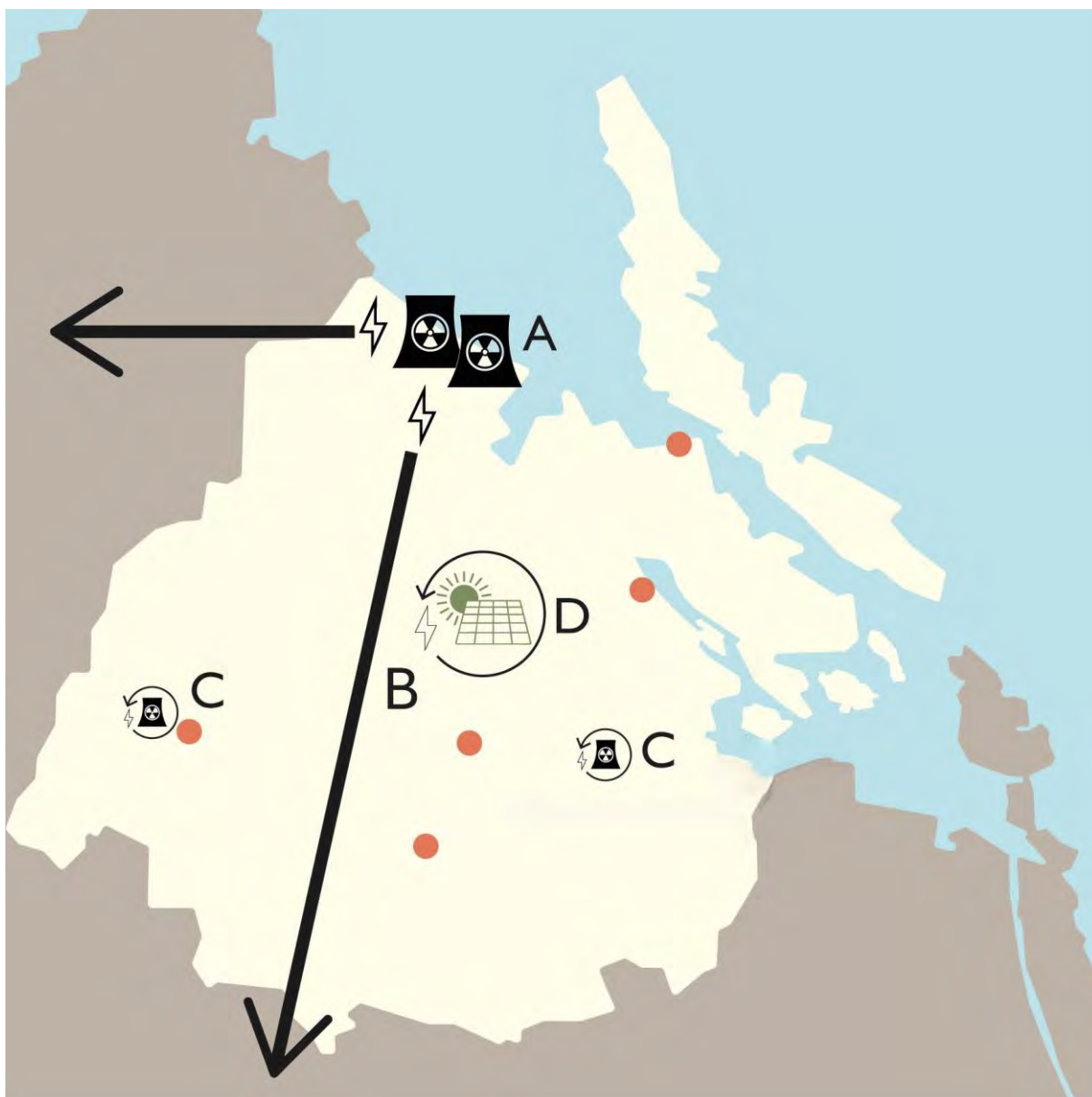
Följande avsnitt beskriver förutsättningarna för ny energiproduktion och olika potentiella utvecklingsscenarier för utbyggd energiproduktion i kommunen.

Sveriges el- och energibehov förväntas öka kraftigt under de kommande decennierna. Drivkrafterna bakom denna utveckling är framför allt industrins omställning till fossilfri produktion, elektrifieringen av transportsektorn och ökad användning av el i uppvärmningssystem hos bostäder och tjänstesektorn. Samtidigt växer nya elintensiva verksamheter fram, såsom datacenter och vätgasproduktion, som skapar ett ökat behov av elektricitet. Hur stort behovet blir är svårt att avgöra och beror på hur stor andel av den fossila energin som kan ersättas med fossilfri el. Energimyndigheten bedömer att elbehovet i Sverige kan öka från 2023 års nivå på 134 TWh till mellan 223–357 TWh till 2050. Svenska Kraftnät bedömer att behovet kommer uppgå till mellan 175 och 290 TWh för 2045.

Beredskap för olika scenarier

Utvecklingen av framtidens energiproduktion beror till stor del på faktorer som ligger utanför kommunens inflytande. Industrins omställning, nationell politik, teknikutveckling och den europeiska elmarknaden kommer styra utformningen av framtidens energisystem. Kommunens roll är att skapa förutsättningar för olika typer av energiproduktion där typen av energikällan såväl som storleken på anläggningen medför olika behov av lokalisering. Kommunen presenterar nedan fyra scenarier som möjliggör energiproduktion av olika slag på olika platser (se figur 2), samt ett femte scenario som utgör ett nollalternativ. Därmed står kommunen redo att möjliggöra den energiproduktion som i framtiden är ekonomiskt och tekniskt fördelaktig. Scenario A, B och C bygger på kärnkraft medan scenario D bygger på annan typ av energiproduktion. Scenario E utgår från att det inte tillkommer någon ny energiproduktion i kommunen. Scenario A, B, C och D står inte i motsats till varandra utan de kan kombineras på olika sätt.

Utformningen av dessa scenarier grundar sig dels på vad som bedömts vara realistiskt sett ur ett markanvändningsperspektiv, dels på kommunens egen viljeinriktning. Östhammars kommun motsätter sig etablering av storskalig vindkraft inom kommunen och det saknas förutsättningar för vattenkraft.

Figur 2: Scenario A, B, C och D som beskrivs längre ned i detta kapitel.

Kärnkraft - funktion och tekniska egenskaper

Östhammars kommun är lämplig för lokalisering av ny kärnkraft, dels då kommunen ligger i elprisområde 3 [SE 3] som har underskott av el i närheten av stora städer som Stockholm och Uppsala, dels med sin erfarenhet som befintlig kärnkraftskommun. Det skulle bidra med ökad elproduktion i södra Sverige som i dag är beroende av överföring av el från elområde SE2.

En etablering av ny kärnkraft bredvid befintliga kärnkraftverk medför potentiella synergieffekter vid den framtida driften ur ett flertal perspektiv, speciellt om verken också hamnar inom samma skalskydd. Mycket av infrastrukturen kring verken kan delas, kompetens kan delas och båda anläggningarna kan dela på bostäder för tillfällig personal vid de regelbundna revisionerna av reaktorerna.

De befintliga sex kärnkraftsreaktorerna i Sverige byggdes under 1970 och 80-talen och är av två typer: kokvattenreaktorer och tryckvattenreaktorer. Båda är av sorten lättvattenreaktorer och byggda som kondenskraftverk, vilket innebär att de bara producerar el. Den varma ångan som lämnar ångturbinerna kyls ned med havsvatten i en så kallad kondensor. Havsvattnet värms då upp med cirka 10 grader innan det släpps ut i havet igen. Samtliga svenska kärnkraftverk använder havsvatten som kylmedel. Reaktorernas maximala nettoeffekt ligger inom ett spann från 1 000 till 1 400 MW.

Konventionella storskaliga reaktorer med vattenkylning bygger på beprövad teknik och är aktuella vid utbyggnad av ny kärnkraft i Sverige. Samtidigt sker nu en teknikutveckling inom kärnkraften på ett flertal sätt. En teknik som är på väg ut på marknaden är små modulära reaktorer (SMR). SMR är mindre i storlek jämfört med traditionella reaktorer och möjliggör prefabricerade moduler med mer flexibla och skalbara lösningar. SMR är reaktorkonstruktioner med en elektrisk effekt på upp till ungefär 300 MW. Reaktorerna kan vara vattenkylda, men här är även ny teknik under utveckling som bygger på andra system för kylning som inte nödvändigtvis kräver att kärnkraftverket är lokaliserat vid havet eller annan plats som ger tillgång till stora mängder kylvatten. Dessa typer av reaktorer är i dag inte kommersiellt tillgängliga på marknaden. Vissa av de nya teknikerna är anpassade för riktigt små reaktorer, till exempel 50 MW och benämns ibland för mikroreaktorer. Det pågår mycket forskning och utveckling av kärnkraft och de tekniska förutsättningarna kan komma att ändras mycket de kommande åren. Idag så har strålskyddsmyndigheten också en nukleär standard, vilket i framtiden skulle kunna ändras.

I en konventionell kokvattenreaktor omvandlas cirka 35 procent av energin till elektricitet medan cirka 65 procent är spillvärme som släpps ut i havet. Framöver vore det värdefullt att i stället ta vara på spillvärmerna. Till exempel genom att anlägga växthus för matproduktion som värms upp med spillvärmerna, eller att nyttja värmen i ett fjärrvärmenät för uppvärmning av bostäder.

A – ny storskalig kärnkraft på Forsmarksområdet

Vid etablering av ny storskalig kärnkraft i Östhammars kommun bedöms området vid Forsmarks kärnkraftverk vara den mest lämpliga lokaliseringen. Området är beläget cirka 4 km norr om Forsmarks bruk vid riksväg 76 i den nordvästra delen av kommunen. Direkt väster om det befintliga kärnkraftverket finns ett planlagt område med en gällande detaljplan som möjliggör storskalig kärnkraft, antingen i form av stora reaktorer eller ett flertal SMR. Vattenfall äger fastigheten med det detaljplanerade området. Det finns idag stor osäkerhet kring en möjlig tidshorisont för ny kärnkraft i Forsmark. Idag beräknas miljötillstånd ta ca 10 år, men flertalet ändringar är på gång med en målsättning att få ner det till ca 5 år. Därefter är en optimistisk byggtid 5 år, vilket innebär att en trolig tidshorisont är cirka 10 till 20 år från att ansökningsprocessen inleds.

Samhällsplaneringsfrågor

Transmissionsnätet för eldistribution från Forsmark utnyttjar redan sin maximala kapacitet. Därmed kräver en utbyggnad av kärnkraft vid Forsmark att även transmissionsnätet byggs ut. Troligtvis med 400 kV-ledningar som är den vanligaste spänningsnivån i det svenska transmissionsnätet. Det befintliga transmissionsnätet har två sträckningar från Forsmark, en i sydlig riktning till Uppsala kommun och en i västlig riktning till Tierps kommun. En utbyggnad av transmissionsnätet kan genomföras på två sätt, antingen att de befintliga ledningsgatorna breddas och utbyggnaden följer den befintliga sträckningen, eller att de nya ledningarna får nya sträckningar. Uppförandet av ett kärnkraftverk kommer medföra stora mängder tunga transporter till och från området där den inledande byggfasen med markberedning genererar flest tunga transporter.

Att uppföra en storskalig kärnkraftsanläggning är personalkrävande. Under den mest intensiva byggfasen kan upp emot 10 000 personer arbeta på plats samtidigt. Detta medför konsekvenser för omgivningen och behöver hanteras i kommunens samhällsplanering. Tunga transporter och arbetspendling kommer medföra ökad trafik samt ett ökat behov av kollektivtrafik. Arbetskraften under såväl uppförandet som driften av kärnkraftverket ställer krav på bostäder och samhällsservice.

B – etablering av mindre kärnkraftsanläggning (SMR) i nytt geografiskt läge

Östhammars kommun är en etablerad kärnkraftskommun och kan därför ses som ett bra alternativ för etablering av mindre kärnkraftsanläggningar benämnda som SMR. Tekniken går snabbt framåt. För etablering av SMR krävs bland annat närhet till kylvatten, cirka 30 hektar mark (för fyra stycken reaktorer om 300 MW) och med dagens teknik möjlighet till påkoppling på stamnätet. En fördel är om ytan ligger i nära anslutning till befintlig industri för att kunna skapa symbios mellan elproduktion och elintensiv industriverksamhet. Tidshorisonten för ny kärnkraft uppskattas grovt till cirka 20 år, då det behöver föregås av flera utredningar och tillstånd. En stor utmaning är effekten, den teknik som finns idag kräver en påkoppling på stamnätet. En reaktor med ännu lägre effekt skulle kunna anslutas direkt till regionnätet vilket skulle innebära att fler geografiska platser som kan anses vara lämpliga för etablering. Oavsett teknik skulle det krävas en lokaliseringsutredning för Östhammars kommuns kuststräcka för att undersöka var i kommunen ny etablering kan anses lämplig. I en lokaliseringsutredning bör fokus ligga på markförutsättningar, dialog med markägare, tillgång till kylvatten, påverkan på naturvärden samt påverkan på boende och närmiljö. Med fördel genomförs en lokaliseringsutredning i samarbete med nätägare för att säkerställa att anslutning är möjlig.

Samhällsplaneringsfrågor

Ny etablering kommer mest troligt kräva en utbyggnad av stamnätet, troligtvis med 400 kV-ledningar utifrån den effekt som SMR producerar idag. Detta medför i sig en omfattande planeringsprocess med behov av koncessionstillstånd. En etablering innebär också nya transportmönster och nya riskkällor att förhålla omgivande samhällsutveckling till. Även om skalan på en ny etablering skulle bli mindre än i Forsmark krävs också tillfällig arbetskraft i stor omfattning under byggtiden och den utveckling av samhället som det medför. Resultatet av lokaliseringsutredningen skulle med fördel följas av en samhällsekonomisk analys för att tydliggöra hur en ny etablering skulle påverka Östhammars kommuns utveckling.

C – etablering av mindre kärnkraftsanläggning (SMR) i direkt anslutning till energikrävande verksamhet, utan krav på koppling till nationella transmissionsnätet

Nya tekniska lösningar för kylning av kärnkraftsreaktorer möjliggör placeringar på andra platser än längst med kusten och under förutsättning att SSM (Strålsäkerhetsmyndigheten) också godkänner flera nukleära standarder. Det pågår forskning och utveckling av små SMR där flytande metall, till exempel bly, används som kylmedel. Den typen av små kärnkraftverk, vilka kan vara på 50 MW, möjliggör en placering i befintliga industriområden med direkt anslutning till en energikrävande verksamhet såsom en gruva eller fabrik. Gimo respektive Danemora väster om Österbybruk är två potentiella lokaliseringar. Tekniken är fortfarande under utveckling och den är ännu inte kommersiellt gångbar. Därmed är tidshorisonten för detta minst 20 år, men när tekniken väl är utvecklad kommer sannolikt planerings- och tillståndsprocesserna vara något enklare än för större kärnkraftsanläggningar.

Samhällsplaneringsfrågor

Detta scenario bygger på att kärnkraftverket placeras på, eller i direkt anslutning till, ett industriområde. Det ställer krav på nära samverkan med industrisektorn. Däremot bedöms effekterna för omgivningen bli begränsade då utvecklingen kan ske inom ett etablerat industriområde utan krav på koppling till transmissionsnätet. Eftersom industriverksamheter och en

mindre kärnkraftsanläggning kan ha olika tidshorisonter krävs även ett starkt samarbete mellan kommunen och näringslivet för att säkerställa att området är intressant för industrietableringar under en längre tid. Detta för att säkerställa att det ska vara ekonomiskt lönsamt att placera SMR i direkt anslutning till energikrävande verksamheter utan koppling till nationella transmissionsnätet.

D – ökad produktion av annan energi

Kommunen är även positiv till annan typ av energiproduktion, till exempel solenergi. Småskaliga anläggningar är att föredra, men även storskaliga anläggningar är aktuella om de medför en begränsad förändring av landskapsbilden. I första hand ska redan ianspråktagen mark nyttjas där det går att kombinera solceller med annan verksamhet. I andra hand mark som idag har begränsat värde och som inte är av stor betydelse för landskapsbilden och invånarnas livsmiljö. En möjlig placering av solpaneler är befintliga hustak runt om i kommunen. Stora tak med begränsat kulturhistoriskt värde, till exempel i form av idrottshallar, köpcenter, parkeringsanläggningar och industrilokaler är exempel på detta. Även mindre tak, till exempel på privata bostäder, är möjliga.

Det är fördelaktigt om energiproduktionen kan lokaliseras i direkt anslutning till en industriell verksamhet för att skapa symbios mellan energiproduktion och energianvändning. Dessutom innebär en sådan lösning att elnätet inte belastas.

Samhällsplaneringsfrågor

Större solenergianläggningar (eller kluster av många små) bör etableras nära regionnätstationer för att tillförseln av el inte ska medföra en onödigt stor belastning på elnätet. Solenergianläggningar kräver inte bygglov om de uppförs utanför detaljplanelagt område. Däremot kräver transformatorstationen bygglov, så kommunens bygglovsavdelning behöver kontaktas. I princip kräver alla storskaliga solcellsanläggningar i naturen ett 12:6-samråd (miljöbalken 12 kapitlet 6 §), men det kan även gälla mindre anläggningar. Undantaget är om anläggningen prövas enligt miljöbalken på något annat sätt. Solcellsanläggningen bör utformas så att allmänhetens rörelsefrihet inte begränsas i onödan, till exempel genom passager genom anläggningen eller åtgärder för att minska synligheten i landskapet. Det kan i vissa fall krävas inventeringar och utredningar för påverkan på friluftsliv, naturvärden, djurliv och landskapsbild.

E – inga nya källor till energiproduktion i kommunen

Forsmark Kraftgrupp AB som driver kärnkraftverket i Forsmark har fattat ett inriktningsbeslut om förlängning av driften av anläggningens reaktorer till 2060-talet. Det innebär att driften kommer pågå som längst under ytterligare 40 år. Därefter försvinner en av kommunens största arbetsplatser som i dag sysselsätter cirka 1 200 personer. Forsmark bidrar även till en stor del av Sveriges elproduktion med en produktionskapacitet om 25 TWh per år, jämfört med Sveriges totala elproduktion som 2024 var 162 TWh.¹¹ Dessutom ligger Forsmark i elområde SE3 där energikonsumtionen, idag och för en överskådlig framtid, är högre än produktionen vilket medför ett ökat behov av överföring av el från elområde SE2. Det innebär att när Forsmark kärnkraftverks avvecklas minskar produktion på en plats där behovet är stort.

Samhällsplaneringsfrågor

För Östhammars kommun kan avvecklingen av befintliga kärnkraftverk, om de inte ersätts av andra verksamheter, medföra en utflyttning och minskad befolkning. Detta kan sannolikt medföra en obalans i ålderssammansättningen så att kommunen dels får minskade skattein-

¹¹ <https://www.svk.se/om-kraftsystemet/kraftsystemdata/elstatistik/>

täkter, dels överkapacitet i service och infrastruktur som inte är gynnsam för kommunens utveckling. Kommunen behöver då planera för en ny profil som skapar utveckling på annat sätt för att möta upp detta.

Östhammars kommuns utvecklingsinriktning

- Anpassa fysisk planering för att möjliggöra utveckling av olika typer av kärnkraftsanläggningar vid Forsmarks kärnkraftverk, Österbybruk samt Gimo, enligt scenario A och C. Detta kan innebära olika former av planläggning för markreservat, medverkan i statliga och regionala samrådsprocesser samt att undvika exploatering som försvårar denna utveckling.
- Vid utveckling av det övergripande transmissionsnätet och regionnätet med tillhörande stationer ska kommunen verka för att detta möjliggör ökad energiförsörjning och utveckling av energikrävande verksamheter även inom Östhammars kommuns egen geografi.
- Utveckling enligt scenario D ska uppmuntras inom ramarna för kommunens ställningstaganden om hänsyn till andra intressen.
- Kommunen bör bevaka forskning och utveckling av nya former av fossilfri elproduktion och vara i framkant när det gäller att ta tillvara nya möjligheter för kommunens utveckling med stöd av detta.
- Ta fram en lokaliseringstudie för ny energiproduktion inom kommunen med fokus på kärnkraft i enlighet med scenario B.

Bebyggelsestruktur

Vid en utbyggnad av ny kärnkraft i Forsmark, och/eller vid annan lokalisering enligt scenario B, krävs en stor mängd tillfällig personal för uppförandet av kärnkraftverket. Därefter skapas långsiktiga arbetstillfällen för de anställda som arbetar med drift och underhåll av de nya verksamheterna. Även scenario C medför nya arbetstillfällen, inte primärt för drift av kärnkraften utan snarare för att den möjliggör utveckling av den lokala industrin som är energiberoende. Denna arbetskraft ger sammantaget ett behov av tillskott av bostäder samt annan samhällsservice, bil-, gång- och cykelvägnät och teknisk infrastruktur.

Östhammars kommun ser positivt på långsiktiga investeringar som kan ge fler arbetstillfällen och invånare i kommunen. På grund av kommunens storlek finns det begränsad förmåga att tillfälligt "växla upp" antal bostäder och serviceutbud i den skala som skulle behöva för att försörja den tillfälliga arbetskraften under en större utbyggnad. Vid en stor etablering kommer samarbete med både privata aktörer och närliggande kommuner krävas för att möta den tillfälliga efterfrågan på bostäder och social service som kommer uppstå inom regionen. De bostäder som tillkommer bör vara permanenta och lokaliseras i befintliga tätorter, småorter eller husgrupper. På landsbygden bör ny bebyggelse även ta hänsyn till befintliga transportstråk för att stärka underlaget för kollektivtrafik och därmed underlätta möjligheterna till kollektiva transportval. Utveckling av besöksnärsanläggningar som har potential att fungera långsiktigt men som inledningsvis nyttjas för tillfälligt boende åt arbetskraft kan också vara en möjlighet.

I samband med en ökad befolkning, såväl tillfällig som permanent, krävs foljdutveckling i form av exempelvis förskola, skola, vårdcentraler samt arbetsplatser för medföljande familjemedlemmar. Även olika former av aktivitetsytor, parker, lekplatser och idrottsplatser bör tillkomma i takt med att befolkningen ökar. Kompletterande utveckling av detta slag bör också lokaliseras i anslutning till befintliga tätorter och småorter.

Om framtida teknik och lagstiftning möjliggör återanvändning av överskottsvärme i kylvatten från kärnkraften, så är kommunen positiv till att detta tas tillvara genom exempelvis industriell livsmedelsproduktion eller någon form av turistanläggning i lämpligt läge i anläggningarnas

omgivning. Denna eventuella nya bebyggelse och dess verksamhet bör då anpassas till den befintliga miljön i nära anslutning till kärnkraftverket.

Östhammars kommuns utvecklingsinriktning

- Tillkommande bostäder och service till följd av utveckling av energiproduktion ska i första hand lokaliseras i enlighet med den kommunövergripande översiktsplanens utpekade områden och ställningstaganden.
- Tillkommande bostäder ska vara av permanent karaktär snarare än tillfällig, tillfälliga boendelösningar är godtagbara om de kan få en fortsatt funktion även efter avslutad kärnkraftsutbyggnad.
- Om ny kärnkraft ger energiförsörjning som kan möjliggöra etablering av ny industri så är kommunen positiva till att peka ut mer mark för detta ändamål, främst i stråket Danne-mora – Gimo – Hargshamn som med koppling till befintlig industri, järnväg och hamn har goda förutsättningar till funktionella transporter.
- Om framtida teknikutveckling och lagstiftning skapar nya möjligheter gällande att ta tillvara överskottsvärme från kärnkraftsproduktionens kylvatten, så ser kommunen positivt på utvecklande av andra verksamheter som medför industriell symbios och kan medföra nya arbetstillfällen, även om ytor för detta ännu inte är utpekade i översiktsplanen. Det kan handla om exempelvis industriell livsmedelsproduktion såväl som besöksnäring.

Kommunikation

Vägnätet till och från Forsmarks kärnkraftverk är viktiga för både kommunen och för Forsmark kärnkraftverks utveckling. Forsmark nås från Östhammar, Gävle och Norrtälje via väg 76 samt från Österbybruk och Uppsala via väg 290. Från kärnkraftverket finns goda möjligheter att ta sig till Östhammar med regionbuss och till Uppsala och Gävle med expressbuss. Busslinje finns även från Alunda och Gimo till Forsmarks kärnkraftverk samt mellan Österbybruk och Forsmarks kärnkraftverk. Det finns därmed goda pendlingsmöjligheter för de som arbetar vid Forsmarks kärnkraftverk men bor i en annan kommun. Denna pendlingsfunktion är viktig och bör stärkas ytterligare.

Österbybruk och Gimo har idag goda kommunikationer med pendlingsmöjligheter vilket bidrar till att Dannemora (och Gimo) är en lämplig/lämpliga plats/er för lokalisering av SMR i enlighet med scenario C. Vid en utveckling av energiproduktion i Hargshamn är det viktigt att utveckla kollektivtrafiken såväl inom kommunen som till Uppsala och Gävle. Väg 76 behövs också ses över ur trafiksäkerhetssynpunkt då ett ökat trafikflöde förväntas.

Vid en utveckling av Forsmark, Österbybruk och/eller Gimo kommer det tillfälliga och permanenta flödet av trafik öka inom kommunen, vare sig det handlar om bil-, buss- eller cykeltrafik. En översyn av trafiksituationen med föreslagna utvecklingsåtgärder är därför nödvändig för att minimera risken för kapacitetsbrist samt olyckor. Järnvägen kan få en ökad betydelse för säkra godstransporter kopplat till den utvecklade industrin i kommunen. Även hamnen i Hargshamn är av central betydelse för säkra godstransporter.

Östhammars kommuns utvecklingsinriktning

- Samverka med regionala parter för att förbättra vägnät och kollektiva transporter för persontrafik.
- Utveckla kollektivtrafikstråk och koppla samman olika resalternativ genom att skapa noder och bytespunkter.

- Hela resan-perspektivet ska beaktas i planering och utvecklingen av infrastrukturen. Säkerställ tillgänglighet till kollektivtrafiknoder och pendlarparkeringar samt arbeta med attitydpåverkan för att få fler att välja kollektiva transporter.
- Ta fram trafiknätsanalyser med utgångspunkt i en utbyggnad av Forsmark för såväl tillfälligt som permanent behov, för att förbättra kunskapsunderlaget inför framtida planering.
- Kommunen ska samverka med Trafikverket för att verka för en god standard på gods-järnvägen och möjliggöra nya anslutningar vid behov till ny industri.
- Djuphavshamnen i Hargshamn och dess koppling till sjöfartens farleder ska upprätthållas.

Grön- och blåstruktur

Grönstrukturen kring Forsmarks kärnkraftverk är till stor del skyddad genom Natura 2000-områden, riksintressen för naturvård, naturreservat och Forsmarks ekopark. En eventuell utbyggnad av Forsmarks kärnkraftverk ligger inom ett område som redan är detaljplanlagt för energiproduktion och påverkan på natur- och friluftsvärden är alltså redan prövade och godkända ur planperspektiv. Dessutom är stora delar av området kring Forsmarks kärnkraftverk inte tillgängliga för allmänheten på grund av att kärnkraftverket är ett skyddsobjekt. Utveckling inom detaljplanlagt område medför inte att några viktiga grönstrukturer bryts. Däremot berörs mark med höga naturvärden vid en eventuell utbyggnad av transmissionsnätet till Forsmark.

Blåstrukturerna i kommunen, särskilt kustområdet och havsvattnet, påverkas av såväl utbyggnad av Forsmarks kärnkraftverk som SMR vid en annan lokalisering i kommunen om havsvatten används som kylteknik. En utredning gällande påverkan på den lokala blåstrukturen är nödvändig innan eventuell planläggning. Om energi- och verksamhetsutvecklingen medför en stor inflyttning och befolkningstillväxt kan bostadsutvecklingen påverka grönstrukturen i attraktiva boendemiljöer. Om tillväxten medför en större utbyggnad än vad som tagits höjd för i den kommunövergripande översiktsplanen och om befintliga tätorter förtätas i hög grad behöver det säkerställas att en sammanhängande grönstruktur finns kvar. Stråk för god tillgänglighet mellan bostäder och närrekreation och friluftsliv såväl som stråk för spridningskorridorer som gynnar biologisk mångfald kan behöva pekas ut och säkerställas vid planläggning. Storskaliga solenergiparker kan ta stora landområden i anspråk och påverka såväl landskapsbild som jordbruk, skogsbruk, närrekreation och natur. I nuläget finns ingen mark avsatt för detta ändamål. Eventuella prövningar bör föregås av noggranna konsekvensutredningar och avväganden.

Östhammars kommuns utvecklingsinriktning

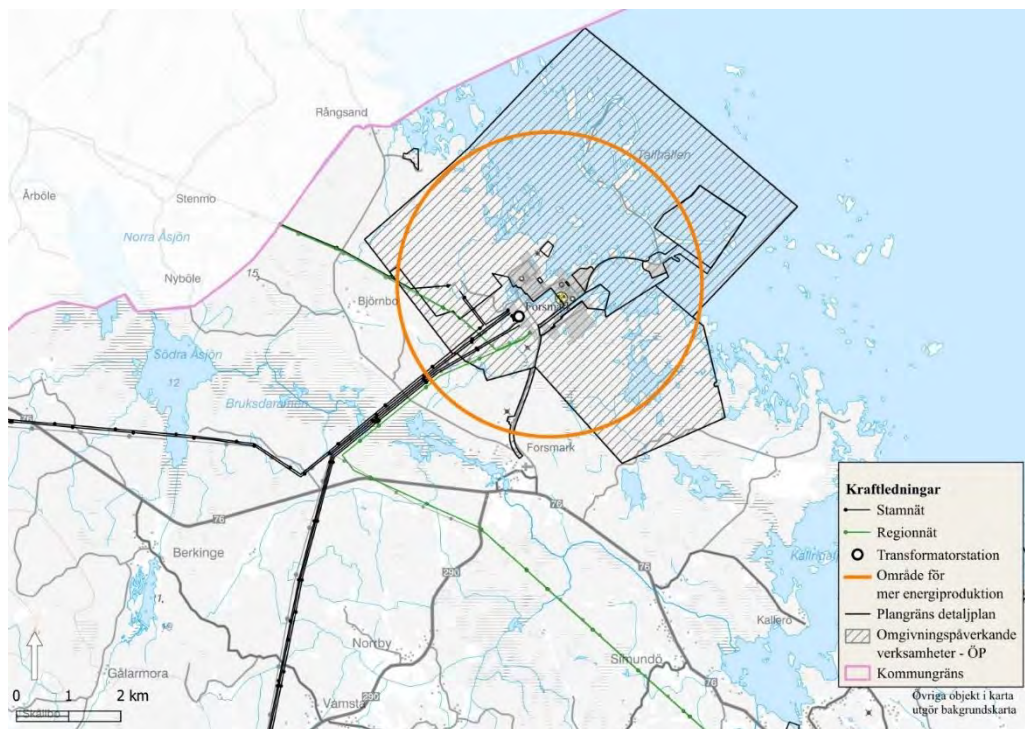
- Bevaka att utbyggnad av transmissionsnätet sker med hänsyn till lokala grön- och blåstrukturen, riksintressen och miljö- och naturvärden.
- I samband med utveckling av energianläggningar ska befintliga grön- och blåstrukturer i kommunen beaktas, även utifrån boendemiljösynpunkt.

4. Mark- och vattenanvändning

Hur gällande planer tillgodoser framtida behov utifrån scenario A, B, C och D

Forsmarks kärnkraftsområde - Scenario A

Vid Forsmark finns ett kärnkraftverk med tre reaktorer. Översiktsplanen har i plankartan pekat ut "Område för utveckling av omgivningsstörande verksamheter, industri" på berörd mark. Direkt till väster om kärnkraftverket finns ett detaljplanlagt område om 350 hektar med en byggrätt för energiteknisk verksamhet som omfattar cirka 325 hektar och ger utrymme för flera nya reaktorer inklusive ställverk för koppling mot transmissionsnätet. Området täcker även in en strömriktarstation vid Dannebo, resterande del av det detaljplanerade området är skogbeklätt. Det planlagda området omges av land och vatten med höga naturvärden som avses bevaras. Byggnation av slutförvar av kärnbränsle har påbörjats öster om kärnkraftverket men påverkar inte möjligheten att bygga ut kärnkraft inom befintlig detaljplan.

Karta 1: Utpekade områden över Forsmarks kärnkraftsområde.

Scenario B

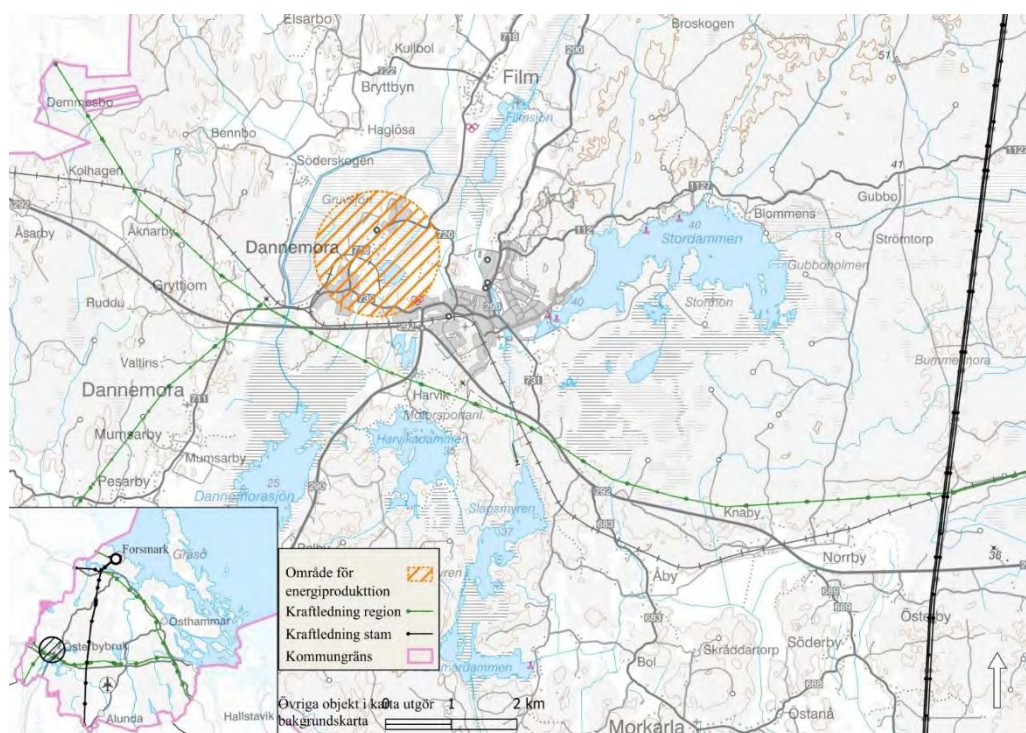
Det finns ingen detaljplan som möjliggör för ny energiproduktion utöver den som finns vid Forsmark. Det kommer krävas att kommunen tar fram en ny detaljplan med tillhörande utredningar, antingen i samarbete med en aktör eller på kommunalt initiativ. Vid framtagande av ny detaljplan för energiproduktion kan även andra intressen så som samhällsservice eller boendeförutsättningar med fördel utredas. Men detta är till stort beroende av val av lokalisering och vilka förutsättningar som redan finns på platsen.

Kommunens mark- och vattenanvändningskarta möjliggör idag inte för etablering av ny energiproduktion utöver vid områdena kring Hargshamn, Forsmark och längs väg 292 i närheten av Gimo och skulle därför behöva kompletteras med ytterligare områden för omgivningsstörande verksamheter. De områden som finns utpekade har inte prövats mot alternativet ny energiproduktion (varken solenergi eller ny kärnkraft). I arbetet skulle omkringliggande vär-

den behöva sättas i relation till den nya tänkta markanvändningen. Den lokaliseringsutredning som föreslås för scenario B ligger med fördel till grund för eventuell ändring av mark- och vattenanvändningskartan.

Dannemora - Scenario C

Dannemora består av ett industriområde med en gruva samt av bostadsbebyggelse av blandad karaktär. Runtom bostadsbebyggelsen pekar översiktsplanen ut ett: "Område för utveckling av omgivningsstörande verksamheter, industri". Hela området omfattas av en detaljplan. En etablering av ett småskaligt kärnkraftverk, som antingen ansluts till elnätet eller direkt till en industriverksamhet i området, kräver en ändring av detaljplanen då den inte möjliggör energiproduktion. Vid etableringen av ett småskaligt kärnkraftverk behöver hänsyn tas till bostadsbebyggelse och natur- och kulturvärden i området. Dessutom behöver etableringen ske utan att den står i vägen för en eventuell utveckling av industriverksamhet och gruvidrift.

Karta 2: Utpekat område inom Dannemora.

Gimo industriområde – Scenario C

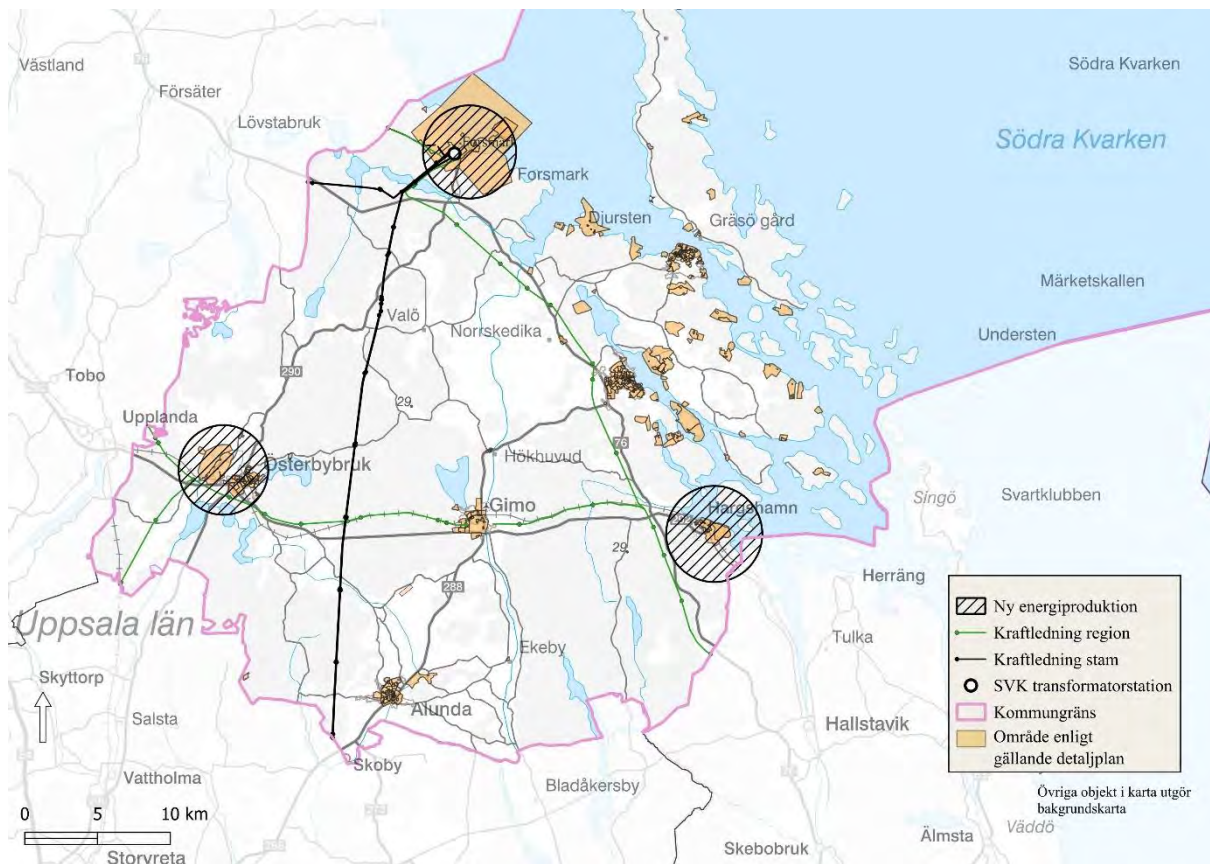
Den norra delen av Gimo tätort utgörs av ett stort industriområde med flera industriverksamheter där Sandvik Coromant är störst. Det finns även ett detaljplanerat industriområde söder om tätorten, söder om väg 292 och väster om väg 288. Direkt till väster om industriområdet, längst med väg 292:s södra sida, är ett skogsområde som översiktsplan pekar ut som ett lämpligt industri- och verksamhetsområde.

En etablering av ett småskaligt kärnkraftverk, som ansluts till elnätet eller direkt till en industriverksamhet i området, kräver en ändring av detaljplanerna över de befintliga industriområdena då de inte möjliggör energiproduktion. Vid etableringen av ett småskaligt kärnkraftverk behöver hänsyn tas till Gimos bostadsbebyggelse och anläggningen behöver utformas på ett sätt så den inte står i vägen för utveckling av befintlig industriverksamhet.

Planförutsättningar för utbyggt transmissionsnät

Vid etablering av ny kärnkraft i Forsmark kommer transmissionsnätet att behöva byggas ut. Kommunen önskar att nya ledningar placeras parallellt med de befintliga ledningsgatorna.

Det finns inga områden längs med det befintliga stamnätet från Forsmark som är detaljplanerat.

Karta 3: Transmissionsnät och regionnät samt utpekade områden för ny energiproduktion

Gällande planers utrymme för bebyggelseutveckling som möter upp behovet utifrån utbyggd kärnkraft

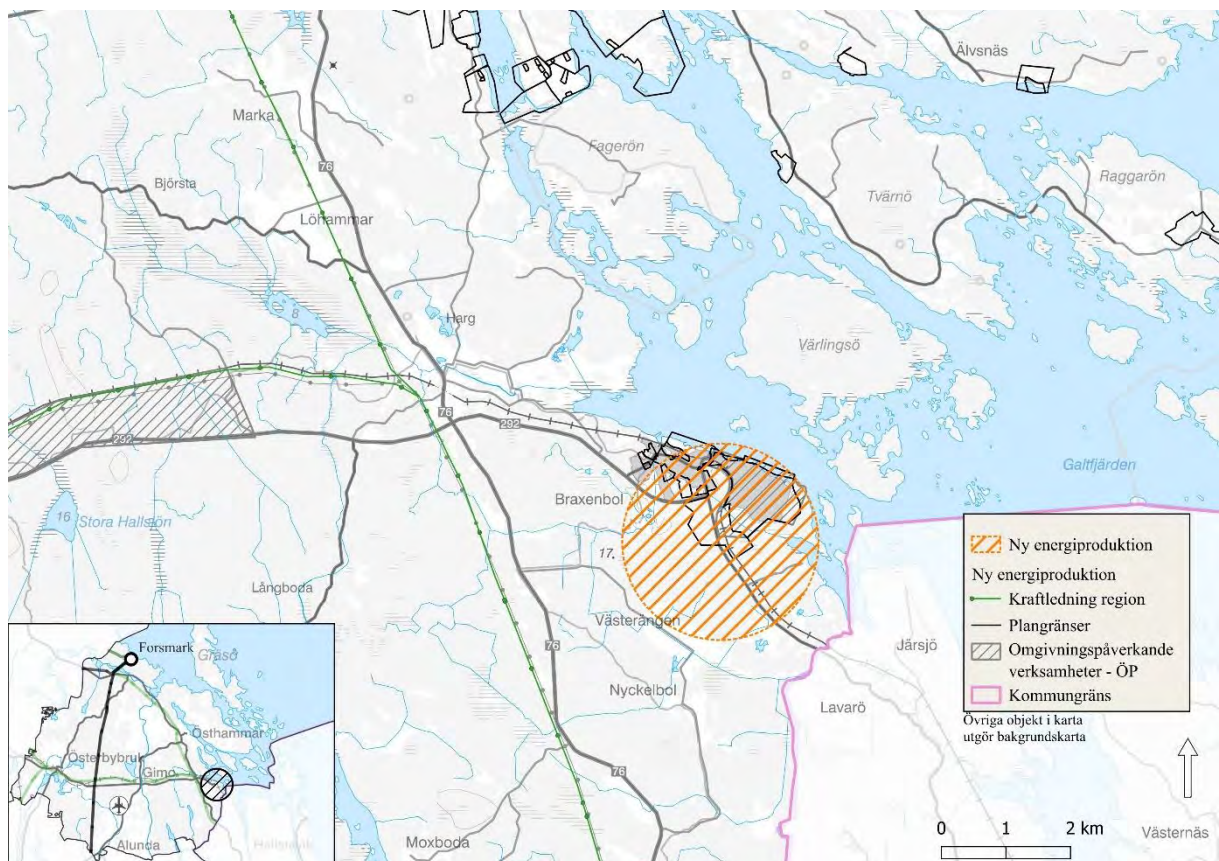
I Forsmarks närområde finns inte tillgång till färdigplanerad mark för att uppföra bostäder för nya invånare och tillfälliga arbetare under byggnationstiden för ett nytt kärnkraftverk. Kommunen kommer behöva arbeta proaktivt för att lösa boendefrågan i samband med en byggnation av ett nytt kärnkraftverk vid Forsmark. Kommunen ska öka sin planberedskap i Alunda, Gimo, Österbybruk, Östhammar och Öregrund för att möta den ökade efterfrågan på bostäder vid en utbyggnad vid Forsmark eller annan lokalisering i kommunen. I första hand ska redan detaljplanerad mark byggas ut med fokus på bostäder i attraktiva lägen. Kommunen ska även möjliggöra för fler att bosätta sig på landsbygden. Baserat på översiktsplanen ska ny bebyggelse koncentreras till noder och stråk där kollektivtrafik finns och lämpligast bör bebyggelse ligga i nära anslutning till väg 76 som löper i nord-sydlig riktning genom kommunen.

Vid byggnation beräknas arbetspendlingen att öka från närliggande större städer som Uppsala och Gävle. Pendlingen i närområdet och runt om i Roslagen förväntas också öka både med bil och buss. För att möta efterfrågan behöver kollektivtrafiken ses över och uppdateras. Sett till fysisk planering kan detta medföra behov av nya och förbättrade ytor för hållplatslägen, pendelparkeringar etc. Etableringen av offentliga snabbbladdningsstationer behöver underlättas och ses över i samarbeten med privata aktörer. Ökad trafik kan också medföra behov av åtgärder för oskyddade trafikanter och för att underlätta cykelpendling.

Hur gällande planer tillgodoser framtida behov utifrån scenario D, annan typ av energiproduktion

Vid framtagande av den kommunala planeringsstrategin i samband med aktualisering av översiktsplanen bör områdesbeskrivningarna för ytor utpekade för industri och omgivningsstörande verksamheter revideras för att inkludera ny energiproduktion. Tilläggen bör ske i nära dialog med berörda fastighetsägare. Vid Hargshamn finns en expanderande hamn- och industriverksamhet. Det området, samt dess närområde, pekas i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta ut som: "Område för utveckling av omgivningsstörande verksamheter, industri". Etablering av ny energiproduktion i närheten av Hargshamn skulle skapa bättre förutsättningar för energikrävande verksamhet i hamn- och industriområdet som har som ambition att växa. Det är viktigt att etablering av ny energiproduktion inte hindrar en framtida expansion av hamn- och industriområdet.

Om kommunen efter noggrann avvägning mot landskapsbild och andra lokala intressen vill möjliggöra etablering av en större solenergipark i något visst läge så kan det vara lämpligt att tydliggöra detta i mark- och vattenanvändningskartan så att det får hanteras i ett samråd enligt PBL.

Förslag till ställningstaganden för mark- och vattenanvändning som kompletterar gällande ÖP, utifrån framtida energiutveckling

- Kommunen ska möjliggöra för nya bostäder för att långsiktigt kunna möta behovet som uppstår i det fall att ett nytt kärnkraftverk skulle bebyggas vid Forsmark. Tillkommande bebyggelse ska huvudsakligen lokaliseras i eller nära befintliga serviceorter.
- Säkerställ planberedskap i lämpliga lägen för den kommunala service och annan service som behöver tillkomma i takt med att befolkningen kan komma att öka, så som förskolor, skolor, vårdcentraler, bibliotek med mera.
- Kommunen ska samverka med berörda nätägare i dialog om lokalisering och utformning av nya kraftledningar som är nödvändiga vid utbyggnad av energiproduktion.
- Solpaneler förespråkas på befintliga hårdgjorda ytor så som befintliga byggnadstak och parkeringsplatser givet att byggnaderna är av lågt kulturhistoriskt värde. Kommunen motsätter sig etableringar på jordbruksmark som medför en kraftigt förändrad landskapsbild eller livsmedelsproduktion. Om etableringen går att kombinera med jordbruk utan negativa konsekvenser för matproduktionen är kommunen positiva till att pröva detta (ett system som benämns agrivoltaik¹²).
- Utred lämpliga platser för pendelparkeringar, kollektivtrafiknoder, snabbbladdningsstationer samt cykelinfrastruktur i anslutning till de viktiga kommunikationsstråken till och från Forsmarks kärnkraftverk, de större tätorterna i kommunen samt tätorter utanför kommunen. Säkerställ tillräcklig mark för dessa lokaliseringar.
- Bevara befintliga grön- och blåstrukturer runt Forsmarks nuvarande kärnkraftverk. Exploatera i första hand befintlig detaljplan.
- Vid utbyggnad av transmissionsnätet till Forsmark bör det i första hand anläggas parallellt med befintliga ledningsstråk.
- Utred hur en eventuell utbyggnad av energiproduktion bör anpassas till den lokala och regionala grön- och blåstrukturen.

5. Väsentliga förhållanden

I detta kapitel redogörs för de förhållanden som finns som kan ha väsentlig betydelse för beslut rörande mark- och vattenanvändningen och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Hänsyn ska tas till PBL kap. 2 rörande allmänna och enskilda intressen.

I Östhammars kommunövergripande översiktsplan finns generella beskrivningar av riksintressen och andra värden. Här kommenteras de ur perspektivet om de kan påverkas av en utbyggnad av nya energirelaterade anläggningar.

Riksintressen

Forsmark: ny kärnkraft och utbyggnad av transmissionsnätet

Forsmark ligger inom området riksintresse för högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark. Även den inledande sträckan av ett utbyggt transmissionsnät kommer troligtvis sammanfalla med riksintresset. Begränsningar gäller för nyetablering av stora industrianläggningar och exploatering får bara komma till stånd om de kan genomföras utan påtaglig skada på natur- och kulturmiljövärden. Kommunens översiktsplan (s. 33) tillåter utveckling av störande verksamheter i området vid Forsmark kärnkraftverk. Kommunen bedömer att ett nytt kärnkraftverk och en utbyggnad av transmissionsnätet kommer medföra begränsad skada på natur- och kulturvärdena i området och att det därmed inte står i konflikt med riksintresset för högexploaterad kust, men en exploatering behöver föregås av en utredning av påverkan på

¹² [Agrivoltaik: jordbruk & solenergi - Vattenfall](#)

platsens värden.

Forsmark sammanfaller med ett område av riksintresse för naturvård: Forsmark-Kallrigafjärden. De är ett kustnära område om cirka 8 000 hektar som bland annat utmärker sig med för uppländska förhållanden ovanlig vildmarksprägel. Delar av området är av stort botaniskt och ornitologiskt värde.

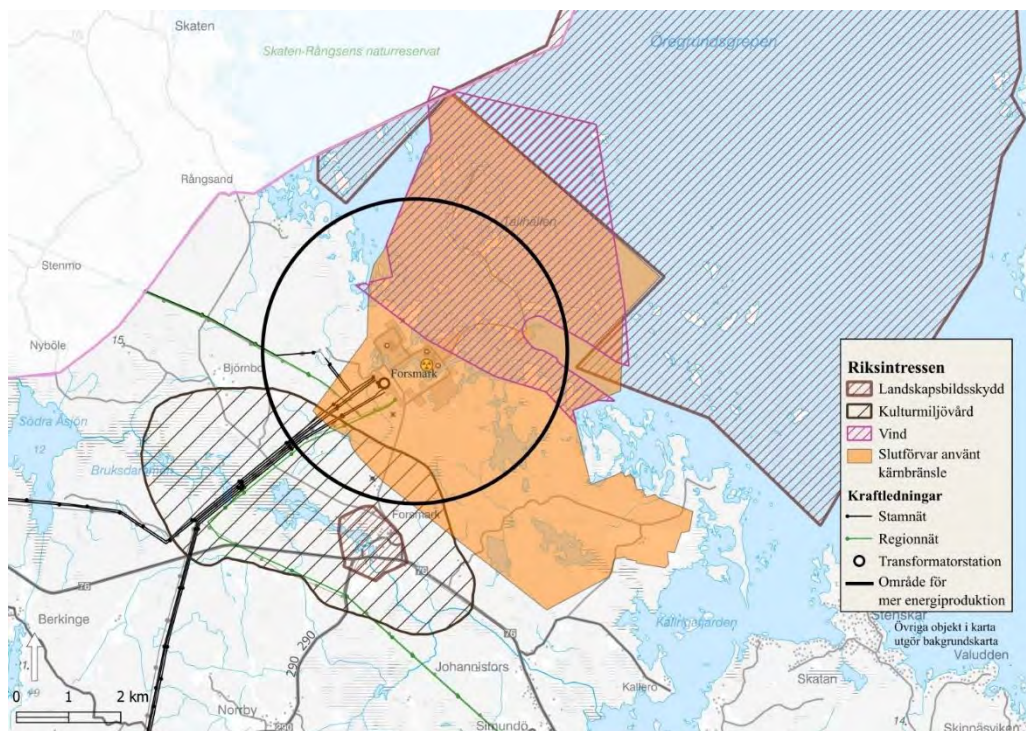
Den föreslagna placeringen av nytt kärnkraftverk är bredvid det befintliga kärnkraftverket och kommunen bedömer därför att ny etablering kommer medföra begränsad skada på naturvärdena i området och att det därmed inte står i konflikt med riksintresset för naturvård, men en exploatering behöver föregås av en utredning av värdena på platsen. Den inledande sträckan av ett utbyggt transmissionsnät kommer troligtvis sammanfalla med riksintresset för naturvård: Forsmarksån. Området är ett stort myrområde om 5 000 hektar med stort rekreativt värde som bör skyddas från avverkning av sump- och strandskog och exploatering i form av bebyggelse och vägar. Kommunen bedömer att utbyggnad av transmissionsnätet kommer medföra begränsad skada på naturvärden i området, men en exploatering behöver föregås av en utredning av påverkan på platsens värden.

Den föreslagna placeringen av nytt kärnkraftverk sammanfaller med riksintresse för totalförsvarets civila anläggningar: Tfc 0012 transmissionsnätet för el. Kommunen bedömer att ett nytt kärnkraftverk kan samexistera med transmissionsnätet men det kräver att ett kärnkraftverk utformas med hänsyn till det befintliga transmissionsnätet.

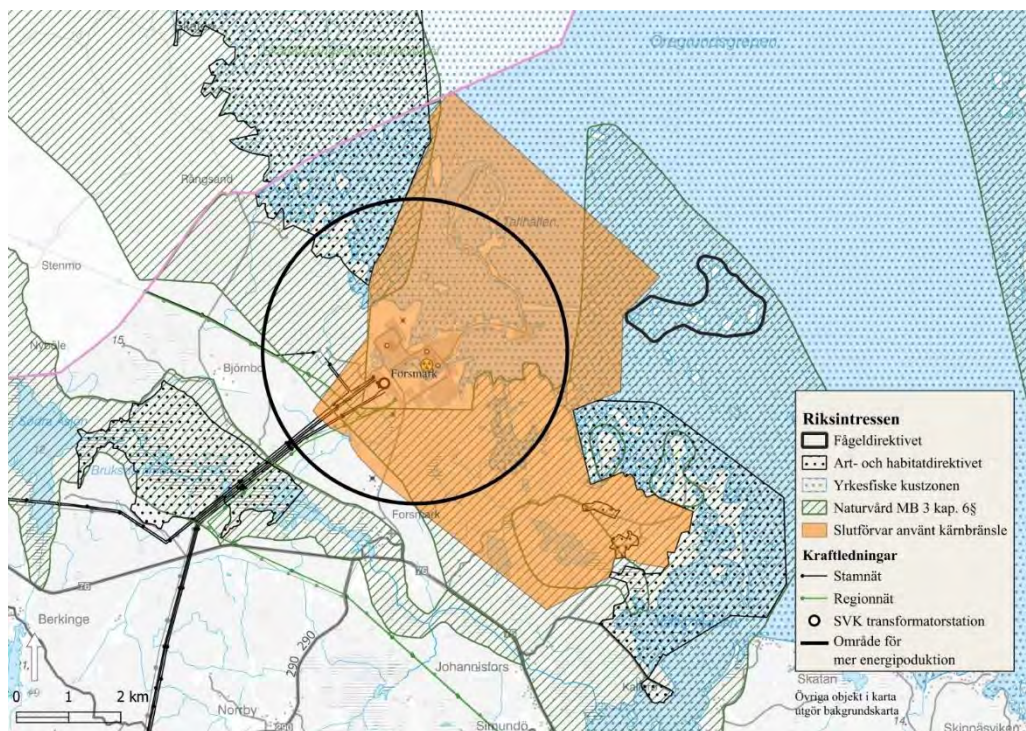
Havets kustzon bredvid den föreslagna placeringen av nytt kärnkraftverk är utpekad som riksintresse för yrkesfiske. Om en etablering av ett nytt kärnkraftverk bygger på att kylvatten släpps ut i havet behövs det utredas om det påverkar yrkesfisket. Den föreslagna placeringen av nytt kärnkraftverk ligger bredvid riksintresse för slutförvaring av använt kärnbränsle. Kommunen bedömer inte att det finns någon konflikt mellan ny kärnkraft och riksintresset.

Riksintresse för energiproduktion – vindbruk, och riksintresse för kulturmiljövård: Forsmarks bruk (som även är ett byggnadsminne) ligger bredvid den föreslagna placeringen av nytt kärnkraftverk och kommunen bedömer inte att det finns någon konflikt. En utbyggnad av transmissionsnätet kommer troligtvis sammanfalla med riksintresse för kulturmiljövård: Forsmarks bruk. Kommunen föreslår att utbyggnaden sker på den västra sidan om den befintliga ledningsgatan för att minimera påverkan på Forsmarks bruk.

Den föreslagna platsen för ny kärnkraft och utbyggnad av transmissionsnätet omgärdas av flera Natura 2000-områden. Fyra områden enligt art- och habitatdirektivet: Skaten-Rängsen, Kallriga, Storskäret, och Bruksdammen, samt ett område enligt fågeldirektivet: Forsmarksbruk. Kommunen bedömer att anläggning av nytt kärnkraftverk och transmissionsnätet inte kommer påverka områdena negativt men en exploatering behöver föregås av en utredning av påverkan på platsens värden.

Karta 4: Riksintressekarta för Forsmark kulturmiljö och landskapsbild.

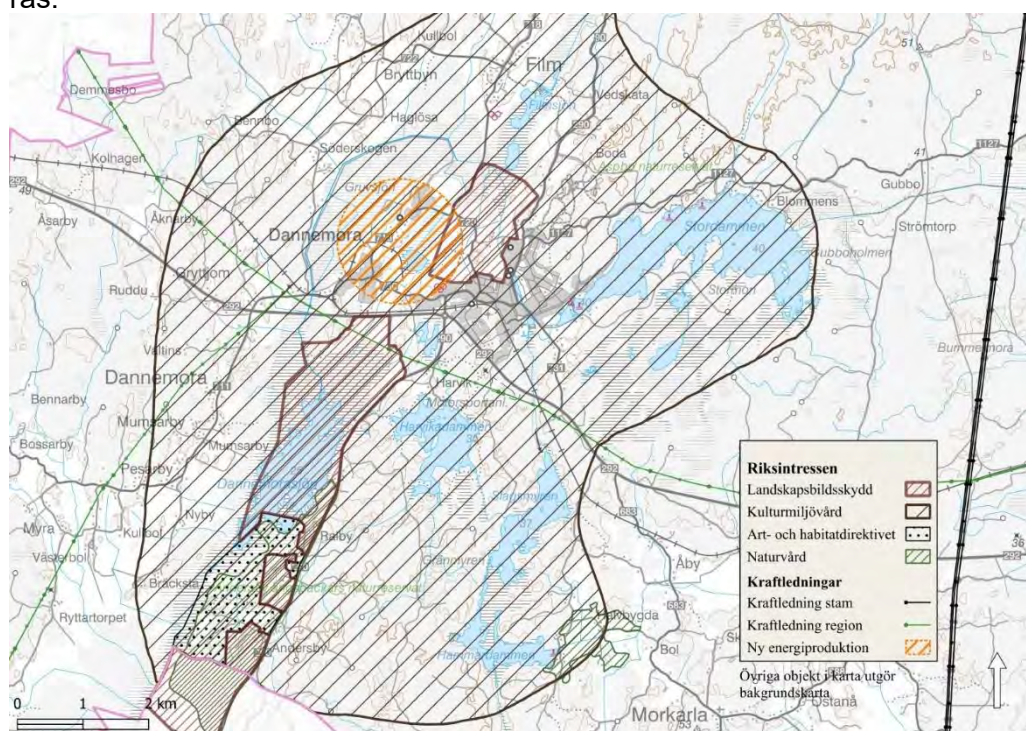

Karta 5: Riksintressekarta för Forsmark naturmiljö.

En utbyggnad av transmissionsnätet längs med befintlig ledningsgata söderut till Uppsala berör delvis Försvarens riksintresse för MSA-område: Uppsala flygflottiljflygplats och stoppområde för höga objekt. Det sammanfaller även med riksintresse för luftfart: MSA-tytor: Arlanda. En utbyggnad av transmissionsnätet behöver föregås av en utredning av påverkan på dessa riksintressen. En utbyggnad av transmissionsnätet kommer även innebära att det sammanfaller med riksintresse för kommunikation, järnvägar: Örbyhus-Hallstavik. Kommunen bedömer att transmissionsnätet inte står i konflikt med järnvägen.

Dannemora/Österbybruk

Hela Österbybruk-Dannemora-området omfattas av riksintresse för kulturmiljövården. Uttrycken inkluderar gruvmiljöerna, samlad småbebyggelse, herrgården, bruksmiljöerna och gårdar på spridda platser inom riksintresset. Det utpekade området för ny kärnkraft sammanfaller med riksintresse för kulturmiljövård: Dannemora-Österbybruk. Den tänka kärnkraftsanläggningen är av mindre storlek och placeringen är i ett befintligt gruv- och industriområde. Kommunens bedömning är därför att en etablering kan ske utan påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård. Det utpekade området för ny kärnkraft sammanfaller även med riksintresse för värdefulla ämnen och mineraler: Dannemora. Där finns en förekomst av järnmalm och sulfidmalm. Kommunen bedömer att ny kärnkraft inte står i konflikt med riksintresset om etableringen sker på ett sådant sätt att en framtida utvinning av malkroppen inte äventyras.

Karta 6: Riksintressekarta för Dannemora/Österbybruk

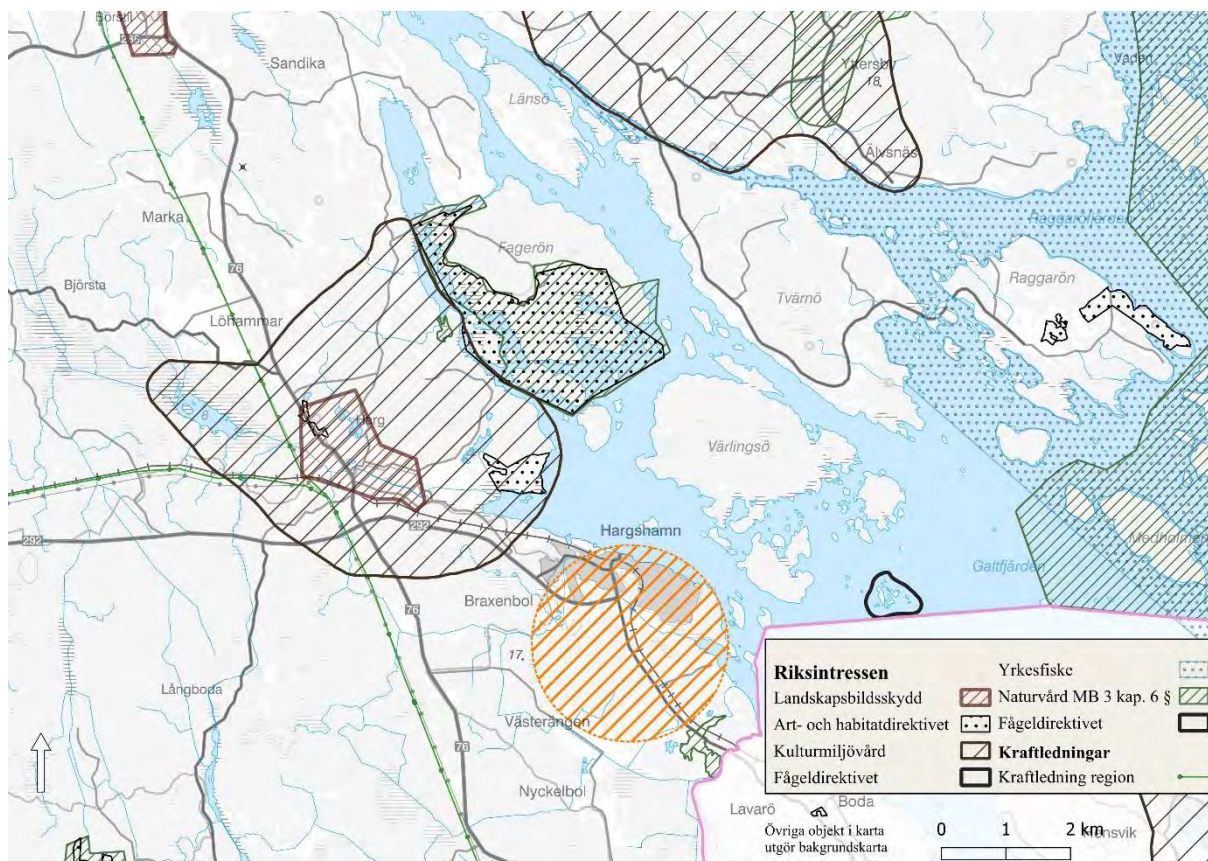
Gimo

En potentiell ny kärnkraftsanläggning i Gimo kan sammanfalla med riksintresse för kulturmiljövård: Gimo bruk. Den tänka kärnkraftsanläggningen är av mindre storlek och placeringen är i eller bredvid ett befintligt industriområde. Kommunens bedömning är därför att en etablering kan ske utan påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård. Men en eventuell etablering behöver föregås av en utredning om påverkan på platsens värden.

Hargshamn

Hargshamn ligger inom området riksintresse för högexploaterad kust från Arkösund till Forsmark. Begränsningar gäller för nyetablering av stora industrianläggningar och exploatering får bara komma till stånd om de kan genomföras utan påtaglig skada på natur- och kulturmiljövården. Kommunens översiktsplan (s. 33) tillåter utveckling av störande verksamheter i området vid Hargshamn. Kommunen bedömer att en mindre anläggning för ny energiproduktion medföra begränsad skada på natur- och kulturvärdena i området och att det därmed inte står i konflikt med riksintresset för högexploaterad kust, men en exploatering behöver föregås av en utredning av påverkan på platsens värden.

Det utpekade området för ny energiproduktion sammanfaller med tre riksintressen för kommunikation, järnvägar: Örbyhus-Hallstavik, sjöfart farled: Svartklubben-Hargshamn, och hamn: Hargshamn. Kommunen bedömer att ny energiproduktion inte står i konflikt med dessa riksintressen om etableringen sker på ett sådant sätt att funktionen hos järnvägen och hamnen inte störs.

Karta 7: Riksintressekarta för Hargshamn.

Övriga väsentliga intressen

Fornlämningar

En breddning av ledningsgatan som utgör transmissionsnätet kommer troligtvis innebära att flera fornlämningar berörs. Alla fornlämningar är skyddad av kulturmiljölagen och för markarbeten som påverkar fornlämningar krävs tillstånd från Länsstyrelsen.

Klimatrelaterade risker

Klimatrelaterade risker i översiktsplanering handlar om att i ett tidigt skede lyfta frågor kopplade till risker vid översvämningar, ras, skred och erosioner. Lagkravet på riskbedömning i översiktsplanen är avgränsat till skador på den byggda miljön. För de utpekade områdena finns en risk att drabbas av översvämningar kopplat till framtida havsnivåhöjningar men kan i nuläget inte dra några mer detaljerade slutsatser. Risken för ras, skred och erosion bedöms som låg inom de utpekade platserna för kärnkraft. Övriga klimatrelaterade risker som ökad genomsnittstemperatur och extremväder är faktorer som kan vara betydande för val av plats för ny kärnkraft.

Beredskapsarbete

Östhammars kommun har en organisation som arbetar med beredskap i händelse av en kärnkraftsolycka. Vid en utbyggnad av kärnkraft i kommunen behöver denna organisation anpassas till att en större anläggning i Forsmark eller till en kärnkraftsanläggning på annan plats i kommunen.

Övriga skyddade områden

Runt om Forsmark finns ett antal naturreservat som kan beröras av en ny etablering av kärnkraft och utbyggnad av transmissionsnätet. Bruksdammen väster om Forsmark bruk är ett vattenskyddsområde och kan beröras av transmissionsnätet. Vidare har både Bruksdammen och kustremsan vid Forsmark strandskydd som måste beaktas vid en exploatering.

Miljökvalitetsnormer: Vatten- och luftkvalitet.

Miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet för vatten ska vara styrande för planering, tillståndsgivning och tillsyn av frågor som rör vattenanvändning. Vid all exploatering ska eventuell påverkan på den ekologiska statusen i recipient och närliggande vatten utredas. Detaljplaner, förhandsbesked och bygglov ska anpassas utifrån principen att den ekologiska statusen inte får försämrats. Inte heller får statusen för en enskild parameter eller kvalitetsfaktor försämrats.

Vattenförekomsten Öregrundsgrepen sträcker sig längs med kommunens kustlinje utanför Forsmark och samtliga vattendrag i närområdet påverkar vattenförekomstens status. Den har vattenkategori kustvatten och uppnår ej god kemisk status och måttlig ekologisk status.

Vattenförekomsten Bruksdammen ligger strax söder om utpekat område för ny kärnkraft i Forsmark och sammanfaller med det stråk som är utpekat för transmissionsnätets utbyggnad. Bruksdammen har vattenkategori sjö och uppnår ej god kemisk status och måttlig ekologisk status.

Vid Forsmarks kärnkraftverk med omnejd har miljökvalitetsnormer för luft fastställts för kvävedioxid och kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bly, bensen och PM10 (svävande, inandningsbara partiklar). Utsläpp av bly eller bensen förekommer inte vid Forsmarks kärnkraftverk och dessa normer tas därmed inte i upp här. Stoftutsläppen är försumbara och behandlas därför inte heller. Baserat på en miljökonsekvensbeskrivning (Forsmarks kraftgrupp, 2005) är det inte troligt att någon miljökvalitetsnorm skulle överskridas då utsläppen är begränsade. Områden som benämns i denna plan omfattas inte av miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten och inte heller av miljökvalitetsnormer för buller.

6. Genomförandeaspekter

En eventuell etablering av ny kärnkraft i kommunen kommer medföra ett betydande tillskott av ny invånare och troligtvis en ökad arbetskraftspendling in till kommunen. Vid uppförandet av ett storskaligt kärnkraftverk i Forsmark uppskattas den mest arbetskraftsintensiva delen av bygget kräva fler än 10 000 personer. Detta kommer ställa krav på kompetensförsörjning, bostäder, transportinfrastruktur, skola och övrig samhällsservice som kommunen ansvarar för. Östhammars kommun bör vara drivande i samverkan med närliggande kommuner för att hantera en sådan utmaning. Grannkommuner bidrar till en bättre arbetsmarknad och ett mer varierat service- och fritidsutbud.

Utvecklingen underlättas av att till exempel planläggning som krävs genomförs i god tid så att detaljplaner står färdiga i lämpliga lokaliseringar då behovet uppstår. Utökning av bo-

stadsbebyggelse och verksamheter kräver också god samverkan inom många andra områden, såsom med vatten- och avloppsfrågor. En annan viktig aktör att samverka med är Region Uppsala för kollektivtrafiktrafik.

Besöksnäringen är viktig för att locka fler att flytta till kommunen. En som besökt Östhammar är generellt sett mer benägen att sedan flytta till kommunen. Kommunen behöver aktivt samverka internt och externt för att utveckla besöksnäringen som ett stöd till annan utveckling. Detta är särskilt viktigt inom frågor som rör resande, kompetensförsörjning samt fysisk och digital infrastruktur.

7. Samhällsekonomiska och sociala aspekter

Det privata näringslivet svarar för cirka 70 procent av sysselsättningen i Östhammars kommun. Totalt finns omkring 2 500 företag. Av dem är huvuddelen enmansföretag. Energiproduktion och tillverkning är de dominerande branscherna.

En storskalig utveckling av kärnkraft vid Forsmarks kärnkraftverk och/eller ett SMR vid annan lokalisering enligt scenario B kan få stora konsekvenser för Östhammars kommun, inte bara vad gäller energiframställning. Under byggtiden krävs stora investeringar i bland annat bostäder, samhällsservice och teknisk infrastruktur. Under byggnationstiden krävs ett löpande arbete för kommunen med att uppmuntra den nya befolkningen som tillkommit under byggtiden att stanna som invånare.

Redan under byggtiden bör ett arbete påbörjas för att skapa attraktiva livsmiljöer för de nya invånarna. Det kan exempelvis handla om att de nya bostäderna ska tillkomma i lägen som underlättar att snabbt känna sig som en del av samhället, närhet till förskolor och skolor samt arbetsplatser till eventuella medföljande partners. Det handlar också om att utvidga den kommunala och regionala servicen i takt med befolkningsökningen – så som vårdcentraler, tandläkare, kollektivtrafik och bibliotek. Detta kan delvis finansieras med större skatteintäkter som de arbetande bidrar med. Därför är det viktigt att en del av de förväntade arbetarna bosätter sig i kommunen, medan en del kan pendla in från andra kommuner.

När byggtiden är avslutad är förhoppningen alltså att flertalet av de arbetande kan stanna kvar. Då krävs nya arbetstillfällen för dem och att deras eventuella medföljande partners kan ha kvar sina anställningar. En satsning på nytt kärnkraftverk i Östhammars kommun kan stärka hela regionen och dess attraktionskraft, vilket kan vara viktigt för att få de nya invånarna att stanna kvar. Men det är inte bara arbetskraften till byggnationen av ett kärnkraftverk som väntas tillkomma framöver. Kommunen förväntas öka sin befolkning ändå vilket gör att även dessa nya invånare behöver få sina behov tillgodosedda. Det är därför viktigt att välkomna alla nya invånare, såväl de som arbetar med kärnkraft som de som arbetar med något helt annat.

Måluppfyllelse

Genomförandet av denna plan bedöms kunna bidra positivt till flera av de regionala, nationella och globala mål som beskrevs summariskt i kapitel två, kopplat till utvecklingen mot fossilfri och leverenssäker energiproduktion. I vilken grad utvecklingen också blir positiv sett till de övergripande mål som rör kommunens och den enskilda invånarens ekonomi och sociala situation beror på en rad komplexa faktorer. Hur väl kommunen lyckas integrera nyinflyttad befolkning i det lokala samhället är en viktig faktor. Hur väl kommunen styr upp boende- och bebyggelseutvecklingen så att det underlättar ett effektivt genomförande av kommunala uppdrag såsom hemtjänst, skolskjutsar och annan service är en annan.

En aktiv och förutseende fysisk planering är särskilt viktig i samband med kraftig tillväxt, eftersom det då verkligen kan göra skillnad i hur effektiva och livsvänliga strukturer som byggs upp. Nyckelaspekter är att fullt ut nyttja kapaciteten i redan uppbyggda strukturer såsom vägar och VA-nät, samt att skapa mångfunktionella ytor och strukturer som kan tillgodose olika behov över tid utan kostsamma ombyggnationer.

8. Miljöbedömning

I bilaga 1 finns den miljöbedömning som genomförts i samband med framtagande av tematiskt tillägg till översiktsplanen. Arbetet med miljöbedömningen är en process och ska löpa parallellt med planarbetet och bidra till att miljöfrågorna integreras i framtagandet av ett förslag till nytt tematiskt tillägg. Syftet med miljöbedömningen är att hänsyn till miljö ska arbetas in i översiktsplanen på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas.

GRAFISK PROFIL

Riktlinjer och stöd i vårt kommunikationsarbete

Vårt varumärke

Den bild vi förmedlar av oss själva är betydelsefull – idag kanske mer än någonsin tidigare. Hur vi kommunicerar, med vem vi kommunicerar och var vi väljer att göra det skapar ett helhetsintryck och en igenkänning. Vi är bra på det vi gör och det ska även genomsyra vår kommunikation, såväl visuellt som innehållsmässigt.

Vår grafiska profil är en viktig del av arbetet med att stärka vår gemensamma identitet, vårt varumärke, och hjälper oss att förmedla just den bild av oss själva som vi önskar.

Riktlinjerna är ett stöd för dig som i ditt arbete presenterar Östhammars kommun på olika sätt. Ansvar för att följa och vårda den grafiska profilen vilar helt på oss själva. Genom att följa våra riktlinjer medverkar du till att vår grafiska profil hanteras rätt i alla sammanhang och i alla typer av kommunikation. Det hjälper oss att bli mer synliga och Östhammars kommun blir lättare att känna igen för omvärlden.

Om du har några frågor och funderingar är du välkommen att kontakta någon av medarbetarna på Marknad & Kommunikation.

Tillsammans förmedlar vi bilden av Östhammars kommun.

Vår logotyp

Av alla de element som tillsammans skapar en grafisk profil är logotypen kanske den viktigaste.

- Logotypen ska användas i all intern och extern kommunikation. Den får inte ändras eller justeras. Östhammars kommuns logotyp består av vårt vapen och texten "Östhammars kommun". Logotypen finns med och utan devisen "– din del av Roslagen", som är satt i ett särskilt utvalt typsnitt. Devisen finns endast på svenska.
- Logotypen ska i första hand användas i färg, men den finns även i gråskala, som enfärgad svart och som inverterad (vit) variant.
- Den inverterade (vita) används enbart mot svart eller mycket mörk bakgrund.
- Logotypen i gråskala och den enfärgade kan användas mot färgade bakgrunder och bilder där fyrfärgs och den inverterade varianten inte blir läsbara, eller där produktionen kräver gråskala.

Logotypens placering är viktig

Logotypen bör ha en framträdande roll i all kommunikation. Vår logotyp syns bäst på en ljus eller vit bakgrund och bör inte gömmas i färgplattor, bårder eller murriga bilder. Andra element ska inte ligga för nära logotypen, se "friyta".

Vårt vapen

Traditionellt vapen erhållet från Riksarkivets Heraldiska enhet efter kommunsammanslagningen 1974. Vapnet får aldrig användas ensamt, logotypen ska alltid användas i sin helhet.

Med eller utan devis

Östhammars kommun är en attraktiv del av Roslagen. Den positionen ska vara tydlig i vår kommunikation och uttrycks bland annat genom devisen "– en del av Roslagen". Devisen används i all kommunikation som kommunicerar fördelar. Den behöver inte användas på skyltar vid kommunens anläggningar, kungörelser, fakturor eller andra vardagshändelser. Devisen ska inte användas i material om slutförvaret.

Tips!

Försök att alltid lägga logotypen på ljus eller vit bakgrund.

Friyta

Det är praktiskt att använda en bit av själva logotypen som friyta – då får vi rätt proportion oavsett storlek på logotypen. Frizonen är viktig när vår logotyp exponeras tillsammans med andra logotyper eller grafiska element.

Gråskala

Inverterad

Enfärgad

Pssst! Här är en introduktion till de vanligaste filformaten!

EPS (Encapsulated Postscript) är ett filformat för framförallt vektorgrafik. Logotyper i eps-format används i allt tryckt material då formatet gör att de kan skalas upp och ner utan att kvaliteten försämras.

JPG eller JPEG är den av alla pixelgrafikformat som har den fina egenskapen att den går att komprimera. Fördelen är att formatet laddar snabbare på en webbplats än andra pixelgrafikformat.

PNG-formatet är populärt då det har en egenskap som JPG saknar: genomskinlighet. Det är därför mycket vanligt på webben då det förenklar designarbetet högst väsentligt. PNG-formatet håller också en högre kvalitet än jpg.

Användningsområden:

- Design av trycksaker för tryck och utskrift

Användningsområden:

- Fotografier och illustrationer
- Presentationsprogram som Keynote och PowerPoint

Användningsområden:

- Webbdesign som kräver en transparent bakgrund
- I viss mån kompletterande grafik i presentationsprogram

Vågen – en del av kommunens basmaterial

Tillsammans med logotypen har vi vårt grafiska element, dekorbården, som är ett tydligt igenkänningstecken. Dekorbården har fått en mjukare form av en vågrörelse. Vågen representerar kraft och rörelse framåt samtidigt som den knyter an till det skärgårdsnära Roslagen.

I Östhammars kommuns basmaterial ska logotyp och våg i den mån det går ligga tillsammans på given plats, för att de ska ha samma proportion och avstånd till varandra när de förminskas eller förstoras. Se angivna exempel.

Logotypen får placeras i anslutning till vågen eller i något av de övre hörnen. Webbadressen "osthammar.se" ska alltid ligga vänsterställd i vågen. Webbadressen är den enda text som får ligga i vågen.

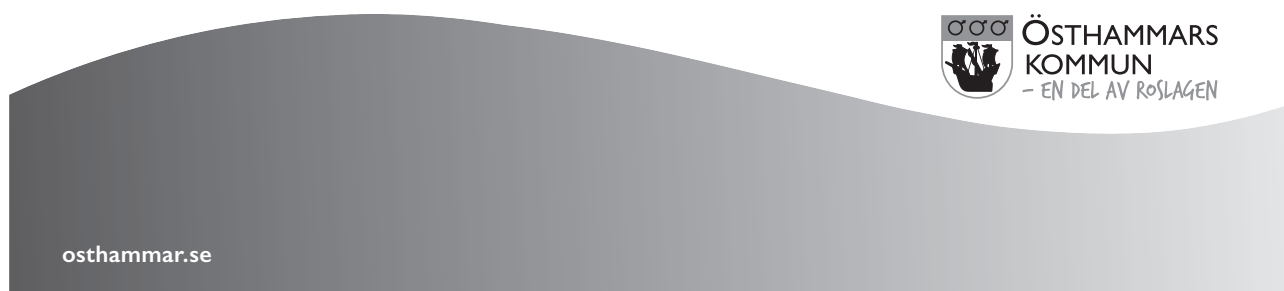
Om vågen är transparent måste plattan bakom var bildfri, och bakom loggan måste det vara en ljus blank platta.

Vågen finns i två grundversioner: en för ett stående format och en för liggande format. Vågen kan vara hög eller låg, men den ska alltid börja och sluta på samma höjd (se markering "beskränning av vågen").

Det finns en smalare våg som är lämpad för stående och smala annonser, exempelvis format 88x336.

Användningen av vågen är dock frivillig.

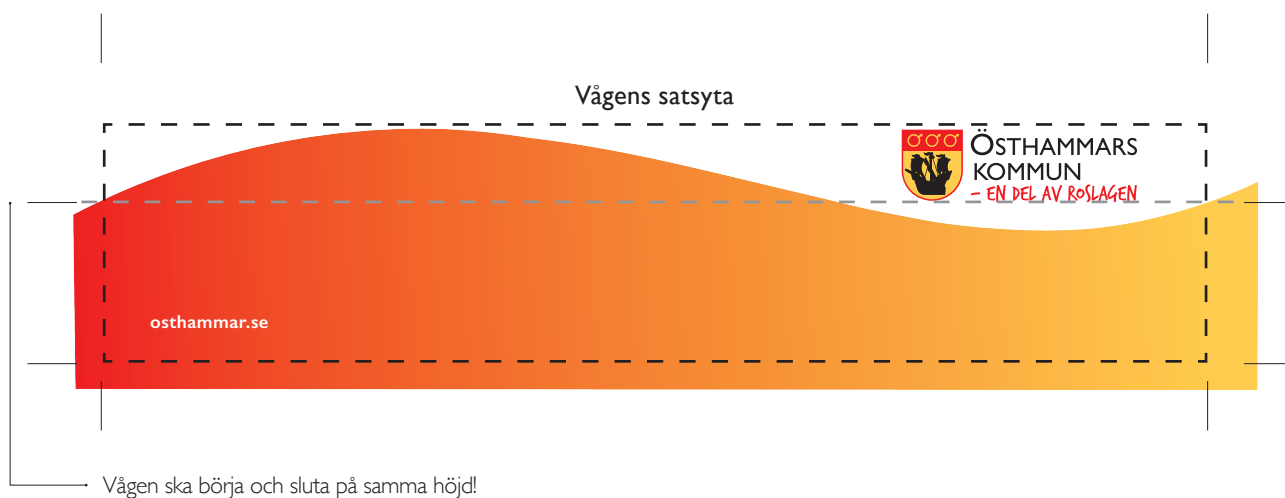
Vågen i stående format (hög våg)

Vågen i stående format (låg våg)

Beskärning av vågen

Vågen i liggande format

Vågen i smalt format

Färger

Färger får läggas i 20, 40, 60 eller 80 procent av originalfärgen.

För maximal läsbarhet vid användning av text mot färgad bakgrund, se våra rekommendationer om vilken färg att använda.

Färger som ej har godkända kontrastförhållanden för placering av text.

Huvudfärg

Röd

PMS 485 CP
C 0 M 100 Y 100 K 0
R 228 G 35 B 19
#e30613

Komplementfärger

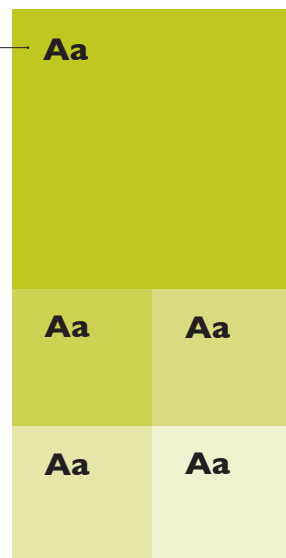
Orange

PMS 151 CP
C 0 M 60 Y 100 K 0
R 239 G 125 B 0
#ef7d00

Gul

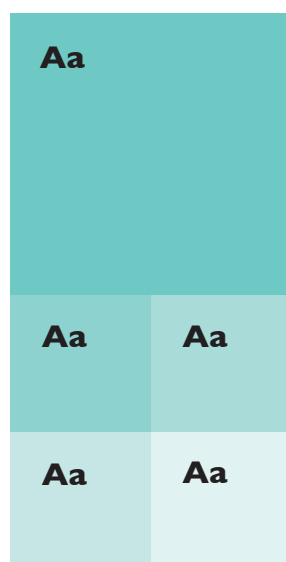
PMS 1225 CP
C 0 M 19 Y 79 K 0
R 255 G 209 B 71
#ffd147

Grön

PMS 583 CP
C 21 M 1 Y 100 K 10
R 202 G 201 B 0
#cac900

Komplementfärger

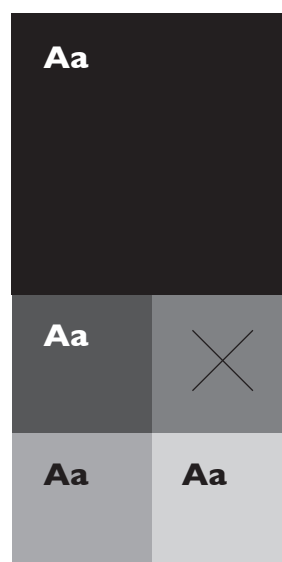
Turkos

PMS 7472 CP
C 54 M 0 Y 27 K 0
R 124 G 200 B 197
#7cc8c5

Blå

PMS 3135 CP
C 100 M 0 Y 20 K 0
R 0 G 157 B 197
#009dc5

Svart

C 0 M 0 Y 0 K 100
R 29 G 29 B 27
#1d1d1b

PMS står för Pantone Matching System och används vid dekorfärgstryck, till exempel för logotyper där ofta en speciell, exakt kulör efterfrågas.

CMYK står för Cyan (blått), Magenta (rött), Yellow (gult) och Key (svart) och används vid fyrfärgstryck som till exempel annonser, broschyrer, affischer med mera. All färg som skrivs ut med färgskrivare eller trycks i tryckpress återges med CMYK (förutom då man valt att trycka dekorfärg).

RGB står för Röd, Grön och Blå och används vid visning på bildskärmar och för publicering på webbsidor.

står för hex-värde. Färger angivna med hex-värden används till exempel för webbsidor och i program som Microsoft Word och PowerPoint. Detta för att ange färg på bakgrund och text.

Färgerna är en viktig del i hur vi uppfattas i vår visuella kommunikation. De är inspirerade av logotypen, av våra värdeord samt av vår del av Roslagen.

Huvudfärg

Östhammars kommuns huvudfärg är den röda färgen som finns i logotypen. Den röda färgen är starkt förknippad med kommunens varumärke och ska finnas med i majoriteten av det material kommunen tar fram även om det inte är något krav.

Komplementfärger

Östhammars kommun har sex framtagna komplementfärger som tillsammans står för sol, grönska, vatten och vinter.

Toningar

Färger får läggas i 20, 40, 60 eller 80 procent av originalfärgen.

Färgåtergivning i presentationer och utskrifter

Tänk på att färgåtergivningen skiljer sig mellan olika projektorer och skärmar. Undvik därför de ljusaste färgerna och de ljusaste toningarna om du inte är helt säker på att det ser bra ut. Testa gärna din presentation i det rum som den är tänkt att hållas i.

Tänk också på att alla skrivare inte är kalibrerade, det vill säga inställda så att färgerna återges korrekt, och därför kan färgåtergivningen skilja sig åt när du skriver ut.

Informationsrutor

Använd färgerna för att lyfta ditt budskap med till exempel faktarutor eller splashar.

Lorem ipsum!

Et dolorata imi, con nonsequ idenis et ut ari consequasite quidell enestrum quoditem.

Exempel faktaruta

Et dolorata,
con nonsequ
idenis et ut ari
consequasite!

Exempel splash

Övertoning

Färgerna i logotypen bildar ibland en övertoning som används i bland annat vågen. I kampanjmaterial är det tillåtet att skapa andra toningar utifrån färgpaletten. För att skapa en övertoning, använd övertoningsverktyget i exempelvis Illustrator eller InDesign.

Rubriker mot vit bakgrund i andra färger än svart?

Ur tillgänglighetssynpunkt går det bra att lyfta textstycken som till exempel rubriker, faktarutor eller citat med den röda huvudfärgen, medan de andra färgerna kan bli problematiska för synskadade..

I färgrutorna på sidan 8 anges om vit eller svart text kan användas ur tillgänglighetssynpunkt mot en färgad bakgrund.

LOREM IPSUM!

Typografi

Typsnitt är en viktig del av Östhammars kommuns grafiska profil. Våra profiltypsnitt är Gill Sans och Palatino Linotype. Vi har även två alternativa typsnitt – Arial och Times New Roman som används för dokument i exempelvis Word och PowerPoint. Våra webbar använder typsnitten Lato och Merriweather.

Typsnitten har olika egenskaper

Gill Sans fungerar särskilt bra i rubriker, kortare texter, faktarutor och bildtexter. Palatino Linotype är särskilt anpassat till längre löpande texter, så kallade brödtexter. Dessa typsnitt är främst för produktion av material som vi beställer av exempelvis reklambyråer och tryckerier.

När du använder program i Office-paketet (till exempel Word och PowerPoint) kan du byta ut Gill Sans mot Arial och Palatino Linotype mot Times New Roman. Dessa typsnitt används i interna dokument som exempelvis protokoll och brev. Arial används för rubriker och Times New Roman för löpande text.

Profiltypsnitt för exempelvis trycksaker, annonser och affischer:

Gill Sans

Östhammars kommun – En del av Roslagen
Östhammars kommun – En del av Roslagen

Palatino Linotype

Östhammars kommun – En del av Roslagen
Östhammars kommun – En del av Roslagen

Tips!

För att skapa hög läsbarhet bör textraderna bestå av 45–65 tecken. För långa rader gör texten svåräst. Tänk även på att dela upp text i kortare stycken och använda mellanrubriker.

Lämplig grad för brödtext är 9–12 punkter och 12–16 punkters radavstånd beroende på enhet.

Typsnitt för program i MS Office, för exempelvis protokoll, brev och andra handlingar:

Arial

Östhammars kommun – En del av Roslagen
Östhammars kommun – En del av Roslagen

Times New Roman

Östhammars kommun – En del av Roslagen
Östhammars kommun – En del av Roslagen

Gil Pal

Bildpolicy

Genom ett medvetet och konsekvent bildspråk förstärks vår visuella identitet. Det ska vara lätt för betraktaren att känna igen sig i våra bilder och vi försöker därför, så långt det är möjligt, att fånga situationer och motiv ur vardagen.

För att förenkla vid beställningar av fotografering och bildval finns det några saker du ska tänka på:

- Var uppmärksam på att inte visa varumärken i bild, vi vill inte ge vare sig fördelaktig eller ofördelaktig exponering.
- Bilderna bör kännas aktuella och moderna.
- Växla mellan översikts- och detaljbilder. Jobba med perspektiv. Detaljbilderna blir fina med kort skärpedjup som skapar en stämning och känsla.
- När man kombinerar flera bilder, tänk på att de ska fungera ihop färgmässigt och ljusmässigt.
- Östhammars kommun är en attraktiv del av Roslagen. I kommunikationen ska bilderna sammantaget ge en känsla av kustnärlighet, hav och skärgård. Levande landsbygd, bruksmiljöer och andra delar där vi lyfter fram vår del av Roslagen. Tänk på att variera årstider och miljöer.
- Vår inhämtning och användning av bilder ska följa personuppgiftsförordningen (GDPR). Använd medgivandemall eller modellavtal.

Dokumentära bilder

Alla våra bilder ska upplevas som äkta och autentiska. Det innebär att människor och miljöer i bilderna måste upplevas som naturliga. De ska vara naturligt ljussatta och ska inte se ut som de är manipulerade och retuscherade – känslan ska vara dokumentär. När bilder köps in ska de helst vara fotograferade – eller kunna vara fotograferade – i vår kommun.

Jämlikhet och mångfald

~~Tänk på att välja bilder som speglar samhället. Våra bilder får aldrig diskriminera. Bilderna ska spegla kommuninvånarnas vardag och visa på mångfald utifrån ålder, genus, familjekonstellationer, sexuell läggning, etnicitet samt funktionshinder.~~

Olika kategorier:

1. *Skärgård sommar*: Människor och aktiviteter med känsla av harmoni. Se sidan 13.
2. *Skärgård vinter*: Människor och aktiviteter med känsla av harmoni. Se sidan 14.
3. *Miljöbilder*: Naturupplevelser, småstadsideyll, bruksmiljöer, livet på landet. Se sidan 15.
4. *Entreprenörskap, gemenskap, friluftsliv*: Människor i olika vardagliga situationer. Se sidan 16.
5. *Uppleva och göra*: De här bilderna ska kunna skilja sig lite mot övriga bilder då de snarare i marknadsföring är till för att skapa en känsla av folkliv och fest genom att man visar detaljer av vad som skulle kunna uppfattas som en konsert, en festival, teater eller bokklubb, för att nämna några. Se sidan 17.

Andra bilder

Tekniska bilder

Ibland behöver vi använda tekniska bilder för att informera och förklara komplicerade förlopp/processer (exempelvis slutförvarskommunikation). Tekniska bilder används när vi behöver förklara ett förlopp eller verksamhet i bild för att underlätta förståelsen. Bilderna kommer ibland från samarbetspartners, ibland är det våra egna. Oavsett källa gäller: Hög kvalitet och samma tonalitet så långt det är möjligt.

Kampanjbilder

För tidsbegränsade insatser/kampanjer med specifikt syfte/målgrupp, kan bildspråket vara helt kampanj-unikt för att målen för kampanjen ska kunna uppnås.

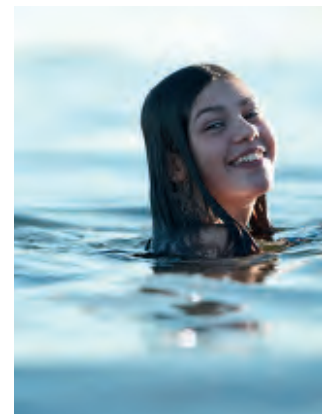
Bilder att undvika

Exempel på bilder som vi inte använder är bilder som är röriga, onaturligt arrangerade, dåligt ljussatta eller av dålig bildkvalitet, samt bilder med uppenbara geografiska fel eller att innehållet inte är representativt för kommunen.

Vi undviker att använda clipart-bilder eftersom det kan uppfattas som oseriöst. För att bevara den okonstlade, direkta känslan i bilderna retuscherar och förändrar vi dem så lite som möjligt.

Kategori I

Skärgård sommar:
Människor och aktiviteter
med känsla av harmoni.

Upphovsrätt och bildanvändning

- Det är inte tillåtet att hämta bilder från internet utan tillåtelse från bildens ägare. Säkerställ också samtycke och GDPR-regleringar. Var noga med att kontrollera bildkällan och dess trovärdighet.
- När Östhammars kommun inte äger bilden måste fotograf eller bildbyrå kontaktas för att fastställa arvode/regler för användning.
- Tänk på att återanvändning innebär nytt tillstånd och ny ersättning om bilden inte är friköpt. Friköpta bilder innebär att du köper alla rättigheter utom den ideella rättigheten som fotografen alltid behåller.
- Personer som tydligt framträder på bild ska ge tillåtelse före publicering samt för personuppgiftsbehandling (GDPR). Blankett för samtycke hittar du på vårt intranät. När det gäller bilder som vi köper av bildbyråer eller fotografer regleras samtycke i särskilda modellavtal. Mer information om vad som gäller finns på www.datainspektionen.se.
- Enligt upphovsrättslagen ska fotografens namn alltid framgå vid publicering. Skriv så här i anslutning till bilden eller på tryckortsidan: Foto: Förnamn Efternamn/Bildbyrås namn. Mer information om vad som gäller enligt upphovsrättslagen finns på www.sfoto.se/bilder-och-upphovsratt och www.blf.se/category/tips-rad/upphovsratt-copyright/
- På vårt intranät hittar du information om vilken bildbyrå vi anlitar. Där kan du köpa bilder.

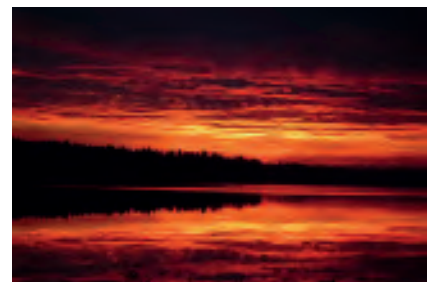
Kategori 2

Skärgård vinter:
Människor och aktiviteter
med känsla av harmoni.

Kategori 3

Miljöbilder: Naturupplevelser,
småstadsidyll, bruksmiljöer,
livet på landet.

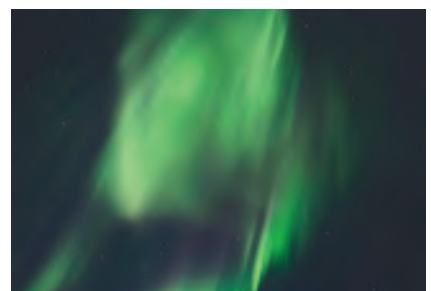
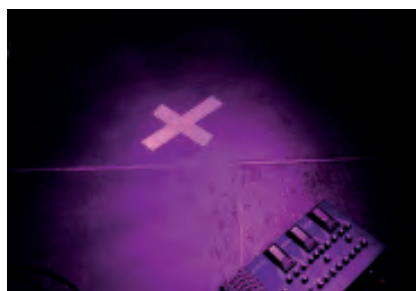
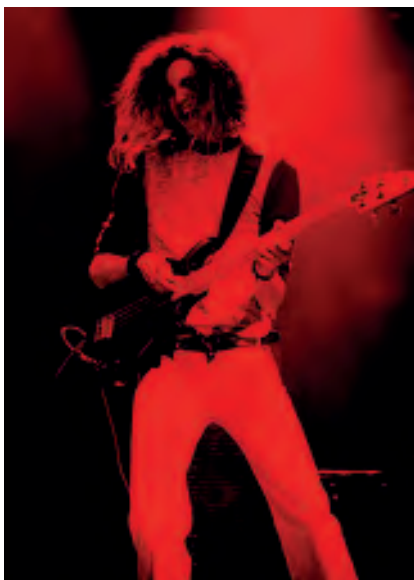
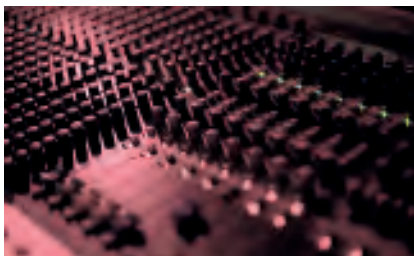
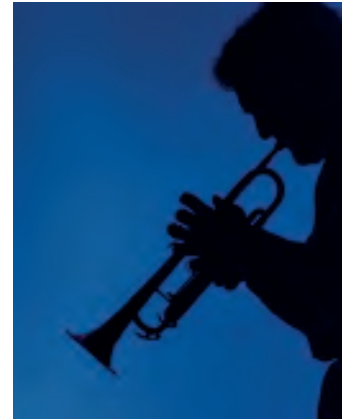
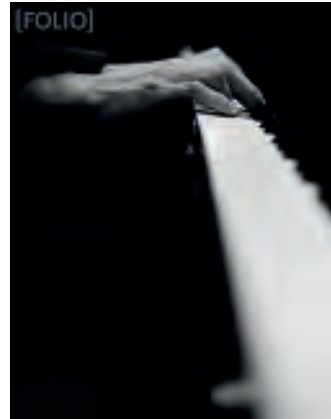
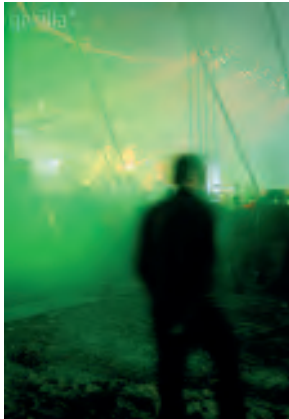
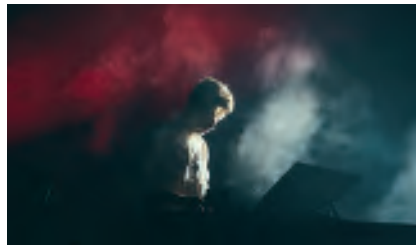

Kategori 4

Människor i olika situationer:
Entreprenörsskap, gemenskap,
friluftsliv.

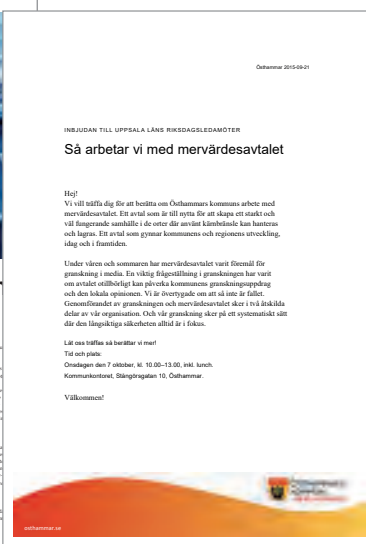
Kategori 5
Uppleva och göra.

Till din hjälp finns ett antal mallar framtagna.
Du hittar dem på vårt intranät Ines och i word (Kommunmallar).

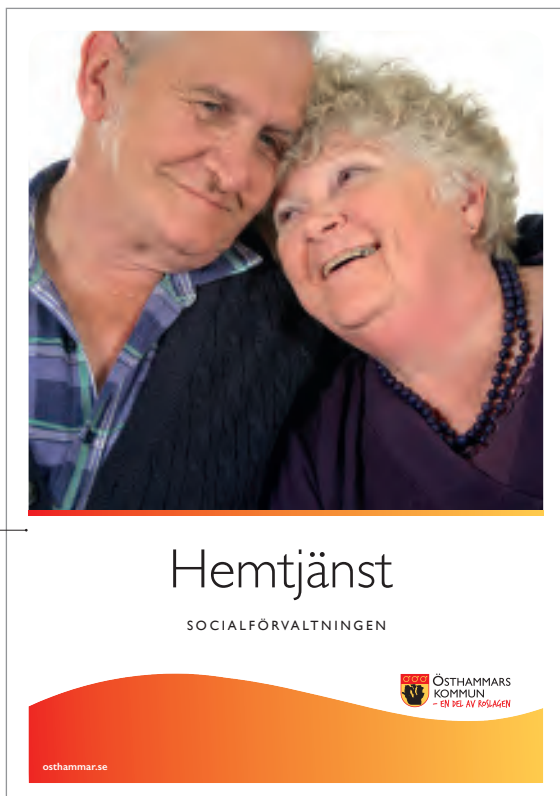
- Powerpoint svensk och engelsk [ppt]
- Word brevmall och inbjudan [word]
- Framsida rapportdokument [word]
- Annonsmallar anpassade för
Östra Uppland och Annonssnytt [indd] [Time Cut]
- Affischer A3 + A4 [indd] [word]
- Foldrar/broschyrer A4 och A5 [indd] [word]
- Mallar för Uppleva och Göra [indd]

De mallar som är gjorda i InDesign (indd) är främst till för annonser, posters och foldrar som ska användas i trycksaks- och annonsproduktion. Mallarsomärframtagna i Word (*Word/Arkiv/Nytt/Mina mallar/Kommunmallar*), används för brev, rapporter, internkommunikation samt även för foldrar och affischer i A4, A5 samt A3 format. Annonswerktyget Time Cut lägger man in text i färdiga mallar och därefter skicka iväg annonsen till flera tidningar samtidigt. För mer information om våra olika mallar hänvisar vi till vårt intranät.

Appliceringar

Posters, Foldrar & Annonser– tryck

Folder. Vågen i stående format med vit ram/marginal.

Strecket är ett element som kan användas som avgränsare exempelvis en bildyta och en textyta.

Bygglov • Miljötillsyn • Alkoholtillstånd • Brandskydd

Vi kan byråkrati!

En gång i månaden erbjuder vi dig som är företagare att träffa handläggare från flera myndigheter i samma möte. Då får du exklusiv möjlighet till råd utifrån din verksamhet. Vi vill helt enkelt ge dig bästa möjlighet att lyckas.

Just nu kan du boka tid med oss torsdagen den 28 april, torsdagen den 26 maj och torsdagen den 30 juni.

Välkommen!

Så här förbereder du dig
Beskriv din idé eller fråga, bifoga ritningar (i förekommande fall).

Skicka detta till:
foretagslots@osthammar.se eller ring 070-533 49 76.
Sedan kontaktar vi dig och bokar upp närmast lediga tid.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN VÄG AV BESLÅGEN

osthammar.se

Annonser. Vågen i stående format, utfallande.

SOMMARJOBB!

Ett sommarvikariat är det perfekta sättet att skaffa erfarenhet för framtiden och börja bygga på ditt CV. Inom Socialförvaltningen finns flera olika verksamheter och nu söker vi sommarvikarier till vård och omsorg. Skicka din ansökan till oss senast 31 maj.

Kontakta Bemanningsenheten för mer information och ansökan:
bemanning@osthammar.se • Telefon: 0173-860 35.
Se även Lediga jobb på osthammar.se

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN VÄG AV BESLÅGEN

osthammar.se

Poster. Vågen i stående format med vit ram/marginal.

Gratis aktiviteter hela sommaren! Vad vill du göra?

SOMMAR 2016

I sommar anordnar vi flera olika gratis sommarlovsaktiviteter. Ta chansen att vara med på exempelvis skrivarverkstad, dansworkshop, badutflykt eller prova-på-parkour. Läs mer och anmäl dig på:
www.osthammar.se/sommarlov

SKRIVKOLLO juni 13-17 juni, för 13-15 år. Plats: Alunda bibliotek.	PARKOUR juni 13-17 juni, för barn i grundskolan. Plats: Österbybruk, Gimo, Alunda, Öregrund och Östhammar.	RID PÅ ISLANDSHÄST juni 15 juni, för 10-15 år. Plats: Värsta, nära Fornmark (transport erbjuds).	BADBUSS TILL BERKINGEBADET juni 16 juni, för 6-15 år, eventuellt med vårdnadshavare. Transport erbjuds.	PARKOUR juni (för tjejer) juni 21 och 22 juni, flickor 10-15 år. Plats: Östhammar och Gimo.
PARKOUR juni (för ensamkommande och nyanlända) juni 21 och 22 juni, för ensamkommande och nyanlända upp till 18 år. Plats: Östhammar och Gimo.	MUSIKWORKSHOP juni 21-22 juni, för 15-19 år. Plats: Östhammar.	DANSWORKSHOP juni 27-28 juni, för 10-15 år. Plats: Alunda.	PADDLA KAJAK juni 30 juni, för 10-15 år. Plats: Öregrund.	KONSTKOLLO juli 18-22 juli, för 8-12 år. Plats: Österbybruk.
				CIRKUSSKOLA augusti 8-11 augusti, för barn 6-12 år. Plats: Östhammar.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN VÄG AV BESLÅGEN

osthammar.se

Poster. Vågen i stående format med vit ram/marginal.

Huvudrubrik Gill Sans MT Pro

Brödtext: Gill Sans MT Pro 9,5/12. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Exempel på faktarubrik Gill Sans Semibold

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Exempel på faktarubrik Gill Sans Semibold

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad

- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor

Välkommen på kaffe och tårta!

osthammar.se

Annons, 100x285. Vågen i stående format, utfallande.

Vackra bruk och sköna break

Alunda. Forsmark. Gimo. Harg. Öregrund. Östhammar. Österbybruk. Varje plats med sin alldeles egna karaktär och historia, vid kusten och i inåt landet.

Öster om Uppsala har 21 400 personer valt att slå ner sina bopälar. En siffra som växer till det dubbla sommartid då 5 000 fritidshus fylls med deltidsoberoende och deras gäster plus alla båtar som lägger till i våra gästhamnar. 2 000 företag skapar tillväxt i kommunen och utvecklingen pågår för fullt. Det byggs som aldrig förr; för här vill allt fler bo.

Vackra naturmiljöer med närhet till storstad. Hört det förr?

Det är precis så det är. Gula UL-bussar går skyltstrafik längs 288an mellan Uppsala och Öregrund. Perfekt för dig som vill ställa bilen. Spana in vistrolagen.se för inspiration om sevärdheter; god mat, boende, utflyktsmål och evenemang.

Välkommen till Östhammars kommun. Sommar som vinter

osthammar.se

Annons, 88x336. Vågen i smalt format, utfallande.

Tips!

I vissa smala format kan man använda denna variant på vågen, så att logotypen inte blir för liten.

Huvudrubrik Gill Sans MT Pro

Brödtext: Gill Sans MT Pro 9,5/12. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Brödtext: Gill Sans MT Pro 9,5/12. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Exempel på faktarubrik. Gill Sans Semibold

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad

- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor

Välkommen på kaffe och tårta!

osthammar.se

Annons. Vågen i liggande format, utfallande.

Huvudrubrik Gill Sans MT Pro

Brödtext: Gill Sans MT Pro 9,5/12. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Plats: Storbarn, Östhammar.
tid: 4 november kl. 18:00-20:00.
Vi bjuder på fika!

osthammar.se

Annons. Vågen i stående format, utfallande.

Baskommunikation – digitalt

Powerpointmall

Skyltar

2700 x 1000 mm.

2000 x 1500 mm

700 x 1000 mm

Samtliga skyltar som produceras för Östhammars kommun ska:

- Ha kommunens logotyp applicerad i något av de fyra hörnen.
- Texten ska skrivas gement i Gill Sans
- Texten ska i den mån det går vara vänsterställd av tillgänglighetsskäl.

Likvärdiga avsändare placeras intill kommunens logotyp.

För mer information gällande grafisk utformning, kontakta Marknad och Kommunikation.

För mer information gällande beställning av skyltar, kontakta Tekniska förvaltningen.

Informationsskylt

Edsskolan

ÖSTHAMMARS
KOMMUN

Bredd, varierande. Höjd 300 mm.

Kampanj: Lansering av intranätet Ines

Kampanj: Intranätet Ines

Kampanj: Matchvärdskapet

Intern kommunikation: Östhammars kommuns strategiska inriktningsområden 2018-2021

**Din framtid.
Vår framtid?**

Vi är en lugn och trygg kommun. Därför kan vi erbjuda en harmonisk arbetsplats där du har stora möjligheter att påverka din egen arbetsmiljö. Just nu söker vi lärare, socionomer, sjuksköterskor och undersköterskor.

**Ring Anneli, vår HR-strateg,
så berättar hon mer:
070-515 70 10**

osthammar.se

 **ÖSTHAMMARS
KOMMUN**
- EN DEL AV FÖRLAGEN

**Din framtid.
Vår framtid?**

Vi är en lugn och trygg kommun. Därför kan vi erbjuda en harmonisk arbetsplats där du har stora möjligheter att påverka din egen arbetsmiljö. Just nu söker vi lärare, socionomer, sjuksköterskor och undersköterskor.

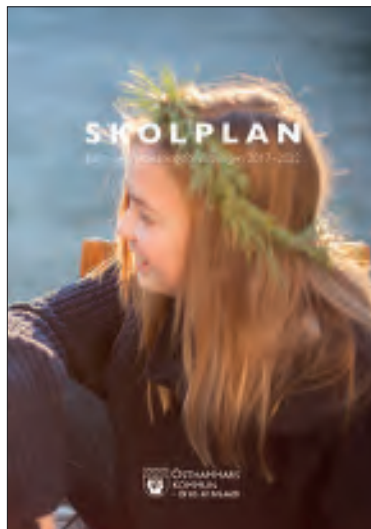
**Ring Anneli, vår HR-strateg,
så berättar hon mer:
070-515 70 10**

osthammar.se

 **ÖSTHAMMARS
KOMMUN**
- EN DEL AV FÖRLAGEN

Kampanj: Rekrytering av sjuksköterskor

Kampanj: Skolplanen – broschyr

Uppleva och göra

Uppleva och göras grunduttryck med utgångspunkt i profilfärgerna

Det finns grundmallar i samtliga av Östhammars kommuns färger i färgpaletten.

Grafiken är inspirerad av sjö, hav och natur (vågor, sjömärke, solstrålen).

OBS! Dessa mallar får endast användas i syfte att marknadsföra Uppleva och göra.

Uppleva och göra med bild och grafiska element

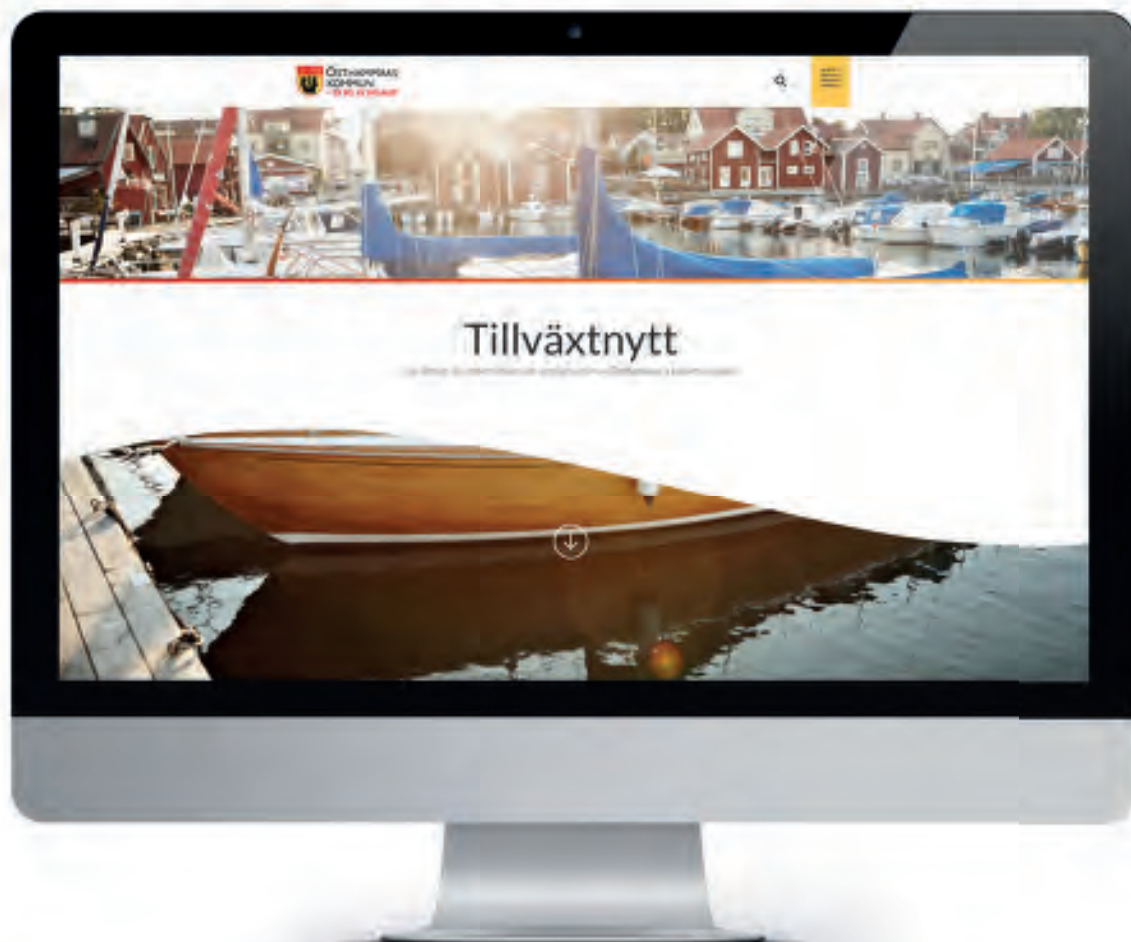
Webbplatser

Osthammar.se

De officiella riktlinjerna för hur man bör arbeta med webbplatser i offentlig sektor uppdateras kontinuerligt. För utförlig information om hur man arbetar med tillgänglighet på webben, besök webbriktlinjer.se

Tillväxtwebben

Slutförvarswebben

Nyhetsbrev

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Östhammars kommun
Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar
Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se
Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

GRAFISK PROFIL

Riktlinjer och stöd i vårt kommunikationsarbete

Vårt varumärke

Den bild vi förmedlar av oss själva är betydelsefull – idag kanske mer än någonsin tidigare. Hur vi kommunicerar, med vem vi kommunicerar och var vi väljer att göra det skapar ett helhetsintryck och en igenkänning. Vi är bra på det vi gör och det ska även genomsyra vår kommunikation, såväl visuellt som innehållsmässigt.

Vår grafiska profil är en viktig del av arbetet med att stärka vår gemensamma identitet, vårt varumärke, och hjälper oss att förmedla just den bild av oss själva som vi önskar.

Riktlinjerna är ett stöd för dig som i ditt arbete presenterar Östhammars kommun på olika sätt. Ansvaret att följa och vårda den grafiska profilen vilar helt på oss själva. Genom att följa våra riktlinjer medverkar du till att vår grafiska profil hanteras rätt i alla sammanhang och i alla typer av kommunikation. Det hjälper oss att bli mer synliga och Östhammars kommun blir lättare att känna igen för omvärlden.

Om du har några frågor och funderingar är du välkommen att kontakta någon av medarbetarna på Kommunikation & Kundtjänst.

Tillsammans förmedlar vi bilden av Östhammars kommun.

Vår logotyp

Av alla de element som tillsammans skapar en grafisk profil är logotypen den viktigaste.

- Logotypen ska användas i all intern och extern kommunikation. Den får inte ändras eller justeras. Östhammars kommuns logotyp består av vårt vapen och texten "Östhammars kommun". Logotypen finns med och utan devisen "– En del av Roslagen", som är satt i ett särskilt utvalt typsnitt. Devisen finns endast på svenska.
- Logotypen ska i första hand användas i färg, men den finns även som enfärgad svart och som inverterad (vit) variant.
- Den inverterade (vita) används enbart mot svart eller mycket mörk bakgrund.
- Enfärgad logotyp kan användas mot färgade bakgrunder och bilder där fyrfärg och den inverterade varianten inte blir läsbara, eller där produktionen kräver det.

Vårt vapen

Det traditionella vapnet är erhållet från Riksarkivets Heraldiska enhet efter kommunsammanslagningen 1974. Vapnet får aldrig användas ensamt, logotypen ska alltid användas i sin helhet.

Logotypens placering

Logotypen bör ha en framträdande roll i all kommunikation. Vår logotyp syns bäst på en ljus eller vit bakgrund och bör inte gömmas i färgplattor, bårder eller murriga bilder. Andra element ska inte ligga för nära logotypen, se "friyta".

Storlekar och varianter

Det finns två versioner av logotypen: en liggande och en stående. Den liggande versionen är den officiella, primära versionen. Den stående versionen kan användas när det passar bättre för det utrymme som finns, exempelvis för en roll-up.

Med eller utan devis

Östhammars kommun är en attraktiv del av Roslagen. Den positionen ska vara tydlig i vår kommunikation och uttrycks bland annat genom devisen "– En del av Roslagen". Devisen används i all kommunikation som kommunicerar fördelar. Den behöver inte användas på skyltar vid kommunens anläggningar, kungörelser, fakturor eller andra vardagshändelser.

Tips!

Försök att alltid lägga logotypen på ljus eller vit bakgrund.

Friyta

Det är praktiskt att använda en bit av själva logotypen som friyta – då får vi rätt proportion oavsett storlek på logotypen. Frizonen är viktig när vår logotyp exponeras tillsammans med andra logotyper eller grafiska element.

Stående

Inverterad

Enfärgad

Psst...! Här är en introduktion till de vanligaste filformaten!

EPS (Encapsulated Postscript) är ett filformat för framförallt vektorgrafik. Logotyper i eps-format används i allt tryckt material då formatet gör att de kan skalas upp och ner utan att kvaliteten försämras.

JPG eller JPEG är den av alla pixelgrafikformat som har den fina egenskapen att den går att komprimera. Fördelen är att formatet laddar snabbare på en webbplats än andra pixelgrafikformat.

PNG-formatet är populärt då det har en egenskap som JPG saknar, genomskinlighet. Det är därför mycket vanligt på webben då det förenklar designarbetet högst väsentligt. PNG-formatet håller också en högre kvalitet än jpg.

Användningsområden:

- Design av trycksaker för tryck och utskrift

Användningsområden:

- Fotografier och illustrationer
- Presentationsprogram som Keynote och PowerPoint

Användningsområden:

- Webbdesign som kräver en transparent bakgrund
- I viss mån kompletterande grafik i presentationsprogram

Färger

Huvudfärger

Aa Aa Aa Aa Aa 80% #738f9f 60% #96a8b6 Aa Aa 40% #4e798b 20% #dce0e6	Aa Aa Aa Aa Aa 80% #4b9a67 60% #99af96 Aa Aa 40% #bcc8b8 20% #dde2db	Aa Aa Aa 80% #d5c4a3 60% #dbd0bd Aa Aa 40% #eee7da 20% #f4efe9	Aa Aa Aa 80% #ffda74 60% #ffe49c Aa Aa 40% #ffedbf 20% #fff6e1
Hav (Blå) PMS 7698 CP C 71 M 39 Y 33 K 15 R 78 G 121 B 139 #4e798b (100%)	Skog (Grön) PMS 485 CP C 72 M 29 Y 71 K 13 R 78 G 130 B 92 #4e825c (100%)	Jord (Khaki) PMS 485 CP C 24 M 27 Y 43 K 7 R 195 G 176 B 145 #c3b091 (100%)	Morgonsol (Gul) PMS 1225 CP C 0 M 19 Y 79 K 0 R 255 G 209 B 71 #ffd147 (100%)

För maximal läsbarhet vid användning av text mot färgad bakgrund, se våra rekommendationer om vilken färg att använda.

Färger får läggas i 20, 40, 60 eller 80 procent av originalfärgen.

Komplementfärger

Aa Aa Aa 80% #f4993f 60% #f8b472 Aa Aa 40% #fcca2 20% #fee7d1	Aa ✕ Aa 60% #f08262 Aa Aa 40% #f6af95 20% #fbd9ca	Aa Aa Aa 80% #f098c0 60% #f4b5d3 Aa Aa 40% #f8d0e4 20% #fbe8f2
Orange PMS 151 CP C 0 M 60 Y 100 K 0 R 239 G 125 B 0 #ef7d00 (100%)	Röd PMS 485 CP C 0 M 100 Y 100 K 0 R 228 G 35 B 19 #e30613 (100%)	Smultron (Rosa) PMS 231 CP C 1 M 66 Y 0 K 0 R 227 G 120 B 173 #ed78ad (100%)

PMS står för Pantone Matching System och används vid tryck av dekorfärg, till exempel för logotyper där ofta en speciell, exakt kulör efterfrågas.

CMYK står för Cyan (blått), Magenta (rött), Yellow (gult) och Key (svart) och används vid fyrfärgstryck som till exempel annonser, broschyrer, affischer med mera. All färg som skrivs ut med färgskrivare eller trycks i tryckpress återges med CMYK (förutom då man valt att trycka dekorfärg).

RGB står för Röd, Grön och Blå och används vid visning på bildskärmar och för publicering på webbsidor.

står för hex-värde. Färger angivna med hex-värden används till exempel för webbsidor och i program som Microsoft Word och PowerPoint. Detta för att ange färg på bakgrund och text.

Komplementfärger

Aa		Aa		För maximal läsbarhet vid användning av text mot färgad bakgrund, se våra rekommendationer om vilken färg att använda.
Aa 80% #9cd3d1	Aa 60% #b8dfdd	Aa 80% #575656		Färger som ej har godkända kontrastförhållanden för placering av text.
Aa 40% #d2eae8	Aa 20% #e9f4f4	Aa 40% #b3b2b2	Aa 20% #dadada	

Färger får läggas i 20, 40, 60 eller 80 procent av originalfärgen.

Turkos

PMS 7472 CP

C 54 M 0 Y 27 K 0

R 124 G 200 B 197

#7cc8c5 (100%)

Svart

C 0 M 0 Y 0 K 1000

R 29 G 29 B 27

#1d1d1b (100%)

Lorem ipsum!

Et dolorata imi, con nonsequ idenis et ut ari consequasite quidell enestrumquoditem.

Exempel faktaruta

Et dolorata,
con nonsequ
idenis et ut ari
consequasite!

Exempel splash

LOREM IPSUM!

Färgerna är en viktig del i hur vi uppfattas i vår visuella kommunikation. De är inspirerade av vår kommuns skiftande natur; havet, skogen, solen och jordbruket.

Huvudfärger

Vi låter vår skiftande natur i Östhammars kommun spegla vår grafiska profil. Våra huvudfärger representerar havet, skogen och våra jordbruk som är våra framträdande element i kommunen. Våra huvudfärger ska genomsyra den grafiska profilen och är färger som kännetecknar vår kommun. Genom att integrera dem i vår profil strävar vi efter att skapa en meningsfull och enhetlig visuell upplevelse.

Huvudfärger är starkt förknippade med kommunens varumärke och ska finnas med i majoriteten av det material kommunen tar fram även om det inte är något krav.

Komplementfärger

Våra komplementfärger är framtagna för att öka flexibiliteten. Alla kan användas som komplement till våra primärfärger. Färgerna kan med fördel också förstärkas eller lyftas i våra bilder.

Toningar

Färger får läggas i 20, 40, 60 eller 80 procent av originalfärgen.

Färgåtergivning i presentationer och utskrifter

Tänk på att färgåtergivningen skiljer sig mellan olika projektorer och skärmar. Undvik därför de ljusaste färgerna och de ljusaste toningarna om du inte är helt säker på att det ser bra ut. Testa gärna din presentation i det rum som den är tänkt att hållas i.

Tänk också på att alla skrivare inte är kalibrerade,

det vill säga inställda så att färgerna återges korrekt, och därför kan färgåtergivningen skilja sig åt när du skriver ut.

Anpassa färgsättning efter sammanhang

Färgsättningen kan både skruvas upp för att skapa uppmärksamhet, likväl som den kan tonas ner för att bli sober och lugn.

Informationsrutor

Använd färgerna för att lyfta ditt budskap med till exempel faktarutor eller splashar.

Tillgänglighet

Alla färger är testade för att kunna uppnå minst nivå AA för WCAG, (tillgänglighetsnorm). Det finns många parametrar som har inverkan på WCAG, såsom storlek och vikt på text, text på bilder osv. Exempel på användningsområden är färgplattor, filmgrafik, banners och illustrationer. Text i färg ska användas sparsamt och enbart med mycket god kontrast till bakgrunden.

Klicka på länken WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) <https://webaim.org/resources/contrastchecker/> för att kontrollera tillgängligheten med olika för- / bakgrundsfärger. Nivå AAA är att föredra för bästa kontrast, men även AA nivån är godkänd.

Rubriker mot vit bakgrund i andra färger än svart?

Ur tillgänglighetssynpunkt går det bra att lyfta textstycken som till exempel rubriker, faktarutor eller citat med huvudfärgerna, blå, grön och röd. De andra färgerna ska undvikas. I färgrutorna på sidan 6-7 anges om vit eller svart text kan användas ur tillgänglighetssynpunkt mot en färgad bakgrund.

Vågen & siluetten – en del av kommunens basmaterial

Utöver logotypen finns två grafiska element, vågen och siluetten, som är igenkänningstecken för vår kommun. Vågen representerar kraft och rörelse framåt samtidigt som den knyter an till det skärgårdsnära Roslagen. Siluetten binder ihop våra fem olika orter genom en gemensam bild med hjälp av kända byggnader från varje ort.

I Östhammars kommuns basmaterial ska logotyp alltid finnas med. **Siluetten/vågen är dock frivillig att använda.** Om man väljer att använda logotyp tillsammans med våg/siluetten ska de, i den mån det går, ligga tillsammans på given plats, för att de ska ha samma proportion och avstånd till varandra när de förminskas eller förstoras. Se angivna exempel.

Logotypen får placeras i anslutning till vågen eller siluetten eller i något av de övre hörnen. **Webb-adressen "osthammar.se" (eller direktmlänk) ska alltid ligga vänsterställd i vågen. Webbadressen är den enda text som får ligga i vågen och siluetten.**

Om vågen/Siluetten är transparent måste plattan bakom var bildfri, och bakom loggan måste det vara en ljus blank platta.

Vågen finns i två grundversioner: en för ett stående format och en för liggande format. Vågen kan vara hög eller låg, men den ska alltid börja och sluta på samma höjd (se markering "beskärning av vågen").

Det finns en smalare våg som är lämpad för stående och smala annonser, exempelvis format 88x336.

Vågen och Siluetten får endast användas i våra huvudfärger, blå, grön, khaki och gul i 100 eller 80 procent av originalfärgen.

Vågen i stående format (hög våg)

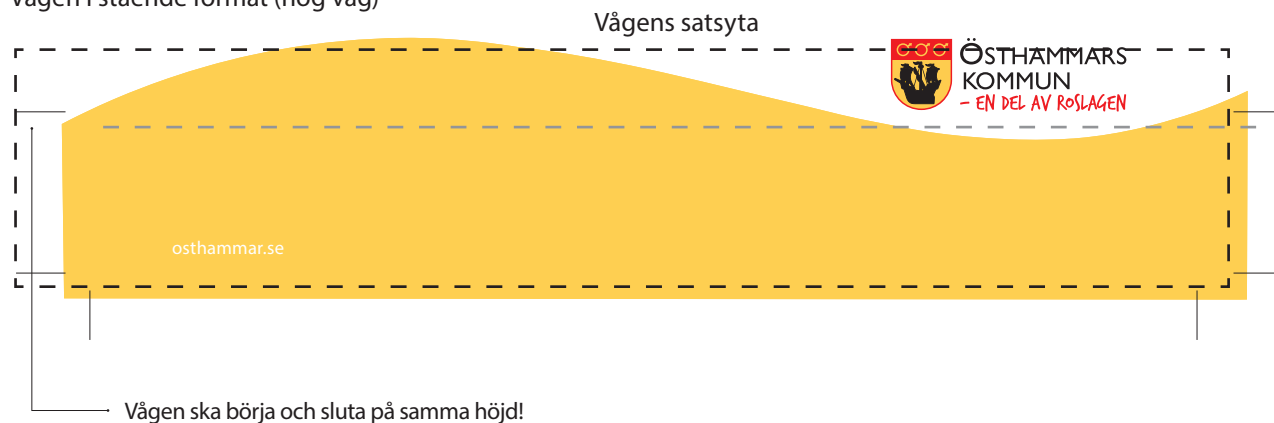

Siluetten med logotyp.

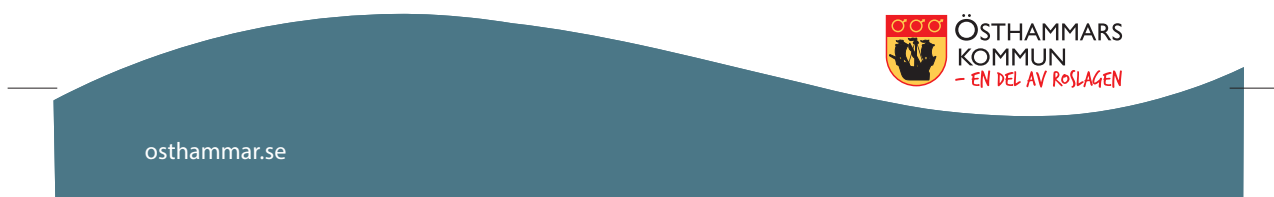

Beskrining av vågen

Vågen i stående format (hög våg)

Vågen i stående format (låg våg). Siluetten/Vågen används med våra huvudfärger i 100 procent eller i 80 procent av originaLfärgen.

Silueett utan logotyp kräver att logotypen istället placeras i anslutning till siluetten.

Vågen i smalt format

Typografi

Typsnitt är en viktig del av Östhammars kommuns grafiska profil. Våra profiltypsnitt är Gill Sans och Palatino Linotype. Vi har även två alternativa typsnitt – Arial och Times New Roman som används för dokument i exempelvis Word och PowerPoint. Våra webbar använder typsnitten Lato och Roboto.

Typsnitten har olika egenskaper

Gill Sans fungerar särskilt bra i rubriker, kortare texter, faktarutor och bildtexter. Palatino Linotype är särskilt anpassat till längre löpande texter, så kallade brödtexter. Dessa typsnitt är främst för produktion av material som vi beställer av exempelvis reklambyråer och tryckerier.

När du använder program i Office-paketet (till exempel Word och PowerPoint) kan du byta ut Gill Sans mot Arial och Palatino Linotype mot Times New Roman. Dessa typsnitt används i interna dokument som exempelvis protokoll och brev. Arial används för rubriker och Times New Roman för löpande text.

Profiltypsnitt för exempelvis trycksaker, annonser och affischer:

Gill Sans

Östhammars kommun – En del av Roslagen

Östhammars kommun – En del av Roslagen

Palatino Linotype

Östhammars kommun – En del av Roslagen

Östhammars kommun – En del av Roslagen

Tips!

För att skapa hög läsbarhet bör textraderna bestå av 45–65 tecken.

För långa rader gör texten svårläst. Tänk även på att dela upp text i kortare stycken och använda mellanrubriker.

Lämplig grad för brödtext är 9–12 punkter och 12–16 punkters radavstånd beroende på enhet.

Typsnitt för program i MS Office, för exempelvis protokoll, brev och andra handlingar:

Arial

Östhammars kommun – En del av Roslagen

Östhammars kommun – En del av Roslagen

Times New Roman

Östhammars kommun – En del av Roslagen

Östhammars kommun – En del av Roslagen

Gil

Pal

Bildpolicy

Genom ett medvetet och konsekvent bildspråk förstärks vår visuella identitet. Det ska vara lätt för betraktaren att känna igen sig i våra bilder och vi försöker därför, så långt det är möjligt, att fånga situationer och motiv ur vardagen.

För att förenkla vid beställningar av fotografering och bildval finns det några saker du ska tänka på:

- Var uppmärksam på att inte visa varumärken i bild, vi vill inte ge vare sig fördelaktig eller ofördelaktig exponering.
- Bilderna bör kännas aktuella och moderna.
- Växla mellan översikts- och detaljbilder. Jobba med perspektiv. Detaljbilderna blir fina med kort skärpedjup som skapar en stämning och känsla.
- När man kombinerar flera bilder, tänk på att de ska fungera ihop färgmässigt och ljusmässigt.
- Östhammars kommun är en attraktiv del av Roslagen. I kommunikationen ska bilderna sammantaget ge en känsla av kustnärlighet, hav och skärgård, levande landsbygd, bruksmiljöer och andra delar där vi lyfter fram vår del av Roslagen. Tänk på att variera årstider och miljöer.
- Vår inhämtning och användning av bilder ska följa personuppgiftsförordningen (GDPR). Använd medgivandemall eller modellavtal.

Dokumentära bilder

Alla våra bilder ska upplevas som äkta och autentiska. Det innebär att människor och miljöer i bilderna måste upplevas som naturliga. De ska vara naturligt ljussatta och ska inte se ut som de är manipulerade och retuscherade – känslan ska vara dokumentär. När bilder köps in ska de helst vara fotograferade – eller kunna vara fotograferade – i vår kommun.

Olika kategorier:

1. *Skärgård sommar*: Människor och aktiviteter med känsla av harmoni. Se sidan 14.
2. *Skärgård vinter*: Människor och aktiviteter med känsla av harmoni. Se sidan 15.

3. *Miljöbilder*: Naturupplevelser, småstadssidyll, bruksmiljöer, livet på landet. Se sidan 16.
4. *Entreprenörsskap, gemenskap, friluftsliv*: Människor i olika vardagliga situationer. Se sidan 17.
5. *Uppleva och göra*: De här bilderna ska kunna skilja sig lite mot övriga bilder då de snarare i marknadsföring är till för att skapa en känsla av folkliv och fest genom att man visar detaljer av vad som skulle kunna uppfattas som en konsert, en festival, teater eller bokklubb, för att nämna några. Se sidan 18.

Andra bilder

Tekniska bilder

Ibland behöver vi använda tekniska bilder för att informera och förklara komplicerade förlopp/processer (exempelvis slutförvarskommunikation). Tekniska bilder används när vi behöver förklara ett förlopp eller verksamhet i bild för att underlätta förståelsen. Bilderna kommer ibland från samarbetspartners, ibland är det våra egna. Oavsett källa gäller: Hög kvalitet och samma tonalitet så långt det är möjligt.

Kampanjbilder

För tidsbegränsade insatser/kampanjer med specifikt syfte/målgrupp, kan bildspråket vara helt kampanj-unikt för att målen för kampanjen ska kunna uppnås.

Bilder att undvika

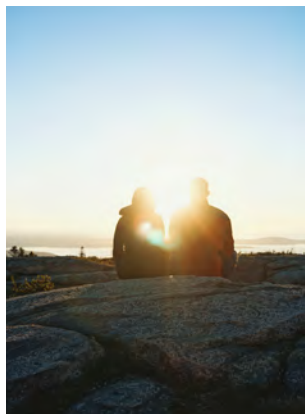
Exempel på bilder som vi inte använder är bilder som är röriga, onaturligt arrangerade, dåligt ljussatta eller av dålig bildkvalitet, samt bilder med uppenbara geografiska fel eller att innehållet inte är representativt för kommunen.

Vi undviker att använda clipart-bilder eftersom det kan uppfattas som oseriöst. För att bevara den konstlade, direkta känslan i bilderna retuscherar och förändrar vi dem så lite som möjligt.

Kategori 1

Skärgård sommar:

Människor och aktiviteter med känsla av harmoni.

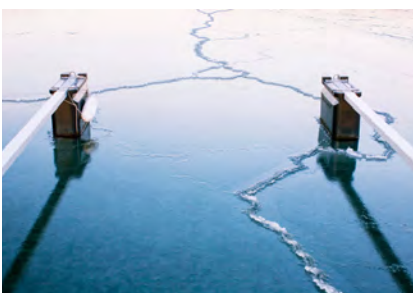
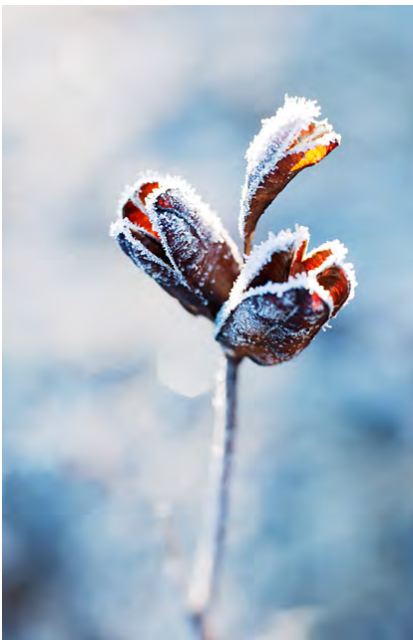

Upphovsrätt och bildanvändning

- Det är inte tillåtet att hämta bilder från internet utan tillåtelse från bildens ägare. Säkerställ också samtycke och GDPR-regleringar. Var noga med att kontrollera bildkällan och dess trovärdighet.
- När Östhammars kommun inte äger bilden måste fotograf eller bildbyrå kontaktas för att fastställa arvode/regler för användning.
- Tänk på att återanvändning innebär nytt tillstånd och ny ersättning om bilden inte är friköpt. Friköpta bilder innebär att du köper alla rättigheter utom den ideella rättigheten som fotografen alltid behåller.
- Personer som tydligt framträder på bild ska ge tillåtelse före publicering samt för personuppgiftsbehandling (GDPR). Blankett för samtycke hittar du på vårt intranät. När det gäller bilder som vi köper av bildbyråer eller fotografer regleras samtycke i särskilda modellavtal. Mer information om vad som gäller finns på www.datainspektionen.se.
- Enligt upphovsrättslagen ska fotografens namn alltid framgå vid publicering. Skriv så här i anslutning till bilden eller på tryckortsidan: Foto: Förnamn Efternamn/Bildbyrås namn. Mer information om vad som gäller enligt upphovsrättslagen finns på www.sfoto.se/bilder-och-upphovsratt och www.blf.se/category/tips-rad/upphovsratt-copyright/
- På vårt intranät hittar du information om vilken bildbyrå vi anlitar. Där kan du köpa bilder.

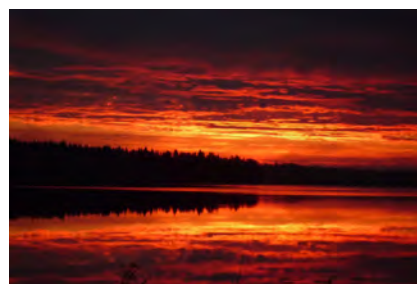
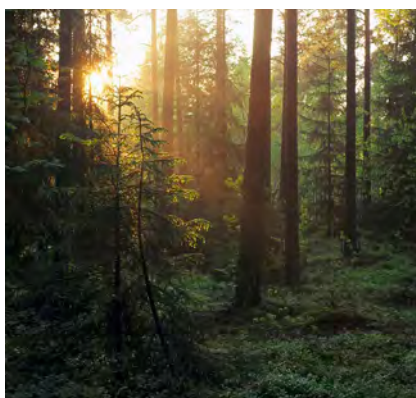
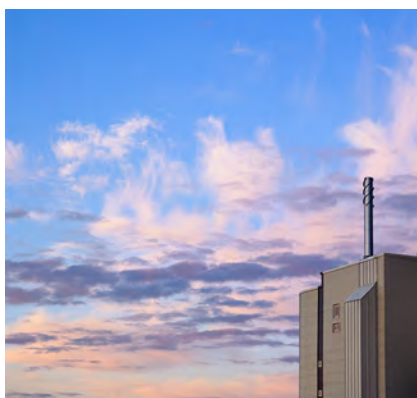

Kategori 2
Skärgård vinter:
Människor och aktiviteter
med känsla av harmoni.

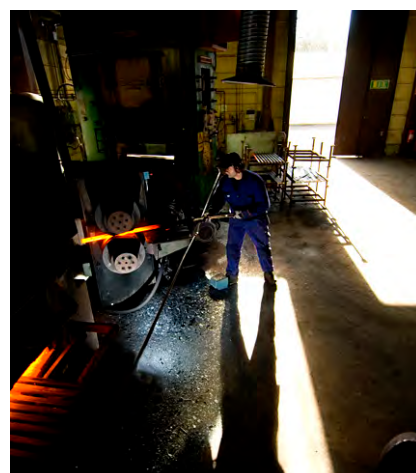
Kategori 3

Miljöbilder: Naturupplevelser,
småstadsidyll, bruksmiljöer,
livet på landet.

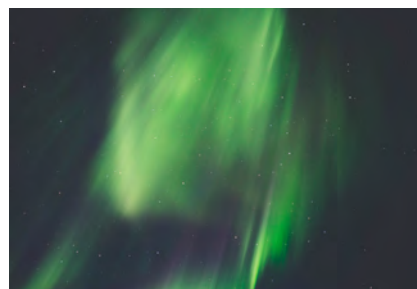
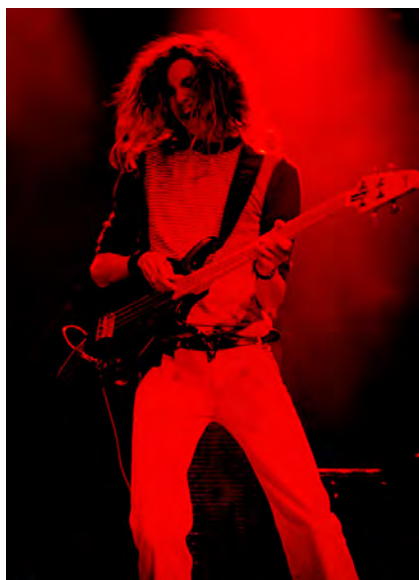
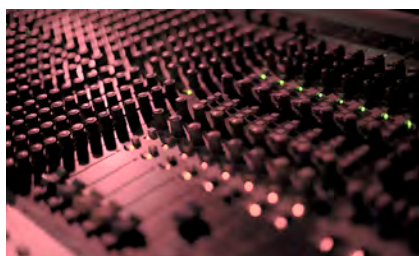
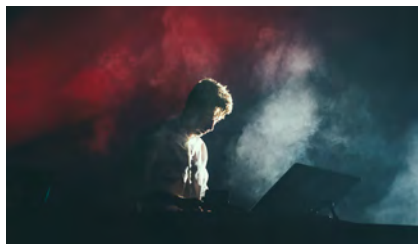
Kategori 4

Människor i olika situationer:
Entreprenörsskap, gemenskap,
friluftsliv.

Kategori 5

Uppleva och göra.

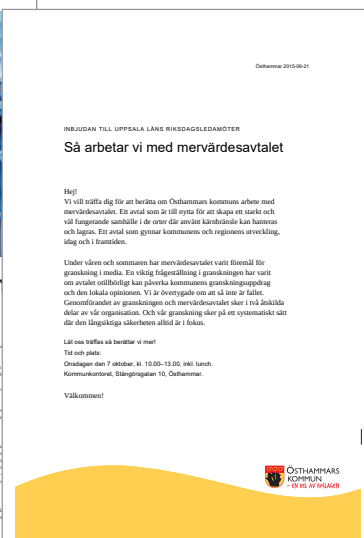

Mallar

Till din hjälp finns ett antal mallar framtagna.

- Powerpoint svensk och engelsk [ppt]
- Word brevmall och inbjudan [word]
- Framsida rapportdokument [word]
- Annonsmallar anpassade för UNT och Annonssnytt [indd] [Marknadsportalen]
- Affischer A3 + A4 [indd] [word]
- Foldrar/broschyrer A4 och A5 [indd] [word]
- Instagrammallar [indd]
- Mallar för Uppleva och Göra [indd]
- Mallar för enkäter och digitala nyhetsbrev [esMaker]

De mallar som är gjorda i InDesign (indd) är främst till för annonser, posters och foldrar som ska användas i trycksaks- och annonsproduktion. Mallar som är framtagna i Word, används för brev, rapporter, internkommunikation samt även för foldrar och affischer i A4, A5 samt A3 format. I annonsverktyget Marknadsportalen lägger man in text i färdiga mallar för att därefter skicka iväg annonsen till flera tidningar samtidigt. För mer information om våra olika mallar hänvisar vi till vårt intranät.

Appliceringar

Baskommunikation – tryck

Folder. Siluetten i stående format med vit ram/marginal.

Poster. Vågen i stående format med vit ram/marginal.

Annons. Vågen i stående format, utfallande.

Poster. Vågen i stående format med vit ram/marginal.

Huvudrubrik Gill Sans MT Pro

Brödtext: Gill Sans MT Pro 9,5/12. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Exempel på faktarubrik Gill Sans Semibold

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Exempel på faktarubrik Gill Sans Semibold

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad

- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor

Välkommen på kaffe och tårta!

Annons, 100x285. Vågen i stående format, utfallande.

osthammar.se

Vackra bruk och sköna break

Alunda. Forsmark. Gimo. Harg. Öregrund. Östhammar. Österbybruk. Varje plats med sin alldeles egna karaktär och historia, vid kusten och i inåt landet.

Öster om Uppsala har 21 400 personer valt att slå ner sina bopålar. En siffra som växer till det dubbla sommartid då 5 000 fritidshus fylls med deltidsoberoende och deras gäster plus alla båtar som lägger till i våra gästhamnar. 2 000 företag skapar tillväxt i kommunen och utvecklingen pågår för fullt. Det byggs som aldrig förr, för här vill allt fler bo.

Vackra naturmiljöer med närhet till storstad. Hört det förr?

Det är precis så det är: Gula UL-bussar går skyltstrafik längs 288an mellan Uppsala och Öregrund. Perfekt för dig som vill ställa bilen. Spana in vistroslagen.se för inspiration om sevärdheter, god mat, boende, utflyktsmål och evenemang.

Välkommen till Östhammars kommun. Sommar som vinter

osthammar.se

Annons, 88x336. Vågen i smalt format, utfallande.

Tips!

I vissa smala format kan man använda denna variant på vågen, så att logotypen inte blir för liten.

Huvudrubrik Gill Sans MT Pro

Brödtext: Gill Sans MT Pro 9,5/12. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Brödtext: Gill Sans MT Pro 9,5/12. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Exempel på faktarubrik, Gill Sans Semibold

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad

- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor
- Lorem ipsum dolor

Välkommen på kaffe och tårta!

osthammar.se

Annons. Vågen i liggande format, utfallande.

Huvudrubrik Gill Sans MT Pro

Brödtext: Gill Sans MT Pro 9,5/12. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Plats: Storbrunn, Östhammar.
tid: 4 november kl. 18:00-20:00.
Vi bjuder på fika!

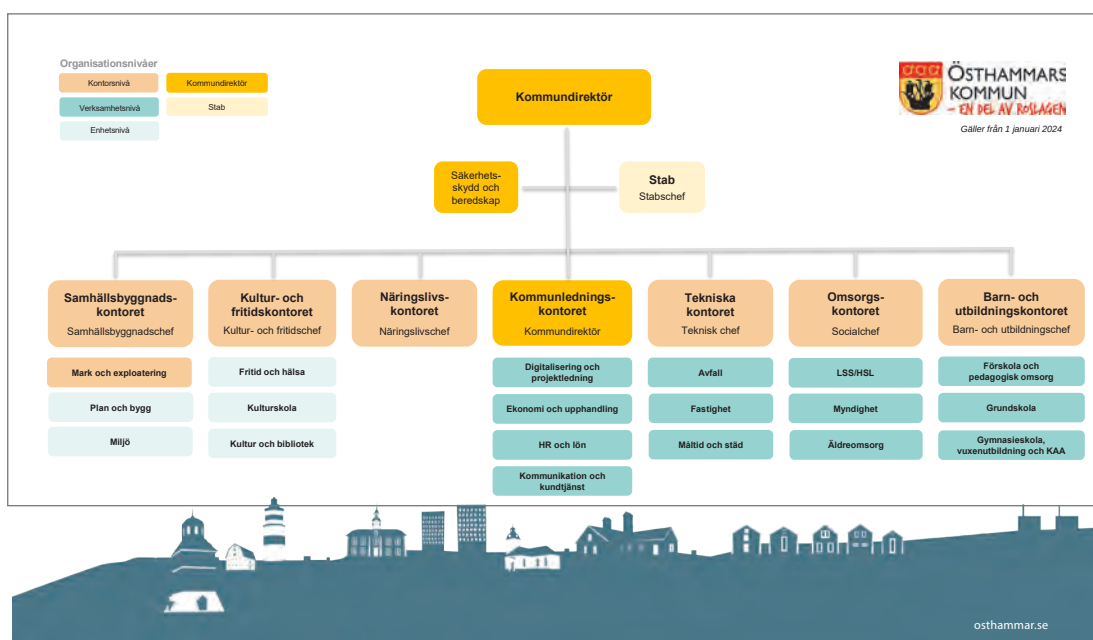
osthammar.se

Annons. Vågen i stående format, utfallande.

Baskommunikation

Powerpointmall

VÄLKOMMEN TILL EN
TRYGG ARBETSPLATS

Hos oss får du förmåner som gör skillnad

 ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV RÄSLAGEN

*Informationsen i denna broschyr är inte anpassad efter alla dina individuella förutsättningar. Alla angivna belopp i broschyren gäller före skatt och under förutsättning att du även tillför fler övriga värden för ersättning. Informationsen bygger på kollektivavtalet Allmänna Beställarens (AB) och Kollektiv Avtalsordning (KAP-K2) samt Arghetsbestånd Kollektiv Avtalsordning (AKAP-K2). Om du omfattas av andra kollektivavtal, så som PAN och BEA, kan andra regler gälla för dina. Vi reserverar oss för eventuella förändringar.

The diagram illustrates the distribution of 100,000 kr. total existing equity into various components:

- Capital (Kapital):** 35,000 kr. total existing, consisting of:
 - Grundkapital (Share Capital): 30,000 kr.
 - Reservfond (Reserve Fund): 5,000 kr.
- Reserves (Reserver):** 35,000 kr. total existing, consisting of:
 - Statistisk Reserver (Statistical Reserves): 12,000 kr.
 - Spikings Reserver (Spiking Reserves): 4,500 kr.
 - Spikings Reserver (Spiking Reserves): 19,500 kr.
- Loans (Lån):** 30,000 kr. total existing, consisting of:
 - Statistisk Lån (Statistical Loans): 21,700 kr.
 - Spikings Lån (Spiking Loans): 8,300 kr.

Hjämsjukvård
Sjukskrivning
14 dagar
Grundlön: 40 000 kr
Total ersättning
6 020 kr

Tuttsjukvård
Sjukskrivning
3,5 månader
Grundlön: 22 500 kr
Total ersättning
83 470 kr

Du jobbar som lärare, spelar fotboll med eleverna och skadar dig. Du besöker akutenotvårdsringen och får en skengetersundersökning. Därmed konstateras att du har en lättare hjärnskakning. Kostnaden för sjukvården är 420 kr.

Frutning från Forsäkringskassan	
Inkomstförkort (skatteskilling)	
Kontroller (Bakare, ambulanstransport)	420 kr

De jobbar som underskattenska. De smittar på jobbet och bryter fotleden. Skadorna öppnas akut och du blir sjukskrivna totalt 3,5 månader. Kirurgierna för till exempel, mediciner, sjukliggitsjukvård och kirurgidagar löper på totalt 6 700 kr.

Frutning från Forskningsplanen	
Inkomstförsäkring (skatteförlust)	
Kostnader (särskilt mediciner, väder etc.)	8 800 kr
Svea & vark (ersättning 3,5 månader)	12 240 kr
Kostnader borte (4% medicinsk insatstid)	6 500 kr
Jär (satsenmedelning skatteförlust)	

Osthammarer koostumus
 Sõbrapäevaküla 18, Box 66 • 712 21 Osthammar
 Tel: 0173-860 00 • E post: osthammarerlinki@osthammarer.se
 48meade.osthammarer.se • Orgnr. 712800 0990

Skyltar

2700 x 1000 mm.

A white rectangular sign with a blue border. At the top left is the Östhammars Kommun logo. Below it, the text "Välkommen till Östhammars hinderbana" is written in a bold, black sans-serif font. Below this, the text "Byggt av Östhammars Friidrott 2014. Finansierad av Föreningslyftet och Östhammars kommun." is written in a smaller, black sans-serif font. Below that, the text "Banan beträdes på egen risk och målsman ansvarar för minderåriga." is written in a smaller, black sans-serif font. At the bottom, the text "Våra sponsorer:" is written, followed by logos for JOKAB, BEIJER BYGGMATERIAL, DELKA, Per Imenssons Möbelsnickeri, and B&B Motor.

2000 x 1500 mm

A white rectangular sign with a blue border. At the top right is the Östhammars Kommun logo. Below it, the text "Återvinningscentral" is written in a bold, black sans-serif font. Below this, a table lists the opening hours for the recycling center:

Måndag	kl 9–19
Tisdag	kl 9–16
Onsdag	kl 9–19
Torsdag	kl 9–16
Fredag	kl 9–16
Lördag	kl 9–13
Söndag	Stängt

700 x 1000 mm

A white rectangular sign with a blue border. At the top, there are four small images showing different scenes from Roslagen. Below the images, the text "En del av Roslagen" is written in a bold, black sans-serif font. Below this, there are four columns of text, each with a small icon and a title: "Molinska inspelingsplatser", "Hälsans stig", "Stadsvandringar", and "Digital ljudpromenad". At the bottom, there is a section titled "Welcome to Östhammar" with a small map and text.

A map of Östhammar showing the town layout, including the church, the lake, and the surrounding area. The map is color-coded and includes a legend with various symbols for different types of locations and facilities.

A white rectangular sign with a blue border. At the top, the text "Historiskt om Östhammar" is written in a bold, black sans-serif font. Below this, there are several columns of text, each with a small image and a title: "Rådhuset", "Hembygggården", "Gamla vattenornet", "Påskulan", "Nordavskastens", "Sjötorget", "Societetshuset Källor", "Spjödofarna", "Södra Tullpostspan", and "Gammelhus". At the bottom, there is a section titled "Östhammars Kommun" with a small map and text.

Informationsskylt

Samtliga skyltar som produceras för Östhammars kommun ska:

- Ha kommunens logotyp applicerad i något av de fyra hörnen.
- Texten ska skrivas gement i Gill Sans.
- Texten ska i den mån det går vara vänsterställd av tillgänglighetsskäl.
- Likvärdiga avsändare placeras intill kommunens logotyp.

För mer information gällande grafisk utformning, kontakta Kommunikation och Kundtjänst.

För mer information gällande beställning av skyltar, kontakta Tekniska kontoret.

Kampanjkommunikation

Kampanj: Lansering av intranätet Ines, affischer

Intern kampanj: Trivselregler i kommunhuset

Kampanj: Rekrytering av sjuksköterskor på storbildsskärm

Kampanj: Rekrytering av sjuksköterskor på storbildsskärm

Uppleva och göra

Uppleva och göra har en särskilt framtagen grafisk profil som ansvariga för enheten Kultur- och fritid använder för deras kommunikationsaktiviteter. Den grafiska profilen för Uppleva och göra utgår från

Östhammars kommuns grafiska profil. Nedan visas exempel på trycksaker. **OBS!** Uppleva och göras grafiska profil får endast användas i syfte att marknadsföra Uppleva och göra.

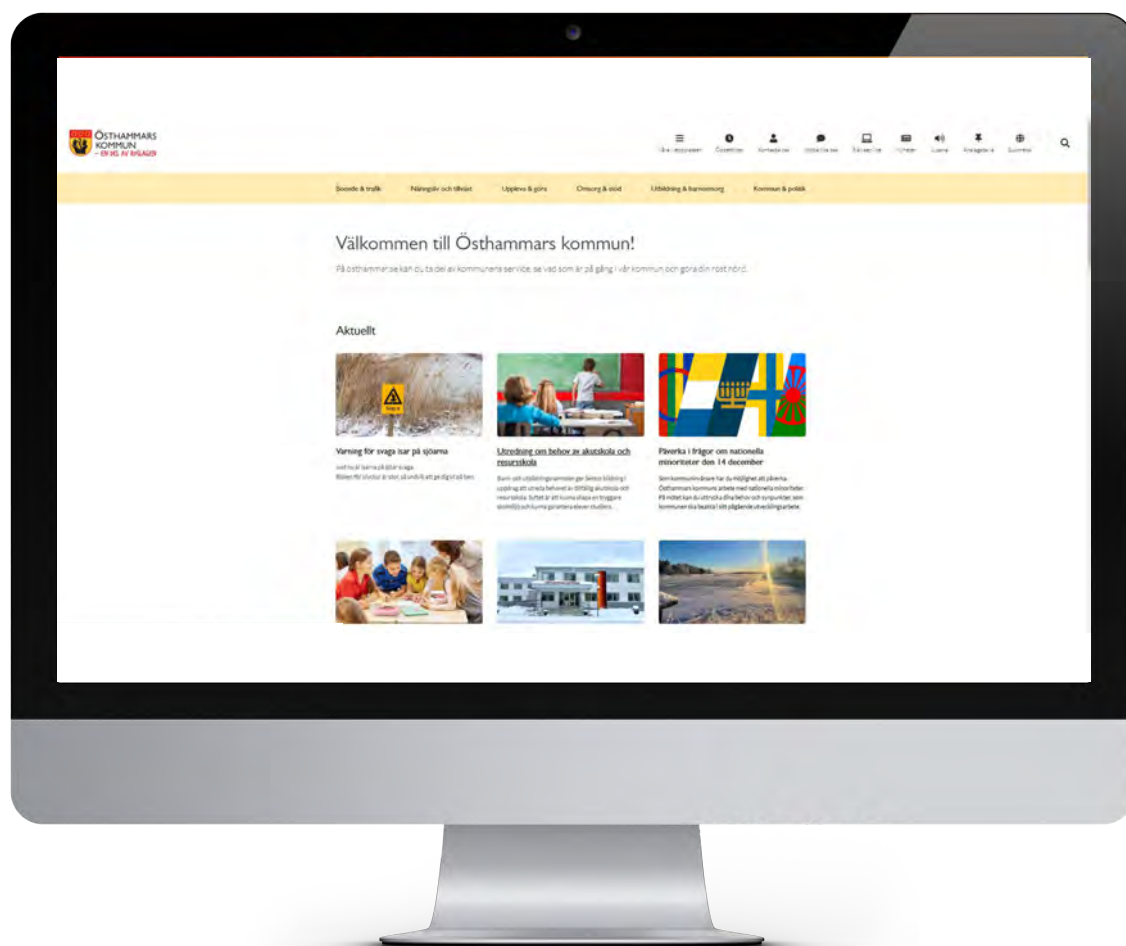
Uppleva och göra med bild och grafiska element

Uppleva och göras grunduttryck med utgångspunkt i profilfärgerna

Webbplatser

Osthammar.se

Våra webbplatser

- Osthammar.se [kommunens huvudsida]
- Ines.se [kommunens intranät]
- Bruggymnasiet.se
- Slutforvarforsmark.se
- Kulturskolanosthammar.se
- Storbrunn.se
- Vuxenutbildningen.se

De officiella riktlinjerna för hur man bör arbeta med webbplatser i offentlig sektor uppdateras kontinuerligt. För utförlig information om hur man arbetar med tillgänglighet på webben, besök webbriktlinjer.se

Östhammars kommun
Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar
Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se
Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

Regional utvecklingsstrategi i Uppsala län

Förord

Rubrik

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

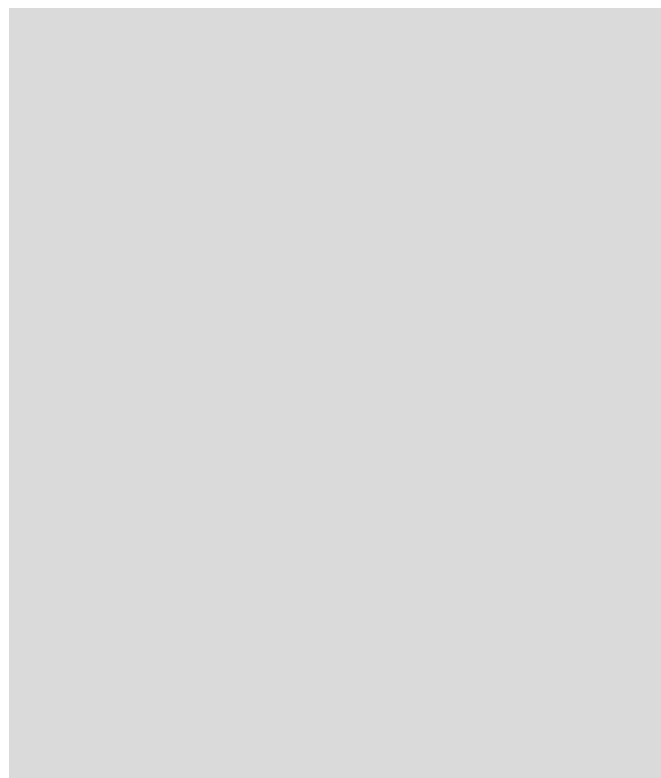
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure

dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

XXX XXXX (S)

**Ordförande Regionala utvecklingsnämnden,
Region Uppsala**

Innehåll

1. Inledning 5

Nuläge och förutsättningar	5
----------------------------------	---

2. En region för alla 7

2.1 Fokusområde 1: Ett hälsofrämjande samhälle 7

2.1.1 Stärk den psykiska hälsan hos barn och unga	8
---	---

2.1.2 Den demografiska utvecklingen	10
---	----

2.1.3 Omställning till effektiv och nära vård 2030	10
--	----

2.2 Fokusområde 2: Delaktighet, engagemang och egenförsörjning för ett inkluderande samhälle 11

2.2.1 Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet	11
---	----

2.2.2 Utbildning och sysselsättning för alla	12
--	----

2.2.3 Långtidsarbetslöshet	13
----------------------------------	----

2.3 Fokusområde 3: Ett tryggt, säkert och robust samhälle 14

2.3.1 Ett robust samhälle och ett starkt totalförsvar	14
---	----

2.3.2 Barn och grov organiserad brottslighet	15
--	----

2.3.3 Mäns våld mot kvinnor	16
-----------------------------------	----

2.3.4 Hedersrelaterat våld och förtryck	16
---	----

Sammanfattning mål En region för alla:	17
--	----

3. En hållbart växande region 18

3.1 Fokusområde 4: Bekämpa klimatförändringarna 19

3.1.1 Stoppa klimatutsläppen	19
------------------------------------	----

3.1.2 Genomför klimatanpassningar	19
---	----

3.1.3 Hållbara transporter	20
----------------------------------	----

3.2 Fokusområde 5: Säkra och attraktiva livsmiljöer 21

3.2.1 Landsbygder och skärgård	21
--------------------------------------	----

3.2.2 Bostäder till alla	22
--------------------------------	----

3.3 Fokusområde 6: Livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning 23

3.3.1 Ökad hållbar livsmedelsproduktion i länet	23
---	----

3.3.2	Dricksvattenförsörjning.....	25
3.3.3	Natur- och kulturmiljöer	25
3.3.4	Förbättrad vattenkvalitet i länets sjöar och vattendrag	26
	Sammanfattning mål: En hållbart växande region	26
4.	En nyskapande region.....	27
4.1	Fokusområde 7: Hållbar utveckling och tillväxt för näringslivet i hela Uppsala län	27
4.1.1	Partnerskap för Norduppland.....	28
4.1.2	Ekonomisk tillväxt och kompetensförsörjning	28
4.1.3	Tillgång till pålitlig och hållbar energi.....	29
4.1.4	Kultur och besöksnäring	30
4.2	Fokusområde 8: Stärkt innovationsförmåga	31
4.2.1	Ett starkt innovations- och företagsfrämjande system och god tillgång till kapital	31
4.2.2	Tillsammans för en starkare innovationsförmåga.....	33
4.2.3	Life science-kluster	33
4.2.4	Den digitala transformationens möjligheter och risker	33
	Sammanfattning mål: En nyskapande region:	34
5.	Från ord till handling	35
	Utvalda fokusområden och mål.....	36
	Slutnoter.....	38

1. Inledning

Uppsala län är en växande kunskapsregion som erbjuder bra förutsättningar för ett gott liv. Här finns en unik kombination av natur, landsbygder, städer, kultur och modern infrastruktur, god tillgång till välfärdstjänster och ett utvecklat näringsliv som ger ett mervärde vi kan känna stolthet över. Vår gemensamma vision ”Ett gott liv i en nyskapande och hållbar region med internationell lyskraft” ligger till grund för arbetet med den regionala utvecklingsstrategin.

Det är Region Uppsalas uppgift, enligt lag, att utarbeta och fastställa strategin för länets utveckling samt samordna insatser för genomförandet av den. Strategin utformas i samråd med många olika aktörer i Uppsala län. Länets gemensamma styrkor, utmaningar, mål och prioriteringar ska utformas sektorsövergripande och i relation till *Agenda 2030* och *Nationell strategi för hållbar regional utveckling*.¹

Den regionala utvecklingsstrategin för perioden 2026–2029 är disponerad i tre utvecklingsområden:

1. Lag om Regionalt utvecklingsansvar 2010:630 och Förordning om regionalt tillväxtarbete (2017:583), Nationell strategi för hållbar regional utveckling (Skr 2020/21: 133).

en region för alla, en hållbart växande region och en nyskapande region. Respektive område utgår från olika indikatorer, ett antal underteman och målsättningar.

Nuläge och förutsättningar

Uppsala län består av åtta kommuner. Här bor drygt 400 000 invånare och befolkningen förväntas öka under överskådlig tid. Huvuddelen bor i länets södra delar med Uppsala, Enköping och Knivsta kommuner som starka tillväxtområden. I länet finns två framgångsrika universitet med forskning och utbildning i världsklass. Uppsala län har god tillgänglighet till nationella och internationella sammanhang genom närheten till Arlanda, Stockholm och hela Mälardalen. Den väl utbyggda kollektivtrafiken gör det möjligt att bo i Uppsala län men arbeta i ett annat län.

Tillväxttakten i näringslivet är stark och bygger på ett nära samarbete mellan företag, forskningsaktörer och produktutveckling. Utvecklingen inom biomedicin, farmakologi och

medicinsk teknologi inom life science-klustret utgör ett flaggskepp. Även om länets arbetskraft är välutbildad saknas det inte utmaningar. Dels i fråga om kompetensförsörjning, dels om att bryta långtidsarbetslösheten bland framför allt hos invånare som är födda utanför EU.

Sju av tio länsbor upplever att de har bra hälsa. Trenden är positiv. En bra hälsa hänger samman med goda inkomstnivåer och hög utbildning samt är genomgående kopplad till yngre vuxna. Negativt är att barn och unga uppger sämre hälsa och att den trenden är särskilt framträdande bland unga kvinnor. I Uppsala län uppger nio av tio att de har tillit till sina medmänniskor. Män upplever större trygghet än kvinnor. Här finns stora skillnader mellan kommunerna och mellan olika bostadsområden. Att stoppa den gängrelaterade brottsligheten samt rekrytering av barn och unga till brottslighet är ett ansvarsområde för länets samtliga aktörer. Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld är områden som inte uppmärksammas tillräckligt. Kvinnor drabbas mycket hårt av detta och detta påverkar dessutom deras känsla av personlig trygghet. Även här måste länet kraftsamla för att stävja en negativ utveckling.

Tillgång på vatten av god kvalitet är lägre än i många andra län i Sverige. Översvämningar i Dalälvens nedre lopp skapar problem för jord- och skogsbruket samt ger upphov till stora mängder mygg under vår och sommar. Minskning av klimatskadliga utsläpp visar en positiv trend över tid även om det är långt kvar innan tillfredsställande nivåer på utsläpp av växthusgaser har uppnåtts.

Drygt 80 procent av länets befolkning bor i en tätort² och sex av tio länsbor bor i Uppsala

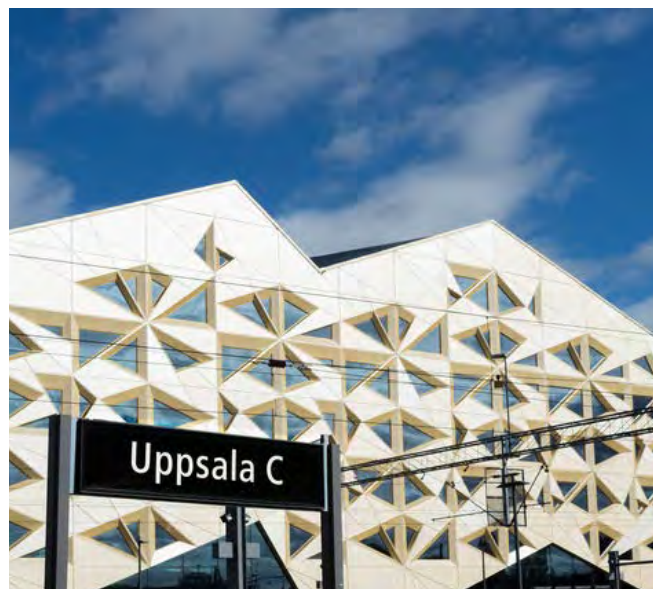
2. Tätort en sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare, Tätorter i Sverige

kommun. Det finns ett bostadsunderskott i främst Uppsala kommun som påverkar ungas möjligheter att skaffa sig ett första boende. De flesta i Uppsala kommun bor i lägenhet medan andelen som bor i småhus är större i alla andra kommuner. Andelen som har tillgång till snabbt bredband ökar även om många landsbygdsområden alltjämt saknar tillgång till bra uppkoppling.

Regional samhällsplanering belyser mellankommunala, regionala och mellanregionala intressen och visar på väsentliga strukturella förhållanden inom länet. Som en del av det fortsatta arbetet med en regional samhällsplanering har en långsiktig process inletts för att ta fram strukturbilder. Första steget är en nulägesanalys, som sedan används för att successivt utveckla en gemensam framtidsbild.

Region Uppsalas vision:

Ett gott liv i en nyskapande och hållbar kunskapsregion med internationell lyskraft.

2. En region för alla

En region för alla fokuserar främst på den sociala hållbarheten. Det första målet i Agenda 2030 är att helt eliminera fattigdom. För att nå dit krävs insatser som stärker människors egenförsörjning och minskar antalet personer som är beroende av ekonomiskt stöd under lång tid. Det tredje målet handlar om att alla människor ska kunna uppnå god hälsa och välbefinnande. I Uppsala län riktar vi oss särskilt mot att förbättra välmåendet hos barn, unga och äldre. Det fjärde målet handlar om att säkerställa inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla. Det femte målet handlar om jämställdhet mellan kvinnor och män, samt flickor och pojkar. Här fokuserar vi på att motverka skadliga sedvänjor och våld i nära relationer. Det tionde målet handlar om att säkerställa att alla människor får möjlighet att delta i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Uppsala län ska vara en trygg och hållbar plats med god beredskap, där alla invånare får de bästa förutsättningarna för ett gott liv.

► Fokusområde 1:

2.1 Ett hälsofrämjande samhälle

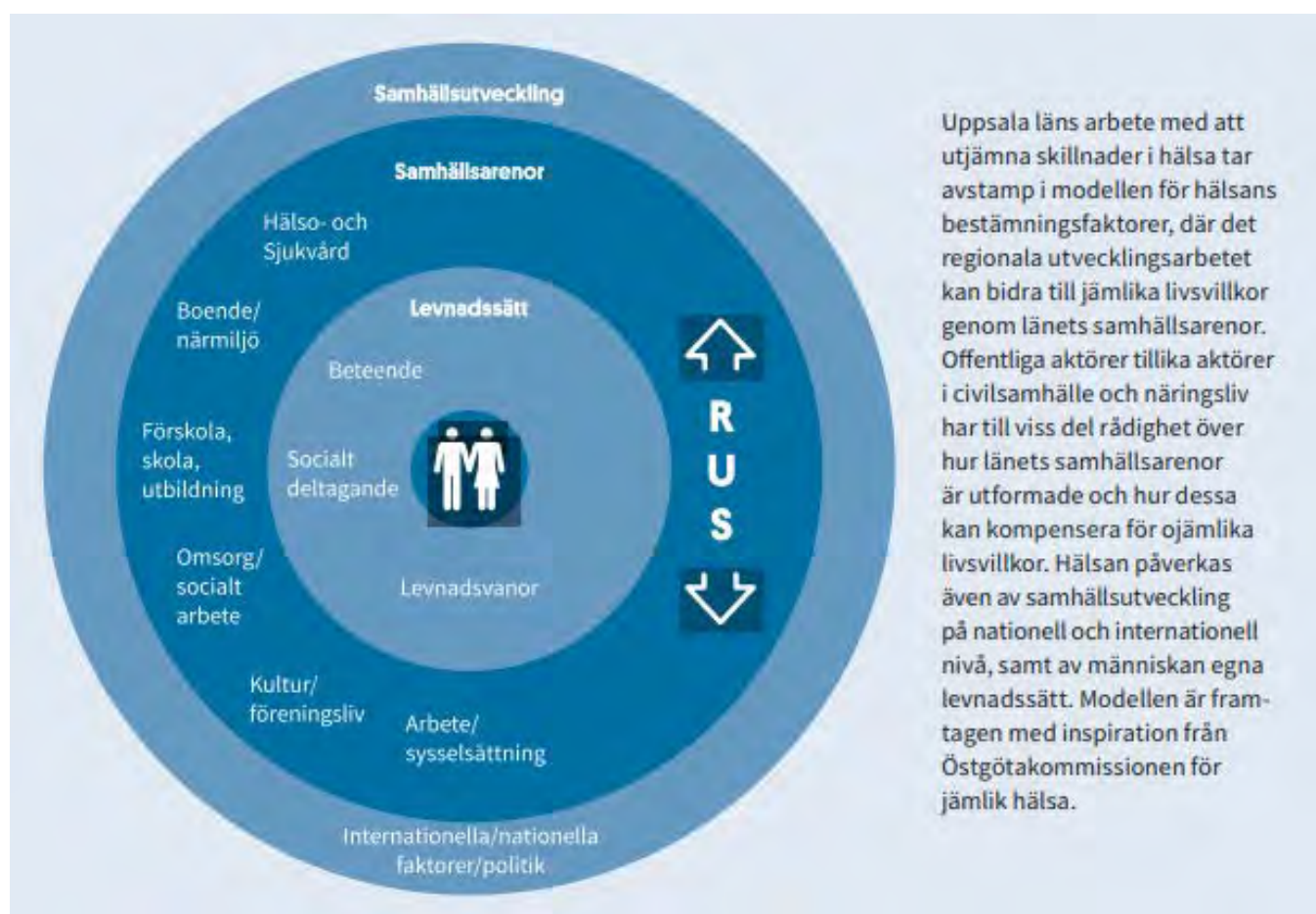
Det tredje målet i Agenda 2030 handlar om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar och utgår från modellen för

hälsans bestämningsfaktorer. Ett hälsofrämjande samhälle bygger på förebyggande insatser, samverkan och långsiktiga lösningar för att möta

människors behov genom hela livet. Fokus ligger på att stärka barns och ungas psykiska hälsa, skapa förutsättningar för en växande och åldrande befolkning, och omvandla vården till en nära och personcentrerad modell. Genom gemensamma ansträngningar kan vi förbättra livskvaliteten, minska ohälsa och skapa ett samhälle där alla generationer trivs och utvecklas. Hälsofrämjande

samhällsplanering kan bidra till goda förutsättningar för fysisk och psykisk hälsa. Att utifrån bostaden ha nära till goda livsmiljöer med rekreativa och ekologiska värden, som alla kan ta del av, har stor betydelse för vår hälsa och livskvalitet. Samhällsplaneringen kan bidra till hälsofrämjande perspektiv inom olika områden; bebyggelsestruktur, transportinfrastruktur och grönsstruktur.

Figur 1. Hälans bestämningfaktorer

2.1.1 Stärk den psykiska hälsan hos barn och unga

Psykisk ohälsa bland barn och unga i Uppsala län är en betydande folkhälsoutmaning. Resultaten från folkhälsoenkäten "Liv och hälsa ung 2023" visar också att den psykiska hälsan bland unga är ett problem. Det finns stora skillnader mellan hur pojkar

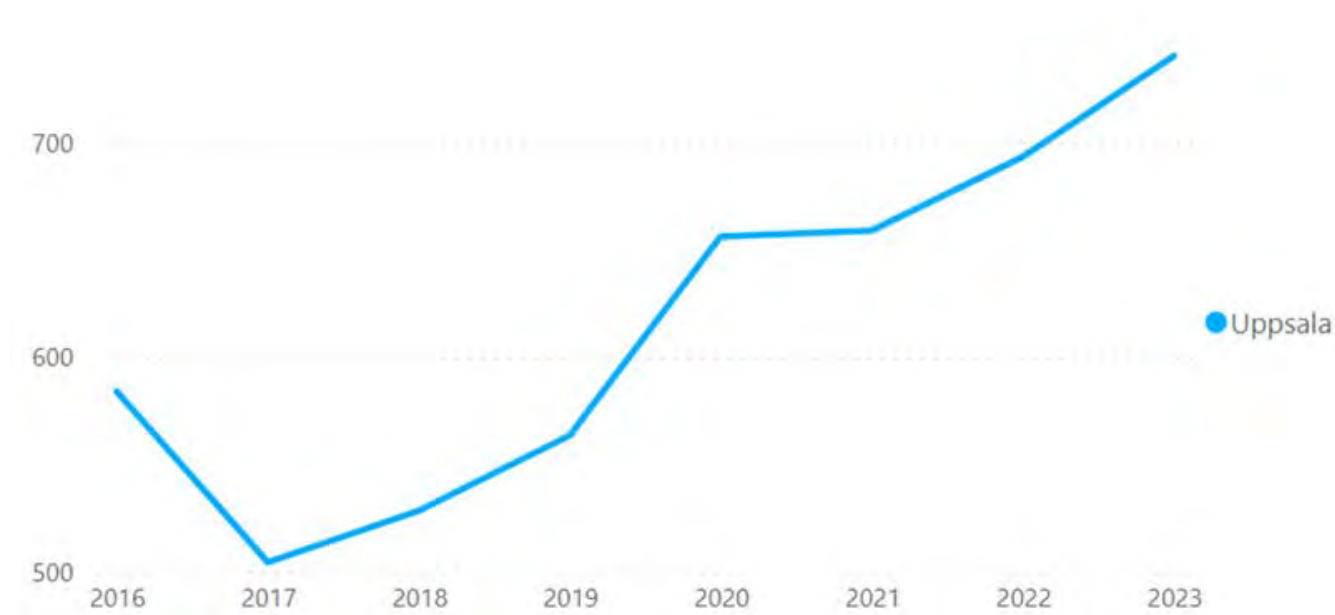
och flickor mår. Pojkar säger oftare att de mår bra (80 procent) jämfört med flickor (58 procent), och denna skillnad har ökat över tid.

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) vid Akademiska sjukhuset har upplevt en stadig ökning i antalet patienter de senaste åren. År 2023 var 6 174 pågående patienter inskrivna och

2024 hade det ökat till 7 414 pågående patienter i verksamheten (en ökning med 20 procent på ett år). Totalt hade 7,4 procent av länets barn en pågående vård inom BUP under 2023.

I de lägre åldrarna 0–6 år är patienterna få men de ökar med åldern. Bland länets tonåringar hade var tionde person en pågående vårdkontakt hos specialistpsykiatrin 2023.

Diagram 1. Antalet unika patienter (0–17 år) hos barn- och ungdomspsykiatrin per 10 000 invånare i Uppsala län 2016–2023. Nysam.com

Den ökande psykiska ohälsan bland barn och unga beror på en kombination av faktorer som både är individuella och samhälleliga. Barn som växer upp med närstående som själva har psykisk ohälsa löper högre risk för att utveckla liknande problem. Den digitala världen, där negativa nyheter och katastrofscenarier ofta förstärks, kan skapa oro för framtiden. Sociala medier och smartphones kan också ha en negativ inverkan på barns och ungdomars psykiska välbefinnande. Överdriven skärmtid kan störa sömnen och minska mängden fysisk aktivitet samtidigt som barns fria lek och den sociala interaktionen människor emellan minskar. Höga krav på prestation i skolan och att klara av ett hektiskt schema spelar in. Många barn

och ungdomar känner sig ensamma och har svårt att få nära vänner.

En aktiv och meningsfull fritid för barn och ungdomar är avgörande för deras utveckling, välmående och möjligheter att bygga positiva vanor och färdigheter för framtiden. Kultur och kreativa uttryck, som dans, konst, teater och musik, ger unga en chans att utveckla sin fantasi, självkänsla och förmåga att samarbeta. Dessa aktiviteter skapar också utrymme för självuttryck och stärker känslan av identitet och sammanhang. Sport och fysisk aktivitet är viktiga för att främja rörelseglädje, stärka kroppens utveckling och minska hälsoproblem, samtidigt

som de bidrar till att minska stress och förbättra koncentrationen. Delaktighet i föreningsliv som politiska ungdomsförbund och andra ideella organisationer ger unga en plattform att engagera sig i samhällsfrågor och utveckla demokratisk kompetens. Såväl kulturella som sociala aktiviteter bidrar till att bygga gemenskap, vänskapsband och värdefulla färdigheter som ledarskap, ansvarstagande och samarbete – grundläggande för både individens och samhällets utveckling.

Att vända den negativa trenden och skapa bättre psykisk hälsa bland barn och unga kräver samlade insatser på flera nivåer – inom familjen, skolan, vården och samhället i stort.

Mål 1:

Stärk den psykiska hälsan hos barn och unga.

2.1.2 Den demografiska utvecklingen

Uppsala län har under de senaste decennierna upplevt en betydande befolkningsökning, en trend som förväntas fortsätta fram till 2050. Samtidigt blir befolkningen allt äldre vilket skapar behov av anpassningar för att möta befolkningens behov.

Enligt prognoser från SCB förväntas befolkningen nå över 490 000 invånare år 2050³. Knivsta, Enköping, Uppsala och Håbo förväntas stå för de största procentuella ökningarna, medan Heby, Tierp, Älvkarleby och Östhammar också förväntas växa men inte i samma höga takt. Med anledning av industrins tillväxt är dock målet att kunna locka många nya invånare även till Norduppland. En ökande befolkning ställer krav

på bostadsförsörjning och utbyggnad av offentlig service så som kollektivtrafik.

En betydande demografisk förändring är den förväntade ökningen av andelen äldre invånare. Gruppen äldre än 80 år förväntas mer än fördubblas under perioden 2021 till 2050. Det innebär att försörjningskvoten ökar då fler ska försörjas av de som förvärvsarbetar. Det krävs en kombination av investeringar i vård och omsorg, bostadsutveckling, infrastruktur, arbetskraftsförsörjning och digitalisering att möta behoven hos en växande och åldrande befolkning. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har identifierat nio strategier för att möta kompetensutmaningen inom välfärden, med tanke på en åldrande befolkning.

En aktiv och stimulerande vardag har stor betydelse för äldre personers välbefinnande, livskvalitet och långsiktig hälsa. Fysisk aktivitet bidrar även till bättre hjärt- och kärlhälsa, stärker immunförsvaret och kan fördröja åldersrelaterade sjukdomar. Att vara delaktig i sociala sammanhang stärker både det psykiska välmåendet och skapar en känsla av sammanhang och gemenskap. Dessutom har äldre personer ofta mycket erfarenhet och kunskap att bidra med i samhällsutvecklingen både arbetslivet och civilsamhället.

Mål 2:

Skapa ett mer äldrevänligt samhälle där äldre invånare har möjlighet att leva ett självständigt och aktivt liv med anpassad service och hållbara lösningar.

2.1.3 Omställning till effektiv och nära vård 2030

Omställningen till effektiv och nära vård innebär att flytta vården närmare patienten genom att stärka primärvården och prioritera

3. Microsoft Power BI

personcentrerad vård. Målet för omställningen till en effektiv och nära vård 2030 är att skapa en vård som är mer personcentrerad, tillgänglig och hållbar. Patienten ska stå i centrum för vården, ha större inflytande och bättre möjligheter att vara delaktig i beslut som rör den egna hälsan. Genom att stärka primärvården och erbjuda vård i eller nära hemmet, exempelvis via vårdcentraler, mobila vårdteam och digitala lösningar, ska vårdens tillgänglighet öka. Ett skifte av fokus till att förebygga ohälsa och på så vis minska behovet av sjukhusvård genom tidiga insatser, exempelvis genom att hantera kroniska sjukdomar på ett effektivare sätt.

När andelen äldre växer ökar också behovet av sjukvård och äldreomsorg. Äldre har ofta fler och mer komplexa vårdbehov, vilket kräver utökad kapacitet inom både primärvård, sjukhusvård och äldreomsorg. För att skapa tryggare vård för personer med komplexa behov behöver vården vara bättre samordnad mellan olika vårdnivåer, såsom primärvård, specialistvård och kommunal vård och omsorg. Genom att arbeta nära varandra kan kommun och region bidra till ett hållbart vårdssystem som bättre möter befolkningens behov.

Delmål 3.4 i Agenda 2030

Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.

Mål 3:

Att gemensamt fortsätta omställningen till effektiv och nära vård 2030.

Fokusområde 2:

2.2 Delaktighet, engagemang och egenförsörjning för ett inkluderande samhälle

Kulturen har en viktig roll för ett samhälles resiliens vad gäller att stärka tillit hos varandra, en demokratisk utveckling, mötesfrihet och yttrandefrihet. För att skapa ett samhälle där alla kan bidra och känna sig delaktiga krävs demokratisk delaktighet, civilt engagemang och insatser mot långtidsarbetslöshet.

Genom att stötta utsatta grupper och främja samverkan mellan olika samhällsaktörer kan fler få möjlighet till egenförsörjning och en stärkt känsla av tillhörighet. Att avskaffa fattigdom i alla dess former överallt är det första målet i Agenda 2030. För att nå det målet krävs insatser för ökad egenförsörjning och att motverka långvarigt bidragsberoende.

2.2.1 Medborgarengagemang och demokratisk delaktighet

Demokratisk delaktighet handlar om individens eget politiska engagemang, men också om att ha inflytande över beslut som påverkar en själv.

Det politiska deltagandet är nödvändigt för att upprätthålla demokratin.

I Uppsala län instämmer nio av tio vuxna invånare mycket eller ganska väl att de har tillit till sina medmänniskor⁴. Men det finns tendenser som visar på minskat medborgarengagemang och demokratisk delaktighet. Till exempel är valdeltagandet lågt i vissa grupper, medlemskap i politiska partier sjunker och förtroendet för demokratiska institutioner minskar. Ett demokratiskt samhälle kännetecknas av yttrandefrihet och respekt för mänskliga rättigheter, vilket direkt påverkar människors livskvalitet. Politiskt engagemang tar nya former genom till exempel digital aktivism eller medveten konsumtion. Det finns stora möjligheter för folkrörelser, partier, offentliga aktörer att kliva fram för att stärka demokratin. Även kulturen har en viktig roll för ett samhälles resiliens vad gäller att stärka tillit till varandra, en demokratisk utveckling, mötesfrihet och yttrandefrihet.

Sveriges nationella minoriteter har enligt lag rätt till inflytande, språkliga rättigheter och stöd för att bevara sin kultur.

Engagemang i det civila samhället handlar om de olika sätt som medborgare deltar i samhällslivet på. Engagemanget påverkar livskvaliteten såväl för individen själv som för andra. Genom att tillsammans med andra engagera sig i olika sammanhang, bidrar individen till att skapa samhällsgemenskap och en känsla av tillhörighet. Ett starkt civilsamhälle är en viktig komponent i ett robust samhälle där folk litat på varandra och samhället.

4. Microsoft Power BI

Delmål 10.2 i Agenda 2030

Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Mål 4:

Öka invånarnas demokratiska delaktighet och engagemang i lokal- och civilsamhället.

2.2.2 Utbildning och sysselsättning för alla

För att alla barn ska få en grund för att klara målen i grundskolan krävs en bred samverkan, särskilt för de barn och familjer som behöver extra

stöd och insatser. Att klara grundskolan och kunna ta gymnasieexamen är viktigt för såväl samhället som för individen. Då kan individen gå vidare till fortsatta studier inom högre utbildning eller till arbete och egenförsörjning. Utbildning inom högskolor och universitet, folkhögskolor och vuxen- och yrkesutbildning behöver vara av högsta kvalitet och kopplas till arbetsmarknadens behov. Folkbildningen och studieförbunden utgör viktiga resurser för att minska utbildningsklyftorna i samhället, liksom för att skapa platser för att utbyta erfarenheter

och öka den sociala sammanhållningen. Det är viktigt att utveckla strukturer som gör det möjligt för länets invånare att delta i livslångt lärande. Ett stärkt vägledningssupdrag inom utbildningssektorn är en central del av detta för att säkerställa kompetensförsörjningen. En inkluderande och växande arbetsmarknad ger utrymme för fler att bidra med sin kompetens efter egen förmåga och egna förutsättningar, vilket bidrar till att stärka ekonomin samtidigt som det ökar delaktigheten i samhället. Personer med nedsatt arbetsförmåga behöver få stöd utifrån behov och individuella förutsättningar. Äldre som orkar, vill och kan arbeta några år längre är en viktig målgrupp för att möta de utmaningar vi står inför på arbetsmarknaden. En utmaning är att en större del av befolkning kommer vara äldre och arbetsmarknaden måste vara redo för att försörja dessa. Länets kommuner, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle behöver samverka för att fler ska kunna träda in på arbetsmarknaden så snabbt som möjligt.

Gymnasiebehörighet förbättrar möjligheten att komma in på arbetsmarknaden mycket. En person utan gymnasial utbildning har tillgång till i genomsnitt fem procent av arbetsmarknaden. För en person med en gymnasial utbildning stiger siffran till 50 procent. Det är vanligt att de långtidsarbetslösa som är inskrivna på Arbetsförmedlingen saknar gymnasiebehörighet. En ny statlig reform syftar till att öka tillgången till fler gymnasiala utbildningar för att hjälpa ungdomar och vuxna att etablera sig på arbetsmarknaden. Reformen behöver informeras om och förankras regionalt, så att fler blir behöriga och söker till yrkesprogram. Därför bör insatser riktas till grundskolan och inkludera en bred vägledning som involverar skola, vårdnadshavare, näringsliv och civilsamhälle. En gymnasiebehörighet är inte bara ett papper, utan

en viktig grund för unga att bygga vidare på i livet och öppnar upp möjligheter för deras framtida utveckling.

Mål 5:

Andelen som får gymnasiebehörighet ska öka.

2.2.3 Långtidsarbetslöshet

Samverkan mellan region, kommuner, myndigheter och civilsamhället är central för att planera, organisera och genomföra insatser för grupper som har fastnat i långtidsarbetslöshet. Särskilda insatser bör genomföras för att inkludera nyanlända och invandrade personer som bott länge i landet utan att ha kommit in på arbetsmarknaden – korta tiden från ankomst till inkomst. I grund och botten handlar det om rättighet och skyldigheter, det vill säga att individen kan känna trygghet över att tillhöra ett välfärdssamhälle samtidigt som det också förväntas att hon bidrar till samhället genom sitt arbete. En viktig sidoeffekt är att det i sig bidrar till en förbättrad integration och känsla av delaktighet.

Fördelningen av långtidsarbetslösheten varierar mellan kommunerna i länet. I oktober 2024 hade Älvkarleby kommun den högsta andelen långtidsarbetslösa med 3,7 procent, medan Östhammars kommun hade den lägsta andelen på 1,3 procent. Långtidsarbetslösheten i Uppsala län ligger något under det nationella genomsnittet men det finns skillnader inom och mellan kommuner. Vissa grupper som har svårare än andra att etablera sig på arbetsmarknaden; utlandsfödda, personer med funktionsnedsättning och ungdomar som hoppar av gymnasiet har särskilt svårt att komma in på arbetsmarknaden. Branschspecifika skillnader i

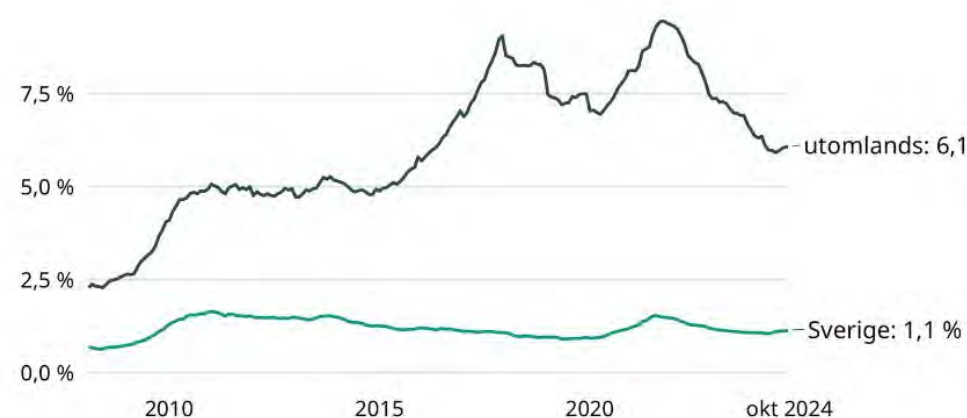
arbetslöshet är också märkbara. Under pandemin drabbades besöksnäringen och detaljhandeln hårt. Den efterföljande lågkonjunkturen har till exempel påverkat byggbranschen.

En betydande del av den långtidsarbetslösa befolkningen är utrikesfödda, vilket gör insatser inom språk, hälsa och praktik nödvändiga. För att

skapa arbetsplatsförlagda utbildningar och nya arbeten behöver länets offentliga arbetsgivare så väl som det privata näringslivet och civilsamhället ställa upp på nya sätt för att möjliggöra inträden och återinträden på arbetsmarknaden.⁵

5. Newsworthy | Så många är långtidsarbetslösa i Uppsala län

Diagram 2. Långtidsarbetslösa i Uppsala län, andel som varit arbetslösa i minst ett år uppdelat på födelseland

Källa: Arbetsförmedlingen

Andel arbetslösa i 12 månader eller mer i oktober 2024

Älvkarleby	3,7 %
Heby	2,8 %
Enköping	2,7 %
Tierp	2,6 %
Uppsala	2,3 %
Håbo	1,4 %
Knivsta	1,4 %
Östhammar	1,3 %

Mål 6:

Fler långtidsarbetslösa ska komma i arbete.

► Fokusområde 3:

2.3 Ett tryggt, säkert och robust samhälle

Ett tryggt samhälle är grunden för individens frihet och välbefinnande. Det kräver att vi står rustade för både kris och krig, bekämpar grov organiserad brottslighet, skyddar barn och unga, och stoppar

våld mot kvinnor och hedersrelaterat förtryck. Genom kunskap, samverkan och målmedvetna insatser kan vi skapa ett samhälle där alla människor kan leva i frihet, säkerhet och med lika möjligheter.

2.3.1 Ett robust samhälle och ett starkt totalförsvar

Det säkerhetspolitiska läget har förändrats i världen och så även i Uppsala län. Sverige befinner sig i ett sämre säkerhetspolitiskt läge än på länge. De militära garnisonerna, Flygflottiljen i Ärna i Uppsala och Enköpings garnison är viktiga för landets och regionens motståndskraft både under fredstid och under kris- och krigstid. Samhället behöver rustas för kris och krig samt för att kunna motstå cyberattacker, sabotage, desinformation och otillbörliga påverkansaktioner och liknande. Frågor som krigsplacering och förberedelser i form av exempelvis reservkraft, beredskapslager av försörjningsvaror behöver byggas upp och tillgång till exempelvis mat och vatten behöver säkras.

Robust materialförsörjning behöver säkerställas. Upphandlings- och inköpsfrågor och hur offentliga upphandlingar genomförs är därmed viktiga och kan bidra till utveckling och innovation. Det är viktigt att uppmärksamma frågor om korruption, vänskapskorruption och välfärdsbrottslighet. I frågan om upphandlingar och korruption kan strategisk samverkan mellan länets kommuner motverka skadliga beteenden och öka tilliten till den offentliga sektorn.

Att höja Uppsala läns kris- och krigsberedskap kräver gemensamt ansvarstagande från alla aktörer och en strukturerad samverkan mellan det militära försvaret, myndigheter och andra aktörer med ansvar för den civila beredskapen.

Mål 7:

Stärk Uppsala läns beredskap inför kris och krig.

2.3.2 Barn och grov organiserad brottslighet

Mål 16 inom Agenda 2030 syftar till att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen. I Uppsala län, liksom i övriga Sverige, utgör den grova organiserade

brottsligheten ett allvarligt hot mot detta mål. Vårds- och egendomsbrott, välfärdsbrottslighet, bedrägerier och korruption underminerar tryggheten och tilliten i samhället. Kampen mot organiserad brottslighet kräver långsiktiga insatser där både myndigheter, civilsamhälle och näringsliv har en roll att spela. Inom den organiserade brottsligheten rekryteras och används barn på ett systematiskt sätt för att genomföra grova brott. På detta vis kan äldre kriminella skydda sig själva från straff.

Rekryteringen av barn och unga till kriminalitet har flyttat över från fysiska platser som det lokala torget och skolgården till den digitala världen med sociala medier och krypterade meddelandetjänster ("chattar").

De grova våldsbrotten utförs sällan där gärningsmannen har sin hemvist vilket ställer stora krav på att snabbt dela information och samverka över kommun- och länsgränser.

Samhället ska värna och skydda barn och erbjuda andra meningsfulla vägar i livet. För att skydda barn från att rekryteras till grov organiserad brottslighet behöver samhällets aktörer kraftsamla gemensamt.

Regional samordning av det brottsförebyggande arbetet

Länsstyrelsen har i uppdrag att stödja den regionala samordningen av det brottsförebyggande arbetet. I det ingår att stödja utvecklingen av ett kunskaps- och problembaserat lokalt och regionalt brottsförebyggande arbete, att bidra till att utveckla samarbete och erfarenhetsutbyte mellan berörda aktörer på lokal och regional nivå för att förebygga brott, att stödja kompetensutveckling och gemensamma tvärsektoriella utbildningsinsatser inom det brottsförebyggande området, samt att stödja och initiera kommunöverskridande brottsförebyggande åtgärder.

Mål 8:

Stoppa rekryteringen av barn och unga till organiserad brottslighet.

2.3.3 Mäns våld mot kvinnor

Det femte målet inom Agenda 2030 handlar om jämställdhet. Kvinnor och flickor, män och pojkar ska ha samma rättigheter, villkor och möjligheter. Flickor

och kvinnor ska ha makt över sina egna liv och bestämma över sina egna kroppar. Mål 5.2 i Agenda 2030 handlar om att avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

Erfarenhet av våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem som förekommer i alla åldrar

och kan innebära fysiskt, psykiskt, sexuellt och materiellt våld från en närstående eller i från en person som är tillgänglig i personens vardagsmiljö. De negativa konsekvenserna för en utsatt individs hälsa, livskvalitet och ekonomi är omfattande, och våldet påverkar även samhället i stort. Även barn utsätts för våld. En särskild typ av våldsutsatthet hos barn är att barn blir vittnen till våld i nära relationer (barnfridsbrott). Personer som möter våldsutsatta måste veta hur de ska agera för att kunna ge rätt stöd.

Delmål 5.2 i Agenda 2030

Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

Kompetensen om våldets konsekvenser och dess olika uttryck behöver öka och det krävs mer arbete för att förebygga våld i nära relation. Det kräver i sin tur att offentliga, privata och civila aktörer samverkar. Genom gemensam kraftsamling kan grovt, systematiskt och dödligt våld mot kvinnor och barn reduceras.

Mål 9:

Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och barn i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

2.3.4 Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck är våld och kontroll som utövas för att upprätthålla vad som uppfattas som familjens eller släktens heder vilket begränsar i synnerhet flickor och kvinnor, men även pojkars och mäns livs- och handlingsutrymmen. Mål 5.2 i Agenda 2030 adresserar skadliga sedvänjor, såsom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt könsstympning.

Delmål 5.3 i Agenda 2030

Avskaffa alla skadliga sedvänjor, såsom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning.

Att leva i en hederskontext innebär att familjens, släktens eller ett större kollektivs intressen sätts framför individens intressen och rättigheter. Både kvinnor och män är utövare av hedersrelaterat våld och förtryck. I de fall individen gör motstånd till familjens och/eller släktens strikta regler och normer kan följderna bli allvarliga. I sin mest

extrema form kan det leda till allvarlig brottslighet, inklusive mord.

Det är oerhört viktigt att medvetandegöra organisationer om hedersrelaterat våld och förtryck och dess uppkomstmekanismer. Med kunskap och medvetenhet blir det enklare att identifiera, hantera och bekämpa hedersförtrycket. Utan en god kunskapsbas finns risk för felbedömningar med svåra konsekvenser för berörda individer.

Polisen och Åklagarmyndigheten är centrala i att utreda och lagföra hedersrelaterade brott. Sedan 2022 är hedersförtryck kriminaliserat som ett särskilt brott. Socialtjänsten har en viktig roll i att skydda utsatta individer. Skolan, elevhälsan och hälso- och sjukvården är också viktiga då det här finns möjlighet att upptäcka varningstecken. Flera viktiga civilsamhällesorganisationer arbetar aktivt med att sprida kunskap och erbjuda hjälp till drabbade. Länsstyrelsen, regionen och länets kommuner har startat ett gemensamt resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Samverkan och kunskap är avgörande för att både ge skydd och stöd till de som lever under hedersförtryck och för att motverka att hedersrelaterade normer och handlingar sprids.

Mål 10:

Bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

Sammanfattning mål:

En region för alla

- Stärk den psykiska hälsan hos barn och unga.
- Skapa ett mer äldrevänligt samhälle där äldre invånare har möjlighet att leva ett självständigt och aktivt liv med anpassad service och hållbara lösningar.
- Att gemensamt fortsätta omställningen till effektiv och nära vård 2030.
- Öka invånarnas demokratiska delaktighet och engagemang i lokal- och civilsamhället.
- Andelen som uppnår gymnasiebehörighet ska öka.
- Fler långtidsarbetslösa ska komma i arbete.
- Stärk Uppsala läns beredskap inför kris och krig.
- Stoppa rekryteringen av barn och unga till organiserad brottslighet.
- Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och barn i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.
- Bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

3. En hållbart växande region

En hållbart växande region är en region som strävar efter att kombinera ekologisk hållbarhet med tillväxt och välfärd. För att möta de globala och lokala utmaningarna, är det viktigt att främja en hållbar livsmedelsproduktion, effektivisera vattenanvändningen och skydda våra naturresurser.

Mål två i Agenda 2030 handlar om att eliminera hunger och säkerställa tillgång till näringsrik mat. I Uppsala län innebär detta att stödja lokal och hållbar livsmedelsproduktion och öka självförsörjningen, särskilt avseende insatsmedel vilket minskar sårbarheten vid kriser samt främjar biologisk mångfald. Mål 6 om rent vatten innebär att vi i Uppsala län behöver förbättra vattenkvaliteten och säkerställa hållbara vattenresurser för både människor och ekosystem.

Klimatförändringarna, som beskrivs i mål 13, är en annan central utmaning. Här fokuserar vi på att minska utsläppen av växthusgaser, klimatanpassa

samhället och bygga motståndskraft för att kunna möta extrema väderhändelser.

För att skapa attraktiva och hållbara livsmiljöer, som även bevarar den biologiska mångfalden, behöver vi arbeta för en effektiv användning av våra naturresurser och skydda viktiga livsmiljöer. I Uppsala län är situationen särskilt utmanande vad gäller ekologisk status för vattendrag och sjöar, något som måste hanteras i enlighet med mål 14. Mål 15 handlar om att skydda, återställa och främja hållbar användning av ekosystem.

► **Fokusområde 4:**

3.1 Bekämpa klimatförändringarna

Det 13:e målet i Agenda 2030 handlar om att bekämpa en av vår tids största utmaningar, klimatförändringarna. Effekterna av klimatförändringarna påverkar

oss alla bland annat genom torka, vattenbrist, översvämningar, naturkatastrofer och kollapsade ekosystem. Det innebär ett hot mot människors hälsa och säkerhet. Vi behöver därför stärka vår motståndskraft mot klimatförändringarna.

Sveriges långsiktiga klimatmål innebär att utsläppen av växthusgaser ska vara netto-noll senast år 2045 för att därefter uppnå negativa utsläpp (det vill säga att mer koldioxid tas bort från atmosfären till exempel via skogen än vad som släpps ut genom mänsklig aktivitet). Klimatomställningen ska ske i samklang med Agenda 2030s övergripande princip ”Ingen ska lämnas utanför”. På vägen mot klimatneutralitet finns etappmål som ska uppnås.

- Till 2030: Utsläppen från inrikes transporter, exklusive inrikes flyg, ska minska med minst 70 procent jämfört med 2010 års nivå.
- Till 2040: Utsläppen i den så kallade icke-handlande sektorn, som omfattar bland annat transporter, jordbruk och avfall, ska minska med 75 procent jämfört med 1990 års nivå.

Uppsala län som har två universitet, ett starkt näringsliv som driver den gröna omställningen och en offentlig sektor med höga klimatambitioner har en unik möjlighet att leda forskning och utveckling om klimatförändringar och klimatanpassning. Samarbeten mellan universitet, offentliga aktörer

och näringsliv kan driva innovation och grön omställning.

Den förväntade temperaturökningen kräver omfattande åtgärder för att skydda invånarnas hälsa, naturresurser och samhällsfunktioner. Genom att kombinera klimatanpassning med ambitiösa insatser för att minska utsläppen kan Uppsala län bli en föregångare i kampen mot klimatförändringarna.

3.1.1 Stoppa klimatutsläppen

Det långsiktiga målet är att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären till 2045 och därefter negativa utsläpp (det vill säga att mer koldioxid tas bort från atmosfären till exempel via skogen än vad som släpps ut genom mänsklig aktivitet). Industrin och det svenska näringslivet är motorn i klimatomställningen, med bland annat investeringar i nya industrigrenar, teknikutveckling och omställning till cirkulära processer och ska ges förutsättningar för att vara ledande i den gröna omställningen. Utsläppen från Uppsala län hade år 2022 minskat med 42 procent jämfört med 1990.⁶ Hela Sveriges utsläpp ska minska.

I Uppsala län ska vi bidra till våra nationella klimatmål såväl som till EU:s klimatmål.

Mål 11:

Uppsala län ska vara klimatneutralt senast 2045 och klimatpositivt senast 2050.

3.1.2 Genomför klimatanpassningar

Att minska klimatpåverkan är inte tillräckligt, eftersom klimatförändringarna redan är ett faktum. Enligt klimatanalyser från SMHI och

6. Nationella emissionsdatabasen

Länsstyrelsen i Uppsala län förväntas års-medeltemperaturen i länet öka med 3–5 grader fram till år 2100⁷. Detta gör att vegetationsperioden ökar med 50–90 dagar vilket ger möjlighet att införa nya grödor. Samtidigt påverkas Uppsala län av klimatförändringarna med både direkta och indirekta effekter som påverkar miljön, samhällsfunktioner och invånarnas livskvalitet. Detta beskrivs i Länsstyrelsens klimat och sårbarhetsanalys för Uppsala län. Mildare vintrar och varmare somrar, mer extremväder så som skyfall och översvämningar och perioder av torka. Växter och djur kan få svårt att anpassa sig till de nya klimatförhållandena. Vissa arter kan trängas ut, medan andra, inklusive skadedjur och invasiva arter, kan öka. Varmare och fuktigare klimat ökar risken för skogsskador, till exempel från stormar, insektsangrepp och svampsjukdomar. Kraftigare regn och ändrade snösmältningar påverkar vattenflödena i länets sjöar och vattendrag vilket kan leda till både översvämningar och perioder av vattenbrist. Ett strukturerat arbete för klimatanpassning behöver genomföras.

Längre odlingssäsonger kan gynna vissa grödor, men ökande temperaturer och torka kan också skapa problem med vattenförsörjning och skadedjur. Extrema väderförhållanden kan leda till skördeförluster och högre kostnader för livsmedelsproduktion.

Det ändrade klimatet kan leda till fler värmerelaterade sjukdomar och uttorkning särskilt bland äldre, små barn och personer med kroniska sjukdomar. Temperaturökningen kan också leda till att nya sjukdomsbärande insekter, som fästingar och myggor, sprider sig i länet.

Samhällsviktig infrastruktur så som byggnader, vägar, broar och avloppssystem behöver förstärkas och anpassas för att motstå översvämningar och andra väderhändelser. Offentliga miljöer, som sjukhus, äldreboenden och skolor måste göras mer motståndskraftiga mot höga temperaturer genom till exempel isolering och kylsystem. Tätorter behöver planeras med plats för mer grönytor, bättre vattenhantering och energieffektiva byggnader för att hantera temperaturökningar och extremväder.

Mål 12:

Klimatanpassa Uppsala län.

3.1.3 Hållbara transporter

Inrikes transporter står för de största direktutsläppen av växthusgaser i länet där personbilar utgör den största kategorin. Därför behöver persontransporter övergå till förnybara drivmedel och laddinfrastrukturen i länet byggas ut. Dessutom behöver tillgängligheten till hållbara transporter så som gång, cykel och kollektivtrafik öka. Även godstransport och varudistribution behöver ställa om till förnybara drivmedel och samordna sig för ökad effektivitet.

Den ökade efterfrågan på hållbara transporter ställer krav på att ställa om när det gäller bränslen och att effektivisera transporterna genom att använda längre och tyngre fordon på järnväg och väg, samt genom att kombinera transportsätt i större utsträckning (intermodalitet). Slutligen behöver långväga godstransporter flyttas över till järnväg och sjöfart.

Till 2030 ska utsläppen från inrikes transporter, exklusive inrikes flyg, minska med minst 70 procent jämfört med 2010 års nivå enligt Sveriges klimatmål. Utsläppen i Uppsala län från transporter

7. Handlingsplan för klimatanpassning i Uppsala län 2023–2027

har minskat med totalt 32 procent från 2010 till 2022. För att nå målet om 70 procents minskning till 2030 behöver ytterligare åtgärder vidtas.

Många av länets invånare arbetspendlar. Kollektivtrafiken är en motor i omställningen till hållbara transporter genom att erbjuda energieffektiva och klimatvänliga resalternativ som minskar bilberoendet och därmed utsläppen av växthusgaser. När kollektivtrafiksystemet integreras med pendlerparkeringar, gång-, cykel- och ett hela-resan-perspektiv kan ett sömlöst och attraktivt alternativ till privata fordon skapas.

Utbyggnaden av Ostkustbanan med fyra spår mellan Uppsala och Stockholms län ökar integreringen, men ytterligare investeringar krävs, bland annat på Dalabanan och en ny järnväg mellan Enköping och Uppsala (Arosstråket), Hjulstabron och Mälarbanan.

Mål 13:

Minska utsläppen från inrikes transporter med 70 procent 2030 jämfört med 2010.

► Fokusområde 5:

3.2 Säkra och attraktiva livsmiljöer

Att skapa säkra och attraktiva livsmiljöer med bostäder till överkomligt pris för den växande befolkningen är viktigt. Genom att planera för blandade bostadsområden

som inkluderar olika upplåtelseformer, närhet till grönområden, ytor för organiserad föreningsidrott, spontanidrott och fysisk vardagsaktivitet, arbetsplatser, handel, service och kollektivtrafik

kan man skapa levande och inkluderande samhällen där människor i alla åldrar trivs. Detta bidrar även till att motverka segregation och underlättar övergången mellan generationer, samtidigt som det stärker länets kapacitet att hantera en växande befolkning.

3.2.1 Landsbygder och skärgård

Den relativa närheten mellan landsbygd och större stadsmiljöer som finns i länet är en tillgång. Många mindre samhällen har ett starkt lokalt engagemang och föreningsliv som arbetar för att stärka landsbygdernas livskraft.

Skärgården i Uppsala län är en del av den unika kustmiljön vid Östersjön med ett varierat djur- och växtliv samt marina miljöer som bidrar till länets ekologiska balans. Skärgården erbjuder också både fastboende och besökare möjligheter till rekreation som fiske, båtliv och naturvandringar. Skärgården är också viktig för näringslivet med traditioner inom småskaligt kustfiske, turism och jordbruk. Målet är att skärgården ska ha en yrkesverksam, åretruntboende och gärna växande befolkning.

Östhammar och dess omgivning har glesbebyggda områden. Vissa öar och kustnära områden har låg permanentbefolkning och begränsad infrastruktur. Tierp, Älvkarleby, och Heby har stora glesbygdsområden med jordbruk, skog och små byar. Många av dessa områden präglas av avstånd till tätorter och samhällsservice. Även delar av Knivsta och landsbygden utanför Uppsala stad kan räknas som glesbygd, särskilt de områden som ligger längre från centralorterna.

Områden kring nedre Dalälven i Heby, Tierp och Älvkarleby drabbas återkommande av problem med stora mängder stickmyggor. Myggbekämpning är här viktig att utföra.

I landsbygderna kan avståndet till samhällsservice vara långt. Urbaniseringstrenden är stark och många yngre flyttar till större städer för arbete och studier, vilket leder till en åldrande befolkning i glesbygderna.

För att stärka lokalsamhällets krisberedskap och säkerställa invånarnas tillgång till både kommersiell och offentlig service kan service- och trygghetspunkter (SOT-punkter) etableras. Dessa punkter, vanligtvis lokaliserade vid livsmedelsbutiker eller drivmedelsanläggningar, har som främsta uppgift att tillhandahålla kommersiell service i form av exempelvis dagligvaror, post, apotek, betaltjänster och drivmedel men är också utrustade med reservkraft för att upprätthålla basala funktioner som försäljning av mat och bränsle i händelse av kris eller krig. De fungerar även som kommunikations- och informationsnoder där invånare kan få stöd och information under kriser.

Samhällets digitalisering ökar tillgängligheten till varor och tjänster, vilket möjliggör för fler att

bosätta sig där de önskar leva, oavsett var arbete eller studier finns. Denna utveckling kan förändra vår uppfattning om vad som definierar olika typer av platser, såsom landsbygd och stad. Genom att utnyttja ny teknik och digitala lösningar får människor bättre möjlighet att ta del av service- och välfärdstjänster, vilket även kan bidra till minskat resande.

För att invånare, besökare och verksamheter ska kunna bo, verka och ta del av samhällsfunktioner är det avgörande med tillgång till robust fast och mobil uppkoppling med höga överföringshastigheter. Totalt har 94 procent tillgång till fiber i Uppsala län 2024 men det är ojämnt fördelat. I Tierps kommun har 85 procent tillgång till fiber och i Östhammar är det 87 procent. Totalt är det cirka 4 500 relevanta byggnader som saknar tillgång till fiber i Uppsala län 2024 enligt Post och telestyrelsen (PTS). Av dessa finns 3 150 på landsbygden. Flest byggnader utan tillgång till fiber finns i Uppsala, Tierp och Östhammars kommuner. Behovet av mobiltäckning förväntas öka med utvecklingen av uppkopplade föremål och fordon. Genom samverkan mellan aktörer på lokal, regional och nationell nivå kan vi främja utbyggnaden av fast och mobilt bredband samt öka antalet anslutningar. Även uppkopplingsmöjlighet längs länets järnvägar behöver förbättras.

Mål 14:

Utveckla tillgängligheten till robust service och kommunikationer i hela länet.

3.2.2 Bostäder till alla

Trots historiskt många nybyggda bostäder kvarstår ett stort bostadsunderskott i Uppsala län, särskilt för grupper som unga vuxna, äldre och låginkomsttagare.

I de norra länsdelarna (Norduppland) pågår stora industrisatsningar där 5 000 nya arbetstillfällen förväntas skapas. För att realisera detta är tillgång till bra bostäder väsentligt.

Fler äldre innebär också ett ökat behov av olika typer av boenden, från seniorbostäder med tillgång till service till särskilda boenden för personer med omfattande vårdbehov. Samhället behöver utveckla fler och flexibla boendebaltern, där äldre kan få det stöd de behöver utan att flytta långt från sitt närområde. Även bostäder med särskild service för vuxna (LSS) behövs. Det behövs blandade upplåtelseformer och kooperativa kollektiva boenden kan vara en sådan form.

Höjda räntor, ökande priser på byggmaterial, osäkerhet på arbetsmarknaden med mindre efterfrågan på dyrare lägenheter och lågkonjunktur som gjort sig märkbar under åren 2022–2024 har haft en märkbar inverkan på bostadsbyggandet i Uppsala län. Flera hundra bostadsprojekt har avbrutits eller stannat av.

EU har nyligen antagit reviderade regler för byggnaders energiprestanda med målet att uppnå ett koldioxidfritt byggnadsbestånd senast 2050. Länets aktörer måste förbereda sig för att följa EU:s regler. Det innebär att prioritera hållbara material, förnybara energikällor och energieffektiva lösningar i alla nya och befintliga byggnader. Dessa förändringar kommer inte bara vara en lagstadgad skyldighet utan också en möjlighet att stärka sin konkurrenskraft och bidra till en mer hållbar framtid i regionen.

Mål 15:

Hållbar bostadsförsörjning för befolkningens behov.

Fokusområde 6:

3.3 Livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning

Uppsala län har stora värden i skog och land, vatten och hav. Att säkerställa hållbara ekosystem med hög biologisk mångfald är viktigt för folkhälsa, friluftsliv samt för de gröna och besöksnäringarna. Med en växande befolkning och ökad inriktning mot mer närproducerade- och ekologiska livsmedel är det nödvändigt att värna om naturmiljöer och jordbruksmark och säkerställa en hållbar livsmedelsproduktion inom länet. Ökad självförsörjning minskar sårbarheten vid kriser och bidrar till lägre miljöpåverkan.

Vatten betraktas som en gemensam resurs och ett kollektivt ansvar, därför är en bred regional samordning avgörande för att effektivt hantera och lösa komplexa vattenutmaningar.

Mark- och vattenanvändningen i Uppsala län påverkar miljön negativt och leder till förlust av biologisk mångfald, trots restaurerings- och skyddsinsatser. För att vända utvecklingen krävs långsiktiga åtgärder, beteendeförändringar och nya lösningar.

3.3.1 Ökad hållbar livsmedelsproduktion i länet

Mål två i Agenda 2030 handlar om att ingen ska lida av hunger och att alla ska få tillgång till bra och näringsrik mat året om. I Uppsala län

har vi idag förmånen att människor kan äta sig mätta, men det är något vi måste värna och säkerställa för framtiden. Både ekologisk och konventionell livsmedelsproduktion är viktiga

eftersom de tillsammans säkerställer hållbarhet, biologisk mångfald, resiliens och tillräcklig livsmedelsförsörjning för en växande befolkning. Genom att öka den lokala matproduktionen stärker vi vår försörjningsförmåga, särskilt i händelse av kris och krig. Dessutom skapar en stark lokal produktion nya jobb, bidrar till biologisk mångfald och gynnar levande landskap.

Markanvändningen skiljer sig stort mellan länets olika kommuner. När det kommer till åkermark samt överkategori jordbruksmark (som även innehåller betesmark) så sticker Enköping ut jämfört med länet genom att ha dubbel så stor andel som länssnittet. Älvkarleby är den kommun som har störst andel skogsmark medan Håbo har störst andel bebyggd mark.

För att möjliggöra en hållbar livsmedelsproduktion enligt Agenda 2030 är det viktigt att utnyttja länets bördiga jordar effektivt. Hållbar produktion kräver resurseffektivitet, hänsyn till ekosystemtjänster, minskad miljöpåverkan och långsiktig ekonomisk bärkraft. Agenda 2030 pekar ut att småskaliga livsmedelsproducenters produktivitet och intäkter ska fördubblas till år 2030. Inom länet finns stor

kunskap inom dessa områden, ett naturbruksgymnasium såväl som universitet. Det finns behov av en intensifierad samverkan och kunskapsöverföring mellan Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala universitet, de gröna näringarna och offentliga organisationer. Kunskapsflödet och samarbetet mellan aktörerna bör stärkas för att främja produktion, innovationstakt samt produktions- och förädlingsvärdet.

DELMÅL 2>C

SKAPA STABILA
MARKNADER FÖR
JORDBRUKSRÅVAROR
OCH SNABB TILLGÅNG
TILL MARKNADS-
INFORMATION

Både den gröna omställningen och behovet av att bygga ett mer robust samhälle rustat för kris och krig ökar behovet av lokalt producerade livsmedel. Samtidigt medför detta utmaningar och potentiella målkonflikter. Med en växande befolkning och ökad inriktning mot mer

närproducerade livsmedel är det nödvändigt att värna om jordbruksmarken och säkerställa en hållbar livsmedelsproduktion inom länet. Behovet av att exploatera jord- och skogsbruksmark i länet måste därför vägas mot behovet av att bevara dessa ändliga resurser. En mix av närproducerad ekologisk och konventionell mat kan minska sårbarheten för insatsmedelsbrist och störningar i globala leveranskedjor.

Uppsala län har potential att utveckla fiskerinäringen i kustområdena. Lokalt fiskad fisk till Uppsala läns befolkning är utmärkt mat. Industritrålning i Östersjön hotar det småskaliga kustnära näringslivet genom att minska fiskbestånden som lokala fiskare är beroende av. Samtidigt skapar den ekologisk obalans när viktiga arter som sill försvagas, vilket påverkar hela näringskedjan. Bristen på föda i havet tvingar exempelvis skarvbestånden att söka sig närmare

kusten, där de orsakar skador på fiske och ekosystem. Här behövs långsiktiga och främjande åtgärder av berörda aktörer för att säkerställa utvecklingen och se helheten i den marina ekologiska balansen.

Mål 16:

En ökad hållbar livsmedelsproduktion i länet.

3.3.2 Dricksvattenförsörjning

Väl fungerande vattenförsörjning och avloppshantering utgör grundläggande förutsättningar för resurseffektiva kretslopp och

samhällsutvecklingen i stort. Efterfrågan på ökad kapacitet samt behovet av att stärkt krisberedskap innebär stora utvecklingsutmaningar för den samhällstekniska infrastrukturen.

Infrastrukturen kring vatten och avlopp (VA) är central för både hälsa och miljö. Vatten och avlopp utgör även en viktig del i hur vi hanterar och anpassar samhälle till pågående klimatförändringar. Systemen för vatten och avlopp i Sverige behöver i dag stora återinvesteringar på grund av åldrade anläggningar och även nyinvesteringar i och med att befolkningen växer. Robust dricksvattenförsörjning är viktigt för att säkerställa hållbar och resiliert samhällsutveckling. För att långsiktigt säkra tillgång till rent vatten bör det vara prioriterat att PFAS-halterna i dricksvattnet hålls under gränsvärdena.

Utmaningarna kring vattenhanteringen kräver samverkan med flera aktörer, både inom och utanför länet. Det är nödvändigt att ha ett helhetsperspektiv på vattenförsörjning då många vattendrag sträcker sig över kommun- och

länsgränser, vilket kräver samarbete för att lösa problem med exempelvis dricksvattenförsörjning och vattenkvalitet.

Mål 17:

Utveckla en robust dricksvattenförsörjning.

3.3.3 Natur- och kulturmiljöer

Uppsala läns landsbygder erbjuder tillgång till naturresurser, som skogar, sjöar och friluftsliv. Länets kulturmiljöer är viktiga

tillgångar som bör tas tillvara, med exempel som järnhanterings industri- och kulturarv i norra Uppland, Gysinge bruk, historiska platser som Skokloster, Wik slott, Uppsala domkyrka, Gamla Uppsala högar och levande kulturlandskap präglade av jordbruk och småskalig landsbygd. Naturen i länet erbjuder en mångfald av upplevelser, från Mälarens skärgård till naturreservat som Hjälstaviken och Färnebofjärdens nationalpark. Dessa miljöer bidrar inte bara till invånarnas livskvalitet och möjlighet till rekreation utan stärker också den biologiska mångfalden och lockar besökare från hela världen.

Biologisk mångfald i Uppsala län är hotad, främst på grund av intensifierat jord- och skogsbruk, markexploatering och klimatförändringar. Naturmiljöer som ängs- och betesmarker, våtmarker och gamla skogar har minskat kraftigt vilket påverkar många arter negativt och gör att flera idag är rödlistade. För att vända utvecklingen är det viktigt att skydda och restaurera livsmiljöer, stärka landskapsplaneringen genom att skapa gröna korridorer, samt främja hållbart jord- och skogsbruk, bevarar viktiga marker och gynna pollinerande insekter. Genom att bevara skogar, sjöar och våtmarker, samt ta åtgärder för att

bekämpa förlusten av biologisk mångfald, skapar vi förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling.

Gröna strukturer innefattar natur- och kulturmiljöer som skogar, ängar, parker och vattendrag. För att stärka de ekosystemtjänster som gröna strukturer ger behöver de vara stora, sammanhängande och sträcka sig från ytterkanterna till centrala delar. De behöver också kopplas ihop med gröna områden i angränsande län.

Mål 18:

Bevara och främja den biologiska mångfalden.

3.3.4 Förbättrad vattenkvalitet i länets sjöar och vattendrag

Mål 14 i Agenda 2030 handlar om att bevara och använda hav, sjöar och marina resurser på ett hållbart sätt. Uppsala län har en lägre andel vattendrag och sjöar med god ekologisk status jämfört med många andra regioner i Sverige⁸. Enligt Länsstyrelsen i Uppsala län påverkas tre av fyra vattendrag av övergödning. Påverkan från jordbruket är stor. Många vattendrag är rensade och uträtade och deras avrinningsområden är utdikade. Vandringshinder för fisk är vanliga. Majoriteten av sjöarna är sänkta, cirka hälften övergödda och många tidigare sjöar är torrlagda.

Åtgärder behöver vidtas för att minska övergödning, hantera kemiska föroreningar och förbättrar den ekologiska statusen i

länets vattendrag. Genom att arbeta cirkulärt och förbättra VA-infrastrukturen kan vi stärka

dricksvattenförsörjningen och minimera negativ påverkan från avlopp. Med ökad samordning mellan länets kommuner och angränsande län, särskilt kring Mälarens avrinningsområde, skapas förutsättningar för förbättrad vattenkvalitet som stöder både miljömålen och samhällsekonomisk tillväxt i länet.

Mål 19:

Förbättrad vattenkvalitet i länets sjöar och vattendrag.

Sammanfattning mål:

En hållbart växande region

- Uppsala län ska vara klimatneutralt senast 2045 och klimatpositivt senast 2050.
- Klimatanpassa Uppsala län.
- Minska utsläppen från inrikes transporter med 70 procent 2030 jämfört med 2010.
- Utveckla tillgängligheten till robust service och kommunikationer i hela länet.
- Hållbar bostadsförsörjning för befolkningens behov.
- Utveckla en robust dricksvattenförsörjning.
- En ökad livsmedelsproduktion i länet.
- Bevara och utveckla den biologiska mångfalden.
- Förbättrad vattenkvalitet i länets sjöar och vattendrag.

8. Jämföraren – Kolada

4. En nyskapande region

Uppsala län ska vara en nyskapande region, där goda förutsättningar ges för invånare och verksamheter att verka och växa. I det här kapitlet ligger fokus på näringsliv, kompetensförsörjning till länets företag och organisationer, innovation, besöksnäring och kultur. Detta utvecklingsområde står till största del för den ekonomiska hållbarhetsdimensionen. De mål inom Agenda 2030 som adresseras är främst mål nummer sju, hållbar energi för alla, nummer åtta anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt mål nummer nio hållbar industri, innovationer och infrastruktur.

► Fokusområde 7:

4.1 Hållbar utveckling och tillväxt för näringslivet i hela Uppsala län

Näringslivet i Uppsala län utvecklas starkt men det finns geografiska skillnader. I Östhammar, Tierp och Älvkarleby är industritraditionen dominerande, samtidigt som småföretagandet växer. Här finns en stark industritradition med rötter ända till 1600-talets vallonbruk.

Småföretagandet växer snabbt i Knivsta, som också drar nytta av ett utmärkt pendlingsläge. I sydväst är Enköping och Håbo mer kopplade till Stockholmsregionens näringsliv, med logistik, byggverksamhet och en växande tjänstesektor. Heby är starkt inom de gröna näringarna och har ett växande e-handelskluster. Den akademiska

miljön kring länets två universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Uppsala universitet, bidrar till innovation och framväxt av nya företag, särskilt inom life science, bioteknik, läkemedel och miljöteknik. Uppsala är ett nav för företag inom exempelvis diagnostik, vaccinutveckling och medicinteknik.

Näringslivets andel av bruttoregionalprodukten är i Uppsala län lägre än Sverigemedel, 65 respektive 80 procent.⁹ Andelen små och medelstora företag som exporterat under 2023 var lägre än rikssnittet¹⁰. Enligt Tillväxtverket tyckte en tredjedel av små och medelstora företag under 2023 att bristen på lämplig arbetskraft är ett stort hinder för deras tillväxt¹¹. En tredjedel av de operativa företagsledarna i Uppsala län är kvinnor vilket följer rikssnittet¹².

Uppsala län hade 2023 jämfört med riket en lite större andel invånare med forskarutbildning eller eftergymnasial utbildning¹³. Det finns dock stora skillnader mellan länets kommuner, Uppsala och Knivsta kommun har högst andel av befolkningen som har en eftergymnasial utbildning¹⁴.

I Uppsala län finns många förutsättningar för att bygga upp eller expandera produktion som skapar jobb men det finns också hinder och flaskhalsar. Tillgång till kapital är avgörande för att start-up-bolag ska kunna fortsätta växa. Andra viktiga komponenter är tillgång till arbetskraft med rätt kompetens och energiförsörjning.

9. Uppsala – Tillväxtverket (tillvaxtverket.se)

10. Uppsala – Tillväxtverket (tillvaxtverket.se)

11. Uppsala – Tillväxtverket (tillvaxtverket.se)

12. Uppsala – Tillväxtverket (tillvaxtverket.se)

13. Fri sökning – Kolada

14. Fri sökning – Kolada

4.1.1 Partnerskap för Norduppland

Tillväxtklustret Norduppland är ett framväxande industri- och energikluster inom Tierp och Östhammar. Området har en lång tradition av framstående industriföretag som utvecklat och tillverkat världsledande produkter. Enligt en rapport av Stockholms Handelskammare i Uppsala län¹⁵ från 2023 förväntas investeringar på över 50 miljarder kronor och omkring 5 000 nya arbetstillfällen i Norduppland fram till 2035. Detta ställer krav på stärkt kompetensförsörjning, utbildning, bostäder, infrastruktur och hälsosam arbetsmiljö.

Ett partnerskap har bildats mellan Tierps kommun, Östhammars kommun, Region Uppsala, Stockholms Handelskammare i Uppsala län, Stiftelsen för samverkan mellan universitet, näringsliv och samhälle (STUNS) samt det privata näringslivet för att arbeta gemensamt med dessa utmaningar. En stark tillväxt i Nordupplandagnar hela länet.

Mål 20:

Hållbar tillväxt för Norduppland.

4.1.2 Ekonomisk tillväxt och kompetensförsörjning

Det åttonde målet i Agenda 2030 handlar om att verka för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Tillgången till kompetent arbetskraft är avgörande för både näringsliv och offentlig sektor.

15. PowerPoint-presentation

Förändringar som den gröna omställningen, teknikutveckling och digitalisering skapar nya kompetenskrav för de flesta yrkesgrupper. Utmaningen ligger i att snabbt anpassa utbildningar till bristyrken och att omplacera individer. Kompetensutveckling måste ses som en livslång process, där även kvalificerade yrkesverksamma behöver ställa om under sin karriär.

Utbildningssystemet, inklusive universitet, högskolor, yrkeshögskolor och kommunal vuxenutbildning, måste möta dessa nya krav. Företag som investerar i sina medarbetares arbetsmiljö och kompetens och strategiskt jobbar med ett ständigt lärande kommer att öka sin konkurrenskraft.

Detta kräver en bättre matchning mellan kompetensbehovet i länet och gymnasie- samt komvuxutbildningar, vilket innebär behov av ökad samverkan och dialog mellan näringsliv, offentlig sektor, civilsamhälle och utbildningsaktörer. För att göra utbildningar inom bristyrken mer attraktiva behövs insatser för att marknadsföra programmen och branscherna. Utbildningarna ska hålla hög kvalitet och rikta sig till en bred målgrupp. Branscherna måste också säkerställa god arbetsplatsförlagd praktik och erbjuda anställningar med bra villkor för att öka attraktionskraften.

Det är också viktigt att fler studenter, inklusive internationella, stannar kvar i länet efter examen. Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet kan spela en central roll i rekryteringen av talanger och spetskompetenser.

Från 2019 till 2024 har användningen av AI i näringslivet fyrdubblats enligt en mätning från SCB¹⁶. Trots oron över färre arbetstillfällen förväntas ingen större neddragning av jobb i närtid på grund

av detta. I stället skapas nya möjligheter och tjänster i takt med att specifika arbetsuppgifter automatiseras.

Det kommer bli svårt att konkurrera om arbetskraften samtidigt som det finns stora behov av samma kompetens i resten av Europa. För att locka fler att flytta till Uppsala län behöver länet profilera sig som en plats med unika fördelar. Till exempel närhet till natur, grön omställning och livskvalitet. Att det finns bostäder i olika lägen och prisklasser är också centralt för att möta behoven hos både unga familjer, äldre och arbetstagare inom industrin. Samtidigt måste den kommunala servicen, särskilt inom skola och utbildning, hålla hög kvalitet, eftersom detta är avgörande för att attrahera barnfamiljer och säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning. Länet måste vara en trygg plats där det finns tillit mellan människor och till offentliga organisationer.

Mål 21:

Attrahera och behåll kompetent arbetskraft inom länet.

4.1.3 Tillgång till pålitlig och hållbar energi

Det sjunde målet i Agenda 2030 handlar om tillgång till pålitlig, hållbar och modern energi. Valet av energiform påverkar i hög grad utsläppen av klimatpåverkande gaser till atmosfären.

Sverige har god tillgång till energi och en relativt hög andel förnybar energi. Sverige har beslutat att vår elförsörjning ska vara 100 procent fossilfri 2040 och att vår energianvändning ska vara 50 procent mer effektiv 2030 jämfört med 2005.

16. Näringslivets användning av AI

Eleffekt är den mängd el som kan levereras vid varje givet tillfälle. Effektbrist kan uppstå när behovet av el i ett område är större än den mängd el som kan produceras för stunden. Den ökande elektrifieringen som sker i samhället visar på vikten av en välkoordinerad och samordnad utveckling av energitillförsel, elproduktion, -distribution och -effekthushållning. Eleffektfrågan är en stor utmaning och en viktig regional samordningsfråga.

Att länets nuvarande och framtida elkrafts- och effektbehov tillgodoses är viktigt för att möjliggöra en hållbar tillväxt i hela regionen. En hållbar och robust energiförsörjning behöver säkras i Uppsala län genom att främja förnybar energiproduktion, hantera effektproblematiken och stärka energisystemets kapacitet för att möta nuvarande och framtida behov.

Mål 22:

Främja förnybar energiproduktion och hantera effektproblematiken för en hållbar energiförsörjning.

4.1.4 Kultur och besöksnäring

Uppsala län erbjuder flera historiskt och kulturellt intressanta platser men även vacker natur, vandringsleder och pulserande stadsliv. En hållbart växande besöksnäring skapar en attraktiv livsmiljö i Uppsala län, lockar fler besökare, invånare och främjar en levande landsbygd. Med satsningar på cykel- och vandringsleder, natur- och kulturområden samt måltidsturism, stärks länet som en attraktiv plats att besöka, bo och verka på och främjar folkhälsan.

För att främja en hållbar tillväxt inom besöksnäringen är det viktigt med ett väl fungerande nätverk av företagsfrämjande organisationer som kan stötta och skapa förutsättningar för branschens utveckling. Målet är att attrahera fler besökare till Uppsala län.

Det fria kulturlivet är också en viktig resurs för besöksnäringen i Uppsala län. Genom att stärka samarbeten mellan konstnärer, kulturaktörer och besöksmål kan nya upplevelser och koncept utvecklas som lockar både invånare och besökare. Det kan handla om allt från konstutställningar och musikfestivaler till kulturhistoriska guidningar och workshops.

En stark infrastruktur för konsten och goda förutsättningar för kulturella och kreativa branscher bidrar inte bara till konstnärernas utveckling utan också till länets attraktivitet som besöksmål. Digitalisering och ny teknik kan användas för att bredda tillgängligheten till länets kulturutbud och skapa innovativa sätt att uppleva både samtida och historisk kultur. Genom att värna kulturarvet och samtidigt satsa på nytänkande och samverkan kan Uppsala län bli en förebild för hur kultur och besöksnäring tillsammans stärker både regional utveckling och människors upplevelser och hälsa.

Kulturaktiviteter kan med fördel samordnas med besöksnäringens marknadsföring för att stärka båda områdena. Besöksnäringen kan samtidigt skapa möjligheter att lyfta fram länets rika kulturutbud, från scenkonst och bildkonst till unika kulturmiljöer som vallonbruk och hembygdsgårdar. Evenemang där besökare bjuds in att delta och medskap, exempelvis inom musik eller konst, skapar ett mervärde och bidrar till både rekreation och kulturell fördjupning.

Mål 23:

Stärka förutsättningarna för de aktiva kulturskaparna i länet.

► Fokusområde 8:

4.2 Stärkt innovationsförmåga

9 HÅLLBAR INDUSTRI,
INNOVATIONER OCH
INFRASTRUKTUR

12 HÅLLBAR
KONSUMTION OCH
PRODUKTION

I Uppsala län finns många forskningsbaserade startup-företag som hanterar komplexa samhällsutmaningar. Offentliga aktörer kan främja innovation genom strategisk offentlig upphandling med fokus på hållbarhet och lokal produktion.

Universiteten i Uppsala län och universitetssjukhuset Akademiska sjukhuset bidrar också genom forskning och utbildning, vilket skapar en plattform för innovation inom sjukvården.

För att utnyttja den akademiska och industriella basen måste Uppsala län fokusera på innovation och hållbar tillväxt inom områden med stor potential och internationell dragningskraft så som life science och innovativ grön teknik. Tematiskt samarbete kan öka regionens internationella synlighet och attrahera riskkapital och nya partnerskap.

Det nionde målet i Agenda 2030 omfattar bland annat främjande av hållbar och inkluderande industrialisering och innovationer.

4.2.1 Ett starkt innovations- och företagsfrämjande system och god tillgång till kapital

Att nå ett hållbart resursanvändande och bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och de negativa effekterna av resursanvändning är en av de mest komplexa utmaningarna som

mänskligheten står inför. Mål nummer 12 i Agenda 2030 handlar om att bidra till en mer hållbar konsumtion och produktion. Den gröna omställningen av hela näringslivet är en absolut nödvändighet. Näringslivet har en nyckelroll i den gröna omställningen. Länsstyrelsen i Uppsala läns rapport "Grön omställning i Uppsala län"¹⁷ ger en översikt av pågående och planerade satsningar för att minska klimatpåverkan och främja en hållbar utveckling i Uppsala län. Enligt rapporten förväntas investeringar på upp till 65 miljarder kronor fram till 2035 i projekt kopplade till den gröna omställningen i Uppsala län. Rapporten identifierar flera utmaningar som kan påverka omställningen, inklusive behovet av kompetensförsörjning, förbättrade kommunikationer, tillgång till bostäder och säker energiförsörjning.

Med grogrund i den forskning som bedrivs vid länets två universitet produceras många innovationer och start-up-bolag inom grön teknik. Några av dessa har potential att bli framtidens nya gröna industri och lösa viktiga samhällsproblem. Länets aktörer behöver gemensamt kraftsamla för att fler innovationer ska leda till nya bolag, som industrialiseras och kan växa – och etablera sig i Uppsala län.

Ett bra företagsklimat är viktigt för att underlätta nyföretagande samt för att stödja etablerade företag i deras tillväxt. Offentliga aktörer har en nyckelroll genom att erbjuda effektiv service och samordnad myndighetsutövning, samt kvalitativa e-tjänster.

För att kunna möta framtidens behov och ge relevant stöd i utvecklingsprocesser är det viktigt att ständigt arbeta för att möta behovet

av kapital och ökat uppsökande och anpassat främjandestöd. Det kan exempelvis inkludera riktade satsningar för näringslivet i både stad och på landsbygd där olika branschbehov tillgodoses, samt stöd för ungt eller socialt företagande.

Sociala företag är viktiga för ett hållbart samhälle. De hanterar komplexa samhällsutmaningar och bidrar med nya perspektiv och lösningar för att förbättra miljön, utveckla orter och platser, utöka servicen på landsbygden, stärka kulturen och för att minska utanförskap. Sociala företag fokuserar på social delaktighet och integrering av personer med svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. De kan vara ekonomiska föreningar med kooperativ organisation och demokratisk deltagarstyrning. Det primära är inte ekonomisk vinst utan förkovran av verksamheten varför den största delen av vinsten återinvesteras för medlemmarnas och eller samhällets nytta. För att företagen ska utvecklas är tillgång till kapital en förutsättning.

Ett innovationsfrämjande stödsystem syftar till att stödja utvecklingen av nya produkter, tjänster och arbetssätt. Genom stödsystemet kan företag få hjälp med tekniska frågor, prototypframställning och testning av produkter, samt support för immateriella rättigheter som patent och varumärkesskydd. Ett företagsfrämjande stödsystem syftar till att stödja företag genom lån och bidrag, samt erbjuda utbildning och rådgivning inom angelägna områden. Stödsystemet medverkar till att skapa hållbara affärsnätverk genom att erbjuda tillgång till kontorsutrymmen och fabriksytor.

Mål 24:

Ett starkt innovations- och företagsfrämjande system och god tillgång till kapital.

17. Rapport Länsstyrelserna

4.2.2 Tillsammans för en starkare innovationsförmåga

Uppsala län har en konkurrenskraftig blandning av företag och innovativa idéer som kan utvecklas ytterligare. Genom en smart specialiseringsstrategi fokuserar länet på kunskapsdriven innovation. För att stärka samarbetet inom dessa områden är det viktigt att utmana befintliga arbetssätt. Strategin syftar till att påskynda övergången från kunskap till värdeskapande innovationer med anpassning till marknaden, vilket stärker länets konkurrenskraft och attraherar investeringar och samarbeten globalt.

Samhällsutmaningar kräver lösningar som bygger på samproducerad kunskap från forskning, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle. Uppsala län har goda förutsättningar för innovation tack vare sina universitet, ett kunskapsintensivt näringsliv och en stödjande offentlig sektor.

Mål 25:

Stärk och utveckla utbytet mellan företag, akademi och offentliga organisationer

4.2.3 Life science-kluster

Life science-klustret utgör en viktig forskningsnod som gör Stockholm-Uppsala-regionen till världsledande inom tillämpad biomedicinsk forskning och innovation. Satsningar på forskning och utveckling inom life science har inneburit en vital injektion för näringslivet under de senaste tio åren. Offentliga och privata satsningar inom life science uppgick år 2022 till 386 miljarder kr (STUNS). För att ytterligare förstärka utvecklingen formerades Stockholm-Uppsala Life Science Cluster under 2024.

Mål 26:

Starkare life science-sektor med internationell lyskraft.

4.2.4 Den digitala transformationens möjligheter och risker

Samhället genomgår just nu en digital transformation. Denna förändring innebär en djupgående omvandling genom att integreras i alla aspekter av livet. Samtidigt väcker den frågor om etik, säkerhet, arbetsmarknad och digital ojämlikhet.

Utvecklingen av avancerad digital teknik förändrar traditionella sätt att producera, arbeta och interagera.

Artificiell intelligens (AI) är en snabbt framväxande, banbrytande teknologi med stor potential att snabba på forskning och innovation, bidra till ekonomisk tillväxt och hjälpa till att lösa komplexa samhällsutmaningar. AI kan samla och analysera stora mängder data, vilket kan leda till kränkningar av personlig integritet om inte data hanteras korrekt. Avancerad AI kan också användas för att skapa mer sofistikerade cyberhot, som deepfakes och automatiserade hackingverktyg.

För att hantera dessa risker är det viktigt att bygga en digital resiliens i hela samhället. Digital resiliens handlar om förmågan att stå emot, anpassa sig till och återhämta sig från störningar i den digitala världen.

Mål 27:

Främja den digitala transformationen och säkerställ en digital resiliens i hela Uppsala län.

Sammanfattning mål:

En nyskapande region:

- Hållbar tillväxt för Norduppland.
- Attrahera, utveckla och behåll kompetent arbetskraft inom länet.
- Främja förnybar energiproduktion och hantera effektproblematiken för en hållbar energiförsörjning.
- Goda förutsättningar för konstnärer att bedriva sitt konstnärskap i Uppsala län.
- Ett starkt innovations- och företagsfrämjande system och god tillgång till kapital.
- Stärk och utveckla utbytet mellan företag, akademi och offentliga organisationer.
- Starkare life science-sektor med internationell lyskraft.
- Främja den digitala transformationen och säkerställ en digital resiliens i hela Uppsala län.

5. Från ord till handling

Mål 17 handlar om att forma partnerskap mellan offentlig sektor, näringslivet och civilsamhället för att tillsammans stärka arbetet för hållbar utveckling. Även i

genomförande av strategin kommer att ske genom samverkan och gemensamt ansvarstagande i länet. En genomförandeplan och ett årshjul kommer tas fram för att förtydliga arbetet, planera insatser och åtgärder och skapa förutsättningar för effektiv uppföljning.

Uppsala län behöver vi mobilisera alla goda krafter från samhällets alla delar för att tillsammans jobba för länets gemensamma vision. I tidigare kapitel har vi redovisat fokusområden som vi tillsammans i Uppsala län behöver kraftsamla kring. När vi åstadkommer positiva förflyttningar inom dessa områden kommer vi närmare vår vision "Ett gott liv i en nyskapande och hållbar region med internationell lyskraft".

Så här ska vi gå från ord till handling, tillsammans alla aktörer i Uppsala län. Arbetet med

Utvalda fokus- områden och mål

Här samlas de fokusområden och mål som Uppsala län behöver kraftsamla kring.

► Fokusområde 1.

Ett hälsofrämjande samhälle

Mål 1:

Stärk den psykiska hälsan hos barn och unga.

Mål 2:

Skapa ett mer äldrevänligt samhälle där äldre invånare har möjlighet att leva ett självständigt och aktivt liv med anpassad service och hållbara lösningar.

Mål 3:

Att gemensamt fortsätta omställningen till effektiv och nära vård 2030.

► Fokusområde 2.

Delaktighet, engagemang och egenförsörjning för ett inkluderande samhälle

Mål 4:

Öka invånarnas demokratiska delaktighet och engagemang i lokal- och civilsamhället.

Mål 5:

Andelen som får gymnasiebehörighet ska öka.

Mål 6:

Fler långtidsarbetslösa ska komma i arbete.

► Fokusområde 3.

Ett tryggt, säkert och robust samhälle

Mål 7:

Stärk Uppsala läns beredskap inför kris och krig.

Mål 8:

Stoppa rekryteringen av barn och unga till organiserad brottslighet

Mål 9:

Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och barn i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

Mål 10:

Bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

► Fokusområde 4.

Bekämpa klimatförändringarna

Mål 11:

Uppsala län ska vara klimatneutralt senast 2045 och klimatpositivt senast 2050.

Mål 12:

Klimatanpassa Uppsala län.

Mål 13:

Minska utsläppen från inrikes transporter med 70 procent 2030 jämfört med 2010.

► Fokusområde 5.

Säkra och attraktiva livsmiljöer

Mål 14:

Utveckla tillgängligheten till robust service och kommunikationer i hela länet.

Mål 15:

Hållbar bostadsförsörjning för befolkningens behov.

► Fokusområde 6.

Livskraftiga naturmiljöer och hållbar livsmedelsförsörjning

Mål 16:

En ökad hållbar livsmedelsproduktion i länet.

Mål 17:

Utveckla en robust dricksvattenförsörjning.

Mål 18:

Bevara och främja den biologiska mångfalden.

Mål 19:

Förbättrad vattenkvalitet i länets sjöar och vattendrag.

► Fokusområde 7.

Hållbar utveckling och tillväxt för näringslivet i hela Uppsala län

Mål 20:

Hållbar tillväxt för Norduppland.

Mål 21:

Attrahera och behåll kompetent arbetskraft inom länet.

Mål 22:

Främja förnybar energiproduktion och hantera effektproblematiken för en hållbar energiförsörjning.

Mål 23:

Stärka förutsättningarna för de aktiva kulturskaparna i länet.

► Fokusområde 8.

Stärkt innovationsförmåga

Mål 24:

Ett starkt innovations- och företagsfrämjande system och god tillgång till kapital.

Mål 25:

Stärk och utveckla utbytet mellan företag, akademi och offentliga organisationer.

Mål 26:

Starkare life science-sektor med internationell lyskraft.

Mål 27:

Främja den digitala transformationen och säkerställ en digital resiliens i hela Uppsala län.

Slutnoter

SCB via Kolada. Befolkningsförändring i antal invånare under senaste femårsperioden, procent. (2023). (Hämtad 2024-10-09).

Kolada. Fakta om regionen. (2023). (Hämtad 2024-10-09).

Region Uppsala. [Befolkningsprognos för Uppsala län och dess kommuner 2024](#). (2024). (Hämtad 2024-10-16).

SCB. Lägsta folkkökningen under 2000-talet (scb.se). (Hämtad 2024-10-16).

SCB. [Försörjningskvot totalt efter region och år](#). (2023). (Hämtad 2024-10-16).

Region Uppsala. Liv och hälsa 2022. Andel 18 år och äldre som avstår från att gå ut ensam på grund av rädsla, år 2022. (2022)

Brottförebyggande rådet. [Det ökade våldet i kriminella miljöer: Det dödliga våldet med skjutvapen har ökat i Sverige](#). (Hämtad 2024-10-16).

Kolada. Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%), Mediannettoinkomst, kr/inv 20+, Sysselsättningsgrad 20-64 år, andel (%). (2023). (Hämtad 2024-10-16).

Kolada. [Långtidsarbetslöshet 25-65 år, årsmedelvärde, andel \(%\) av bef.](#) (2023). (Hämtad 2024-10-16).

SCB. [Statistik med inriktning mot arbetsmarknaden efter region, kön, utbildningsnivå, tabellinnehåll, bakgrundsvariabel och år](#). (2023). (Hämtad 2024-10-16).

Region Uppsala. Liv och hälsa 2022 Andel 18 år och äldre som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra, år 2022. (2022).

Region Uppsala. Liv och hälsa 2022 Andel 18 år och äldre som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra, år 2022. (2022).

Region Uppsala. Liv och hälsa 2022 Andel 18 år och äldre som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra, år 2022. (2022).

Region Uppsala. [Liv och hälsa ung 2023 Uppsala län](#). (2023). (Hämtad 2024-10-16).

Folkhälsomyndigheten. [Folkhälsan i Sverige - Resultat på läns- och kommunnivå – Uppsala län](#). (Hämtad 2024-10-16).

MSB. [Antalet cyberangrepp ökade kraftigt under 2023 Publicerad: 2024-03-14 Antalet cyberangrepp ökade kraftigt under 2023 \(msb.se\)](#). (Hämtad 2024-11-26).

SCB. [Antal tätorter och tätortsgrad \(andel befolkning i tätort\) efter region. Vart femte år 2005 – 2020](#). (2020). (Hämtad 2024-10-16).

SCB. [Antal och andel personer efter region, boendeform, ålder och kön. År 2012 – 2023](#). (2023). (Hämtad 2024-10-16).

SCB. [Markanvändningen i Sverige efter region och markanvändningsklass. Vart 5:e år 2010 – 2020](#). (Hämtad 2024-10-16).

SCB:s Regiondatabaser, egen bearbetning. Data gäller 2022-12-31.

Kolada. [BRP+](#). (2023.) (Hämtad 2024-10-09).

Naturvårdsverket. [Metoder för bekämpning av översvämningsmyggor. 18-01-2024](#). (Hämtad 2024-11-27).

SMHI. [Nationella emissionsdatabasen](#). (Hämtad 2024-10-09).

Naturvårdsverket. [Tre sätt att beräkna klimatpåverkande utsläpp](#). (Hämtad 2024-10-09).

Länsstyrelsen Uppsala län. [Regional årlig uppföljning Uppsala län 2022](#). (2023). (Hämtad 2024-10-09).

STUNS. [Insight Machine \[Databas\]](#). (Hämtad 2024-10-09).

Kolada. [Elproduktion totalt inom det geografiska området, MWh](#). (Hämtad 2024-10-09).

Länsstyrelsen Uppsala län. Analys av regional bostadsmarknad år 2024 för Uppsala län. (2024).

Tillväxtverket. [Näringslivets andel av bruttoregionprodukten \(BRP\)](#). (Hämtad 2024-10-09).

Tillväxtverket. [Andel små och medelstora företag som exporterat under det senaste kalenderåret](#). (Hämtad 2024-10-09).

Tillväxtverket. [Andel små och medelstora företag som anser att bristen på lämplig arbetskraft är ett stort hinder för tillväxt](#). (Hämtad 2024-10-09).

Reviderad regional utvecklingsstrategi
för Uppsala län för perioden 2026–2029.

© **Region Uppsala, 2025**

Foto: Johnér och Region Uppsala

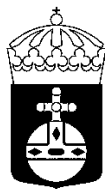
Grafisk form: Matador Kommunikation

Kontaktuppgifter:

Region Uppsala, Avdelningen för regional utveckling
region uppsala.regionalutveckling@region uppsala.se

Här växer kunskap och människor

region uppsala.se

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Förslag till beslut

1 (17)

Datum
2025-04-08

Diarienummer
4981-2018

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Beslut om fastställande av vattenskyddsområde med föreskrifter för Ed och Börstil grundvattentäkter samt upphävande av tidigare beslut i Östhammar kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Uppsala län förklarar, med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken, de kommunala grundvattentäkterna Ed och Börstil som vattenskyddsområde. Vattenskyddsområdet består av vattentäktsszon, primär skyddszon och sekundär skyddszon. Vattenskyddsområdets avgränsning framgår av karta i bilaga 1.

Länsstyrelsen meddelar, med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken, de föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom det område som behövs för att tillgodose syftet med vattenskyddsområdet som framgår av bilaga 2.

Föreskrifterna träder i kraft den dag månad år och börjar gälla omedelbart även om de överklagas enligt 7 kap. 22 § miljöbalken.

Länsstyrelsen upphäver den del av domen som Södertörns tingsrätt meddelade den 21 juli 1975 (VA 68/74) som omfattar tidigare gällande vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Östhammar kommuns grundvattentäkter Ed och Börstil.

Ansökan

Huvudmannen för vattentäkterna, Östhammar Vatten AB (org.nr. 559099-4447), har ansökt om att länsstyrelsen fastställer vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter enligt 7 kap. 21 § miljöbalken för de kommunala grundvattentäkterna Ed och Börstil. Östhammar Vatten AB ansöker också om att länsstyrelsen upphäver nuvarande beslut om vattenskyddsområde med skyddsföreskrifter.

Nuvarande vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter fastställdes 1975. Sedan dess har både de verksamheter som bedrivs inom vattenskyddsområdet och lagkrav avseende bland annat vattenförsörjning ändrats. Vattentäkterna är speciellt skyddsvärda då tillgång till reservvattentäkt i Östhammars kommun saknas. Östhammar Vatten AB bedömer att en revidering av skyddsområdet och tillhörande skyddsföreskrifter är nödvändig för att möta dagens lagkrav och för att säkerställa en långsiktigt god kvalitet på råvattnet.

Utgångspunkten för föreslagen revidering av vattenskyddsområdet för vattentäkterna Ed och Börstil är Naturvårdsverkets handbok 2010:5.

Områdesbeskrivning

Vattentäkterna vid Ed och Börstil är belägna i Börstilsåsen, en isälvsavlagring som löper väster om tätorten Östhammar, i ett sammanhängande stråk på cirka 3 km. Isälvsavlagringen fortsätter även vidare norr om föreslagen avgränsning av vattenskyddsområdet.

Börstilsåsen är på grund av havets bearbetning flack och framträder endast tydligt markerad på kortare sträckor. Vattenskyddsområdet utgörs framför allt av natur- och åkermark med viss bebyggelse och två större vägar, riksväg 76 och riksväg 288, som korsar området.

Jordarterna består delvis av isälvsmaterial, samt finkornigare jordarter som gränsar till åsen. Berg i dagen förekommer rikligt på flera platser och hållar påträffas i direkt anslutning till åsen, eller i åsens sträckning. Grusigt svallsediment förekommer primärt längs med åsens östra delar. Resultaten från utförda borrhningar och från tidigare utförda undersökningar, visar att jorrdjupet längs åsen är måttligt och varierar från någon enstaka meter till som mest cirka 20 meter vid Markasjön.

Flera deformationszoner korsar området generellt i en öst-västlig riktning.

I norr begränsas det nya vattenskyddsområdet av en bergavskärning och i söder av Markasjön. Mellan Eds och Börstils vattentäkter finns ett område som är cirka 1,2 km långt och cirka 150 meter brett som är påverkat av en tidigare täktverksamhet där stora delar av åsen är utbruten.

Grundvattenförhållanden

Området har begränsad förekomst av grundvattenmagasin och de förekomster som finns har en begränsad volym. Inom området råder därför under delar av året brist på dricksvatten.

Hela uttaget vid Börstils vattentäkt infiltreras i Ed för att öka grundvattenbildningen i området.

En kompletterande grundvattenutredning utfördes under 2021 där det övergripande syftet var att genomföra undersökningar och övervaka grundvattennivåer för att öka förståelsen för magasinerna och dess tillrinningsområden. Detta för att magasinerna i framtiden ska kunna nyttjas mer optimalt för dricksvattenförsörjningen, samt ligga till grund för arbetet med utformningen av vattenskyddsområden för befintliga vattentäkter.

Mellan Ed och Börstil har det tidigare förekommit omfattande täktverksamhet och åsen är utbruten i stora delar. Berg i dagen förekommer idag inom de områden som är utbrutna och flera borrningar inom täktområdet visar på tunna jordlager.

Utförd undersökning bekräftar de tidigare uppgifterna om uttagbara mängder i Ed. Magasinet är tydligt avgränsat mot norr och söder, men det föreligger en viss osäkerhet i tillrinningsområdets utbredning mot öst och väst.

Magasinet söder om Ed uppvisar generellt en stor variation inom de olika delarna. Magasinet tycks inte bestå av ett sammanhängande magasin utan av flera små magasin där det sker ett läckage till lägre liggande magasin. Att påvisa att olika magasinssdelar inte har någon kontakt bedöms kräva stora undersökningsinsatser. Svårigheten i att påvisa att det inte finns någon kontakt ligger i osäkerheter i möjliga vattenvägar och det skulle krävas mycket stor detaljnivå på den typen av undersökningar.

De tidigare bedömda uttagbara mängderna i Börstil är mindre än den uppskattade grundvattenbildningen. Ett utläckage från magasinet vid Lugnet bedöms vara en del av förklaringen. Flödet från en källa vid Lugnet uppskattades i samband med ett platsbesök vara mindre än 1 l/s. Det finns dock flera dikningar i området vilket kan bidra till att betydligt större mängder grundvatten läcker ut.

Vissa delar av åsen har visat sig vara torra och bergytans lutning i dessa delar bedöms vara den primära styrande faktorn för grundvattenföringens riktning inom området.

Vattenförsörjningen

Vattentäkterna Ed och Börstil försörjer Östhammar tätort med dricksvatten. Råvatten pumpas upp i Börstil för att sedan infiltreras vid Ed och därefter pumpas upp till vattenverket.

Östhammars vattenverk försörjer cirka 4 800 personer med dricksvatten. Vid tillfällen då trycket i ledningsnätet blir för lågt i Norrskedika norr om Östhammar, levereras vatten även dit.

Provtagning på råvatten utförs regelbundet. Undersökningarna visar på extern påverkan, bland annat förekommer förhöjda halter av klorid och bekämpningsmedel i råvattnet. De förhöjda kloridhalterna kan bero på den saltning av vägar som sker på vintern. Saltet tillförs grundvattenmagasinet vid snösmältningen och vid stor nederbörd. De förhöjda salthalterna kan även bero på påverkan av relik havsvatten. De bekämpningsmedel som förekommer i råvattnet kan komma från den plantskola som tidigare fanns i området.

Vattentäktens värde

Vattentäkterna Ed och Börstil bedöms ha ett högt skyddsvärde. I dagsläget finns inga alternativ till vattentäkt för Östhammars tätort. Ingen reservvattentäkt finns och vid behov av reservvattenförsörjning måste vatten transporteras från andra vattentäkter i kommunen till Östhammar.

Om vattentäkterna i Ed och Börstil inte kan användas måste alternativ vattenförsörjning ordnas som exempelvis avsaltning av havsvatten eller via en överföringsledning från närliggande kommuner. Båda dessa alternativ skulle vara mycket kostsamma.

Karteringar har visat att det saknas både grundvattenmagasin och ytvattenförekomster som är lämpliga för uttag av råvatten för dricksvattenproduktion i Östhammars närhet. Detta medför att det är viktigt att vattentäkterna Ed och Börstil skyddas.

Förutsättningar för nytt vattenskyddsområde

Vattentäktszon

Vattentäktszon inrättas vid samtliga uttagsbrunnar, samt runt infiltrationsanläggningen. Marken inom vattentäktszonen ska endast disponeras av huvudmannen för vattentäkten.

Primär skyddszon

Primär skyddszon ska avgränsas för att riskerna för akut förorening genom olyckshändelse minimeras. En akut förorening ska hinna upptäckas och åtgärder vidtas innan föroreningen når vattentäktszonen. Inom befintligt vattenskyddsområde finns två primära skyddszoner eftersom uttaget är fördelat på två olika brunnsområden. Utgångspunkten för gränsdragningen av den primära skyddszonen har varit att uppehållstiden i grundvattenmagasinet ska motsvara minst 100 dygn. För att göra en korrekt gränsdragning användes följande metod:

1. Beräkningsmodell enligt Naturvårdsverkets handbok 2010:5 för att beräkna sträckan motsvarande 100 dygns transporttid.
2. Bedömning av strömningsmönster, sårbarhet och allmänna hydrogeologiska förhållanden i områdena kring brunnarna.
3. Jämförelse mellan resultaten av punkt 1 och 2 med befintlig gränsdragning.
4. Anpassning av gränsdragning.
5. Ytterligare anpassning för att föreslagen gränsdragning ska sammanfalla med administrativa eller andra lätt identifierbara gränser för tillämpning av skyddsföreskrifterna.

Två primära skyddszoner har avgränsats vid respektive vattentäkt Ed och Börstil.

Primär skyddszon vid Ed

Gränsen i söder är dragen längs med en bergsavskärning som noterats under äldre provpumpningar och som också syns på jordartskartan över området.

I väster är gränsen dragen längs med riksväg 76, vilket sammanfaller med att jordarten övergår från svallsediment (grus) till postglacial sand. Då grundvattenmagasinet är begränsat anses sårbarheten i området särskilt stor, vilket är motivet till att den primära

skyddszonen sammanfaller med gränsdragningen för vattenskyddsområdets yttre avgränsning. Från riksväg 76 sluttar landskapet västerut, ned mot Norsdikets dalgång. Utifrån topografi och grundvattenströmning bedöms gränsdragningen längs med vägen motiverad, för både primär och sekundär skyddszon. Det är därutöver en administrativ gräns som är lätt att identifiera i tillämpning av skyddsföreskrifterna.

Den norra gränsen ligger på krönet av en mindre kulle. Generell grundvattenströmning i åsen har beskrivits ske i nordlig riktning, men på grund av det underliggande bergets topografi är grundvattenströmningen i en del av området riktad söderut.

Gränsen i öster har utökats något jämfört med tidigare gränsdragning. Skälet till detta är för att underlätta tillämpningen av skyddsföreskrifterna. Därav har en viss utökning av den primära (och sekundära) skyddszonen skett österut. Detta betyder att skyddszonens gräns österut nu sammanfaller med fastighetsgränserna.

Primär skyddszon vid Börstil

Strömningshastigheterna förväntas vara störst i åsformationens längdriktning, som har en nordnordvästlig-sydsydöstlig riktning. Utifrån dessa förutsättningar anses gränsen för den primära skyddszonen längs med riksväg 76 vara motiverad. Det bedöms viktigt att vägbanan ingår i den primära skyddszonen.

Söder om vattentäkten finns tätande lager av lera/gyttja som innebär att sårbarheten för grundvattenmagasinet är mindre. Vid en provpumpning som utförts vid vattentäkten noterades att avsänkningen av grundvattenytan var störst i de observationsplatser som var lokaliserade norr om vattentäkten. Detta samt jordartsförhållandena med finsand och isälvsediment vid markytan, motiverar en längre sträckning norrut av den primära skyddszonen.

I väster är gränsen dragen längs med Norsdiket och sammanfaller med gränsen till vattenskyddsområdet.

Sekundär skyddszon

Syftet med en sekundär skyddszon är att bibehålla en hög vattenkvalitet eller att förbättra kvaliteten. Befintlig gränsdragning för vattentäkterna baserade sig på flertalet grundvattenutredningar, inklusive provpumpningar, som tidigare har utförts för både Ed och

Börstil. Utgångspunkten i gränsdragningen av den sekundära skyddszonen var att den skulle motsvara det huvudsakliga tillrinningsområdet för vattentäkterna.

För gränsdragningen av den sekundära skyddszonen utfördes beräkningar enligt beräkningsmodell för uppskattning av tillrinningsområdets minsta storlek enligt Naturvårdsverkets handbok 2010:5.

Resultaten av beräkningarna för tillrinningsområdets minsta storlek för tillståndsgivet uttag motsvarar 2,3 km². Det reviderade vattenskyddsområdets area motsvarar 2,6 km² och anses utifrån de teoretiska beräkningarna vara rimlig.

Befintlig gränsdragning innefattar hela grundvattenmagasinet så som det är karterat av Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Utöver detta ingår ett markområde sydost om Börstil. Områdets topografi indikerar att området ingår i tillrinningsområdet för vattentäkten i Börstil. Topografin och jordartsförhållandena i övrigt leder till slutsatsen att befintlig gränsdragning är detsamma som det huvudsakliga tillrinningsområdet. Det underliggande bergets topografi skapar avskärmande delar av magasinet som helhet, men avskärmar även väster- och österut. Grundvattenbildningen bedöms huvudsakligen ske inom de områden som är karterade som isälvssediment.

En viss justering av den sekundära skyddszonen har gjorts för att bättre sammanfalla med fastighetsgränser, i den mån det har ansetts motiverat. Detta gäller framför allt sträckningen österut.

Tillrinningsområde

Topografin och underliggande bergs topografi innebär att nybildningen av grundvatten i princip sker inom avgränsat grundvattenmagasin. Tillrinningsområdena för de båda vattentäkterna skiljer sig däremot åt på grund av en grundvattendelare. Grundvattenmagasinet, vilken brunnen i Börstil står i kontakt med, har av SGU bedömts ha en uttagsmöjlighet på 25–125 l/s, vilket motsvarar mycket goda uttagsmöjligheter. I Ed är uttagsmöjligheterna bedömda till 1–5 l/s, alltså betydligt lägre. Detta beror troligtvis på det underliggande bergets topografi som ”skär av” grundvattenmagasinet och gör tillrinningsområdet till vattentäkten mindre. Grundvattenströmningen till brunnen i Börstil sker både norrifrån och söderifrån enligt utförda nivåmätningar. Den generella

grundvattenströmningen i åsen i övrigt har bedömts ske i nordlig riktning.

Grundvattenbildningen till aktuellt grundvattenmagasin sker via perkolation ner genom jordlagren, främst i områdena med hög eller medelhög genomsläpplighet, vilket motsvaras av grundvattenmagasinets avgränsning, där jordarten utgörs av isälvssediment. Grundvattenbildningen bedöms motsvara cirka 250 mm/år.

Grundvattenmagasinet i Ed är öppet, och det finns inget tätande lager av lera. Grundvattenmagasinet vid Börstil är till större delen öppet, men har i södra delen ett tätande lager av lera/gyttja.

Grundvattennivåer

I samband med att vattendomen meddelades för Ed och Börstil upprättades också ett kontrollprogram för mätning av grundvattennivåer i ett flertal grundvattenrör som finns utplacerade i området. Mätningarna har digitaliserats och tagits upp på nytt under 2016, i de rör som finns kvar att mäta i. Därutöver har fem kompletterande grundvattenrör installerats i augusti 2016. Nivåerna i Börstil varierar mellan cirka 5–8 meter över havet och nivåerna i Ed mellan cirka 4–10 meter över havet. I Börstil motsvarar det cirka 1 – 2 meter under markytan och i Ed cirka 3–5 meter under markytan.

Risker för vattentäkten

Förorenande utsläpp till grundvattnet kan vara plötsliga och oförutsedda, som till exempel genom en olyckshändelse, eller ha karaktären av ett kontinuerligt, jämt läckage, som till exempel från ett enskilt avlopp eller en oljetank. Risker att grundvattnet ska påverkas av föroreningar minskar med avståndet från vattentäkten genom dels utspädning, dels fastläggning och nedbrytning. Detsamma gäller den tid det tar mellan ett eventuellt förorenande utsläpp och till dess föroreningen når uttagspunkten för grundvattentäkten.

En riskinventering och riskanalys för verksamheter inom det föreslagna skyddsområdet har utförts.

De identifierade riskerna har bedömts dels utifrån hur stor sannolikhet det är att händelsen ska inträffa, dels utifrån vad konsekvensen blir om händelsen inträffar. Den bedömda riskens

allvarlighet har sedan klassats och det är denna slutliga klassning som avgjort hur risken ska betraktas i förhållande till vattenskyddsområdet och föreslagna föreskrifter.

Identifierade risker

Industriområden

Det största enskilda industriområdet finns strax söder om Edsvägen, inom den sekundära skyddszonen. Verksamheter som bedrivs inom industriområden kan bland annat ge upphov till farligt avfall och orsaka direkta eller diffusa utsläpp av petroleumprodukter och andra kemiska produkter.

Dagvatten

I norra delen av vattenskyddsområdet (där riksväg 280 ansluter till riksväg 76) leds dagvattnet från vägar via diken ut i Östhammarsfjärden. I södra delen av vattenskyddsområdet leds dagvatten från riksväg 76 via diken till Marksjön. Dagvatten från området öster om riksväg 76 leds via en våtmark vidare till Östhammarsfjärden. Övrigt dagvatten inom vattenskyddsområdet avleds genom direkt ytavrinning.

Det finns risk för att dagvattnet ska förorena råvattnet, särskilt i den norra delen där grundvattenmagasinet är öppet. I den södra delen utgörs jordlagren av ett par till flera meter mäktigt lager av moränlera varför sannolikheten för förorening orsakad av dagvatten anses som mindre i dessa områden.

Fordonsuppställning

Delar av vattenskyddsområdet utgörs av tätare bebyggelse. Generellt finns i samband med sådan bebyggelse ett behov av ytor för mer eller mindre varaktig uppställning av fordon. Okontrollerad fordonsuppställning på ytor som inte är anpassade för till exempel omhändertagande av förorenat dagvatten, kan utgöra en risk för spridning av petroleumprodukter och andra kemiska produkter.

Kyrkogårdar

Om skötsel av kyrkogårdarna inkluderar spridning av bekämpningsmedel och/eller gödsel finns risk för förorening av grundvattnet. Även tidigare användning av bekämpningsmedel kan utgöra en risk då nedbrytningsprodukter från dessa kan vara mycket beständiga i marken. Dräneringsvatten från gravplatser kan innehålla tungmetaller.

Klimatförändringar och risk för översvämningar

I SMHI:s rapport "Framtidsklimat i Uppsala län" finns redovisat hur klimatet troligen kommer att förändras i framtiden. Temperaturen förväntas stiga med flera grader till slutet av seklet, och det blir främst mildare vintrar. Klimatscenarierna visar även att vegetationsperioden ökar med upp till 3 månader och antalet varma dagar blir fler. I och med ett varmare klimat kommer nederbörd som regn i stället för snö att bli allt vanligare vintertid.

Årsmedelnederbörden förväntas öka, och även ett ökat antal tillfällen med kraftig nederbörd, vilket i sin tur ökar risken för översvämningar. Framtidsscenarierna visar på högre vinterflöden och att vårflödestopparna har försvunnit. En längre säsong med lägre flöden kan också förväntas. Antalet dagar då tillrinningen är låg kan förväntas öka. Detta kan bidra till att grundvattennivåerna påverkas negativt.

Vid höga flöden och höga grundvattennivåer finns en risk att föroreningar från både mark- och vattenområden följer med vattnets flöde och på så vis blir mer lättrorliga. Både yt- och grundvattenkvaliteten kan därför påverkas negativt. I låglänta delar av terrängen finns det en högre risk för översvämningar.

Länsstyrelsen i Uppsala län har genomfört en kartering av riskområden vid skyfall (lågpunkter och rinnvägar). Denna visar att inom vattenskyddsområdet finns flera områden där vatten kan samlas vid skyfall. Risken för översvämning vid råvattenbrunnen i Börstil och infiltrationsanläggningen samt produktionsbrunnen vid Ed bedöms dock som begränsad. Även vid Eds plantskola (det MIFO-objekt som utgör en av de största föroreningsriskerna) är risken för översvämning begränsad.

Avloppsledningar

Avloppsledningar finns inom hela skyddsområdet. Ett förbud mot avloppsledningar inom vattenskyddsområdet är inte praktiskt möjligt att genomföra, men särskild uppmärksamhet bör iakttas i samband med reparationer samt arbete i mark inom skyddsområdet.

Vägar/transport på väg

Riksväg 76 går igenom skyddsområdet. Skyddsdukar saknas i diken längs vägen. I stort sett all trafik till och från Östhammars tätort passerar genom vattenskyddsområdet. På vägen sker transporter av farligt gods, varför påverkan på grundvattenmagasinet inte kan uteslutas vid en olycka.

Riksväg 76 saltas vintertid. På övriga, mindre vägar inom vattenskyddsområdet sker ingen saltning vintertid. Höga kloridhalter har uppmätts i råvatten från vattentäkten, vilket troligen är påverkan från vägsalt.

Riskerna i samband med vägar innefattar både diffus och direkt föroreningsspridning. En diffus föroreningsspridning till grundvattnet kan ske i samband med dels tillförsel av salt vid halkbekämpning, dels i samband med vägdragvatten som är förorenat med exempelvis tungmetaller och organiska föreningar. En direkt förorening kan ske av exempelvis drivmedel eller farligt gods i samband med en kollision eller annan typ av olyckshändelse som kan riskera förorena grundvattnet.

Cisterner

Risken för utsläpp från cisterner uppstår främst i samband med påfyllning och olyckor vid transport. Miljökontoret i Östhammars kommun uppger att det kan finnas cisterner till bostäder och jordbruksfastigheter i vattentäktens närområde.

Jordbruk

Jordbruk bedrivs i vattentäktens närområde. Kontinuerliga diffusa utsläpp kan ske från jordbruket i form av näringsämnen, bekämpningsmedel, gödsel med mera. Dessa utsläpp bedöms ha hög risk.

Skogsbruk

Skogsbruk bedrivs i vattentäktens närområde. De riskkällor som kan identifieras i samband med skogsbruk är främst skogsgödsling, hantering av bekämpningsmedel, upplag av timmer, samt spill och läckage av petroleumprodukter.

Vid avverkning och annat arbete i skogen föreligger risk för spill från mobila lagringstankar för petroleumprodukter, samt läckage från skogsmaskiner. Vid kalhuggning ökar risken även för kväveläckage till grundvattnet. Körskador kan medföra att svårnedbrytbara ämnen (humus) och mineralpartiklar läcker ut till grundvattnet. Detta kan leda till förhöjda färgtal (ofta orsakade av förhöjda halter av humusämnen) samt ökad grumlighet. Körskador kan även leda till läckage av kvicksilver och andra i marken förekommande giftiga ämnen.

Upplag av timmer och dylikt i samband med skogsbruk kan utgöra en risk för grundvattnet genom läckage av fenoler.

Samlad riskbedömning

Resultatet av riskanalysen visar att de risker som fått högst risktal, dvs. innebär störst risk för grundvattentäkterna Ed och Börstil, vid bedömning av sannolikhet och konsekvens är följande:

- Läckage eller diffusa utsläpp av petroleumprodukter eller andra kemiska produkter från industriområden och täktverksamhet.
- Inläckage av förorenat ytvatten vid energibrunnar.
- Diffusa utsläpp av orent dagvatten.
- Påverkan från jordbruk och handelsträdgård (bekämpningsmedel och mikroorganismer).
- Påverkan från enskilda avlopp (mikroorganismer).

Även följande risker noteras, eftersom konsekvensen av eventuell händelse har bedömts till högsta nivå:

- Läckage av petroleumprodukter eller andra kemiska produkter vid olycka på väg.
- Läckage av petroleumprodukter från cisterner.

Framtagandet av de nya skyddsföreskrifterna enligt Östhammar Vatten AB:s ansökan har till stor del utgått från denna riskanalys.

Utifrån de hydrogeologiska förutsättningarna gör Östhammar Vatten AB den sammantagna bedömningen att de risker som markarbeten, utfyllnad eller avjämning med massor samt hårdgörande av ytor kan medföra, dvs. föroreningsrisk eller minskad grundvattenbildning, inte är så stora inom sekundär skyddszon att det bör gälla förbud för dessa verksamheter eller åtgärder. I stället bör tillstånd från den kommunala nämnden krävas, vilket även var slutsatserna från den ursprungliga riskanalysen. Däremot anges att det kan vara rimligt med förbud att fylla ut eller avjämna med massor eller hårdgöra ytor inom den primära skyddszonen, i enlighet med länsstyrelsens förslag, då den grundvattenbildning som sker inom den primära skyddszonen är grundläggande för bibehållen uttagskapacitet i vattentäkterna.

Ärendets handläggning

Ansökan

En ansökan om nytt vattenskyddsområde och tillhörande föreskrifter för Ed och Börstil inkom till länsstyrelsen den 7 juni 2018. Ansökan omfattar även upphävande av det tidigare beslutet.

Länsstyrelsen skickade i januari 2020 ett omarbetat förslag av föreskrifterna till Östhammar Vatten AB. Då vissa omarbetade delar var omfattande beslutade länsstyrelsen att invänta färdigställandet av Östhammar Vatten AB:s planerade grundvattenutredning av vattentäkterna. Utifrån resultaten från grundvattenutredningen skulle Östhammar Vatten AB inkomma med en komplettering av ansökan.

Den 1 juni 2022 återkom Östhammar Vatten AB med komplettering till ansökan som bestod av nytt förslag på föreskrifter och allmänna upplysningar samt en rapport med resultaten från utförd grundvattenutredning.

Myndighetssamråd och remittering

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., den 8 april 2025 förelagts att yttra sig över förslag till beslut om nytt vattenskyddsområde senast den 27 maj 2025.

Länsstyrelsen har beslutat att delgivning av föreläggandet ska ske genom kungörelsedelgivning enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932). Kungörelsen infördes i tidningarna Upsala Nya Tidning, Dagens Nyheter och Post- och Inrikes Tidningar.

Underlaget till beslutet har samtidigt remitterats till berörda myndigheter enligt 25–25 b §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Följande myndigheter fick remissen; Havs- och vattenmyndigheten (HaV), Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), Skogsstyrelsen (SKS), Statens jordbruksverk (SJV), SGU, samt Östhammars kommun.

Synpunkter på förslaget till beslut och bemötande av inkomna synpunkter

[Tillkommer efter remiss]

Kungörelse

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i Upsala Nya Tidning, Dagens Nyheter och Post- och Inrikes Tidningar.

Motivering till beslut

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 7 kap. 21 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. För ett vattenskyddsområde ska enligt 7 kap. 22 § miljöbalken länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området. Enligt samma lagrum gäller föreskrifterna omedelbart, även om de överklagas. Vid prövning av frågan om inrättande av vattenskyddsområde ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i ett sådant beslut får därför inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses, enligt 7 kap. 25 § miljöbalken.

EU:s direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (ramdirektivet för vatten) utgör en viktig grund för vattenskyddet och hur det ska bedrivas. I direktivet anges bland annat att man måste förhindra ytterligare försämring hos vattnet, skydda och förbättra kvaliteten och successivt avskaffa utsläpp av farliga ämnen för att vattnet ska återfå nära nog de ursprungliga bakgrundshalterna.

Länsstyrelsen arbetar även med tillämpningen av de av riksdagen beslutade nationella miljökvalitetsmålen.

Skyddszoner

Vattenskyddsområdets avgränsning bedöms vara utredd i tillräcklig omfattning. Länsstyrelsen anser att där det är möjligt ska vattenskyddsområdets skyddszoner anpassas till naturliga eller administrativa gränser för att de lättare ska kunna förstås av dem som berörs utan att ge avkall på grundvattenskyddet. En sådan anpassning av gränserna underlättar att bedriva tillsyn inom

området och gör det enklare för fastighetsägare att veta var gränserna går.

Den nya avgränsningen av vattenskyddsområdet innebär en viss utökning österut i jämförelse med befintligt vattenskyddsområde. Denna justering har gjorts för att vattenskyddsområdet ska följa gränser i form av vägar och fastighetsgränser.

Länsstyrelsen bedömer att det nya vattenskyddsområdet har en lämplig omfattning och zonindelning utifrån de hydrogeologiska förhållandena inom området.

Skyddsföreskrifter

Inom vattenskyddsområdet förekommer olika typer av verksamheter och markanvändning som kan påverka grundvattenkvaliteten eller grundvattentillgången.

De nya föreskrifterna bedöms reglera de verksamheter och den markanvändning som enligt utförd riskanalys utgör störst risker för vattentäkterna.

Vissa av de identifierade riskerna är antingen inte reglerade eller otydligt reglerade i de tidigare föreskrifterna för vattenskyddsområdet, vilket visar på behovet av nya ändamålsenliga föreskrifter.

Energianläggningar

Energianläggningar är inte reglerade i de tidigare föreskrifterna, men behöver regleras inom vattenskyddsområdet då de generellt utgör en stor risk för grundvattentäkter. Detta då de kan förorena vattentäkten genom till exempel att borrhningar utförs på ett felaktigt sätt, eller att kollektormedia läcker ut till grundvattnet.

Vägsalt

Spridning av vägsalt regleras inte i tidigare föreskrifter. Då höga kloridhalter har uppmätts i råvatten från vattentäkten som misstänks komma från vägsalt, behöver spridning av vägsalt regleras inom vattenskyddsområdet.

Markarbeten

All typ av markarbeten kan utgöra en risk för vattentäkten.

Regleringen av markarbeten har förtydligats i samband med de nya föreskrifterna.

Skogsbruk

Skogsbruk regleras inte på ett tydligt vis i de tidigare föreskrifterna.

Då det bedrivs skogsbruk inom vattenskyddsområdet, vilket bedöms utgöra en risk för vattentäkten, har reglering av skogsbruk förtydligats i samband med de nya föreskrifterna.

Miljöfarlig verksamhet

De tidigare föreskrifterna innehöll ingen direkt reglering av miljöfarlig verksamhet, även om det reglerades indirekt genom föreskrifter rörande förvaring och hantering av ämnen som är skadliga för vattentäkten. Då miljöfarlig verksamhet utgör en stor risk för vattentäkten är den typen av verksamhet nu reglerad på ett tydligare vis i en egen paragraf.

Inskränkningar i pågående markanvändning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Slutlig bedömning

Föreskrifterna som beslutades den 21 juli 1975 (VA 68/74) behöver anpassas efter dagens verksamheter inom området, de risker som finns inom området och geologiska och hydrogeologiska undersökningar, samt dagens lagkrav. Vattenskyddsområdet samt tillhörande skyddsföreskrifter som nu arbetats fram bedöms som väl motiverade och utgör en god avvägning mellan sakägarnas intressen och skyddsbehovet av vattentäkten.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att vattenskyddsområdet med tillhörande föreskrifter för vattentäkterna Ed och Börstil revideras för att därigenom kunna säkerställa en god grundvattenkvalitet i ett långsiktigt perspektiv.

Länsstyrelsen anser att inrättande av vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter enligt 7 kap. 21 § miljöbalken är motiverat utifrån det allmännas intresse enligt 3 och 4 kap. i miljöbalken, de nationella miljökvalitetsmålen och EU:s ramdirektiv för vatten.

Upphävande av tidigare beslut

Vattenskyddsområdet med tillhörande skyddsföreskrifter för Ed och Börstil vattentäkter beslutades i samband med en dom av Södertörns Tingsrätt den 21 juli 1975 (VA 68/74). Sedan dess har förutsättningarna såväl som den rättsliga regleringen förändrats och det finns därför ett behov av att ersätta dessa föreskrifter med nya. Det finns även ett behov av att förtydliga avgränsningen av vattenskyddsområdet för att underlätta för både berörda sakägare och tillsynsmyndigheten att förstå var gränserna går.

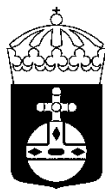
I samband med att vattenskyddsområdet med tillhörande skyddsföreskrifter (VA 68/74) upphävs, ersätts dessa av förevarande beslut. Mot bakgrund av att det befintliga vattenskyddsområdet med tillhörande skyddsföreskrifter ersätts med ett nytt beslut med ett mer ändamålsenligt skydd, bedömer länsstyrelsen att förutsättningar finns för att upphäva beslutet.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 30 00 eller via e-post uppsala@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 4981-2018 i ämnesraden för e-post.

Bilagor

1. Kartor med vattenskyddsområdesgränser
2. Föreskrifter och allmänna bestämmelser och upplysningar
3. Sändlista

Skyddsföreskrifter avseende vattenskyddsområde för kommunala grundvattentäkterna Ed och Börstil, Östhammars kommun

Länsstyrelsen i Uppsala län har den dag månad år med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken beslutat att nedan angivna skyddsföreskrifter ska gälla inom vattenskyddsområdet för de kommunala grundvattentäkterna Ed och Börstil i Östhammars kommun. Föreskrifterna träder i kraft den dag månad år. Föreskrifterna gäller enligt 7 kap. 22 § miljöbalken omedelbart även om de överklagas.

Vattenskyddsområdet består av vattentäktzon, primär skyddszon och sekundär skyddszon.

Syftet med vattenskyddsområdet och föreskrifterna är att skydda vattentäkterna genom att förhindra verksamheter eller åtgärder som kan medföra en negativ påverkan på vattentäkternas kvalitet och kvantitet.

Skyddsföreskrifter

Definitioner

Nedan definieras begrepp som används i skyddsföreskrifterna. För de begrepp som inte definieras gäller miljöbalkens definitioner.

Arbetsmaskin	En mobil maskin, en transportabel industriell utrustning eller ett mobilt fordon med eller utan karosseri som inte är avsett att användas för transporter på väg av personer eller gods och som drivs med hjälp av förbränningsmotor, elmotor eller batteri, till exempel hjullastare, grävmaskin, traktor, skördetröska, skotare eller mobilt elaggregat.
Befintlig verksamhet	Verksamhet som bedrivs med stöd av giltigt tillstånd eller som inte kräver tillstånd, som är i drift då dessa föreskrifter träder i kraft.

Dagvatten	Nederbördsvatten, dvs. regn- eller smältvatten, som inte tränger ned i marken, utan avrinner på markytan.
Gödselvårdsanläggning	Gödselbrunn, urinbrunn, gödselplatta eller motsvarande upplagsplats för djurspillning.
Husbehovstäkt	Uttag av naturmaterial som berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter på den egna brukningsenheten, och som endast är menade att användas för eget behov.
Huvudman	Ägare av vattentäkten för vilken skyddsområde fastställs.
Kommunal nämnd	Den kommunala nämnd som ska fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.
Markarbeten	Grävning, schaktning, sprängning, borrar, fyllning, spontning, pålning, muddring, tippning av massor, underjordsarbeten eller liknande arbeten.
Materialtäkt	Täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter.
Mindre markarbeten	Markarbete av mindre omfattning som till exempel grävning för fundament för staket, flaggstång, dränering av husgrund, markberedning för garageuppfart, platsättning, uppgrävning av block eller motsvarande arbeten.
Spillvatten	Förorenat vatten från hushåll, industrier, serviceinrättningar och dylikt, som inte är dagvatten.
Upplag	Plats på marken eller i vattnet som används för uppläggning och förvaring, som inte är deponering.
Växtnäringsämnen	Naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam och andra ämnen som tillförs gröda i näringstillskottssyfte.
Yrkesmässig verksamhet	En verksamhet som bedrivs regelbundet och varaktigt, är av självständig karaktär och har ett vinstsyfte.

Föreskrifter

1 § Vattentäktszon

- a) Inom vattentäktszon är det förbjudet att bedriva annan verksamhet än vattentäktsverksamhet.
- b) Inom vattentäktszon ska huvudmannen hålla brunnar och byggnader larmade och låsta eller inhägnade.

2 § Grundvattentäkter

Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet att anlägga nya grundvattentäkter eller nya enskilda brunnar.

Undantag gäller för;

- i. ny kommunal vattentäkt som beslutas av huvudmannen.

3 § Petroleumprodukter, kemiska produkter och bekämpningsmedel

- a) Inom primär skyddszon är det förbjudet att hantera och lagra petroleumprodukter, miljö- och hälsofarliga kemiska produkter och bekämpningsmedel.

Undantag gäller för;

- i. befintlig oljeförsörjning för uppvärmning av bostads- och jordbruksfastigheter.
 - ii. nödvändiga transporter av petroleumprodukter, kemiska produkter eller bekämpningsmedel.
- b) Inom primär skyddszon är det förbjudet att ställa upp arbetsmaskiner, lastbilar eller fordon med större tank än 200 liter.
 - c) Inom sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden hantera och lagra petroleumprodukter, miljö- och hälsofarliga kemiska produkter och bekämpningsmedel.

Undantag gäller för;

- i. befintlig oljeförsörjning för uppvärmning av bostads- och jordbruksfastigheter.
 - ii. nyttjande av kemiska produkter för normalt hushållsbehov dock ej bekämpningsmedel för trädgårdsskötsel.
 - iii. transporter inom skyddszon.
- c) Inom sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden ställa upp arbetsmaskiner, lastbilar eller fordon med större tank än 200 liter.

4 § Växtnäringsämnen

- a) Inom primär skyddszon är det förbjudet att yrkesmässigt sprida växtnäringsämnen.
- b) Inom sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden yrkesmässigt sprida växtnäringsämnen.

5 § Jordbruk, boskapsskötsel och annan kommersiell odling

- a) Inom primär skyddszon är det förbjudet att anlägga gödselvårdsanläggning.
- b) Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden bygga om en gödselvårdsanläggning.
- c) Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden hantera ensilage.

Undantag gäller för;

- i. transport av ensilage.
- d) Inom sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden anlägga gödselvårdsanläggning.

6 § Skogsbruk

- a) Inom primär skyddszon är det förbjudet att ha upplag under längre tid än ett år av bark, flis, grot, spån eller timmer.
- b) Inom primär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden ha upplag upp till ett år av bark, flis, grot, spån eller timmer.
- c) Inom primär skyddszon är det förbjudet att bevattna upplag av bark, flis, grot, spån eller timmer.
- d) Inom sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden ha eller bevattna upplag av bark, flis, grot, spån eller timmer.

7 § Avledning av spillvatten och dagvatten

- a) Inom primär skyddszon är det förbjudet att etablera infiltrationsanläggningar eller jämförbara anläggningar för omhändertagande av spill- eller dagvatten.
- b) Inom sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden etablera infiltrationsanläggningar eller jämförbara anläggningar för omhändertagande av spill- eller dagvatten.
- c) Inom primär och sekundär skyddszon är befintliga anläggningar för omhändertagande av spill- eller dagvatten förbjudna utan tillstånd från den kommunala nämnden. Även ändring av sådan anläggning är förbjuden utan tillstånd från den kommunala nämnden.

8 § Tvätt av arbetsmaskiner eller andra motorfordon

Inom primär skyddszon är tvätt av arbetsmaskiner eller andra motorfordon förbjudet utan tillstånd från den kommunala nämnden.

9 § Deponering, upplag och kompostering

- a) Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet med upplag och deponering av avfall.
- b) Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet med kompostering av latrin.
- c) Inom primär skyddszon är det förbjudet att lägga upp snö från ytor utanför den primära skyddszonen.
- d) Inom sekundär skyddszon är det förbjudet att lägga upp snö från ytor utanför vattenskyddsområdet.

10 § Miljöfarlig verksamhet

Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet att etablera miljöfarlig verksamhet eller att utöka befintlig miljöfarlig verksamhet.

11 § Markarbeten och täktverksamhet

- a) Inom primär skyddszon är det förbjudet att utföra åtgärder som innebär bortledning av grundvatten som omfattas av undantaget enligt 11 kap. 12 § miljöbalken.
- b) Inom primär skyddszon är det förbjudet att utföra markarbeten som kan försämra grundvattenkvaliteten eller försvåra den naturliga grundvattenbildningen, till exempel genom att hårdgöra ytor eller fylla ut eller avjämna med massor.

Undantag gäller för;

- i. mindre markarbeten inom villatomter.
- ii. akuta markarbeten i samband med vägskada.
- c) Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden genomföra övriga markarbeten.

Undantag gäller för;

- i. mindre markarbeten inom villatomter.
 - ii. nödvändiga arbeten för underhåll av VA, el- och teleledningar samt liknande underhållsarbeten.
 - iii. rensning av vägdiken.
- d) Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet att bedriva täktverksamhet, även för husbehov.
- e) Inom sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden genomföra åtgärder som innebär bortledning av grundvatten som omfattas av undantaget enligt 11 kap. 12 § miljöbalken.
- f) Inom sekundär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden genomföra åtgärder som kan försämra grundvattenkvaliteten eller försvåra grundvattenbildningen, t.ex. genom att hårdgöra ytor eller anlägga fyllnads- eller avjämningsmassor.

Undantag gäller för;

- i. mindre markarbeten inom villatomter.
- ii. akuta markarbeten i samband med vägskada.

12 § Energianläggningar

Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet att etablera anläggningar för utvinning och lagring av värmeenergi eller kyla ur berg, mark eller vatten.

13 § Väghållning

- a) Inom primär och sekundär skyddszon är det förbjudet med upplag av asfalt, oljegrus eller vägsalt.

- b) Inom primär skyddszon är det förbjudet att utan tillstånd från den kommunala nämnden sprida vägsalt eller saltinblandad sand.
- c) Inom sekundär skyddszon ska anmälan göras till den kommunala nämnden för spridning av vägsalt eller saltinblandad sand.

14 § Allmänna bestämmelser

För vattenskyddsområdet gäller följande allmänna bestämmelser:

- a) Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för drift, utveckling och underhåll av huvudmannens grundvattentäkt inom vattenskyddsområdet.
- b) Huvudmannen för vattentäkten ansvarar för att informationsskyltar finns uppsatta på väl synliga platser invid vägar som leder in eller genom skyddsområdet. Uppsättning får ske på annans mark. Utformningen av skyltarna ska följa rådande rekommendationer om utmärkning av vattenskyddsområde.
- c) Tillstånd enligt dessa föreskrifter krävs inte om verksamheten har tillståndsprövats enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken, enligt förordning utfärdad med stöd av miljöbalken eller föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken.

15 § Övergångsbestämmelser

Följande gäller för verksamheter som har påbörjats innan föreskrifterna har trätt i kraft och som omfattas av förbud enligt dessa föreskrifter, men som inte är förbjudna enligt äldre föreskrifter. Trots att förbudet införs får verksamheterna fortsätta till två år efter att föreskrifterna trätt i kraft. Därefter får verksamheter som omfattas av förbud inte bedrivas.

Följande gäller för verksamheter som har påbörjats innan föreskrifterna har trätt i kraft och som antingen

omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt dessa föreskrifter, men som inte omfattas av tillstånd eller har anmälts enligt äldre föreskrifter. Trots att tillstånds- eller anmälningsplikten införs får verksamheterna fortsätta till två år efter att föreskrifterna trätt i kraft. Därefter får verksamheter som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt dessa föreskrifter bedrivas endast om den som bedriver verksamheten senast den dagen har lämnat in en ansökan om tillstånd respektive gjort en anmälan till kommunen.

Allmänna upplysningar

Anmälan om olyckshändelse

Enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, gäller att den som upptäcker eller på annat sätt får kännedom om en olycka som innebär en allvarlig risk för miljön, om det är möjligt, ska varna dem som är i fara och vid behov tillkalla hjälp. Detsamma gäller den som får kännedom om att det föreligger en överhängande fara för en sådan olycka.

Föreskrifterna utgör inte något hinder för genomförande av nödvändiga insatser för att avhjälpa akut föroreningsrisk i samband med olyckshändelse, spill eller läckage.

Dispens

Om det finns särskilda skäl kan länsstyrelsen bevilja dispens från förbud i föreskrifterna enligt 7 kap. 22 § miljöbalken. I beslut om dispens kan särskilda villkor föreskrivas som anses nödvändiga för att skydda vattentäkterna (16 kap. 2 § miljöbalken). Dispens får enligt 7 kap. 26 § miljöbalken endast meddelas om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Påföljd

Ansvar kan enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken dömas ut för brott mot områdesskydd respektive förseelse mot områdesskydd.

Ersättning

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet som anser att föreskrifterna avsevärt försvårar pågående markanvändning kan ha rätt till ersättning. Krav på ersättning eller inlösen av fastighet ska göras till Mark- och miljödomstolen enligt 31 kap. miljöbalken. Talan ska väckas inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.

Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13). Enligt 2 kap. 8 § andra stycket miljötillsynsförordningen får länsstyrelsen i vissa fall överlåta uppgiften att utöva tillsyn enligt första stycket åt en kommunal nämnd.

Information till fastighetsägare och verksamhetsutövare

Huvudmannen ska sätta upp informationsskyltar på strategiska platser vid vägar och vid verksamheter som kräver särskild uppmärksamhet ur vattenskyddssynpunkt.

Upplysningsplikt

Verksamhetsutövare och fastighetsägare är skyldiga att upplysa anställda, entreprenörer, hantverkare, transportörer och andra som anlitas för arbeten inom skyddsområdet, eller leveranser till anläggningar eller fastigheter inom skyddsområdet, om att särskilda vattenskyddsregler gäller inom området, samt att kunna tillhandahålla skyddsföreskrifterna.

Kommunförvaltningen

Länsstyrelsen Uppsala län

Yttrande angående fastställande av vattenskyddsområde med föreskrifter för Ed och Börstil grundvattentäkter

Länsstyrelsen Uppsala län har skickat en begäran till Östhammars kommun om att inkomma med yttrande angående *Remiss om fastställande av vattenskyddsområde med föreskrifter för Ed och Börstil grundvattentäkter samt upphävande av tidigare beslut i Östhammar kommun*. Yttrande över handlingarna ska, efter beviljad förlängd svarstid, lämnas till länsstyrelsen senast den 5 juni 2025.

Bakgrund

Östhammar Vatten AB, som är huvudman för grundvattentäkterna Ed och Börstil, lämnade i juli 2018 in en ansökan om fastställande av vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter till Länsstyrelsen Uppsala län. Ansökan har därefter kompletterats med bland annat en utredning av grundvattenförhållandena inom Börstilsåsen från vilken vattentäkterna tar sitt vatten.

Inom vattenskyddsområdet förekommer olika typer av verksamheter och markanvändning som kan påverka grundvattenkvaliteten eller grundvattentillgången. Nuvarande vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter fastställdes 1975. Sedan dess har både de verksamheter som bedrivs inom vattenskyddsområdet och lagkrav avseende bland annat vattenförsörjning ändrats. Vattentäkterna är speciellt skyddsvärda då tillgång till reservvattentäkt saknas¹. Grundvattenförekomsten är enligt vattendirektivet i risk att inte nå god status till år 2027 och har otillfredsställande kemisk och kvantitativ status. Vattentäkterna Ed och Börstil försörjer cirka 4 800 personer i Östhammar tätort med dricksvatten.

Provtagning på råvatten (grundvatten, råvaran till dricksvattnet) utförs regelbundet. Undersökningarna visar på extern påverkan, bland annat förekommer förhöjda halter av klorid och bekämpningsmedel i råvattnet. De förhöjda kloridhalterna kan bero på den saltning av vägar som sker på vintern. De förhöjda salthalterna kan även bero på påverkan av relikt havsvatten. De bekämpningsmedel som förekommer i råvattnet kan komma från den plantskola som tidigare fanns i området.

¹ Det pågår ett arbete med att knyta samman VA-försörjningen i tätorterna Östhammar och Öregrund vilket på sikt kommer innebära att flera vattentäkter kommer försörja området med dricksvatten.

Kommunförvaltningen

En riskinventering och riskanalys för verksamheter inom det föreslagna skyddsområdet har utförts. De identifierade riskerna har bedömts dels utifrån hur stor sannolikhet det är att händelsen ska inträffa, dels utifrån vad konsekvensen blir om händelsen inträffar. Den bedömda riskens allvarlighet har sedan klassats och det är denna slutliga klassning som avgjort hur risken ska betraktas i förhållande till vattenskyddsområdet och föreslagna föreskrifter.

Nya skyddsföreskrifter

Vissa av de risker som identifierats i riskanalysen är antingen inte reglerade eller otydligt reglerade i de nuvarande föreskrifterna för vattenskyddsområdet. Det nu remitterade förslaget innehåller både förtydliganden och nya regleringar.

Några tillkommande regleringar införs, till exempel införs förbud mot energianläggningar i berg, mark eller vatten och tillstånds- eller anmälningsskyldighet för spridning av vägsalt. Förslaget innehåller även tydligare och delvis skarpare reglering gällande bland annat uppställning av fordon, jordbruk, skogsbruk och markarbeten. I många fall innebär regleringen förbud inom primär skyddszon och tillståndsskyldighet i den sekundära zonen.

Verksamheter som har påbörjats innan föreskrifterna träder i kraft men som enligt föreskrifterna omfattas av förbud föreslås få fortsätta till två år efter att föreskrifterna trätt i kraft. Motsvarande gäller för verksamheter som enligt föreskrifterna omfattas av tillstånds- eller anmälningsskyldighet – ansökan eller anmälan ska lämnas in senast när föreskrifterna träder i kraft.

Ny avgränsning av vattenskyddsområdet

Den föreslagna nya avgränsningen av vattenskyddsområdet innebär en viss utökning österut i jämförelse med befintligt vattenskyddsområde. De förändrade gränserna beror dels på ny kunskap om grundvattenmagasinet men justeringar har även gjorts för att vattenskyddsområdet bättre ska följa administrativa gränser i form av vägar och fastighetsgränser.

Vattenskyddsområdet föreslås bestå av vattentäktsskyddszon, primär skyddszon och sekundär skyddszon.

Vattentäktsskyddszon inrättas vid samtliga uttagsbrunnar och runt infiltrationsanläggningen vid Ed. Marken inom vattentäktsskyddszonen ska endast disponeras av huvudmannen för vattentäkten.

Primär skyddszon avgränsas så att riskerna för akut förorening genom olyckshändelse minimeras. En akut förorening ska hinna upptäckas och åtgärder vidtas innan föroreningen når vattentäktsskyddszonen. Två primära skyddszoner har avgränsats vid respektive vattentäkt Ed och Börstil. För vattentäkten i Ed har gränsen i öster utökats något jämfört med tidigare gränsdragning.

Syftet med en *sekundär skyddszon* är att bibehålla en hög vattenkvalitet eller att förbättra kvaliteten. En viss justering av den sekundära skyddszonen har gjorts, framför allt i sträckningen österut.

Kommunförvaltningen

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommun är positiv till fastställande av nya föreskrifter för vattenskyddsområdet och delar länsstyrelsens inställning att det är angeläget att revidera vattenskyddsområdet med tillhörande föreskrifter för att i ett långsiktigt perspektiv kunna säkerställa en god grundvattenkvalitet. Aktuella och tydliga föreskrifter underlättar för fastighetsägare och verksamhetsutövare såväl som för tillsynsmyndigheten.

Grundvattenförekomsten i Börstilsåsen är en väldigt viktig och skyddsvärd vattentäkt och det är av yttersta vikt för Östhammars kommun och Östhammars tätort att den ges ett fullgott skydd. Kommunen vill dock betona vikten av att såväl reglerna i skyddsföreskrifterna som vattenskyddsområdets avgränsning utgår från grundvattenförekomstens utsträckning och behov av skydd. Regleringen i föreskrifterna och områdets avgränsning bör, i enlighet med 7 kap. 25§ miljöbalken, inte vara mer ingripande än vad som krävs för att skyddet ska tillgodoses.

Synpunkter angående förslag till skyddsföreskrifter

Östhammars kommun är i huvudsak positiv till de nya och tydligare föreskrifterna som föreslås. I vissa delar anser dock kommunen att de är mer ingripande än nödvändigt och/eller att det finns behov av förtydligande.

Grundvattentäkter (2 §)

I förslaget till skyddsföreskrifter föreslås ett förbud mot att anlägga nya enskilda brunnar inom både primär och sekundär zon. Det finns ett antal fastigheter i området som idag har enskild vattenförsörjning och som på sikt kan komma att påverkas av detta.

Östhammars kommun anser att det bör finnas möjlighet till dispens från förbudet mot anläggande av nya enskilda brunnar. Kommunen föreslår att det, åtminstone i den sekundära skyddszonen, istället för ett strikt förbud bör vara förbjudet att utan tillstånd anlägga nya enskilda brunnar. Även om kommunal vattenförsörjning kan komma att vara den enda lämpliga lösningen i många fall kan det finnas platser inom skyddszonerna där det, med rätt skyddsåtgärder, är möjligt att anlägga en ny enskild brunn utan att riskera väsentlig påverkan på vattentäkterna. Kommunen anser därför att nuvarande förslag är mer ingripande än nödvändigt och att det istället bör göras en prövning i varje enskilt fall.

Petroleumprodukter, kemiska produkter och bekämpningsmedel (3 §)

I förslaget till skyddsföreskrifter föreslås inom primär skyddszon förbud mot att hantera och lagra petroleumprodukter, miljö- och hälsofarliga kemiska produkter och bekämpningsmedel medan det i sekundär skyddszon föreslås krav på tillstånd från den kommunala nämnden. Inom båda skyddszonerna föreslås undantag för befintlig uppvärmning samt för transporter och i den sekundära zonen föreslås även undantag för nyttjande av kemiska produkter för normalt hushållsbehov.

Östhammars kommun anser att det även i den primära zonen bör finnas ett undantag för nyttjande av kemiska produkter för normalt hushållsbehov och att undantaget, inom båda zonerna, även bör omfatta hushållsanvändning av petroleumprodukter. Nuvarande förslag innebär till exempel att de som bor inom den primära zonen inte kan använda rengöringsmedel inomhus eller fylla på en bensindriven gräsklippare eller spolarvätska i bilen.

Kommunförvaltningen

Kommunen har svårt att se att de mindre mängder som det handlar om i dessa fall riskerar att väsentligt påverka vattentäkten och anser därför att förslaget är mer ingripande än nödvändigt.

Inom primär skyddszon föreslås även förbud mot att ställa upp arbetsmaskiner, lastbilar och fordon med en större tank än 200 liter medan det i sekundär skyddszon föreslås krävas tillstånd från den kommunala nämnden.

Östhammars kommun anser att det även i den primära zonen bör finnas en möjlighet att ställa upp fordon om tillräckliga skyddsåtgärder vidtas. Kommunen föreslår att forskriften ändras så att det istället ska krävas tillstånd från den kommunala nämnden även i den primära zonen. Nuvarande förslag innebär att flera verksamheter inom området kommer att omöjliggöras vilket kommunen anser är mer ingripande än nödvändigt.

Östhammars kommun anser vidare att det gällande uppställning av fordon bör förtydligas vad som avses med ”ställa upp”. Begreppet kan förslagsvis beskrivas i listan med definitioner. I nu gällande föreskrifter finns en liknande föreskrift som gäller fordon som lämnas utan tillsyn i mer än 5 timmar.

Avledning av spillvatten och dagvatten (7 §)

I förslaget till föreskrifter föreslås inom primär skyddszon förbud mot att etablera infiltrationsanläggningar eller jämförbara anläggningar för omhändertagande av spill- eller dagvatten och inom sekundär skyddszon föreslås krav på tillstånd från den kommunala nämnden.

Östhammars kommun anser att det bör förtydligas vad som avses med ”jämförbara anläggningar”. Det är för kommunen otydligt om förbudet är avsett att omfatta allt utsläpp av spill- och dagvatten eller om vissa typer av anläggningar kan tillåtas, till exempel anläggningar med utsläpp av ett mindre förorenat avloppsvatten (till exempel från bad-, disk- och tvätt) eller anläggningar med god mikrobiell rening (till exempel i ett minireningsverk med UV-filter).

Deponering, upplag och kompostering (9 §)

Enligt förslaget kommer kompostering av latrin att bli förbjudet inom både primär och sekundär skyddszon.

Östhammars kommun anser att det med tillräckliga skyddsåtgärder bör vara möjligt att kompostera latrin inom vattenskyddsområdet, åtminstone inom den sekundära zonen, utan att riskera väsentlig påverkan på vattentäkterna. Kommunen anser därför att förslaget är mer ingripande än nödvändigt och föreslår att det istället ska krävas tillstånd för kompostering av latrin. Enligt de föreslagna föreskrifterna får gödselvårdsanläggningar byggas om och anläggas efter tillstånd från den kommunala nämnden, vilket kommunen anser styrker att förslaget om förbud mot latrinkompostering är onödigt ingripande. Kommunen vill i sammanhanget även lyfta att möjligheten till latrinhämtning tas bort i kommunen från den 1 januari 2026.

Markarbeten och täktverksamhet (11 §)

Markarbeten och täktverksamhet föreslås till övervägande del förbjudas i primär skyddszon och kräva tillstånd i den sekundära skyddszonen. Det föreslås dock undantag för bland annat nödvändiga arbeten för underhåll av VA, el- och teleledningar samt liknande underhållsarbeten. I nuvarande föreskrifter krävs anmälan för den här typen av arbeten.

Kommunförvaltningen

Östhammars kommun anser att det finns anledning att överväga att införa anmälningsplikt för de arbeten som föreslås omfattas av ovan nämnda undantag. Oavsett om det är anmälningsplikt eller inte så läggs ett stort ansvar på de som utför arbetena men det kan finnas anledning att säkerställa att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas vilket kan hanteras genom anmälningsplikt.

Östhammars kommun anser att det även inom primär skyddszon, förutsatt att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas, bör vara tillåtet att genomföra markarbeten för vägar och annan trafikinfrastruktur trots att de i viss utsträckning kan försvåra den naturliga grundvattenbildningen. Enligt de föreslagna föreskrifterna skulle till exempel anläggandet av den planerade rondellen där väg 288 ansluter till väg 76 inte vara tillåtet. Rondellen skulle, enligt kommunens uppfattning, innebära minskad risk för olyckor inom vattenskyddsområdet men även minskad risk för negativa konsekvenser på vattentäkterna vid en eventuell olycka då skyddsåtgärder kommer att behöva genomföras vid anläggandet av rondellen. Kommunen föreslår därför att markarbeten för vägar och annan trafikinfrastruktur inte omfattas av 11 § b utan att det för den typen av markarbeten istället krävs tillstånd från den kommunala nämnden.

Synpunkter angående avgränsning av vattenskyddsområdet

Länsstyrelsen anser, enligt förslaget till beslut, att där det är möjligt ska vattenskyddsområdets skyddszoner anpassas till naturliga eller administrativa gränser för att de lättare ska kunna förstås av dem som berörs utan att ge avkall på grundvattenskyddet. En sådan anpassning av gränserna underlättar att bedriva tillsyn inom området och gör det enklare för fastighetsägare att veta var gränserna går.

I förslaget till beslut motiveras de förändrade gränserna av vattenskyddsområdet enbart med att de bättre ska sammanfalla med fastighetsgränser och vägar, det vill säga den föreslagna förändringen är en anpassning till administrativa gränser. Östhammars kommun har dock tagit del av underliggande utredningar som visar på att det även kan finnas behov av att utvidga området baserat på tillrinningsområdet för grundvattenmagasinet. Skälen till den förändrade avgränsningen är avgörande för kommunens inställning i frågan.

Östhammars kommun anser naturligtvis att det är av yttersta vikt att skydda grundvattenförekomsten och om det finns hydrogeologiska skäl för utvidgning av området har kommunen ingen invändning mot det. Om förändringen däremot beror på en anpassning till administrativa gränser, som fastighetsgränser och vägar, anser kommunen att den föreslagna förändringen innebär större begränsningar än vad som krävs för att skydda vattentäkterna.

I det aktuella området bedrivs idag ett flertal verksamheter. En utvidgning av vattenskyddsområdet som inte baseras på hydrogeologiska förutsättningar utan på administrativa gränser riskerar att leda till omotiverad negativ påverkan för fastighetsägare och verksamheter i området. Fastighetsägare löper risk att inte kunna nyttja hela sin fastighet trots att enbart en mindre del av fastigheten ingår i det område som behöver skyddas. Administrativa gränser förändras vilket är ytterligare ett motiv till att de inte är lämpliga som skäl för avgränsning av vattenskyddsområdet.

Om den föreslagna förändringen av vattenskyddsområdet enbart är baserad på en anpassning till administrativa gränser anser Östhammars kommun att, för att inte begränsa enskilds rätt

Kommunförvaltningen

att använda sin mark mer än nödvändigt, nuvarande avgränsning av vattenskyddsområdet bör bibehållas.

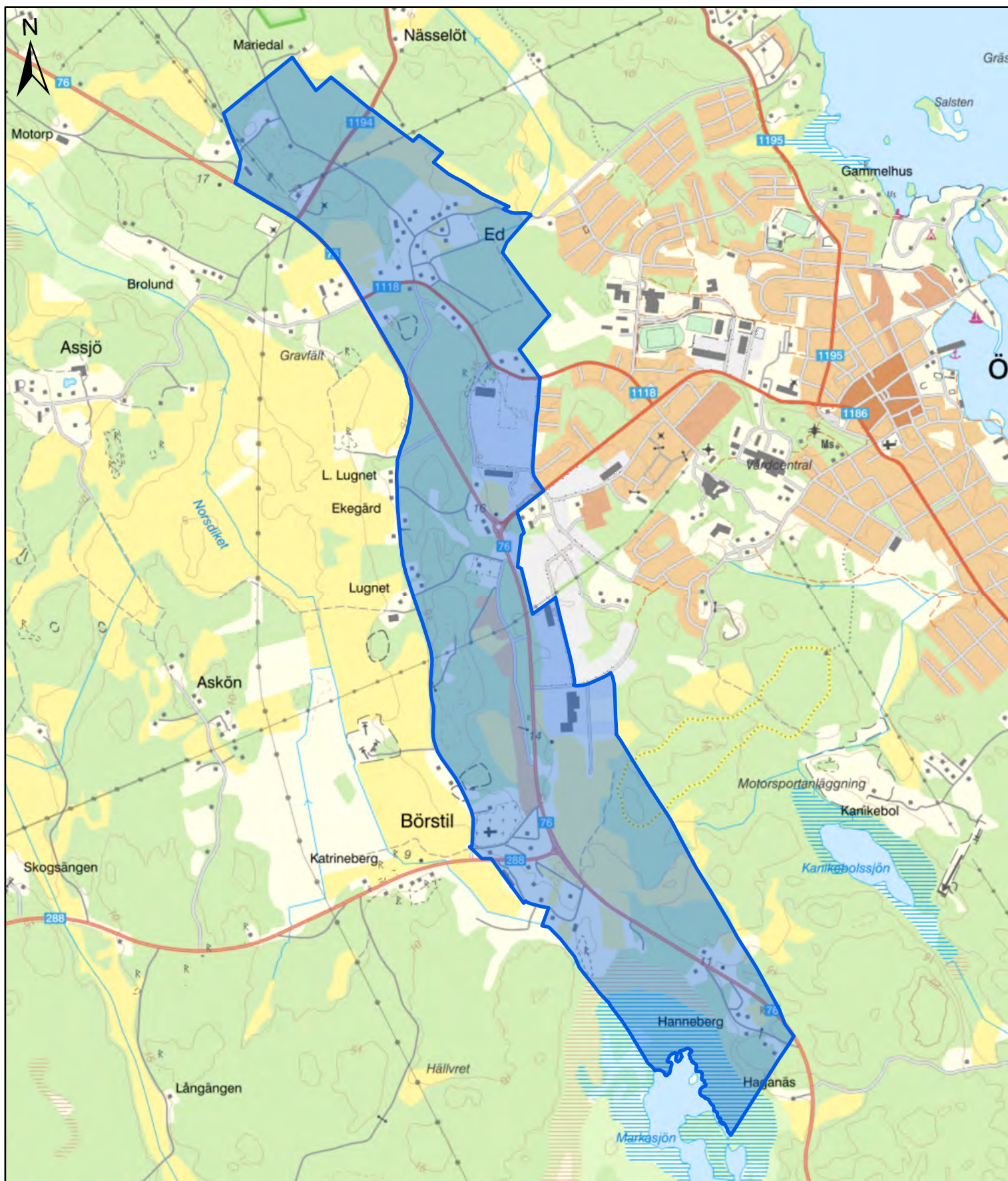
Kommunen vill betona att detta förhållningssätt är i enlighet med miljöbalkens regler om intresseprövning vid prövning av områdesskydd. Enligt 7 kap. 25§ miljöbalken ska hänsyn tas till enskilda intressen och en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten får inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Övrig kommentar

Östhammars kommun har noterat att det finns några mindre sakfel i bakgrundsbeskrivningen, till exempel korsar inte riksväg 280 det aktuella området. Dessa felaktigheter bedöms dock inte vara av avgörande betydelse för det remitterade förslaget och Kommunförvaltningen har efter dialog med Gästrike Vatten uppfattat att Östhammar Vatten kommer att se till att detta korrigeras.

Vattenskyddsområde för Ed och Börstil vattentäkter

Diarienummer 4981-2018

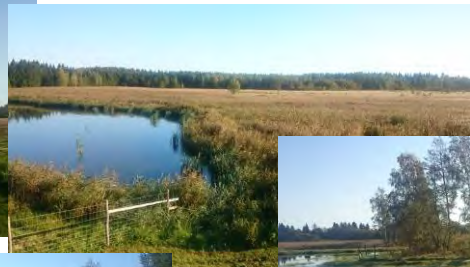
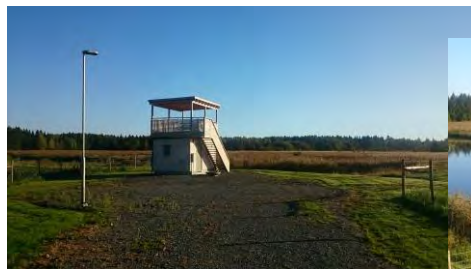

Vattenskyddsområde

0 0,25 0,5 1 km
1:20 000

Angående framtida användning av Karö våtmark

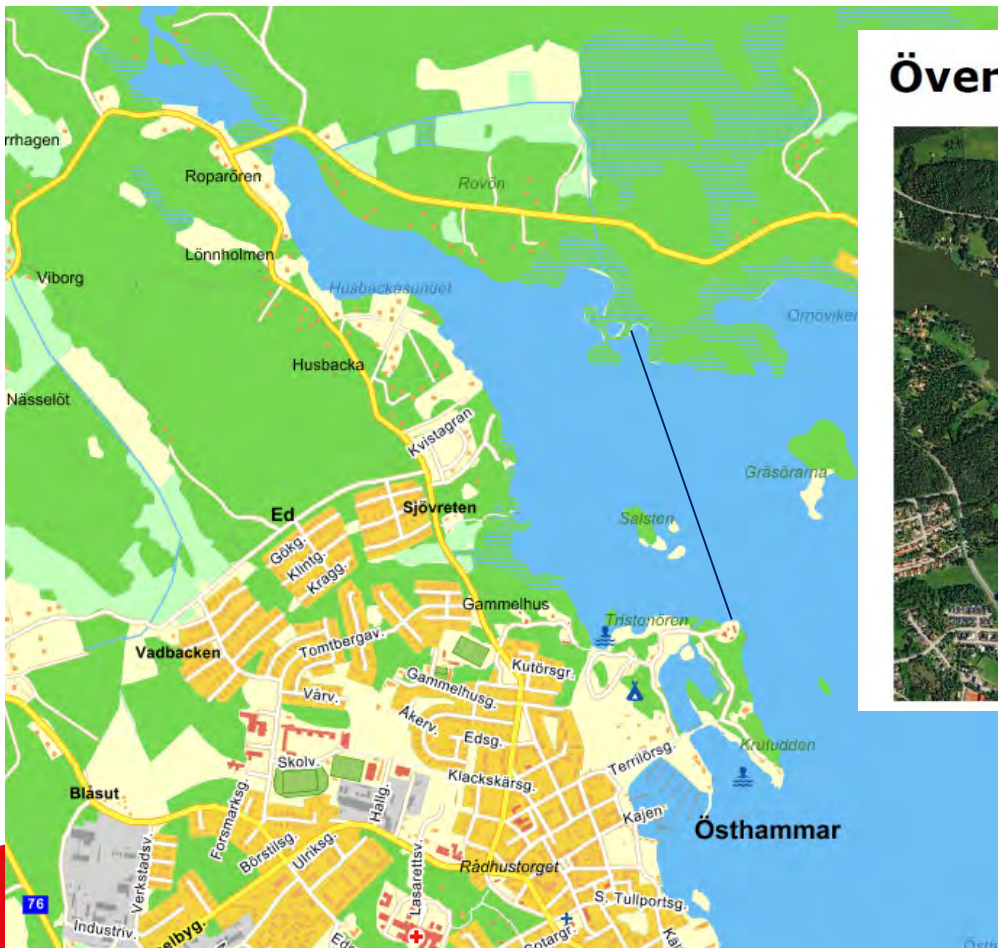

Bakgrund - varför en spillvattenvåtmark?

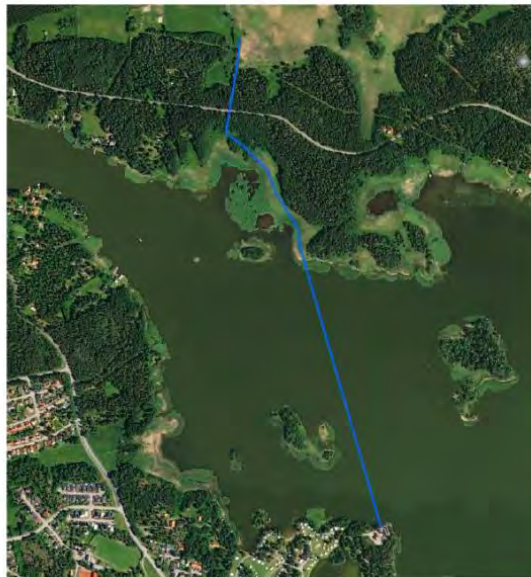
- Östhammarsfjärden och Granfjärden har **höga halter kväve (N) och fosfor (P)**.
- **Åtgärder behöver göras vid källan** – dvs alla verksamheter som har utsläpp av kväve och fosfor behöver minskas för att påverka vattnets kvalitet.
- **Källor på land är** t.ex. reningsverk, enskilda avlopp, industrier, ev. påverkan från markanvändning, dagvatten etc.
- **Reningsverket** har villkor i sitt miljötillstånd, sedan 2000 skärpta krav på **fosforrening** – då byggdes verket delvis om. Inga krav gällande kväverening (kan bli nästa omgång).
- **Förslag från Östhammars fjärdråd 2009** - kvävetillförsel kan minskas från reningsverkets spillvatten med en så kallad spillvattenvåtmark. Förstudie startades.

Bakgrund – genomförande och nuläge

- **Invigning** av teknisk våtmark hösten 2015
- Från början – idé om **teknisk våtmark samt naturnära våtmark**, som kompletterande reningssteg till Östhammars reningsverk.
- **Naturnära delen har inte anlagts** - en orsak är förhandlingar med fastighetsägare vilket resulterade i krav på invallningar från Mark- och miljödomstolen.
- **Skrivelse 2025** om att fastighetsägarna är villiga att gå vidare med marköverlåtelse.
- **Fastigheten ägs sedan 2017 av Östhammar vatten.** En del av den naturnära våtmarken skulle även läggas på mark som ägs av Svenska kyrkan – där har Östhammars kommun nyttjanderättsavtal gällande detta.

Överledning av vatten

- Pumpstation i reningsverket
- Sjöledning c:a 1 km
- Markförlagd ledning c:a 400m

**ÖSTHAMMARS
KOMMUN**
- EN DEL AV ROSLAGEN

Förstudie 2011:

- Överföring från ARV - genomförd
- Teknisk våtmark - genomförd
- Naturnära våtmark
- Utloppsdel - genomförd

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Ändrade förutsättningar

- KF tog i juni 2022 beslut om systemlösning – att knyta ihop VA i östra delarna av kommunen.
- Avveckling av Östhammars reningsverk innebär att det inte kommer finnas någon anledning att ha ett kompletterande reningssteg på platsen. Enligt nuvarande tidplan ska systemlösningen vara klar 2031.
- Karö våtmark planeras att användas för mottagandet av renat avloppsvatten tills reningsverket avvecklas. I detta ingår löpande drift av tekniska våtmarken.

Framtid – möjliga användningsområden

Dagvattenhantering

- Rening av dagvatten från Östhammars tätort?
- Finns det behov av rening – vad innehåller dagvattnet? Östh kn och GVAB beviljades i april 2025 projektmedel för att utreda dagvattnet i Östhammars tätort, pågår till 2027.

Bräddning av avloppsvatten

- Mottagning av bräddat avloppsvatten från pumpstation? Ojämnt flöde i bräddningar gör att detta inte bedöms vara en lämplig lösning i nuläget – svårt att hålla funktionen igång i en våtmark.

Natur- och rekreationsområde

- Utveckla ytterligare som rekreationsområde/besöksmål? Inte så höga naturvärden i nuläget på land men fågellivet har utvecklats mycket inom området. För fortsatt rikt fågelliv krävs vatten i området.

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Utbyggnad av naturnära våtmark

Miljötillstånd

- Nuvarande tillstånd från Mark- och miljödomstolen avser anläggande och drift av våtmark för mottagning av renat avloppsvatten. Annan typ av våtmark/annan utformning kräver troligtvis nytt tillstånd.

Kostnadsberäkningar

- Förstudie år 2011: 1,6 miljoner kr
- Utredning 2021 utifrån avvallning m.m. enligt gällande tillstånd: 10,8 miljoner kr
- Enligt skrivelse 2025 om marköverlåtelse: ca 3 miljoner kr (kräver trol. nytt tillstånd)

Förslag på fortsatt hantering av frågan

Samhällsbyggnadskontoret och Gästrike Vatten föreslår att **resultatet av den provtagning av dagvatten** som ingår i LOVA-projektet **inväntas** och att först **därefter lyfts frågan om eventuell vidare utredning av möjligheten att nyttja Karö våtmark för dagvattenhantering.**

Gällande eventuell förlängning av miljötillståndet för anläggande av den naturnära våtmarken föreslås att **inte ansöka om förlängt tillstånd.** Det befintliga tillståndet, som löper ut 2026, **bedöms inte vara av relevans för eventuell framtida användning.** Anläggande av den naturnära våtmarken för kompletterande rening av avloppsvatten bedöms inte aktuellt med tanke på den relativt korta tid som återstår till avveckling av Östhammars reningsverk. Om det blir aktuellt att framöver leda dagvatten till våtmarken föreslås att **nytt tillstånd söks**, med **uppdaterat syfte** och eventuellt även **annan utformning.**

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att inte ansöka om förlängning av befintligt tillstånd för anläggande av den naturnära våtmarken.

Kommunstyrelsen ger kommunförvaltningen i uppdrag att, när resultatet från den provtagning som planeras att avslutas 2027 är tillgängligt, i samverkan med Gästrike Vatten lyfta frågan om möjligheten att nyttja Karö våtmark för dagvattenhantering till Kommunstyrelsen.

Angående framtida användning av Karö våtmark

Bakgrund

Sedan 2015 leds renat avloppsvatten från Östhammars avloppsreningsverk till en teknisk våtmark vid Karö. Från början var det tänkt att Karö våtmark skulle bestå av två delar – en teknisk våtmark och en naturnära våtmark. Dessa två delar skulle tillsammans utgöra ett kompletterande reningssteg till Östhammars reningsverk med syftet att minska näringsbelastningen på Östhammarsfjärden. Den naturnära delen har dock inte blivit anlagd och den tekniska delen har inte gett förväntad effekt. Miljötillstånd finns för anläggande av den naturnära delen, med ursprunglig genomförandetid till 2021 men kommunen har beviljats förlängd genomförandetid till 2026.

En av anledningarna till att den naturnära våtmarken inte anlades samtidigt som den tekniska våtmarken var att förhandlingarna med fastighetsägare inom det aktuella området drog ut på tiden, vilket även ledde till krav på invallningar och ökade kostnader för våtmarken. Kommunen mottog i februari 2025 en skrivelse om att berörda fastighetsägare nu är villiga att gå vidare med marköverlåtelse av aktuella områden vilket skulle kunna förenkla och minska kostnaden för anläggandet av den naturnära våtmarken.

Fastigheten där den tekniska våtmarken är belägen, och även den största delen av den planerade naturnära våtmarken, ägs sedan 2017 av Östhammar Vatten. En del av den planerade naturnära våtmarken är dock planerad att anläggas på en fastighet som ägs av Svenska kyrkan men där Östhammars kommun har ett gällande nyttjanderättsavtal för anläggande av våtmark för efterbehandling av renat avloppsvatten. Tillståndshavare för utbyggnad av den naturnära våtmarken är Östhammars kommun.

Ändrade förutsättningar

I juni 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om en systemlösning för att knyta ihop vatten- och avloppsanläggningarna i de östra delarna av Östhammars kommun (KF § 77, 2022-06-14). I den gemensamma lösningen ingår ett nytt, gemensamt avloppsreningsverk i Öregrund vilket innebär att reningsverket i Östhammar kommer att avvecklas. Avvecklingen av Östhammars reningsverk innebär att det framöver inte kommer finnas anledning att ha något kompletterande reningssteg till Östhammars reningsverk. Enligt nuvarande tidplan planeras det nya reningsverket i Öregrund att tas i drift 2031.

Karö våtmark planeras att användas för mottagande av renat avloppsvatten från Östhammars avloppsreningsverk tills reningsverket avvecklas. Om och i så fall till vad våtmarken ska användas efter reningsverkets avveckling är i nuläget inte beslutat.

Framtid

Karö våtmark är beroende av tillförsel av vatten för att förbli en våtmark. I och med att det efter avvecklingen av Östhammars avloppsreningsverk inte längre kommer att ledas renat avloppsvatten till våtmarken riskerar den att torka ut om inte annat vatten leds dit.

Möjliga framtida användningsområden

Nedan presenteras några förslag på möjlig framtida användning av Karö våtmark. Samtliga förslag är i nuläget endast i idéstadiet. Om något av förslagen bedöms lämpligt att gå vidare med kommer utredningar gällande bland annat förutsättningar och kostnader att krävas. I dagsläget äger Östhammar Vatten fastigheten men beroende på framtida användning kan det finnas anledning att se över såväl ägar- som ansvarsförhållanden.

Dagvattenhantering

En möjlig framtida användning av Karö våtmark är att använda våtmarken för hantering av dagvatten från Östhammars tätort. En avgörande faktor för våtmarkens lämplighet som anläggning för dagvattenhantering är dagvattnets kvalitet. Östhammars kommun har, efter en ansökan framtagen av Samhällsbyggnadskontoret och Gästrike Vatten, beviljats LOVA-medel för ett projekt där näringsämnen i dagvatten från Östhammars tätort till Östhammars-fjärden ska kartläggas. Resultatet från detta projekt skulle kunna utgöra ett viktigt underlag inför framtida ställningstagande om att gå vidare med utredning av Karö våtmark som anläggning för dagvattenhantering, med syfte att rena dagvattnet från näringsämnen och/eller andra ämnen som påverkar vattenkvaliteten i fjärdarna negativt. Projektet ska vara slutfört 2027.

Bräddning av avloppsvatten

En annan möjlig framtida användning för våtmarken är mottagning av bräddat avloppsvatten från pumpstation i Östhammar. Med tanke på att det är orenat avloppsvatten med ytterst ojämnt flöde bedöms detta för närvarande inte vara en lämplig lösning eftersom det bräddade vattnet behöver ledas till en recipient med ett visst genomflöde av vatten. Beroende på vilket beslut som tas angående den framtida dagvattenhanteringen kan det dock vara tänkbart att titta på detta alternativ igen längre fram.

Natur- och rekreationsområde

Karö våtmark skulle även kunna utvecklas som rekreationsområde. Naturvärdena är inte så höga men våtmarkerna har inneburit en ökning av fåglar i området och den fågelskådar-plattform som finns på nuvarande teknikbyggnad har sedan invigningen använts av ornitologiskt intresserade och andra besökare. Fågelplattformen är dock idag i dåligt skick. Området är relativt tätortsnära och skulle kunna utvecklas till ett attraktivt utflyktsmål. Om våtmarksvärdena som krävs för exempelvis värdet som fågellokal ska vara en del av ett sådant besöksmål behöver dock vatten på ett eller annat sätt tillföras området.

Samhällsbyggnadskontoret

Utbyggnad av naturnära våtmark

Det finns inget aktuellt beslut om att bygga ut den naturnära våtmarken. Förutsättningarna är, som nämnts ovan, förändrade jämfört med när tillstånd söktes. Nedan ges en kort sammanfattning gällande miljötillståndet samt de kostnadsberäkningar som gjorts för anläggandet. Utöver kostnader för anläggandet tillkommer kostnader för skötsel och underhåll.

Miljötillstånd

Den ansökan som lämnades in för anläggandet av den naturnära våtmarksdelen avsåg anläggande och drift av våtmark för mottagning av renat avloppsvatten från Östhammars reningsverk. Om våtmarken ska användas för mottagning av annat vatten och/eller ges en annan utformning behövs troligen nytt tillstånd.

Kostnad

Kostnaden för anläggandet av den naturnära våtmarken beräknades i samband med förstudierna 2011 till 1,6 miljoner kronor. En ny kostnadsberäkning gjordes 2021 och kostnaden uppskattades då till 10,8 miljoner kronor. I den skrivelse som kommunen mottog i februari 2025 (se ovan) beräknades kostnaden till ca 3 miljoner kronor.

Förslag på fortsatt hantering av frågan

Samhällsbyggnadskontoret och Gästrike Vatten föreslår att resultatet av den provtagning av dagvatten som ingår i LOVA-projektet inväntas och att först därefter lyfts frågan om eventuell vidare utredning av möjligheten att nyttja Karö våtmark för dagvattenhantering.

Gällande eventuell förlängning av miljötillståndet för anläggande av den naturnära våtmarken föreslås att inte ansöka om förlängt tillstånd. Det befintliga tillståndet, som löper ut 2026, bedöms inte vara av relevans för eventuell framtida användning. Anläggande av den naturnära våtmarken för kompletterande rening av avloppsvatten bedöms inte aktuellt med tanke på den relativt korta tid som återstår till avveckling av Östhammars reningsverk. Om det blir aktuellt att framöver leda dagvatten till våtmarken föreslås att nytt tillstånd söks, med uppdaterat syfte och eventuellt även annan utformning.

Budgivningslista

Objekt	Fastigheten Östhammar Öregrund 4:43 med adress Västergatan 50, 74242 Öregrund Utgångspris: 3 400 000 kr		
Säljare	ÖSTHAMMARS KOMMUN		
Mäklare	Elin Ahlund	0173-170 15 070-591 70 15 elin.ahlund@fastighetsbyran.se	
Budgivare	1	Josef Kirik Axel Johanssons Gata 6 75450 Uppsala	+46707154460 josef_kiruk@hotmail.com
	2	Jerry Frödin Bolka 110 74293 Östhammar	076-8007393 jerryfrodin@gmail.com
	3	Peter Jansson Askarbäck7 74371 Björklinge	0703779896 peter@peterjansson.se

Budlista

Nr	Datum	Tid	Belopp	Notering	Villkor
1	2025-04-26	14:42	4 150 000 kr		
3	2025-04-25	12:04	4 100 000 kr		
1	2025-04-25	11:30	4 000 000 kr		
3	2025-04-25	10:09	3 900 000 kr		
1	2025-04-25	09:57	3 850 000 kr		
3	2025-04-25	09:54	3 800 000 kr		
1	2025-04-25	08:32	3 750 000 kr		
3	2025-04-24	18:30	3 700 000 kr		
1	2025-04-24	10:24	3 650 000 kr		
3	2025-04-22	10:22	3 600 000 kr		
1	2025-04-10	15:06	3 550 000 kr		
2	2025-04-10	14:46	3 500 000 kr		
1	2025-04-06	15:51	3 500 000 kr		
1	2025-03-21	10:42	3 500 000 kr	Annulerat bud 2025-04-04 14:20	
2	2025-03-21	08:13	3 450 000 kr		Göra en egen besiktning
1	2025-03-21	06:33	3 400 000 kr	Annulerat bud 2025-04-04 14:20	
2	2025-03-20	20:15	3 150 000 kr		Göra en egen besiktning
1	2025-03-20	17:58	3 100 000 kr	Annulerat bud 2025-04-04 14:20	

2	2025-03-20	14:21	3 050 000 kr
1	2025-02-10	09:40	3 000 000 kr

Annulerat bud
2025-04-04 14:21

Göra en egen besiktning

2 (2)

Underskrifter Har tagit del av ovanstående.

Underskrift Säljare
Östhammar den 26 april 2025

Underskrift Köpare
Östhammar den 26 april 2025

ÖSTHAMMARS KOMMUN

gm: Ulf Andersson,
Samhällsbyggnadschef

Socialdemokraterna

Motion gällande flaggning med regnbågsflagga.

Regnbågsflaggan har blivit en nationell och internationell symbol för mångfald och stolthet för homosexuella, bisexuella, trans och queerpersoner. Den ger en signal om ett öppet, jämställt och demokratiskt samhälle. Genom att hissa regnbågsflaggan visar vi som kommun att vi står upp för alla människors lika värde och rättigheter. För tidigare politiska majoritet i Östhammars kommun har det varit självklart att både hissa och vara stolt över regnbågsflaggan. Efter valet 2022 har vi inte sett den. Flaggan är självklar för de flesta kommuner, regioner, organisationer och företag idag. Så verkar inte vara fallet i vår kommun. Det tycker vi behöver ändras på.

Genom att *inte* hissa regnbågsflaggan visar vi, som en av få kommuner i Sverige, att vi inte står upp för våra kommuninvånares rätt att vara den du är och älska den du vill.

Socialdemokraterna yrkar därför:

- Att kommunfullmäktige beslutar att möjliggöra för flaggning av regnbågsflaggan.

Lisa Norén (S) för **Socialdemokraterna i Östhammars Kommun** 2024-05-22

Staben
Pauliina Lundberg

Underlag för att besvara motion gällande flaggning med regnbågsflagga

Beskrivning av motionen

Socialdemokraterna yrkar att kommunfullmäktige beslutar att möjliggöra för flaggning av regnbågsflaggan.

Motionen föreslås avslås.

Flaggning på officiella flaggstänger bör begränsas till nationella eller medlemsflaggor och till flaggdagar eller annat som är direkt kopplat till kommunens verksamhet. Att inte flagga för någon förening eller organisation är inte ett ställningstagande mot grupper eller enskilda eller deras rättigheter, utan handlar om att värna principen om en neutral symbolik i vår gemensamma offentliga miljö. Alla människor har lika värde och flaggning är inte ett verktyg för detta.

Underlag gällande lagstiftning på området

Användning och utformning av Sveriges flagga regleras i viss mån i Lagen (1982:269) om Sveriges flagga. Flaggdagar regleras i Förordning (1982:270) om allmänna flaggdagar. Därutöver ger Stiftelsen Sveriges nationaldag ut rekommendationer som bör följas och som grundar sig på Försvarets bestämmelser, tradition, internationella flaggningsseder och den allmänna uppfattning av flagga som nationell symbol. I rekommendationerna anges bl.a. klockslag för hissning och halning av flaggan samt hur Sveriges flagga ska behandlas.

Riksarkivet, som statlig förvaltningsmyndighet under Kulturdepartementet, beskriver därutöver hur ordningen på flaggorna ska vara vid offentliga byggnader i fallet av flera flaggstänger och flaggning med internationella flaggor.

Flaggning med övriga flaggor regleras inte lagstiftning eller i andra offentliga rekommendationer.

Underlag gällande kommunens verksamhet på området

Kommunen har nu gällande Riktlinjer för flaggning, antagna år 2019, som reglerar i mer detalj om tex användning av kommunflaggan samt om flaggning på andra tillfällen eller med andra flaggor. Av riktlinjerna framgår att bland annat att förenings- och organisationsflaggor hissas endast i undantagsfall och då antingen på initiativ av Östhammars kommun eller genom skriftlig ansökan från respektive förening eller organisation.

Motion gällande lunch för pensionärer på våra äldreboenden.

Den 3:e september tog kommunstyrelsen beslut att kraftigt höja kostnaden för pensionärer som äter på våra äldreboenden från 80 till 120 kronor. Socialdemokraterna yrkade tillsammans med Vänsterpartiet avslag till beslutet.

Vi tycker priset ska ligga kvar på 80 kronor. Idag uppskattas möjligheten att som äldre kunna komma och träffa andra och äta en näringsriktig lunch som håller ett rimligt pris. Maten som serveras är inte att jämföra med restaurangmat, och därför är inte ett pris på 120 kronor att anse som ett marknadsmässigt pris. De gemensamma luncherna är också att se som en viktig social mötesplats. Beslutet gör att inga pensionärer tycker att 120 kronor är rimligt att betala för maten som serveras, och vi har svårt att se vilken samhällsekonomisk vinst vi gör när alternativet kanske är en tallrik fil, ensam i sitt hem. En av vår tids utmaning är äldres ensamhet och undernäring. Detta beslut är helt fel, särskilt med den kunskapen.

Därför vill vi snarast öppna upp för pensionärer att få äta på våra äldreboenden igen för 80 kronor.

Socialdemokraterna yrkar därför:

- Att kommunfullmäktige beslutar att starta lunch-mötesplatser på samtliga äldreboenden, där ålderspensionärer får äta lunch på vardagar för 80 kronor.

Kommunstyrelsens ordförande
Fabian Sjöberg

Svar på motion gällande lunch för pensionärer på våra äldreboenden

Vi tackar för motionen gällande lunch för pensionärer på våra äldreboenden. För att inte bli alltför djupgående i juridiken lämnar jag själva anledningen till de höjda priserna, men vill ändå påpeka att höjningen inte handlade om annat än risken för otillåten konkurrens på marknaden, alltså inte att göra livet surt för våra äldre.

Det finns dock inget i det beslut som fattats som hindrar att lunch serveras till ett billigare pris där så är nödvändigt, inte heller finns det något som hindrar att hålla lunch-möten. Respektive enhetschef har möjligheten enligt beslutet att reducera priset om det finns skäl för det. Vi är så klart positiva till möjligheten att anordna lunchmöten. Lunchmöten kan, precis så som motionen ger uttryck för, fungera som en viktig del av vårt arbete för att motverka just ensamhet och främja gemenskap bland våra äldre medborgare vilket vi naturligtvis vill uppmuntra verksamheterna till. Det är också tydligt en sådan aktivitet som ett sänkt pris är tänkt att användas till.

Sammanfattningsvis så ser vi motionen som härmed besvarad, samtliga av motionens förslag är möjliga redan idag.

Socialdemokraterna

Motion om att inte sälja ut räddningstjänstens lokaler!

Denna motion gäller fastighet Östhammar 22:18 som idag innehåller Räddningstjänsten, ambulans- och polisstation.

Vi tycker det är olyckligt att fastigheten fortfarande ligger ute till försäljning. Nu har vi kollat av marknaden, och den verkar ju iskall. Dagens osäkra världsläge gör det också extra viktigt är att vi kan ha kontroll och långsiktighet i lokaler för samhällsviktiga verksamheter. Säkerhet och beredskap får inte säljas ut.

Den långa väntetiden på att få bättre anpassade lokaler och de frågetecken som nu finns skapar osäkerhet i våra viktiga samhällsverksamheter. Vill det sig illa, söker de sig någon annanstans och kanske lämnar Östhammar. Det skulle vara en stor förlust för våra invånare. Räddningstjänsten och polisen upprätthåller de kanske viktigaste trygghetsfunktionerna i vår kommun.

I försäljningsprospektet från Svefa AB står bland annat; "Hyresgästerna har önskemål att höja standarden av sina lokaler. Samtliga hyresgäster ser positivt på att teckna nya hyresavtal med längre löptider under förutsättningen att standardhöjande åtgärder i byggnaden garanteras."

Vi vill skapa ett modernt blåljushus!

Vi vill ha kvar ambulansen, brandkåren och polisen i Östhammar!

Socialdemokraterna i Östhammars kommun yrkar därför:

- Att den aktuella fastigheten (Östhammar 22:18) tas bort från försäljning.
- Att lokalen rustas och anpassas.
- Att nya hyresavtal tecknas som speglar kommunens kostnader för lokalanpassningar och renoveringar.

Lisa Norén (S) för Socialdemokraterna i Östhammars kommun 2024-02-26

Samhällsbyggnadskontoret
Stefan Lundström

Underlag till svar på motion om att inte sälja ut räddningstjänstens lokaler

Lisa Norén (S) yrkar i motion daterad 2024-02-26:

- Att den aktuella fastigheten (Östhammar 22:18) tas bort från försäljning.
- Att lokalen rustas och anpassas.
- Att nya hyresavtal tecknas som speglar kommunens kostnader för lokalanpassningar och renoveringar.

Underlag gällande lagstiftning på området

	LOU	Bygga själva	Extern hyresvärd möjlig	Extern hyresvärd önskvärd
Staten	Ja	Nej	Ja	Nej
Räddningsnämnden (UA, Tierp, Östhammar)	Nej	Nej	Ja	Nej
Regionen	Ja	Ja	Ja	Nej

Polismyndigheten gick i november 2024 ut med en RFI (efterfrågan av information) till marknaden rörande en upphandling av hyresvärd i Östhammar. Polisen behöver bygga ett relativt stort komplex med en beräknad nyproduktionskostnad på runt 130 miljoner.

En ny brand- och ambulansstation beräknas kosta ca 180 miljoner.

Underlag gällande kommunens verksamhet på området

Östhammars kommuns fastighet (Östhammar 22:18) kräver omfattande renovering, så omfattande att verksamhet inte kan vara kvar på platsen under tiden pga. tex sanering av miljöfarliga byggnadskomponenter och därmed kostar renovering och evakuering av de tre blåljusmyndigheterna totalt sett ca 10% mer än nyproduktion.

Förvaltningen jobbar därför mycket brett och har i dagsläget inget annat besked att lämna än att arbete pågår för att hitta den bästa och mest kostnadseffektiva lösningen för både blåljusmyndigheterna och kommunen för att sedan återkomma med ett underlag för politiskt beslut om framtiden.

Motion

Roslagens luftvärnsregemente LV 3 ska återuppstå i Östhammars kommun.

Bakgrund

Roslagens luftvärnsregemente, LV3, låg i vår grannkommun Norrtälje och lades ned den 30 juni 2000 i den allmänna nedrustningen av Sverige. Att ta bort värnpliktsarmén, som dåvarande regering beslutade 16 juni 2009 var något som Vänsterpartiet reserverades sig mot. I riksdagsdebatten den 13 maj 2013 framförde Torbjörn Björlund att ett återinförande av allmän värnplikt var ett måste. Det är en ståndpunkt som Vänsterpartiet fortfarande står fast vid.

Att Östhammars kommun stoltserar med att hissa NATO flaggan är helt betydelselöst om det inte finns några förband att hissa den för i vår kommun. Men vårt inträde i den organisationen gjorde att just vår kommun blev extra utsatt för risken att få ett luftangrepp mot våra kärnkraftsanläggningar i Forsmark. Det som skulle öka vår säkerhet med medlemskapet i alliansen kan tyvärr bli tvärt om med nuvarande ledning i USA. Osäkerheten är stor och vi måste se om vårt eget försvar i första hand och om några NATO-trupper från andra sidan Atlanten förstärker våra soldater så är det bara bonus.

Det finns flera skäl varför ett luftvärnsregemente skall etableras just i vår kommun. Hälften av landets kärnkraftsreaktorer finns i vår kommun och vi skall deponera allt radioaktivt avfall här. Ett av de mål som Putins Ryssland har riktat in sig på är just infrastruktur och kraftproduktion. Kärnkraftverket i Zaporizjzja har Ryska styrkor omringat och hotar med att stänga eller spränga i luften. Den Ukrainska befolkningen har genomlevt 3 vintrar med elbrist och hot om härdsmläta som skulle göra stora områden obeboeliga. Med erfarenheterna om det plötsliga anfallet som Ryska trupper gjorde 24 februari 2022 mot Ukraina är det troligt att ett anfall kommer överraskande. Kärnkraftverk är ett uttalat anfallsmål för en Rysk angripare. Det faktum att kommunen har en modern hamnanläggning är något som en angripare säkert väger in vid en attack. Inom någon timmes körtid ligger Sveriges fjärde största stad med flygflottilj, norra stambanan och E4 är inom räckhåll för en angripare är andra skäl för ett eller flera militära förband i regionen.

Ett stationärt LV förband skulle inte bara vara ett bra försvar runt kraftanläggningen utan också säkra luftförsvaret runt Uppsala och Stockholm. Även försörjningen av skjutfält inom närområdet finns på Vaddö och Marma skjutfält. Dessa ligger inom några timmars transportavstånd. Hur än ett nytt förband skall återuppstå så måste försvarsmakten köpa in mark. Nya kaserner och ekonomibyggnader måste uppföras. Det som en gång fanns är sålt och är idag utbildningscentrum och handelscentrum.

Om Roslagens regemente skall kunna återuppstå så är det ytterst lämpligt att det ligger just i Roslagen vilket Östhammar är en del av. Där har vår kommun flera fördelar jämfört med både Vaxholm, Österåker och Norrtälje.

Exakt var i vår kommun ett regemente skall etableras är något som försvarsmakten får utreda. Om man jämför med tidigare lokaliseringar så finns det gott om plats för ett LV förband i kommunen. Det skulle ge Östhammars kommun runt 500 nya jobb inom regementet. Med alla kringjobb skulle flera hundra nya kommuninvånare ha sin försörjning här. Det skulle påverka demografin i positiv riktning och skolorna skulle öka sitt elevunderlag o.s.v.

Därför yrkar Vänsterpartiet Östhammar att:

- Östhammarskommun gör en hemställan till regeringen och försvarsmakten att etablera ett LV regemente i Östhammars kommun.
- Kommunledningen arbetar aktivt för att ett regemente blir verklighet.
- Kommunledningen arbetar för att VA och annan kommunal infrastruktur planeras och prioriteras för militärförläggningen.
- Före 2030 skall första spadtaget för ett regemente vara taget.

Pernilla Grahn

Gruppledare Vänsterpartiet Östhammar

Freddie Eriksson

Ordförande Vänsterpartiet

Östhammar

Ärendebeskrivning

Motion från vänsterpartiet, Pernilla Grahn.

Vänsterpartiet i Östhammars kommun har inkommit med en motion om att Roslagens luftvärnsregemente LV 3 ska återuppstå i Östhammars kommun.

Vänsterpartiet Östhammar yrkar att

- Östhammars kommun gör en hemställan till regeringen och försvarsmakten att etablera ett LV regemente i Östhammars kommun.
- Kommunledningen arbetar aktivt för att ett regemente blir verklighet.
- Kommunledningen arbetar för att VA och annan kommunal infrastruktur planeras och prioriteras för militärförläggningen.
- Före 2030 skall första spadtaget för ett regemente vara taget.

Svar på motion: Roslagens luftvärnsregemente LV 3 ska återuppstå i Östhammars kommun

Vi tackar för motionen och uppskattar engagemanget för att säkerställa Försvarsmaktens närvaro i Östhammars kommun. Frågan om återetablering av ett luftvärnsregemente är i grunden en fråga för Försvarsmakten och Regeringen, då sådana beslut ligger inom den nationella försvarspolitikens ram och inte inom kommunens ansvarsområde. Försvarsmakten har de senaste åren genomfört omfattande förändringar och anpassningar av sin verksamhet för att stärka Sveriges försvarsförmåga, vilket inkluderar både en ökning av den operativa beredskapen, en geografisk omfördelning av förband och ett medlemskap i NATO. Detta sker främst med hänsyn till de säkerhetspolitiska förändringarna i omvärlden, särskilt i relation till Rysslands krig i Ukraina och andra hotbilder mot Sveriges säkerhet.

Det är därför viktigt att förstå att Försvarsmaktens beslut om etablering av nya förband, omstrukturering av befintliga enheter eller förändring av dess närvaro i olika delar av landet sker utifrån Försvarsmaktens bedömning av det nationella säkerhetsläget och de strategiska behov som identifieras på central nivå. För närvarande har Försvarsmakten genomfört en omfattande modernisering av sin verksamhet, vilket inkluderar förslag om att stärka den militära närvaron i olika delar av Sverige. Försvarsmakten arbetar idag med att återuppbygga och förstärka förmågan att möta ett brett spektrum av hot, och detta inkluderar både stationering av nya förband och upprustning av befintliga enheter. Dock är det Försvarsmakten som gör en behovsbedömning och det är deras beslut om var och hur förband ska stationeras. Det är också viktigt att beakta att Försvarsmakten, i samband med etablering av nya förband, genomför omfattande analyser av logistik, tillgång på mark och den operativa miljön, vilket gör att lokalisering och infrastrukturplanering är komplexa och ofta långsiktiga processer.

Det är klart att kommunens geografiska läge, särskilt med tanke på de strategiskt viktiga kärnkraftsanläggningarna i Forsmark, gör Östhammar till en viktig plats för Sveriges

nationella säkerhet. Kommunen har även en modern hamnanläggning och andra infrastrukturella fördelar. Detta innebär att kommunen på olika sätt kan spela en roll i att säkerställa den civila beredskapen och samverkan med statliga myndigheter, inte minst Försvarsmakten.

Om Försvarsmakten skulle bedöma att det finns behov av ett luftvärnsregemente i Östhammars kommun, är kommunen beredd att tillmötesgå behovet av planering och infrastruktur, exempelvis inom områden som VA och annan samhällsservice som kan vara relevant för en sådan etablering. Kommunen har erfarenhet av samverkan med Försvarsmakten och är beredd att delta i en konstruktiv dialog om hur en eventuell etablering skulle kunna genomföras.

Beslutsunderlag

Inkommen motion från vänsterpartiet, Pernilla Grahn

Motion om att införa en policy i Östhammars kommun för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Tiotusentals människor, främst flickor och kvinnor men även pojkar och män, lever i dag i ofrihet mitt i det svenska samhället. De övervakas dagligen i detalj av sin familj eller av självutnämnda moralväktare.

Det här sker varje dag, i hela Sverige, från de stora städernas stadsdelar till mindre orter. Östhammars kommun är troligen inget undantag.

Att bryta det hedersrelaterade förtrycket är en av vår tids största frihetsfrågor. Det handlar om att alla, oavsett kön och oavsett familjebakgrund, ska kunna få del av rätten att bestämma över sin egen framtid. Varje flicka och pojke, kvinna och man ska få bestämma över sitt eget liv.

Alla nivåer av samhället måste sända ett glasklart budskap att kulturella sedvänjor och traditioner aldrig får ges företräde framför grundläggande värderingar om jämlikhet och allas människors rätt att styra sina egna liv.

Samhället har blundat allt för ofta för detta förtryck. Vet vi hur det ser ut i vår kommun? Vid sidan av de viktiga lagskärpningar som görs av regeringen, vill vi att Östhammars kommun intensifierar arbetet med att motarbeta hedersförtryck. I Östhammars kommun ska vi reagera och agera omedelbart vid minsta tecken om förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck. Kommunens politiker bör därför fatta ett tydligt inriktningsbeslut om att bekämpa alla former av våld och förtryck med särskilt fokus på det hedersrelaterade förtrycket.

Vår liberala dröm är att Östhammars kommun ligger i framkant för att förebygga och agera vid minsta misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck

Därför yrkar jag:

- Att Östhammars kommun ska införa en policy för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck
- Att Östhammars kommun genomför en enkät bland anställda som möter barn, unga och utsatta om i vilken utsträckning de möter hedersrelaterad problematik och vilka behov av stöd de har.
- Att Östhammars kommun inventerar antalet barn som förts bort eller som riskerar att föras utomlands.
- Att Östhammars kommun tar ett ansvar för att all berörd personal får mandat och utbildning för att kunna agera kraftfullt.

Österbybruk februari 2024

Irmeli Bellander
Gruppledare L Östhammar

Kommunstyrelsens ordförande
Fabian Sjöberg

Motionssvar om att införa en policy i Östhammars kommun för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Det hedersrelaterade våldet är något som berör och upprör oss alla. Det är tydligt att de som utsätter sina familjemedlemmar för detta varken har förstått eller tagit till sig de demokratiska och grundläggande värderingar vi har i Sverige. Som kommun har vi en del i ansvaret för våra invånares trygghet och säkerhet. Vår del rör det förebyggande arbetet. Detta görs i stora delar i t ex skolverksamheten genom utbildning. Här har både skollagen och läroplanen tydliga inslag om den här typen av problematik men även om de grundläggande värderingar och demokratiska principer som gäller i Sverige. Socialtjänsten kan tänkas komma i kontakt med människor utsatta för hedersvåldsproblematik. Där är det viktigt att kunna känna igen signalerna och tecknen på detta. Här vill jag även ge lite uppmärksamhet till Nexus som är ett regionalt resurscentrum för just hedersrelaterat våld och finns till som resurs till kommunerna i Uppsala län dit vi kan hänvisa människor som är utsatta eller fortbilda de av våra medarbetare som kan tänkas komma i kontakt med problematiken. Sedan ska vi inte glömma att det är Polisens område att beivra och upptäcka brott.

För att besvara motionens yrkanden så ser jag idag inget behov av något övergripande styrande dokument motsvarande policy, det ger inget för den enskilde att arbeta med eller möjligheter att se problemen där de finns. Vi ställer oss dock positiva till att de nämnder som närmare berörs tillser att det finns riktlinjer till stöd för de medarbetare som arbetar inom områden där problematiken finns.

Även om det skulle vara intressant och möjligen behjälpligt att få en övergripande bild av hur stort problemet är inom vår kommun så ser jag inte att en enkät skulle hjälpa i det avseendet, jag är dock säker på att de medarbetare som stött på problematiken i sådana fall har tagit hand om det på ett därför lämpligt sätt. Att göra en inventering tror jag helt enkelt inte är möjligt utan att lägga enorma resurser på att försöka hitta de fallen som det skulle röra sig om vilket vi inte har och dessutom är vi då inne på vad som snarast är att likna vid polisiära uppgifter. Att göra tillägg till befintliga enkäter med frågor som berör den här typen av problematik är dock något som bör ses över, en möjlighet är skolenkäten som går ut varje år. Att föra register över de som riskerar att föras utomlands landar förmodligen dessutom utanför vad gränserna för vad lagstiftningen medger.

Den personal som behöver fortbilda sig i ämnet behöver naturligtvis göra det, men jag ser inte det som något att besluta om på den här nivån utan snarare något som respektive medarbetare och chef får diskutera utifrån befintlig kompetens och arbetsuppgifter.

Slutligen vill jag ändå tacka för en motion om ett viktigt och aktuellt ämne.

§ 5

Dnr ITN/2024:3

Årsredovisning för IT-nämnden 2024**Beslut**

IT-nämnden beslutar

att godkänna årsredovisningen för IT-nämnden år 2024 med komplettering av redovisning av budet för 2024, samt

att överlämna den till respektive samverkande kommun.

Sammanfattning av ärendet

IT-nämnden redovisar ett resultat för 2024 om 0 tkr. Ett tillskott under året på 3 936 Tkr behövdes på grund av högre licenskostnader. Årsomsättningen för IT-nämnden var 91 176 Tkr.

Barnrättsekvenser

Barnrättsekvenser saknas då barn och unga inte bedöms påverkas av beslutet.

Mål och uppdrag

- Beslutet bidrar till delmål 16.3 Kommunkoncernens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar.

Delmålen och de särskilda uppdragen finns i sin helhet i budgetdokumentet på tierp.se

Beslutsunderlag

- Handläggarens tjänsteutlåtande
- Årsredovisning för IT-nämnden 2024

Beslutet skickas till

- Kommunstyrelsen Tierps kommun
- Östhammars kommun
- Älvkarleby kommun
- Heby kommun
- Knivsta kommun

Årsredovisning för IT- nämnden 2024

Innehållsförteckning

Verksamhetens uppföljning	3
Nationella nyckeltal och verksamhetens nyckeltal.....	3
Särskilda uppdrag verksamheterna	5
Verksamheternas rapporter	6

Verksamhetens uppföljning

Nationella nyckeltal och verksamhetens nyckeltal

Agenda 2030 är FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling som syftar till att utrota fattigdom, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och säkerställa ett varaktigt skydd för vårt klimat och vår miljö till år 2030. Det är den mest ambitiösa överenskommelsen för hållbar utveckling som världens ledare någonsin har antagit.

IT-centrums målarbete utgår dels ifrån Agenda 2030, dels ifrån särskilda verksamhetsspecifika mål.

Kommun och inflytande

16.2 Kommunens verksamheter ska vara effektiva, transparenta och rättssäkra.

IT-centrums IT-stab har ett tydligt fokus på att utveckla verksamheten för att skapa en effektivare, mer transparent och rättssäker IT-leverans och systemlivscykelhantering.

IT-centrum, i samverkan med medlemskommunernas digitaliseringsstrategier samt gemensam service, arbetar för en mer adekvat systemlivscykelhantering och förändringshantering. (IT-nämnd)

17.1 Kommunens samverkan och partnerskap med andra kommuner, Region Uppsala, företag och civilsamhälle ska öka.

Arbetet som påbörjades under 2021 är nu inne i sin andra fas och IT-centrum har fortsatt arbetet med så kallad samsourcing, det vill säga hemtagning av outsourcad drift och support från tredjepartsleverantör. Detta är ett komplext arbete med många involverade parter. Arbetet bedöms att vara klart i slutet av 2025.

Barnomsorg och utbildning

4.2 Alla barn ska erbjudas en likvärdig grundskola av god kvalitet som leder till relevanta och ändamålsenliga kunskaper.

IT-centrum tillhandahåller enhetlig IT-utrustning och support till samtliga medlemskommuners skolverksamheter samt arbetar för samverkan för enhetlig digitalisering via dedikerat förvaltningsstöd inom IT-centrum.

Förmågeanalys och -planering gällande digitalisering inom utbildning skulle kunna bidra till ett mer adekvat och sammanhållet administrativt verksamhetsstöd. Arbetet med att möjliggöra AI inom skolsystemet undersöks tillsammans med medlemskommunernas utbildningsverksamheter.

IT-centrum, i samarbete med medlemskommunerna, analyserar och utvecklar skolutrullningsprocessen.

(IT-nämnd)

Bo, trafik och miljö

7.2 Minska kommunens energiförbrukning, bland annat genom energieffektivisering.

IT-centrum, i enlighet med marknaden i övrigt, arbetar aktivt med så kallad virtualisering av IT-miljön, det vill säga flertalet programvara driftsätts på samma enskilda maskinvara, vilket möjliggör ökad energieffektivisering.

Arbete med att utveckla upphandlingsunderlag för att tydligare ställa särskilda krav kring energiförbrukning såväl internt inom medlemskommunerna som externt vid utveckling av den teknik och de tjänster som IT-centrum nyttjar har påbörjats.

(IT-nämnd)

9.2 Genom upphandling styra mot renare och smartare teknik.

IT-centrum har, genom strategiskt inköpsarbete, övergått till så kallade funktionsupphandling samt att kravställa leverantörer utifrån relevanta ISO-standarder.

(IT-nämnd)

12.1 Minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

IT-centrum har ramavtal för återtag av all IT-utrustning. (IT-nämnd)

13.1 Senast år 2045 ska kommunen inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser.

IT-centrum, genom sitt strategiska inköpsarbete, arbetar med att skapa förutsättningar för hållbar IT inom medlemskommunerna. Avsikten är att minimera miljöpåverkan utmed hela den tekniska livscykeln från utveckling, produktion, förvaltning till avveckling. (IT-nämnd)

Kommunen som arbetsgivare

3.9 Minskad sjukfrånvaro i kommunens verksamhet.

Strukturerat arbetsmiljöarbete med stöd av tredje part har medfört såväl en sundare arbetsplats som en starkare kultur.

Särskilda uppdrag verksamheterna

Kommun och inflytande

Status	Särskilda uppdrag
	6.1.c Digitaliseringstakten inom kommunens verksamheter ska öka för att uppnå bättre service gentemot medborgare, verksamhetseffektivisering samt ge möjligheter för nya servicelösningar.

Kommentar

IT-centrum arbetar aktivt tillsammans med medlemskommunernas digitaliseringsstrategiska grupp och digitaliseringsrådet för att finna samarbetsformer och processer för att säkerställa en effektiv digitalisering för såväl medborgare, medarbetare som näringslivet.

Bo, trafik och miljö

Status	Särskilda uppdrag
	6.3.c Källsortering av avfall ska införas i kommunens samtliga verksamheter under 2022.

Kommentar

IT-centrum arbetar aktivt med strukturerat återtag av maskinvara och har rutiner och leverantörsavtal för återtag av uttjänt hårdvara.

Kommunen som arbetsgivare

Status	Särskilda uppdrag
	6.7.d Alla verksamheter ska verka för att möjliggöra för fler deltidsbrandmän (RIB) bland kommunens medarbetare.

Kommentar

IT-centrum har för närvarande ingen medarbetare som arbetat som deltidsbrandman, men ser inga problem att möjliggöra det om behov uppstår.

Verksamhetens rapporter

(tkr)	Årsutfall 2024	Årsbudget 2024	Årsavvikelse 2024	Årsprognos 2024	Prognosavvikelse	Årsutfall 2023
Taxor & avgifter						
Övriga intäkter (inkl tillskott)	91 176	86 357	4 819	90 069	1 107	82 491
Summa intäkter	91 176	86 357	4 819	90 069	1 107	82 491
Personalkostnader	-35 094	-40 795	5 701	-34 637	-457	-33 005
Material	-699	-448	-251	-698	-1	-1 007
Tjänster	-51 494	-41 564	-9 930	-51 184	-310	-45 615
Övriga kostnader	-160	-28	-132	-28	-132	-132
Kapitalkostnader	-135	-140	5	-140	5	-101
Avskrivningar	-3 535	-3 304	-231	-3 304	-231	-2 553
Summa kostnader	-91 117	-86 279	-4 838	-89 991	-1 126	-82 413
Verksamhetens nettokostnader	59	78	-19	78	-19	78
Finansiella intäkter						
Finansiella kostnader	-59	-78	19	-78	19	-78
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0	0
Extraordinära poster						
Årets resultat	0	0	0	0	0	0

Verksamheternas investeringsrapport

Enhet	Årsutfall 2024	Årsbudget 2024	Årsavvikelse 2024	Årsprognos 2024	Prognosavvikelse	Årsutfall 2023
Administration	0	-500	500	-500	500	0
Drift	-5 607	-2 000	-1 022	-2 000	-1 022	-3 022
Nät	0	-1 000	1 000	-1 000	1 000	0
Summa verksamheten	-5 607	-3 500	478	-3 500	478	-3 022

Analys och kommentar till utfall januari-december 2024

IT-Centrum har gått på budget 2024.

Ett tillskott på 3 936 Tkr till budgeten behövdes från kommunerna under året pga. kostnadsökning på 35 % vid nytecknande av Microsoftlicenser, vilket berodde på två faktorer:

1. Valutakursjustering – Från 2022 baseras Microsofts prissättning på dollarkursen, vilket har lett till högre kostnader på grund av den svaga svenska kronan.
2. Generella prisökningar – Microsoft har höjt priserna beroende på licenstyp, med öknings mellan 5–25 %.

Resultat per kommun

		27,4%	8,7%	17,0%	22,8%	24,1%	
Kategori	Kostnad	Tierp	Älvkarleby	Heby	Knivsta	Östhammar	Bolag
Medlemsavgift	Kostnader för arbetskraft	-8 246	-2 618	-5 116	-6 861	-7 253	
	<i>Basbelopp</i>	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	
	Köp av tjänst Gem service (Vårdskap Tierp)	-274	-87	-170	-228	-241	
	Konsultkostnader	-2 095	-665	-1 300	-1 743	-1 843	
	Förbrukningsmaterial	-283	-90	-176	-236	-249	
	Övriga kostnader	-116	-37	-72	-97	-102	
	Kapitalkostnader, avskr, ränta (servermiljö T/Ä/Ö)	-1 012	-321	-628	-842	-890	
	Advania (Servermiljö K/H och WAN-länkar)	-1 210	-384	-751	-1 007	-1 064	
Summa medlemsavgift		-14 236	-5 203	-9 212	-12 013	-12 641	0
Kommunspecifikt	Extern drift (Advania)			-4 176	-4 176		
	Kapitalkostnader (T/Ä)	-18	-18				
	Nät och kommunikation	-213	-666	-1 367	-971	-72	
	Nät och kommunikation (fördelningsnyckel)	-29	-9	-18	-24	-25	
Summa kommunspecifikt		-260	-693	-5 561	-5 171	-97	0
IT-tjänsteavtal	Licenser	-6 294	-1 998	-3 905	-5 237	-5 536	
	<i>Licenser kommunala bolag akt 057</i>						<i>Finansieras av AB Tierpsbyggen, Tierps Energi och miljö AB och AB Älvkarlebyhus</i>
	Supp serv underhållsavtal	-523	-166	-325	-436	-460	-787
	Växel telefoni	-116	-37	-72	-96	-102	
Summa IT-tjänsteavtal				-4 301	-5 769	-6 098	-787
Summa kostnader		-21 428	-8 097	-19 074	-22 953	-18 837	-787
	Lönebidrag	64	20	40	53	56	
Summa nettokostnad		-21 365	-8 077	-19 034	-22 900	-18 780	-787
	Intäkter medlemsavgift	14 418	4 723	9 326	12 166	12 803	
	Intäkter kommunspecifikt	100	691	4 933	4 484	111	
	Intäkter IT-tjänsteavtal	6 051	2 304	3 754	5 035	5 322	
	Försäljning av verksamhet						787
Summa intäkter		20 569	7 718	18 013	21 685	18 236	787
	Extradebitering	-796	-359	-1 022	-1 215	-545	0

Nämnd
Överförmyndarnämnden

Datum:
2025-01-30

Nämndbehandlad/nämndbehandlas:
2025-02-10

Handläggare:
Anna Strandberg

Bokslut 2024

Gemensam nämnd

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	21,0	-0,1	1,0	0,1
Flyktningmottagande	2,3	0,1	-0,2	0,1
Övriga verksamheter	0,0	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	23,4	0,1	0,8	0,3

Nämndens analys - sammanfattning

Periodens resultat per december är ett överskott om 0,1 miljoner kronor vilket är en positiv avvikelse i förhållande till budget. Det beror på antal huvudmän för ensamkommande är något lägre än budgeterat, alltså en volymminskning.

Förvaltningen har inte haft några investeringar år 2024.

Resultat per verksamhet

Politisk verksamhet har ett underskott om 0,1 miljoner kronor, vilket är en negativ avvikelse i förhållande till budget för perioden. Detta beror på att kansliet har haft högre verksamhetskostnader. Flyktningmottagande har däremot ett överskott om 0,1 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse i förhållande mot budget. Det beror på att antal huvudmän för ensamkommande är lägre än budgeterat. I budget hade vi 45 ärenden men utfallet per sista december är 29 aktiva ärenden, en volymminskning som motsvarar ca 35 % jämfört med budget.

Uppsala kommun

I analysen för Uppsala kommun ingår det gemensamma resultatet. Därtill kommer de intäkts- och kostnadsposter som endast gäller Uppsala kommun. Det är reglerande av under/överskott gentemot de andra kommunerna, kostnad för Uppsalas politiker och bidrag från Migrationsverket.

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	21,0	-0,3	0,5	-0,1
Flyktingmottagande	2,3	0,3	-0,1	0,2
Övriga verksamheter	0,0	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	23,4	0,0	0,4	0,1

Nämndens analys - sammanfattning

Periodens resultat per december är i linje med budget.

Förvaltningen har inte haft några investeringar år 2024.

Resultat per verksamhet

Politisk verksamhet har ett underskott om 0,3 miljoner kronor, vilket är en negativ avvikelse i förhållande till budget för perioden. Detta beror på att kansliet har haft högre verksamhetskostnader. Flyktingmottagande har däremot ett överskott om 0,3 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse i förhållande mot budget. Det beror på att antal huvudmän för ensamkommande är lägre än budgeterat. I budget hade vi 45 ärenden men utfallet per sista december är 29 aktiva ärenden, en volymminskning som motsvarar ca 35 % jämfört med budget.

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

Plats och tid

KS-salen, Stadshuset, kl. 14:00-14.55
Måndagen den 10 februari 2025

Beslutande

Ingrid Burman (V) Uppsala	ordförande
Bertil Brunn (S) Uppsala	ledamot
Lotta Carlberg (C) Tierp	ledamot
Kjell Hansson (S) Enköping	ledamot
Lars Gunnar Gardetoft (KD) Uppsala	ledamot
Christian Nordberg (M) Håbo	ledamot
Heikki Tiitinen (KD) Enköping	ledamot
Agneta Bergström (S) Älvkarleby	ledamot
Hans-Göran Björk (KD) Heby	tjg. ersättare
Inger Liljeberg-Kjelsson (M) Uppsala	tjg. ersättare
Anna Högberg (M) Älvkarleby	tjg. ersättare

Övriga deltagande

Soroor Moetazed (MP) Enköping	ersättare
Gerd Sköldestig (S) Enköping	ersättare
Thomas Folkesson (S) Uppsala	ersättare
Solweig Lundkvist (S) Håbo	ersättare

Kristina Lindgren	handläggare
--------------------------	--------------------

Ej närvarande

Gunilla Hamrin (S) Heby	ledamot
Kristina Trusse (KNU) Knivsta	ledamot
Maria Nyström (KD) Östhammar	ledamot
Anna Koskela Lundén (L) Knivsta	ersättare
Patrik Kjellin (S) Uppsala	ersättare
Marielle Bredberg (S) Tierp	ersättare
Roger Lamell (S) Östhammar	ersättare

Susanna Sandström	chef
Sofi Mååg	sekreterare

Utses att justera

Justerings plats och tid

Uppsala 2025-02-18 kl. 10:00

Underskrifter

Sekreterare

Sofi Mååg

Paragraf nr 46-60

Ordförande

Ingrid Burman

Justerande

Lotta Carlberg**ANSLAG/BEVIS**

Organ

Protokollet är justerat avseende § 46-60

Överförmyndarnämnden

Sammanträdesdatum

2025-02-10

Datum för anslags uppsättande

2025-02-18 Datum för anslags nedtagande **2025-03-12**

Förvaringsplats för protokollet

Överförmyndarförvaltningen

Underskrift

Sofi Mååg

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 57

Bokslut och analys

Överförmyndarnämnden beslutar

att lägga rapporten till handlingarna

Föredragande

Susanna Sandström

Sammanfattning

Periodens resultat per december är ett överskott om 0,1 miljoner kronor vilket är en positiv avvikelse i förhållande till budget. Det beror på antal huvudmän för ensamkommande är något lägre än budgeterat, alltså en volymminskning. Förvaltningen har inte haft några investeringar år 2024.

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum

Plats och tid

KS-salen, Stadshuset, kl. 14:00-14.55
Måndagen den 10 februari 2025

Beslutande

Ingrid Burman (V) Uppsala	ordförande
Bertil Brunn (S) Uppsala	ledamot
Lotta Carlberg (C) Tierp	ledamot
Kjell Hansson (S) Enköping	ledamot
Lars Gunnar Gardetoft (KD) Uppsala	ledamot
Christian Nordberg (M) Håbo	ledamot
Heikki Tiitinen (KD) Enköping	ledamot
Agneta Bergström (S) Älvkarleby	ledamot
Hans-Göran Björk (KD) Heby	tjg. ersättare
Inger Liljeberg-Kjelsson (M) Uppsala	tjg. ersättare
Anna Högberg (M) Älvkarleby	tjg. ersättare

Övriga deltagande

Soroor Moetazed (MP) Enköping	ersättare
Gerd Sköldestig (S) Enköping	ersättare
Thomas Folkesson (S) Uppsala	ersättare
Solweig Lundkvist (S) Håbo	ersättare

Kristina Lindgren	handläggare
--------------------------	--------------------

Ej närvarande

Gunilla Hamrin (S) Heby	ledamot
Kristina Trusse (KNU) Knivsta	ledamot
Maria Nyström (KD) Östhammar	ledamot
Anna Koskela Lundén (L) Knivsta	ersättare
Patrik Kjellin (S) Uppsala	ersättare
Marielle Bredberg (S) Tierp	ersättare
Roger Lamell (S) Östhammar	ersättare

Susanna Sandström	chef
Sofi Mååg	sekreterare

Utses att justera

Justerings plats och tid

Uppsala 2025-02-18 kl. 10:00

Underskrifter

Sekreterare

Sofi Mååg

Paragraf nr 46-60

Ordförande

Ingrid Burman

Justerande

Lotta Carlberg**ANSLAG/BEVIS**

Organ

Protokollet är justerat avseende § 46-60

Överförmyndarnämnden

Sammanträdesdatum

2025-02-10

Datum för anslags uppsättande

2025-02-18 Datum för anslags nedtagande **2025-03-12**

Förvaringsplats för protokollet

Överförmyndarförvaltningen

Underskrift

Sofi Mååg

Justerare

Utdragsbestyrkande

§ 57

Bokslut och analys

Överförmyndarnämnden beslutar

att lägga rapporten till handlingarna

Föredragande

Susanna Sandström

Sammanfattning

Periodens resultat per december är ett överskott om 0,1 miljoner kronor vilket är en positiv avvikelse i förhållande till budget. Det beror på antal huvudmän för ensamkommande är något lägre än budgeterat, alltså en volymminskning. Förvaltningen har inte haft några investeringar år 2024.

Överförmyndarnämnden
Rapport

Datum:
2025-02-10

Ansvarig:
Susanna Sandström

Överförmyndarnämndens sammanställda analys inför årsredovisningen

Viktiga händelser under året

Digitala välfärdstjänster

Sen några år tillbaka finns en digital färdplan för överförmyndarnämndens verksamhetsutveckling. Syftet med den digitala färdplanen är att säkerställa en långsiktig planering för att nämndens tillsynsarbete fortsatt genomförs på ett rättssäkert och effektivt sätt. Den digitala färdplanen är en strategisk planering av samordningsbehov, omvärldsbevakning och nyttjande av resurser på ett strukturerat sätt. I slutet av 2024 gjordes en utvärdering av genomförda utvecklingsarbeten och vi insåg att vi uppfyllt det mest i den digitala färdplanen. Under 2025 kommer förvaltningen därför att arbeta med att ta fram nya mål och åtgärder på digitaliseringsens område.

Utvecklingen av digitala välfärdstjänster ska enligt nämnden främst syfta till ökad samhällsnytta samt ändamålsenliga och effektiva verktyg för nämndens målgrupp. Vår målgrupp är i störst utsträckning ställföreträdarna som behöver välfungerade e-tjänster och enkla kontaktvägar med förvaltningen. Men vi har också en stor målgrupp kommuninvånare som har god man eller förvaltare. Denna målgrupp måste vi ta särskild hänsyn till när vi jobbar med digitala välfärdstjänster för att motverka digitalt utanförskap och skapa tillgänglighet även för dom som inte har tillgång eller förmåga att använda e-tjänster och digitala verktyg. Av denna anledning har vi till exempel utvecklat en möjlighet att ansöka om god man digitalt utan att behöva signera med bank-id, samtidigt som det fortfarande går att söka via blankett.

Under året har vi arbetat med att förenkla processen för den som ansöker om att bli god man. Vi har idag ett verksamhetssystem där vi hanterar administrationen av nya gode män. Tillsammans med leverantören har vi utvecklat ett digitalt och mobilanpassat kunskapsprov som varje ny god man ska genomföra innan dom blir godkända. Med denna utveckling hoppas vi att fler färdigställer proven och börjar

ta uppdrag. Vi har också tagit fram en digital utbildning för den som behöver lära sig att redovisa.

Vi har under årets reviderat förvaltningens informationshanteringsplan i syfte att sluta underteckna beslut som inte behöver det. Vi har också utvecklat en robot som hjälper till med att hämta ansökningar som läggs in av medborgare via formulärsvar på Uppsala kommuns hemsida och lägga in dom i vårt verksamhetssystem.

Vi har också upphandlat verksamhetssystem där den vinnande aktören blev samma leverantör vi har i dagsläget. Men i och med de krav vi ställde i upphandlingen har vi fått massor av nya funktioner men inte ökat våra kostnader nämnvärt. Vi har bland annat fått tillgång till en portal där gode män kan kommunicera med oss och ansöka om olika åtgärder. Vi har också fått en integrering direkt mellan vårt verksamhetssystem och Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten direkt via vårt verksamhetssystem.

Framgångsrik rekrytering av ställföreträdare

Under 2025 fick nämnden extra resurser i budget för rekrytering av gode män. Anledningen var långa väntetider och en nedåtgående trend av intresseanmälningar föregående går. Resurserna har gett effekt då förvaltningen lyckats rekrytera fler nya gode män än vårt ursprungliga mål. Framgångarna beror främst på lyckade annonseringskampanjer i sociala medier samt stort engagemang och tid från förvaltningens medarbetare där vi jobbat på flera olika plan samtidigt.

Måluppfyllelse under året

Nämnden har arbetat med alla fyra fokusmålen i Mål och budget. Nämnden har uppfyllt två av dessa helt, ett i hög grad och ett delvis.

Målet som uppfylldes i hög grad kunde inte uppfyllas helt eftersom ett av delmålen var att samtliga årsräkningar skulle vara granskade den 1 september 2024. Förvaltningen nådde målet till 95,2%. Detta får ändå räknas som ett bra resultat med tanke på att förvaltningen fått in fler årsräkningar än väntat och alla årsräkningar var klara per 1 oktober istället. Under denna rubrik ryms även rekryteringsmålet på 80 nya ställföreträdare som vi i år kunde nå, det rekryterades 82 st. Det är en stor ökning mot föregående år då vi rekryterade 58 st på helåret.

Målet som uppfylldes delvis handlar främst om näringslivet och att skapa fler jobb. Eftersom nämnden i sin kärnverksamhet inte jobbar i någon större utsträckning mot näringslivet så kan vi bara arbeta med detta fokusmål delvis. Vi strävar efter att ha en god service och korta handlingstider som underlättar för näringslivet och målet är därför uppnått till den grad vi kan påverka.

Gemensam nämnd

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 2024/08
Politisk verksamhet	21,0	-0,1	1,0	0,1
Flyktningmottagande	2,3	0,1	-0,2	0,1
Övriga verksamheter	0,0	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	23,4	0,1	0,8	0,3

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Periodens resultat per december är ett överskott om 0,1 miljoner kronor vilket är en positiv avvikelse i förhållande till budget. Det beror på antal huvudmän för ensamkommande är något lägre än budgeterat, alltså en volymminskning.

Politisk verksamhet har ett underskott om 0,1 miljoner kronor, vilket är en negativ avvikelse i förhållande till budget för perioden. Detta beror på att kansliet har haft högre verksamhetskostnader. Flyktingmottagande har däremot ett överskott om 0,1 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse i förhållande mot budget. Det beror på att antal huvudmän för ensamkommande är lägre än budgeterat. I budget hade vi 45 ärenden men utfallet per sista december är 29 aktiva ärenden, en volymminskning som motsvarar ca 35 % jämfört med budget.

Uppsala kommun

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2024	Årets resultat 2024	Årets resultat 2023	Helårsprognos resultat 202408
Politisk verksamhet	21,0	-0,3	0,5	-0,1
Flyktingmottagande	2,3	0,3	-0,1	0,2
Övriga verksamheter	0,0	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	23,4	0,0	0,4	0,1

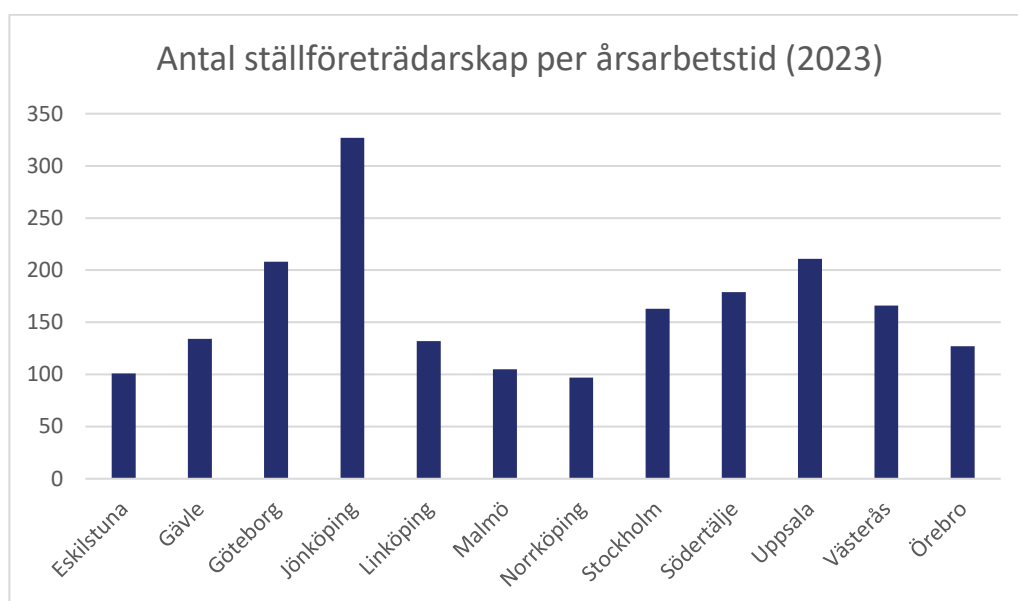
Periodens resultat per december är i linje med budget. Politisk verksamhet har ett underskott om 0,3 miljoner kronor, vilket är en negativ avvikelse i förhållande till budget för perioden. Detta beror på att kansliet har haft högre verksamhetskostnader. Flyktingmottagande har däremot ett överskott om 0,3 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse i förhållande mot budget. Det beror på att antal huvudmän för ensamkommande är lägre än budgeterat. I budget hade vi 45 ärenden men utfallet per sista december är 29 aktiva ärenden, en volymminskning som motsvarar ca 35 % jämfört med budget.

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

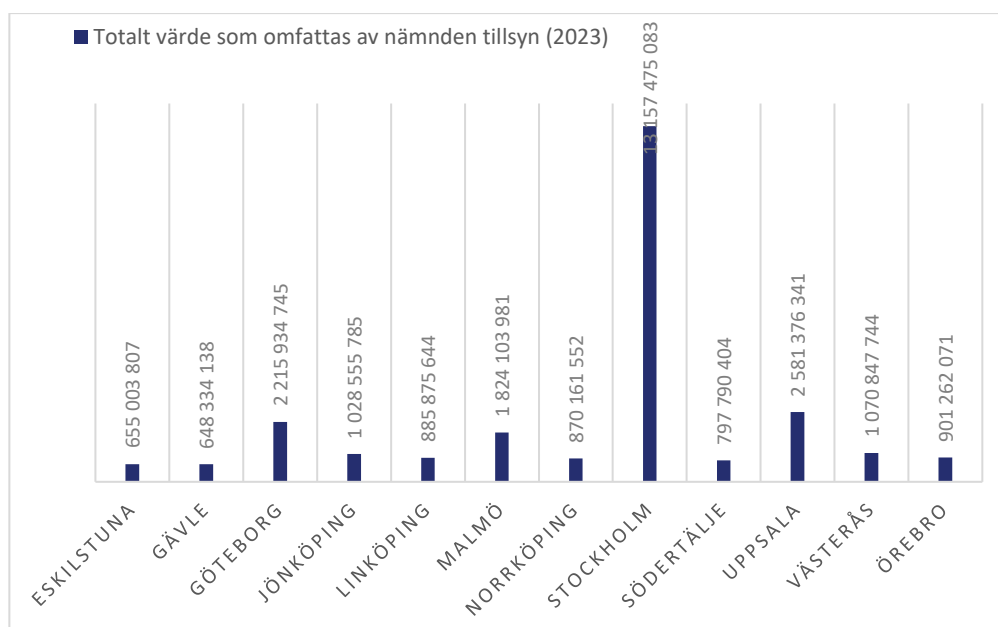
I Uppsala kommuns resultat ingår Uppsalas del av den gemensamma nämndens resultatet, underskott/överskott regleras gentemot övriga kommuner. Därtill kommer de intäkts- och kostnadsposter som endast gäller Uppsala kommun, kostnad för Uppsalas politiker och bidrag från Migrationsverket.

Resultatet per december är ett överskott om 0,1 miljoner kronor vilket betyder att förvaltningen har nyttjat budget i princip enligt plan utan att hamna på underskott. En ekonomi i balans har varit det ekonomiska målet under året samt att resurserna nyttjas till kärnverksamheten samtidigt som det finns utrymme för utveckling och insatser kopplade till arbetsmiljö.

Utvecklingen över tid

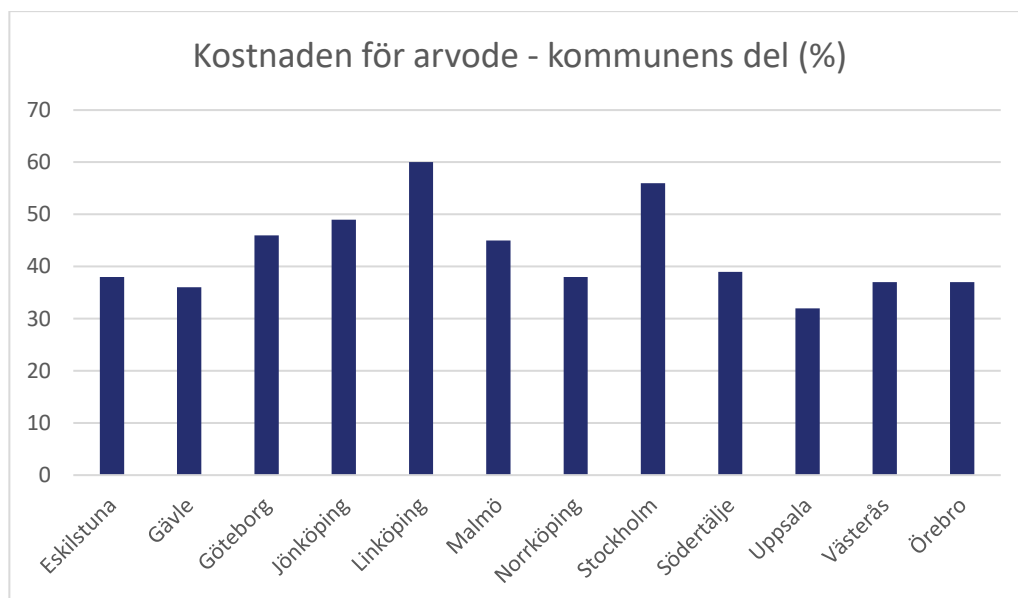

Uppsala läns överförmyndarverksamhet har ungefär samma antal ärenden per anställd som Göteborg av R9-kommunerna (9 kommuner som Uppsala kommun ofta jämför sin verksamhet med), strax över 200 ärenden. Antal ärenden hos den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län är på en relativt stabil nivå och löpande handläggning hinns med utan att stora balanser bildas och utvecklingsarbete kan bedrivas. Statistiken som redovisas är för 2023 eftersom 2024 års statistik inte publiceras av Länsstyrelsen förrän under mars månad 2025.

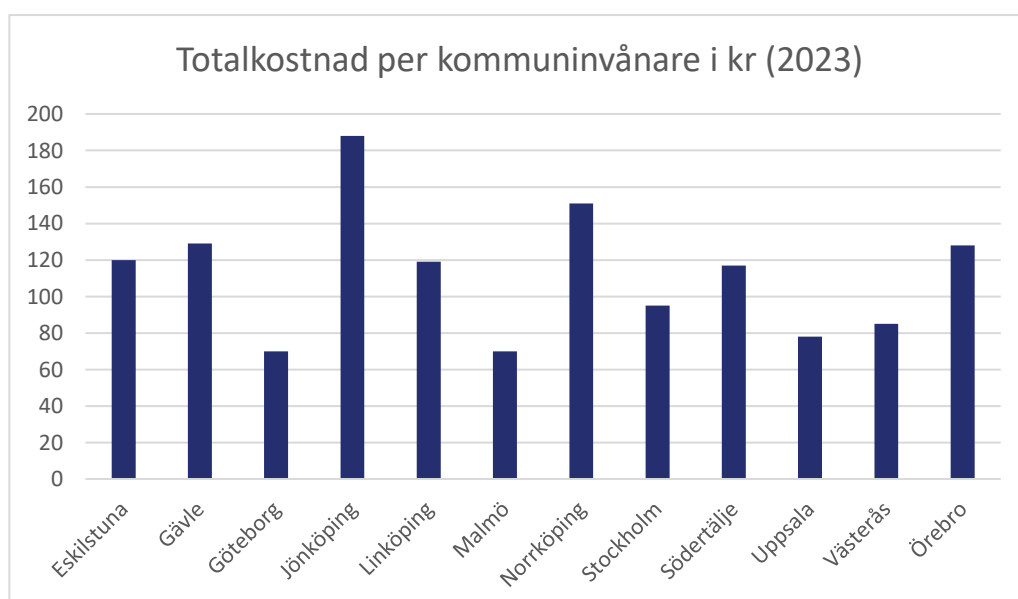

En stor och viktig del av överförmyndarverksamheten är granskningen av gode männens och förvaltarnas årsredovisningar. I samband med granskning av årsredovisningen ska överförmyndaren kontrollera att den enskilde fått nytt av sina inkomster samt eventuellt kapital och att den enskilde inte lidit några rättsförluster. För att göra en bedömning av hur stor inkomst och förmögenhet som respektive överförmyndarverksamhet har tillsyn över är det intressant att titta på det samlade värdet som omfattas av överförmyndarens tillsyn. Stockholms överförmyndare sticker

ut med långt större samlade värden än någon annan överförmyndarverksamhet. Uppsala läns överförmyndarnämnd har tillsyn över närmare 2,6 miljarder kronor vilket är något mer än Göteborgs överförmyndarnämnd. Nämnden har en välutarbetad granskningsrutin och har på de senaste åren utarbetat ett arbetssätt vid granskning av årsräkningar som gör att granskningen även avslutas i tid.

Arvode till gode män och förvaltare är en stor del av nämndens budget. Det är upp till varje överförmyndarnämnd att bestämma vilka arvodesriktlinjer som ska tillämpas. Många överförmyndare tillämpar Sveriges Kommuners och Regioners riktlinjer vilket även överförmyndarnämnden i Uppsala län gör. Vem som är betalningsansvarig för det arvode som överförmyndaren beslutar till god man eller förvaltare framgår av lag. Det styrs av inkomster och tillgångar, enskilda med låga inkomster och små tillgångar betalar inte arvode medan övriga gör det. I Uppsala län stod kommunen för arvodet i 32 % av alla ärenden under 2023.

Kostnaden för överförmyndarverksamheten per kommuninvånare skiljer sig relativt mycket åt mellan kommunerna i R9 och även mellan de större kommunerna i landet. Uppsala läns överförmyndare har en kostnad om 78 kronor per kommuninvånare vilket ligger i närheten av kostnaden för flera andra kommuner; Malmö, Västerås och Göteborg.

Framtida utmaningar

Dagens ställföreträdersystem är baserat på att det finns ett ideellt engagemang i samhället, där en stor del av uppdragen innehas av anhöriga till den enskilde. Systemets ideella karaktär grundar sig i föreställningen att en god man ska vara just en god person som kliver in och hjälper en medmänniska. Däremot finns det uppdrag som är mer komplicerade och krävande än genomsnittet och som innebär en större insats från ställföreträdaren. Det kan vara uppdrag där det exempelvis finns omfattande skulder, missbruk eller hemlöshet. I dagsläget står många överförmyndare inför den stora utmaningen att rekrytera kompetenta ställföreträdare till sådana uppdrag.

Sverige har en åldrande befolkning och det går mot en utveckling där äldre blir både fler i antal och lever längre. I Uppsala län förväntas antalet personer som är 80 år eller äldre att fördubblas under de kommande åren. Detta kommer att ställa större krav på den kommunala verksamheten som helhet, och däribland överförmyndarnämnden.

I Uppsala län har ställföreträdare och föreningar för gode män flaggat för att det finns behov av mer stöd och utbildning eftersom uppdragen blir svårare. Nämnden har hörsammat detta genom att planera för mer utbildning möjlighet att träffa förvaltningen i större utsträckning.

SOU 2021:36

Under våren 2021 presenterades SOU 2021:36 God man och förvaltare – en översyn som föreslår en rad ändringar inom området för överförmyndarnämndens verksamhet. Bland annat föreslås nya begrepp vad gäller omfattningen av ett uppdrag, högre krav på ställföreträdarna vad gäller redovisning och en ökad beslutanderätt för överförmyndarna. Den ökade beslutsrätten för överförmyndarna innebär att beslut om anordnande, jämkning och upphörande i ovtistiga godmanskap flyttas från tingsrätterna till överförmyndarna. Det finns också förslag på införandet av en ny myndighet som ska arbeta med framtagande av föreskrifter, vägledning, utbildningsmaterial, statistik och att tillhandahålla ett nationellt ställföreträdaregister.

Den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län var remissinstans och lämnade ett huvudsakligen positivt remissvar då många föreslagna ändringar redan är i linje med den verksamhet nämnden bedriver eller vill kunna bedriva.

Lagförslaget har dock inte genomförts enligt plan och det är i nuläget oklart när och om det kommer bli aktuellt. Under 2024 har det varit en del bevakning från media i enskilda individärenden på riksnivå vilket dragit igång debatten om lagstiftningen igen.

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen Östhammarshem, org.nr 814400-3111

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Östhammarshem för räkenskapsåret 2024-01-01 - 2024-12-31.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *De auktoriserade revisorernas ansvar* samt *Den förtroendevalde revisorns ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige. Vi som auktoriserade revisorer har fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 1-17. Det är styrelsen som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra detta.

De auktoriserade revisorernas ansvar

Vi har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Den förtroendevalde revisorns ansvar

Vi har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av stiftelsens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning av Stiftelsen Östhammarshem för räkenskapsåret 2024-01-01 - 2024-12-31.

Vi har inte funnit att någon styrelseledamot företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorers ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige. Vi som auktoriserade revisorer har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförförordnandet.

Revisorers ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder de auktoriserade revisorerna professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på de auktoriserade revisorernas professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Uppsala den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Maria Lennmark
Auktoriserad revisor
Ernst & Young AB

Gunnar Rydvall
Förtroendemannarevisor

Ingemar Eriksson
Förtroendemannarevisor

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

INGEMAR ERIKSSON

Förtroendemannarevisor

Serienummer: 819b7eabf205f1[...]679c14619dc7a

IP: 82.196.xxx.xxx

2025-03-16 09:30:30 UTC

Gunnar Emanuel Rydvall

Förtroendemannarevisor

Serienummer: f3260d7e524643[...]7bfdab692ac98

IP: 78.79.xxx.xxx

2025-03-16 21:21:15 UTC

MARIA LENNMARK

Auktoriserad revisor

På uppdrag av: Ernst & Young AB

Serienummer: 19ed7abad5c8dc[...]e2e917afe9251

IP: 147.161.xxx.xxx

2025-03-17 08:38:10 UTC

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:

När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andra validerings verktyg för digitala signaturer.

ÅRSREDOVISNING

Östhammarshem

2024

Organisationsnummer 814400-3111

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Innehåll

VD har ordet	1
Vad som hände under 2024	3
Alunda Vårdcentrum	4
Verksamhetens mål	5
Uthyrningen	6
Våra fastigheter	8
Bosociala ärenden	15
Förvaltningsrapport	16
Finansiella mål	17
Förvaltningsberättelse	18
Ekonomi	22
Resultaträkning	25
Balansräkning	26
Kassaflödesanalys	28
Noter	30
Underskrifter	42
Kontaktinformation	43

VD HAR ORDET

VD har ordet

2024 – omställande utvecklingsår för Östhammarshem.

Året då vi fick lotsa och samtala. Injustera och reparera. Lite mer än tidigare år.

Arbetsmässigt innebar 2024 en stor omorganisation med fler nya roller in och där halva ledningsgruppen förändrades. Vi pensionsavtackade vår byggchef efter närmare 33 år i företaget efter kvartal ett och under samma kvartal tog vår HR- och Kommunikationschef Yasmine Hollsten klivet in i organisationen och ledningsgruppen och så gjorde även vår Fastighetschef Jonas Köhler.

Två viktiga och nyttiga funktioner för företaget och organisationen och året har tagits i anspråk att kunna sammankoppla medarbetare, grupper och externa parter i samverkan och samarbeten utifrån vision och affärsplan. Omställningsprocessen har vi alla beaktat under 2024 och däri fann vi även vikten i att anställa ytterligare en bovärd, för att minimera sårbarhet och fortsätta stödja lyhördheten mot våra hyresgäster och samarbetspartners.

Affärsmässigt åter ett gott år för företaget. Vi lämnar 2024 med bättre siffror än budgeterat och det visar på att med förbättringar når man resultat. Om man enbart fokuserar på resultatet kan det bli svårt att nå det men om man injusterar och förbättrar under vägen, så blir slutdestinationen både nåbar och trevlig.

De senaste årens satsningar på energioptimering och utfasning av direktverkande el ger nu tillbaka, inte bara till företagets avkastning utan även till fördel för våra hyresgäster.

Resultatet 2024 är bättre än budgeterat, trots räntekostnader och el-och fjärrvärmepriser. Det står ett fint team för. Alla medarbetares medverkan i företagets samverkan och strategier.

Projektmässigt innebar bland annat att vi 2024 tog det första spadtaget i september, till den nya vårdbyggnaden för Region Uppsala i Alunda centrum.

Byggnationen är nu påbörjad och det är ett nytt och intressant historiskt bygge för oss.

Projekten att skapa trygghetsbostäder i Albrektsgatans stora byggnad igångsattes under senare delen av 2024.

Gällande Gräsö Skolas omdaning till att inrymma fina skärgårdslägenheter, så fortgår det detaljplanearbetet med Kommunen. Vi tar det varsamt framåt för att täcka in detaljer i den kulturmiljö som platsen är och den historia den inrymmer. Det kommer vara en skön plats vid vattnet att bo på och det värnar vi om.

Värdemässigt så fortsätter vi de inspirerande arbetena med kundfokusperspektiv och främjande för så många - hyresgäster, invånare och besökande.

Vi har fortsatt haft en bred samverkan med kommunen om fastigheter och bostäder under 2024, som kommer ge effekt och utveckling kommande år. Strategier och möjliggörande.

Där även uthyrningsprocessen utvecklas för att följa samtid och nya lagkrav och riktlinjer i uthyrningspolicy.

VD HAR ORDET

Samarbetsmässigt genomförde vi 2024 lyckade och spännande upphandlingar, inom ramavtal och större entreprenadtjänst inom AFF (avtal för fastighetsförvaltning och service). Inom ramavtalen har vi upphandlat tre företag per tjänst, för att även här inte bli sårbara i dramdrift i arbeten och uppdrag.

Privat utvecklingsmässigt har 2024 givit mig många händelser att uppleva. Högt och lågt. Stort och smått. Viktiga insikter att kunna ha med mig i yrkeslivet och vidare med andra också. Att tillåta oss alla att reflektera och återhämta, oavsett vad man känner kan stärka.

Själv ger jag mig roliga hobbies, bland annat bestående av att drifva ett konstgalleri nära hemmet, lära mig mer om byggnadsvård, uppleva mer naturliv, fjällfiske, skidåkning, sjöturer, trevliga umgängen... och mycket därtill.

Nu är Östhammarshem rustade för 2025 och vi får inte glömma dessa viktiga reflektioner, var och en av oss, då de ger oss ökad kunskap framåt.

Tack 2024! Tack för hyresgästernas förtroende. Tack för medarbetarnas gedigna insatser. Tack för företagets ständiga förbättringsmöjligheter och innovativa lösningsbenägenhet. Tack till samarbetspartners och entreprenörer för er utsträckta hand i mån om att hjälpa oss och hyresgästerna.

Tack till styrelsen som engagerat arbetar med utvecklande, affärsnyttiga och verksamhetsstärkande uppdrag för företaget. Tack varmt till alla som bor i vår kommun, som tillsammans når framåt i positiv anda och tänk.

Så fortsätter vi!

Välkommen 2025 och välkommen till Östhammarshem!

Jag ser fram emot att träffa Er. Var rädd om Er!

Januari 2025

Jessica Eliardsson

VD Östhammarshem

VAD SOM HÄNDE UNDER 2024

Vad som hände under 2024

Invigning av Mötesplats Östhammar

Östhammarshem invigde Mötesplats Östhammar, den tredje i ordningen av större satsningar på utemiljön ur ett barns perspektiv. Idén för denna mötesplats insamlades under föregående år, genom On-Tour i våra områden där barnen fick komma med förslag i en förslagslåda.

Omplanteringar

Hållbarhet och återbruk har stått i fokus. Ett exempel på detta var när vi i stället för att skicka våra "gamla" plantor från våra blomlådor ute på områdena, planterade om dessa på våra biängar/obebyggda tomter. Hela 15 000 plantor omplanterades! Ett mycket uppskattat initiativ – som var till gagn för samtliga ortsbör.

Vi syntes!

Det blev en del synliggörande av Östhammarshem under 2024. Allt från besök på skolor till att hjälpa Polisen sprida information kring våld i nära relation. Vi var på jobb-mässa och vi hade besök av en fritidsverksamhet, för att visa och berätta om de olika yrkesrollerna som finns hos oss.

Vi blev fler

Under 2024 kompletterades medarbetarstyrkan med tre roller.

Vi stärkte upp med en till bovård, för att fortsätta hålla god leverans mot våra hyresgäster. Vi välkomnade en HR- och Kommunikationschef, som värna våra medarbetare och vårt varumärke. Vi tackade av vår Byggchef och omvandlade då den rollen till Fastighetschef, där vi på vårkanten välkomnade in en ny medarbetare.

ALUNDA VÅRDCESTRUM

Alunda Vårdcentrum

I år var året då byggnationen på Centrumvägen 10 i Alunda startade, efter ett långt förarbete med upphandlingar, bygglovsförfarande och projektering.

På adressen i Alunda stod innan en villa, som revs för att bana plats för annat, framtidsäkrat syfte. Tomten är belägen utmed centrum genomfart – med närhet till matbutik, apotek och övriga butiker. Den ligger dessutom i hörnet, omringad av två andra fastigheter där Östhammarshem har bostäder, Trädgårdsvägen 4 och Trädgårdsbäcken 1-28. Det är en strategiskt bra plats för den byggnation som nu sker.

Under sommaren 2022 stod det klart, Östhammarshem vann upphandlingen gällande att uppföra ett vårdcentrum för Region Uppsalas räkning. Platsen för placering blev Östhammarshems tomt på Centrumvägen 10, i Alunda. Byggnaden ska inrymma både vårdcentral och folk tandvård när det står färdigt.

Arbetet med bygglovshandlingar påbörjades och i början av 2024 står klart att Östhammarshem kan fortgå med planerna. Anbudsförfrågningar skickas ut där totalentreprenad tillfaller HMB Construction som, enligt arkitekt ritningar

skapade av Fidjeland och Partners Arkitekter, nu driver arbetet med att färdigställa byggnaden.

Den fjärde september 2024 bjöd Östhammarshem in berörda inom byggnationen samt allmänheten att ta del av första spadtaget – som fick starta detta, för Östhammarshem, historiska bygge.

Det blir spännande att följa detta, från tomtmark till färdig byggnad, och vi hoppas det ska bringa stor nytta till kommunen och däri de boende i Alunda. Den preliminära tidsplanen säger att vi får inviga närmare sommaren 2026 – och än så länge följer vi den planen.

Verksamhetens mål

- **Mål NKI** - Nöjd kundindex, svarsfrekvens ska ligga på >50 %, andelen minst nöjda kunder ska minska och mest nöjda kunder ska öka årligen.
Svarsfrekvens för årets undersökning blev 45 % samt att den visar på att mål gällande minst nöjd och mest nöjd tyvärr inte når fram till önskat resultat
- **Mål Uthyrningsgrad** - över 98 %, se sid 6 för årets uthyrningsgrad
- **Mål Uthyrning** - andel lägenheter för 65+ >5 %, se sid 7 för årets uthyrning
- **Mål Uthyrning** - andel lägenheter till förstagångshyresgäster - 5 %, se sid 7 för årets uthyrning
- **Mål Trygghet** - antal grava störningar ska minska årligen, se sid. 15 årets störningar
- **Mål Medarbetarenkät** - nöjdhet ska öka årligen. Denna är pausad och mäts därmed inte i år.
- **Mål Energi/energianvändning** - fortsatta effektiviseringar med mätdata från 2023, se sid 16 för årets energi
- **Mål Vattenförbrukning** - fortsatta effektiviseringar med mätdata från 2023, se sid 16 för årets vatten
- **Mål Felanmälningar** - ska alltid registreras i fastighetssystemet och vara återkopplade inom fem arbetsdagar samt att ledtiden för åtgärdande ska minska, se sid 16 för årets felanmälningar

Uthyrningen

Totalt antal sökande

12 329

Var av 6 % är aktiva sökande

Totalt antal uthyrningar

251

Ink. interna & externa

Uthyrningsgrad

99 %

Avrundat till närmsta heltal

Uthyrningen

**Antal lägenheter till
förstagångshyresgäster**

46 st

Ålder 18-25 år

Antal seniora lägenheter

179 st

Var av 39 avtal under 2024

Obebyggd mark

Fastighetsbeteckning:

Gimo 8:81
Gimo 8:92
Skäfthammar 12:22-27
Öregrund 4:135
Österbybruk 1:87
Käbboda 3:9
Gammelbyn 57:2

Adress:

Sågargatan 13-17
Långgatan 29,51,53
Folketshusgatan
Västergatan
Gimogatan 13-19
Harviksvägen 1
Ulriksgatan 7-9

Ort:

Gimo
Gimo
Gimo
Öregrund
Österbybruk
Österbybruk
Östhammar

Gräsö

Fastighetsbeteckning:

Gräsö 1:152

Adress:

Gräsö Skola

Färdigställande år:

Pågående

Alunda

Antal lägenheter: 234

1 rok: 101

2 rok: 91

3 rok: 36

4 rok: 6

Antal lokaler: 4

Fastighetsbeteckning:

Marma 1:41

Marma 1:42-43

Marma 1:66

Marma 1:67

Marma 1:68

Marma 1:77

Marma 3:18

Marma 15:1

Adress:

Parkv. 11-13/Marmav. 7

Torpvägen 4

Torpvägen 6

Prästgårdsvägen 12

Mellanvägen 2-6

Villavägen 24-46

Trädgårdsvägen 4

Trädgårdsbäcken 1-28

Färdigställande år:

1968

1971

1983

1993

1964

1973

2003

2008

Gimo

Antal lägenheter: 476

1 rok: 100

2 rok: 240

3 rok: 105

4 rok: 31

Antal lokaler: 22

Fastighetsbeteckning:

Gimo 8:78

Gimo 8:82

Gimo 8:83

Gimo 8:86

Gimo 8:87

Gimo 8:88

Gimo 8:91

Gimo 8:103

Gimo 11:28

Gimo 11:96

Skäfthammar 10:2

Skäfthammar 10:3

Adress:

Köpmang. 3/Torng. 36-38

Köpmangatan 6

Köpmang. 8/Långg. 34

Köpmangatan 10-14

Sågargatan 7-9

Gimo Torg

Vilhelm Haglunds väg 4

Vattentornet 1-3

Sågargatan 3-5

Skäret 1-59

Åkerigatan 3-7

Folketshusgatan 4-6

Färdigställande år:

1966

1967

1967/2018

1970

1971

1980

1989

1993

1972

1978

1978

1985/90

Hargshamn

Antal lägenheter: 42

1 rok: 6

2 rok: 28

3 rok: 8

4 rok: 0

Antal lokaler: 2

Fastighetsbeteckning:

Braxenbol 1:113

Hargshamn 2:27

Hargshamn 2:84

Hargshamn 2:135

Adress:

Gimovägen 8

Storvägen 1

Storvägen 3-5

Tallvägen 1-15

Färdigställande år:

1986

1964

1955

1993

Öregrund

Antal lägenheter: 168

1 rok: 33

2 rok: 99

3 rok: 26

4 rok: 10

Antal lokaler: 5

Fastighetsbeteckning:

Öregrund 54:13

Öregrund 5:4

Öregrund 54:3

Öregrund 68:12

Öregrund 72:13

Öregrund 73:1

Öregrund 73:5

Öregrund 194:1

Adress:

Jungmansgatan 1-24

Jungmansgatan 25-36

Matrosgatan 2-48

S:a Långg. 1/Tallparksv. 1

Smedjeg. 11/Västerg. 33

Skolg. 14-48/Smedjeg. 10-56

Västergatan 37

Håkansson's Gata 10-12

Färdigställande år:

1975

1976

1977

1994

1964

1981

2003

1993

Österbybruk

Antal lägenheter: 503

1 rok: 156

2 rok: 235

3 rok: 101

4 rok: 11

Antal lokaler: 31

Fastighetsbeteckning:

Käbboda 3:9
Käbboda 3:11
Käbboda 3:12
Käbboda 3:13
Käbboda 3:14
Käbboda 3:15
Käbboda 3:16
Films-Österby 4:12
Films-Österby 4:23
Films-Österby 4:32
Films-Österby 4:55
Films-Österby 4:71
Films-Österby 4:72
Films-Österby 4:73
Films-Österby 7:12
Films-Österby 7:39
Films-Österby 7:54
Österbybruk 1:140
Österbybruk 1:141
Österbybruk 1:92
Österbybruk 1:94
Österbybruk 8:1

Adress:

Harviksvägen
Harviksvägen 1-2
Harviksvägen 3
Dannemoravägen 13
Dannemoravägen 15
Harviksvägen 6
Dannemoravägen 17
Ekgatan 9-11
Stråkvägen 3 A-B
Ekgatan 7
Parkvägen 11
Ekbacksvägen 13-53
Parkvägen 7
Parkvägen 9
Stråkv. 1/Filmv. 4-6
Mästersmeden 1-20
Stråkvägen 6
Sporrbacksv. 28/Eknäsv. 12
Sporrbacks. 26/Tångv. 4
Vallonvägen 3
Bertilsvägen 4-6
Dannemorav. 2-8/Vallonv. 1

Färdigställande år:

1983
1968
1970
1972
1973/93
1975
1976
1947
1952
1947
1966/93
1982
1984/05
1985
1920/90
2014
1950
1965
1967
1958
1954/57
1940/63

Östhammar

Antal lägenheter: 577

1 rok: 161

2 rok: 253

3 rok: 123

4 rok: 40

Antal lokaler: 15

Fastighetsbeteckning:

Gammelbyn 1:72
Gammelbyn 4:197
Gammelbyn 4:256
Gammelbyn 4:262
Gammelbyn 57:2
Gammelbyn 57:3
Gammelbyn 69:3
Sandika 3:179
Östhammar 5:4
Östhammar 14:2

Östhammar 15:15
Östhammar 24:1
Östhammar 29:1
Östhammar 29:6
Östhammar 29:7
Östhammar 29:8
Östhammar 31:26
Östhammar 58:8
Östhammar 32:1
Östhammar 65:5

Adress:

Bilsta-Janssons gård 1-20
Hantverkarsvägen 1
Våra Gårdar
Våra Gårdar
Ulriksgatan 1-9
Ulriksgatan 10-30
Edsvägen 14
Kanikebolsgatan 9
Sommarro 1-12
Klackskärsg 12-14/
Edsg. 5/Slottsg. 17
Engelbrektsgatan 13 A-B
Klockargatan 2 A-L
Stora Nygatan 14
Stångörögatan 26
Strandvägen 11
Norra Tullportsgatan 19
Norra Tullportsgatan 18
Repslagargatan 3-16
Prästgatan 9-15
Albrektsgatan 14

Färdigställande år:

1983
1990
1977
1977
1969
1973
1993
1993
1993
1964

1959
1983

2012
2012
1991
1978
1982
1995

Bosociala ärenden

Under året hanterades 77 ärenden:

- 29 första brev
- 8 uppföljande brev
- 4 anmodan om uppsägning (tredje brev)
- 3 uppsägningar på störning
- 4 brandbrev
- 19 hembesök

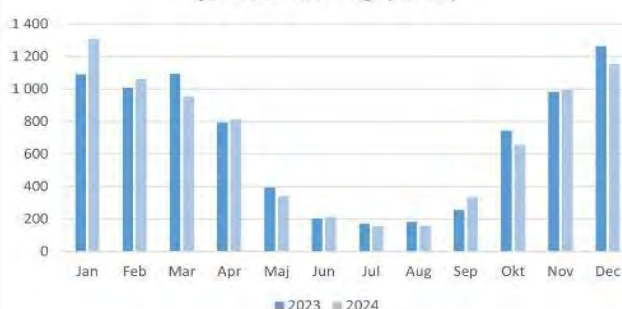
Vi genomförde 4 stycken avhysningar, samtliga med anledning av utebliven hyresinbetalning. En av dessa fick assisteras av Kronofogdemyndigheten medan övriga tre avflyttade innan utsatt datum.

2024 inbjöd till två nya samarbeten med andra fastighetsägare, kopplat till bosociala frågor.

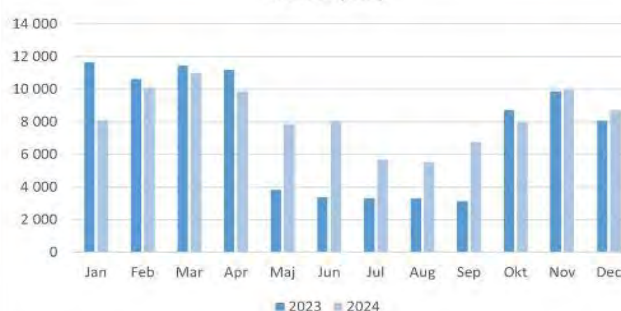
- Ett samverkansnätverk för mindre bostadsföretag där Roslagsbostäder, Älvkarlebyhus, BodenBo och Värmdöbo ingår. Här träffas företagens bokonsulenter för att samverka kring generella frågor inom det bosociala området.
- Ett boendenätverk där fastighetsägare gått samman för att kunna hjälpa våldsutsatta som är i behov av bostad. Nätverket bygger på god dialog med Socialtjänsten i respektive kommun och ska kunna främja förflyttning av våldsutsatta mellan de kommuner som ingår i nätverket.

Förvaltningsrapport

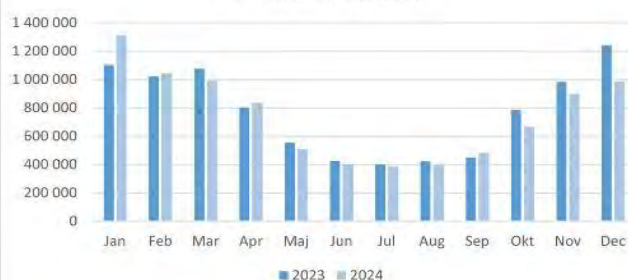
Fjärrvärme, energi (MWh)

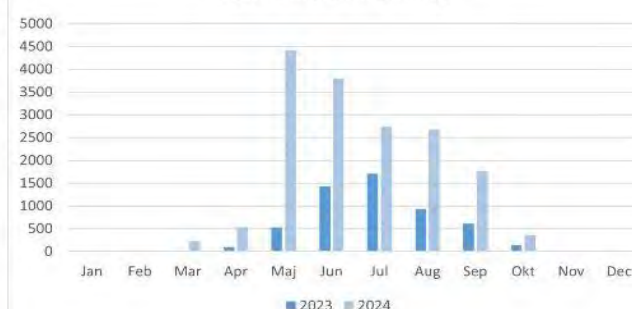
Vatten (m3)

Uppvärmning ink. uppvärmande elförbrukare och fastighetsel (kWh)

Solel tillfört till elnätet

Ärenden i Momentum

Leveranssäkerhet

79 %

Jämfört med 78 % för 2023

Registrerade ärenden

5 037 st

Jämfört med 4 990 st för 2023

Verksamhetens finansiella mål

- Avkastning på totalt kapital: 4 %
- Direktavkastning: 10 %
- Rörelsemarginal: 15 %
- Kassalikviditet: 5 %
- Överskottsgrad: 50 %
- Belåningsgrad: <70 %

Resultat 2024

- Avkastning på totalt kapital: 3 %
- Direktavkastning: 11 %
- Rörelsemarginal: 13 %
- Kassalikviditet: 15 %
- Överskottsgrad: 50 %
- Belåningsgrad: 63 %

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Stiftelsen Östhammarshem får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2024. Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Information om verksamheten

Stiftelsen Östhammarshem har enligt sina stadgar till uppgift att förvärva fastigheter för att därpå uppföra och förvalta bostadshus med tillhörande affärlägenheter och kollektiva anordningar. Stiftelsen har sitt säte i Gimo.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Under året har ett fortsatt arbete med ökad kostnadsmedvetenheten i organisationen utförts. Förståelsen ökar hos samtliga medarbetare kring kostnadsbesparingar och prioriteringar över lag. En omorganisation har även utförts för att förstärka organisationen och skapa förutsättningar för utvecklingsarbete.

Framtida utveckling och risker – finansiering

Vi förbereder löpande att undanröja risker, genom att ha planer och alternativa lösningar för vad vi kan göra utifall vi får vakanser.

Vi inventerar våra kvadratmetrar till att kunna verka som bostäder i största möjliga mån.

Att förädla de fastigheter vi har är även en hållbar, långsiktig vinning.

Vi finner vår tyngdpunkt kring en god, hållbar ekonomi, där vi kan finansiera så mycket som möjligt med de egna medlen och att hålla löpande dialog med finansiärer ser vi som viktigt, då utsatthet finns vid negativ ränteutveckling.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Operationell risk

Uppföljningar sker löpande i syfte att förbättra och förstärka företagets olika arbetsprocesser. Det återkommande externa och interna revisionsarbetet är ett viktigt verktyg för att kartlägga bland operationella processer.

Strategisk risk

Risker i anslutning till affärsomgivningen

Den lokala attraktiviteten och arbetsmarknaden är betydande för att bibehålla en stadig efterfrågan, men där vi även ser att de förbättrande infrastrukturella åtgärderna och påverkar in-och utflyttning i vår kommun.

Här får vi fortsättningsvis arbeta med rätt, riktad marknadsföring och varumärkes-byggande.

Lokala marknads- och kundrisker

Vikten av öppenhet och samarbete med vår kommun.

Att följa varandras utveckling och riktlinjer för att få en gemensam vinning i kommunens samtliga orter.

Det arbetet finns och fortgår och att Östhammarshem med lyhördhet får ta del av långsiktiga kommunala planer, som i sin tur kan påverka en hyresmarknad.

Konkurrenssituations- och prisrisk

Östhammarshem har ett stabilt bestånd och är trygg i rollen som en stor hyresvärd i området.

Att ha en mångfald, så väl i beståndet, i boendemiljöer, såsom med boendeformer är något vi välkomnar för den totala flyttkedjans naturlighet.

De lokala entreprenörerna är fortsatt med i inkommande anbud i upphandlingar och ramavtal.

Vi tillämpar från och med 2020 fler avtalade entreprenörer i ramavtal, för att kunna avropa förnyad konkurrenssättning, samt att bli mindre sårbara vid fler projekt i gång.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Ägarförhållande

Företaget drivs i form av Stiftelse.

Styrelse

Företaget är stiftat av Östhammars kommun och kommunfullmäktige har utsett följande ledamöter för perioden 2023-2026.

Ordinarie ledamöter

Fabian Sjöberg, ordf. (M)

Margareta Widén-Berggren, vice ordf. (S)

Ylva Lundin (SD)

Tomas Bendiksen (S)

Lars O Holmgren (BOA)

Paul Sandberg (S)

Sabina Ståhl (KD)

Suppleanter

Inger Arvidsson (V)

Erik Helén (KD)

Kristina Karl-Eriksdotter (BOA)

Jessica Kumlin (M)

Måns Lorichs (SD)

Stefan Reilander (C)

Camilla Strandman (C)

Revisorer

2024 års räkenskaper och förvaltning granskas av auktoriserad revisor Maria Lennmark, Ernst & Young AB, samt av kommunfullmäktige utsedda förtroendemannarevisorer Gunnar Rydvall och Ingemar Eriksson.

Verkställande direktör

Jessica Eliardsson

Anslutning

Företaget är anslutet till Sveriges Allmännytt, Fastighetsbranschens Arbetsgivarorganisation (Fastigo) samt Husbyggnadsvaror (HBV).

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Kapitalhantering

Under året har 175 miljoner kronor av lånestocken omsatts.

Investeringar

Albrektsgatans ombyggnation och nya utseende pågår för kommunala bostadsmöjligheter och trygghetsbostäder.

Gräsö skola införskaffades i slutet av 2022 med planer om att om förvandla skolan till bostäder i skärgårdsmiljö.

I Alunda pågår byggnationen av ett nytt vårdcentrum i samarbete med regionen.

Vidare finns fler planer på bostadsmöjligheter och dessutom det yttre underhållet av de större fastighetskomponenterna, som kommer innebära ett investeringsbehov av ca. 500 mkr över tio år.

Hyresförhandlingar

Under höstens hyresförhandlingar avtalades om en hyresökning på 4,9 % för 2025. Ny hyra blir gällande fr.o.m. första februari 2025.

Medel till Hyresgästföreningen

Förhandlingsersättningen är 12 kronor per lägenhet och ingår i förhandlingsordningen. 100 000 kronor har ytterligare anslagits för bo-inflytande verksamhet. Till Hyresgästföreningen har för 2024 utbetalats 230 655 kronor i förhandlingsersättning och 0 kronor för boinflytandefrågor.

Underhåll bostadslägenheter

Enligt överenskommelser med Hyresgästföreningen utförs underhållsåtgärder efter behov.

Ekonomi

Finansiell strategi och låneportfölj

Östhammarshem har under de senaste åren påverkats kraftigt av den höjda styrränta. Under 2024 har Riksbanken dock sänkt räntan från 4% vid årets början till 2,5% vid årets utgång. Vår förhoppning är att vi kommer att kunna se en fortsatt sänkning under 2025.

Finansiell strategi

Östhammarshems finansieringsverksamhet styrs genom en fastställd finanspolicy där förutsättningar för nyupplåning och omsättning av lån är fastställda av styrelsen. Under 2024 har lån motsvarande drygt 189 mkr omsatts. Den totala låneportföljen uppgår den 31 december till 559 200 tkr och är placerad i sin helhet hos KommunInvest.

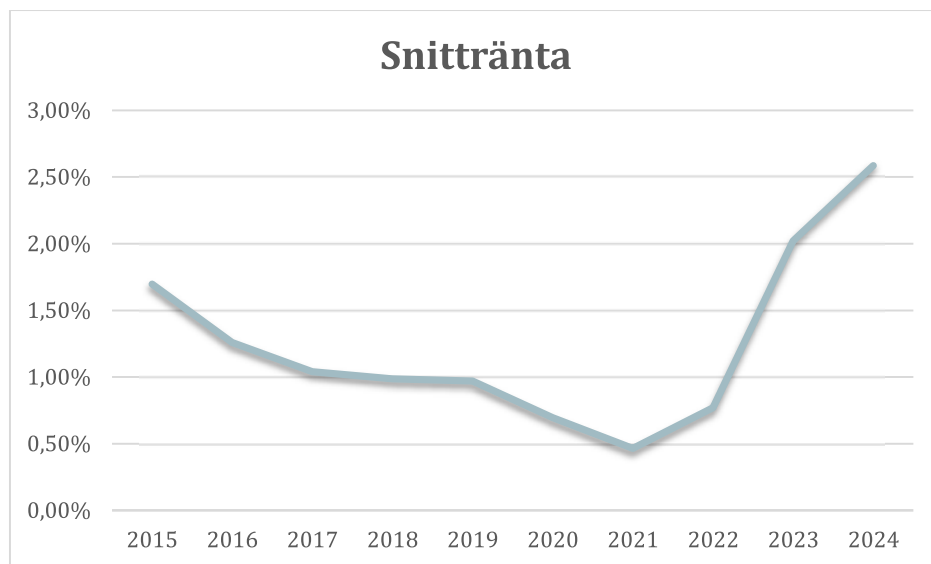
Snittränta, räntekostnader och låneförfall

Det senaste året har stiftelsens snittränta och räntekostnader ökat kraftigt på grund av de stigande räntorna. Trots vändningen av styrräntan under 2024 förväntar vi oss relativt höga räntekostnader även kommande år. Detta då Östhammarshem har stora låneförfall de kommande åren där lån med låg ränta kommer att sättas om. Vi räknar även med att behöva nyupplåna inom en snar framtid.

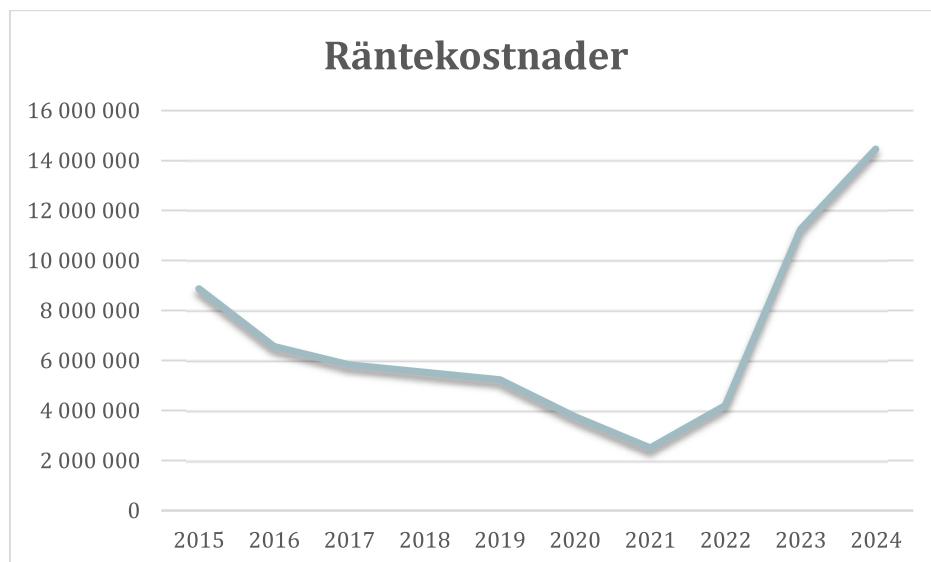

EKONOMI

Snitträntan för 2024 var 2,59% (2,02%) medan snitträntan per den 31 december 2024 var 2,44% (2,42%).

Räntekostnaderna för låneportföljen uppgick till 14 461 tkr (11 254 tkr). Utöver räntan tillkommer en kostnad för borgensavgift till kommunen med 0,2% vilket i år motsvarade 1 118,4 tkr.

EKONOMI

Resultaträkning

Årets omsättning har ökat från föregående år med 8 011 tkr till 190 268 tkr.

Antalet outhyrda objekt medförde ett hyresbortfall på totalt 2 181 tkr (2 025 tkr).

Hyresbortfallet för bostäder är 0,6 %.

Förutom det direkta hyresbortfallet tillkommer hyresreduktioner på 276 tkr (204 tkr).

Rörelsens underhållskostnader har ökat från föregående år med 8 697 tkr (-8 640 tkr).

Räntekostnaderna har ökat från föregående år med 3 187 tkr (7 091 tkr).

Den genomsnittliga skuldräntan har under året varit 2,59 % (2,02 %).

Avskrivningarna uppgår till 31 330 tkr (31 495 tkr).

Under året har byggnader avskrivits med ca 2 % av anskaffningsvärdet.

Det redovisade resultatet uppgår till 6 449 tkr (11 474 tkr).

Balansräkning

Balansomslutningen har ökat från föregående år med 643 tkr.

Flerårsöversikt (Tkr)	2024	2023	2022	2021
Nettoomsättning	190 268	182 257	169 507	165 105
Resultat efter finansiella poster	10 104	14 655	18 120	28 239
Rörelsemarginal %	13	15	14	19
Avkastning eget kapital %	4	6	7	12
Balansomslutning	892 523	891 880	874 316	849 815
Soliditet %	30	29	28	27
Avkastning på totalt kapital %	3	3	3	4
Kassalikviditet %	15	9	6	13
Antal anställda	28	25	23	19

Stiftelsens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys med noter.

RESULTATRÄKNING

Resultaträkning

Tkr	Not	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Stiftelsens intäkter			
Hysesintäkter	2	180 062	172 217
Rabatter/reduktioner	3	- 276	- 204
Övriga intäkter	4	10 482	10 244
		190 268	182 257
Stiftelsens kostnader			
Direkta kostnader underhåll	5	- 32 178	- 23 481
Direkta kostnader drift	6	- 65 840	- 66 565
Direkta kostnader fastighetsavgift		- 1 994	- 2 279
Övriga externa kostnader	7, 8, 9, 10	- 12 134	- 11 670
Personalkostnader	11	- 21 905	- 20 089
Av- och nedskrivningar		- 31 330	- 31 495
		- 165 381	- 155 579
Förvaltningsresultat		24 887	26 678
Resultat från finansiella poster			
Utdelning aktier och andelar		2	2
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		835	408
Räntekostnader och liknande resultatposter	12	- 15 620	- 12 433
		- 14 783	- 12 023
Resultat efter finansiella poster		10 104	14 655
Bokslutsdispositioner	13	- 1 360	- 420
Resultat före skatt		8 744	14 235
Skatt	14	- 2 295	- 2 761
Årets resultat		6 449	11 474

BALANSRÄKNING

Balansräkning

Tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader	15	739 116	754 866
Mark	16	25 028	25 028
Markanläggningar	17	65 646	71 823
Maskiner, inventarier och fordon	18	1 327	2 028
Pågående byggnadsproduktion	19	19 632	11 903
		850 749	865 648
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier och andelar	20	338	320
		338	320
Summa anläggningstillgångar		851 087	865 967
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Hysesfordringar		638	448
Kundfordringar		1 135	1 678
Skattefordringar		1 942	2 100
Övriga fordringar		1 327	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	3 283	2 531
		8 325	6 752
Kassa och bank		33 111	19 160
Summa omsättningstillgångar		41 436	25 917
Summa tillgångar		892 523	891 884

BALANSRÄKNING

Tkr	Not	2024-12-31	2023-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	22		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Grundfond		4 306	4 306
Reservfond		17 500	17 500
		21 806	21 806
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat kapital		207 834	196 185
Årets resultat		6 449	11 474
		214 283	207 658
<i>Summa eget kapital</i>		236 089	229 464
Obeskattade reserver	23	34 431	33 293
Avsättningar			
Uppskjuten skatteskuld	24	28 203	29 091
Summa avsättningar		28 203	29 091
Långfristiga skulder	25, 26		
Skulder till kreditinstitut		370 000	384 200
Summa långfristiga skulder		370 000	384 200
Kortfristiga skulder	26		
Skulder till kreditinstitut		189 200	175 000
Leverantörsskulder		15 210	17 516
Övriga skulder		310	770
Förskottsbetalad hyra		11 369	10 921
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	7 711	11 630
<i>Summa kortfristiga skulder</i>		223 800	215 837
Summa eget kapital och skulder		892 523	891 884

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalys

Tkr	Not	2024-01-01- 2024-12-31	2023-01-01- 2023-12-31
Den löpande verksamheten			
Förvaltningsresultat före finansiella poster		24 887	26 678
Avskrivningar och rearesultat		31 330	31 495
Erhållen ränta		837	410
Erlagd ränta		- 15 620	- 12 433
Beräknad inkomstskatt		- 3 183	- 3 873
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet			
Förändring av kundfordringar		353	- 344
Förändring av kortfristiga fordringar		- 1 925	1 058
Förändring av leverantörsskulder		- 2 306	3 222
Förändring av kortfristiga skulder		- 3 927	3 807
<i>Kassaflöde från den löpande verksamheten</i>		<i>30 446</i>	<i>50 020</i>
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		- 16 496	- 39 194
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0	0
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		0	0
<i>Kassaflöde från investeringsverksamheten</i>		<i>- 16 496</i>	<i>- 39 194</i>
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		0	0
<i>Kassaflöde från finansieringsverksamheten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Årets kassaflöde		13 951	10 826
Likvida medel vid årets början		19 160	8 334
Likvida medel vid årets slut		33 111	19 160

KASSAFLÖDESANALYS

Rapport över förändringar i eget kapital

Tkr	Grundfond	Bundna reserver	Fritt eget kapital	Summa eget kapital
Ingående eget kapital 2023-01-01	4 306	17 500	196 185	217 991
Årets resultat			11 650	11 650
Utgående eget kapital 2023-12-31	4 306	17 500	207 834	229 641
Årets resultat			6 449	6 449
Utgående eget kapital 2024-12-31	4 306	17 500	214 284	236 089

NOTER

Noter

Tkr

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Intäktsredovisning

Nettoomsättning

Hysesintäkter intäktsredovisas i den perioden uthyrningen avser.

Redovisningsprinciper för enskilda balansposter

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångarna som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet om de beräknas ge företaget framtida ekonomiska fördelar, till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningspunkten. Utgifter för löpande reparationer och underhåll redovisas som kostnader. Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som övrig rörelseintäkt respektive övrig rörelsekostnad. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångens avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Bolagets mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Stommar	80/100 år
Fasad, Fönster, Kulvert, Värme, Sanitet, Restpost	50 år
Elinstallationer	40 år
Värme	20 år
Ventilation	25 år
Ytskikt mm	15 år
Markanläggningar	5–20 år
Maskiner och inventarier	3–10 år

Inga låneutgifter aktiveras.

NOTER

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en tillgång minskat i värde, görs en prövning av nedskrivningsbehovet. Har tillgången ett återvinningsvärde som är lägre än det redovisade värdet, skrivs den ner till återvinningsvärdet. Vid bedömning av nedskrivningsbehovet grupperas tillgångarna på de lägsta nivåerna där det finns separata, identifierbara kassaflöden (kassagenererade enheter). För tillgångar som tidigare skrivits ner görs, per varje balansdag, en prövning av om återföring bör göras. I resultaträkningen redovisas nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar i posten av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar.

Finansiella instrument

Finansiella instrument redovisas i enlighet med reglerna i K3 kapitel 11, vilket innebär att värdering sker utifrån anskaffningsvärdet. Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar kundfordringar och övriga fordringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när Stiftelsen Östhammarshem blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och Stiftelsen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelse har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar/kortsiktiga fordringar

Kundfordringar och kortsiktiga fordringar redovisas som omsättningstillgångar till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallopunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid, med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallopunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Leasingavtal

Leasingavtal där företaget är leasingtagare redovisas som operationell (hyresavtal), oavsett om avtalen är finansiella eller operationella. Leasingavgiften redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden.

Inkomstskatter

Total skatt utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Skatter redovisas i resultaträkningen, utom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekter redovisas i eget kapital.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt är inkomstskatt som avser framtida räkningsår till följd av tidigare händelser. Redovisning sker enligt balansräkningsmetoden. Enligt denna metod redovisas uppskjutna skatteskulder och uppskjutna skattefordringar på temporära skillnader som uppstår mellan bokförda respektive skattemässiga värden för tillgångar och skulder samt för övriga skattemässiga avdrag eller underskott.

NOTER

Uppskjutna skattefordringar nettoredovisas mot uppskjutna skatteskulder endast om de kan betalas med ett nettobelopp. Uppskjuten skatt beräknas utifrån gällande skattesats på balansdagen. Effekter av förändringar i gällande skattesatser resultatförs i den period förändringen lagstadgats. Uppskjuten skattefordran redovisas som finansiell anläggningstillgång och uppskjuten skatteskuld som avsättning.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den omfattning det är sannolikt att avdragen kan avräknas mot framtida skattemässiga överskott.

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas inte den uppskjutna skatteskulden som är hänförlig till obeskattade reserver.

Ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar i Stiftelsen utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester och betald sjukfrånvaro. Kortfristiga ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Ersättningar till anställda efter avslutad anställning

I Östhammarshem förekommer enbart förmånsbestämda pensionsplaner. Det är förmånsbestämda pensionsplaner i enlighet med K3's förenklingsregler, vilket innebär att pensionspremier betalas och dessa planer redovisas som avgiftsbestämda planer.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificerar företaget, förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut samt kortfristiga likvida placeringar som noterade på en marknadsplats och har en kortare löptid än tre månader från anskaffningstidpunkten. Förändringar i spärrade medel redovisas i investeringsverksamheten.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt) i förhållande till balansomslutningen

Rörelsemarginal

Förvaltningsresultat i förhållande till summa intäkter

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i förhållande till eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt)

Avkastning på totalt kapital

Förvaltningsresultat inklusive finansiella intäkter i förhållande till balansomslutning

NOTER

Not 2 Hyresintäkter	2024	2023
Hyresintäkter, brutto		
Bostäder	127 209	121 277
Lokaler	52 688	50 642
Garage	1 750	1 684
Motorvärmare	581	634
Övrigt	15	4
	182 243	174 241
Hyresbortfall, brutto		
Bostäder	- 745	- 441
Lokaler	- 1 026	- 1 097
Garage	- 183	- 178
Motorvärmare	- 219	- 306
Övrigt	- 8	- 2
	- 2 181	- 2 025
Hyresbortfall i %		
Bostäder	- 1	0
Lokaler	- 2	- 2
Garage	- 10	- 11
Motorvärmare	- 38	- 48
Övrigt	- 51	- 44
Andel hyresbortfall	- 1	- 1
Hyresintäkter, netto		
Bostäder	126 464	120 836
Lokaler	51 662	49 545
Garage	1 567	1 506
Motorvärmare	362	328
Övrigt	8	2
	180 062	172 217
Not 3 Rabatter/Hyresreduktioner		
Hyresreduktioner	- 276	- 204

NOTER

	2024	2023
Not 4 Övriga intäkter		
Ersättning från hyresgäster	723	985
Försäljning el till laddplatser	431	291
Försäljning värme och vatten	263	267
Övriga intäkter	9 066	8 702
	10 482	10 244
Not 5 Underhållskostnader		
Planerat underhåll	- 10 994	- 6 676
Löpande underhåll/repARATIONER	- 21 184	- 16 804
	- 32 178	- 23 481
Not 6 Driftkostnader		
Tillval, lägenhet	0	- 183
Material och köpta tjänster, fastighetstjänster	- 14 827	- 17 359
Vattenanvändning	- 8 845	- 8 888
Elanvändning	- 8 540	- 7 807
Elanvändning, outhyrda lägenheter	- 35	- 35
Uppvärmning	- 21 057	- 19 554
Sophantering	- 5 285	- 5 999
Sotning, OVK, OKK	- 269	- 480
Försäkringar m.m.	- 6 982	- 6 260
	- 65 840	- 66 565
Not 7 Operationella leasingavtal		
<i>Leasingavtal där Stiftelsen är leasegivare</i>		
Lokaler inom ett år	50 030	49 524
Lokaler senare än ett år men inom fem år	121 253	93 317
Lokaler senare än fem år	92 935	104 971
	264 219	247 812
<i>Leasingavtal där Stiftelsen är leasetagare</i>		
Bilar, Scanner, kaffemaskin, kopiator och frankeringsmaskin		
Kostnadsförda leasingavtal	340	427

NOTER

2024

2023

Not 8 Hyresavtal avseende bostäder

Hyresavtal avseende bostäder och garage ingås normalt tills vidare där hyresgästen har möjlighet att säga upp avtalet med tre månaders uppsägningstid. Utifrån historik kan dock konstateras att uppsägning sällan sker, Stiftelsen har mycket låga vakanser.

Antal kontrakt, bostäder	1 686	1 667
Kontraktsvärde, årshyra	128 567	120 653
Antal kontrakt garage och p-platser	644	597
Kontraktsvärde, årshyra	1 999	1 865

Not 9 Arvode till revisorer

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

E & Y

Revisionsuppdrag	- 407	- 345
------------------	-------	-------

Not 10 Övriga externa kostnader

Transportmedel, driftkostnader	- 1 192	- 1 294
Lokalhyror	- 2 350	- 1 870
Marknadsföring	- 461	- 445
Styrelse och revision	- 619	- 568
Intäktsförluster	- 566	- 66
Övriga adm. Kostnader	- 6 693	- 7 199
Medel till hyresgästföreningen	- 253	- 228
	- 12 134	- 11 670

Not 11 Anställda och personalkostnader

Medelantalet anställda

Kvinnor	9	9
Män	15	14

Löner och andra ersättningar

Styrelse och verkställande direktör	1 377	1 366
Övriga anställda	12 121	10 688

NOTER

	2024	2023
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	225	216
Pensionskostnader övriga anställda	1 313	488
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	4 590	4 050
	6 128	4 754
 Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	 19 626	 16 808
 Avgångsvederlag		
Verkställande direktör har en uppsägningstid på 6 månader om uppsägningen är från bolagets sida. Väljer verkställande direktören att avsluta sin anställning är uppsägningstiden 6 månader.		
Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	50 %	50 %
Andel män i styrelsen	50 %	50 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	75 %	33 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	25 %	67 %
 Not 12 Räntekostnader och liknande resultatposter		
Övriga räntekostnader	- 40	- 40
Räntor på fastighets- och underhållslån	- 14 461	- 11 264
Borgensavgift	- 1 118	- 1 118
Kostnadsränta för skatter och avgifter	0	0
Dröjsmålsräntor till leverantörer	- 1	- 10
	- 15 620	- 12 433
 Not 13 Bokslutsdispositioner		
Avsättning till periodiseringsfond	- 1 360	- 420
 Not 14 Aktuell och uppskjuten skatt		
Skatt på årets resultat		
Aktuell skatt	- 3 371	- 3 661
Justering avseende tidigare år	188	- 211
Förändringar av uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	888	1 112
Totalt redovisad skatt	- 2 295	- 2 761

NOTER

	2024		2023	
	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		9 820		15 135
Skatt enligt gällande skattesats	20,6	- 2 023	20,6	- 3 118
Skatt p.g.a. ändrad taxering	1,9	188	1,4	-211
Ej avdragsgilla kostnader	0,4	- 39	0,16	- 24
Schablonintäkt periodiseringsfond	1,8	- 180	0,87	- 131
Intäkter som ej ingår i redovisat resultat	0,5	- 45	0,45	- 68
Övriga skattemässiga justeringar	11	- 1 084	1,4	-320
Uppskjuten skatt, differens skattemässigt och redovisningsmässigt värde	9	888	7,34	1 112
Redovisad effektiv skatt		-2 295		- 2 761
Not 15 Byggnader				
Ingående anskaffningsvärde		1 131 734		1 096 549
Inköp		7 802		39 153
Försäljning/utrangeringar		0		0
Erhållna bidrag		0		- 3 968
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden		1 139 536		1 131 734
Uppskrivning av fastigheter		68 272		68 272
Nedskrivning av fastigheter		- 59 082		- 62 219
Netto uppskrivningar och nedskrivningar		9 190		6 053
Netto anskaffningsvärde		1 148 726		1 137 787
Ingående avskrivningar		- 382 921		- 359 187
Försäljning/utrangeringar		0		0
Årets avskrivningar		- 26 689		- 23 734
Utgående ackumulerade avskrivningar		- 409 610		- 382 921
Utgående redovisat värde		739 116		754 866

NOTER

	2024	2023
Uppgifter om förvaltningsfastigheter		
Redovisat värde	829 790	851 717
Verkligt värde	1 848 500	1 848 500
Taxeringsvärde byggnader	706 868	710 616
Den externa marknadsvärderingen gjordes under hösten 2023.		
Not 16 Mark		
Ingående anskaffningsvärde	25 028	25 028
Inköp	0	0
Försäljning/utrangeringar	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	25 028	25 028
Netto anskaffningsvärde	25 028	25 028
Utgående redovisat värde	25 028	25 028
Not 17 Markanläggningar		
Ingående anskaffningsvärden	147 096	143 369
Inköp	900	4 165
Försäljning/utrangeringar	0	0
Erhållna bidrag	0	- 438
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	147 997	147 096
Netto ackumulerade anskaffningsvärden	147 997	147 096
Ingående avskrivningar	- 75 273	- 68 355
Försäljning/utrangeringar	0	0
Årets avskrivningar	- 7 078	- 6 919
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 82 351	- 75 273
Utgående redovisat värde	65 646	71 823
Not 18 Maskiner, inventarier och fordon		
Ingående anskaffningsvärden	7 720	7 692
Inköp	0	28
Försäljningar/utrangeringar	-548	0
Erhållna bidrag	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	7 172	7 720
Netto anskaffningsvärde	7 172	7 720

NOTER

	2024	2023
Ingående avskrivningar	- 5 692	- 4 850
Försäljningar/utrangeringar	548	0
Årets avskrivningar	- 701	- 843
Utgående ackumulerade avskrivningar	- 5 845	- 5 692
Utgående redovisat värde	1 327	2 028

Not 19 Pågående byggnadsproduktion

Ingående nedlagda kostnader	11 903	11 885
Under året nedlagda kostnader	16 747	38 909
Under året genomförda omfördelningar	- 9 018	- 37 933
Erhållna bidrag	- 0	-958
Utgående nedlagda kostnader	19 632	11 903
Utgående redovisat värde	19 632	11 903

Not 20 Aktier och andelar

Rockneby Vindkraftverk 4/32 andelar i verk nr 4	10	10
Husbyggnadsvaror (HBV) 1 andel	40	40
Innestående medel i HBV	288	270
	338	320

Not 21 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Förutbetalda försäkringspremier	1 255	1 050
Övriga förutbetalda kostnader	1 002	601
Upplupna intäkter	1 027	879
	3 283	2 531

Not 22 Disposition av vinst eller förlust

Förslag till vinstdisposition:

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel:

Balanserad vinst	207 834	196 185
Årets vinst	6 449	11 474
	214 283	207 658
Disponeras så att i ny räkning överföres	214 283	207 658

NOTER

	2024	2023
Not 23 Obeskattade reserver		
Periodiseringsfond 2018		3 640
Periodiseringsfond 2019	3 050	3 050
Periodiseringsfond 2020	9 050	9 050
Periodiseringsfond 2021	6 540	6 540
Periodiseringsfond 2022	5 093	5 093
Periodiseringsfond 2023	5 698	5 920
Periodiseringsfond 2024	5 000	
	34 431	33 293

Skatteeffekt av schablonränta på periodiseringsfond	872	638
---	-----	-----

Not 24 Uppskjuten skatt på temporära skillnader

2024-12-31

Temporära skillnader	Uppskjuten skattefordran	Uppskjuten skatteskuld	Netto
	0	- 28 203	- 28 203
	0	- 28 203	- 28 203

2023-12-31

Temporära skillnader			
	0	- 29 091	- 29 091
	0	- 29 091	- 29 091

Förändring av uppskjuten skatt

	Belopp vid årets ingång	Redovisas i resultaträk.	Belopp vid Årets utgång
Temporära skillnader hänförlig till skattemässiga avskrivningar på byggnader	29 091	- 888	28 203

Not 25 Långfristiga skulder

Förfaller senare än fem år efter balansdagen

Skulder till kreditinstitut	0	0
-----------------------------	---	---

UNDERSKRIFTER

Underskrifter

Fabian Sjöberg

Fabian Sjöberg
Date: 2025-03-13 08:09 CET
Signed via account: fabian.sjoberg.politik@osthammar.se

Paul Sandberg

Paul Sandberg
Date: 2025-03-13 08:54 CET
Signed via account: paul.sandberg49@gmail.com

Margareta Widén Berggren

Margareta Widén Berggren
Date: 2025-03-13 08:55 CET
Role: Vice ordförande
Signed via account: margareta.widen-berggren@osthammar.se

Sabina Ståhl

Sabina Ståhl
Date: 2025-03-13 09:27 CET
Role: Ledamot
Signed via account: sabina.stahl.politik@osthammar.se

Ylva Lundin

Ylva Lundin
Date: 2025-03-13 09:27 CET
Signed via account: ylva.lundin.politik@osthammar.se

Tomas Bendiksen

Tomas Bendiksen
Date: 2025-03-13 09:29 CET
Role: Ledamot
Signed via account: tomas.bendiksen.politik@osthammar.se

Lars O. Holmgren

Lars O. Holmgren
Date: 2025-03-14 11:17 CET
Role: Mr
Signed via account: lars.o.holmgren.politik@osthammar.se

Ingemar Eriksson

Ingemar Eriksson
Date: 2025-03-14 20:10 CET
Role: Förtroendevald revisor
Signed via account: 160eriksson@norden.st

Gunnar Rydvall

Gunnar Rydvall
Date: 2025-03-16 22:20 CET
Signed via account: gunnar.rydvall@tella.com

Maria Lennmark

Maria Lennmark
Date: 2025-03-17 09:35 CET
Role: Auktoriserad revisor, Ernst & Young AB
Signed via account: maria.lennmark@se.ey.com

NOTER

	2024	2023
Not 26 Skulder som avser flera poster		
Företagets banklån om 559 200 000 kronor redovisas under följande poster i balansräkningen		
Långfristiga skulder		
Övriga skulder till kreditinstitut	370 000	384 200
Kortfristiga skulder		
Övriga skulder till kreditinstitut	189 200	175 000

Not 27 Checkräkningskredit

Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår till	50 000	50 000
Utnyttjad kredit uppgår till	0	0

Sedan juli 1997 utnyttjas en kredit, med en kreditlimit på 50 mkr, där huvudkontot ägs av Östhammars kommun.

Not 28 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Upplupna löner	65	94
Upplupna semesterlöner	1 854	1 916
Upplupna pensionskostnader	481	364
Upplupna sociala avgifter	357	310
Upplupna räntekostnader	1 240	1 786
Övriga upplupna kostnader	3 714	7 160
	7 711	11 630

Not 29 Eventualförpliktelser

Fastigo	236	220
---------	-----	-----

Not 30 Ställda säkerheter

Saknas.

Not 31 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Inga väsentliga händelser har skett efter räkenskapsårets slut.

KONTAKTINFORMATION

Kontaktinformation

JESSICA ELIARDSSON
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Telefon 0173-425 56
jessica.eliardsson@osthammarshem.se

JENNIE SAGLAM
EKONOMICHEF

Telefon 0173-425 54
jennie.saglam@osthammarshem.se

Företagsinformation

Stiftelsen Östhammarshem

Box 26, 747 02, Gimo

Telefon 0173-425 50

www.osthammarshem.se

Kommunfullmäktige i Enköping
Kommunfullmäktige i Heby
Kommunfullmäktige i Håbo
Kommunfullmäktige i Knivsta
Kommunfullmäktige i Tierp
Kommunfullmäktige i Uppsala
Kommunfullmäktige i Älvkarleby
Kommunfullmäktige i Östhammar
Arbetsförmedlingen
Försäkringskassan
Regionfullmäktige i Uppsala län

Ansvarsfrihet för styrelsen i Samordningsförbundet Uppsala län

Samordningsförbundets revisorer har granskat förbundets verksamhet och årsredovisning för 2024 och tillstyrker att styrelsen och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Samordningsförbundets medlemmar ska ta ställning till om förbundets styrelse beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2024. Förbundet emotser protokollsutdrag från ert fullmäktige/motsvarande så snart ärendet har behandlats hos er.

Protokollsutdrag skickas till:
Samordningsförbundet Uppsala län
Storgatan 27
751 85 Uppsala

alternativt via e-post till:
info@finsam uppsala.se

Bilagor:

- Årsredovisning 2024
- Revisionsberättelse KPMG 2024
- Granskning KPMG 2024
- Revisionsberättelse EY 2024
- Granskningsrapport EY 2024

Hälsningar

Åsa Fichtel, Förbundschef
Samordningsförbundet Uppsala län

Samordningsförbundet Uppsala län

Årlig granskning 2024

Innehåll

1.	Inledning.....	3
1.1.	Bakgrund.....	3
1.2.	Syfte och revisionsfrågor.....	3
1.3.	Avgränsning	3
1.4.	Revisionskriterier.....	3
1.5.	Genomförande	4
2.	Granskningsresultat.....	4
2.1.	Iakttagelser	4
3.	Sammanfattande bedömning.....	5

Revisorerna i Samordningsförbundet i Uppsala län

Vår granskning har genomförts som underlag för er ansvarsprövning av Samordningsförbundet i Uppsala län år 2024.

Granskningen har skett i syfte att bedöma om årsredovisningen ger en rättvisande bild av förbundets verksamhet samt om styrelsen har fullgjort sina uppgifter enligt förbundsordningen och enligt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Vi har i denna rapport sammanfattat iakttagelser från granskningen av årsredovisningen för förbundet.

Med vänlig hälsning

Anders More

Liv Bongcam

Moa Wahlén

Kopia: Förbundets styrelse och förbundschef

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Samordningsförbundet i Uppsala län granskas av revisorer utsedda av förbundets medlemmar. Granskningen sker i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet.

Revisorerna har upphandlat Ernst & Young AB (EY) som sakkunnigt biträde.

Granskningen av om årsredovisningen och årsbokslutet är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning genomförs och rapporteras separat av KPMG.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att översiktligt bedöma om förbundsstyrelsen har säkerställt att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Utifrån syftet besvarar vi följande revisionsfrågor i granskningen:

Ändamålsenlighet

- ▶ Har förbundsstyrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som förbundsstyrelsen bestämt?
 - Har förbundsstyrelsen säkerställt en tillräcklig styrning av verksamheten?
 - Har förbundsstyrelsen säkerställt en tillräcklig uppföljning av verksamheten?

Ekonomiskt tillfredställande

- ▶ Har förbundsstyrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs inom givna ekonomiska ramar?
 - Har förbundsstyrelsen säkerställt en tillräcklig styrning av ekonomin?
 - Har förbundsstyrelsen säkerställt en tillräcklig uppföljning av ekonomin?

Intern kontroll

- ▶ Har förbundsstyrelsen säkerställt att den interna kontrollen är tillräcklig?

1.3. Avgränsning

Granskningen avser Samordningsförbundet Uppsala län och är avgränsad till år 2024. Granskningen är översiktlig och inte inriktad på detaljer. Då granskningen är översiktlig bedömer vi ändamålsenlighet, ekonomiskt tillfredställande samt intern kontroll på en övergripande nivå.

1.4. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen som utgångspunkt för analys, bedömningar och slutsatser. Revisionskriterierna kan hämtas

ifrån lagar och förarbeten eller interna regelverk, policy och beslut av förbundsstyrelsen. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen 6 kap. 6 § om nämndernas ansvar för styrning och intern kontroll
- ▶ Lag (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser
- ▶ God revisionssed 2022
- ▶ Förbundsordningen
- ▶ Förbundsstyrelsens Verksamhetsplan och budget 2024
- ▶ COSO-ramverket

1.5. Genomförande

Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning (styrelsens protokoll, årsredovisning, delårsredovisning och PM för uppföljning av insatser kvartal 1 och 2, riskanalys samt internkontrollplan). Vidare har vi genomfört en intervju med förbundschef och verksamhetsutvecklare på plats i samordningsförbundets lokaler. Våra iakttagelser och bedömningar sammanfattas nedan.

2. Granskningsresultat

2.1. Iakttagelser

I nedanstående tabell har vi sammanställt våra iakttagelser utifrån respektive kontrollpunkt. Följande beskrivning är avvikelsebaserad. Det innebär att kontrollpunkter där vi inte har några synpunkter eller noteringar inte kommenteras vidare.

Kontrollpunkt		Iakttagelse	EY:s kommentar
1. Styrning av verksamhet	a) Beslutat om verksamhetsmål	✓	
	b) Beslutat om indikatorer för att mäta måluppfyllelsen	✓	
	c) När måluppfyllelse	✓	
	d) Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse	ET	Indikationer på bristande måluppfyllelse har ej identifierats.
2. Uppföljning av verksamhet	a) Följt upp verksamhet i en årsrapport eller motsvarande	✓	
	b) Följt upp verksamhet i en delårsrapport	✓	

3. Styrning av ekonomi	a) Beslutat om en budget för innevarande år inom tilldelad ram	✓	
	b) När målen för ekonomin (inkl. budget)	—	För år 2024 redovisas ett underskott på -1 864 tkr. Budgeten var beräknad till -2 959 tkr. Differensen uppges härröra främst från outnyttjade beviljade insatsmedel. ¹ Mer medel är dock nyttjat för år 2024 än föregående år.
	c) Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	✓	
4. Uppföljning av ekonomi	a) Följt upp ekonomin i en delårsrapport	✓	
	b) Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	
5. Intern kontroll	a) Genomfört en riskanalys avseende verksamhet och ekonomi	✓	
	b) Beslutat om en internkontrollplan	✓	
	c) Följt upp internkontrollplanen	✓	
	d) Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	ET	Brister uppges ej ha identifierats. Styrelsens uppföljning visar att verksamheten genomförts ändamålsenligt och att tillförlitlig finansiell rapportering skett, samt att tillämpliga föreskrifter och riktlinjer efterlevts.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

3. Sammanfattande bedömning

Vår sammanfattande bedömning utifrån vår översiktliga granskning är att Samordningsförbundet Uppsala län säkerställt att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt samt att den interna kontrollen är tillräcklig.

¹ Förbundsstyrelsen har i *Riktlinjer för god ekonomisk hushållning* (antagen 2016-11-15, reviderad 2023-09-21) beslutat att verksamheten ska bedrivas inom den budgetram som beslutats av styrelsen. Vidare ska samlat kapital från tidigare verksamhetsår nyttjas till ändamålsenliga insatser för målgruppen. Första åren 2008–2010, när Samordningsförbundet i Uppsala län startade upp sin verksamhet, genererades ett överskott på grund av att verksamheten inte kom i gång enligt plan. Utifrån detta finns det beslut på att överskottet skall minskas kommande år. Inget krav på återbetalning till medlemmarna föreligger.

Vår bedömning grundar sig på följande:

Granskningsområde och revisionsfråga	Bedömning	Kommentar
Har Samordningsförbundet i Uppsala län säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som förbundsstyrelsen bestämt? (Baseras på kontrollpunkt 1a, 1b, 1c, 2a & 2b)		Ja. Samtliga tre övergripande mål bedöms i årsredovisningen vara uppfyllda eller kommer att uppnås i tid. Vår granskning visar att det finns interna rutiner för uppföljning av mål och insatser och att styrelsens bedömning förefaller väl underbyggd.
Har Samordningsförbundet i Uppsala län säkerställt att verksamheten bedrivs inom givna ekonomiska ramar? (Baseras på kontrollpunkt 3a, 3b, 3c, 4a & 4b)		Ja, i huvudsak. Budget för 2024 fastställdes av förbundsstyrelsen den 23 november 2023. I årsredovisningen 2024 redovisas ett underskott på -1864 tkr. Budgeten var beräknad till -2959 tkr. Differensen uppges härröra främst från outnyttjade beviljade insatsmedel. Genomgång av att budget är i balans sker fem gånger per år och vi kan i protokoll bekräfta att det ekonomiska läget redovisats vid samtliga fem styrelsemöten. Ekonomisk information har även delgivits arbetsutskottet vid samtliga sex möten som hållits under 2024.
Har Samordningsförbundet i Uppsala län säkerställt en tillräcklig intern kontroll? (Baseras på kontrollpunkt 5a, 5b, 5c & 5d)		De områden som följts upp under året är ekonomi, personal/medarbetare, verksamhetsmål samt finansierade insatser. Vi bedömer att förbundet Uppsala län har ett tillfredsställande arbete med internkontrollplaner och systematisk uppföljning av de finansierade insatserna.

Uppsala den 21 mars 2025.

Anders More
Certifierad revisor, EY

Liv Bongcam
Verksamhetsrevisor, EY

Moa Wahlén
Verksamhetsrevisor, EY

2015-03-21
Revisorerna

Till

Samordningsförbundet Uppsala län
Fullmäktige i medlemskommunerna
Fullmäktige, Region Uppsala
Försäkringskassan
Arbetsförmedlingen

REVISIONSBERÄTTELSE för år 2024

Samordningsförbundet Uppsala län
Organisationsnummer 222000–2576

Vi har granskat räkenskaperna, årsredovisningen och förbundsstyrelsens förvaltning i Samordningsförbundet Uppsala län, org. nr 222000–2576, för verksamhetsåret 2024.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen och förvaltningen

Förbundsstyrelsen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelsen upprättar en årsredovisning som ger en rättvisande bild samt svarar för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamhet och räkenskaper.

Vårt ansvar

Vi ansvarar för att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om årsredovisningen ger en rättvisande bild och om den interna kontrollen som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter. Vi har utfört vår granskning utifrån lagen om finansiell samordning, kommunallagen, förbundsordningen, god revisionssed samt revisionsreglementet. Granskning enligt god revisionssed innebär för den auktoriserade revisorn att han eller hon utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att den auktoriserade revisorn följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. *)

2015-03-21
Revisorerna

Uttalanden

Vi bedömer sammantaget att styrelsen i Samordningsförbundet Uppsala län har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att årsredovisningen har upprättats i enlighet med tillämpliga delar av lagen om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Vi tillstyrker att styrelsen och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Uppsala dag som framgår av våra elektroniska underskrifter

Cecilia Forss
Utsedd av Region Uppsala

Anders Toll
Utsedd av Region Uppsala

Bilaga: De sakkunnigas rapporter

*) Vår granskning av årsredovisningen innefattar att genom olika åtgärder inhämta underlag om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur förbundet upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i förbundets interna kontroll. Granskningen innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Cecilia Forss

Undertecknare 1

På uppdrag av: Region Uppsala

Serienummer: fc1902157278db[...]
9cf4e3bfc6fe4

IP: 90.231.xxx.xxx

2025-03-21 16:08:28 UTC

ANDERS TOLL

Undertecknare 2

På uppdrag av: Region Uppsala

Serienummer: 74be1c1f094091[...]
c89a76c7ecd80

IP: 147.161.xxx.xxx

2025-03-23 21:37:52 UTC

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:

När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andra validerings verktyg för digitala signaturer.

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2024-12-31

Granskningsrapport

Samordningsförbundet Uppsala län

KPMG AB

2025-03-21

Samordningsförbundet Uppsala län
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2024-12-31

2025-03-21

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	2
1.1	Syfte och revisionsfråga	2
1.2	Revisionskriterier	2
1.3	Metod och avgränsningar	2
2	Resultat av granskningen	4
2.1	Förvaltningsberättelsen	4
2.2	God ekonomisk hushållning	4
2.3	Resultaträkning	5
2.4	Balansräkning	5
2.5	Intern kontroll och styrning	5
2.6	Driftsredovisning	5
2.7	Sammanfattning och slutsatser	6

Samordningsförbundet Uppsala län
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2024-12-31

2025-03-21

1 Bakgrund

Härmed avlämnas rapport avseende granskningen av Samordningsförbundet Uppsala län för räkenskapsåret 2024.

Rapporten lämnas till styrelsen om viktigare iakttagelser och eventuella rekommendationer till följd av dessa som identifierats i samband med årets revision.

1.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att den ska utgöra underlag för revisorernas prövning av;

- att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt,
- om räkenskaperna är rättvisande och
- om den interna kontrollen är tillräcklig.

1.2 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för vårt uttalande avseende huruvida verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt sätt samt att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagar och regler bygger på följande revisionskriterier:

- Lag om finansiell samordning SFS 2003:1210, Kommunallag och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning, RKR

1.3 Metod och avgränsningar

Vår granskning sker i den omfattning som följer av God revisionssed i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras av SKR¹ och Skyrev². Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i allt väsentligt men inte absolut säkerhet försäkra oss att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Granskningen har omfattat bokslutet och årsredovisningen för 2024. Vi har granskat sådan information som är av finansiell natur och eller som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen. Vi har även stämt av balanskravsutredning mot underlag. Övriga delar har endast granskats utifrån om informationen är för-
enlig med de finansiella delarna.

¹ Sveriges Kommuner och Regioner

² Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer

Samordningsförbundet Uppsala län

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2024-12-31

2025-03-21

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument (verksamhetsplan med budget och protokoll) inklusive årsredovisningen
- Avstämning av väsentliga poster i resultat- och balansräkning mot erforderliga underlag. Översiktlig analys av övriga poster.
- Stickprovsgranskning av attest och utanordning
- Samtal med ekonom
- Sedvanlig bokslutsgranskning

1.3.1 Risk- och väsentlighetsanalys

1.3.1.1 Redovisningen

- Verksamhetens intäkter
 - Består i huvudsak av medlemmarnas årsavgifter vilka substansgranskas mot beslut, fakturering och inbetalning.
- Verksamhetens kostnader
 - Kartläggning av posternas innehåll samt stickprov inklusive attest och utanordning samt avklipp.
- Kassa och bank
 - Substansgranskas mot externa underlag.
- Kortfristiga skulder
 - Kartläggning av posternas innehåll samt stickprov inklusive attest och utanordning.
- Redovisningsprinciper

1.3.1.2 Intern kontroll

- "Ordning och reda"
- Bokslutsprocessen
- Granskning av att skatter och avgifter redovisats och betalas i rätt tid och med rätt belopp

Samordningsförbundet Uppsala län
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2024-12-31

2025-03-21

2 Resultat av granskningen

Granskning av redovisning och intern kontroll har skett enligt uppgjord planering i enlighet med risk- och väsentlighetsanalysen ovan.

2.1 Förvaltningsberättelsen

I LKBR, föreskrivs att förvaltningsberättelsen ska följa en bestämd struktur med fasta rubriker. Vidare kräver lagen att en balanskravsutredning ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Samordningsförbundet Uppsala län redovisar i sin förvaltningsberättelse i enlighet med lagens krav och denna har ställts upp enligt de bestämda rubrikerna.

I årsredovisningen återfinns även en balanskravsutredning, vilket kommer ses över till nästa år om det behövs i samordningsförbundet.

2.2 God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagens bestämmelser ska samordningsförbundet ha en god ekonomi i sin verksamhet. Styrelsen ska fatta beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

2.2.1 Ekonomiska mål

Årets resultat uppgår till -1 864 tkr vilket är 1 095 tkr sämre än det budgeterade resultatet på -2 959 tkr. Styrelsen har valt att lägga en budget med negativt resultat för att använda överskottet från tidigare år.

En rekommenderad riktlinje, som är satt av Nationella rådet, är att eget kapital ska uppgå till maximalt 20% av årets erhållna medel. Det egna kapitalet uppgick till 34,1 % vid årets början av årets erhållna medel.

Förbundet ska sträva efter att använda tilldelade medel från medlemmarna till ändamålsenlig verksamhet med effektivt resursutnyttjande som grundläggande princip. Vår granskning visar inte på några avsteg från denna grundläggande princip under 2024. Årets resultat uppgår till -1 864, vilket leder till att eget kapital uppgår till 23,6 % av årets erhållna medel.

Rekommendation

Styrelsen arbetar aktivt med god ekonomisk hushållning och har löpande kontroll under hela året på ekonomi och uppföljning mot budget över året. Vi rekommenderar att förbundet fortsätter att arbeta aktivt med god ekonomisk hushållning för att minska överskottet.

Samordningsförbundet Uppsala län
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2024-12-31

2025-03-21

2.3 Resultaträkning

2.3.1 Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter består av medlemmarnas årsavgifter, vilka har substansgranskats mot beslut, fakturering och inbetalning.

2.3.2 Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader har granskats stickprovsvis utan anmärkning.

2.4 Balansräkning

2.4.1 Kassa och bank och kortfristiga placeringar

Balansräkningens dominerande tillgångspost är till följd av förbundets överskott under ett antal år Kassa och bank. Beloppen är avstämt mot engagemangsbesked och/eller årsbesked.

2.4.2 Kortfristiga skulder

De kortfristiga skulderna består till helt dominerande del av leverantörsskulder. Vi har granskat posten utan anmärkning.

2.5 Intern kontroll och styrning

Vi har läst styrelseprotokoll för att bedöma om styrelsen utöver tillräcklig kontroll och en god styrning av verksamhetens krav efterlevs.

2.5.1 Styrdokument

Vi noterar att styrelsen i november 2024 har fastställt Verksamhetsplan och budget 2025.

2.6 Driftsredovisning

I LKBR, föreskrivs att årsredovisningen ska innehålla en driftsredovisning som en egen del.

Förbundet har upprättat en driftsredovisning i årsredovisningen för 2024.

Samordningsförbundet Uppsala län
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2024-12-31

2025-03-21

2.7 Sammanfattning och slutsatser

Vi har inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet och i granskningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Dag som ovan
KPMG AB

Cecilia Kvist
Auktoriserad revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Revisionsberättelse

för Samordningsförbundet Uppsala län, org.nr 222000-2576

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision och granskning av årsredovisningen för Samordningsförbundet Uppsala län för år 2024 enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision¹. Förvaltningsberättelsen har granskats enligt särskild instruktion.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat för året. Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Uppdraget är utfört utifrån opartiskhet och självständighet i förhållande till förbundet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar av årsredovisningen.

Som del av en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av förbundets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- måste vi informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Revisorns granskning av förvaltningsberättelsen

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna och att dessa upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" i *Standard för kommunal räkenskapsrevision*.

Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

¹ Med anpassning till de specifika förutsättningar som föreligger i ett finansiellt samordningsförbund. Främst att rapporten inte avges av "sak-kunnigt biträde" eller ställts till "de förtroendevalda revisorerna".

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt förbundsordning

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Samordningsförbundet Uppsala län för år 2024.

Vi tillstyrker att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Vi bedömer även sammantaget att styrelsen i Samordningsförbundet Uppsala län har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen har varit tillräcklig samt att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed för kommunal verksamhet i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot förbundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot förbundet.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för förbundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Västerås den 21 mars 2025

KPMG AB

Cecilia Kvist

Auktoriserad revisor

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

CECILIA KVIST

Auktoriserad revisor

Serienummer: 06533c6dc3687a[...]ed3f4ba5762e7

IP: 195.84.xxx.xxx

2025-03-21 09:07:23 UTC

Detta dokument är undertecknat digitalt via **Penneo.com**. De signerade uppgifternas integritet är validerad med hjälp av ett beräknat hashvärde för originaldokumentet. Alla kryptografiska bevis är inbäddade i denna PDF, vilket säkerställer både autenticitet och möjlighet till framtida validering.

Detta dokument är försett med ett kvalificerat elektroniskt sigill som innehåller ett certifikat och en tidsstämpel från en kvalificerad tillhandahållare av betrodda tjänster.

Så här verifierar du dokumentets äkthet:

När du öppnar dokumentet i Adobe Reader kan du se att det är certifierat av **Penneo A/S**. Detta bekräftar att dokumentets innehåll förblir oförändrat sedan tidpunkten för undertecknandet. Bevis för de enskilda undertecknarnas digitala signaturer bifogas dokumentet.

De kryptografiska bevisen kan kontrolleras med hjälp av Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andra validerings verktyg för digitala signaturer.

Årsredovisning 2024

2024-01-01 - 2024-12 31

Samordningsförbundet
Uppsala län

ÅRSREDOVISNING 2024

Samordningsförbundet Uppsala län lämnar årsredovisning
för perioden 2024-01-01 till 2024-12-31

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ordföranden har ordet	5	God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	21
Förvaltningsberättelse	6	Budget och medelstilldelning	21
Översikt över verksamhetens utveckling ..	6	Kapitalförvaltning	22
Sammanfattning av perioden	7	Väsentliga personalförhållanden.....	22
Om Samordningsförbundet Uppsala län	8	Förväntad utveckling	22
Förbundets medlemmar	9	Ekonomisk redogörelse	22
Styrelsen.....	9	Kommentar till årsredovisning 2024.....	22
Revisorer	10	Balanskravsavstämning.....	23
Kansli och utvecklingsgrupper	10	Förtroendevalda och förvaltning	23
Stöd till parterna för att underlätta samverkan	11	Resultaträkning	25
Fördelning av medel.....	11	Balansräkning	26
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	11	Kassaflödesanalys	27
Händelser av väsentlig betydelse	11	Redovisningsprinciper	27
Styrning och uppföljning av verksamheten..	12	Noter till balans- och resultaträkning 2024.....	28
Mål och utfall år 2024	12	Driftsredovisning	31
Förbundets arbete med kompetenshöjande aktiviteter.....	13		
Webbinarier och dialoger.....	13		
Nätverk för insatsansvariga	13		
Nätverk för ökad upptäckt av våld.....	13		
Nätverk med arbetsgivarperspektiv	13		
Nätverk för flerpartsrutin.....	13		
Övriga aktiviteter	14		
ISA – Insatser i samverkan för unga inom Region Uppsala	14		
Forum för inkluderande arbetsmarknad - FIA	14		
Uppföljning av insatser	15		
Finansierade insatser under år 2024	15		
Deltagare i individinsatser	16		
RegExPro.....	18		
Insatser som avslutats under året	19		
Sammanfattande analys av utfallet	20		
Uppföljning internkontrollplan	20		
Personal/medarbetare	21		
Verksamhetsmål	21		

UPPSALA 25-03-21

Madeleine Andersson

Ordförande
utsedd av
Region Uppsala

Pavlos Cavelier Bizas

1:e vice ordförande
utsedd av
Uppsala kommun

Marika Söderberg

2:e vice ordförande
utsedd av
Försäkringskassan

Sofie Löfqvist

utsedd av
Arbetsförmedlingen

Tuija Rönback

utsedd av
Enköpings kommun

Carina Schön

utsedd av
Heby kommun

Catherine Öhrqvist

utsedd av
Håbo kommun

Oscar Hahne

utsedd av
Knivsta kommun

Lars-Göran Birkehorn Karlsen

utsedd av
Tierps kommun

Gun Johansson

utsedd av
Älvkarleby kommun

Jessica Kumlin

utsedd av
Östhammars kommun

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

År 2024 har landat positivt. Vi har en fortsatt oro i vår omvärld, säkerhetsfrågorna är sedan en tid högt på agendan. Även konjunkturen vad gäller arbetsmarknaden är påverkad.

Samordningsförbundet har trots oro i omvärlden kunnat fortsätta med fina resultat i vår verksamhet. Insatser som finansieras från oss har visat på god nytta och att många individer kommer närmare arbete eller studier. Vi fortsätter att vara en aktör som möjliggör att glapp täcks till då myndigheternas ordinarie system inte mår med.

Många beviljade insatser

Under hösten beviljade vår styrelse insatser för flera år framåt. En långsiktig inriktning tror jag möjliggör de goda insatsernas resultat och arbetsro för insatserna att arbeta med en komplex problematik vilka kräver lösningar som behöver tid att nå resultat. Det ska därför bli väldigt spännande att följa hur det går för insatserna.

Madeleine Andersson
Ordförande

Vi stärker kunskapen i länet

Ett av våra fokusområden är att bistå och stötta upp med ökad kunskap då behov finns hos våra parter. Genom den gemensamma plattform som Samordningsförbundet är så kan vi därmed möjliggöra för flera myndigheter att få ta del av samma kunskap vid samma tillfälle. Genom att mötas och byta erfarenheter, ges unika möjligheter till förbättrad samverkan och kompetensutveckling.

Blickar framåt

Framtiden för Samordningsförbundet ser både ljus och spännande ut. Under året har en utredning om Finsamslagstiftningen genomförts. Syftet är att skapa en mer effektiv samverkan och säkerställa att medlen når målgruppen. Med en stark grund att stå på och ett fortsatt engagemang från våra medlemmar och samarbetspartners, har vi alla förutsättningar att ta nästa steg i vår utvecklingsresa. Under det kommande året planerar vi att ytterligare stärka vårt arbete med att möta lokala behov, främja samverkan och erbjuda insatser som gör verklig skillnad för individer och samhället i stort.

Tack till er alla som på olika sätt bidragit och möjliggjort att fler kommit i arbete och till egenförsörjning!

Madeleine Andersson

Ordförande i Samordningsförbundet Uppsala län

Förvaltningsberättelse

ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

Översikt över verksamhetens utveckling, jämförelse 5 år (TSEK)

	2024	2023	2022	2021	2020
Intäkter	24 064	24 205	26 178	23 090	22 000
Kostnader	-26 533	-24 709	-25 843	-21 685	-23 060
Verksamhetens resultat	-2 469	-1 035	381	1 406	-1 118
Soliditet	53%	54%	53%	58%	53%
Antal anställda	5	5	6	5	5

- Soliditet definieras som eget kapital dividerat med totalt kapital, vilket beskriver förbundets långsiktiga betalningsförmåga.
- Antal anställda avser heltidstjänster avrundat till närmaste heltal.

SAMMANFATTNING AV PERIODEN

De sammantagna resultaten från året visar att Samordningsförbundet har uppfyllt sitt uppdrag med att stödja medlemmarnas arbete att förbättra för individer i behov av samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering att närma sig eller nå egen försörjning.

Måluppfyllelse

Förbundet har under året finansierat tretton insatser. Inriktningen med fokus på att merparten av insatserna ska vara riktade mot individ fortsätter, åtta insatser var individinsatser, fyra strukturövergripande insatser samt en insats var i form av en förstudie.

684 deltagare har varit registrerade med personuppgifter i uppföljningssystemet Insatsdata under perioden.

160 personer, 45 % har skrivits ut till arbete eller studier efter avslutad insats (49 % kvinnor och 51 % män).

Räknas gruppen arbetssökande in så är 55 % av utskrivna deltagare i arbete, studier eller är arbetssökande efter avslutad insats.

Deltagare inskrivna under året i insatserna:

62 % är kvinnor och 38 % är män

44 % är yngre än 30 år

30 % av de som haft offentlig försörjning har haft offentlig försörjning i 4 år eller mer

41 % har grundskoleexamen som högsta avslutade utbildning

27 % har gymnasieexamen som högsta avslutade utbildning

3 % har någon form av eftergymnasial utbildning

Bland de insatser som syftar till förrehabilitering, så framkommer att 98 % av avslutade individer har en plan för vidare rehabilitering, det vill säga nästan samtliga.

Ekonomi

För år 2024 redovisas ett underskott på -1 864 tkr, budgeten var beräknad till -2 959 tkr. Differensen härrör i första hand till outnyttjade medel.

År 2024 har vi betalat ut 1 100 tkr mer för samverkansinsatser än för år 2023.

Om Samordningsförbundet Uppsala län

Syftet med Samordningsförbundets verksamhet är att genom finansiell samordning underlätta och förbättra möjligheterna för de individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser så att de närmar sig eller når egen försörjning.

Förbundet ska främja samverkan och underlätta en effektiv resursanvändning inom rehabiliteringsområdet mellan försäkringskassa, arbetsförmedling, region och länets kommuner.

Samordningsförbundet verkar med stöd av Lag om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (SFS 2003:1210). Även förbundsordningen reglerar förbundets arbete. I förbundsordningen regleras följande; medlemmar, ändamål, styrelsens sammansättning, hur ledamöter utses, mandatperioder, vilka uppgifter styrelsens har, personal, revisorer, styrning och insyn. Förbundsordningen beslutas av ingående parter, högsta beslutande organ, det vill säga kommunfullmäktige eller motsvarande hos övriga parter.

Parterna har valt att jobba med lokala utvecklingsgrupper (lokusgrupper) i samtliga åtta kommuner. Dessa syftar till att skapa hållbarhet i ett samverkansperspektiv. Förutom att förbundet ska fungera som samverkansstöd så är två andra uppgifter för förbundet att vara insatsfinansiär och kunskapsförmedlare, se organisationsskiss nedan.

FÖRBUNDETS MEDLEMMAR

Medlemmar i Samordningsförbundet Uppsala län är kommunerna Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby samt Östhammar, Region Uppsala, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Medlemssamråd är ett forum där medlemmarna kan komma med synpunkter och påverka verksamheten. Vid medlemssamråden informerar förbundet om vad som skett under året, inriktningen, samt tankar kring framtiden. Medlemmarna har också möjlighet att berätta om sina behov och vad de önskar att förbundet ska prioritera framåt. Medlemssamråden är tänkta att ske med kommunstyrelsens och regionstyrelsens ordförande och med högre chefsnivå hos de statliga aktörerna, exempelvis områdeschef på Arbetsförmedlingen.

Utöver samråden uppmuntras alltid medlemmarna att komma med önskemål och synpunkter från både politiker och tjänstemän. Inga formella medlemssamråd har skett under året med alla medlemmar samlade, men ett möte har skett under året då förbundet bjudits in av region Uppsala på möte kallat dialogforum tillsammans med regionala bolag och stiftelser. Vid detta tillfälle fick förbundet berätta om sin verksamhet för Regionstyrelsens ordförande och Regiondirektören.

STYRELSEN

Förbundets styrelse består av elva ordinarie ledamöter och elva ersättare som utses av medlemmarna. Styrelsen är ytterst ansvarig för verksamheten i förbundet. De sätter mål och inriktning för vad de vill att förbundet ska prioritera i sin finansiering av insatser, men har inte något verksamhetsansvar mot parterna.

Det är varje medlem som väljer om de vill söka medel från förbundet. Alla insatser genomförs av parterna i ordinarie verksamhet, utifrån de behov de har identifierat på hemmaplan och i samverkan med övriga parter. Styrelsen består av lokalt utsedda politiker från kommun och region. Från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ingår tjänstepersoner som myndigheterna själva har utsett att ingå i styrelsen. Samtliga ledamöter är utsedda av sina moderorganisationer men ska ta ett helhetsperspektiv på frågorna och de företräder alltså inte den egna organisationen.

Under perioden har fem styrelsemöten genomförts. Kansliet har fortsatt erbjudit stöd till ledamöterna för att undanröja eventuella tekniska hinder i god tid innan mötena. Styrelsen har under år 2024 bestått av:

	Ordinarie ledamöter	Ersättare
Region Uppsala	Madeleine Andersson (M) ordförande	Hans Wennberg (MP)
Uppsala kommun	Mattias Kristensson (S) 1:e vice ordf. (till oktober) Pavlos Cavalier Bizas (S) 1:e vice ordf. (från oktober)	Ehsan Nasari (C)
Försäkringskassan	Marika Söderberg 2:e vice ordförande	Lena Kruse
Arbetsförmedlingen	Sofie Löfqvist	Tove Meissner
Enköping kommun	Tuija Rönneback (NE)	Johan Enfeldt (S)
Heby kommun	Carina Schön (S)	Caroline Gille (M)
Håbo kommun	Catherine Öhrqvist (M)	Helene Cranser (S)
Knivsta kommun	Oscar Hahne (KD)	Gunnar Ormèus (S)
Tierp kommun	Lars-Göran Birkehorn Karlsen (M)	Viktoria Söderling (S)
Älvkarleby kommun	Gun Johansson (C)	Roger Petrini (M)
Östhammar kommun	Jessica Kumlin (M)	Lisa Norén (S)

REVISORER

Revisorerna inom förbundet har till uppgift att granska styrelsen och om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och effektivt sätt, samt om det finns fungerande interna kontrollsystem. Samordningsförbundets medlemmar utser förtroendevalda revisorer. För verksamhetsåret 2024 har två revisorer för kommunernas och Region Uppsalas räkning utsetts, Cecilia Forss och Anders Toll, de biträdes av Ernst and Young. De statliga myndigheterna, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har anlitat KPMG att granska förbundet.

KANSLI OCH UTVECKLINGSGRUPPER

Samordningsförbundets kansli består av en förbundschef, en verksamhetsutvecklare, en processtödjare, en ekonom och en administratör. Kansliet, under ledning av förbundschefen bereder ärenden till styrelsen, verkställer beslut, säkerställer att ansökningar bereds enligt förbundets styrdokument samt utifrån lagstiftning. Vidare fungerar kansliet som stöd till förbundets utvecklingsinriktade arbete gentemot parterna och andra aktörer. Kansliet deltar som adjungerade i styrgrupper eller motsvarande men har ingen styrande roll i dessa. Det är parterna som själva leder sin samverkan och förbundet stödjer genom sin närvaro och via finansiering av de insatser som parterna har sökt medel för. Kansliet säkerställer också att uppföljning från insatserna kommer in samt återrappporterar till styrelsen.

Lokala utvecklingsgrupper finns i alla kommuner. Det är parterna som valt att driva sin samverkan genom dessa. Styrelsen har genom sina satta mål och inriktning talat om att de uppmuntrar parternas initiativ till samverkan. Kansliet deltar som adjungerade vid lokusgruppernas möten och stödjer deras samverkan både på strategisk och operativ nivå. Stödet syftar till att möjliggöra ansökningar till styrelsen samt att dessa uppfyller de krav som satts upp för ansökningar.

I förbundet finns även en strategisk utvecklingsgrupp där strategiska utvecklingsfrågor diskuteras tillsammans med parterna. Syftet är att i denna grupp diskutera frågor som är aktuella för samtliga lokusgrupper, exempelvis kring gemensamma behov nu och framåt, kompetensutveckling, samt utbyta erfarenheter. Gruppen ska både fungera som stöd för förbundschefen och fylla ett stöd för att underlätta parternas samverkan. En viktig del är att lyssna in behov, idéer och synpunkter från parterna. Minst en representant från respektive lokusgrupp deltar och samtliga parter är företrädare.

Samordningsförbundet är sedan flera år medlem i Nationella Nätverket för Samordningsförbund (NNS) och förbundschefen deltar regelbundet i aktiviteter inom detta forum. Förbundschefen och verksamhetsutvecklare har kontinuerlig kontakt med förbundschefer, samordnare och verksamhetsutvecklare från andra samordningsförbund för att utbyta erfarenheter och diskutera aktuella frågor.

STÖD TILL PARTERNA FÖR ATT UNDERLÄTTA SAMVERKAN

Kansliet bistår med motivation, kunskapshöjande seminarier och praktiskt stöd till parterna för att underlätta att ansökningar görs i enlighet med av styrelsens uppsatta mål och inriktning och för att öka samverkanskompetensen.

Kansliet erbjuder även nätverk och operativt stöd för insatsansvariga (projektledare) för att stödja dessa i deras uppdrag. Kansliet ansvarar även för att följa upp beviljade insatser och redovisa detta löpande till styrelsen.

Kansliet kommer även fortsättningsvis att delta i olika nätverk för att stödja samverkan. Ett sådant är FIA (Forum för inkluderande arbetsmarknad) där parterna har möjlighet att söka stöd inför ansökningar till Europeiska unionen.

FÖRDELNING AV MEDEL

Styrelsen har för året prioriterat insatser mot individ och därefter struktur och kompetenshöjande insatser. Utfallet ligger budgetmässigt väl i linje med denna inriktning där merparten av finansieringen har riktats mot individinsatser.

VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

År 2024 präglades av fortsatt lågkonjunktur, vilket påverkade arbetslösheten i Sverige. I en försvagad konjunktur ökar konkurrensen om tillgängliga arbeten, vilket gör det särskilt utmanande för grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden att etablera sig. Samtidigt kvarstår betydande regionala skillnader i arbetslöshetsnivåer inom Uppsala län. Under det fjärde kvartalet 2024 låg arbetslösheten i länet på 6,1 procent, vilket fortsatt var lägre än rikets genomsnitt på 6,7 procent.

Långtidsarbetslösheten, som utgör en av de största utmaningarna på svensk arbetsmarknad utgjorde 39 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa i länet vid årets slut.

En avslutad gymnasial utbildning fortsätter att vara avgörande för varaktig etablering på arbetsmarknaden. Arbetslösheten är betydligt högre bland personer som saknar gymnasieutbildning. Ungdomar och utrikes födda är fortsatt utsatta grupper på arbetsmarknaden. Ungdomar påverkas snabbt av ekonomiska förändringar, medan utrikes födda ofta möter längre etableringstider.

HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Även om sysselsättningsgraden fortsatt var hög i Uppsala län, noterades en marginell ökning av arbetslösheten under året, med förväntningar om ytterligare ökningar under år 2025. Kommuner, regioner och myndigheter som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har mött en betydande ekonomisk press under året som gått. Detta förväntas fortsätta under de kommande åren, vilket ställer krav på ökad samverkan och effektivitet i stödet till arbetslösa och utsatta grupper.

Styrning och uppföljning av verksamheten

MÅL OCH UTFALL ÅR 2024

Mål 1: Finansierade insatser bidrar till att individer förbättrar sina möjligheter att närma sig arbete eller studier, genom individ- eller strukturinsatser. (Insatsfinansier)
Resultatmål: 1. I de individinsatser som syftar till arbetsåtergång ska minst 35 procent ha kommit i arbete eller studier. 2. I de insatser som syftar till förrehabilitering ska minst 90 procent av individerna ha en plan för vidare rehabilitering 3. I strukturinsatserna så har 75 procent av målen nåtts.
Uppföljning: Andel som går till arbete/studier samt andel med plan för vidare rehabilitering mäts genom kvartalsrapporter och/eller Samordningsförbundens uppföljningssystem. Strukturinsatsernas måluppfyllelse mäts utifrån förbundets och styrgruppernas bedömning.
Utfall: 1. I individinsatserna har 45% av de utskrivna deltagarna gått till arbete och/eller studier. 2. 98 % av deltagarna har en plan för vidare rehabilitering. 3. Strukturinsatsernas måluppfyllelse ligger i linje med förväntat utfall. Styrgruppernas bedömning är att målen kommer nås inom insatsens tid.
Mål 2: Samordningsförbundet ska vara en arena och kunskapsbärare för kompetenshöjande aktiviteter kring samverkan och samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering.
Resultatmål: Minst 15 aktiviteter ska genomföras under året.
Uppföljning: Mäts genom att räkna antalet genomförda aktiviteter.
Utfall: 16 kompetenshöjande aktiviteter i form av webinarier/seminarier har arrangerats
Mål 3: Inom ramen för ESF projektet ISA (Insatser i samverkan för unga i Region Uppsala) ska metodstöd och erfarenhetsutbyten erbjudas till länets samtliga kommuner.
Resultatmål: 1. Samtliga kommuner inom länet kontaktas och erbjuds metodstöd och erfarenhetsutbyte. 2. Ett transnationellt utbyte ska förberedas, etableras och genomföras under året där deltagande kommuner erbjuds att delta utifrån identifierade behov.
Uppföljning: Mäts genom uppföljning inom ISA-projektet
Utfall: 1. Samtliga kommuner inom länet har kontaktats och erbjudits metodstöd och erfarenhetsutbyte. 2. Ett transnationellt utbyte har genomförts där deltagande kommuner i ISA har erbjudits utbyte via dokumentation samt digitalt utbyte.

Förbundets arbete med kompetenshöjande aktiviteter

WEBBINARIER OCH DIALOGER

Förbundet arbetar aktivt med att öka kompetensen hos parterna genom att bjuda in till olika webinarier och dialoger. Syftet med dessa är att höja kompetensen hos medarbetare hos förbundets parter. Förbundet strävar efter att vara lyhörda kring de behov och önskemål gällande kompetensutveckling som finns hos parterna.

Under året har sammanlagt sexton aktiviteter genomförts i form av webinarier och dialoger för erfarenhetsutbyte och för att främja en god samverkan i länet. Inbjudna till dessa aktiviteter är chefer och medarbetare inom förbundets parter, förbundsstyrelsen, medarbetare inom projektet ISA samt övriga intresserade.

Sammanlagt har 473 personer tagit del av dessa kunskapshöjande aktiviteter som förbundet bjudit in till under året, 417 kvinnor och 56 män.

NÄTVERK FÖR INSATSANSVARIGA

Syftet med nätverket är att ge insatsansvariga i förbundets finansierade insatser stöd i sina uppdrag samt möjlighet att regelbundet träffa andra i samma roll. Viss kompetensutveckling sker också inom nätverket, som exempelvis inom ämnet Projektledning. Samordningsförbundet bjuder regelbundet in till nätverket inom insatser beviljade av förbundet. Under året har fyra sådana nätverksmöten hållits.

NÄTVERK FÖR ÖKAD UPPTÄCKT AV VÅLD

Förbundet deltar sedan år 2021 i ett projekt, lett av NNS (Nationella rådet för Samordningsförbund), för att öka upptäckten av våldsutsatthet bland deltagare i förbundets insatser och för att lotsa till rätt stöd vid behov. Projektet avslutades i december 2024.

Under året har förbundets nätverk för ökad upptäckt av våld fortlöpt. Inom nätverket finns möjlighet för handläggarna inom förbundets berörda insatser att utbyta erfarenheter och ge stöd till varandra kring frågor kopplat till våld. Nätverket har haft ett möte under perioden. Förbundet arbetar också med att sprida kunskap rörande våld i nära relation genom att arrangera seminarier samt spridning av arbete som sker hos andra aktörer, under har förbundet bjudit in till en dag med fokus på Våld i nära relationer för att öka intresset och kunskapen kring ämnet.

NÄTVERK MED ARBETSGIVARPERSPEKTIV

Arbetsgivarplattformen AGUST på Samordningsförbundets hemsida har uppdaterats och kansliet undersöker nya möjligheter att undersöka arbetsgivarnas behov av stöd och insatser för att skapa ökade förutsättningar för arbetsgivaren att ta emot personer på praktik eller anställning. En enkät har skickats till förbundets finansierade insatser för att utreda behovet av stöd gällande arbetsgivar-samverkan samt hur förbundet kan arbeta vidare med frågan under år 2025.

NÄTVERK FÖR FLERPARTSRUTIN

Förbundet bjuder in förbundets parter för att följa och stödja användande av rutin för flerpartsmöten i länet. Syftet är att uppmärksamma hinder i samverkan rörande mötesrutinen och reda ut dessa, samt att underlätta för parterna att använda rutinen. Fyra sådana möten har hållits under perioden.

Övriga aktiviteter

ISA – INSATSER I SAMVERKAN FÖR UNGA INOM REGION UPPSALA

Sedan våren 2023 deltar förbundet i projektet ISA, Insatser i samverkan för unga. Projektet ägs av Region Uppsala och Samordningsförbundets ansvar i projektet gäller metodutveckling och transnationellt utbyte.

Under perioden har arbetet med uppdatering av SMAIL genomförts, för att bättre fungera i arbete med unga individer. Referensgruppen har haft två möten för att stämma av och undersöka behov av ytterligare uppdatering av arbetssättet.

Ett utbyte har också genomförts under året med verksamheter förlagda i Vasa, Finland. Detta resulterade i ett digitalt utbyte där hela ISA-projektet deltog.

Under hösten år 2024 startade även ISA 2.0. Det projektet gäller arbete med samma målgrupp som ISA, men med en utveckling till fler kommuner och förvaltningar i länet. Förbundet har även i det projektet uppdrag att stödja med metodutveckling (SMAIL) samt transnationellt utbyte.

FORUM FÖR INKLUDERANDE ARBETSMARKNAD - FIA

Förbundet deltar i nätverket FIA. Syftet är att samla länets resurser för att genomföra gemensamma ansökningar till Europeiska unionen samt att utbyta erfarenheter kring tillväxt och arbetsmarknad i länet. Nätverket leds av Region Uppsala, deltagare i nätverket är förutom Region Uppsala företrädare för länets åtta kommuner, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Länsstyrelsen samt Samordningsförbundet. Förbundet erbjuder möjlighet till finansiellt processtöd om parterna väljer att göra ansökningar. Under hösten år 2024 beslöts att nätverket ska slås samman med arbetsgruppen för RegExPro för att öka samverkan och samla diskussioner kring extern finansiering i ett och samma nätverk.

Uppföljning av insatser

Alla insatser följs upp kvartalsvis genom inlämnande av kvartalsrapporter från respektive styrgrupp för varje insats. Individinsatser rapporterar också genom registrering i insatsdata, en digital fil där alla deltagare i insatsen registreras, därefter gör kansliet månadsvisa utdrag för uppföljning. I "PM för uppföljning av insatser kvartal 1 och 2 år 2024" samt "PM för uppföljning av insatser kvartal 3 och 4 år 2024" redovisas närmare utfall rörande år 2024, sammanfattat från kvartalsrapporterna och inlämnade insatsdata.

Fyra insatser har avslutats under perioden och redovisas inte i nedanstående tabell, information om dessa insatser återfinns i separat avsnitt.

FINANSIERADE INSATSER UNDER ÅR 2024

Under perioden har Samordningsförbundet helt eller delvis finansierat insatserna i efterföljande tabell (AF=Arbetsförmedlingen, FK= Försäkringskassan, Reg Ua = Region Uppsala).

	Individinsats	Insatsägare och samverkansparter	Insatsperiod	Insatsen ligger i fas gällande uppsatta mål	Styrgruppsmöten enligt avtal	Avvik- elser	Vakan- ser	Implem- entering
1	Enköping, Jobbcentrum – Din väg framåt	Se avsnitt Avslutade insatser						
2	Heby, Plattform för Individstöd i Samverkan	Heby kommun, AF, FK, Reg Ua	2021-01-01 - 2028-12-31	Delvis	Ja	Nej	Nej	Ja
3	Håbo, Framsteget 2.0	Se avsnitt Avslutade insatser						
4	Knivsta, En väg in – steget vidare	Knivsta kommun, AF, FK, Reg Ua	2022-01-01 - 2027-12-31	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja
5	Tierp, Ung framtid	Se avsnitt Avslutade insatser						
6	Uppsala, Kvinna Hälsa Arbete*	Uppsala kommun Reg Ua	2023-08-01 - 2025-07-31	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja
7	Östhammar, Bryggan, Främjar hälsa på väg mot arbete eller studier	Östhammars kommun, AF, FK, Reg Ua	2023-09-01 - 2025-12-31	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
8	Älvkarleby, Förstärkt stöd till arbete eller studier	Älvkarleby kommun, AF, FK, Reg Ua	2023-07-01 - 2027-12-31	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej

	Strukturinsatser	Insatsägare och samverkansparter	Insatsperiod	Insatsen ligger i fas gällande uppsatta mål	Styrgruppsmöten enligt avtal	Avvik- elser	Vakan- ser	Implem- entering
9	Älvkarleby, Lokus-samordnare	Älvkarleby kommun, AF, FK, Reg Ua	2018-04-01 - 2027-12-31	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja
10	Uppsala, Lokus-samordnare	Uppsala kommun, AF, FK, Reg Ua	2020-01-01 - 2026-12-31	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
11	Region Uppsala, RegExPro	Region Ua, AF, FK och länets åtta kommuner	2020-10-01 - 2027-12-31	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja
12	Region Uppsala – Registerstudie**	Region Ua, FK	2024-09-01 - 2025-06-30	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej
	Förrehabiliterande insatser							
13	Uppsala, Pilotprojekt för långtidsarbetslösa personer	Se avsnitt Avslutade insatser						

*Fullständigt namn: Kvinna Hälsa Arbete – arbetslivsinriktat stöd för att gå till arbete.

**Fullständigt namn: Registerstudie av rehabiliteringskoordinatorer inom psykiatrisk specialistvård.

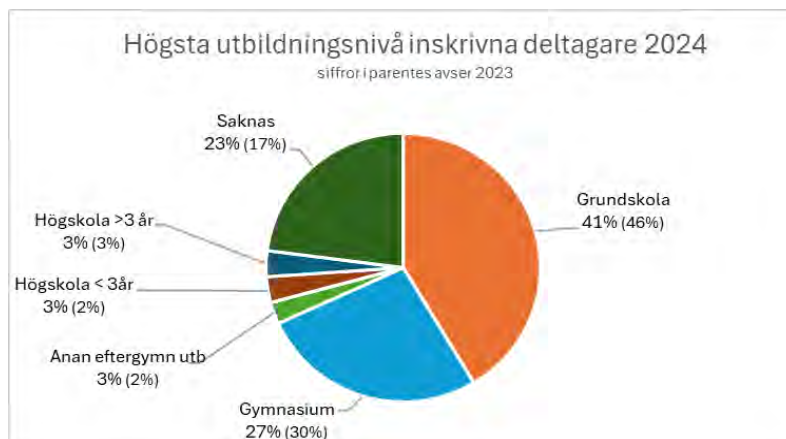
DELTAGARE I INDIVIDINSATSER

Under år 2024 har 684 deltagare fått stöd i någon av individinsatserna, 58 % kvinnor och 42% män. Av dessa har 359 deltagare avslutats från förbundets insatser varav 198 deltagare är utskrivna till arbete/studier/arbetssökande i olika omfattning, vilket innebär 55 % av totalt antal utskrivna. 160 personer (45 %) är utskrivna till arbete eller studier efter avslutad insats (49 % kvinnor och 51% män).

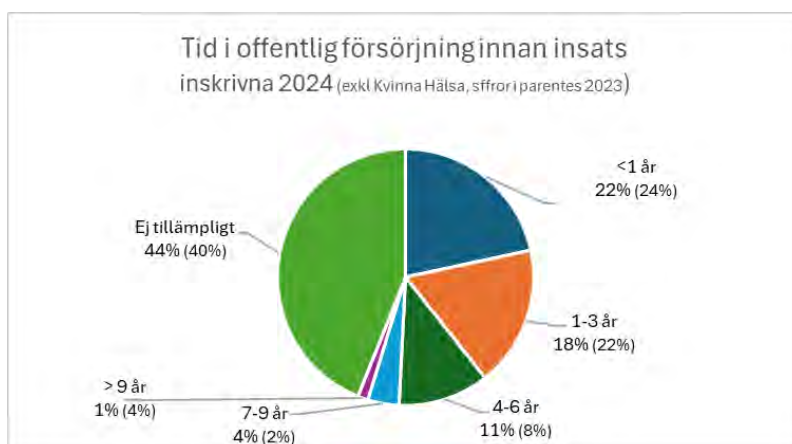
Av de deltagare som varit inskrivna i förbundets insatser år 2024 är 44% under 30 år, en betydande minskning från år 2023 där andelen under 30 år var 62%. Däremot har inskrivna deltagare mellan 30–44 år ökat, från 21% år 2023 till 32% år 2024.

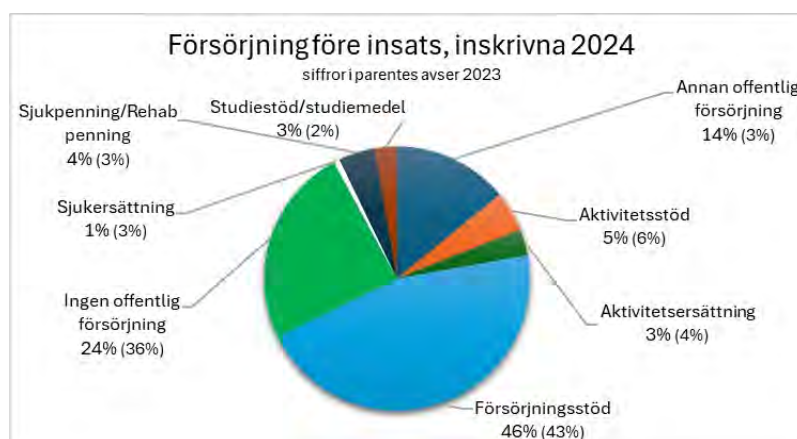
Vidare visar statistiken att 41% av deltagarna i insatserna har grundskola som högsta genomförda utbildning och 27% har gymnasium som högsta genomförda utbildning. Tillsammans har dessa två intervaller minskat något mot år 2023, medan intervallet som saknar utbildning har ökat.

Uppföljningen av tid i offentlig försörjning innan insats visar en fortsatt ökning gällande deltagare som ej har haft någon offentlig försörjning innan insats. Deltagare som under lång tid (4-mer än 9 år) i offentlig försörjning ligger på en fortsatt låg nivå, från 30% år 2022 till 14% år 2023 och 16% under år 2024.

Uppföljningen visar även den försörjningsform deltagarna har haft innan insatsen. Andelen med försörjningsstöd har ökat något, från 43% år 2023 till 46% år 2024. Vidare visar uppföljningen att andelen deltagare utan offentlig försörjning har minskat från 36% år 2023 till 24% år 2024. Deltagare med annan offentlig försörjning har ökat från 3% till 14%, det beror på att insatsen Kvinna Hälsa Arbete har många deltagare som ryms inom den kategorin som står för en stor andel av ökningen. Kategorin omfattar bland annat personer med A-kassa samt etableringsstöd.

RegExPro

Förbundet har under året fortsatt finansiering av insatsen RegExPro (Regional samordning av externt finansierade projekt i Region Uppsala 2.0). Syftet med insatsen är att ge ett operativt och strategiskt stöd till Uppsala läns kommuner med att ansöka om och få del av utlysta ESF-medel och annan extern finansiering.

Insatsens resultat är att 100% av inskickade ansökningar om extern finansiering i länet har beviljats, med en total summa om **125 548 285 kr**. Under år 2024 har ett nytt projekt beviljats, ISA 2.0. Projektet innebär en utvidgning av ISA-projektet till samtliga kommuner i länet.

Pågående projekt under år 2024:

Europeiska Socialfonden (ESF)

ISA - Insatser i samverkan för unga i Region Uppsala: 40 691 289 kr

Deltagande aktörer: Region Uppsala, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby & Samordningsförbundet

EU – AMIF (Asyl-, migrations- och integrationsfonden)

TIS - Tidiga insatser i samverkan: 50 980 778 kr

Deltagande aktörer: Region Uppsala, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala & Östhammar

EU - Central Baltic

CeMeWE - Central Baltic mentoring women seeking employment = ca 2 346 538 kr

Deltagande aktörer: Finland (projekt-ägare), Sverige (Region Uppsala), Estland och Lettland.

Europeiska Socialfonden (ESF)

ISA 2.0 – Insatser i samverkan för unga i Region Uppsala: 31 529 680 kr

Deltagande aktörer: Region Uppsala, Enköpings, Heby, Knivsta, Tierp, Uppsala, Östhammar & Samordningsförbundet

INSATSER SOM AVSLUTATS UNDER ÅRET

Framsteget 2.0	Individinsats
Insatsperiod: 2022-01-01 till 2024-12-31	Insatsägare och Samverkansparter: Håbo kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt Region Uppsala
Syfte: Syftet med insatsen är att genom samordningsvinster stödja till en väl inarbetad fungerande samordnad studie- och arbetslivsinriktad rehabilitering.	Måluppfyllelse: God
Jobbcentrum – din väg framåt	Individinsats
Insatsperiod: 2022-01-01 till 2024-12-31	Insatsägare och samverkansparter: Enköpings kommun samt Arbetsförmedlingen
Syfte: Insatsen ska verka för att aktivt utöka stödet till individer bosatta i Enköpings Kommun som står långt ifrån arbetsmarknaden med behov av samordnade arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser.	Måluppfyllelse: God
Ung framtid	Individinsats
Insatsperiod: 2022-01-01 till 2024-12-31	Insatsägare och Samverkansparter: Tierps kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt Region Uppsala
Syfte: Syftet är att insatsen ska utgöra en "öppen ingång" där unga folkbokförda i Tierps kommun ska få tillgång till samordnade rehabiliterade insatser för att komma vidare till arbete eller studier.	Måluppfyllelse: God
Pilotprojekt för långtidsarbetslösa personer	Förstudie/strukturinsats
Insatsperiod: 2024-03-15 till 2024-06-15	Insatsägare och Samverkansparter: Uppsala kommun samt Arbetsförmedlingen
Syfte: Syftet med förstudien är att undersöka om det är möjligt att testa och utveckla en ny insats för långtidsarbetslösa utrikesfödda individer, utvecklingsarbetet sker tillsammans med Uppsalahem och målsättning- en är en insats som gårdsvärd/miljövärd.	Måluppfyllelse: God

SAMMANFATTANDE ANALYS AV UTFALLET

Totalt har tretton insatser pågått under år 2024. Åtta insatser har varit riktade mot individ, fyra har varit strukturinsatser samt en förstudie. Fyra insatser har avslutats under året med goda resultat.

De sammantagna resultaten visar att insatserna ligger väl i linje med de mål som satts upp av styrelsen. Många deltagare går ut till arbete och/eller studier direkt efter avslutad insats. Närmare hälften av deltagarna, 45 %, har skrivits ut till arbete eller studier under året. Insatserna strävar efter och uppfyller i hög utsträckning de mål som satts upp av styrelsen. Genomlysning av kvartalsrapporterna visar att uppsatta mål i insatserna nås i stor utsträckning och att merparten av styrgrupperna bedömer att insatserna kommer nå sina mål under insatstiden. De strukturinsatser som varit aktuella under perioden ligger i linje med vad som förväntas och styrgruppernas bedömning är även där att målen kommer att nås inom insatsens tid. Förstudien som genomförts resulterade i en bedömning att ingen ansökan om fortsatt insats är aktuell.

Förbundet bistår med ett antal kompetenshöjande insatser vilka ofta sker i form av seminarier. Under året har dessa skett genom 16 webinarier och seminarier. Dessa anordnas utifrån behov som kansliet identifierar i dialog med parterna. Nätverksträffar har också arrangerats samt deltagande i EU-projekt där förbundet har haft en kompetenshöjande roll. Detta skapar goda förutsättningar för ökad gemensam kunskap hos parterna genom den samverkansplattform som förbundet kan erbjuda.

UPPFÖLJNING INTERNKONTROLLPLAN

Förbundet arbetar med systematisk kvalitetsutveckling för att säkra att arbetet bedrivs ändamålsenligt och med hög kvalitet. En del av detta arbete är verksamhetens internkontroll som syftar till att säkra de processer som leder fram till finansiering av insatser för parterna. Förbundet har inget verksamhetsansvar gentemot parterna men arbetar aktivt för att säkra kvalitén i processerna, bland annat genom tydliga ramar för finansiering och genom god uppföljning av verksamhetens prestationer, kvalitet och ekonomi.

Syftet med internkontrollen är att säkerställa att förbundet ägnar sig åt:

- ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer

God internkontroll säkrar uppföljning av verksamhetens prestationer, kvalitet och ekonomi. Insatser och kostnader för den interna kontrollen måste stå i rimlig proportion till nyttan. De områden som följts upp under året är personal/medarbetare, verksamhetsmål samt finansierade insatser.

Uppföljningen visar att verksamheten genomförts ändamålsenligt och att tillförlitlig finansiell rapportering skett, samt att tillämpliga föreskrifter och riktlinjer efterlevs.

Personal/medarbetare

Genomgång av rutinbeskrivningar visar att dessa är uppdaterade och är väl kända för alla medarbetare. Det finns rutinbeskrivningar för samtliga identifierade huvudprocesser.

Verksamhetsmål

Genomgång av verksamhetsmålen visar att uppsatta mål är nådda.

Finansierade insatser

Kvalitetssäkring sker genom att finansierade insatser redovisar kvartalsrapporter med uppföljning av mål och resultat. I denna har styrgrupperna svarat på ett antal fastställda frågor som rör styrning, måluppfyllelse, budget och vakanser. Uppföljningen återrapporteras till styrelsen genom särskilt PM. Uppföljningen visar på korrekt hantering utifrån internkontrollplanen vad gäller kvalitetssäkring, måluppfyllelse samt delaktighet och styrning från projektägarna.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Samordningsförbundet ska ha en god ekonomisk hushållning. Den verksamhet som bedrivs ska vara effektiv och ändamålsenlig. Förbundet ska sträva efter att använda tilldelade medel från medlemmarna till ändamålsenlig verksamhet till nytta för målgruppen och med effektivt resursutnyttjande som grundläggande princip.

Förbundsstyrelsen har beslutade riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

- Verksamheten ska bedrivas inom den budgetram som beslutats av styrelsen.
Detta följs upp och redovisas på samtliga styrelsemöten samt arbetsutskott.
- Samlat kapital från tidigare verksamhetsår ska nyttjas till ändamålsenliga insatser för målgruppen.
Nyttjandegraden har i år varit hög, 96%, endast 793 tkr av budgeterade medel har återlämnats till Samordningsförbundet. Denna siffra är lägre än det varit på flera år.
- Högsta möjliga avkastning ska uppnås utan att säkerhet eller betalningsförmåga äventyras.
Kapital finns avsatt i Nordea korträntefond
- Förbundet ska vara självfinansierat genom medlemsavgifter och får inte teckna lån och kreditera utöver vad som krävs för att verksamheten ska fungera.
Inga lån eller krediter är tagna

Samtliga verksamhetsmål och finansiella mål är därmed uppfyllda, därav anser förbundet att ekonomisk hushållning uppnåtts.

Budget och medelstilldelning

Samordningsförbundets budget ska enligt lag fastställas i november året innan räkenskapsåret. Budget för år 2024 har fastställts av förbundsstyrelsen den 23 november år 2023.

Staten står för hälften av medlemsavgiften genom Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Från Region Uppsala kommer 25 % medan länets åtta kommuner delar på resterande 25 %.

Medlemsintäkterna har varierat under åren, med en högsta nivå på 24 000 tkr vid uppstarten och som lägst 20 200 tkr. Den totala tilldelningen för 2024 uppgick till 23 322 tkr, en något högre tilldelning än år 2023. Tillsammans med det samlade överskottet från tidigare år på 6 360 tkr (bunden reservfond ej medräknad) fanns 30 460 tkr att fördela för 2024.

Resultatet för år 2024 visar ett underskott på -1 864 tkr, vilket kan jämföras med budgeterat underskott på -2 959 tkr. I budget för 2025 beräknas det egna kapitalet minska till 1 084 tkr.

Kapitalförvaltning

Överskottet från verksamhetens uppstartsfas har placerats i Nordeas institutionella korträntefond. Värdet av fonden uppgår 2024-12-31 till 6 243 tkr.

Ovanstående placering följer av styrelsen beslutade riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

Inga väsentliga förändringar har skett, kansliets sammansättning går att läsa om under punkten kansli och utvecklingsgrupper, se sid 10.

FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Konjunkturläget ökar riskerna för att fler ska stå utan arbete och även fler långtidsarbetslösa. En ytterligare försämrad konjunktur kan påverka våra parterers prioriteringar. Om parternas regelverk och uppdrag ändras kan fokus för förbundets verksamhet också behöva ändras och justeras utifrån vilka behov som uppstår. De begränsade resurserna inom förbundet innebär en sårbarhet vad gäller möjliga resultat som kan åstadkommas om parternas fokus ändras.

Ekonomisk redogörelse

KOMMENTAR TILL ÅRSREDOVISNING 2024

År 2024 redovisar Samordningsförbundet Uppsala län ett underskott på -1 864 tkr, att jämföra med 2023 års underskott på -504 tkr.

Budgeten för 2024 var satt till -2 959 tkr, resultat före finansiella intäkter uppgår till -2 469 tkr så budgetdifferensen är 500 tkr. Avvikelsen beror i första hand på att det rekvirerats mindre pengar från insatserna än budgeterat.

I år har förbrukningskvoten på utbetalda insatsmedel i jämförelse med budget varit högre än på flera år.

ISA projektet har löpt på under året, två av ordinarie personal har en mindre del av sin tid finansierad från ESF.

Inga investeringar har gjorts under året vilket är i linje med förbundets uppdrag.

Ekonomisk översikt (belopp i TSEK)		
	Utfall 2024	Utfall 2023
Intäkter		
Medlemsavgifter	23 322	23 036
Övr rörelseintäkter	13	28
ISA projektet	729	1 141
Kostnader		
Samverkansinsatser	-20 580	-19 342
Förtroendevalda	-429	-595
Förvaltning	-4 208	-3 987
Förvaltning ISA projektet	-689	-725
Övr kostnader ISA projektet	-22	-60
Resultat	-1 864	-504

Balanskravsavstämning

Första åren 2008–2010, när Samordningsförbundet i Uppsala län startade upp sin verksamhet, genererades ett överskott på grund av att verksamheten inte kom i gång enligt plan. Utifrån detta finns det beslut på att dessa överskott skall minskas kommande år och inget krav på återbetalning till medlemmarna föreligger.

Vinsten för år 2008–2010 uppgick till 24 696 tkr, överskottet har sedan succesivt arbetats ner under åren 2011–2020, se uppställning nedan. För år 2021 och 2022 hade vi återigen ett överskott men under 2023 och 2024 har vi åter igen kunnat minska det egna kapitalet. Underskottet för år 2024 uppgår till -1 854 tkr, vilket gör att det ackumulerade överskottet uppgår till 4 495 tkr, reservfonden ej medräknad

I budgeten för 2025 räknar vi med att större delen av överskottet är förbrukat.

mnkr	2022	2023	2024
Årets resultat	0,335	-0,504	-1,864

Förtroendevalda och förvaltning

Kostnader för förtroendemannastyrningen uppgick till 429 tkr under år 2024, att jämföra med 595 tkr 2023, budgeten var satt till 800 tkr.

Minskningen beror på att vi 2023 hade ett uppstartsmöte med konferens på Wiks slott

Förvaltningen har för år 2024 förbrukat 4 208 tkr, budgeten var satt till 3 822 tkr. Differensen härrör till en kompletteringspremie för förmånsbestämd pension enligt KAP-KL med därtill hörande löneskatt, totalt 610 tkr

Kostnad förtroendevalda och förvaltning, TSEK			
	Utfall 2024	Utfall 2023	Budget 2024
Förtroendevalda	429	595	800
Utfall mot budget	54%	74%	
Förvaltning	4 208	3 987	3 822
Utfall mot budget	110%	92%	

Förbrukningskvoterna i efterföljande tabell visar samverkansinsatsernas förbrukade medel i jämförelse med en linjär förbrukning över tid. Målvärdet är 100 %. Avvikande värden innebär att insatsen har förbrukat mer eller mindre än vad som är rimligt och syftar till att ge signal om extra uppmärksamhet. Tabellen visar att insatsernas faktiska förbrukning i de flesta fall är något lägre än förväntat. Årets förbrukningsgrad uppgår till 96% att jämföra med 95% år 2023.

Samverkansinsatser				
Insatsnamn	Insatsägare	Utfall TSEK 2024	Utfall TSEK 2023	Förbruknings- kvot 2024
Jobbcentrum-Din väg framåt	Enköping & AF	2 392	2 327	90%
Plattform för individstöd	Heby	2 354	2 313	100%
Framsteget 2.0	Håbo & AF	3 718	3 634	96%
En väg in - steget vidare	Knivsta	1 655	1 560	98%
RegExPro	Region Uppsala	1 230	1 292	91%
Konferens	Region Uppsala	23	0	77%
Ung Framtid	Tierp	4 278	3 073	99%
Lokussamordnare	Uppsala	377	360	105%
Förstudie pilotprojekt	Uppsala	112	0	98%
Kvinna Hälsa Arbete	Uppsala	985	486	73%
Arbetslivsintro	Uppsala & Region Ua	0	1 805	-
Lokussamordnare	Älvkarleby	151	161	94%
Förstärkt stöd till arbete eller studier	Älvkarleby	770	349	100%
Bryggan inkl förlängning	Östhammar	1 819	1 349	98%
Summa samverkansinsatser		19 864	18 709	
Ekonom projektstöd		407	403	
Verksamhetsutvecklare		273	208	
Kompetenshöjande insatser		36	22	
Summa övriga samverkansinsatser		716	633	
Summa samverkansinsatser totalt		20 580	19 342	

Insatser 2024 utfall-budget				
		Utfall TSEK 2024	Utfall TSEK 2023	Förbruknings- kvot mot budget, %
Samverkansinsatser		19 864	18 709	96%
Övriga samverkansinsatser		716	633	73%
Summa		20 580	19 342	

RESULTATRÄKNING

Samordningsförbundet Uppsala län		2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31	Budget 2024-12-31
Verksamhetens intäkter				
Rörelseintäkter	Not 1	23 322 000	23 036 000	23 322 000
Övriga rörelseintäkter		12 427	28 079	
EU bidrag, ISA och SMAIL		729 230	1 140 657	778 000
Summa verksamhetens intäkter		24 063 657	24 204 736	24 100 000
Verksamheten kostnader				
Kostnader för samverkansinsatser	Not 2	-19 864 114	-18 710 060	-20 657 000
Övriga kostnader ESF projekt	Not 3	-21 924	-60 055	-800 000
Övriga driftskostnader	Not 4	-695 199	-622 642	-600 000
Kostnader för lokaler		-296 813	-272 722	-320 000
Kostnader för personal	Not 5	-5 654 490	-5 574 755	-4 682 00
Avskrivningar				
Avskrivningar inventarier		0	0	0
Verksamhetens nettokostnader		-26 532 540	-25 240 234	-27 059 000
Verksamhetens resultat		-2 468 883	-1 035 498	-2 959 000
Finansiella intäkter	Not 6	608 706	534 972	0
Finansiella kostnader	Not 6	-4 137	-3 527	0
Resultat efter finansiella poster		-1 864 314	-504 053	-2 959 000
Årets resultat		-1 864 314	-504 053	-2 959 000

BALANSRÄKNING

Samordningsförbundet Uppsala län		2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar	Not 7	0	0
Summa anläggningstillgångar		0	0
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	Not 8	33 874	47 656
Interimsfordringar	Not 9	80 000	500 000
Summa fordringar		113 874	547 656
Kortfristiga placeringar	Not 10	6 242 778	5 989 417
Kassa och bank	Not 11	5 591 879	7 174 480
Summa kassa och bank		11 834 657	13 163 897
Summa omsättningstillgångar		11 948 531	13 711 553
SUMMA TILLGÅNGAR		11 948 531	13 711 553
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bunden reservfond		1 000 000	1 000 000
Balanserat resultat		6 359 764	6 863 817
Årets resultat		-1 864 314	-504 053
Summa eget kapital		5 495 450	7 359 764
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		5 530 390	5 185 852
Övriga kortfristiga skulder	Not 12	622 313	494 480
Interimsskulder	Not 13	300 378	671 457
Summa kortfristiga skulder		6 453 081	6 351 789
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		11 948 531	13 711 553

KASSAFLÖDESANALYS

Samordningsförbundet Uppsala län	2024-01-01 2023-12-31	2023-01-01 2024-12-31
Den löpande verksamheten		
Årets resultat	-1 864 314	-504 053
Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet		
Avskrivningar	-	-
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	-1 864 314	-504 053
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	433 782	154 541
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	101 292	-624 360
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-1 329 240	-973 872
Årets kassaflöde	-1 329 240	-973 872
Likvida medel från årets början	13 163 897	14 137 769
Likvida medel vid årets slut (fond samt kassa)	11 834 657	13 163 897
Förändring i likvida medel	-1 329 240	-973 872

REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år och följer lagen om kommunal bokföring och redovisning, LKBR (2018:597).

- Periodiseringar av intäkter och kostnader har skett för att ge en rättvisande bild av resultat och finansiell ställning.
- Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar sker enligt plan över 5 år.
- Finansiella tillgångar som innehas för att generera avkastning eller värdestegring värderas till verkligt värde i enlighet med LKBR 7 kap. 6 §.
- Samtliga leasingavtal har klassificerats som operationell leasing.

NOTER TILL RESULTATRÄKNING PER 2024-12-31

Samordningsförbundet Uppsala län		2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31
Not 1	Rörelseintäkter		
	Enköpings kommun	695 314	687 648
	Heby kommun	206 790	207 086
	Håbo kommun	330 398	325 845
	Knivsta kommun	295 880	289 051
	Tierps kommun	305 547	308 096
	Uppsala kommun	3 539 137	3 481 714
	Älvkarleby kommun	138 028	138 264
	Östhammars kommun	319 406	321 296
	Region Uppsala	5 830 500	5 759 000
	Försäkringskassan/Arbetsförmedlingen	11 661 000	11 518 000
	Summa medlemsavgifter/rörelseintäkter	23 322 000	23 036 000
Not 2	Kostnader för samverkansinsatser		
	Jobbcentrum Din väg framåt, Enköping	-2 391 970	-2 327 175
	Plattform för individstöd/samv, Heby	-2 354 031	-2 313 380
	Framsteget 2.0, Håbo	-3 717 916	-3 633 588
	En väg in - steget vidare, Knivsta	-1 655 333	-1 560 160
	RegExPro, Region Uppsala	-1 229 460	-1 292 629
	Konferens, Region Uppsala	-23 214	0
	Ung Framtid, Tierp	-4 277 441	-3 073 017
	Lokussamordnare, Uppsala	-376 525	-360 000
	Arbetslivsintro, Uppsala	0	-1 804 949
	Kvinna Hälsa Arbete, Uppsala	-984 905	-486 121
	Förstudie pilotprojekt, Uppsala	-112 500	0
	Lokussamordnare, Älvkarleby	-151 130	-160 848
	Förstärkt stöd till arbete eller studier, Älvkarleby	-770 200	-348 745
	Bryggan, Östhammar	-1 819 489	-1 349 448
	Summa kostnader samverkansinsatser	-19 864 114	-18 710 060
Not 3	Övriga kostnader ESF projekt		
	Kommunens utbildare SMAIL	0	-146 088
	Konsultarvoden	0	-37 500
	Konferens/seminariekostnad	0	-170 884
	Reklam och trycksaker	0	-33 590
	Diverse övriga kostnader	21 924	328 007
	Summa övriga kostnader ESF projekt	21 924	-60 055

Not 4	Övriga driftskostnader		
	Förbrukningsinventarier	-30 623	-490
	IT-tjänster, programvaror	-272 911	-185 894
	Konsultarvoden	-5 000	-7 300
	Medlemsavgifter, NNS och Sobona	-90 304	-58 772
	Kostnad revision	-101 116	-94 656
	Kostnad egna konferenser	-31 716	-139 415
	Övriga kostnader	-163 529	-136 115
	Summa övriga driftskostnader	-695 199	-622 642
Not 5	Kostnader för personal		
	Arovoden till ledamöter	-309 203	-394 044
	Lön tjänstemän	-3 011 110	-2 974 107
	Pensions- övriga gruppförsäkringar	-1 253 147	-1 078 132
	Kompetensutveckling	-24 744	-84 665
	Förändring av semesterlöneskuld	-420	18 280
	Arbetsgivaravgifter	-1 029 300	-1 036 525
	Övr personalkost, förmåner, representation	-26 566	-25 562
	Summa kostnader för personal	-5 654 490	-5 574 755
Not 6	Finansiella kostnader och intäkter		
	Realiserade vinster Nordea kortränta	350 044	274 913
	Ränteintäkt bankkonton	258 662	260 059
	Summa Finansiella intäkter	608 706	534 972
	Realiserade förluster Nordea kortränta	0	0
	Räntekostnader skattekonto	-4 137	-3 527
	Summa Finansiella kostnader	-4 137	-3 527
Not 7	Materiella anläggningstillgångar		
	Inventarier	353 832	353 832
	Ack avskrivningar inventarier	-353 832	-353 832
	Summa materiella anläggningstillgångar	0	0
Not 8	Kortfristiga fordringar		
	Momsfordran	33 854	47 636
	Skattekonto	20	20
	Summa övriga kortfristiga fordringar	33 874	47 656
Not 9	Interimsfordringar		
	ISA projektet ej utbetalt	80 000	500 000
	Summa interimsfordringar	80 000	500 000
Not 10	Kortfristiga placeringar		
	Nordea Institutionell kortränta	6 242 778	5 989 417
	Summa kortfristiga placeringar	6 242 778	5 989 417

Not 11	Kassa och bank		
	Plusgirokonto	5 591 649	7 144 442
	Sparkonto	239	30 038
	Summa kassa och bank	5 591 888	7 174 480
Not 12	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	84 860	89 974
	Avräkning särskild löneskatt på pensioner	449 086	312 359
	Upplupna arbetsgivaravgifter	88 367	92 147
	Summa övriga kortfristiga skulder	622 313	494 480
Not 13	Interimsskulder		
	Upplupna semesterlöner	190 517	190 197
	Beräknad uppl soc avg semesterskuld	59 860	59 760
	Övr upplupna kostnader/förutbet intäkter	50 001	421 500
	Summa interimsskulder	300 378	671 457

DRIFTSREDOVISNING

Driftsredovisning (belopp i TSEK)					
	Budget 2024	Utfall 2024	Diff mot budget 2024	Utfall 2023	
Medlemsavgifter	23 322	23 322	0	23036	
Övriga rörelseintäkter	0	13	13	1141	
ISA projektet	778	729	-49	28	
Summa intäkter	24 100	24 064	-36	24 205	
Förtroendevalda	-800	-429	371	-595	
Kansli och kringkostnader	-3 822	-4 812	-990	-4518	
Kansli ISA projektet	-800	-689	111	-725	
Övrigt ISA projektet	0	-22	-22	-60	
Summa kansli och styrelse	-5 422	-5 952	-530	-5 898	
Individinriktade					
Jobbcentrum - Din väg framåt	Enköpings kommun	-2 652	-2 392	260	-2327
Plattform för individstöd	Heby kommun	-2 345	-2 354	-9	-2313
Framsteget 2.0	Håbo kommun	-3 880	-3 718	162	-3634
En väg in - steget vidare	Knivsta kommun	-1 695	-1 655	40	-1560
Ung framtid	Tierps kommun	-4 341	-4 278	63	-3073
Kvinna Hälsa Arbete	Uppsala kommun	-1 348	-985	363	-486
Arbetslivsintro	Uppala kommun	-	-	-	-1805
Förstudie pilotprojekt	Uppsala kommun	-	-112	-112	-
Arbetsmarknadsstödjare	Älvkarleby kommun	-770	-770	0	-349
Bryggan	Östhammars kommun	-1 860	-1 819	41	-1349
Strukturinriktade					
RegExPro	Region Uppsala	-1 245	-1 230	15	-1292
Konferens	Region Uppsala	-	-23	-23	-
Lokussamordnare	Uppsala kommun	-360	-377	-17	-360
Lokussamordnare	Älvkarleby kommun	-161	-151	10	-161
Summa individ och strukturinsatser	-20 657	-19 864	793	-18 709	
Övriga samverkansinsatser					
Ekonom projektstöd		-440	-407	33	-403
Verksamhetsutvecklare		-440	-273	167	-208
Kompetenshöjande insatser		-100	-36	64	-22
Summa övriga samverkansinsatser	-980	-716	264	-633	
Totalt verksamhet	-2 959	-2 468	491	-1 035	
Finansiella inäkter och kostnader	0	604	604	531	
Totalt 2024-12-31	-2 959	-1 864	1 095	-504	

Budgeten för 2024 var satt till -2 959 tkr, avvikelserna på 1 095 tkr beror i första hand på att det rekviderats mindre pengar än budgeterat. I ett fall har det under en period varit vakanta tjänster och någon insats har inte utnyttjat sina övriga kostnader. Nyttjandegraden på våra insatser har varit högre i år än den varit på flera år.

**Samordningsförbundet
Uppsala län**

SAMORDNINGSFÖRBUNDET UPPSALA LÄN
Storgatan 27 | 751 85 Uppsala | 018-18 58 40
info@finsam uppsala.se | www.finsam uppsala.se

KONTOR	VERKSAMHET	Orgnivå	Chefs förnamn	Chefs efternamn	Titel	Gäller from	Anställd tom	Sys.gr.	Anställningsform
BoU	Grundskola	Olandsskolan	Anna-Karin	Sehlstedt Stål	Elevassistent/Resurs	2025-03-01	0	0.750	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Parkvägen 9	Lena	Wallström	Undersköterska natt	2025-03-01	0	0.752	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	SSK Västra	Sara	Aggeborn	Undersköterska	2025-03-01	0	0.850	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Gimo	Jenny	Melkerstrand	Vårdbiträde	2025-03-01	0	0.850	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Edsvägen16 Uppe	Mari	Karlsson	Undersköterska	2025-03-01	0	0.831	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Edsvägen 16 Nere	Mari	Karlsson	Undersköterska	2025-03-01	0	0.832	Tills vidare
OMS	Myndighet omsorg	Barn- och ungdom	Jeanette	Engberg	Socialsekreterare	2025-03-01	0	1.000	Tills vidare
BoU	Grundskola	Vallonskolan	Malin	Andersson	Lärare mellanstadiet	2025-03-01	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Edsvägen16 Uppe	Mari	Karlsson	Undersköterska	2025-03-01	0	0.892	Tills vidare
KLK	HR	HR	Åsa	Lindberg	HR-partner	2025-03-01	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	Repslagargatan	Simon	Wetterlund	Boendeassistent	2025-03-01	0	0.973	Tills vidare
BoU	Grundskola	Österbyskolan	Helena	Åsberg	Barnskötare/Resurs	2025-03-03	2025-06-12	1.000	För viss best tid, vik
BoU	Grundskola	Vretaskolan fritids	Malin	Andersson	Elevassistent/Resurs	2025-03-03	2025-06-12	1.000	Särsk visstid månavl
OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Alunda	Karin	Sjölund	Vårdbiträde	2025-03-03	2025-06-05	1.000	För viss best tid, vik
OMS	Produktion Äldreomsorg	Hemtjänst Öregrund	Siw	Kytömäki	Vårdbiträde	2025-03-03	0	0.831	Tills vidare
TEKN	Måltid o städ	Stab Måltid Städ	Anneli	Wallén	Kökschef	2025-03-03	0	1.000	Tills vidare
TEKN	Måltid o städ	Stab Måltid Städ	Anneli	Wallén	Kökschef	2025-03-03	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Hemtjänst Öregrund	Siw	Kytömäki	Undersköterska natt	2025-03-03	0	0.947	Tills vidare
TEKN	Måltid o städ	Städ Östhammar	Ingrid	Lundberg	Städare	2025-03-03	2025-06-27	0.875	Särsk visstid månavl
OMS	Myndighet omsorg	Enheten Äldre och Bistånd	Sandra	Eriksson	Biståndshandläggare	2025-03-03	0	1.000	Tills vidare
TEKN	-	Tekniska chefer	Cecilia	Willén Johansson	Fastighetsstrateg	2025-03-07	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Gimo	Jenny	Melkerstrand	Undersköterska	2025-03-10	0	1.000	Tills vidare
BoU	Grundskola	Ekebyskolan	Anna-Karin	Sehlstedt Stål	Elevassistent/Resurs	2025-03-10	0	0.625	Tills vidare
KoF	-	Fritid och Hälsa	Jenny Monica	Eriksson	Sim-o Sporthallspersonal	2025-03-10	0	0.825	Tills vidare
BoU	Förskola & pedagogisk omsorg	Logårdens förskola	Ylva	Vastamäki	Barnskötare formell utb	2025-03-13	0	0.800	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Gimo	Jenny	Melkerstrand	Undersköterska	2025-03-17	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Parkvägen 9	Lena	Wallström	Vårdbiträde	2025-03-18	2025-06-18	0.703	För viss best tid, vik
KLK	-	Ekonomi och Upphandling	Peter	Nyberg	Upphandlare	2025-03-20	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	Rehabenheten	Helena	Söderström	Fysioterapeut	2025-03-22	2025-12-31	1.000	Särsk visstid månavl
BoU	Grundskola	Österbyskolan	Helena	Åsberg	Barnskötare/Resurs	2025-03-24	2025-06-12	1.000	Särsk visstid månavl
OMS	Produktion Äldreomsorg	Parkvägen 9	Lena	Wallström	Vårdbiträde	2025-03-24	0	0.916	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	Bojen	Simon	Wetterlund	Boendeassistent	2025-03-24	0	0.857	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Alunda	Karin	Sjölund	Vårdbiträde	2025-03-31	2025-06-30	0.850	För viss best tid, vik
BoU	Grundskola	Olandsskolan	Anna-Karin	Sehlstedt Stål	Lärare Ma/No	2025-03-31	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Gimo	Jenny	Melkerstrand	Undersköterska	2025-03-31	0	0.500	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	Bojen	Simon	Wetterlund	Boendeassistent	2025-03-31	2025-07-20	0.857	Särsk visstid månavl
BoU	Gymnasiesk. vuxenutb. KAA	Yttre Verksamhet	Anna-karin	Bexelius	Arbmarknpol ansv	2025-04-01	2026-03-31	0.800	Viss tid lönebidrag
OMS	Produktion Äldreomsorg	Htj Östhammar Södra	Anneli	Jansson-Sumén	Vårdbiträde natt	2025-04-01	0	0.790	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Hemtjänst Alunda	Lizette	Svahn	Vårdbiträde	2025-04-01	2025-07-01	0.980	För viss best tid, vik
OMS	Produktion HSL/LSS	Albrektsgatan	Simon	Wetterlund	Boendeassistent	2025-04-01	0	1.000	Tills vidare

OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Gimo	Jenny	Melkerstrand	Undersköterska	2025-04-01	0	0.912	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Htj Östhammar Södra	Anneli	Jansson-Sumén	Undersköterska	2025-04-01	0	0.966	Tills vidare
BoU	Grundskola	Frösåkersskolan	Niina	Johansson	Rektor Bitr	2025-04-01	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	Albrektsgatan	Simon	Wetterlund	Boendeassistent	2025-04-01	0	1.000	Tills vidare
KLK	-	Kommunikation och Kundtjän	Lena	Säfström	Kommunikatör	2025-04-01	2025-12-31	0.500	För viss best tid, vik
TEKN	-	Tekniska chefer	Cecilia	Willén Johansson	Gatu- och fastighetschef	2025-04-01	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Produktion ÄO Chefer	Lina	Häggström	Enhetschef bi	2025-04-01	2025-08-31	1.000	Särsk visstid månavl
OMS	Produktion HSL/LSS	Korttidsenheten	Anette	Eriksson	Vårdbiträde	2025-04-01	0	0.900	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	Repslagargatan	Simon	Wetterlund	Administratör	2025-04-01	0	1.000	Tills vidare
KLK	-	Ekonomi och Upphandling	Peter	Nyberg	Upphandlare	2025-04-01	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	SSK Östra	Marie	Smedman Andersson	Undersköterska/Rehabas	2025-04-01	2025-08-31	0.799	Särsk visstid månavl
OMS	Produktion Äldreomsorg	Htj Östhammar Norra	Gabriella	Svanberg	Undersköterska	2025-04-01	0	1.000	Tills vidare
TEKN	Måltid o städ	Måltid Gimo	Emelie	Lundgren	Kock ej CAK 301	2025-04-01	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	Rehabenheten	Helena	Söderström	Rehabiliteringsassistent	2025-04-01	2025-05-31	0.500	Särsk visstid månavl
BoU	Förskola & pedagogisk omsorg	Mariebergs förskola	Ulrica	Ericsson	Barnskötare	2025-04-01	2025-06-30	1.000	Särsk visstid månavl
BoU	Grundskola	Olandsskolan	Anna-Karin	Sehlstedt Stål	Eleveassistent/Resurs	2025-04-02	2025-06-12	0.750	Särsk visstid månavl
OMS	Myndighet omsorg	Råd och Stöd	Anette	Ek	Familjebehandlare	2025-04-07	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion HSL/LSS	SSK Västra	Sara	Aggeborn	Sjuksköterska	2025-04-07	2026-01-25	1.000	För viss best tid, vik
OMS	Produktion Äldreomsorg	Hemtjänst Österbybruk	Veronica	Persson	Undersköterska	2025-04-07	0	1.000	Tills vidare
BoU	Grundskola	Edsskolan	Linda	Nordgren Kilpeläinen	Kurator	2025-04-08	0	0.400	Tills vidare
KLK	HR	HR	Åsa	Lindberg	HR-partner	2025-04-14	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Htj Östhammar Södra	Anneli	Jansson-Sumén	Vårdbiträde natt	2025-04-15	2025-07-14	1.000	För viss best tid, vik
OMS	Produktion Äldreomsorg	Hemtjänst Alunda	Lizette	Svahn	Vårdbiträde	2025-04-16	0	0.750	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Hemtjänst Alunda	Lizette	Svahn	Vårdbiträde	2025-04-16	0	0.834	Tills vidare
BoU	Grundskola	Österbyskolan	Helena	Åsberg	Grundskollärare	2025-04-21	0	1.000	Tills vidare
TEKN	-	Avfall	Lars	Ekman	Renhållningsarbetare	2025-04-21	0	0.800	Tills vidare
BoU	Förskola & pedagogisk omsorg	Granens förskola	Teresia	Helgesson	Barnskötare formell utb	2025-04-23	0	1.000	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Österbybruk	Lena	Wallström	Undersköterska	2025-04-25	0	0.872	Tills vidare
OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Gimo	Jenny	Melkerstrand	Vårdbiträde	2025-04-25	2025-07-25	1.000	För viss best tid, vik
OMS	Produktion Äldreomsorg	Säbo Gimo	Jenny	Melkerstrand	Vårdbiträde	2025-04-28	0	0.750	Tills vidare
TEKN	Fastighetsenheten	Fastighetsdrift Östhammar	Andreas	Nylund	Parkarbetare	2025-04-28	2025-09-30	1.000	För viss best tid, vik
OMS	Myndighet omsorg	Vuxen Myndighet	Therese	Karlström	Socialsekreterare	2025-04-28	0	1.000	Tills vidare
TEKN	Fastighetsenheten	Fastighetsdrift Östhammar	Andreas	Nylund	Parkarbetare	2025-04-28	2025-09-30	1.000	För viss best tid, vik
TEKN	Fastighetsenheten	Fastighetsdrift Östhammar	Andreas	Nylund	Parkarbetare	2025-04-28	2025-09-30	1.000	För viss best tid, vik
OMS	Produktion Äldreomsorg	Hemtjänst Gimo	Lizette	Svahn	Vårdbiträde	2025-04-28	0	0.747	Tills vidare
TEKN	Måltid o städ	Städ Gimo	Anette	Byström	Städare	2025-04-29	2025-08-29	1.000	För viss best tid, vik
OMS	Myndighet omsorg	Vuxen Myndighet	Therese	Karlström	Socialsekreterare	2025-05-05	0	1.000	Tills vidare